Den uforbederlige bibliotekar

Niels Jensen

Hver 8. Dag

Udkom 1896-1928.

Fortsættelse af: Hver 14. dag. (1894-96) = 1.-2. Aargang

Skønlitterære bidrag indekseret på Dansk Forfatterleksikon:

https://danskforfatterleksikon.dk/1850p/p71363.htm

Udarbejdet 2024 af Niels Jensen

Hver 8. Dag

Udkom 1896-1928.

Fortsættelse af: Hver 14. dag. (1894-96) = 1.-2. Aargang

Skønlitterære bidrag indekseret på Dansk Forfatterleksikon:

https://danskforfatterleksikon.dk/1850p/p71363.htm

Udarbejdet 2024 af Niels Jensen

HVER 8. DAG

ILLUSTRERET UGESKRIFT

REDIGERET AF

AL. SCHUMACHER

— APRIL—JUNI 1897 —

KJØBENHAVN

GYLDENDALSKE BOGHANDEL

— REITZELSKE AFDELING —

1897

P. Petersens Bogtrykkeri (Egmont H. Petersen).

INDHOLD

Fra Videnskabens Omraade

Mode

Forskjelligt

Billeder uden Text

ALEXANDRINE
HERTUGINDE AF MECKLENBURG-SCHWERIN
F. 24. DECBR. 1879

CHRISTIAN
PRINS AF DANMARK
F. 26. SEPTBR. 1870

P. PETERSENS BOGTRYKKERI

Vore Statsbaner

AF

R. BERG

ASSISTENT I STATSBANERNES GENERALDIRECTORAT

Følg mig en Aftenstund op paa den Viadukt, som gaaer over Jernbaneterrainet mellem Søerne i Kjøbenhavn. Heroppe fra vil De faae det bedste Overblik over det Liv og den Travlhed, der hersker paa en af Nutidens store Banegaarde. Under Broen vil De se hele Terrainet med det store Net af Skinner ligge udbredt for Dem, straalende i Skjæret af det elektriske Lys. De store Buelamper, de hundrede af Gaslygter og Signallygter, der straale i hvide, grønne og røde Farver, danne en Illumination, der navnlig en stille Sommeraften virker særdeles pragtfuldt og kan kaste et eget mystisk Skjær over den Virksomhed, der foregaaer nede paa Pladsen. Her er evig Travlhed og Bevægelse. Aldrig et Minuts Ro. Hvert Øieblik skingrer Luften af skarpe Fløite- eller Hornsignaler, blandet med Dampfløiternes dybere Toner. Tog paa Tog fare under Broen, snart de smaa letbevægelige Rangermaskiner, „Grisene", som de kaldes, der løbe hid og did og bringe Vognene paa deres rette Plads — snart de lange tunge Godstog, „Slæberne", der bringe Tusinder af Tons ind i Banegaardens Haller — eller de store Exprestog, „Ilerne", der i deres lange elegante, elektrisk oplyste Bogievogne bringe Masser af Mennesker til og fra Hovedstaden. Hele dette Liv og al denne Travlhed vil neppe undgaa at gjøre et uordnet og uharmonisk Indtryk paa Tilskueren, der maaske vil betragte det som et af de styggeste Udtryk for Nutidens Materialisme, for dens ubarmhjertige Prosa, der knuser al Idyl og Poesi under sine haarde Staalhjul. Og dog, midt i al denne Støi og Uorden, hersker der en streng og alvorlig Regelmæssighed, en bestemt og klar Lovmæssighed, der giver hele Virksomheden en egen Skjønhed.

En saadan stor Banegaard er at betragte som Hjertet for et Lands praktiske Liv. De lange Skinnerækker, der fra Landets forskjellige Egne løbe sammen her, er som Hovedaarene, gjennem hvilke Forretningslivets Pulsslag slaaer regelmæssigt og uforandret. Disse prosaiske Staalskinner gjør Landet levende, knytte de forskjellige Egne stærkt sammen og bringe Liv og Vexelvirkning mellem de fjerneste Dele. Det er Jernbanerne, der mere end nogen anden Indretning har smeltet Land og Folk sammen til en Enhed med fælles Interesser, og det er Jernbanerne, der mere end noget Andet har gjort Landene rige og frugtbare. Thi, der hvor Skinnerne først har brudt sig en Vei, der bryder Livet og Frugtbarheden ustandseligt frem. Den golde brune Hede forvandles i Løbet af faa Aar til en smilende Kornager, den lille kummerlige Landsby med sine tarvelige straatækte Huse bliver til en driftig Handelsplads med brolagte Torve og Gader. Overalt, hvor Jernbanen kommer, virker den som en skabende Kraft, en Kraft, der ingen Skranker kjender, der bryder igjennem overalt, over milelange øde Strækninger, gjennem Bjerge og over Floder. Man skulde tro, at Jernbanen var en Gigant med en Eventyrverdens overnaturlige Kræfter, og dog er den kun et Udslag af det menneskelige Snille, af menneskelig Udholdenhed og nøgtern Beregning, af de Kræfter, der raader i vort, Dampens, Jernets og Elektricitetens Aarhundrede.

Denne samlende og frugtbringende Virksomhed har Jernbanerne ogsaa udfoldet for vort Fædrelands Vedkommende. Det bliver i Aar 50 Aar siden, at den første danske Bane, den 4 Mil lange Strækning fra Kjøbenhavn til Roskilde aabnedes for Driften og der synes derfor at være al Anledning til lidt nærmere at se paa, hvorledes Banerne udviklede sig herhjemme fra den første lille Spire til de over 300 Mil, der nu udgjør vort Jernbanenets samlede Længde.

For rigtig at forstaa den Betydning, vore Baner have havt for hele Landets Handel og Velfærd i det Hele er det imidlertid nødvendigt at kaste et Blik paa Danmarks økonomiske og kommercielle Forhold i den første Halvdel af dette Aarhundrede. Det Billede, som da opruller sig

for vort Syn er kun lidet opmuntrende. Landet ligger hen, ruineret og udpint efter de mange Ulykker, der havde hærget det, den engelske Krig fra 1807—14, de ulykkelige Pengeforhold, der medførte Statsbankerotten, de uheldige Omstændigheder, hvorunder Landets Hovederhverv, Landbruget, arbeidede. Alt forenede sig til at gjøre Folket fattigt og lidet foretagsomt. „Den store glimrende Handelsperiode“ i Slutningen af forrige Aarhundrede, der havde ledet en Guldflod ind over Hovedstaden, var forsvundet, og Kjøbenhavn, der da havde været Lederen af Handelen paa Østersøen og Hovedoplagssted for den enorme oversøiske Varestrøm, sank efterhaanden dybere og dybere, saa at den tilsidst kun blev en Skygge af fordums Storhed.

Det var Hamburg og i det Hele taget Hansestæderne, der tog Magten fra Kjøbenhavn og Danmark og fuldstændigt beherskede det økonomiske Liv herhjemme. De store hanseatiske Handelshuse kunde give den Kredit, som de forarmede og ruinerede kjøbenhavnske Huse ikke længer formaaede. Og det var ikke blot den tidligere danske Mellemhandel, Hamburg erobrede, endog selve Danmarks Forsyning med fremmede Varer gik aldeles over til den, saa at man regner, at 98 pCt. af de udenlandske Varer, Danmark forbrugte, indførtes fra Hamburg. Ogsaa største Delen af vor Udførsel gik gjennem denne By som Mellemled, hvorfra Varerne atter spredtes til England og det vestlige Fastland.

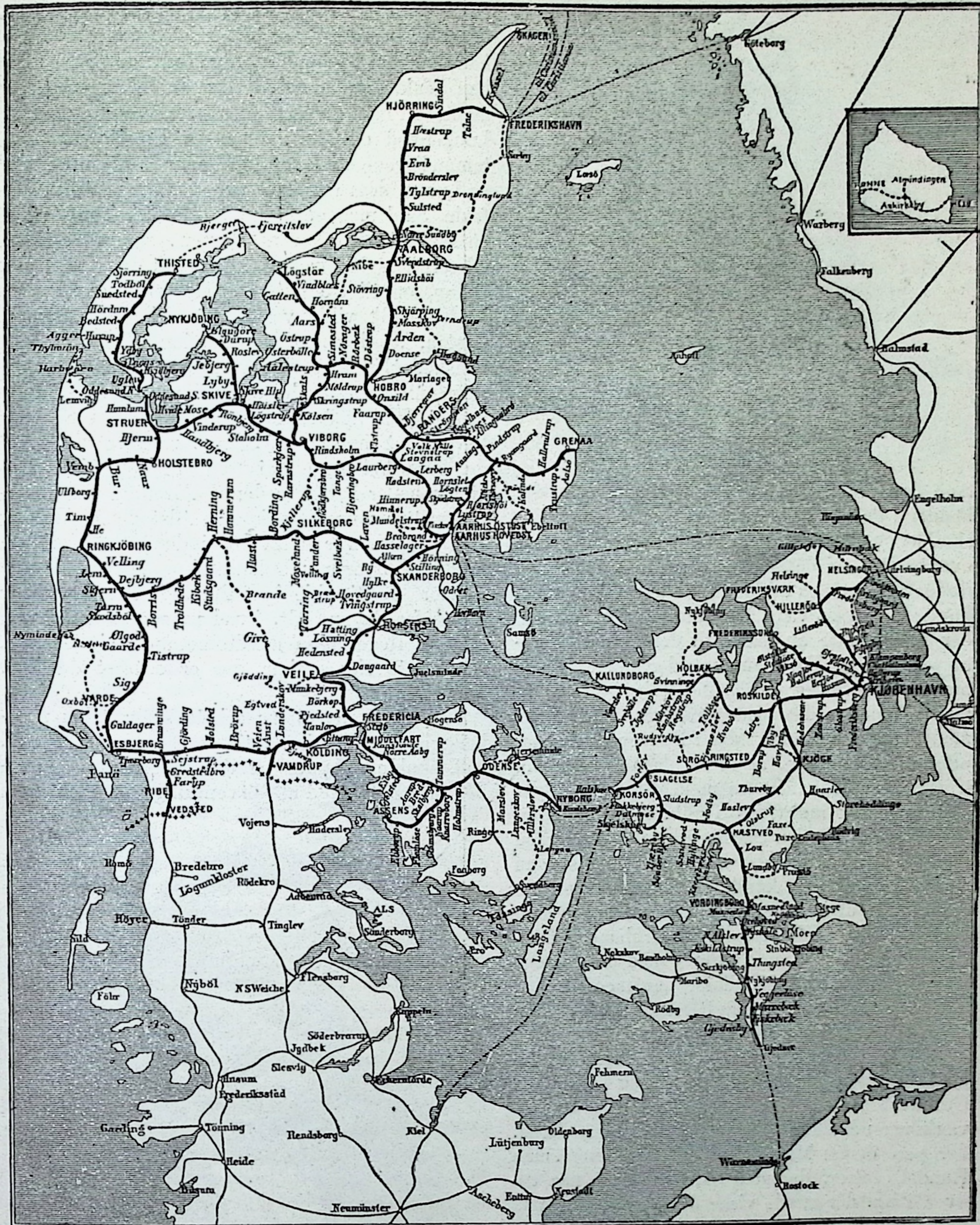
En Følge af denne Forandring i den danske Handel var, at Hovedretningen for al Samfærdsel kom til at gaa fra Syd til Nord og omvendt, og at den tidligere livlige Forbindelse mellem Hovedstaden og de andre Landsdele svandt ind til et Minimum. Landet blev paa denne Maade delt i to Hoveddele, Øerne paa den ene og Jylland paa den anden Side, der hver for sig droges af Magneten Hamburg.

Det var dog ikke saaledes, at man herhjemme i de ledende Kredse havde glemt de gode gamle Tider, da Alt havde været anderledes — tvertimod, man huskede dem og stræbte efter at føre dem tilbage. Desværre var det kun meget lidt, der kunde gjøres. Landet var fattigt og Foretagsomheden lammet, man var bange for at vove noget dristigt. Det, der blev udført, var derfor kun halve Forholdsregler, der viste sig ganske unyttige. Noget af det, der mest hemmede Handelen herhjemme og navnlig stillede sig hindrende iveien for Kjøbenhavns Opkomst var Øresundstolden. For at undgaa denne Afgift bleve Varer fra England og de oversøiske Lande til det østlige Tydskland, der tidligere vare gaaede over Kjøbenhavn som den naturligste Vei, nu befordrede over Hamburg, hvorfra det blev billigere at tage Varerne, selv til Steder, hvor der udfordredes en meget lang Transport pr. Axe. Som Exempel kan anføres, at Fragten fra Hamburg til Breslau pr. Axe for 100 engelske Centner Kaffe kostede 1533 Mk. Banco, medens Øresundstolden med Tillæg af Porto og Provision i Helsingør alene løb op til 1731 Mk. Banco. Under disse Forhold var det umuligt for Kjøbenhavn og den danske Handel at staa sig i Væddekampen med Hamburg. Der var ikke Andet for end at opgive Tanken om atter at komme til at spille en Rolle i Storhandelen og lægge al Magt paa at fremme den indenlandske Samfærdsel og Velstand og dernæst ved en passiv Modstand saa meget som muligt søge at undgaa helt at blive opslugt af Hansestædernes Kapitalmagt.

Dette Modsætningsforhold kom særlig tilsyne paa den Tid, da de første Jernbaner begyndte at komme frem. I 1830 var Europas første Bane — Strækningen mellem Liverpool og Manchester — bleven aabnet. Denne nye Samfærdselsindretning havde vakt en umaadelig Opmærksomhed i hele den civiliserede Verden og ægget baade til Modstand og Begeistring. For Alle, der saae klart ud i Fremtiden, var det givet, at der her var skabt Noget, der fuldstændigt vilde omvælte alle de hidtil bestaaende Forhold, at Steder, der havde ligget hen i afsondret Ro fra den ydre Verden, herved kunde bringes til at opnaae en hidtil uanet Betydning. Det er derfor ikke saa underligt, at man næsten overalt spekulerede i det nye Befordringsmiddel, for ved dets Hjælp at drage ny Trafik og ny Handel til sig. Storartede Planer udkastedes om at danne helt nye Handelsveie, der kunde afløse de gamle Linier og derved hæve hidtil ubetydelige Pladser til Handelsstæder af første Rang.

En af de gamle Handelsveie, som det særligt maatte falde fristende at afløse med en eller flere Jernbanelinier, var Søveien mellem Østersøhavnene og det vestlige Europa, der gik igjennem Øresund. Den driftige hamburgske og lübske Handelsstand saae strax, at man ved at bygge en Bane mellem Hamburg og Lübeck maatte kunne drage en stor Del af den Trafik, der nu gik gjennem Øresund, ad denne betydelig kortere Linie, hvorved der ikke blot kunde spares Tid, men ogsaa Omkostninger ved at Øresundstolden blev undgaaet ligesom Lübeck kunde skabe sig en betydelig Stilling som Mellemhavn for Handelen paa Østersøen. Lignende Planer om at gjøre Wismar til en Stapelstad ved Hjælp af en Bane til Hamburg næredes af den mecklenburgske Regering.

Det er klart, at Planer som disse maatte være i høi Grad betænkelige for den danske Regering og det gjaldt derfor om for enhver Pris at undgaa dem. Til Held for Danmark var det Herre over en Del af det Terrain, de nye Baner skulde gaa igjennem, nemlig Hertugdømmet Lauenburg, og Regeringen havde det derfor i sin Magt at forhindre disse Baners Bygning, en Magt, den ogsaa benyttede. Regeringen indsaae imidlertid

ORIENTERINGSKORT OVER DE DANSKE STATSBANER*

vel, at denne Stilling i Længden ikke vilde være holdbar og for at komme andre Lande i Forkjøbet, besluttede man selv at bygge en Bane, der skulde forbinde Nord- og Østersøen med hinanden, men saaledes, at Trafiken kom danske Havne tilgode. Frugten af Overveielser i denne Retning førte til Bygningen af Banen mellem Altona og Kiel. Denne Bane, der aabnedes 1844, blev saaledes den første i det daværende danske Monarki. De Grunde, der havde været bestemmende for Altona-Kiel-Banens Bygning vare imidlertid ikke Udslag af nogen Begeistring for at

* De punkterede .... Linier betegne projekterede og Jernbaner under Bygning.

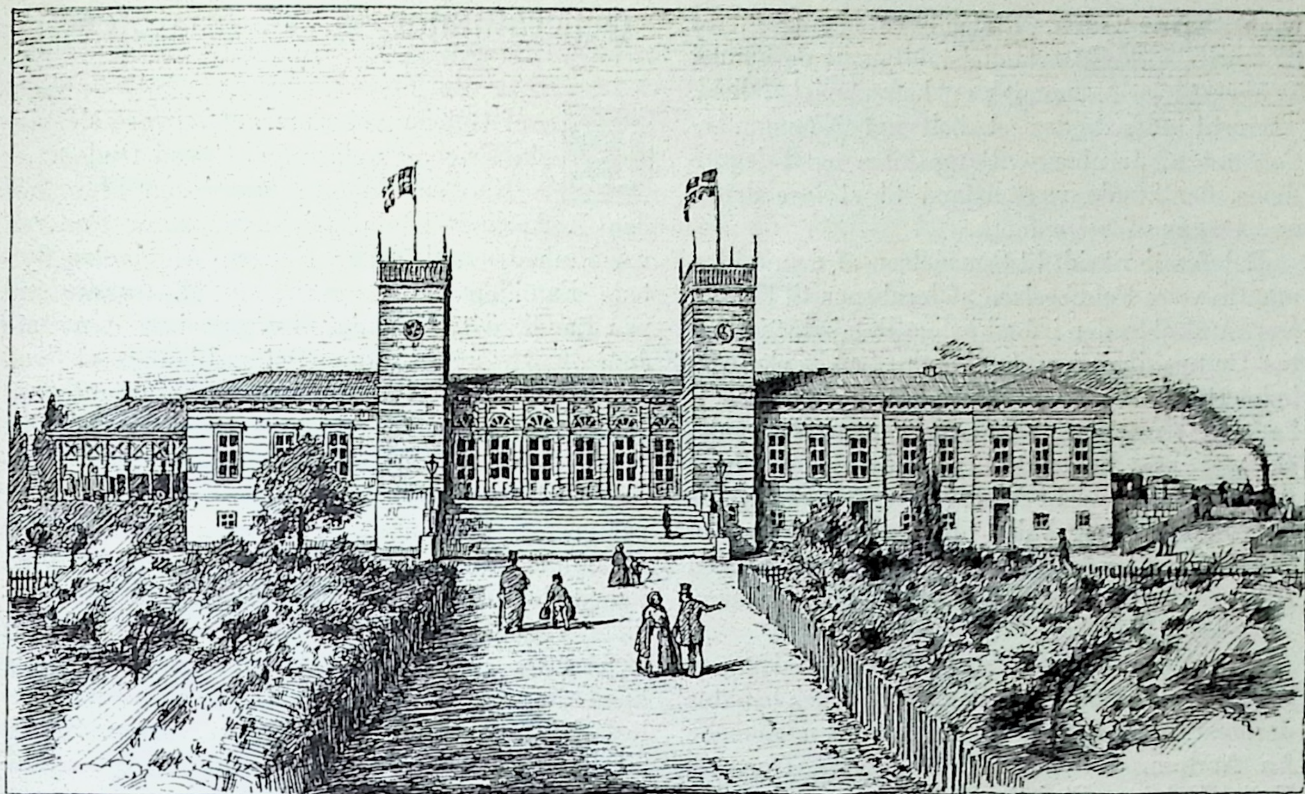
GUSTAV SCHRAM

faae Jernbaner herhjemme. Det var, som det hedder i de officielle Dokumenter „høiere politiske Hensyn“, der ikke kunde være bestemmende overfor Baner i det egentlige Indland. At Regeringen skulde tage Initiativ til at bygge saadanne, kunde der ikke være Tale om. Det var Noget, der helt maatte overlades til den private Foretagsomhed. — For denne var der imidlertid saa mange Hindringer, der stillede sig i Veien, at man skulde tro det næsten umuligt at faae Bugt med dem. Der var først den i Datiden almindelig udbredte Anskuelse, at en Jernbane kun kunde trives, naar den anlagdes mellem to store Byer med en stærk indbyrdes Trafik. Man havde ingen Tillid til, at den Samfærdsel, der fandt Sted paa de korte Afstande, kunde faae en saadan Betydning, at den kunde skaffe Jernbanen tilstrækkeligt at bestille. En anden væsentlig Indvending, der kunde rettes mod Jernbaner i Danmark, var selve Landets Form med dets mange Øer og dets store Kystlinie, der medførte, at Skibsfarten spillede en saa betydelig Rolle, at en Jernbane umuligt vilde kunne tage det op med den. Til alt dette kom, at den økonomiske Organisation herhjemme hvilede paa en helt anden Grundvold end nutildags. Al Handel og Haandværk var udelukkende knyttet til Kjøbstæderne, der paa denne Maade kom til at danne smaa Handelscentrer, der med Skinsyge saae paa enhver Ting, der kunde virke forstyrrende ind paa deres Opland og drage det andet Steds hen. Der lød da heller ikke faa Stemmer om, at en Jernbane kun vilde ruinere Kjøbstæderne til enkelte store Handelsstæders Fordel. Og endelig var der Pengespørgsmaalet. Landet var lige begyndt at komme til Kræfter efter de økonomiske Kriser fra Begyndelsen af Aarhundredet. Man var derfor grumme forsigtig og nøieregnende med, hvad man skulde stikke sine Penge i.

Det maa derfor prises som et dristigt Skridt, at to Privatmænd, daværende Bogholder *Gustav Schram* og Sekretair *Søren Hjorth*, i Aaret 1840 udstedte en Indbydelse til Aktietegning i en Jernbane mellem Kjøbenhavn og Roskilde. Som man kan tænke sig, manglede der da heller ikke paa Modstand mod deres Plan. Overalt mødte de kun Lunkenhed og Modsigelse. De Fleste vare saa temmelig enige om, at Jernbaner herhjemme var en Luxus, som der ikke var stor Grund til at udfolde. Skal man endelig have en Jernbane, siger en samtidig Kritiker af Planen, saa vilde det i ethvert Tilfælde være urimeligt at drive den ved Damp, en til tre Heste efter Aarstidernes vexlende Trafik vilde være tilstrækkeligt. Man vil forstaa, at det med en saadan Modstand var vanskeligt at føre Sagen frelst igjennem. Forslagsstillerne trættedes dog ikke og tilsidst havde de det Held at faa Industriforeningen i Kjøbenhavn til at tage sig af Sagen. De mange Møder, der her afholdtes for at drøfte Planen, viser dog, at der heller ikke hos denne Forening var nogen overvættes varm Begeistring tilstede for Banen. Det Samme var Tilfældet indenfor Regeringskredsene, hvor man stillede sig ganske afvisende overfor de forskjellige Forslag om pekuniær Støtte for Sagen. Alt, hvad man opnaaede, var, efter at Regeringen havde betænkt sig et Aar, den blotte Koncession, der er dateret den 25. Mai 1844.

Nu skulde der altsaa arbeides for Banens Virkeliggjørelse. Aktierne til et Beløb af $1^1/_2$ Mil. Rdl. skulde udbydes og de forberedende Arbeider foretages. Mod al Forventning bleve Aktierne

KJØBENHAVNS BANEGAARD 1847

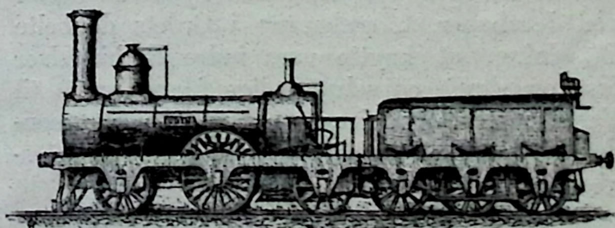
hurtigt solgte, rigtignok ikke i Danmark, men næsten udelukkende paa Hamburgbørsen, saa at den første danske Bane kun kom istand ved tydske Penge.

Trods det Held, der havde ledsaget Aktietegningen, skulde der dog møde Foretagendet mange Vanskeligheder, inden det fuldendtes. Det viste sig saaledes meget snart, at den tegnede Kapital, $1^1/_2$ Mil. Rdl., var utilstrækkelig, saa at man efterhaanden maatte optage ca. $^1/_2$ Mil. Rdl. Laan i Banen, hvorved Anlægskapitalen løb op til den efter vore Tiders Begreber betydelige Sum af ca. 1 Million Kroner pr. Banemil.

1847, den 26. Juni kunde Banen endelig aabnes. I Begyndelsen var Trafiken ret levende, men det viste sig dog temmelig snart, at de Forhaabninger, der vare blevne knyttede til dens Forrentningsevne, vare temmelig illusoriske, idet det høieste Udbytte Banen gav i de 9 Aar, den kun strakte sig til Roskilde, ikke beløb sig til mere end $2^1/_4$ pCt. i Aaret 1849. Efter dette Aar sank det stadigt nedad, indtil det 1855 var 0. Sagen var, at Banen laa alt for isoleret, uden Fortsættelse, som den var. Trafiken skulde først oparbeides og Handelsforholdene indrettes efter Banen. Det var derfor et absolut Livsspørgsmaal for Foretagendet at faae Banen forlænget for derved at forøge Trafiken.

Dette havde man allerede længe været paa det rene med, men de tre Krigsaar 1848—50 havde foreløbigt skudt Spørgsmaalet tilside. Efter Fredsslutningen kom Sagen imidlertid atter paa Bane og med den Drøftelsen af, hvilken Retning, der i det Hele burde vælges for de enkelte Linier i et fremtidigt dansk Jernbanenet.

Treaarskrigen havde ikke alene fremkaldt en levende national Uvillie mod Tydskland, men ogsaa i store Kredse en stærk Ulyst til at fortsætte den levende Forretningsforbindelse med Hamburg, der er Særkjendet for vor Handel i omtrent hele den første Halvdel af dette Aarhundrede. Denne Stemning blev desuden støttet af den for Danmark vigtige Vending i den engelske Handelspolitik, der var en Følge af Englands store Toldreformer i Fyrrerne. Herved var der aabnet nye og store Muligheder for den danske Handel, der aabenbart kunde vinde et overordentligt stort Marked for danske Landbrugsprodukter i England. Nye Planer dukkede frem om atter at vinde den Selvstændighed tilbage, Danmark tidligere havde besiddet og fri Landet ud fra den økonomiske Afhængighed af Hansestæderne. Hovedstadens Handelsverden tænkte paa atter at erobre Handelen paa Østersøen, der i „den store glimrende Handelsperiode“ havde ført Penge- og Varestrømmen gjennem

DET FØRSTE DANSKE LOKOMOTIV „ODIN“

Kjøbenhavns Havn. Kjøbenhavn maatte gjøres til Rigets virkelige Handelsmidtpunkt og Landet forenes til en økonomisk og kommerciel Helhed.

Hertil udfordredes et helt nyt Kommunikationsnet af Jernbane-, Dampskibs- og Telegraflinier, der kunde være istand til at løse denne nye Opgave for Danmark.

Det første Skridt til Opnaaelsen af denne Plan maatte være Fuldførelsen af Jernbanen til Korsør. Derfra skulde der i forskjellige Retninger indrettes Dampskibslinier til de andre Landsdele, saaledes til Flensborg i Forbindelse med en Jernbane til Husum og en derfra udgaaende Dampskibsfart paa England, til Aarhus i Forbindelse med en Jernbane til Viborg og Hjarbæk, til Nyborg hvorfra der skulde bygges en Jernbane til Strib, der atter vilde være at fortsætte med en Bane fra Snoghøi til Hjerting og direkte Dampskibsfart til England.

De tre jydske Tverbaner, Flensborg—Husum, Snoghøi—Hjerting og Aarhus—Hjarbæk tænktes dernæst forenede ved en Længdebane, udgaaende fra Aarhus, vesten om Skanderborg, Horsens, Veile, Kolding, Christiansfeld, Haderslev og Aabenraa til Flensborg.

I Kjøbenhavn skulde der endvidere af Hensyn til Østersøhandelen oprettes en Frihavn.

Tendensen i dette Samfærdselssystem, der fremsattes 1850 i en lille Pjece af Frederik Klee og Dr. C. M. Poulsen, er, som man seer den, at forandre Retningen af den danske Handel fra Syd-Nord til Øst-Vest.

Det var imidlertid ikke blot i kommerciel Henseende, at dette System kunde gavne Landet; ogsaa i politisk Henseende vilde det være af overordentlig stor Betydning, idet man ved Hjælp af de nævnte Forbindelsesveie kunde opnaae at knytte Slesvig fastere til Kongeriget, som bekjendt det Spørgsmaal, der fremfor noget Andet optog Sindene i den Tid. Man indsaae, at det ikke var nok, at Slesvig i forfatningsmæssig Henseende blev en Enhed med Moderlandet, naar det paa alle andre Omraader dog søgte sine Forbindelser sydpaa. „Kun ved at samle og koncentrere vore Kræfter“, hedder det i nævnte Pjece af Klee og Poulsen, „ville vi til enhver Tid kunne vaage over, at de store Offre, dette allerede har kostet, ikke ville være uden Nytte. Det virksomme slesvig-holstenske Parti har lært os, hvilket mægtigt politisk Bindemiddel, der ligger i Jernbaner, og simpel Klogskab byder os derfor ved Jernbaner, „Jernbaner“ i Ordets dobbelte Betydning, at knytte vore indre Forbindelser fast og skaffe os selvstændige Handelsveie til Vesteuropa, inden vi aabne den i flere Henseender nødvendige Jernbaneforbindelse mellem Slesvig og Holsten“.

(Fortsættes).

Generalmajor H. V. Mathiesen

En af Officiersveteranerne fra vore slesvigske Krige er nylig afgaaet ved Døden.

Haagen Vilhelm Mathiesen blev født den 7. April 1812 i Christiania, hvor Faderen var Embedsmand. Efter Norges Afstaaelse flyttede Familien til Danmark, og M. traadte ind paa Landkadetakademiet, hvorfra han den 1ste Juni 1831 afgik som Sekondlieutenant ved sjællandske Jægerkorps. Som Premierlieutenant ved dette, der ved Omorganisationen i 1842 fik Navn af 2. Jægerkorps, blev han forlagt til Helsingør. Men allerede dengang var han begyndt paa geologiske Studier, og for at kunne fortsætte disse blev han forsat til 1. Jægerkorps, der laa i Kastellet. I Oktober 1844 reiste han paa Studiets Vegne til Neapel, hvor han opholdt sig i 3/4 Aar for at undersøge Vesuv. Han begav sig hjem over Land, men sendte de ikke ubetydelige Samlinger, han havde gjort, tilsøs. Skibet gik under paa Veien til Kjøbenhavn, og Samlingen gik tabt. Mathiesen blev gjennem denne Reise bekjendt som en ivrig geologisk Forsker, og derfor blev han i 1846 af Christian VIII sendt til Island for under Ledelse af Professor Bunsen at foretage geologiske Undersøgelser paa Grund af et vulkansk Udbrud af Hekla. Udbyttet, som derved vandtes, var meget betydeligt.

Da Krigen kom i 1848, rykkede Mathiesen ud med 1. Jægerkorps. Hans Kompagni, var det første, der kom til at kæmpe med Insurgenterne. Det var ved en iøvrigt ubetydelig Forpostfægtning ved Ringenæs, hvor hele vort Tab indskrænkede sig til èn Mand, der faldt. Men, da denne hed „Seier“, blev det i første Øieblik betragtet som et mindre godt Varsel. Tiden viste, at det ikke betød noget.

1. Jægerkorps udgjorde en Del af General Schleppegrells Kommando. Selv gammel Jægerofficier benyttede Schleppegrell med Forkjærlighed dette Korps. Det kæmpede ved Bov, Ekernførde, Slesvig, Nybøl og Dybbøl og vandt sig et smukt Navn. At Mathiesen, der den 27. Mai 1848 var bleven Kaptain, havde sin Del deri, derom vidner det Ridderkors, han efter endt Felttog modtog af Frederik VII Haand ved Revuen paa Lerbæk Mark.

I Felttoget 1849 hørte 1. Jægerkorps til Ryes Korps. Med dette deltog det i Kampene ved Kolding og Eistrup og vandt ved begge Leiligheder fortjent Anerkjendelse. Fra den jydske Grænse fulgte det saa Rye paa hans Tilbagetog. At Mathiesen i dette Felttog ikke alene havde gjort Fyldest, men at han tillige havde faaet Leilighed til at vise sig som en fremragende Officier, blev anerkjendt ved, at han i December 1849 blev ansat som Stabschef ved 3. Infanteribrigade.

Brigaden, der kommanderedes af Oberst Sche-

pelern, fik, da Hæren i Juli 1850 rykkede frem for at angribe General Willisen ved Isted, Ordre til at foretage en stor omgaaende Bevægelse i Fjendens venstre Flaade for derved ikke alene at tvinge Fjenden til at opgive sin Stilling, men tillige tilføie ham et alvorligt Nederlag. Den første Del af Opgaven lykkedes, men netop som Brigaden gik frem til Angreb for at komme i Ryggen paa Fjenden, fik den fra Overkommandoen Ordre til at vende om og trække sig tilbage for at støde til Hæren paa Grund af de Begivenheder, der var indtrufne ved Øvre Stolk. Ordren var affattet peremptorisk. Schepelern sammenkaldte sine Afdelingschefer, gjorde dem bekjendt med Ordrens Indhold og sagde dem, at han agtede at følge den. At han ikke strax kunde fortsætte Fremrykningen, derom var man fra alle Sider enig, men Majorerne Wilster og Wørishøffer opfordrede ham indstændigt til kun at tiltræde Tilbagetoget meget langsomt for strax at vende om, hvis det viste sig, at Hovedstyrken rykkede frem ad Chausseen mod Slesvig. Men Schepelern vilde ikke gaa ind derpaa og handlede strikte efter Ordren. Det er neppe Tvivl underkastet, at Mathiesen har støttet Afdelingscheferne, men uagtet han ellers udtalte sig med stor Uforbeholdenhed om alle Krigsbegivenhederne, saa blev han bestandig taus, naar denne Sag blev bragt paa Bane. Dette skyldtes vistnok især den Veneration, hvormed han følte sig knyttet til Oberst Schepelern. — Efter at Hæren havde naaet Dannevirkestillingen blev Brigaden detacheret til det sydvestlige Slesvig for at besætte Frederiksstad og opretholde Kongens Autoritet. Schepelern, der var bleven haardt saaret ved Slesvig i 1848, maatte, da hans Saar brød op, afgive Kommandoen, som blev overdragen Oberst Irminger. Den Opgave, Brigaden skulde løse, var i Betragtning af Styrken, den raadede over, meget vanskelig, thi Forholdene fremtvang mange Detacheringer. Naar Opgaven desuagtet blev løst, skyldtes det i første Række Oberst Helgesen. Han var Sjælen i Forsvaret paa denne Fløi og gjennemførte det glimrende Forsvar af Frederiksstad. Men hans Bestræbelser vilde neppe være lykkedes, hvis han ikke i Brigaden havde fundet den Støtte, der bragte Overkommandoen til at sende Forstærkninger, medens det var Tid. Ved Forhandlingerne herom som overhovedet ved Løsningen af Brigadens Opgave opfyldte Mathiesen sine Pligter som Raadgiver og Medhjælp for Brigadechefen i fuldeste Maal.

Efter endt Felttog fik Mathiesen Sølvkorset og ansattes som Stabschef ved 3. Reservebrigade, der blev efterladt i Slesvig. I 1852 blev han, som gammel Jægerofficier, ansat ved det i Flensborg paany oprettede 4. Jægerkorps. Men allerede efter en Maaneds Forløb forsattes han til 5. Jægerkorps, der fik Garnison i Kjøbenhavn. Det var sikkert Ønsket om at fortsætte sine afbrudte Studier, der bragte ham til at søge tilbage til Hovedstaden; men det varede ikke længe, før en Forandring i hans militære Stilling nødsagede ham til at anvende hele sin Tid paa tjenstlig Virksomhed og militære Studier. I Oktober 1853 blev han nemlig forsat til Generalstaben. Da han ikke havde gjennemgaaet den militaire Høiskole, var denne Ansættelse noget saa ualmindeligt, at han deri med Rette maatte se en ganske særlig Anerkjendelse. I 1854 blev han forfremmet til Major i Generalstaben, og i September det følgende Aar ansat som Stabschef ved Generalkommandoen i Nørrejylland og Fyen, hvorfra han dog allerede i November forflyttedes i samme Egenskab til Generalkommandoen paa Sjælland. I August 1857 afgik han til Tjeneste under Krigsministeriet, hvor han blev indtil han i April 1860 blev ansat hos Generalinspektøren for Fodfolket. Da Krigsudsigterne i Efteraaret 1863 blev mere og mere truende, fik han i Oktober Kommandoen over 3. Bataillon, og da denne senere blev formeret som Regiment, blev han dettes Kommandør.

3. Regiment dannede i Forening med 18. Regiment 2. Infanteribrigade. Denne blev først kommanderet af Oberst Vogt. Da Vogt ved General de Mezas Afgang blev ansat som Divisionskommandør, overtog Hærens Stabschef, Oberst H. Kauffmann, der ogsaa maatte træde tilbage, Kommandoen over Brigaden. Det var en sørgelig Krig, der kun havde faa Lyspunkter, men disse faldt fortrinsvis paa 2. Infanteribrigade. Det var den, der først kom i Ilden ved Mysunde, og var det end 18. Regiment, som fortrinsvis tilkommer Æren for den smukke Kamp, saa medvirkede dog Kompagnier af 3. Regiment, der paa denne Dag mistede 4 Officierer, 3 Underofficierer og 47 Mand. Efterat Hæren var kommen tilbage til Dybbølstillingen deltog 3. Regiment i Forsvaret af denne fra først til sidst og førte den 18. April i Forening med 18. Regiment Kampen om Brohovederne. Her, som overalt hvor man under Felttoget traf paa denne Brigade, maatte man glædes over den Freidighed, hvormed dens Afdelinger holdt Modet oppe under de fortvivlede Forhold. Ikke mindst viste Brigaden dette ved Kampen paa Als, den 29. Juni, hvor den opbød alt, hvad der var muligt, for at standse Fjendens Fremrykning. 3. Regiment mistede paa denne Dag 6 faldne og 4 saarede Officierer samt 7 faldne og 8 saarede Underofficierer. I Løbet af Felttoget var Mathiesen i April Maaned bleven udnævnt til Oberstlieutenant, og da Brigadekommandøren mod Felttogets Slutning blev anvendt ved de diplomatiske Forhandlinger, førte Mathiesen midlertidig Kommandoen over Brigaden.

Krigen var endt. Mathiesen havde faaet Leilighed til at vise sig som en dygtig og behjertet Fører, og som Belønning derfor blev han i Au-

gust hædret med Kommandørkorset af 2. Grad. Han havde samtidig erhvervet sig sine Undergivnes Høiagtelse og Hengivenhed, thi ingen forstod bedre end han at varetage sine Undergivnes Tarv.

Naar man ser tilbage paa denne Skildring, vil det deraf fremgaa, at Mathiesen i Fred som i Krig havde været anvendt i meget betroede Stillinger, og hvor man satte ham hen, havde han gjort Fyldest og vundet Anerkjendelse. Det kom derfor ikke alene ham, men ogsaa alle dem, der havde tjent under ham, fuldstændig uventet og overvældende, da han ved den store Reduktion i December 1864 blev afskediget med Obersts Charakter. Forgjæves søgte han Oplysning om Grunden. Alt, hvad han fik at vide, var, at han havde paadraget sig Krigsministerens, General Hansens, Uvillie, men hvorved, det blev en Gaade, hvorpaa han aldrig fik Løsningen.

Efter sin Afskedigelse levede Mathiesen i nogle Aar i og ved Kjøbenhavn, indtil Familieforhold bragte ham til at flytte til Frederiksborg. Her levede han for sine Studier, men han havde bevaret sin Kjærlighed til Hæren, og Tilfældet kom ham til Hjælp, saa at han endnu engang kom til at tjene i dens Rækker. Chefsposten ved den Forstærkningsbataillon, der laa i Frederiksborg blev ledig i 1874. Mathiesen søgte og fik den og tjente saa igjen, indtil han den 5. Mai 1877 faldt for Aldersgrænsen. Dermed var hans militære Karrière afsluttet, men han havde dog endnu paa sine gamle Dage den Lykke at se, at Kongen ikke havde glemt ham. Thi i 1890 fik han Kommandørkorset af 1. Grad og i 1892 et nyt Afskedspatent som Generalmajor.

Som Familieforhold havde bragt ham til at flytte til Frederiksborg, saaledes var disse ogsaa Skyld i, at han senere flyttede til Roskilde. Her henlevede han sine sidste Aar, aandsfrisk ligeindtil Døden den 25. Februar efter et kort Sygeleie gjorde Ende paa hans lange og virksomme Liv.

GENERALMAJOR R. V. MATHIESEN

Som omtalt kastede han sig tidligt ind paa det geologiske Studium, og det bragte ham atter ind paa Forfatterbanen.

Han debuterede med at oversætte Darwins Journal of researches. Senere udgav han Beretning om Udbyttet af sine Reiser i Italien og paa Island dels i danske dels i tyske videnskabelige Tidsskrifter. Efter at han anden Gang var bleven afskediget, skrev han udelukkende franske Afhandlinger, der blev offentliggjorte i franske Tidsskrifter. I 1885 udgav han saaledes: „Les marèes ont-elles pour effet de ralentir le mouvement de rotation de la terre?“ i 1892 „études sur les courants et sur la température des eaux de la mer dans l'océan atlantique;“ i 1894 „Les courants de la mer et leur origine“, og som 83-aarig udgav han i 1895 sin sidste Afhandling: „Les vents et les courants de la mer.“ Alle disse Afhandlinger har fundet Paaskjønnelse af de Sagkyndige.

Som Militærforfatter har Mathiesen kun skrevet en Beretning om nogle Manøvrer i 1856 og en fysisk topografisk Beskrivelse af Slesvig, der udkom i 1864.

Mathiesen giftede sig i Mai 1837 med Agnes Hedevig Ruwald, Datter af Grosserer Ruwald i Christiania. Han efterlader sig en Søn, der er Overlærer ved Roeskilde lærde Skole, og en Datter.

N. P. Jensen.

Balkanstaternes Fremtid

(FRA VOR SÆRLIGE KORRESPONDENT)

(1. Forts. og Slutn.)

BULGARERNE, Serberne og Grækerne slaaes ogsaa ved Hjælp af statistiske Tabeller. Jeg skal ikke fylde min Beretning med Tal, der er saa meget mindre underholdende, som de ere ret vilkaarlige. Hvert Element giver sig et knusende Flertal. Skole-Statistiken er mere betegnende, men jeg undlader at berøre den, fordi det vilde føre os for vidt. Jeg nøies med at sige, at Grækerne og Bulgarerne have mange flere Skoler og Serberne langt færre til deres Propaganda, end de have Penge.

Bulgarerne ere taalmodige og udholdende; man har kaldt dem for Donauens Bønder, og det er ikke Folk, der rende Panden mod Væggen. De vende og dreie en Sag, de gaa tilbunds i den, alt mens de meget korrekt iagttage Folkerettens Grundsætninger. De ere arbeidsomme, økonomiske, har altid de offentlige Kasser i Orden, men trods at deres Gjerrighed er bleven til et Ordsprog, betale de deres Officierer lige saa høie Gager som mangen Stormagt.

Mandstugten er beundringsværdig hos Bulgarerne. En Korrespondent til „Journal des Debats" beklagede sig over, at selv Gaderne i Sofia var saa snorlige som et prøisisk Regiment, Noget, der er grueligt kjedsommeligt. Det var i Stambulows Dage. Nu maa den samme Mand indrømme, at naar en By, der saa at sige ligger lige ved Grænsen, tæller over 5653 Bygninger, 3800 moderne Huse, opførte i Løbet af et Dusin Aar, saa lover den meget og giver Anledning til Storhedsdrømme.

Serberne offentliggjøre ligeledes Statistiker. Den mærkeligste er den, som Spiridion Gopcevic, en montenegrinsk født Skribent, har lavet. Paa en fem Maaneders Reise har han gjennemført Optællingen af alle Makedoniens Byer og faaet med ikke alene Bulgarerne og Grækerne, men ogsaa Serbere, „saavel bulgarofone, som grækofone", „serbofile" og „hellenistiske" Bulgarere, „bulgarofile", „serbofile", turkofile" og „grækofile" Albanesere, samt rumænske Vallaker og hellenistiske Vallaker. Han har ransaget alle Hjerter og Nyrer og naaet ned i den slaviske Drøms Dybder.

Men man tør ingenlunde drage i Tvivl, at Serberne have ganske andre alvorlige Titler, end dem Hr. Gopcevic opregner. Det er først og fremmest deres historiske Rolle, som har været betydningsfuld. Det vilde være altfor langt at opregne deres Feltslag og nævne deres Helte. Jeg fremhæver den Kjendsgjerning, at Serberne have oprettet et af de allerældste Bogtrykkerier i Verden, det i Obod, som grundlagdes for fire Aarhundreder siden paa en Tid, da endnu hverken Cambridge eller Oxford havde noget Trykkeri. Serberne i Ragusa tillægge sig Æren af at have proklameret Menneskerettighederne to Aarhundreder førend Bastillens Erobring, at være komne Englænderne Aarhundreder i Forkjøbet med Slavernes Frigjørelse, at have plantet Frihedens Banner for to Aarhundreder siden (man har lige høitideligholdt 200 Aarsdagen for det nuværende montenegrinske Fyrstehuses Thronbestigelse), paa en Tid, hvor Tyrkiet stod paa Magtens Tinde, og at de er gaaet i Spidsen for alle Oprør.

Dersom Grækerne rose sig af med Rette at have Ord for at udgjøre et fornemt og rigt Samfundslag med høi Civilisation og besidde en Hovedstad, som er Pilgrimsmaal for Historikere og Kunstnere, saa kunne Serberne paakalde ikke alene deres svundne Krigerdage, men desuden det Faktum, at Ragusa har været Venezias mægtige Rivalinde, et skinnende Lys, et stort Stabelplads for Handelen. Selv Montenegrinerne have givet sig til at rode i Jorden, forat bringe Ruinerne af Trevalis, Keiser Diokletians fordums Bolig, for Dagens Lys; de har høiere Dannelsesanstalter for unge Piger, faaer desaarsag Fin-de-siècle-Piger, har en god literair Presse, og faaer, dersom de ikke allerede har det — deres Panamitsch (lille Panama)!

Hvad angaaer Almuens Mening om Dagens Begivenheder, kan jeg ikke her beskjæftige mig dermed. Jeg troer, at de gjøre sure Miner til godt Spil. De ere meget bange for, at Verdensfreden skal blive forstyrret, og bedrøvede, naar man vil prygle deres græske Brødre. I deres Fortvivlelse vil de maaske blive drevne til selv at drage Sværdet. De ere ikke sikkre paa, at de ville blive Seirherrer, men de ere visse paa, at de ikke vil blive beseirede, thi et helt Aarhundrede har Europa aldrig taalt, at de bleve slaaede til Jorden.

Europa! Man har sagt, at det var borte. Beust saae det intetsteds. Er det vaagnet paany? Denne Fællesoptræden paa Kreta, vil den ikke blive et blot og bart Fantom, som vil svinde bort? Hvad vil der da ske? Man skjælver ved Tanken.

Det mørke, frygtelige Billede hjemsøger Alles Tanker. Og kunde Tyrkiet ikke i den uhyre Forvirring finde sig stillet paa Knivskaftets Side?

Tro endelig, at Tyrkerne, disse Drømmere fremfor Nogen, ogsaa have deres Drømme, ligesom de Andre. Ogsaa de se deres Land gjenvinde den gamle Styrke og atter opnaae sin store Stilling under Solen. Om de end ikke have Evne til at bringe det ganske Europa til at skjælve, have de dog en ikke ubetydelig Rest deraf over-

for de mest formidable Alliancer. Deres Hær er stor nok til at gjøre det af med den europæiske Ligevægts og til at tilbageerobre sin Hersker den Prestige, som man kun har tilstaaet ham i omtrent et Aarstid. Tyrkiet vil, styrket ved en Seir og belært af de sidste Maaneders bittre Lektioner, sikkert ikke undlade at marchere bestemt videre ad den Reformernes Vei, som det var saa optaget af før Begivenhederne i Armenien. De Forsog, der ere gjorte i denne Henseende, gaa helt tilbage til Aarhundredets Begyndelse.

I Begyndelsen gjorde enkelte Tyrkere sig undertiden mærkelige Tanker. En Dag talte Kong Louis Philippe med en ung Attaché ved den tyrkiske Ambassade og erklærede sig villig til at sende Sultanen Professorer, Lærere og Ingenieurer. Den unge Mand hørte opmærksomt efter, og da Kongen tav, svarede han:

„Sire, det vil ikke nytte Noget; de Mennesker vil kjede os og give Afsmag for Frankrig og den europæiske Civilisation, og deres Stillinger vil blive Sinekurer. Dersom Deres Majestæt istedetfor dem vilde sende os nogle Tusinde smukke, aandrige og muntre — Smaapiger, vilde de langt snarere civilisere os!"

Unyttigt at sige, at de Anekdoter, man har desangaaende, tilhøre en anden Tid og at der er dem deriblandt, som minde En stærkt om Shylocks Historie eller Harun-al-Raschids Eventyr. Hvad der er mere vigtigt, er den Ide at indrullere de Christne i Hæren og saaledes give dem en Retsstilling, de maaske ikke vilde have fordret saa stærkt, hvis den var givet dem for tilstrækkeligt længe siden. I 1853 var der osmanniske Kosakker og Regimenter, dannede af Slaver. Næsten alle Tyrkerne ere glade ved denne Fuad Paschas Ide, men hans Efterfølger, Hussein Pascha, opløste denne Organisation efter Tilskyndelse af de fremmede Diplomater, Slavernes Beskyttere.

BARON BANFFY
UNGARSK MINISTERPRÆSIDENT

Siden den Tid har det ikke manglet paa fremskridtsivrige Folk i Tyrkiet: *Rira-Pascha*, en Mand med praktiske Evner, kold Energi, rig paa Ideer og dygtig til at udføre dem; *Reschid-Pascha*, en stor Vurderer af christne Grundsætninger, ædelmodig, Tilhænger af Friheden og Stændernes Lighed, elsket blandt Muselmændene for sin Fædrelandskjærlighed, blandt de Christne for sin Retfærdighed, sin aabenbare Respekt for deres Religion og sin store Iver overfor Vestens Civilisation. *Aali-Pascha*, en ypperlig Skribent, meget inde i vor Tids politiske Historie, *Fuad-Pascha* og mange Andre.

Under Sultan Abdul-Hamid Khan II's Regering er Tyrkiet blevet begavet med et stort Jernbanenet; Skolerne ere med et rundt Tal fordoblede, saasom man nu tæller henimod 15,000 Begyndelsesskoler med næsten 500,000 Elever, 475 Fortsættelsesskoler med 34,000 Elever og mange Pigeskoler. Den moderne tyrkiske Literatur tæller en hel Hær af unge Folk, som af alle Livsens Kræfter oversætte til Tyrkisk, ikke alene Vestens Romaner, men ogsaa metafysiske og mathematiske Værker, Bøger om Elektricitet, ren og anvendt Chemi, Biologi, Medicin og Militairvidenskab.

Madjid-Pascha, der i fire, fem Aar var Bureauchef for Pressen, fik selv den maaske dristige Tanke at forsøge paa at udgive en tyrkisk Bog paa Latin, en Ide, som man endnu ikke engang vover at udtale for de orthodoxe Slaver. Og naar Datteren af vor Landsmand, Osman Pascha, den berømte *Uiguar Uanoum*, udgiver en Dametidende paa Tyrkisk, skrevet af tyrkiske Damer, saa er det et Tegn paa, at Tidens Aand er trængt dybt ind i selve Haremerne.

Midhat-Paschas Parlament har virket aldeles som Okcidentens tilsvarende, Christne, Mohammedanere og Jøder ere blevne hørte efter Ønske. Der er utvivlsomt Vanskeligheder og Hindringer, men Tyrkernes nuværende Liv frembyder alle Betingelser for, at en patriotisk Osman kan tænke sig et stærkt Tyrki under helt moderne Form. Det, der betinger, at Drømmen kan virkeliggjøres, det er et kort Tidsrum med Fred, *det er Tid!*

Men Tid, det er netop det dyreste af Alt der. Bed en Fattig om Alt, hvad Du vil, kun ikke om — Penge. Vort Aarhundrede tilstaaer os Alt, hvad vi vil; dets febrilske, hastige og stakaandede Temperament rummer alle Dyder — kun ikke Taalmodighed.

Armand Sasvári.

Gladstone om Krisen i Orienten

VED

ALFRED IPSEN

GLADSTONE har udtalt sig om det orientalske Spørgsmaal. For første Gang har en klar og mandig Stemme som med et Sværdhug skaaret igjennem al den Forvrøvling, som i Form af diplomatiske Meddelelser, Noter og Telegrammer har voxet fra Dag til Dag, uden at det var muligt at skimte nogen ledende Plan eller Mening deri. Den gamle Statsmand, der med megen Styrke er passeret ikke blot Støvets Aar, men ogsaa de otte Gange ti, der ansees for den sikkre og sidste Grænse til den blot vegetative Oldingealder, taler med en Varme, en Kraft og et ungdommeligt Liv, der danner den mærkværdigste Modsætning til det, man i Øieblikket synes at forstaa ved Statsmandskunst, idet hans Indlæg ikke rummer en eneste Sætning, som ikke er forstaaelig ja selvindlysende for almindelige Dødelige. Vi have da ment, at vore Læsere kunde ønske at høre Hr. Gladstones egne Ord og bemærke kun til Indledning, at Gladstones Udtalelser ere fremkomne i Form af et Brev til Hertugen af Westminster, da den gamle Frihedsmand for Tiden opholder sig i Cannes.

Det orientalske Spørgsmaal — siger Gladstone efter nogle faa personlige Indgangsbemærkninger — befinder sig for Tiden i en eiendommelig Phase. Der er i Orienten i Løbet af de to sidste Aar med kort Mellemrum skeet en Mængde Transaktioner (lad mig for Øieblikket nøies med denne Betegnelse), der ere af en saadan Natur, at de vel maa oprøre Menneskeheden i dens inderste Sjæl og rette en indtrængende Appel fra den offentlige til den personlige Samvittighed. Til den seneste Tid have disse Begivenheder tilsyneladende ikke vakt nogen Bevægelse undtagen i England; men nu har et pludseligt Lysglimt opskræmt Vesteuropa i det mindste, og en ængstlig Følelse af, at det, der er skeet og fremdeles skeer i Orienten, angaaer ikke blot Kabinetterne, men lige saa vel Nationerne selv, har grebet Offentligheden, og det Tidspunkt synes nu at være kommet, da man skal tale, hvis ikke man vil tie for bestandig. Min Ærgjerrighed gaaer i Retning af Ro og kun Ro. Men hvert Sandskorn er en Del af Strandbredden, og naar man som jeg i næsten et halvt Aarhundrede har været beskjæftiget med det orientalske Spørgsmaal og ofte i en ansvarsfuld Stilling, saa føler jeg, at Hensynet til min personlige Tilbøielighed ikke er nok til at forsvare en fortsat Taushed.

Forfatteren udvikler nu sin bestemte Hensigt, at holde ethvert Partisynspunkt ude af Betragtning for ikke derved at give et bekvemt Skjermbrædt for en lunken og umandig Tænkemaade.

Det er saa meget lettere, fortsætter han, at se bort fra Partistandpunkter, som det er min faste Overbevisning, at den beklagelige Tilstand, som de forenede Magters Indgriben eller Ikke-Indgriben har fremkaldt eller vedligeholdt, væsentlig har havt sin Grund ikke i indbyrdes Enighed, men i Mangel af en saadan, at det er den ukloge Politik, der er drevet af nogle af Magterne, der har bragt Vanære over dem Alle, og at naar den Tid kommer, da Æren og Skammen for de nuværende Begivenheder skal rettelig fordeles, vil den tungeste Fordømmelsesdom ikke falde paa den engelske Regering eller dem, der have støttet den.

De armeniske Masseslagtninger, der snildt nok bleve afløste af smaa korte Hvilepauser, have saavel i Omfang som i Nederdrægtighed og Opfindsomhed overgaaet al moderne, om ikke al historisk Erfaring. Og alt dette er foregaaet lige for Næsen af de sex Stormagter, der var repræsenterede af deres Gesandter, og som mente, at deres afmægtige Forestillinger dannede en tilstrækkelig Modvægt mod alle Dødens, Skjændselens og Pinslens Redskaber, forudsat at de blot kimede i Kor. Og da Sultanen, hvem jeg ikke har taget i Betænkning at kalde den store Snigmorder, Gang paa Gang saae Handlingernes Seir over Mundsveiret, voxede hans Selvtillid, og da han fandt, at han havde udtømt sin hele Opfindsomhed i Retning af umenneskelig Nederdrægtighed i Armenien, faldt det ham ind, at hans Værk endnu fattedes Kronen. Det stod endnu tilbage at vise Stormagterne og deres Gesandter lige for deres egne Øine og indenfor deres egen Hørevidde i Konstantinopel selv, hvad de var for sløve til at se og høre, saa længe det foregik i Skjul af Armeniens Bjerge. Hans voxende Dristighed veg ikke tilbage for denne sidste Triumf, og Lykken fulgte ham som før. Ganske vist fordristede Stormagterne sig til en Indblanding i hans Prærogativer, for saa vidt som de paatog sig at beskytte eller exportere nogle Armeniere, der uden deres Indgriben vilde have forøget de raadnende Dynger af myrdede Christnes Lig i Konstantinopels Gader. Men om Straf, Erstatning eller blot Forholdsregler til Forhindring af Gjentagelse har Verden endnu ikke hørt et Ord. Enhver Skjændselsdaad, selv den største, er ansvarsfri, naar kun den anlægger tyrkisk Dragt.

Man skal vanskeligt kunde finde to Aar i Diplomatiets Historie, der kunne opvise en saadan Samling af bloddryppende Beretninger om Massemyrderier, foretagne lige for Verdens Øine, eller to Aar, der have tilføiet det samlede Europa

saa dyb en Skjændsel, en Skjændsel, der endnu hænger ved det som en Nessus-Skjorte.

Alle disse Rædsler synes de sex Stormagter at betragte som døde og borte. De betænke ikke, at hver eneste af dem, vil leve i Historien, for ikke at tale om en Domstol, der er endnu høiere. Og, idet de sindigt give sig i Lag med Behandlingen af den videre Udvikling af det store Drama, som nu paakalder deres Opmærksomhed, synes de lykkeligt uvidende om, at for hvert Skridt de tage, træde de paa de glødende Emmer af de armeniske Masakrer.

For at beherske og berolige den offentlige Mening med Hensyn til de to sidste Aars ulykkelige Forstyrrelser, har man opstillet to ledende Ideer, dem der er udtrykte i Fraserne „den europæiske Harmoni*" og „det tyrkiske Riges Udelelighed".

Gladstone indrømmer nu, at det første af disse Udtryk betegner en Indflydelse, der kan være af den største Værdi, hvor den benyttes i gode Formaals Tjeneste; men den er kun et Redskab, og maa bedømmes efter den Sag, den i hvert enkelt Tilfælde tjener. Han minder om det smukke Resultat, det engelske Ministerium af 1880 opnaaede, da det ved Sammenhold mellem de europæiske Magter lykkedes det at gjennemføre Opfyldelsen af to af Berlinertraktatens vigtige Bestemmelser med Hensyn til Montenegro og Grækenland, idet England med Tilslutning af den brave og kloge Alexander II beredte sig til at sætte sig i Besiddelse af en vigtig tyrkisk Havn. Truslen virkede. Abdul Hamid gav Kjøb, og Montenegro erholdt den betydelige Udvidelse, det endnu glæder sig ved, medens Thessalien blev føiet til Grækenland.

Men, skjøndt Intet kan være bedre end den europæiske Harmoni, naar den virkelig er i Arbeidsorden, saa kan Intet afstedkomme mere Fortræd end Paaberaabelsen af en saadan, naar den kun er et Skalkeskjul for indbyrdes Uenighed. For det første opdager Forbryderen strax Sammenhængen og giver sig øieblikkelig i Lag med at smigre og bestikke den Magt, han troer vil være mest modtagelig for hans Paavirkning. Dernæst have de europæiske Magter ikke noget fælles Formaal at samle sig om. Og endelig, hvad der er det værste, udelukker denne foregivne og uformaaende Samvirken af Regeringerne Folkenes Deltagelse. Det er denne Mislighed, vi nu lide under. Det er vanskeligt nok for en Nation at have tilstrækkelig Haand i Hanke med sin egen Regering, selv naar den staaer alene; men, hvorledes stiller Sagen sig da, naar vi stilles Ansigt til Ansigt med fem andre Regeringer, som staa bag vor egen, og som vi ikke kan kalde til Regnskab eller vente at have den allerringeste Indflydelse paa?

* Hvad man hos os med et misforstaaende Oversætterudtryk har kaldt den europæiske Koncert. *O. A.*

Tiden er kommet, da man bør tale frimodigt, I dette Øieblik regeres to store Stater, der have en Befolkning af hundrede og fyrre eller maaske hundrede og halvtresindstyve Millioner af to unge Mænd, der begge bære Keisertitlen, men for den enes Vedkommende ganske uden Kundskab eller Erfaring, mens den anden kun har saadan Indsigt og Erfaring, begrænset nok i Sandhed, som har vakt megen Forbauselse og en vis Bestyrtelse, naar han nu og da lod Verden se en Prøve derpaa. I det ene af disse Riger er Regeringen ren og skjær Despotisme, og i det andet er i al Fald for Udenrigspolitikens Vedkommende Forholdet omtrent det samme, i al Fald naar det maales med Opfattelsen i et Land, hvor Friheden er nedarvet, naturlig og fuldmyndig. Disse Magter have, i al Fald saa vidt deres Følelser ere bekjendte, stadig benyttet deres Indflydelse i Magternes Forhandlinger til Bekæmpelse af Friheden. Men hvorfor skal vor Regering hænge i Skjørterne paa dem? Vor Nations Tænkesæt er Tabu for dem, og den tydske Keiser vilde kun handle i ganske naturlig Konsekvens af sine Forudsætninger, hvis han sagde til os: „Tyrkiet kjender jeg, og det europæiske Diplomati kjender jeg; men hvem er I?"

I to Aar har vi nu taalmodigt trasket i Hælene paa denne Harmoni, og hvad har vi havt ud af det? Jeg spørger ikke, om hvad den har gjort for at fremme Retfærdighed og Humanitet — det Spørgsmaal er forlængst besvaret; men, hvad har den gjort for at sikkre Freden? Jeg paastaaer, at med alle sine Prætensioner og al sin Magt har den ikke forbedret Situationen, men forværret den. Da vi pegede paa de traktatmæssige Forpligtelser og Rettigheder, som høitideligt paalagde os at standse de armeniske Slagtninger, truede man os — Nogle af Lettroenhed, Andre af Hykleri — med, at en europæisk Krig vilde blive den uundgaaelige Konsekvens af en hvilken som helst Tvangsforanstaltning, selv den uegennyttigste, vi maatte vælge for at standse Skændigheder, der kunde bringe Stene til at raabe. Den Art Trusler blev bestemmende for vor Handlemaade den Gang, og Omsorgen for den almindelige Fred blev betroet de sex Stormagter i deres Glans og Herlighed, med deres Armeer, der tælles i Millioner, og deres Hjælpekilder, der udgjør Hundrede af Millioner aarlig. Det var ingen vanskelig Opgave. Der var ikke en Tanke af Krig i Luften den Gang. Nu har Tyrkiet en Krigsgrund overfor Grækenland, Grækenland har en Krigsgrund overfor Magterne. Selv Tyrkiet kunde finde en Krigsgrund overfor dem, hvis det laa i dets Interesse at benytte den. Hvad Tyrkiet og Grækenland angaaer, er det ikke nogen blot Abstraktion, og Europa skjælver hver Dag af Spænding efter at vide, om Krigsluen er brudt ud ved den thessaliske Grænse.

Det er da paa Tide, at vi afryster denne grove

Overtro paa, at den europæiske Harmoni skulde finde nogen Løsning af den orientalske Krise. Det er paa Tide, at vi mindes, at vi have en selvstændig Tilværelse, og et selvstændigt Ansvar.

Men saa kommer den tyske Keiser og Andre og fortæller os, at vi kun kan opnaae Reformer i Tyrkiet paa Betingelse af, at vi opretholder det osmanniske Riges Udelelighed.

Denne Frase indeholdt engang en Mening og var bygget paa en Theori. Denne Theori, der forfægtedes af Mænd som Lord Palmerston, gik ud paa, at Tyrkiet, hvis Europa kun beskyttede det mod Fjendtligheder fra dets Nabo, vilde være istand til at indtage en Plads i Rækken af de civiliserede Stater. Denne Betryggelse blev vundet ved Krim-Krigen. Efter Pariserfreden i 1856 nød Tyrkiet tyve Aars absolut Ro for fremmed Indblanding. Det fyldestgjorde i ingen Henseende de Forventninger, man havde knyttet til det. Kun paa eet Punkt, i ødsel Statshusholdning og Ophoben af Gjeld, viste det sig paa Høide med en hvilken som helst europæisk Stat, hvortil det endda føiede en skamløs Plyndring af sine Kreditorer. Det viser da et forbausende Mod eller en utrolig Blindhed, at man efter en saa dyrekjøbt Erfaring — kjøbt med Bekostning af 300,000 Menneskeliv og 300 Millioner Pund — endnu vover at rive os denne umulige og afbrændte Frase om „det osmanniske Riges Udelelighed" i Næsen.

Gladstone gaaer nu over til at vise, at denne Frase har havt en ny Betydning omtrent i hvert nyt Aarti af vort Aarhundrede. I Aarhundredets første Fjerdedel betød den, at Tyrkiet i Kraft af Suverænitetsprincipet havde en naturlig Ret til hele Europas sydostlige Hjørne, der af den Almægtige var anvist det som en af dets skjønneste Besiddelser. I 1830 betød den, at det osmanniske Rige var bleven formindsket ved Udskillelsen af Grækenland. I 1860 betød den, at Donau-Fyrstendømmerne, der nu udgjøre Kongedømmet Rumænien, faktisk vare frigjorte for Tyrkiets Overhøihed (en Frigjørelse, der siden er bleven formelt bekræftet). I 1878 betød den, at Bosnien og Herzegovina faktisk havde taget Afsked med Tyrkiet. I 1880 betød den, at Montenegro havde sat Kronen paa sin stolte firehunredaarige Kamp, ved at tiltvinge sig Anerkjendelsen af sin Uafhængighed og havde erholdt en betydelig Forøgelse af sit Territorium, paa samme Tid som Thessalien blev føiet til det befriede Grækenland. I 1886 betød den, at Sydbulgarien havde faaet Tilladelse til at forene sig med sin nordlige Søster. Hvad er Resultatet af alt dette? At næsten atten Millioner Mennesker, som for et Aarhundrede tilbage befolkede en stor Del af det tyrkiske Rige og vare underkastede dets ydmygende og lammende Aag, ere nu saa fri, som om de beboede disse Øer (Storbritannien), og at Grækenland, Rumænien, Serbien, Montenegro og Bulgarien staa for os som fem levende Vidner om, at Urettens Herredømme end ikke i denne Verden er evigt. Og dog tuder man os i Ørerne ikke blot i Aviser, men fra Throner paa Kontinentet, at vi skal opgive Hensynet til Retfærdighed, Menneskelighed, Frihed, Liv og Ære for ikke at sætte det osmanniske Riges Integritet paa Spil.

Af de tilbageblevne Stumper af det europæiske Tyrki har Kreta længe været en af dem, der med mindst Taalmodighed bar sit Aag. Det var der, troer jeg, i en af de mange Opstande, som nylig er blevne skildrede i et Brev fra M. Gennadios, at en to-tre hundrede Kretensere, der var drevne til den yderste Fortvivlelse, sammen med deres Biskop indelukkede sig i et Taarn og foretrak at sprænge Taarnet i Luften og dø alle som En, hellere end at udsætte sig for de Rædsler, som ifølge tyrkisk Skik og Brug overvundne Fjender altfor ofte have udstaaet. Det er en saadan Kamp, de uforfærdede Øboere nu igjen have aabnet.

Vi have nu naaet et Punkt, hvor det kunde synes unødvendigt at gaae nærmere ind paa Enkeltheder i det kretensiske Spørgsmaal. Men det er dog maaske rigtigst, at gjøre opmærksom paa, at den kretensiske Sags Haabløshed er godtgjort ved en lang Række Opstande, i hvilke Øboerne uden Bistand have kæmpet en Kamp paa Liv og Død mod hele det osmanniske Riges Styrke. M. Gennadios nævner Revolterne i 1831, 1841, 1858, 1866—8, 1877—8, 1889 og endelig 1896. Disse Tal tale for sig selv. Det ligger ikke i den menneskelige Natur at forny en saa ulige Kamp uden under den mest ydmygende og grufulde Undertrykkelse. Enkelthederne i denne og den Troløshed, hvormed de foregivne Indrømmelser til Kretenserne blev omgaaede og underminerede, og den i Sandhed tyrkiske Manøvre, ved hvilken en mohammedansk Minoritet blev ophidset fra Konstantinopel til at fortsætte en væbnet Modstand mod Gjennemførelsen af vedtagne Indrømmelser, vil findes paa deres Sted i Tidens Historie. Men denne simple Sum af Kjendsgjerninger, givne selv i flygtigt Omrids, dømmer engang for alle Herskerstaten og vise, at det ingen Ret har til at fortsætte sit blodige og umulige Herredømme.

Det er unødvendigt at gaa videre. Den Sag, vi tale om, er i Virkeligheden allerede en dømt Sag. Thi, skjøndt det ikke er skeet med deres gode Villie, have de sex Stormagter taget Øens Beroligelse og Afgjørelsen af dens Fremtid i deres Haand.

Man maa dog ikke tro, at denne Optræden skyldes en Gjenopblussen af Mod og Manddom hos disse Raadgivere, hvis Samstemning hidtil kun havde aabenbaret sig i et ynkeligt Kujoneri. En ny Medspillende, drevet af en ny Aand, har

vist sig paa Skuepladsen. Ikke en, der er udrustet med mægtige Flaader, store Hære og ubegrænsede Rigdomme, tilveiebragte af utallige Millioner. En ubetydelig Magt, der neppe tælles med i Rækken af Europas Stater, griber pludseligt ind i Kampen mellem Tyrkiet og dets kretensiske Oprørere. Men det var en Magt, der var Arvtager af den Race, der havde kæmpet i Slagene ved Thermopylæ og Salamis og havde drevet Asiens Horder tilbage fra Europas Kyster. I Grækenlands heroiske Tid optraadte der, som Homer fortæller os, en Kæmpe, der var liden af Væxt, men Kampen voxen. Han havde i et lille Legeme en stor Sjæl, og han synes at være født igjen i det nuværende Grækenlands beundringsværdige Handlemod. Det er trist at se, at vi ogsaa have Modsætningsbilledet for os i de sex Magter, der give Verden det eklatanteste Exempel paa modsatte Egenskaber, idet de fremstille et uhyre Korpus beboet af en feig Sjæl.

Vi have da for os Synet af en David Ansigt til Ansigt med sex Goliather. Heller ikke er han saa let at feie til Side, som man skulde tro. Og, hvis det under Guds naadige Forsyn og ad Veie, som det endnu er vanskeligt at se, skulde lykkes den lille Ø at vinde Frihed, da vil denne uvurderlige Gave skyldes ikke nogen af de europæiske Regeringer; thi de er lammede af Uenighed, heller ikke nogen af Europas store Nationer; thi Døren er lukket for Næsen af dem af den europæiske Harmoni, men den lille og materielt ubetydelige Nation, der bærer Grækernavnet. Hvad Godt det maa lykkes at frembringe af det nuværende Kaos, vil den have Æren for, og den alene.

Og er det saa mærkeligt, at Grækerne have forsøgt at række Kreta en hjælpende Haand? Saa ofte de have reist en Opstand, og deres Anstrengelser af Tyrkerne ere mødte med lovløs Grusombed, have de flygtet i Skarevis til Grækenland, der er deres eneste Tilflugt, ligesom det fattige Land Gang efter Gang har været ene om at beskytte dem mod Hungersdøden. Det var ikke at vente, at Tyrkiet skulde tage sig den Ting nær. Har det ikke lige siden den onde Dag, den mørkeste maaske i Menneskehedens Historie, da den tyrkiske Halvmaane, blodrygende hævede sig over Horisonten, været god tyrkisk Politik at affolke de Lande, de herskede over.

I Virkeligheden er Tyrkiets principielle Ret da ogsaa fra alle Sider opgivet. I den magre Fortegnelse over de Ting, de sex Stormagter have udrettet, findes i al Fald den, at de have taget Øens Administration ud af Sultanens Hænder. Hvis Tyrkiet med god Ret besidder Herredømmet over Øen, er ethvert Skridt, Magterne have foretaget sig, ja selv deres Tilstedeværelse i Kanea, et groft Brud paa international Lov og Ret. Det er den osmanniske Styrelses Voldsfærd, Grusomhed og Troløshed, der er deres eneste Adkomst til Indblanding. Man har sagt, at det var deres Hensigt, en Meddelelse, der synes utrolig, men dog er sand, at naar de græske Tropper havde forladt Øen, skulde, det tyrkiske Militair, de øvede Blodhunde fra Armenien — efter al Sandsynlighed de selv samme Korps og Personer — forblive paa Øen som Haandhævere af Ordenen. Men de sex Stormagter have ikke mere Ret, end jeg har, til at give eller begrænse en saadan Bestemmelse, med mindre Sultanen ved Misregering har forskjærtset sin Ret til Herredømmet. Der er ogsaa tilsagt Kreta Autonomi og ikke i Kraft af Sultanens Autoritet, men af deres.

Men naar Kreta unddrages sin tidligere Hersker, tilfalder da Administrationen af Øen de sex Magter? Skal vi virkelig begynde vort tyvende Aarhundrede i Skyggen af en Overtro paa, at Overenskomster foreskrevne af Øieblikkets Politik ere Alt, og at Fællesskab i Blod, Religion, Historie, Sympati og Interesser, slet Intet betyde? Hvorledes er Kretas Forhold til Grækenland? Lad den brutale Magt tumle sig, som den vil, *a man is a man for a' that*, og i Kraft af alt det, der gjør Mennesket til Menneske, er enhver Kretenser Græker. Det osmanniske Herredømme paa Kreta er fra igaar; men Kreta var en Del af Grækenland, det kretensiske Folk en Del af det græske Folk for mindst tretusinde Aar siden, heller ikke ere de moralske eller menneskelige Baand imellem dem siden løsnede eller brudte. Og i de lange Aar og Aarhundreder, vi gaa i Møde, naar den onde Drøm om osmannisk Herredømme vil være forsvundet fra Europa, vil denne Forening endnu vedvare og vil bestaa, saa længe der banker et menneskeligt Hjerte i Menneskenes Bryst.

Midt i sin opoffrende Begeistring, har Grækenlands Regering og Folk dog vist sund Dømmekraft. Idet de have paaberaabt sig den kretensiske Befolknings Afgjørelse, have de indtaget en uangribelig Stilling. De fortabe sig ikke i abstrakte Indvendinger mod Tyrkiets Overhøihed. Hvis det behager Magterne, hvorfor skulde da ikke Kreta ad Selvbestemmelsens Vei blive forenet med Grækenland uden theoretisk at udskilles fra det osmanniske Rige? En saadan Ordning er ikke uden Forbillede. Bosnien og Herzegovina styres af Østerrig; men formelt er de aldrig blevne unddragne Sultanens Overhøihed. Paa lignende Maade administreres Cypern af Storbritanien, og Europas Historie vrimler af den Slags Exempler. Jeg nævnede Cypern som Præcedens, og Exemplet er for saa vidt godt nok; dog kan jeg ikke tilbageholde den Bemærkning, at stod det til mig, vilde det være mig en Tilfredsstillelse før Slutningen af mit lange Liv at se Befolkningen paa denne helleniske Ø ved venskabelig Overenskomst bragt i organisk Forbindelse med deres Brødre i Kongeriget og paa Kreta. Men idet jeg saaledes angiver en antagelig Løsning for Kreta, afviser jeg ikke noget andet Alternativ,

der er foreneligt med de Principer, som selve Situationen paabyder, hvormed jeg i første Linie mener, at det tyrkiske Herredømme paa Kreta, baade i Følge de menneskelige og Kjendsgjerningernes Vidnesbyrd, kun existerer som en Skygge af Fortiden, og at der ikke er nogen Domstol paa Jorden, der er saa kompetent eller berettiget til at træffe Fremtidsafgjørelse for et Folk som Folket selv.

Fremdeles bør det indrømmes, at Grækenland, hvem Nogle synes tilbøielige til at behandle som en Forbryder og Urostifter, ved sin dristige Optræden har bevist Europa en stor Tjeneste. Det har umuliggjort en Forhaling af dette Spørgsmaal. Det har befriet det af Diplomatiets Masker og sat det paa Dagsordenen til endelig Afgjørelse. Jeg kan ikke mindes noget Exempel paa, at saa lille en Stat har gjort Verden saa stor en Tjeneste. Hvad angaaer den Tanke, at Grækenland skulde tilrettevises og straffes, da gider jeg næppe tilsmudse det Papir, jeg skriver paa, ved Omtalen af dette modbydelige Indfald. Det vilde omtrent være lige saa klogt som at transportere den græske Nation, der i denne Sag har handlet som een Mand, til Siberien ved, hvad jeg troer man benævner en „administrativ Ordre." Hvis Nogen omgaaes med saadanne Planer, saa lad ham vende sig med dem ethvert andet Sted hen end til England. Lad os erindre, at i denne ulykkelige Affære, er det under Devisen „den europæiske Harmoni" stadig Regeringerne og deres Organer, der have talt og handlet, medens Folkene have været udelukkede fra Deltagelse. Giv os en Gang Lys og Luft. De europæiske Nationer befinde sig paa meget forskjellige Stadier af deres Udvikling, men jeg troer ikke, at der i Europa findes et eneste Folk, der, hvis det blev spurgt, vilde byde eller tillade, at man straffede Grækenland for dets gode Gjerninger. Sikkert vilde det i hvert Fald ikke være det franske, der i saa væsentlig Grad bidrog til Kongerigets Grundlæggelse, heller ikke det italienske, der endnu har saa levende Minder om, hvad det selv og dets Fædre har lidt, og mindst af alle det engelske, for hvem Friheden er den nødvendige Livsluft, og som allerede paa enhver Maade, der er det muligt, har lagt sine Følelser for Dagen, og som, hvis man spurgte det ved en Opløsning af Parlamentet, vilde vise det paany ved at indsende et Parlament, der vilde udtale sig med Enstemmighed i dette Spørgsmaal.

Olympia

ROMAN I FEM BØGER

AF

R. E. FRANCILLON

(23. Fortsættelse.)

Hendes Formodning blev bekræftet, da Lord Wendale tog sin Hat, inden hun endnu noksom kunde udtrykke sin Beklagelse af, at hun ikke havde været istand til at modtage ham før. Hun begyndte at gjøre en Hentydning til Frokosten og Pigebørnene, men han sagde blot:

„Jeg er bange for, at jeg allerede er bleven for længe. Vil De hilse dem Allesammen fra mig. Jeg kom kun for at hilse paa Capitain Westwood, og hører, at han ikke er hjemme." Og han var borte, inden Mrs. Westwood kunde ringe.

„Olympia", sagde hun skarpt — det var de første Ord, hun havde talt til hende, siden Gerald var reist — „hvad er det? Jeg vil vide det."

„Aa, Ingenting, Lord Wendale friede til mig, det er det Hele."

„Himmel! Til *Dig?*"

„Ja, til mig."

„Umuligt: Dumt!"

„Det Samme sagde jeg til ham, Tante Car'line."

„Hvad — vil Du fortælle mig, at Du sagde Nei til Jarlen?" udbrød hun i en Tilstand af den yderste Forbauselse, som Nogen havde følt, siden Verdens Skabelse.

„Er jeg ikke forlovet med Gerald?" spurgte Olympia, der nu følte sig dristig nok til at træde op for hele Verden. „Hvordan kunde jeg saa gifte mig med Lord Wendale?"

Mrs. Westwood kunde blot løfte Hænderne iveiret og stirre paa hende.

TREDIE KAPITEL

Geralds Moder burde have været stolt af, at hendes Søn havde stukket en Jarl ud. Det havde imidlertid været med en meget blandet Tilfredshed, at hun vilde have hilst hans gjenvundne Frihed for den Pris at maatte se Olympia som Grevinde af Wendale. At blive Stedtante til en virkelig Grevinde vilde have været storartet, og Askepots Stedmoder havde udentvivl havt Fordel af Eventyret med Glasskoene. Vi læse om, at hendes Døttre bleve gifte med fornemme Herrer. Men vi kan alligevel være overbeviste om, at hun aldrig har faaet den Tanke ud af Hovedet, at der er begaaet en Feil ved Maalingen af Pigebørnenes Fødder, og at hendes Marian i Virkeligheden havde den mindste Fod i Familien, naar det var gaaet rigtigt til. Mrs. Westwood

bar altsaa Udfaldet af Olympias unaturlige og uforklarlige Opførsel med taalelig Sindsro, uagtet det forhindrede, at Gerald blev kureret for sin Forvildelse. Jarlen vilde udentvivl aflægge et nyt Besøg i The Laurels, og saa skulde hun nok sørge for, at han fik Øinene op for hvem af Pigebørnene, som bedst fortjente Guldæblet. Foreløbigt vilde hun ikke sige Noget til Capitainen — han vilde sandsynligvis gjøre en eller anden Dumhed og ødelægge det Hele for hende.

Jarlen red tilbage til Beckfield i en alt andet end venlig Sindsstemning. Hvis han i en Roman havde læst om en ung Pige, der giver Afkald paa en rig Lord for en fattig Sømands Skyld, vilde han udentvivl have følt en ædelmodig Sympathi og ventet, at Adelsmanden vilde trække sig tilbage og blive Ven og Beskytter istedetfor Beiler, forat undgaa at blive betegnet som Skurken i Fortællingen. Men uagtet mange Mennesker, ligesom Olympia, holder af at sammenstille sig med Romanhelte og Heltinder, hvem har vel nogensinde tænkt sig at hans egen Opførsel muligvis kunde gjøre ham til den nedrige Adelsmand, som vi kjender saa godt fra Bøger?

Lord Wendale var altsaa, meget naturligt, af den Mening, at han var blevet behandlet meget slet. Olympia var naturligvis endnu værd at vinde, simpelthen fordi hun endnu ikke var vunden; det var stakkels Gerald, der var Skurken i Stykket, ved egenkjærligt at holde Pigen borte fra hendes sande Elsker. Jarlen besad kort sagt en god Samvittighed — det vil sige en stadig Forsvarer og aldrig svigtende Talisman, der, ifølge hans egen Mening, altid forhindrede ham i at gjøre noget Galt. Da han naaede Beckfield, tænkte han: „Gid Pokker havde denne Forsyth! Jeg vilde ønske, han sad i London; jeg fortalte ham saagodtsom hvad jeg vilde gjøre. Jeg gad nok vide, hvad hun og han talte om hele den Formiddag. Hun maa være under en eller anden mærkelig Indflydelse, som jeg ikke forstaaer. Tanken om en saadan Medbeiler som Fætteren — er altfor taabelig. Det er en Fornærmelse imod mig i mit eget Grevskab.“ Han var kommen hjem og sad i Bibliotheket og forfriskede sig med et Glas Vin, da Forsyth vendte tilbage fra sin Formiddagstour.

„Om Forladelse“, sagde Maleren, „jeg vidste ikke, at De var her. Jeg kom blot for at hente en Bog. — Naa, hvordan har Deres Venner i Gressford det?“ spurgte han, med en mere ligegyldig Mine end ellers. Sørgede De denne Gang for at holde Dragen borte? Har De bortført den fængslede Frøken?“

„Hvis der er Noget, der er foragteligt, saa er det Spøg paa urette Sted. Kan jeg ikke faae Lov til at være alene i mit eget Hus i fem Minuter, naar jeg har Lyst?“

Forsyth fortjente aabenbart det uhøflige Øgenavn, hans Kontubernaler havde givet ham. Saalangt fra at gjengjelde sin Velynders fortrædelige Grovhed, trak han sig strax tilbage uden et Ord, idet han sagde til sig selv:

„Gudskelov! —Hun er alligevel ægte Guld!“

Om Eftermiddagen fandt han Vei til The Laurels. Saadan bestandig Kommen og Gaaen mellem det store og det lille Hus burde have fyldt Mrs. Westwoods Hjerte med Stolthed, eftersom det var hende selv og ikke Olympia, som Jarlens Ven og Gjæst denne Gang vilde besøge.

Olympia var ogsaa hjemme, men hun fik ikke mere Lov til at modtage Formiddagsbesøg fra Beckfield. Hun hørte, at Forsyth var der, og hendes Hjerte bankede. Det anede hende, at hendes uforglemmelige Samtale med Jarlen om Formiddagen stod i Forbindelse med dette sene Besøg af Jarlens tjenstgjørende Mephistopheles.

Besøget trak længe ud. Der gik over det formelle Kvarter; saa de venskabelige tyve Minuter; derpaa de femogtyve, som viste, at de To ikke vare kjede af hinanden; de tredive, som betegnede en interessant Conversation; de fyrgetyve, som gjorde Visiten til ingen Visit overhovedet. Det maatte være en Forretning. Jarlen, som selv havde havt Uheld med sig overfor Myndlingen, friede nu ved Fuldmægtig hos Formynderne. De andre Pigebørn blev nysgjerrige og gjorde sig Ærinder for at komme forbi Dagligstuen, men de to Stemmer talte i en saa fortrolig Tone, at de ikke kunde opfange et eneste Ord. Der var tydeligt et Komplot igjære mod Gerald, og Olympia maatte være paa sin Post.

Besøget lod til aldrig at faae nogen Ende. Olympia gik op ned indenfor Hækken, da hun hørte Gadedøren blive lukket op og saae Forsyth trykke hendes Tantes Haand og med sine sædvanlige langsomme Skridt gaa nedad Kjøreveien. Hendes første Indskydelse var at flygte ind melmellem Buskene, men det var forsent: Mephistopheles havde seet hende, og hun kunde ikke være en aabenlys Kujon.

„Naa“, sagde han med et Smil, som var forskjelligt fra hans sædvanlige, „jeg hører, at De har afslaaet at blive Grevinde?“

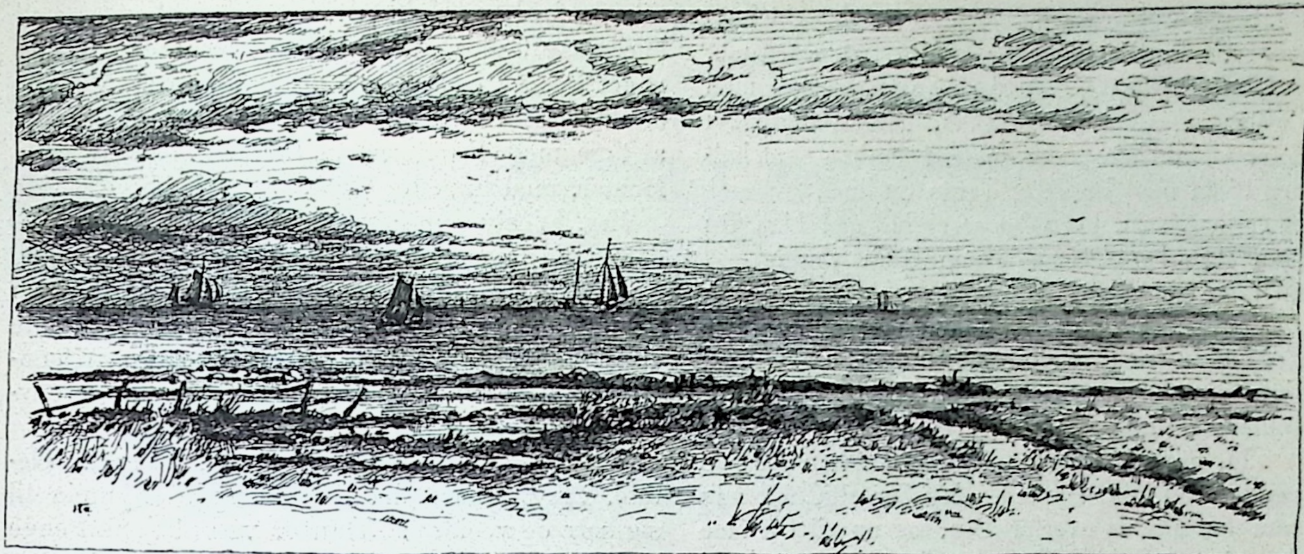
Det var ialtfald at gaa lige til Sagen, og hun tog sig sammen for at være modigere og i givet Tilfælde kæmpe haardere med Sendebudet end med hans Foresatte.

„Og hvad saa“, begyndte hun med noget Uforskammet paa Spidsen af sin Tunge, da hun pludselig tav. Det nye Smil paa hans Ansigt forsvandt og blev efterfulgt af et endnu mere nyt Blik, der syntes at besvare hendes uudtalte Ord.

„De er en god Pige“, sagde han. „Hold fast ved Deres Løfte og lad Intet faae dem til at svigte det.“

Han greb hendes Haand et Øieblik, gjorde et Par Skridt frem, og vendte derpaa tilbage.

„Forresten“, sagde han, „det Portræt, vi talte om, var alligevel daarlig gjort, og jeg kan ikke

VED HELLERUP STRAND — TEGNING AF H. B. THORSEN

se paa, at Folk maler daarligt. Jeg driver min Tid hen her, og jeg vil vise Dem, hvordan Sligt skal gjøres. Det har ingen Nød med Gerald. Jeg er ingen smuk ung Jarl, og De vil ikke løbe nogen Fare overfor mig, medmindre jeg opdager, at De er en mere haabløs Elev, end jeg antager."

Den gamle Fyr var altsaa mere lun, end hun havde antaget ham for. Han havde udentvivl paa en eller anden Maade overlistet hendes Tante, og nu skulde hun udsættes for den farlige Omgang med en foregiven Ven. Hvordan kunde en Mand som Forsyth have isinde at spilde sin Tid med at give hende Tegneundervisning? Hvorfor kaldte han hende en god Pige, fordi hun havde givet hans Ven en Kurv? Hvad betød disse nye Blik og nye Ord? Hun var snarere overmodig end ærgerlig over, at disse Sammensvorne troede det saa let at faae Bugt med hende. Men det vilde ikke være klogt at lade dem mærke, at hun gjennemskuede deres Plan, især, da hun i et Nu fik den Ide at vende deres eget Krigspuds imod dem selv. Hun vilde tage Forsyth paa Ordet. Hun vilde lære at blive en rigtig Maler; og saasnart han havde lært hende Alt, hvad han kunde lære hende, vilde hun udføre sin store Plan.

„Aa, De er altfor god!" udbrød hun. „Nei, det vil Gerald, stakkels Fyr, ikke bryde sig om; og selv om han ogsaa gjorde det, var det mig ligemeget. Naar vil De begynde? Strax? Men hvad vil Tante Car'line sige?"

„Jeg har allerede talt med Mrs. Westwood", svarede han, og bekræftede derved hendes Mistanke. „Vi begynder imorgen. Farvel saalænge."

Dersom hendes Mistanke ikke havde bekræftet sig over Forventning, vilde hun, fem Minuter senere, være bleven endnu mere overrasket. Mrs. Westwood kom hen til hende med et straalende Smil.

„Kjære Olympia", sagde hun, med ikke mere Skarphed i sin Stemme, end der var naturligt for hende, „hvor kan Du være saa taabelig at tro, at Du var os, din Onkel John og mig, til Besvær. Vi vare naturligvis vrede paa Dig og Gerald, fordi vi ikke kunde tænke os, at det var Andet end et Indfald; men at sige Nei til en virkelig Aristokrat for min Drengs Skyld! Min kjære Pige, hvor Du maa holde af ham! Jeg kjender ikke nogen ung Pige, der vilde have gjort det. Du er stridig, min Kjære, og egensindig, men det ligger i Blodet. Du har Hjertet paa rette Sted, og det er en stor Ting. Jeg har altid vidst det, og det er mig en Glæde at vide, at jeg altid har gjort mit Bedste for at paavirke Dig i den Retning."

De vilde altsaa føie hende, indtil de havde opført Fablen om Solen og Blæsten.

„Hvad, Tante Car'line", spurgte hun, „er det din Mening, at jeg alligevel skal giftes med Gerald?"

„Hvor kan Du spørge saadan? Troer Du, at jeg vil knuse mine Børns Hjerter?"

„Ah — men naar kommer han hjem, Tante Car'line?"

„Min Kjære, jeg vil skrive til ham endnu idag."

„Du veed altsaa hans Adresse?"

„Har jeg ikke sagt Dig den? Hvor jeg dog er glemsom. Jo, vi fik et Par Linier fra ham, da han reiste til London, hvori han bad om at adressere Breve til T. Harris, Esq. R. N., Nummer det og det, der og der, London — jeg har det opskrevet."

„Onkel John sagde, at I ikke havde hørt et Ord fra ham."

„Nei, min Kjære, din Onkel John gaaer undertiden i Taaget." — „Jeg troer, at jeg selv vil skrive, Tante Car'line, hvis Du vil opgive mig Adressen."

„Nei, min Kjære. Det er bedst, at Du venter, indtil han har hørt fra mig."

„Godt, Tante Car'line." Hun kunde ikke lade være med at smile over et saa tydeligt Kneb.

Hun skulde ikke skrive, men holdes hen med Løfter, og „jeg troer ikke", tænkte hun, „vi faaer Gerald at se saa snart, naar han skal kaldes hjem med Brev fra Tante Car'line."

„Min Kjære, hvor Du seer glad ud! Men Du maa ikke længere kalde mig Tante Car'line — nu maa Du kalde mig Mama."

„Tante Car'line!" Olympia, som endnu havde Forsyth i frisk Minde, var forstenet over den Fuldendthed, hvormed Mrs. Westwood lod til at spille sin Rolle.

„Ja, min Kjære", sagde hun, idet hun kyssede hende med kold Ømhed. „Jeg har altid følt mig som en Moder overfor Dig, og nu vil Du faae det at se. Der er blot een Ting, jeg maa bede Dig om som en personlig Tjeneste."

„Og hvad er det, Tante Car'line?" Ikke engang af Klogskabs Hensyn kunde hun faae sin Tunge til at sige den nye Titel.

„At Du ikke vil tale et Ord om alt dette til din Onkel John. Han er endnu meget vred, min Kjære — virkelig meget vred. En Fader er ikke en Moder, min Kjære, og har aldrig været det, og vil aldrig blive det, og han holder paa, at Gerald skal være den Første til at bringe Oliegrenen —"

„Men Tante —"

„Nu skal Du kalde mig Mama."

„Men Onkel John vil bestemt rette sig efter Dig, ikke sandt?"

„Du kjender ikke din Onkel John. Han er rolig og stilfærdig, men naar han først sætter sig Noget i Hovedet, er han ligesaa stædig som et Muldyr. Saadan er han nu engang. Derfor vil jeg skrive til Gerald, uden at tale om det, saa at det seer ud, som om det første Brev kom fra ham. Det er nødvendigt, min Kjære, og skjøndt jeg hader Lumskeri, saa veed Du nok, at man siger, Hensigten helliger Midlet. Naar Enden er god, er Alting godt, veed Du, min Kjære, og fra den Side maa man tage det."

Dette var en saa original Opfattelse af Capitainens Charakter, at Olympia ikke kunde Andet end tie stille og vente paa, hvad der vilde komme.

Ligefra Forsyths Besøg fandt hun sin Stilling i The Laurels fuldstændig forandret. Nu var der ikke mere Tale om, at hun skulde ud som Gouvernante. Den halvt stormfulde, halvt isnende Atmosfære, som hun hidtil havde levet i, forvandlede sig til et Alt gjennemtrængende og tillige ensformigt Solskin, og som, hvor mistænkeligt det var, unegtelig var en behagelig Afvexling. Mrs. Westwood sagde aldrig et ondt Ord til hende, tvertimod, hun ligefrem forkjælede hende. Selv Marian blev stillet i Skygge. Intet var for godt, ingen Uleilighed for stor, naar det gjaldt Olympia. Selv Capitainen kunde ikke undgaa at lægge Mærke til Forvandlingen, og tiltrods for hans Uvidenhed om dens Aarsag, nød han disse Dages Fred og Ro. Han gjorde aldrig noget Forsøg paa at forstaa sin Hustru, og havde altid været vant til, naar han oplod sin Mund, at tage mod Frugterne af hendes sjeldent gode Humør, med lukkede Øine.

Mrs. Westwood havde skrevet til Gerald — det sagde hun ialtfald til Olympia — og ventede hver Dag Svar fra ham. Imidlertid var Forsyth kommen, efter Aftale, og havde givet den første af de Timer, som skulde gjøre Olympia uafhængig af alle Sammensværgelser. Hun gav sig ivrigt ifærd med Arbeidet.

Der gik en Uge, og endnu intet Tegn fra Gerald. „Jeg tænkte det nok", sagde Olympia til sig selv og veeblev: „Han er ved at tjene Penge paa sin Vis, og jeg vil tjene Penge paa min, saa faaer vi at se, hvem der gjør det bedst." Hun var ikke mere ængstelig, end dengang han forlod hende, da hans Taushed beviste, at hendes Tvivl om Tantens Ærlighed, da hun lovede at skrive til Gerald, havde været vel begrundet. Mrs. Westwood begyndte rigtignok at blive urolig og udtalte sin Bekymring for, at han skulde have taget Hyre; men Olympia lod sig ikke stikke Blaar i Øinene, hvor snildt man end bar sig ad.

„Jeg gaaer ud af mit gode Skind, min Kjære", sagde Mrs. Westwood, da fjorten Dage var gaaede. „Jeg har skrevet fire Gange til ham. Hvad i Herrens Navn skal man gjøre? Hvad troer Du, at der er blevet af ham?" Hun talte i en saadan Tone af virkelig Angst, at Olympia næsten beundrede det Hykleri, som hun ellers afskyede.

„Jeg skal sige Dig, hvad jeg troer, Tante Car'line: Gerald har aldrig faaet Brevene, og faaer dem ikkeheller. Men jeg er ikke bange. Han har altid sluppet godt fra Alt, og jeg vilde ikke synes om, at han kom hjem ligesaa snart han havde faaet Forladelse, som en artig Dreng. Han vil komme, naar han kan staa paa sine egne Ben, det kan Du stole paa."

„Af alle Pigebørn — jeg siger, man skulde tro, Du ikke brød Dig om ham."

„Hvorfor det? Han har jo været borte i tre Aar, og jeg var ikke bange — hvorfor skulde jeg saa være det nu?"

„Dengang skulde Du ikke giftes med ham. Nu er det din Pligt at være ængstelig for ham."

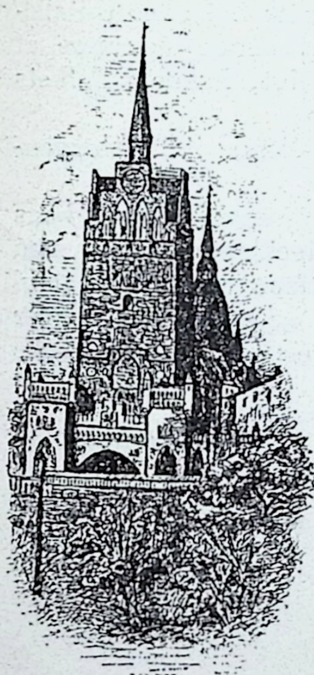
„Hvem vilde bryde sig om en Dreng, som man ikke kunde sende ud paa egen Haand? Jeg misunder ham, Tante Car'line; og hvad det angaaer, at han ikke skriver, saa behøver Du saamænd ikke at være urolig for det." Mrs. Westwood maatte altsaa bære sin Uro alene. Hun vilde ikke skjænde og havde ikke Lov til at beklage sig.

(Fortsættes.)

Reisebrev fra Rostock

Den 25. Marts.

KRÖPELINER THOR

Ved Nattetid, i Mulm og Blæst, var jeg kommen til den gamle Hansestad ved Warnow, havde krydset gjennem menneskretomme Gader, hvor Blæsten holdt Nattevagt, og Skygger fra svundne Dage lurede bag Murforspring og Glughuller. Det havde ikke undret mig pludselig at møde en værdig „Kaufherr“ med Lygte i Haanden og unødigt faste Skridt paa hans Vei fra Raadhuskjælderen til et af de gamle Huse, hvis glacerede Gavlfront skinnede i det flagrende Lys fra enlige Lygter. Men de gode Rostockere, baade de levende og de længst henfarne, hvilede Alle paa det grønne Øre, de første i deres varme Senge, de sidste paa det mindre bløde Leie under Kirkernes Gulvfliser. Kun ud fra en snever Sidegade dukker, med Bevægelser som Operettesammensvorne, en Politipatrouille, der maaske i den enlige Nattevandrer seer en mistænkelig Fjende af Stadens Ro. — Vil man ret føle sig hensat til en svunden Tid, behøver man blot en sen Nattetime, men helst naar Maanen lægger sit mystiske Slør over Tage og Taarne, at streife gjennem saadan en gammel By. Da blive Skyggerne levende, og de enkelte levende Væsener, man støder paa, faae et besynderlig uvirkeligt Præg. —

Men idag skinner Solen foraarsvarm fra en ren og blaa Himmel. Der er Liv og Færdsel overalt. Oppe paa Volden gaa Rostockerne deres Morgentour: Skoledisciple med brogede Kasketter, Studenter og Universitetslærere, smukke unge og adstadige ældre Damer med Fædre eller Gemaler og enlige værdige Herrer, der have valgt den gamle Hansestad til deres „Pensionopolis“. Bag Volden strækker Bymuren sin vedbendhængte, forvitrede røde Flade, og derhenne løfter Kröpelinerporten sin svære Stenmasse op i den blaa Luft. I femhundrede Aar har den behersket Adgangen fra Vest, uden dog at kunne holde uvelkomne Besøg ude. Byen laa jo som et rigt Herberge paa Alfarveien fra Nord til Syd. Her, paa et brøstfældig Sted i Muren, var det, at Stenbock i 1712 skaffede sine „Bussar“ Adgang til Byen. Dybt nede under den steile Voldskrænt blinker Teufelskuhles begsorte Vand op gjennem de bladløse Træer, og foran Volden breder den nye By sig med kjedelige moderne Husrækker og lyse Legetøisvillaer, en skarp Modsætning til den gamle med sine snevre og bugtede Gader, sin ærværdige Soliditet og maleriske Skjønhed.

Baade for Maleren og Historikeren er her rigt Udbytte at hente, særlig en Dansk vil rundtom blive mindet om den Tid, da vi vare en Magt i Norden. Det var Valdemar den Store, som erobrede og ødelagde den gamle Rostocker Borg, i femten Aar maatte Staden lyde Erik Menved, og over den strakte Margrethe tillige sit myndige Scepter. I Helligkorsklosteret læses paa en Tavle: *„Anno MCCLXX is ditt Kloster tho Gottes Ehre gestifftet von Margareten Königinn van Danemarken“.* Rostock havde ogsaa den tvivlsomme Glæde efter Slaget ved Lutter am Barenberg at tjene som Tilflugtssted for de danske Tropper, og man kan dømme om Rostockernes venlige Følelser for os, naar de i 1712 paa deres djerve Plattydsk sang:

„Dien Schonen büst du quit;
Vör Wismar hast du lange legen,
By Gadebusch hest du Schläge kregen . . .“

Men alligevel, Fritz Reuters Landsmænd er et gemytligt Folk, de bære intet Nag, baade Landet og Folket ligner Danmark saa meget, og det var med uskrømtet Glæde, at man her modtog

Efterretningen om, at deres unge og smukke Hertuginde var udkaaret til engang at beklæde Margrethes Throne.

Hertuginde *Alexandrine Auguste* er født Juleaften 1879 som ældste Barn af den daværende Arvestorhertug. Den 30. Januar næstefter blev hun døbt i Slotskirken og opkaldt efter sin Oldemoder, Enkestorhertuginde Alexandrine, Keiser Wilhelms Søster, som selv holdt sin Sønnesønnedatter over Daaben, og efter sin afdøde Bedstemoder, Storhertuginde Auguste. Den 21. September forrige Aar blev Hertuginden konfirmeret tilligemed sin Broder, Arvehertugen, og havde selv valgt Bibelordet: „Vær tro indtil Døden, og jeg vil give Dig Livsens Krone."

Den storhertugelige Familie er meget religieus og tilmed i streng lutherisk Forstand, ligesom hele det mecklenborgske Folk. „Men vi har ingen Harboøre-Folk her", yttrede min gamle Ven, hvem jeg skylder disse Oplysninger, under vor Spaseretour paa Volden.

„Deres Prins kunde aldrig have truffet et bedre Valg", tilføiede han. „Da vi modtog Budskabet blev vi lidt misundelige, fordi vi allerede skulde miste hende, inden hun endnu har faaet Tid til at udvikle de Egenskaber, vi allerede beundre hos hende: hendes indtagende Væsen og friske Gemyt.

„Vi seer jo sjeldent vor Fyrstefamilie iblandt os, Storhertugen tilbringer paa Grund af sin Sygdom, Asthma, en Arv efter Moderen, den meste Del af Aaret i „Villa Wenden" i Cannes og opholder sig kun et Par Sommermaaneder her.

„Sidste Aar havde jeg Leilighed til at se Storhertugen. Da syntes han at befinde sig vel og være kommet sig godt.

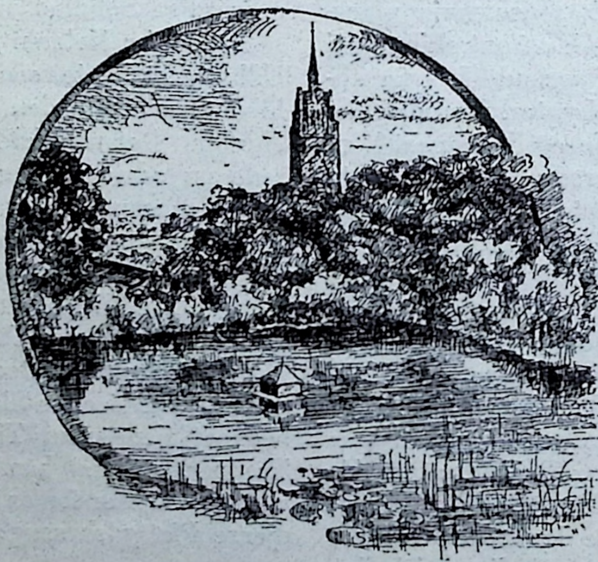
„Det mecklenborgske Folk har altid følt en levende Interesse for sit Fyrstehus, i næsten tusinde Aar har Fyrste og Folk hørt sammen, derfor beklager Alle, at Storhertugen, der er meget afholdt for sin personlige Elskværdighed, er tvungen til at være saa længe fraværende fra sit Land.

„Da Storhertuginden, der, som De veed, er en russisk Storfyrstinde, ved sin Gemals Sygdom ligeledes har været nødsaget til fordetmeste at opholde sig udenfor Landet, er hun ikke bleven saa bekjendt i videre Kredse, som det efter Udtalelser fra Alle, der have lært hende nærmere at kjende, havde været ønskeligt, baade i Folkets og Fyrstehusets Interesse."

„Men Hertugindens Sødskende . . .?" bemærkede jeg.

„Børnene!" udbrød min gamle Ven, og hans Øine lyste, „de holder af Mecklenburg og os som vi af dem . . . det vil De faae at høre, naar vi iaften mødes i Rathskeller og med gode Venner drikke paa vor Hertugindes og hendes danske Brudgoms Lykke . . ."

Al. Schumacher.

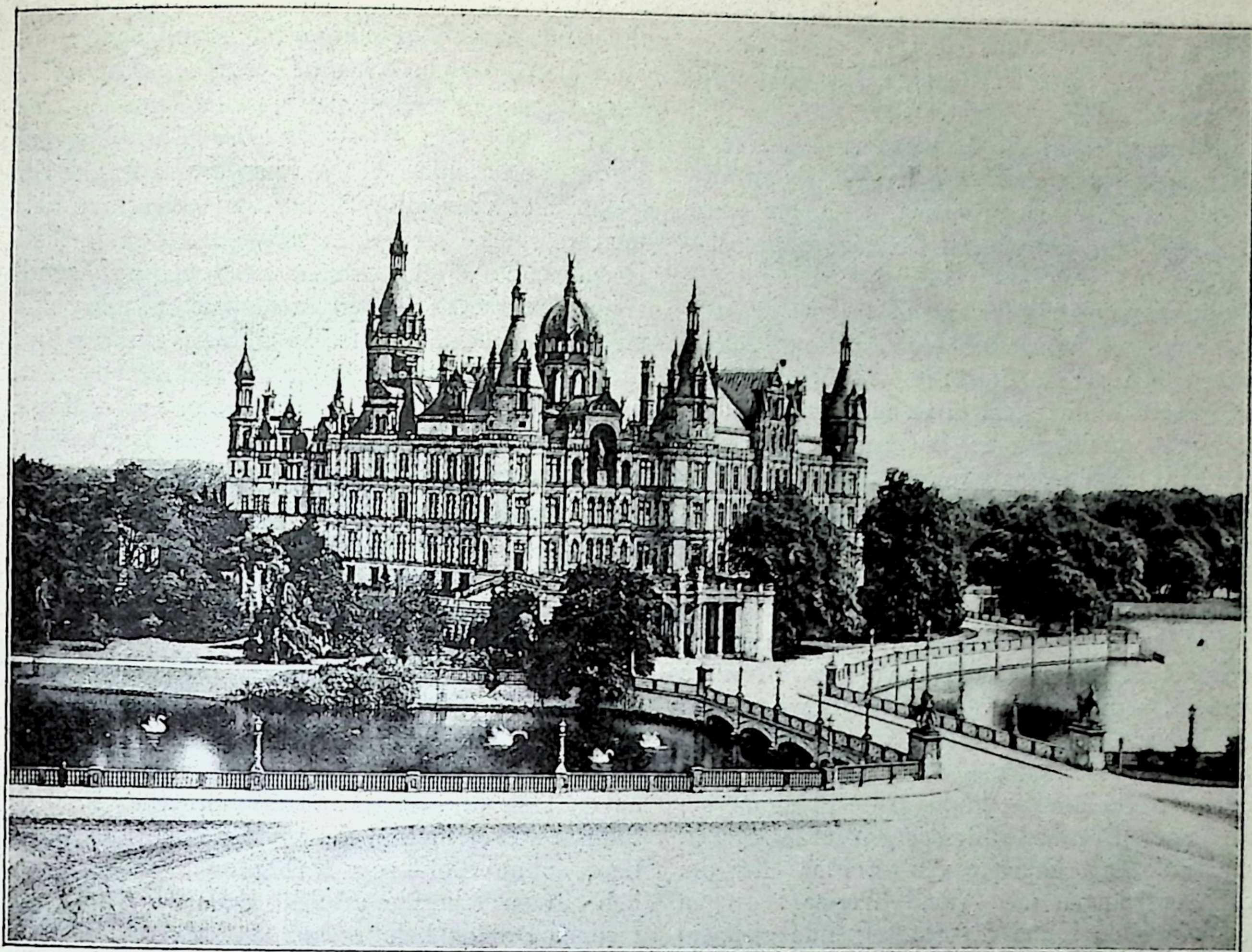

TEUFELSKUHLE

Alexandrine Herzogin von Mecklenburg

P. Petersens Bogtrykkeri

SLOTTET I SCHWERIN

De storhertugelige Slotte i Mecklenburg-Schwerin

AF

LANDS-ARCHIVAR DUNCKELMANN (ROSTOCK)

VED Prins Christians Forlovelse med Hertuginde Alexandrine af Mecklenburg er Opmærksomheden bleven henledt paa den tydske Nabostat, som navnlig i de sidste ti Aar ved den store nordiske Samfærdselslinie er rykket Danmark meget nær og hvis Fyrstehus allerede i flere Aarhundreder gjentagne Gange har staaet i Familieforhold til det danske. Men fremfor Alt vender Interessen sig mod de Steder, hvor Prinsessen er opvoxet og opdraget og hvor hendes Forældre og Forfædre have havt deres Residens. Dette er særligt Stederne *Schwerin, Ludwigslust* og *Gelbensande* med deres fyrstelige Slotte. Disse Bygningsværker og deres Omgivelse fortjene virkelig en nærmere Betragtning saavel paa Grund af deres Skjønhed og Eiendommelighed som ogsaa ved de originale Modsætninger, disse tre danne til hinanden. Landet Mecklenburg sondrer sig efter Jordbundsforhold og Formation i tre charakteristisk forskjellige Dele af ulige Størrelse: i Kysten med Byerne Rostock og Wismar, i det af Høidedrag omgivne og gjennemdragne mellemste Mecklenburg og i det sydvestlige Hjørne, Syd for Ratzeburg og Schwerin indtil Elben. Det mellemste Mecklenburg er et gjennemgaaende frugtbart Land, rigt paa Afvexling, med smukke Skove og yndige, navnlig af Indsøerne forskjønnede Egne, hvis mest tiltalende Del mod Øst ved den pommerske Grænse kaldes det mecklenburgske Schweiz, da ethvert Land i Tydskland nu engang maa have et „Schweiz". Denne Landsdel vil have mest Lighed med Landskabet paa de danske Øer, der findes herlige Bøgeskove, smukke, gode, frugtbare Jorder, selv om man ogsaa kun paa den nordvestlige Halvø Klütz ved Lübeck-Ratzeburger Grænsen finder Hvedemarker af en Frodighed som paa Møen.

Det sydvestlige Mecklenburgs Charakter er en helt anden; milevidt udbreder Slettelandet sig her, uden Søer, men gjennemdraget af talrige Vandløb, bedækket med Naaleskove og Sumpe,

mellem hvilke de sandede Marker kun frembringe Rug og Havre, foruden Boghvede, men ikke Bøg og Hvede.

I hvert af disse tre Landskaber ligger et af Slottene. Gelbensande ved Kysten, Schwerin i Midten, Ludwigslust i Sydvest, derfor har ogsaa hvert af dem sin ganske eiendommelige Charakter.

Lad os begynde med det sidste som det ældste. Slottet i *Ludwigslust* skylder Hertug *Friedrich*, som regerede fra 1756—1785, sin Tilbliven. Selve Ludwigslust er en ung By; i Midten af forrige Aarhundrede laa her kun en lille Landsby, Klenow, omgiven af Naaleskove, Moser, Sumpe og uopdyrkede lyngdækkede Flader, hvis prægtige Vildt foranledigede Hertug *Christian Ludwig*, som var en stor Ven af Jagten, til der 1731 at bygge et Jagtslot, hvor han saa hvert Aar tilbragte nogen Tid. Hans Søn og Efterfølger *Friedrich* med Tilnavnet *den Fromme* yndede, som han selv sagde, et Liv fjernt fra alle Adspredelser, og valgte af den Grund det dengang meget ensomme Sted til sin stadige Residens og kaldte det Ludwigslust til Minde om sin Fader. Det første Livsspørgsmaal for Stedet, som ikke er beliggende ved en Flod eller Sø, var Forsyningen med Vand, hvorfor Hertugen lod grave en Kanal fra Stör og Elde gjennem den store Lavning Lewitz, det egentlige Jagtrevier, til Ludwigslust, som saa tillige afgav Grundlaget for Egnens Forskjønnelse ved Haveanlæg, som maatte gjennemstrømmes og oplives af Kanalen. Af en fuldstændig flad, sid og sandet Slette at skabe en tiltalende Plads, var sandelig ingen let Opgave, men den er her bleven løst paa en beundringsværdig Maade, hvorved Hertugens Ideer fandt en fortræffelig Udførelse ved hans Havedirecteur *Krieger*, en født Dansker.

For at kunne værdsætte en flad Egns Skjønheder, maa man ganske vist besidde et modtageligt Øie, der er øvet paa Sletten, den herlige Udsigt fra Møens Storeklint gjennem de grønne Bøge over de hvide Kridtklipper til den blaa Sø staaer strax klart selv for det mest sløve Blik, men Den, der forstaaer at opfatte den eiendommelige Skjønhed ved den rette Forbindelse mellem Skov og Vand, Eng og Hede, hans Hjerte vil ikke mindre oplades og glæde sig over de yndige Vuer gjennem de ærværdige Træer til de af græssende Kvæg oplivede Enge, som her omgive Parken, til de muntert plaskende Vandfald og Springvande, hvortil man har tvunget Kanalen, som ellers roligt glider hen imellem høie Bøge og Ege. Her findes den samme heldige Forening af Natur og Kunst, af fransk og engelsk Havestil, som vi ogsaa træffer den i mangen en dansk Park: dels snorlige, stive Former, hvor hver Gren adlyder Gartnerens Sax, dels Eng, Skov og Krat i broget Blanding. Hertug Friedrich havde i sin Ungdom opholdt sig i Paris og Versailles (hvor han foreløbigt bemærket hovedsagelig omgikkes den danske Gesandt *von der Schulenburg* og regelmæssigt overværede Gudstjenesten i det danske Kapel) — hvorfor Parkanlægene nærmest ere tænkte og gjennemførte i fransk Stil — for den „engelske“ Side sørgede Naturen selv med alle sine Uregelmæssigheder og sin henrivende Simplicitet — som den engelske Reisende *Nugent*, der 1766 besøgte Slotsparken, udtrykker sig. Paa sin Tids svulstige Maade skriver han, at man i denne Park finder samlet Alt, hvad de østerlandske Nationer forestille sig ved et Paradis, og at der til en fuldkommen Beskrivelse vilde kræves en homerisk Pen.

Det gamle Jagtslot blev snart for trangt til stadigt Ophold, og da de under Hertugens kloge og sparsommelige Forvaltning forøgede Statsindtægter ikke lagde nogen Hindring iveien, saa fattede han den Plan at opføre et nyt Slot, hvortil den grundlæggende Ide udgik fra ham, medens Udarbeidelsen og Udførelsen skete ved Bygmester *Busch*. Bygningen udførtes i Aarene 1771—1777 og som Materiale, især til Ydermurene, blev anvendt smuk sachsisk Sandsten. Det samlede Indtryk af Forfronten, der vender ud til den mægtige, aabne Slots- og Kirkeplads, er storartet, den har en Længde af 250 Fod (71 $^2/_3$ Meter), medens Breden beløber sig til 118 Fod, til Bagfronten slutter sig tre betydelige Fløie. Bygningen kan ikke indordnes under en streng Stilretning, Porticus foran Midterpartiet dannes af doriske Søiler, hvortil der længer opefter slutter sig korinthiske Vægpilastre, medens Sidefronterne vise joniske Pilastre, alle rigt forbundne i gode Barokformer. Paa Taget er anbragt fyrretyve allegoriske Figurer, som svarende til Bygherrens Interesse for mekaniske Videnskaber fremstille alle mulige Grene af disse, t. Ex. Hydraulik, Hydrastik, Aërometri, etc. I det Indre udmærker den forgyldte Sal sig ved sine smukke Rumforhold og sin udelukkende i Hvidt og Guld holdte Kolonade af korinthiske Søiler.

Ligeoverfor Slottet ligger Kirken, der med sine sex doriske Søiler paa Hovedfaçaden og sin græske Tempelform rigtignok har mere Lighed med et Billed-Galleri eller Museum. I denne hviler Hertug Friedrich i en pragtfuld Sarkophag af mecklenburgsk Granit.

Ogsaa hans Efterfølger *Friedrich Franz I.* opholdt sig under sin 52aarige Regering helst og hyppigst i Ludwigslust; derfor har hans taknemmelige Mecklenburgere — som oprigtigt elskede ham — reist ham et Mindesmærke her foran Slottet, en Broncestatue paa et høit Fodstykke, udført af Professor *Wolff* i Berlin og afsløret 1867.

Fra den lille Landsby har Ludwigslust efterhaanden udviklet sig til en venlig, smuk By med 6500 Indvaanere; den vælges hyppigt af afskedigede Militære og Embedsmænd som et roligt Opholdssted. Troligt i den af Stedets Grundlæg-

ger angivne Retning har særligt Havedyrkningen udviklet sig stærkt, ikke alene, at Husene og Villaerne overalt omgives af venlige Haver, men mangen en Liliekonval, hvormed Ladyen i New-York smykker sig, er voxet i Ludwiglusts Jord.

Kun nogle faa Mil Nord for Ludwigslust komme vi til *Schwerin,* men tillige til et væsentlig forskjelligt, frugtbart og skovrigt Landskab, hvis Hovedprydelse dannes af den store Schweriner-Sø. Denne udgjør da ogsaa Folien og Baggrunden for Slottet, der ligger paa en lille Ø tæt ved Bredden, og som ved en nordvestlig Bro er forbunden med Byen og ved en sydvestlig med Slotshaven. Ligesom Naturen begge Steder danner en Modsætning, saaledes gjør ogsaa deres Historie det, Ludwigslusts ligger klar og aaben for os, medens Navnet Schwerin fører os tilbage til Fortidens Mørke. Allerede 1018 nævner Krønikeskriveren *Thietmar* Borgen *Zuerin* (Dyrehave) og 1161 opbrændte *Niclot,* Stamfaderen til det mecklenburgske Fyrstehus, sin daværende Borg, da han trak sig tilbage for *Henrik Løve.* Paa dens Ruiner reiste sig snart igjen en ny Borg, hvori *Greverne af Schwerin* boede, indtil Hertug *Albrecht I. af Mecklenburg* 1358 erhvervede Grevskabet og gjorde Schwerin til sin Residens. Om det, der har staaet her i det 14. og 15. Aarh., veed man kun lidt, først Hertug *Magnus* (1477—1503) paabegyndte hine Byggearbeider, som fortsattes af hans Efterfølger *Johann Albrecht I.* (1552—1576) og *Adolph Friederich I.* (1608—1658) indtil der af dem opstod et uregelmæssigt femkantet Slot, et Konglomerat af de forskjellige Tidsaldre og Stilarter, men alligevel — eller netop derfor — malerisk virkningsfuldt og architektonisk interessant. I forrige Aarhundrede hvilede ikke alene Byggearbeidet, men der blev neppe gjort Noget til Slottets Vedligeholdelse, da Hertugerne tilmed forlagde deres Residens til Ludwigslust. Da derfor — efter *Paul Friedrichs* korte Regering — Storhertug *Friedrik Franz II.,* Faderen til den nu regerende, atter opslog sin Residens i Slottet i Schwerin, saa fattede han strax Planen til en Fornyelse af det gamle, ærværdige Stamsæde, han blev Skaberen af Slottet i dets nuværende Skikkelse. Her gjaldt det om at forene to Motiver af samme Værd, men hinanden modstridende, paa den ene Side at skabe en Bygning, som svarede til de moderne Fordringer og nyere Kunstanskuelser, paa den anden Side at bevare det Gamle, saavidt det var muligt, altsaa at konstruere en Nybygning, der samtidigt var en Fortsættelse og Fuldførelse af den gamle Bygning, for saaledes at bevare det gamle Stamslots Kontinuitet. Reelt kunde ganske vist kun faa Dele optages i restaureret Skikkelse, det er de ud imod Søen liggende Bygninger fra Hertugerne Johann Albrechts og Adolph Friedrichs Tid, men ideelt var den nye Plan bygget paa disse Hertugers og den daværende Bygmester *Ewert Piloots* gamle. De første Planer til Nybygningen udkastede Hofbaurath *Demmler* i Schwerin, som i dette Øiemed havde studeret Frankrigs Renaissancebygninger, navnlig Slottet Chambord, hvis Anlæg vel blev benyttet ved Opstillingen af Planen men i en saa selvstændig Omdannelse og Udvikling, at man ingenlunde kan kalde Slottet i Schwerin en Efterligning af hint. Demmler ledede Opførelsen 1844—1851, saa overtog Oberbaurath Stüler i Berlin, ham skylder man især den prægtige, hoitragende, med Erkeenglen Michael prydede Kuppel, der med sine smukke Forhold og det forgyldte Arbeidetag giver hele Bygningen den værdigste Prydelse og Afslutning. Mange Kunstnere og dygtige Haandværkere vare desuden beskjæftigede ved Bygningen; vi kan ikke nævne dem Alle, men skal kun fremhæve Hofbygmester *Willebrand* som Stülers Repræsentant og Havedirecteur *Lenné* fra Berlin, hvem Omdannelsen af Parken omkring Slottet paahvilede. I Aaret 1857 blev Bygningen fuldendt og d. 16. Mai fandt de fyrstelige Herskabers høitidelige Indtog Sted.

Slottets Bygningsstil er den nordiske Renaissances*. Dens Forskjel fra den sydlige, navnlig italienske Renaissance bestaaer hovedsagelig deri, at Renaissancen, da den overførtes til Gothikens Hjem, blev omformet efter dennes Principer: de nordiske Bygninger gaa ikke i Breden, men stræbe med talrige Taarne, spidse Gavle og steile Tage dristigt opefter, og dette indvirker ogsaa paa det Enkelte: Pillerne, Vinduesindfatningerne, Døre og Loft bære Alle det opadstræbende Præg. Et andet Grundtræk er, at ikke Symmetrien men fremfor Alt den maleriske Charakter er det afgjørende, hvorfor Overensstemmelsen med Omgivelsen her er et absolut Krav, ligesom mellem Billede og Ramme. Denne Betingelse er vel sjeldent bleven opfyldt paa en saa fuldendt Maade, sjeldent frembød Naturen Leilighed til en saadan Opfyldelse som her. Den vide Ramme dannes af den store Schweriner Sø, hvis Vand glitrer i det mangfoldigste Farvespil, alt eftersom det er solbelyst eller oprørt, hvis Bred er omgivet af maleriske Høidedrag og prægtige Skove. Selve Slotssøen er omdannet til en henrivende Park med sjeldne Træer og frodigt Buskads, herlige Plainer med kunstfærdigt Blomstermosaik, med Statuer, Springvande og Klippegrotter, men Altsammen i nøie Tilslutning til Slottets Architektur og i malerisk Harmoni med denne. Denne Harmoni virker gjensidigt, fra Slottet aabner sig den skjønneste Udsigt gjennem Haven til Søen og videre ud, men selve Slottet viser sig fra de forskjellige Punkter i dets Omegn bestandigt i en ny Ramme og afgiver et stadigt vexlende Billede. Thi det er et yderligere Fortrin ved Renaissancen, at den ikke tvinger til at gjentage de samme Motiver og Ornamenter, men frit kan raade over deres Mangfoldighed, hvorfor ogsaa Schwe-

* Stüler, Das Schloss zu Schwerin. Berlin 1866.

riner Slottet frembyder ikke een, men fem forskjellige Façader, hver eiendommelig og dog i deres forskjellige Former af en ensartet Charakter. Den paa vort Billede fremstillede Façade mod Byen flankeres af to runde ensartede Hjørnetaarne paa fire Etager, hvis Gjennemsnit beløber sig til 30 Fod, imellem dem, under det runde Gavlfelt, som bærer det mecklenburgske Vaaben, rager Fyrst Niclots kolossale Rytterstatue frem, i den høire Haand holder han Spydet, den venstre Arm bærer Skjoldet, rustet til den Kamp, hvori han faldt, som Offer for sit Mod. Slottets Ydre og Indre prydes endvidere af talrige Statuer, Vaabenskjolde og Billeder, som fremstille Hovedperioderne i Slottets og tillige Landets Historie.

I en kort Beskrivelse er det umuligt at give en Forestilling om Slottets Indre med dets rigt smykkede Obotritertrappe, dets gamle Vaabenhal og dets ved Maleri og Architektur lige interessante Kirke, dets prægtige Festsale og nydelige Karnapværelser; her er forenet en Rigdom af Kunstværker og en kunstnerisk Udformning af selv de mindste Enkeltheder, som kun kan nydes og vurderes ved Selvsyn, ved lang og gjentagen Beskuen. Slottet i Schwerin er en Bygning, hvori Storslaaethed og Dristighed parres med Troskab og Samvittighedsfuldhed i det Enkelte, den frodigste Mangfoldighed med Enhed i Charakter og Ide paa en Maade, der gjør det til Nordtydsklands skjønneste og mest harmoniske Pragtbygninger.

Sluttelig vil vi tilføie nogle statistiske Notitser:

Gjennemsnittet af den uregelmæssigt formede Slotssø — Borghaven — beløber sig til imellem 600 og 800 Fod, Slottets Façader have en forskjellig Længde, som varierer imellem 120 og 210 Fod, Slotsgaarden er en uregelmæssig Femkant paa 140—150 Fod i Gjennemsnit. Høiden af de fire runde Hjørnetaarne beløber sig til 168 Fod, Kuppelens til 208 Fod og Hovedtaarnets til 254 Fod. Opførelsen har ifølge Raabes „Vaterlandskunde“ kostet 3,240,000 Mark.

Fra Slotssøen kommer man over den sydvestlige Bro til Slotshaven, hvis fornemste Prydelse er den i Aaret 1893 afslørede Rytterstatue af Storhertug Friedrich Franz II, støbt i Bronce, et Værk af den mecklenburgske Billedhugger Brunow, et i sin Helhed værdigt og virkningsfuldt

Kunstværk med fortræffelige Relieffer, ved hvilket man kun i selve Figurens Holdning og i Fyrstens Ansigt savner et kjendt individuelt Træk. Der kunde endnu fortælles meget om det Smukke og Seværdige i Schwerin, om den efter *Schinkels*

Plan i italiensk-græsk Stil opførte Regeringsbygning, om det nye, i 1886 aabnede Theater og det nye Museum, fremfor Alt om den ærværdige Domkirke, hvortil Grundstenen blev lagt allerede 1222, men som først nu har naaet sin Fuldendelse ved det paa Grev *Bernstorff-Wedendorffs* Bekostning af Oberbaurath *Daniel* opførte Taarn. Men vi haabe, at det allerede Meddelte vil være tilstrækkeligt til, at den nordiske Reisende, hvis Vei fører over Schwerin, ikke haster forbi, men dvæler ved denne herlige Plet, hvor Natur, Kunst og Historie forene sig, og hvor sikkert enhver Ven af det Skjønne i Nutiden eller Erindringen om Fortiden vil blive fuldtud tilfredsstillet.

Anastasie
Grossherzogin von Mecklenburg
Grossfürstin von Russland

Naar vi sluttelig vende os til det sidste, yngste og nordligste af de tre Slotte, det i *Gelbensande*, saa bestemme vi dets Beliggenhed, som neppe er angivet paa ethvert Landkort, bedst ved at tænke os ombord paa Postdampskibet Edda, efterat det paa Farten til Warnemünde for en Time siden har forladt Havnen i Gjedser.

Naar saa den Reisendes Blik, maaske efterat en skarp Kuling af Nordvest har aabenbaret ham Søens Rædsler, længselsfuldt speider over mod den ligeoverfor liggende Kyst, saa opdager han først tilvenstre et Fyrtaarn og en steil gul Strandbred, *„Darsser Ort“*, Grænsen mellem Mecklenburg og Pommern, tilhøire dukker det store Fyrtaarn paa Buk op og i Midten viser den slanke Spids af Petritaarnet i Rostock sig i den fjerne Horisont. Kommende nærmere træder tilvenstre for dette, saalangt Øiet naaer, Kysten frem som en grøn Skovbræmme: det er Rostock-Ribnitzer Heden. Denne fører ganske vist sit Navn efter den lille Lyngplante *Erica (Calluna vulgaris* og *Erica Tetralia)*, men derfor maa man dog ikke ved Heden forestille sig en med Lyng bedækket Slette, den er Storskov blandet med Sumpe og Enge paa sandet og Tørvebund, hvis aabne Flader og Udkanter Lyngen om Efteraaret iklæder sin rødlige Dragt. Midt i denne Skov, hvis ene Halvdel hører til Byen Rostock, men den anden til de storhertugelige Domainer, ligger *Gelbensande* paa det sidste Omraade. Allerede i mange Aar havde det været et Yndlingsopholdssted for Storhertugen, som saa tog Ophold i Forsthuset, baade for at jage i de udstrakte Skove og indaande den herlige Luft. Thi intet Klima her i Norden har vist sig mere velgjørende end Luften i en Naaleskov ved Stranden: Sø-

luftens Skarphed mildnes ved Granskovens Tæthed og krydrede Duft, medens Naaleskovens Lummerhede ophæves af hin. Derfor er her ogsaa i de sidste Aar opstaaet Badesteder som *Müritz* og *Graal* med samme Hurtighed som en amerikansk By, der er bleven et Krydsningspunkt for Jernbaner.

Da Forsthuset var for lille til Ophold for hele den fyrstelige Familie, laa den Tanke nær her at skabe en venlig Sommerbolig, særlig skal Storhertuginde *Anastasia* have interesseret sig herfor og selv givet Grundtanken til Bygningen, der blev udført af Baurath *Moeckel* i Doberan. Jagtslottet ligger helt omgivet af Skov, hverken synligt fra Søen eller fra Jernbanen (Rostock-Stralsund). Naar man kommende ad bugtede Stier pludseligt seer Huset, saa er det første Indtryk et yderst overraskende, da Bygningen helt igjennem er original, men man har ogsaa snart Følelsen af, at her er det Rette truffet, at det lille Slot staaer i fuldkommen Samklang med sin Omgivelse.

Rundtom staa særligt Fyrretræer, kun faa Løvtræer og svarende til denne Skov-Omgivelse er den rigelige og synligt fremtrædende Anvendelse af Træ som Byggemateriale til Bjælkeværk og til de talrige Gallerier og Balkoner. Hele Bygningen gjør et overmaade venligt og hyggeligt Indtryk, det er en livlig mangfoldig Architektur, som dog aldeles ikke virker urolig. Der hviler et nordisk Præg over det Hele, og det har vel ogsaa været Hensigten, man kunde maaske betegne det som et udvidet russisk Landsted, udført i middelalderlig Gothik. Men en saadan Klassificering er jo en Bisag, naar Alt blot som her virker smukt og harmonisk. Dertil bidrager endnu fremfor Alt, at ethvert Skin er undgaaet i Materiale og Form, at alle de udvendige Dele ogsaa tjene til virkelige Bygningsformaal, og at man allerede ved den ydre Betragtning faaer den Overbevisning, at de indre Rum forene en tilsvarende Fornemhed og Hygge. Dette er ogsaa Tilfældet, alle Sale og Værelser ere lyse og luftige, og forsynede med høit Panel og smukke Kakkelovne. Vort Billede viser den østlige Side, som med den overdækkede, fremspringende Ydertrappe kan gjelde som Hovedfaçade, skjøndt ogsaa alle de andre Façader have en selvstændig Charakter og ikke bære Præg af Bifaçader.

Friedrich Franz
Erbgrossherzog von Mecklenburg-Schwerin.

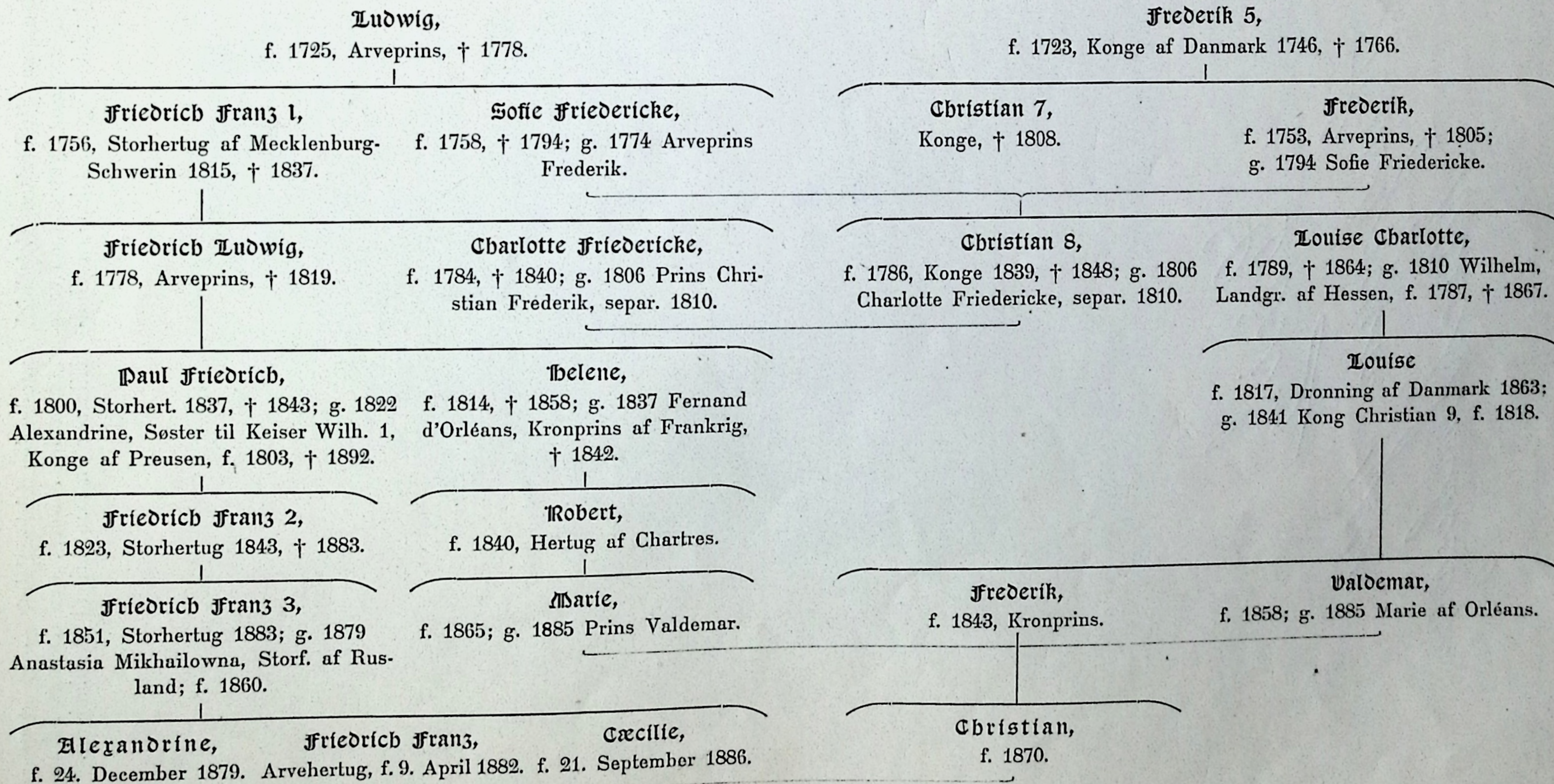
Opholdet i Gelbensande har ofte havt en vel-

gjørende Indflydelse paa Storhertug *Friedrich Franz,* gid det ogsaa snart og hyppigt maa være ham forundt der at pleie Jagtens Glæder og indaande den friske Søluft — og at naar Vinden blæser fra Norden, den da maa bringe venlige Hilsener fra Danmark til Mecklenburg.

Cécile
Herzogin zu
Mecklenburg.

Slægtskabet mellem det danske og mecklenbg.-schwer. Fyrstehus

LUDWIGSLUST — SLOTTET, SEET FRA HAVEN

Makedonien og det orientalske Spørgsmaal

(FRA VOR SÆRLIGE KORRESPONDENT)

Lussinpiccolo (Istrien) d. 30. Marts.

Balkanhalvøen er som bekjendt Europas urolige Hjørne. Hvis det orientalske Spørgsmaal var løst paa en Maade, der tilfredsstillede alle Magter, vilde Europas Fred være sikkret i uoverskuelig Fremtid. Thi ved Hærenes nye Bevæbning (røgfrit Krudt, Repetergeværer, langtrækkende Kanoner) og de endnu uprøvede Skibstyper er Krigsførelsen bleven forandret i den Grad, at selv den dygtigste Fagmand ikke kan sige, hvordan den næste Krig vil falde ud. Baade tillands og tilvands maa der gaaes frem efter helt andre taktiske Regler, og det er derved et stort Spørgsmaal, hvorvidt Veteranernes Erfaringer fra 1859—1878 vil yde dem nogensomhelst Fordel over de yngre Officierer.

Det er netop denne Følelse af Uvished og Usikkerhed, der gjør alle Magterne saa fredelskende. Enhver Regering veed, at den næste Krig ikke vil blive nogen almindelig, og at det vil gaa ud over ikke alene den tabende men ogsaa den vindende Part. Den tabende Part vilde sagtens enten miste sin Selvstændighed (naar det er en lille Stat), eller ialtfald lide Tab af sit Omraade og svært Afbræk ved Krigsskadeserstatning, tvungen ugunstig Handelstraktat med Seierherren eller Dynastiskifte. Den sidste „Skade" kan vel undertiden ikke synes saa stor, men man maa ikke glemme, at ved et Dynasties Afsættelse er den Fare ikke udelukket, at Landet hjemfalder til Anarkiet eller et andet Rædselsherredømme.

Hvorledes det end forholder sig: Monarker og Statsmænd have overalt den instinktmæssige Følelse, at de ved at begynde en Krig spille *va banque*, idet saa ikke alene deres Folk og Fædreland, men tillige deres Krone og maaske deres Liv staaer paa Spil. *Vae victis!*

Naar vi holder os dette for Øie, vil det europæiske Diplomaties Optræden i Kreta-Spørgsmaalet, der ellers forekommer os saa oprørende, vise sig i et mildere Lys — og ialtfald blive forstaaeligt. Thi ved første Blik maatte ethvert anstændigt og uhildet tænkende Menneske fordømme

christne og *civiliserede* Regeringer, der opbyde Alt for ved Magtmidler at tvinge et christent Folk, der kæmper for sin nationale Forening, ind under den *„unspeakable Turk“s* Herredømme — og det kort efter de skjændige Grusomheder i Armenien og paa Kreta! Men de stakkels Diplomater handle nutildags ikke som deres Forgængere under den græske Frihedskamp af *personlig* Lumpenhed og Nederdrægtighed, men af pur Angst for Verdensfreden! Og siden det ovenikjøbet nutildags desværre gjerne de mest *Uduelige* bliver kaldede til at „lede Verdenshistorien“, maa det heller ikke undre os, naar det europæiske Diplomati for Øieblikket ligner Oldingen, der sidder paa Taget og hverken veed ud eller ind.

Og dog vilde det ikke være saa vanskeligt at finde et Middel til ikke alene at skaffe Kreta-Spørgsmaalet men overhovedet hele det orientalske Spørgsmaal ud af Verden! Hvad det første angaaer, saa er Magterne løben fast i en Sækgade, og hvis Grækenland ikke giver efter, kan netop den saa omhyggeligt bevarede Fred gaa istykker. Det simpleste Middel til at komme ud af Sækgaden og opretholde Freden, vilde være at den græske Regering kjøbte Kreta. Hvis Grækenland betaler Sultanen t. Ex. en Million Drachmer, kan alle Parter være vel fornøiede: *Sultanen,* fordi han faaer Penge for Noget han allerede har mistet og som er uden Værdi for ham, og Penge skorter det ham i Forveien paa; (ved den allerede tilstaaede Autonomi er Kreta jo værdiløs og faktisk tabt for Sultanen); *Grækerne,* fordi de for en ringe Sum faae en smuk Udvidelse af deres Omraade; (som gode Regnemestre veed de godt, at selv en *heldig* Krig kan koste dem hundrede Gange mere!) endelig *Magterne,* fordi de saa med Ære kan trække sig ud af Forlegenheden. Thi saasnart den tyrkiske Landsfader sælger christne Undersaatter til en christen Stat, saa er det en fuldstændig *„legitim“* Forretning, der ikke kan volde nogen fremmed Magt Skade.

En eller anden ængstelig Diplomat — og de er Allesammen ængstelige! — kan her komme med den Indvending: „Det gaaer ikke, det indlader Sultanen sig ikke paa; og hvis det skete, vilde Grækenlands Landsudvidelse fremkalde lignende Lyster i Bulgarien og Serbien, og saa har vi det makedoniske Spørgsmaal paa Tapetet.

Men det er kun Skingrunde. Sultanen maa gjøre, hvad Stormagterne forlanger; det veed han ligesaa godt som de. Men hvad det makedoniske Spørgsmaal angaaer, saa ligger det *helt anderledes* end det kretensiske, og derfor behøvede Ingen at nære Frygt, som jeg nu strax skal bevise.

Naar Talen er om ethnografisk Ret, kan tre Magter gjøre Fordring paa Makedonien: Serbien, Bulgarien og Grækenland; thi af de 2,900,000 Indvaanere tilhøre 2,050,000 den serbiske, 60,000 den bulgariske og 200,000 den græske Natonalitet (Resten fordeler sig paa Tyrkere, Albanesere, Zinzarer, Zigeunere, Jøder etc.). Men man vilde tage høiligt feil, naar man deraf vilde drage den Slutning, at ovennævnte Talforhold ved et eventuelt Plebiscit vilde blive afgjørende for Afstemningen. I saa Fald vilde Løvens Part ikke tilfalde Serbien, men derimod Bulgarien. Som jeg allerede har skildret i mit Værk „Makedonien og Gammel-Serbien“, høre af Serberne alene 510,000 som Mohamedanere til det tyrkiske Parti (som overhovedet tæller 900,000 Sjæle), endvidere 30,000 til det græske, 10,000 ere fuldstændigt bulgariserede (og mere bulgariske end selve Bulgarerne), $1^1/_4$ Million ere vundne af den bulgariske Propaganda og knap $^1/_4$ Million turde stemme for en Tilslutning til Serbien. Grækenland havde derimod bedre Udsigter, idet tillige 70,000 Zinzarer, 30,000 Serbere, 20,000 Albanesere og 7000 Bulgarere vilde slutte sig til det græske Parti.

Man vil i Danmark ikke kunne forstaa, hvordan det er muligt, at Nationaliteten i Makedonien ikke falder sammen med de nationale Aspirationer. Aarsagen er snart forklaret. Serberne have den samme Egenskab som Tydskerne: de opgiver hurtigt deres Nationalitet! Det se vi i Rusland, hvor de store serbiske Kolonier ere fuldstændigt russificerede, i Ungarn, Rumænien og paa Balkanhalvøen. I selve Kongeriget Serbien romaniserer Befolkningen sig saa hurtigt, at der maaske om 100 Aar vil blive talt mere Rumænsk end serbisk. Værst forholder det sig i saa Henseende i Makedonien, Gammel-Serbien og Albanien. I min „Makedonien“ har jeg paavist, at alle Overalbanesere ikke ere af skipetarisk men af serbisk Herkomst, ligesaa 330,000 Makedoniere, som nu tale Albanesisk, Græsk og Bulgarisk, og en stor Del af Befolkningen i det nuværende Grækenland. Over en Million af vore Dages Albanesere, Grækere og Bulgarere ere af serbisk Herkomst, uden at ane det. Men ogsaa af de 2,050,000 Makedonier, som endnu tale Serbisk, er neppe en Ottendedel vidende om sin Nationalitet! En Fjerdedel kalder sig for „Tyrkere“ — uagtet disse Mohamedanere ikke engang forstaa Tyrkisk! — Mange for Grækere, men de Fleste for Bulgarere.

Her er ikke Plads til at meddele Læseren, hvorledes det lykkedes mig, i Forening med Bulgareren Petrov, i 1888 at bestemme de ethnografiske Forhold i Makedonien og fremstille dem paa et saa nøiagtigt som muligt ethnografisk Kort. (Den, der interesserer sig herfor, vil finde begge Dele i mit omtalte Værk om Makedonien.) Jeg vil kun bemærke saameget, at den Feiltagelse, at anse Mohamedanere for Bulgarere, maa føres tilbage til to Omstændigheder: paa den ene Side kalde de sig selv for „Bugari“, (forat adskille sig fra Bulgarerne, som de kalde

„Schopovi“), hvad man antog for „Bulgarer“, uagtet Bulgarerne kalde sig selv for „Bolgari“; for det Andet har den bulgarske Propaganda sørget for at forvirre Begreberne og vildlede baade Makedonierne og Udlandet. Som jeg paaviste i mit Værk, anvender den bulgariske Regering og Exarchatet aarligt 3,700,000 Francs paa Propagandaen i Makedonien. Med disse Penge vedligeholdes de overalt oprettede Skoler (1 Over-Gymnasium, 26 Under-Gymnasier, 6 Pige-Mellemskoler og over 360 Folkeskoler), der udsendes Lærere, Agitatorer, og Poper, kortsagt arbeides ved alle Midler hen til at bulgarisere Makedonierne. Denne Opgave lettes ovenikjøbet derved, at det lykkedes den bulgariske Geistligheds Dygtighed og den serbiske Regerings Uduelighed at besætte de makedoniske Diöceser med bulgariske Biskopper, som ere Hovedlederne af den bulgariske Propaganda.

Fra serbisk Side foretages derimod slet Intet! Ganske vist bestaaer i Belgrad „Sveti-Sava-Foreningen“, hvis Opgave skulde være at modarbeide den bulgariske Propaganda, men dens Ledelse er ligesaa uduelig som de serbiske Regeringer siden 1887, og saaledes indskrænker den sig til at vedligeholde en eneste Skole i Belgrad, et Par Folkeskoler i Gammel-Serbien og til at udgive nogle daarlige Skrifter. Det er vel for mig som Serber en smertelig Opgave at bryde Staven over mine Landsmænd, men det har aldrig været min Svaghed at besmykke, og Sandheden er for mig Alt. Derfor maa jeg ogsaa usminket sige, hvordan det staaer til med Serbien og hvad man kan vente af det.

Dynastiet er Landets Forbandelse. Efterat Milan, denne kronede Roué („Roistagnère“ kalde Franskmændene ham træffende, med en Calembourg), i tyve Aar har gjort sig al Umage for at ruinere Landet og demoralisere Folket, efterlod han ved sin Tronfrasigelse Regeringen til et Regentskab, hvis Medlemmer vare en Charlatan (Ristits), en Bedrager (Belimarkovits) og en Kobler (Protits)! Disse tre Hædersmænd bleve ærligt støttede i at ruinere Landet af de radikale Ministre, hvis Chef var en Landsforræder (den bulgarske Kostgænger Pasits), medens hans Medhjælpere vare bekjendte og foragtede, dels som Anstifter til Snigmord (Tausanovits), dels som Svindler (Gjaja) dels som Dranker (Gersits).

Da Kong Alexander gjorde sit første Statskoup, jublede de faa anstændige Folk i Serbien, fordi de haabede, at det nu vilde være forbi med det slette Regimente. Men desværre bleve de hurtigt skuffede! Det viste sig, at den unge Mand, der havde besteget Thronen, var ganske uduelig og uvidende, hvad Ingen kan undre sig over ved hans forsømte Opdragelse. Hans Forældre skjændtes — og han lærte simpelthen Intet! Desuden havde hans usle Fader en høist skadelig Indflydelse paa hans Charakter. Hvor liden Charakter ogsaa Alexander har, kan et Exempel vise. I Wiesbaden fjernede det tydske Politi ham fra hans Moder og det udelukkende paa Grund af Bestemmelserne i *Vagabondloven!* Han vidste det, og da han forlod Tydsklands Jordbund, stampede han og udbrød: „Man har udvist mig, en Kongesøn, som „Vagabond!“ Det skal jeg aldrig glemme Tydskerne og deres Keiser! Saalænge jeg lever, vil jeg aldrig mere betræde tydsk Jordbund eller møde Wilhelm II — undtagen som Fjende!“ ... Og se ... Hvorlænge er det siden, at Alexander var Wilhelm II's Gjæst og venskabeligt vexlede Haandtryk med Den, der havde udvist ham som Vagabond ...

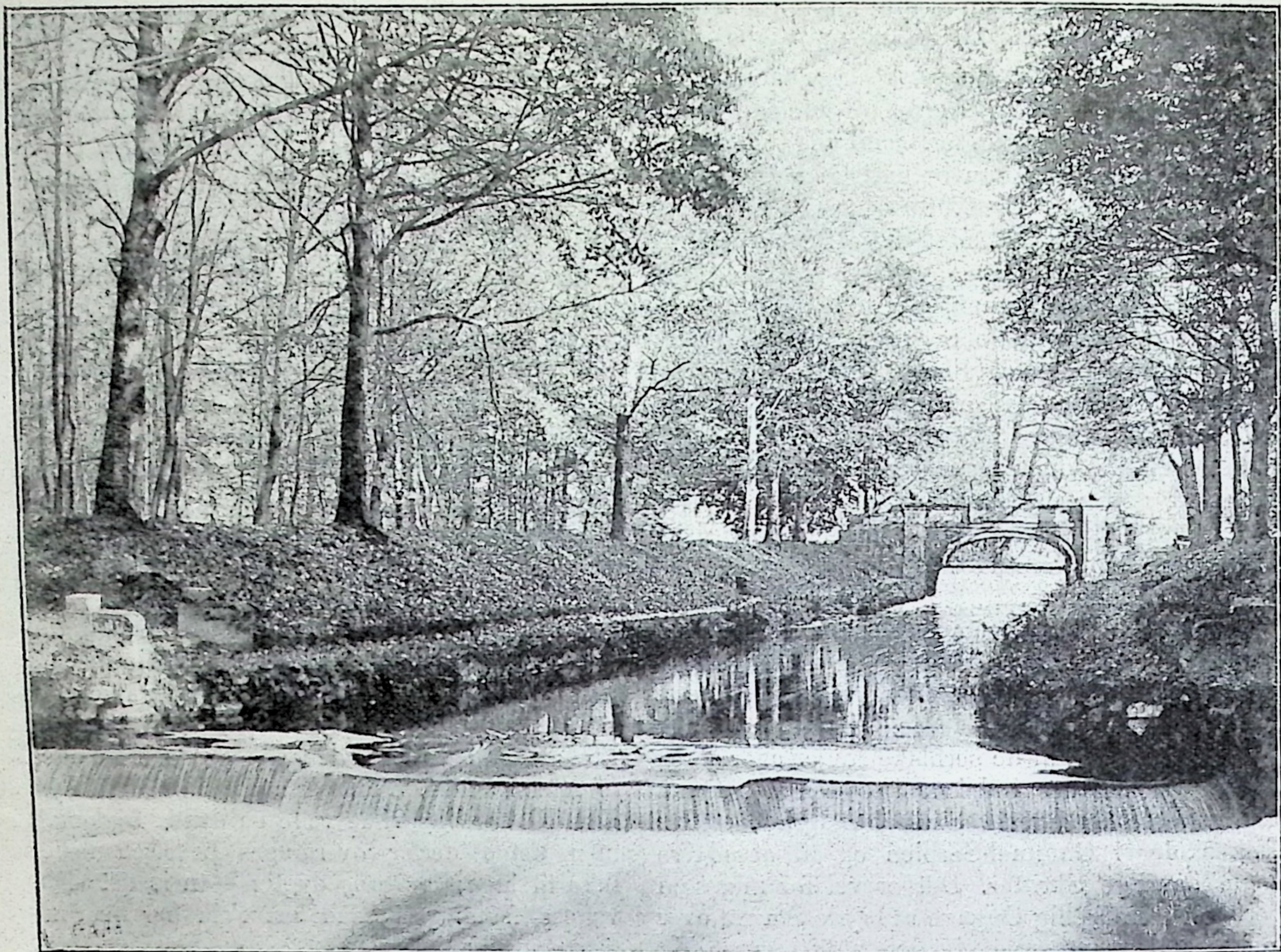
Og af en saadan „Charakter“ havde Serbien Noget at vente? (Jeg kunde fortælle endnu flere Charaktertræk, t. Ex. hans oprørende Forhold, da de med Magt fjernede hans Moder fra Belgrad.)

De følgende serbiske Regeringer saae rigtignok Hædersmænd, men ganske hjælpeløse og uduelige Politikere (Nikolajevits, Novakovits) i Spidsen, som ikke havde Spor af Begreb om Statskunst og gjorde den ene gyselige Dumhed efter den anden. Simits er heller ikke noget Lys. Kun Franasovits vilde være en dygtig Diplomat, men netop derfor overdrages Ledelsen heller ikke til ham; ærlig *og* dygtig — nei, det vilde være altfor meget! Saadanne Folk har man ingen Brug for i Serbien.

Af disse Forhold vil Læseren have seet, hvilken sørgelig Rolle Serbien spiller som Prætendent til Makedonien. Fra *den* Side behøver man ikke at frygte for Verdensfreden!

Anderledes forholder det sig med Bulgarien. Dette veed, at dets Sæd i Makedonien har baaret gode Frugter. Det har vundet henved Halvdelen af Befolkningen for sig, og selv om Serbien i sidste Øieblik vilde tage sig sammen og anstrenge sig nok saa meget (hvad man aldeles ikke skal være bange for, da der i Serbien ikke findes en eneste dygtig Statsmand undtagen Franasovits) vilde det ikke gjøre nogen Forandring heri. Hvis det altsaa skulde komme til et Plebiscit, vil Halvdelen af Befolkningen stemme for Tilslutningen til Bulgarien. Men det er ogsaa Alt, hvad Bulgarien kan vente; ved *egen* Styrke at erobre Makedonien, vil det aldrig være istand til. Den bulgariske Armee overvurderes altfor meget siden 1885. Det seirede dengang ikke ved sine Anføreres Feltherretalent (militært betragtet, gjorde de kun en Række Dumheder), men udelukkende ved deres Overtal og deres Modstanderes endnu større Uduelighed. Hvis Bulgarien nu vilde føre Krig mod Tyrkiet, vilde det lide et sørgeligt Nederlag.

Det Samme vil ogsaa være Tilfældet med Grækenland (tillands); thi uagtet al personlig Tapperhed er de græske Troppers Uddannelse saa daarlig og Officierscorpset saa uvidende, at Græken-

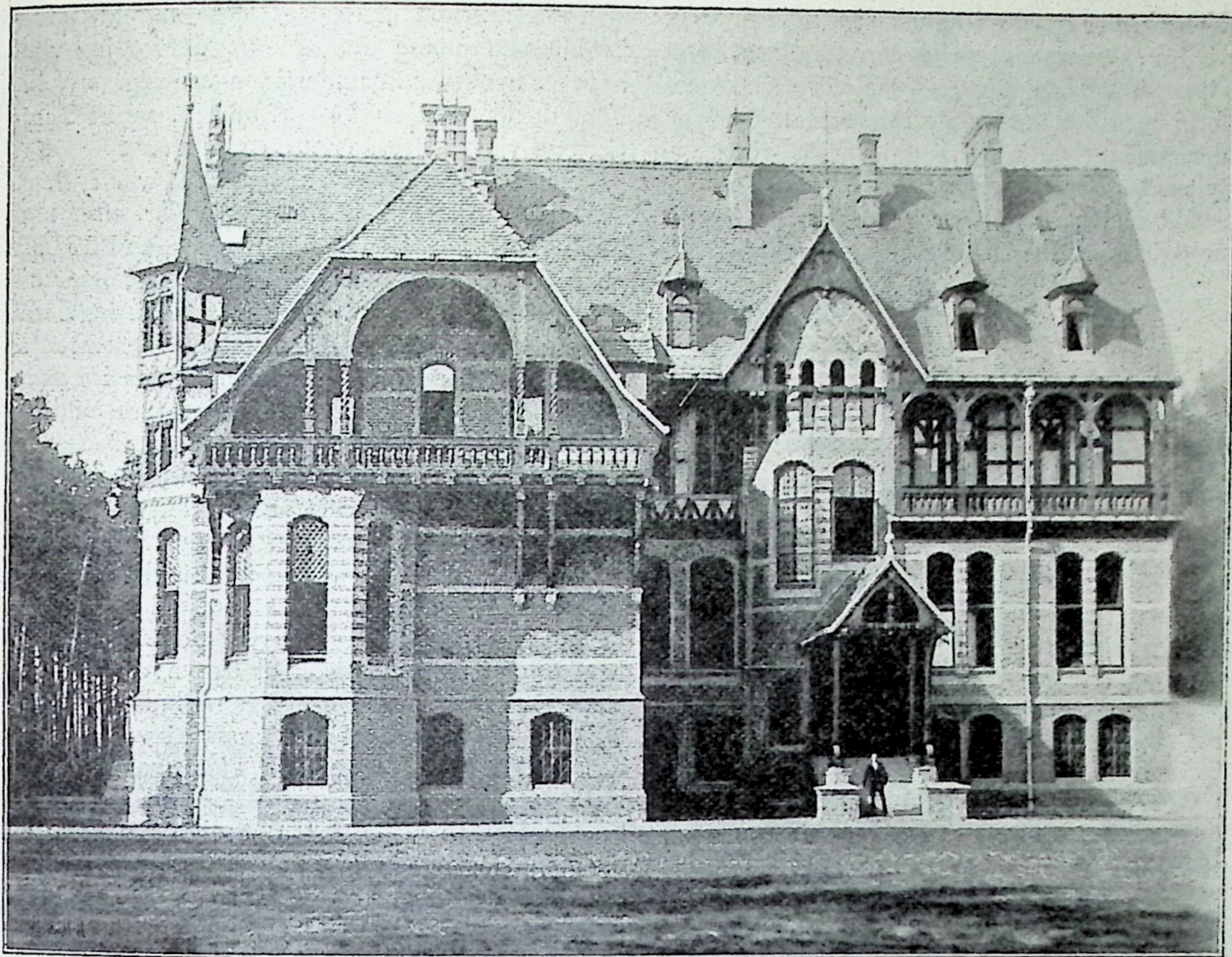

LUDWIGSLUST — PARTI FRA KANALEN

land absolut ikke er istand til at føre en Angrebskrig mod Tyrkiet. I *Forsvaret* kunde Bulgarien og Grækenland ganske vist holde sig temmelig længe mod Tyrkerne, da ogsaa disse fattes det offensive Element.

Saa er kun Understøttelsen ved Opstande i Makedonien tilbage. At en saadan er mulig, lader sig ikke negte, da de sidste Aars Begivenheder beviser det. Men de bevise ogsaa et Faktum, som allerede stod klart for mig, da jeg bereiste Makedonien: *at saadanne Opstande ere fuldstændigt resultatløse!* Det makedoniske Folk er hverken krigerisk eller vaabendygtigt, det besidder overhovedet ingen Vaaben — d. v. s. den *christne* Del; thi Mohamedanerne, som leve midt iblandt de Christne, ere krigerske, bevæbnede og øvede i Brugen af Vaaben. Men disse Mohamedanere udgjøre ogsaa den væsentligste Hindring ved alle Opstande; selv om Makedonien var fuldstændig blottet for tyrkiske Tropper, vilde de alene være tilstrækkelige til at kvæle ethvert Forsøg paa Opstand fra deres christne Brødres Side. Opstande kan altsaa kun fremkaldes ved, at bevæbnede Bander trænge ind fra Bulgarien og Grækenland og føre den lille Krig i Makedonien. Men den sidste har aldeles ingen Udsigt til at opnaae Noget, da Makedonierne hverken *kunne* eller *ville* reise sig. Uroligheder, som dem, der fandt Sted forrige Aar, behøve derfor aldeles ikke at opskræmme Diplomatiet. Saalænge hverken Bulgarien eller Grækenland griber ind, vil alle Insurgentbander i længere eller kortere Tid blive oprevne af Tyrkerne. Men Bulgarien og Grækenland ville neppe gribe ind; et Vaabenbroderskab er forud udelukket, da de to Folk hade hinanden og ere Rivaler i Makedonien. (Serbien kommer overhovedet ikke i Betragtning — det har forlængst degraderet sig selv til Intet!) Men hver for sig ere de to Stater for svage, og deres Krig mod Porten vilde faae et ligesaa uheldigt Udfald som Serbiens i 1876.

Alligevel vilde det være i Verdensfredens og Kulturens Interesse, at det makedoniske og overhovedet det orientalske Spørgsmaal endelig engang blev bragt helt ud af Verden. Er det ikke ogsaa en Skjændsel for Europa, at saa frugtbare Lande, Stederne for antik Kultur, visne hen under Osmanernes forpestede Aande? At europæiske Krigsskibe med Magt og kunstigt opretholde den syge Mands daarlige Herredømme? Det gjelder kun om, at finde en Delingsplan, der tilfredsstiller alle Magter og regulerer Opgjøret af det tyrkiske Konkursbo saaledes, at det derved ikke kommer til Krig mellem Magterne. En saadan

SLOTTET I GELBENSANDE

Delingsplan lod sig nok finde med lidt god Villie.

Rusland t. Ex. kunde faae Armenien, den asiatiske Kyst ved Sorte- og Marmarahavet, Constantinopel med dens Omgivelse indtil Tschekmedsché og Halvøen Gallipoli, uden at nogen anden Magt havde Skade deraf. Englands tidligere Frygt er alligevel falden bort derved, at Rusland allerede er istand til at naae Indien fra Turkestan, Paa den anden Side kan man ikke fortænke Rusland i, at det ikke vil vide Nøglen til sit Hus (altsaa de to Stræder) i *fremmede* Hænder.

Østerrig fik Serbien, Makedonien (med Undtagelse af den græske Del) og Albanien, men maatte paa den anden Side holde Italien skadesløs ved Sydtyrol. Desuden fik Italien Korsika af Frankrig til Erstatning for at det Sidste ved Tyrkiets Deling faaer Tripoli, Syrien med Palæstina og Tilladelse til at annektere Marokko. England fik Ægypten med Tilladelse til at erobre Sudan, men maatte til Gjengjeld som Erstatning til Tydskland afstaa Øerne Sansibar, Pemba etc. i Østafrika. Grækenland fik de græsktalende Dele af Makedonien og Albanien og Øerne i Archipelagus, Bulgarien Resten af Rumelien.

Saaledes vare alle Parter tilfredsstillede og berigede, uden at der af den ene Magts Erhvervelse kunde opstaa *virkelig* Skade for den anden. (Jeg fremhæver dette Ord, fordi Diplomaterne meget ofte se Spøgelser ved høilys Dag og indbilde sig Farer, hvor der sletingen er!)

Man vil maaske undre sig over, at jeg som Serber taler ikke alene for Makedoniens men tillige for Serbiens Forening med Østerrig. Men det har sine gode Grunde. For det Første seer jeg deri det eneste Middel til at bevare den serbiske Nationalitet, som ellers paa Grund af den usle Styrelse i Serbien og Ledernes Uduelighed og Uærlighed uden Redning er hjemfalden til Demoralisation og Undergang, men for det Andet tænker jeg mig denne Forening med Østerrig ikke som Annexion men ved *Personalunion*, ligesom Sverige og Norge. Keiseren af Østerrig vilde saa tillige være Konge af Serbien og tilmed et Serbien, der foruden det nuværende Serbien ogsaa omfattede Bosnien, Hercegovina, Dalmatien, den tidligere Militærgrænse, Overalbanien, Gammel-Serbien og Makedonien, altsaa havde otte Millioner Indbyggere. Et saadant Serbien vilde være forskaanet for de tydske Embedsmænds og Officerers Svøbe, der som bekjendt sætter saa ondt Blod i Bosnien, det vilde være fuldstændig nationalt, og den ridderlige

Monark, der traadte i en uduelig Ynglings Sted, vilde nok forstaa at vælge de rette Mænd til at styre sit serbiske Rige; — saa vilde det være forbi med det nuværende Regimente! Men paa den anden Side vilde Østerrig ogsaa vinde betydeligt i Magt og Anseelse.

Mit Forslag har kun *een* Feil; det er for fornuftigt til at blive antaget af Diplomaterne!

Spiridion Gopcevic.

Olympia

ROMAN I FEM BØGER

AF

R. E. FRANCILLON

(24. Fortsættelse.)

IMIDLERTID, i disse fjorten Dage og senere, begyndte der at opstaa et nyt Slægtskab mellem Olympia og den store Maler, som nedlod sig til at være hendes Lærer. Til en vis Overraskelse for hende gjorde han intet Forsøg, ikke engang indirecte, paa at tate til hende om Lord Wendale, skjøndt hun mangfoldige Gange søgte at faae ham til at bekjende Kulør. Den Omstændighed, at han var en Sammensvoren mod hendes Fred og Troskab, forhindrede ikke, at hun næsten daglig var sammen med En, som hun fandt i enhver Henseende var hendes Mester. Efter en Tid begyndte Forlegenhed at slutte sig til hendes utallige Feil. Hun opdagede, at han, som hun før havde været stolt af at have forbauset og vakt Anstød hos, kun havde moret sig, ikke over det Originale, men over det Barnlige i hendes kjætterske Udtalelser. Han var aldeles ikke hvad Jarlen vilde have kaldt en sympathetisk Sjæl. Istedetfor kun at høre paa hendes Snak, begyndte han nu at sætte hende skarpt irette. Det Skjænderi, uden hvilket Livet havde været uforstaaeligt for hende, var overført fra hendes Tante til ham. Han havde sine Egenheder. Han tillod hende ikke at bruge Ordet „Flirt", hvilket en saa ivrig Romanlæser ikke kunde Andet end anbringe mindst en Gang om Ugen. „At sigte med en ladt Muskedonner paa sin Ven og skyde ham", sagde han til hende, „er intet Mord, saafremt det kan godtgjøres, at det kun blev gjort for Spøg, uagtet selv det største Fæhoved maa vide, hvilken Fare han løber. Jeg formoder, at Samvittighedsnag over at have skudt sin Ven for Spøg betragtes som en værre Straf end at blive hængt; men hvad burde være Straffen for tilfældigt at myrde en Mands Liv istedetfor blot Manden? Jeg vilde ønske, De vilde kalde Tingene ved deres rette Navn." Det var den eneste Bemærkning, hun kunde opfatte som en Hentydning til hendes Afslag til Lord Wendale. Forresten foretrak hun næsten at blive skjældt ud — ialtfald paa denne nye Maade. „Hvor jeg vilde ønske", tænkte hun undertiden ved sig selv, „at Forsyth ikke var en Ven af Jarlen, og at Tante Car'line vilde være som hun pleiede."

Hun stod gjerne op, saasnart det var lyst, og sad ved sit Staffeli indtil Frokost. Kort efter kom hendes Lærer, og de arbeidede sammen i fri Luft, naar Veiret tillod det, og inden Døre, naar det ikke var Veir til at streife om i Mark og Skov. Naar han var gaaet, pleiede Mrs. Westwood at benytte hendes Hjælp ved sine Sysler i Landsbyen og Huset, hvad hun ikke kunde undslaa sig for. Men om Eftermiddagen arbeidede hun igjen, og Aftenen var helliget til Bøger, ikke fra Bibliotheket i The Laurels, som hun kjendte ud og ind, men fra Beckfield. Dette saae ud som en Opmærksomhed imod Jarlen; men hun bekæmpede sine Fjender med deres egne Vaaben og betænkte sig ikke paa at benytte noget, der kom hende ihænde. Et Liv som dette, hvori hun kastede hele sin Energi, gav liden Plads for Grublerier. Selv Gerald ophørte snart at være i hendes Tanker hele Dagen eller blot hver Dag.

Der var Ingen i Landsbyen, som lavede en Sladder-Roman ud af disse stadige Besøg af en midaldrende Herre i The Laurels. Tyendet havde udentvivl deres egne Anskuelser og drøftede dem indbyrdes, da Forbindelsen mellem Lærer og Elev i Gressford St. Mary ikke strakte sig udenfor Landsbyskolens Grænser. Caroline, Julia og Marian forklarede imidlertid Olympias uforklarlige pludselige Optagelse i deres Moders Gunst paa den Maade, der forekom dem mest naturlig, og gjorde lidt Løier med Olympia og hendes gamle Tilbeder. Naar han blev meldt om Formiddagen, saae den Ene betydningsfuldt til den Anden, og naar de bleve spurgte om, hvad der var paafærde, fnisede de i deres Kaffekopper til Trods for deres Moders vrede Øiekast.

„Jeg gad nok vide, hvad Gerald vilde sige", sagde Marian, som stadigt var det priviligerede *enfant terrible* i Familien, med en ubegrænset Evne til at sige de pudsigste Ting. Men ved denne Leilighed ophævede Mrs. Westwood Privilegiet.

„Marian! Jeg er forbauset over Dig. Mr. Forsyth er jo gammel nok til at være Olympias Fader."

„Han lader dog ikke til at være for gammel til en Flirt. Og disse gamle Kurmagere er de værste af Alle."

„Marian, Du maa holde din Tunge bedre i Ave. Hvad Du siger, er meget upassende."

„Mr. Forsyth er ikke gammel", sagde Olympia, der strax var parat til at modtage den første Udfordring, ligesaa ivrigt som en øvet Duellant, hvis Kaarde har hvilet altfor længe. „Han er bestemt ikke en Dag ældre end Onkel John. Og jeg hader Ordet „Flirt" — det er ligesom at

skyde et Menneske med en Muskedonner for Spøg — jeg vilde ønske, Molly, at Du vilde kalde Tingene ved deres rette Navn."

FJERDE KAPITEL

Forsyth og Olympia kom en Dag hjem fra en Udflugt i Lyke Wood, hvor de under saa ugunstige Forhold havde gjort hinandens Bekjendtskab. Hun var i straalende Humør, da hun denne Morgen havde modtaget en halv Snes rosende Ord for sit Arbeide — han var aldrig i straalende Humør, men hans Væsen var i den senere Tid bleven mindre afmaalt og bevidst tilbageholdende. Han havde ialtfald aflagt det indadvendte Smil, som oprindelig havde indtaget hende imod ham og som havde sagt hende, at de vare naturlige Fjender.

„Troer De", spurgte hun pludseligt, „at jeg vil komme til at male virkelig godt?"

„Hvis jeg nu sagde Nei?"

Hun standsede forskrækket.

„Troede jeg, at De mente det, vilde jeg tage og kaste det Altsammen i Bækken, det vilde jeg."

„Hvorfor? Finder De da ingen Glæde i Arbeidet? Er De saa ærgjerrig? Hvis jeg endnu tilføiede — at ingen Kvinde nogensinde var kommen i første Række i Kunsten — og at hun, hvis hun kunde det, vilde føle sig saa ubeskrivelig ulykkelig, at det vilde være bedst for hende, om hun aldrig var bleven født?"

„Saa hader jeg mig selv, fordi jeg er en Kvinde. Ja, jeg har længe vidst det: jeg var bestemt til at være en Mand."

„Og Gerald?"

„Stakkels Fyr! Hvis jeg havde været en Mand, havde han ikke været i Uleilighed for min Skyld, og vi vilde have været de bedste Venner af Verden."

„Det ligner ikke meget Kjælighed", tænkte Forsyth. „Jeg troer ialtfald, at en Kvinde, som elskede, ikke vilde ønske at være en Mand, selv om denne Mand var Michelangelo. Jeg vil forsøge det paa en anden Maade. Men hvis jeg nu sagde — men jeg siger det ikke, husk det vel — De *kan* male, De har Geni — hvad saa?"

„Hvad saa? Aa, siig det, selv om De ikke ganske mener det — siig, at jeg kun kan gjøre det halvt saa godt som jeg bestræber mig for!"

„Det kunde aldrig falde mig ind. Jeg vil blot vide, hvad De saa vilde gjøre?"

„Gjøre? Jeg vilde forlade The Laurels, jeg vilde male Billeder, jeg vilde sælge dem, jeg vilde blive en stor Mand, mere berømt end De —"

„Og saa?"

„Aa, saa vilde jeg tilsidst dø, og man vilde skrive mit Levnet og begrave mig i Westminster Abbedi — nei, jeg vilde ligge i Gressford; det vilde være en storartet Morskab for mig, at se Tante Car'line stirre paa min Grav og forbauses over, at det store Gravmæle var sat over mig."

„Og Gerald?"

„Ja, Gerald. Jeg vilde gifte mig med ham, enten strax eller senere, engang i Tiden. Det er jo ham, jeg arbeider for."

„Olympia, jeg vilde gjerne tale alvorligt med Dem angaaende Gerald."

„Nu vil han endelig tale om Lord Wendale", tænkte hun.

„Vi kjender nu hinanden saa godt, at vi kan tale frit. Jeg har sat mig i Hovedet, at vi er Fader og Datter: nu lader vi, som det virkelig var Tilfældet. Jeg troer, at De er en god Pige, skjøndt De har flere Feil, end jeg kan opregne paa en Dag. De er egensindig, De har Deres egen Villie, De er heftig, De er ubetænksom, De er utilfreds, De er lidt forfængelig, De er intolerant, jeg er ikke sikker paa, at De ikke er lidt utaknemmelig, i Betragtning af, hvad Deres Onkel og Tante har været for Dem. Ialtfald er De tankeløs. Nei, De skal ikke fare op, De veed godt, at jeg ikke vilde have studeret Deres Feil, naar jeg ikke holdt lidt af Dem tiltrods for dem — maaske netop derfor. Og af den Grund —"

Han havde ikke havt nødig at advare hende mod at blive vred. Denne nye Tante Car'lines Beskyldninger forvirrede hende.

„Og af den Grund ønsker jeg at vide, om De nogensinde har gjort Dem selv det Spørgsmaal, om ikke nogle af disse Deres Feil, snarere end en ung Piges Kjærlighed til hendes vordende Husbond, har ført Dem til at knytte en Forbindelse, der synes ikke at opfylde Deres Hjerte halvt saameget som Deres Drømme om at blive en umulig kvindelig Rafael."

Nu var det kommet frem. Hun syntes at se selve Hestefoden, da hun svarede djervt og med Foragt for hans kortsynede List: —

„De mener sagtens, at jeg skulde gifte mig med Lord Wendale?"

„For Himlens Skyld, nei!"

„Vil De saa ikke sige mig, hvad De mener. Jeg har sagt, at jeg vilde gifte mig med Gerald," sagde hun med et Suk, „og det staaer fast. Lad os nu tale om noget Andet. Naar man hørte Folk tale, skulde man tro, at man ikke kunde foretage sig Andet i Verden end at gifte sig. Jeg vilde ønske, at jeg kunde skrive, saa vilde jeg skrive en Bog, som der ikke var Spor af Kjærlighed i, til en Forandring."

„Hvis De skabte Aaret, vilde De udelade Foraaret. Men hvor vilde de faae Blomsterne fra?"

„Jeg vilde ingen have. Der skulde kun være Træer, og alle Kvinder skulde være Mænd. Jeg troer, at jeg er forelsket — men hvor er Blomsterne, det gad jeg nok vide?"

De gik tause tilbage til The Laurels, uden at tale om alt Andet, saaledes som Olympia havde

foreslaaet. Hun var ved at udarbeide et Problem. Hvad havde han ment med, næsten med rene Ord at sige at hun var falsk overfor Gerald, naar, at dømme efter Tonen i hans Udbrud, Tanken om, at hun skulde gifte sig med Lord Wendale, virkelig var fremmed for ham? Hun var ikke vred paa ham, fordi han havde givet hende en Liste over hendes Feil. Hun havde havt oprigtig Trang til En med tilstaaet moralsk Ret til at skjænde paa hende. Som alle Oprørere havde hun savnet en Despot, og havde hidtil ikke fundet en saadan. Som alle Kvinder higede hun efter en Herre og havde kun havt at gøre med Mænd, som hendes Aand ikke kunde bøie sig for.

De naaede Indkjørselen, og skjøndt Alt saae ud, som det pleiede, blev hun greben af en aldrig feilende Følelse af, at der var hændt Noget, inden hun endnu havde sat sin Fod paa Grusgangen. Omflakkende Tanker opfangede usynlige Bagateller, uden Øinenes Hjælp. Maaske stod Porten en Tomme mere aaben, end ellers, det vilde være tilstrækkelig Grund til at fremkalde en Forudfølelse. Forsyth blev staaende et Øieblik ved Porten for at sige hende Farvel til imorgen. Han vilde sige noget mere end Farvel, men vidste ikke hvad. Ikke siden hin Aften i Don Pertros *quinta* havde hans Ord og hans Tanker været saa fuldstændigt adskilte fra hinanden som nu.

„Jeg haaber, at De altid vil være tro mod Dem selv“, sagde han, „enten det betyder at være tro imod Gerald eller ikke. Det kan være, at De ved bogstaveligt at holde Deres Løfte maaske er mere falsk, end hvis De havde modtaget Lord Wendales Tilbud. Vi sees igjen imorgen, og saa taler vi ikke mere om den Sag.“

Hun gik langsomt op imod Huset. Naturen er vel kun et Ekko af vore egne Stemninger; og skjøndt Luften var saa frisk og klar, forekom den hende tung, ligesom opfyldt af en usynlig Taage.

Hendes Tantes Ansigt var synligt ved et af Vinduerne ud til Veien; da Olympia kom gaaende, forsvandt det strax. Hun var aldrig saasnart kommen ind i Forstuen, før Mrs. Westwood, hvis Opførsel blev mærkeligere Dag for Dag, slyngede begge sine Arme om Olympias Hals og kyssede hende paa Kinderne med Læber, der vare næsten lunkne — og, hendes Øine vare fugtige, hvis Olympia da ikke drømte.

„Min kjære, kjære Olympia! Gerald er kommen hjem!“

Hendes Hjerte skulde have hoppet ved disse Ord — og det blev mat og koldt.

„Kommen hjem?“ var Alt, hvad hun kunde sige. „Hvor er han? — Naar kom han?“

(Fortsættes).

Oberst Vassos

Da Kong Georg besluttede at komme Kretenserne til Hjælp, var det et meget betænkeligt Spørgsmaal, hvem den vanskelige Overledelse paa Øen skulde betroes. I sin Adjudant, Oberst Vassos, troede han at finde og fandt virkelig ogsaa en dygtig, erfaren Militair, der forstod at lavere mellem de mange Faktorer paa den urolige Ø og i dens Farvande. Siden Februar har Obersten paa Kreta organiseret „Insurgenterne“s Guerillakrig saaledes, at hans regulære græske Tropper stedse er det solide Tilflugtssted, hvis et eller andet af Streiftogene mod Tyrkerne mislykkes. Og paa den anden Side maa Oberst Vassos siges hidtil med Held at have bekæmpet Stormagterne med deres eget Vaaben: at trække Alt i Langdrag.

Timoleon Vassos, der nu er i Begyndelsen af Halvtredserne og det græske Folks Yndling, har ikke hellenisk, men montenegrinsk Blod i sine Aarer. Hans Fader, Vasso Pajovitsj Belopavlovitsj drog fra Crnagora som 14-aars Dreng til Livadien for bedre Udkommes Skyld. Her deltog han fra 1821 i Frihedskrigen med saa stor Dygtighed, at han fik Borgerret i det nye Rige. Siden hen ægtede han en Grækerinde og døde gammel og velhavende. Timoleon Vassos, der alt i mange Aar har været blandt Kong Georgs Nærmeste og Fortrolige, er gift med en Datter af den østerrigske Gesandt i Athen, Baron Testa, og har i dette Ægteskab en Søn, der allerede forrige Aar kæmpede som Frivillig paa Kreta. En Datter af Obersten er Hofdame hos Kronprinsesse Sofie og gift med en Søn af Kongens Geheimesekretær Kalinski.

BISKOP T. SKAT RØRDAM

De danske Biskopper

Det vakte Glæde i vide Kredse, da Dr. *Rørdam* udnævntes til vort Lands øverste kirkelige Embede. Hans christelige Modenhed og præstelige Erfaring, hans Lærdom og videnskabelige Dygtighed og ikke mindst hans Evne til at vinde Tillid hos de forskjellige kirkelige Retninger opveiede i det store Flertals Øine den Omstændighed, at han er udgaaet fra den grundtvigske Side i vor Folkekirke, og at derfor denne Retning ved hans Udnævnelse til Sjællands Biskop -- og dermed til Formand i det kirkelige Raad — maatte komme til at indtage en langt mere fremskudt Stilling i Ledelsen af vor kirkelige Udvikling, end det hidtil havde været Tilfældet.

Biskop Thomas Skat Rørdam er født 1832 i Laastrup ved Viborg og blev Student 1848. Han begyndte strax det theologiske Studium og lagde sig specielt efter de semitiske Sprog under Professor Hermansens Veiledning. I 1855 tog han Embedsexamen, tilbragte 14 Aar i Kjøbenhavn som theologisk Manuducteur, foretog en 6 Maaneders Reise i 1857 til England for at studere de syriske Haandskrifter i Londons og Oxfords Bibliotheker og var i 1862—63 Forstander for den nyoprettede Missionsskole. I 1859 tog han den filosofiske Doctorgrad og holdt derefter Forelæsninger ved Universitetet. I 1869 blev han Sognepræst for Sønderup og Nordrup, 1873 for Rønnebæk og Olstrup, 1880 ved Helligaands-

kirken i Kjøbenhavn og 1886 Provst for Holmens Provsti. Fra 1894 er han Æresdoctor i Theologien. 1895 udnævntes han til Biskop over Sjællands Stift.

Af de mange theologiske Arbeider, der foreligge fra hans Haand, maa nævnes „Den christelige Lære“, som er udkommet i sex Oplag, „Kirkeaaret“, en Aargang Prædikener, „De kirkelige Frihedskrav“ (2. Oplag 1881) og „Det ny Testamente“, oversat med Anmærkninger for christne Lægfolk.

BISKOP STEIN

Biskop *Stein* har i sin Embedsvirksomhed i overveiende Grad været knyttet til Kjøbenhavn, og han nyder med Rette en stor Anseelse i vor Hovedstad, baade ved sin Veltalenhed og ved den Evne til at organisere Arbeidet i Menigheden, som han paa forskjellig Maade har lagt for Dagen. Med Hensyn til kirkeligt Stade tilhører han den Mynster-Martensenske Retning. Det var af disse Hensyn med god Grund, at han af Mange udpegedes til Biskop Fogs Eftermand; han var imidlertid den Gang voxet saa fast til sin Virksomhed paa Fyen, at han neppe selv har ønket at forlade dette Stift.

Biskop Harald August Eduard Stein er født 1840 i Kjøbenhavn, blev dimitteret fra Borgerdydskolen paa Christianshavn 1859 og tog Embedsexamen 1866. Efter at have været Kateket ved Holmens Kirke og Præst ved Diakonissestiftelsen fra 1867—80, blev han udnævnt til Sognepræst ved Matthæus Kirken, der indviedes 7. November 1880. Efter Pastor Frimodts Død blev han Formand for Indre-Mission i Kjøbenhavn. Han har foretaget adskillige Udenlandsreiser for at sætte sig ind i Indre-Mission, Diakonissesagen og Magdalenehjemmene, har blandt Andet, sammen med Stiftprovst Paulli, udgivet otte Aargange „Christelig Kalender“ en Række Prædikensamlinger og et Livsbillede af Rudolph Frimodt. Endvidere bør nævnes af hans Skrifter: „Hvad vil den indre Mission?“ og „Otte Foredrag om Tro, virksom i Kjærlighed“ (3. Oplag 1882).

I 1889 udnævntes han til Biskop over Fyens Stift.

At en theologisk Professor er bleven udnævnt til Biskop, er ingenlunde en sjelden Begivenhed i vor Kirkes Historie, og det maa altid betragtes som en stor Fordel, naar der blandt Indehaverne af denne Stilling findes Mænd med grundig theologisk Dannelse, navnlig bliver dette af Betydning, naar den Paagjeldende, som Tilfældet er med Biskop *Sthyr*, tillige besidder en ikke almindelig praktisk Erfaring. Af denne Grund er hans Kræfter oftere blevne anvendte i specielle Øiemed; han har saaledes været Formand for flere af Kirkeministeriet nedsatte Kommissioner, som har havt det Hverv at udarbeide Forslag til bestemte kirkelige Opgavers Løsning.

Biskop Hans Valdemar Sthyr er født 1838 i Frederikshavn, blev Student fra Aalborg Kathedralskole 1856 og theologisk Kandidat 1861. Han virkede i nogen Tid som theologisk Manuducteur. Med offentlig Understøttelse foretog han en Udenlandsreise 1863—64 til Strassburg og Paris for at foretage kirkehistoriske Kildeundersøgelser og uddanne sig til Universitetslærer. Efter at have tilbragt $2\frac{1}{2}$ Aar i Udlandet, kom han hjem 1866, og begyndte igjen som Manuducteur. I 1870 tog

BISKOP STHYR

han Licentiatgraden og begyndte at holde Forelæsninger som Privatdocent. 1873 blev han kaldet til Sognepræst for Alslev og Hostrup Menigheder i Ribe Stift, men i 1876 vendte han paa Opfordring tilbage til Universitetet som Professor i Theologi. Fra 1883 er han Udgiver af „Theologisk Tidsskrift for den danske Folkekirke". I 1886 blev han valgt til Landsthingsmand for 11. Kreds og 1887 kaldtes han til Biskop over Lollands-Falsters Stift. 1894 blev han af Universitetet hædret med den theologiske Doctorgrad.

Af hans Skrifter bør nævnes „Lutheranerne i Frankrig (1879) og „Paulus' Breve til Menigheden i Thessalonica" (1893).

I Reglen ere vore Biskopper, som naturligt er, gamle Folk; skjøndt Biskop *Schousboe* er fyldt 55 Aar, er han dog endnu af Alder den yngste i deres Kreds. Det, der nærmest præger hans Virksomhed, er sikkert Bestræbelsen for at tilveiebringe Fordragelighed mellem de forskjellige kirkelige Retninger indbyrdes og at forene dem om Arbeidet for det christelige Livs Befæstelse og for de kirkelige Fremskridt. Denne Bestræbelse er ikke altid let; men det tør vistnok siges, at den for Biskop Schouboes Vedkommende i hvert Fald har fundet Forstaaelse i hans eget Stift.

Biskop Vilhelm Carl Schousboe er født 1841 i Faaborg, blev dimitteret fra Ribe Kathedralskole 1858 og tog Embedsexamen 1864. Han virkede først som theologisk Manuducteur og

BISKOP SCHOUSBOE

Lærer, senere som Kateket og Skoleinspecteur i Viborg. I Aarene 1870—74 og 1877 var han Feltpræst ved Leiren i Hald. 1875 blev han Kapellan ved Garnisonskirken i Kjøbenhavn og senere Sognepræst ved samme Kirke. Han var Medlem af Bestyrelsen for „Indre Mission" i Kjøbenhavn og virkede her navnlig i Udvalget for Søndagsskolerne og som Formand for „Christelig Forening for unge Mænd".

Han har bl. A. udgivet „De ti Bud, christelige Foredrag fra Bethesda" (1885), en Aargang „Prædikener" (1887—88) og „Om vore Dages christelige Foreninger for unge Mænd" (1885). I 1888 udnævntes han til Biskop over Aalborg Stift.

BISKOP SWANE

Biskop *Swane* er for Tiden den ældste af vore Biskopper. Det er imidlertid ikke blot paa Grund af den Ærbødighed, der tilkommer Alder dommen, at han nyder stor og almindelig Anseelse baade i sit Stift og udenfor dettes Grænser; dette skyldes i ligesaa fuldt Maal hans Sikkerhed i sin kirkelige Holdning og den Fasthed i Anskuelser, han har Ord for at besidde. Efter Biskop Fogs Bortgang staaer han som den mest udprægede Repræsentant for Traditionen fra den Martensenske Tidsalder.

Biskop Hans Jørgen Swane er født 1821 i Kjøbenhavn, blev Student fra Borgerdydskolen paa Christianshavn 1838 og Kandidat 1843. Han forblev i Kjøbenhavn til 1846, foretog en Udenlandsreise til Rom, hvor han var blevet Huslærer for Thorvaldsens Dattersøn, og der benyttede han Leiligheden til at studere Oldtiden og den

christelige Middelalder. I 1849 blev han Adjunkt ved Sorø Akademi, i hvilken Stilling han tilbragte 8 Aar. Fra 1857—74 var han Sognepræst i forskjellige Embeder, senere Stiftsprovst i Viborg, og anden Pintsedag 1878 blev han ordineret som Biskop over Viborg Stift. Han har udgivet nogle Leilighedstaler.

forflyttedes han til Horsens, hvorfra han 1884 blev udnævnt til Biskop over Aarhus Stift. Som Formand i Præstekonventet for det sydvestlige Jylland blev han Medlem af den Komite, der udarbeidede det Forslag til en ny Række kirkelige Læsestykker, som senere blev indført i vor Folkekirke.

BISKOP CLAUSEN

BISKOP GÖTZSCHE

Slægten Clausen har i flere Led givet vort Folk betydelige og indflydelsesrige Mænd. Biskoppens Fader var den som Theolog, Politiker og Fædrelandsven høit ansete Professor H. N. Clausen, og hans Farfader var den i sin Tid ikke mindre bekjendte Stiftsprovst H. G. Clausen. Som Arving af denne Slægts alsidige Dannelse og ved det noble Præg, der hviler over hans Personlighed, gjør Biskop *Clausens* Fremtræden et i høi Grad tiltalende Indtryk. Som den, der gjennem en Aarrække var „St. Stefansforeningens" Formand, har han navnlig virket for at ordne og udvikle Arbeidet for Menighedslivets praktiske Opgaver.

Biskop Johannes Clausen er født i Taarbæk den 7. Juni 1830 og blev privat dimitteret til Universitetet 1848. I Aaret 1853 tog han theologisk Embedsexamen, og foretog 1855—56 en Udenlandsreise med videnskabeligt Formaal. I 1857 virkede han som Lærer ved Jonstrup Seminarium, og 1861 forsvarede han for den filosofiske Doctorgrad en Afhandling om Laurentius Valla. I to Aar var han Sognepræst i Fredericia, og 1874

Skjøndt „Indre Mission" egentlig kun betegner en særlig Skikkelse af det kirkelige Arbeide og efter sin Natur kan udøves af alle alvorlige Christne, saa udgjør dens Tilhængere hos os ikke destomindre en særlig kirkelig Retning, som i Øieblikket tiltrækker sig den største Opmærksomhed. Det var derfor naturligt, at den ene af de to Bispestole, som for faa Aar siden omtrent samtidig bleve ledige, besattes med en af denne Retnings Mænd. Som saadan har Biskop *Götzsche* neppe nogen let Stilling, men det maa siges, at han hidtil har udfyldt den smukt. Med en videre Synskreds, end Retningens Tilhængere i Reglen besidde, forener han en vis Djervhed og Besluttethed overfor sin Virksomheds Krav, der er skikket til at vinde ham almindelig Tillid.

Biskop Carl Viggo Götzsche er født den 15. Januar 1833. I 1849 blev han Student fra Slagelse Latinskole og theologisk Kandidat 1855. I nogen Tid manuducerede han og foretog en Udenlandsreise, hvorefter han i 1861 blev Kateket i Fredericia. I 1868 kaldtes han til Sognepræst til Sæby og Gjershøi paa Sjælland; men 1875 vendte han tilbage til Fredericia som Sognepræst.

Da Biskop Balslev døde 1895, blev han udnævnt til dennes Efterfølger over Ribe Stift.

Af hans Virksomhed som theologisk Forfatter kan nævnes „Det babyloniske Fangenskab“, ti bibelske Foredrag og „Vor Herres Jesu Christi Gjenkomst“, Bibellæsninger over Matthæus 24. Han har tillige været Medudgiver af „Forslag til Fornyelse af Salmebogens rituelle Del“.

—e—g.

Klokken

En kinesisk Legende.

Tæt ved Oceanets Blaaning,
høit paa Bjergets bratte Skraaning,
under Palmers Læ og Ly
kneiser Buddhas Tempelvaaning
reist af Stene, stærk og ny.
Kuplen løfter sig mod Sky
lige stolt i Sol og Graaning.

Eet kun mangler! Ingen Klokke
kan de fromme Skarer lokke
med sit Malm til Valfarts-Gang,
sparsomt kommer de i Flokke
op ad Klippestien trang.
Nok det hjalp, hvis Klokken klang;
ei da skræmmed Fjeldets Blokke.

Derfor Præsten høit forkynder:
„Tvættes kan nu alle Synder
ved en Klokke-Gave stor!“
og de Rige hid sig skynder,
lægger Guld paa Offerbord,
medens Sangens fulde Kor
alt ved Morgengry begynder.

Sidst en gammel graa Moerlille
rokker ind og lægger stille
med et Kniks en Penning ned,
men hun faaer at høre ilde
for sin Gave. Præsten vred
kaster den i Dammen bred,
dybt i Dyndet vil den trille.

„Vil Du med din usle Gave
haane Buddha, som en Slave“,
raaber Templets Tjener haardt.
„Ikke vil din „Kasch“ han have,
Du har bragt os Skam og Tort“. —
Bøiet lister Staklen bort,
ned af Fjeldet — til det lave.

Støbt er Klokken, alt den hænger
paa sin Plads, og ikke længer
savner Buddhas Hus sin Pryd.
Hvad er det? Hør, stygt den vrænger,
sprukken klinger Malmets Lyd,
lige hæst i Nord og Syd
Klokkeklangen frem sig trænger.

Strax til Mesteren der løbes,
om igjen maa Klokken støbes,
skratter lige fælt og fult.
Nyt Metal for Penge kjøbes,
hvor kan Feilen være skjult?
Hvor den Klokke skurrer hult,
skjøndt om Knevlen Bønner svøbes.

Templets Lama knap i Tømme
holder Vreden, da i Drømme
seer han Buddha i et Syn
mellem gyldne Skyer svømme.
Majestæten rynker Bryn,
og hans Tale er som Lyn,
mens han maa sin Tjener dømme:

„Usle Orm, som Kvinden laster
for sin Penning, og som kaster
Kjærlighedens Offer væk,
som kun efter Guldet haster
i de Riges fyldte Sæk,
for din Brøde Brist og Bræk
over Klokkemalmet raster.

Du skal rense Tempeldammen,
smelte Penningen ved Flammen
i det klingende Metal,
saa vil Buddha hæve Skammen,
Klokkeklangen tone skal,
høres over Bjerg og Dal
og Disciple kalde sammen.“

Dammen tømmes ud til Bunden,
mellem Slam er „Kaschen“ funden,
Klokken støbt for sidste Gang.
Klokkeklang fra Palmelunden
fryder Øret Dagen lang.
Kvinden fra sin Hytte trang
kommer glad ved Bedestunden.

H. Vilh. Martensen.

AFORISMER

Skinsyge er hyppigt kun en Frugt af Selverkjendelse.

At være alene med sig selv er enten det bedste eller det daarligste Selskab.

De, der har samlet de fleste Erfaringer, det er de Vise, og de, der har gjort de færreste — de Lykkelige.

Hos Kvinden voxer Forstanden med Kjærligheden; hos Manden tager den af.

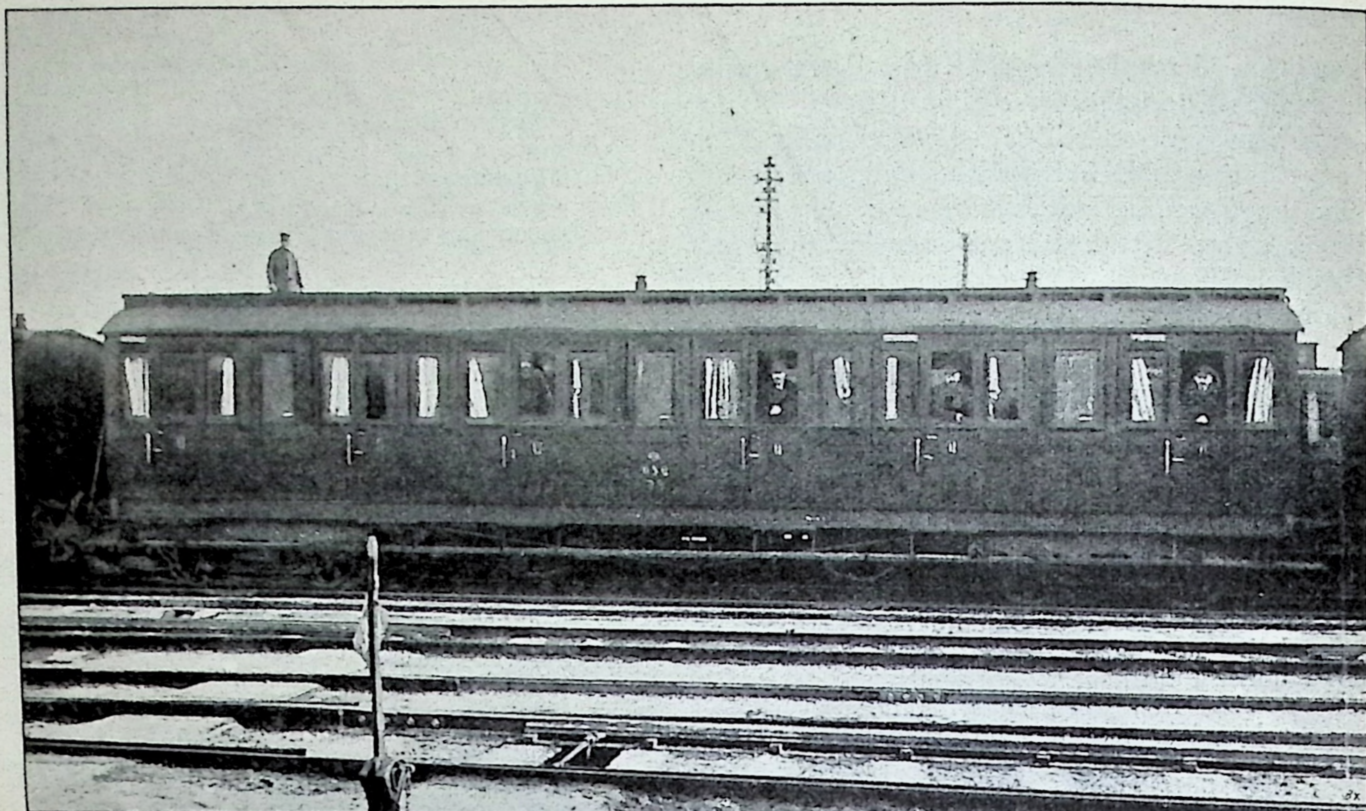

Man bemærker først Utaknemmeligheden, naar man hører op med at være godgjørende.

Moden bryder sig ikke om Smagen.

Vore Statsbaner

AF

R. BERG

ASSISTENT I STATSBANERNES GENERALDIRECTORAT

(1. Fortsættelse.)

Der gives, næst Indførelsen af samme Rettigheder og Pligter, intet virksommere Middel til at udsone Sydslesvigerne med de danske, end et fortrinligt Kommunikationssystem, der ikke alene aabner en let Leilighed til personligt og venskabeligt Samkvem, men ogsaa ved sine for Slesvigs Handel og Velvære heldbringende Resultater, navnlig ved at lede en stor Del af den dansk-engelske og østersøiske Handel over Slesvig, paa det klareste viser Slesvigs Beboere, at deres Interesser paa det nøieste ere knyttede til Danmark."

Som det fremgaaer af det her anførte, var der altsaa Meget, der talte for med Kraft at tage fat paa Bygningen af Jernbaner herhjemme. Hertil kom, at man nu ogsaa rent forretningsmæssigt seet havde faaet større Tillid til Banernes Produktivitet, idet den statistiske Behandling af Jernbanernes Resultater rundtom i Landene havde godtgjort, at det ingenlunde var en Forudsætning for en Banes Rentabilitet, at den løb mellem to store Handelsstæder med rig indbyrdes Samkvem, at det ikke var den gjennemgaaende Trafik, men tvertimod Nærtrafiken, der var det afgjørende for en Banes Levedygtighed.

Efter Fredslutningen 1851 begyndte man da ogsaa for Alvor at tage fat paa Planerne om Landets Forsyning med Jernbaner. Regeringen erklærede sig nu villig til at træde hjælpende til, og i Pressen og talrige Smaapjeser drøftede man med Iver den Retning, Banerne burde have.

Det var et Udslag af denne Stemning, der i Aaret 1851 ledede til Nedsættelse af en Kommission angaaende Fortsættelsen af den sjællandske Jernbane fra Roskilde til Korsør, og som en Frugt af dennes Arbeide fremsatte Finansminister Sponneck i November 1851 i Folkethinget Forslag om at yde den sjællandske Jernbane en Rentegaranti af 4 pCt. af den til dens Bygning anvendte Kapital.

Det fremgik imidlertid snart af den Diskussion, som dette Lovforslag fremkaldte baade i Thingene og ude i Landet, at man ingenlunde var enig i den Retning, der med denne Bane vilde være givet det danske Jernbanesystem. Den offentlige Mening i Jylland var saaledes for Størstedelen indtaget imod, at slaa ind paa en øst-vestlig Handelsretning; man vilde nu som tidligere vedligeholde sine gamle Forbindelser med Hertugdømmerne og Hamburg, der vare af saa overordentlig stor Betydning for de økonomiske Interesser i Jylland og navnlig for den store Ud-

førsel af magert Kvæg. Man holdt her fast ved en allerede 1846 fremkommen Tanke om en jydsk Længdebane, der vilde bringe en hurtig og let Forbindelse tilveie mellem Fastlandet og Jylland, og frygtede for, at Korsørbanen skulde præjudicere de jydske Baners Retning og medføre, at man istedetfor Længdebanen fik de tidligere omtalte Tverbaner, der kun kunde være af Interesse for Hovedstaden, men i ingen Henseende vilde gavne Jylland. Man ansaae fra jydsk Side Korsørbanen som en Indretning, der kun skulde tjene Kjøbenhavns og Sjællands Interesser, og fremkom med Udtalelser om, at det var en Fortsættelse af det gamle Regimente, der stedse havde ladet Jylland være Stedbarn. Sjælland kunde godt hjælpe sig med sine Skibsforbindelser, og skulde man endelig have en Jernbane, burde Jylland foretrækkes og i hvert Fald burde de jydske Landeveie forbedres, inden man offrede Penge paa den sjællandske Jernbane. En enkelt Rigsdagsmand fremkom endog med den Udtalelse, at hvis Jylland ikke snart blev foretrukket ved Anlæget af Jernbaner, vilde det gaa tilgrunde og kunde i Længden ikke staa sig ved at blive styret sammen med det øvrige Land.

Trods denne Modstand blev Lovforslaget om Rentegaranti for Korsørbanen dog vedtaget og ophøiedes til Lov den 27de Februar 1852, ved hvilken Regeringen bemyndigedes til, saafremt det inden Udgangen af Aaret 1852 godtgjordes, at den fornødne Kapital til Banens Fuldendelse var tilstede, at give Garanti for 4 pCt. Rente saavel for Banen Roskilde—Korsør (for 5 Mill. Rdl.) som for Banen Kjøbenhavn—Roskilde (for $1^1/_2$ Mill. Rdl.), for sidstnævntes Vedkommende dog kun, for saa vidt den afleveredes i forsvarlig Stand og uden Gjeld.

Paa dette Grundlag lykkedes det at fuldende Roskilde—Korsør Banen, der aabnedes for Driften den 27. April 1856 med V. Rothe som administrerende Directeur.

Som man vil se, var der imidlertid ingenlunde Enighed tilstede om den Plan, der burde lægges til Grund for det øvrige danske Jernbanenet. Jyderne vare ikke til Sinds at gaa ind paa de Stemninger, der raadede til en øst-vestlig Handelsretning og det maa ogsaa indrømmes, at en saadan Retning ikke — som Forholdene dengang var — vilde være heldig for de jydske Interesser. For dem var en Længdebane i Retningen Syd til Nord det ene rette. I Halvtredserne fremkom flere Projekter i denne Retning, fremsatte dels af den bekjendte engelske Ingenieur Sir *Morton Peto* og dels af Oberst *Tscherning*. Noget Resultat var der dog ikke kommet ud af alle disse Planer, fordi man fra de forskjellige interesserede Sider var i høi Grad uenige om, hvor den nye Længdebane skulde gaa. Flertallet af Landbrugets Repræsentanter udtalte sig saaledes til Fordel for en Midtbane, der fra Aalborg over Viborg skulde løbe langs den jydske Høideryg og munde ud ved en Havn paa Jyllands eller Slesvigs Vestkyst. Kjøbstæderne satte sig meget bestemt mod denne Retning, der vilde ødelægge Byernes Velstand, og fordrede, at Banen skulde løbe langs Jyllands Østkyst gjennem alle Havnebyerne. Som en tredie Fordring fremkom endelig Krigministeriets Paastand om af strategiske Hensyn at føre Banen gjennem Fæstningen Fredericia.

Da det viste sig umuligt at forene disse modsatte Anskuelser, mente den daværende Regering at burde foreslaa en Tverbane fra Aarhus til Viborg over Randers, og dette Forslag blev under 4. Marts 1857 ophøiet til Lov, dog saaledes, at Banen skulde fortsættes til et Punkt ved Venøbugten eller Holstebro.

Saaledes havde den øst-vestlige Retning foreløbig vundet Seiren, men derfor havde Tilhængerne af Længdebanen ikke opgivet Kampen. Under de følgende Ministerier blev Sagen atter taget op, og ved Lov af 10. Marts 1861 blev den vedtagne Tverbane bragt i Forbindelse med en jydsk Længdebane fra Vamdrup til Aalborg langs den jydske Østkyst samt en fynsk Bane fra Nyborg til Middelfart.

I Henhold til denne Lov bleve efterhaanden følgende Strækninger aabnede:

1862 Aarhus-Randers,
1863 Langaa-Viborg,
1864 Viborg-Skive,
1865 Nyborg-Middelfart,
— Skive-Struer,
1866 Struer-Holstebro,
— Vamdrup-Fredericia,
— Middelfart-Strib,
1868 Aarhus-Fredericia,
1869 Randers-Aalborg.

Først 22 Aar efter at den første danske Bane var aabnet, var det danske Jernbanesystem altsaa færdigt i sine Hovedtræk. Aarsagen til denne Langsomhed i Udviklingen maa for det første søges i Landets Form. Adskilt, som det er, ved Belter og Sunde i mange forskjellige Dele, dannede vort Fædreland ikke som de fleste andre Lande noget sammenhængende Trafikdistrikt. Hver Landsdel for sig havde sine Interesser, der ikke faldt sammen med de andres. En anden Omstændighed, der heller ikke har bidraget til at give vor Jernbanebygning Fart, er den, at Samfærdslen mellem de enkelte Dele med Lethed har kunnet besørges af Skibsfarten. Endvidere har vort Land en fuldstændig Mangel paa saadanne naturlige Rigdomme som Kulminer o. Lign., hvorpaa andre Lande ere saa rige og som kun vente paa et hensigtsmæssigt Befordringsmiddel for at gjøres frugtbringende. Vort Lands Hovednæringsveie, Landbruget og Industrien, drevne som de gjennemgaaende ere uden Stordrift og oprindeligt kun beregnede paa et meget lille Opland, have saa at sige først maattet vænnes til at benytte Jernbanerne; med andre Ord,

der var for de danske Baner ikke de Opgaver at løse som f. Ex. for de engelske, der næsten alle, i hvert Fald de ældste, vare knyttede til et eller andet privatøkonomisk Foretagende, hvis Trafik de strax kunde overtage og leve af. De engelske Baner ere industrielle, vore derimod kulturelle. Heri ligger da ogsaa Grunden til, at de engelske Baner alle have kunnet anlægges og drives af private Selskaber, medens det herhjemme er Staten, der har maattet tage Arbeidet op for Udformningen af hele vort Jernbanevæsen.

Af de 90 Mil Jernbane, hvoraf det danske Net bestod i 1869, vare Banerne paa Sjælland private, i Jylland og Fyen derimod anlagte af Staten, men indtil 1867 drevne af et privat Selskab. Sidstnævnte Aar skete der imidlertid den vigtige Forandring i Styrelsen, at de fynske og jydske Baners Drift overtoges af Staten under Ledelse af Etatsraad Holst. Hermed var der gjort et meget vigtigt Skridt fremad til en endelig Ordning af vort Jernbanevæsen, en Ordning, som var absolut nødvendig, ifald vore Baner skulde faae den Betydning for Landets Fremskridt i økonomisk Henseende, der tilkom dem. Efter den sørgelige Krig 1864, der bortrev en saa betydelig Del af vort Fædrelands Omraade, var der meget at oprette, thi det Tab, vi led, var ikke blot et nationalt, men ogsaa et økonomisk af stor Betydning. I forretningsmæssig Henseende var Tabet af Slesvig og Holsten i Virkeligheden et stort Brudd paa hele den hjemlige økonomiske Organisme. Der maatte nu i mange Henseender søges andre Veie og andre Midler for at gjenoprette Skaden. En stor Lykke for os har det i den Henseende været, at der i England efterhaanden er bleven aabnet et stort Marked for vore Landbrugsprodukter, der i fuldt Maal har kunnet erstatte det holstenske. Forsaavidt var det et Held for os, at vore Jernbaner fik den Retning, som de fik, nemlig en Linie, der udgaaende fra Kjøbenhavn og gjennemløbende alle Landsdelene efterhaanden har kunnet knytte de tilbageværende Dele sammen til en varig og fast Enhed i kommerciel Henseende. Forinden dette Maal fuldt kunde naaes, var der imidlertid et stort Arbeide at udføre, et Arbeide, der krævede store Kapitaler og stor Energi og Dygtighed.

Man maa nemlig vel erindre, at selv om vi i 1869 havde faaet Jernbaner gjennem de vigtigste Landsdele, saa vare disse Baner dog ikke nogen sammenhængende Linie. Adsplittede, som de vare ved Belterne og indskrænkede til hver sin Landsdel, vare de egentlig nærmest at betragte som lokale Baner, der hver havde sine særlige Interesser. Saalænge man maatte omlæsse Godset, hver Gang det skulde over Vandet, var det umuligt at vente nogen betydelig Trafik udviklet. Man var derfor nødt til at tænke paa et Middel, der kunde tjene som et Baand mellem de adskilte Baner. Men hvilket? At bygge Broer var af praktiske og økonomiske Grunde umuligt. Derimod fandt man i Anvendelsen af de saakaldte Dampfærger, Skibe, der kunne overføre Jernbanekjøretøier uden Omlæsning, det rette Foreningsmiddel. Begyndelsen blev gjort i Lillebelt, hvor der 1872 sattes en Dampfærge igang, indrettet til at overføre 6 Jernbanevogne. Dette Befordringsmiddel svarede fuldstændigt til de Forventninger, man havde stillet, og det var derfor rimeligt, at man ogsaa for Store-Belts Vedkommende skred til Anvendelsen af Dampfærger. Disse, der sattes igang 1882, ere af en betydelig Størrelse og kunne overføre ikke mindre end 16—18 Jernbanevogne, hver læssede med en Vægt af 20,000 Pund.

(Fortsættes.)

Hos Stephan Sinding

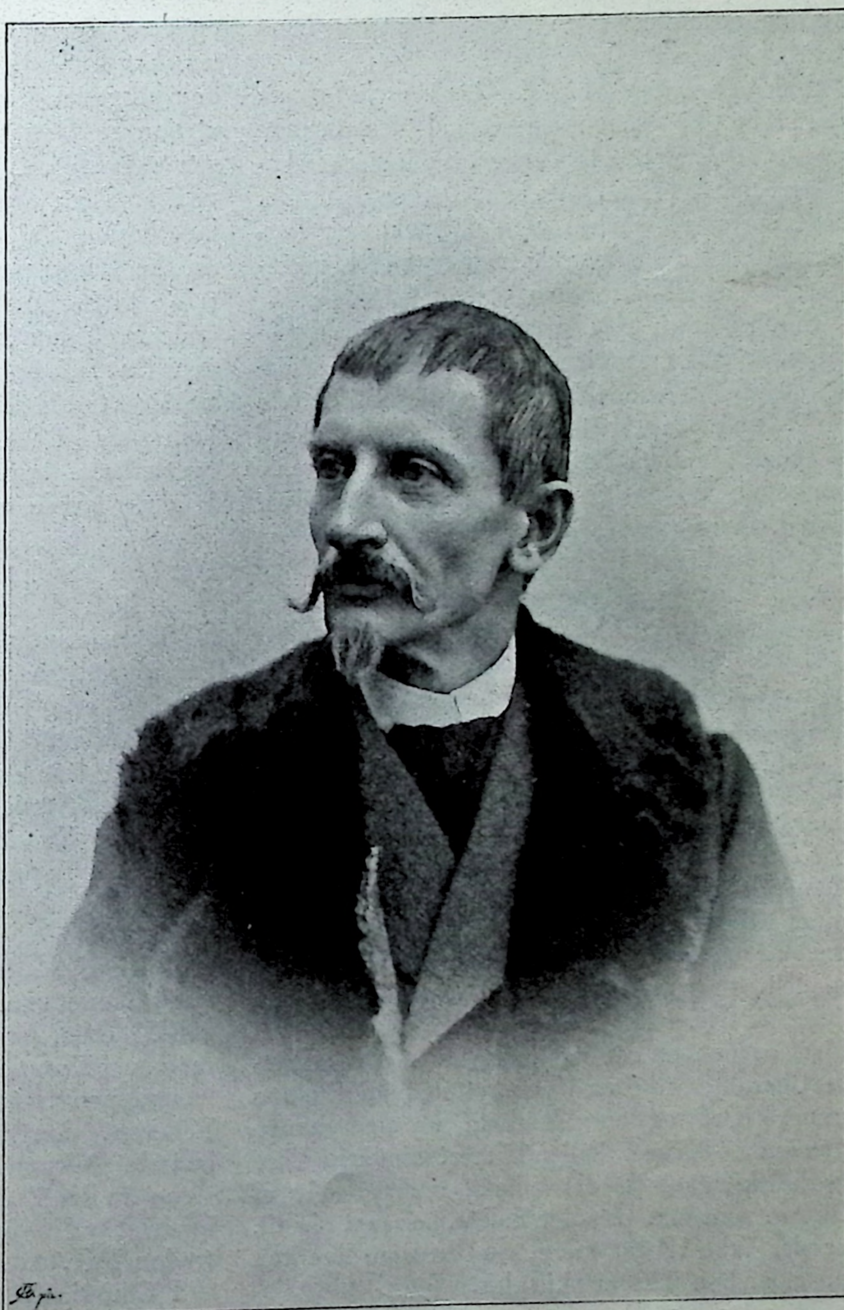
Ude paa Frydendalsvei, mellem Frederiksberg Allé og Vesterbrogade, ligger der en pæn stor Villa, hvis klodsede Tilbygning med et drabeligt Vindue viser, at der er Atelier i Huset. Der boer Billedhuggeren *Stephan Sinding* med sin smukke Frue, en stor Søn og en endnu større Hund, der hedder Nero.

Møder De en Dag Sinding paa Kjøbenhavns Gader, kan De godt gaa hjem og fortælle, at der er hændt Dem noget meget Mærkeligt. Sinding kommer nemlig kun saare sjeldent „til Byen“; der forløber Uger, hvor han ikke sætter sine Ben udenfor den lille Have, som hører til Villaen; i den Grad er han et Hjemmemenneske.

Men hvad er det ikke ogsaa for et Hjem, han har! Hyggeligt og fint og smukt, som man kan tænke sig, at en saa betydelig Kunstner vilde indrette det. Strax den labyrinthiske Indgang er eiendommelig ved sin gjennemført artistiske Udstyrelse. Og den store Salon, hvis ène Halvdel er holdt i lys og fornem Rokokostil, medens den anden Halvdel indbyder til sød Hvile i de magelige moderne Lænestole, og med sine høie, mørkebrune, udskaarne Paneler, der skyldes Mester selv, skaber et Velvære omkring En, saa man næsten ikke kan bekvemme sig til at bryde op! Og dog vilde man vist ikke ofte finde Kunstneren i Hjemmet, hvis dette ikke ogsaa indeholdt hans Atelier.

Nordahl Rolfsen fortæller, at han for nogle Aar siden vilde besøge Sinding i Frederiksgade, hvor han den Gang boede; han fik altid af en islandsk, færøisk eller jydsk Tjenestepige den Besked, at Sinding var at træffe Kl. 11 om Formiddagen. Men naar Rolfsen kom Kl. 11, var der aldrig nogen Sinding. Han havde det tilfælles med saa mange andre, mindre originale og mindre optagne Medmennesker, at han aldrig var at træffe i sin Træffetid. Tilsidst fik Rolfsen den lyse Ide at søge Kunstneren i hans Atelier. Der var han naturligvis — altid.

Den Gang havde Sinding Arbeidsrum i Enkedronning Caroline Amalies Palæ paa Amalienborg. Nu har han som nævnt Atelier i selve Huset, hvor han boer. Og som Følge deraf er han altid hjemme. Men det er naturligvis ikke ensbetydende med, at han altid vil tage imod Besøg. Jeg kjender en gammel Kunstner, der er meget gjæstfri og gjerne seer Folk hos sig; men han siger bestandig til dem: „I er inderlig velkomne; kun ikke om Formiddagen, for saa har jeg s'gu Andet at bestille end snakke med Jer. Gjør I Visit paa den Tid, bliver I kastet paa Døren. Men

STEPHAN SINDING — H. J. BARBY, FOT.

vil I se op til mig en Aftenstund, saa skal I blive modtagne med aabne Arme." Omtrent det Samme siger Sinding og alle Kunstnere, der maa bruge Dagens Lys, mens det er der, og først naar det er svundet, søger Hvile ved en lun Passiar i et Sofahjørne.

Saa sidder jeg da en Aften ude hos Sinding i den hyggelige Stue med de dæmpede Farver. Han selv ligger paa en Chaiselongue og ryger Cigaretter; han holder mest af at ligge ned i sin Fritid. Henne i en Krog ved et mindre Bord sidder hans Frue, Danmarks friskeste og fornøieligste Skuespillerinde, og syer. Nero spaserer omkring paa Gulvet og forsøger paa at lade være med at rive Nipsgjenstandene ned med sin vældige Hale. Samtalen gaaer sin stille Gang; nu og da kommer der en pudsig og træffende Bemærkning henne fra Fruens Plads; men mest er det Sinding, der taler, og det er morsomt at høre paa ham; thi der er en Personlighed bag hans Ord.

Som han ligger der og næsten forsvinder paa den brede Chaiselongue og seer ud til at befinde sig storartet, skulde han males. Stillingen er charakteristisk for ham, og han, der er saa lille, tager sig meget pudsig ud i perspektivisk Forkortning. Men han skulde males i fuld Legemsstørrelse; ellers bliver han let helt borte.

Sinding er en ny Bekræftelse paa den Hypothese, at alle meget energiske og intensivt tænkende eller følende Mennesker ere smaa magre Folk. Husk paa Napoleon Bonaparte, paa Richard Wagner. Min Literaturhistorielærer i Skolen sagde om gamle Nicolaus Steno, at han tilsidst kun var Skind, Ben og Villie. Disse Ord har brændt sig fast i min Erindring, og nu efter adskillige Aars Forløb tager jeg dem frem igjen og benytter dem med en lille Ændring om Sinding, hvem jeg ikke vil betænke mig paa at give følgende Signalement: Skind, Ben, Villie og Talent.

Saadan seer han i hvert Fald ud nu. Om han i sine yngre Aar, da man endnu ikke vidste af, at han havde Talent, muligvis har gaaet om og baaret paa et korporligt Ækvivalent derfor, veed jeg ikke; thi den Gang kjendte jeg ham ikke. Men som Sinding nu tager sig ud, har han ikke mere Krop end høist nødvendigt. Et Par Ben at gaa og staa paa, et Par Arme og Hænder at modellere med, et godt Hoved, i hvis Hjerne han faaer sine lyse Ideer, og hvis Øine seer forbistret klart og fint, en ret stor Næse til at give Ansigtet Charakter, to Øren for at lytte til sin Hustrus muntre Ord og en Mund til at sige mange morsomme Ting i ledige Timer! Sindings Ydre er indskrænket til det mindst mulige; selv af Skjæg, som han paa det Sidste har lagt sig til, er der ikke meget mere, end at man lige kan paastaa, han ikke er skjægløs.

Men hvilken Energi og Spænstighed er der dog i den lille, uanseelige Skikkelse! Hvor føler man sig ikke med sine næsten tre Alen, sin Borgmestermave, sin store, fede, lade Krop og sin ideløse Hjerne som et Kjødbjerg, Troen har de allerstørste Vanskeligheder ved at flytte!

Naar Sinding taler, voxer han umærkeligt for Ens Øine. Hans Blik, der paa samme Gang er stærkt og mildt, bliver fuldt af Lune, og om hans Mund spiller et bredt Smil, der lyser op i hele det magre, kantede, ligesom broncestøbte Ansigt. Kunstneren ligger og puster Cigaretrøgen fra sig og fortæller om sig selv, om sit Liv og om sin Kunst, og Fruen sidder stadig henne i Hjørnet og lader, ligesom „afsides", smaa drillevorne Bemærkninger drysse ned over sit Sytøi.

Hvad Sinding fortalte?

At han er født den 4. August 1846 i Trondhjem, hvor Faderen var Bjergmester. At han blev en tarvelig Student i 1865, derefter i 3 Aar nominelt læste Jura, men i Virkeligheden gik omkring og drev og tænkte paa mange Ting, men aldeles ikke paa at blive Billedhugger. Det blev han dog alligevel, trods Alt. Og det kom sig saaledes, at han en Dag hengav sig til den tilsyneladende saa uskyldige Adspredelse at skære i et Pibehoved af Træ; og saa opdagede han pludselig, at han havde Talent. Da lagde han resolut de juridiske Bøger paa Hylden, gik paa Tegneskole, reiste til Berlin, hvor den for et Par Aar siden afdøde Professor Albert Wolff, som Sinding endnu den Dag idag bevarer i kjærligst Erindring og kalder sin „Helligdom", tog sig af ham og havde ham paa sit Atelier i halvandet Aar. Han vilde ogsaa have ham paa Kunstakademiet, men da Sinding havde været der en Time, fik han nok af *det* og kom der aldrig mere. Saa Akademiker kan han absolut ikke kaldes.

Da han forlod Wolffs Atelier, begyndte han at flakke rundt i Europa. I 1874 finde vi ham i Frankrig. Saa boede han sex Aar i Italien. Det gik fra Berlin til Christiania, til Paris og til Rom. Og nu sidder han endelig her, efter at hans Læreog Vandreaar ere endte.

Mange Trængsler har Sinding gjennemgaaet i de Dage. Kunstneriske og økonomiske Bekymringer har kappedes om at tage Modet fra ham, men det er ikke lykkedes. I Paris levede han for 30 Centimer om Dagen, og undertiden gik der en halv Uge, hvor han ikke fik Mad. I Rom havde han et usundt, uhyggelig fugtigt Atelier nede ved Tiberen, hvor han stod i Ugevis med Sumpfeberen i Kroppen, mens han arbeidede paa „Barbargruppen". Og han sled i det, uophørlig, indtil Feberen, den utilstrækkelige Næring og allehaande Bekymringer tilsidst alligevel tog Kræfterne fra ham, og han blev liggende — for snart igjen at være oppe og arbeide videre med ufortrøden Iver.

I Christiania var han Vinteren 83—84. Han havde faaet et Atelier ude i Maribogadens Skole. Naar Ovnen nede i det inderste Hjørne af det

STEPHAN SINDING I SIT ATELIER

H. J. BARBY, FOT.

store Rum stod gloende rød, kunde man paa en Frostdag deilig modellere Snefigurer henne ved Vinduet, uden at der var Fare for, at de skulde smelte. Men midt i det Hele stod den lille Billedhugger i sin Arbeidskittel og foer rundt i Leret med Modelerpinden; det generede ham aldeles ikke, at han blev stegt paa den ene Side og frossen paa den anden. Han havde den indvendige Varme, Kunstens hellige Lue brændte i ham.

Sinding har alle sine Dage været en svært flittig Mand. Før kunde han arbeide sine 20 Timer i Døgnet, uden at det generede ham. Det formaaer han imidlertid ikke mere; men alligevel er han paa Færde i sit Atelier mere end de fleste andre Kunstnere herhjemme. Han er ikke sovende kommen til sine Seire og sit Ry. Ogsaa for ham gjelder det, at Geniet er en uendelig lang Taalmodighed. Han har som ikke mange Andre

maattet stride sig frem, kæmpe med store Vanskeligheder, gjøre om og gjøre om igjen, fordi Værket ikke blev, som han ønskede det, som han *vilde* have det. Han har bygget hele Figurer op og revet dem ned, nye op og atter ned. I etvæk. Han har stønnet af Fortvivlelse over ikke at kunne finde Udtrykket for sin Tanke, over ikke at kunne faae sagt netop det, han følte, og netop saa stærkt eller fint, som han følte det. Hans Kunst har beredt ham Lidelser, der ikke lader sig beskrive, og som ikke kan forstaaes uden af dem, der selv har havt store poetiske Syner og saa følte Evnen til at fremstille dem svigte i det afgjørende Øieblik. Men under Kampene med det gjenstridige Stof har Sinding aldrig tabt Modet helt. Han er bleven gnistrende arrig, naar det ikke vilde gaa; han har knyttet Hænderne og sagt til sig selv: „Fanden gale! Dette er en topmaalt Skandale! Du er dog en enestaaende Tosk. Nu har Du været Billedhugger i fem og tyve Aar, og alligevel er Du et saa uforbederligt Fæ!“ Og han har kilet paa igjen, revet ned og bygget op, — og saa er tilsidst efter Dages, Ugers, Maaneders Forløb Seiren vunden.

Ofte kom den ved en tilsyneladende ren Tilfældighed. F. Ex. fortæller han, at han engang i et helt Fjerdingaar havde slidt i det med en Statue, som han slet ikke kunde faae Noget ud af. Saa fik han Tandpine, maatte tage et Par Draaber Opium, og i Rusen viste Figuren sig for ham, netop som den skulde være, fuldt færdig. — Da han arbeidede paa den „Fangne Moder“, laa han en Dag i sin Seng og læste en-

SLÆGTENS ÆLDSTE — AF STEPHAN SINDING H. J. HARDY, FOT.

gelsk Statistik. Unegtelig en løierlig Lekture for en Billedhugger, der har et stort nyt Værk i Hovedet. Der var ikke fjerneste Forbindelse mellem Statistikens Tal og Statuen. Men paa engang stod den fuldbaaren for hans Bevidsthed. Det, han havde higet efter i lange Tider, var han naaet til, medens han vendte et Blad. Han reiste sig op i Sengen og begyndte at tegne Figuren ned. Saa var *den* fix og færdig.

Der var engang en Mand, der lidt naivt spurgte Sinding, om det var Tekniken, det saaledes kneb med for ham, naar et Arbeide ikke vilde gaa. Sinding svarede: Nei, det er slet ikke det. Jeg skal paatage mig at lære hvert eneste Menneske at modellere. Jeg forsikrer Dem, at jeg har seet udmærkede Ting fra selve Idiotanstalter!

Sinding indrømmer selv, at han ikke er født Billedhugger. Han er først bleven det ved sin vældige Energi. Han har erhvervet sig en beundringsværdig Teknik, men den er ham kun Midlet, ikke Maalet. Det, hvorom det gjelder, siger han, er at faae *Sjælen* ind i *hele* Kunstværket! det er Intensiteten i Følelsen, det er det pulserende Liv, Sindsbevægelsen, Stemningens betagende Kraft, der er ham Hovedsagen. Derfor arbeider han ogsaa altid med alle Nerver spændt, han gaaer fuldt op i sit Værk, tænker kun paa det, aander kun for det, og naar han efter endt Dagsgjerning kommer ind til sin Familie, er han i den Grad distræt, at der ingen Ende er paa det.

Og saa er Sinding saa selvkritisk. Han kunde med den Arbeidskraft, han er i Besiddelse af, præstere fem Gange saameget, som han han nu gjør. Men han lader ikke noget Værk udgaa fra sit Atelier, uden at han selv er helt tilfreds med det. Det maa i Et og Alt svare til hans kunstneriske Intensioner, ellers sætter han det ubarmhjertigt i Skammekrogen eller slaaer det istykker. Der er en kunstnerisk Alvor over Alt, hvad han sender ud til Offentligheden, en Strenghed imod sig selv, som ikke gaaer paa Akkord, og som man ikke noksom kan prise. Findes der noget Menneske, der ikke er Routinier, saa er det Stephan Sinding. Selv de smaa Leilighedsarbeider, man har af ham paa det kunstindustrielle Omraade, og som han har maattet udføre for at kunne leve i vanskelige Aar, bære alle hans Personligheds Mærke, Præget af hans stærke og eiendommelige Kunstnernatur.

Et lille, hurtigt Overblik over Sindings Værker, som vel for Størstedelen ere Læserne bekjendte:

Der er først Frisen til Christiania Slot, Statuen „Hylas“, der findes i Marmor sammesteds; „Den fangne Moder“, der fik *Grand prix* i Paris 89, de berømte „To Mennesker“ fra 90, „Kvinden med sin Mands Lig“, der staaer paa Glyptotheket; en Del af Restaureringen af Freunds „Valhal“-Frise; Frisen i Jesus-Kirken, Døbefonten i Frederiks-Kirken; Elektra-Figuren paa „Store Nordiskes“ Bygning paa Kongens Nytorv; Statuen af Henrik Ibsen, der allerede er færdig, og af Bjørnstjerne Bjørnson, der bliver færdig i Sommer, begge til Opstilling foran det nye Theater i Christiania; Busterne af Friherre Beck-Friis og Frue, af Komponisten Johan Svendsen, af Professor Stadfeldt, af Kunstnerens Broder, den høitbegavede Komponist Christian Sinding — og en Mængde Smaating, som det vilde føre for vidt her at opregne.

Sinding har, som den stærkt personlige Kunstner, han er, naturligvis øvet en ikke ringe Indflydelse paa yngre danske Billedhuggere, f. Ex. Bonnesen. Direkte Elever af ham er f. Ex. Bundgaard, Fru Dan og Bærentzen. Ialt har han havt 16 Disciple.

Det seneste Værk, der foreligger fra den nu saa almindelig og høit ansete Kunstners Haand, er *„Slægtens Ældste“*. Det har været udstillet, for hvem der vilde se det, i hans Atelier paa Frydendalsvei; Mange har benyttet sig af den venlige Invitation, og Alle har de været henrykte over Besøget.

Naturligvis vilde ogsaa jeg gjerne se dette Arbeide, om hvilket der den Gang kun var sivet Rygter ud i kunstinteresserede Kredse. Vi kom til at tale om det hin sene Aften, da vi sad ude hos Sinding og passiarede i al Stilfærdighed og nippede til den gyldne Vin i de slebne Glas.

„Kom imorgen Formiddag“, sagde han. „Saa gaaer vi ind i Atelieret, og jeg skal vise Dem Statuen.“

Næste Dag stillede jeg igjen derude. Og vi stod i det høie, lyse Rum, hvor Vintersolen faldt muntert ind gjennem det drabelige Vindue, og spraglede exotiske Fugle fløi omkring oppe under det broget dekorerede Loft.

Han sagde mig, medens han forsigtigt løftede de vaade Klude af Lerskikkelsen, at aldrig var noget Arbeide faldet ham saa let som „Slægtens Ældste“. Det var gaaet som Fod i Hose, uden Famlen eller Søgen. Han havde — mærkelig nok og for første Gang — lige fra Begyndelsen været paa det Rene med, hvorledes den Gamle skulde se ud. End ikke en Skitse havde han gjort i Forveien.

Og saa faldt Dækket. Skikkelsen stod for mig.

Det at kunne stille sig Ansigt til Ansigt med det nyfødte Kunstværk i et stemningsfuldt Atelier-Milieu, over hvilket Mesterens Aand hviler, har allerede i og for sig en særlig Charme, som ikke kan opveies ved en nok saa smagfuld Opstilling af Arbeidet i en triviel Udstillingssal. Og dertil kommer, at ganske særlig Sindings nye Statue, som slet ikke er imponerende i Dimensioner eller opsigtsvækkende ved Emnets eller Formernes Dristighed, for at kunne gjøre sig gjeldende kræver stille Omgivelser, en rolig og andagtsfuld Atmosfære, som man forgjæves søger paa de store Udstillinger, hvor Former og Far-

ver skriger op omkap, og Mængden, der bølger fra Sal til Sal, kun sjeldent, maaske aldrig, faar Stunder til at samle sig i hel og uforstyrret, indtrængende Beskuelse af det enkelte, fremragende Værk.

Derfor var det en saa lykkelig Ide af Sinding at byde, hvemsomhelst der vilde komme, ud i sit Atelier; derfor nød man hans Værk med en saa usædvanlig kunstnerisk Glæde; og derfor er det maaske et stort Spørgsmaal, om „Slægtens Ældste“ nogensinde vil kunne komme fuldstændigt til sin Ret paa en almindelig Kunstudstilling; det skulde da være, at der indrømmedes Værket en egen lille Sal, ligesom et Kapel, hvor *det* alene kunde samle de Andægtiges Skare om sin Fod.

„Slægtens Ældste“ er et af de Værker, der ved første Øiekast synes uanseelige og ringe Opmærksomhed værd: en gammel Kone staaer ret op og ned; det er det Hele. Men jo længere man betragter det, jo mere man fordyber sig i det, des stærkere bliver man betaget. Man gribes af Emnets Eiendommelighed, Figurens symbolske Poesi, dens Blanding af realistisk Virkelighedspræg og dyb, filosofisk Almengyldighed.

Der ligger i denne tilsyneladende saa simple Kvindeskikkelse en Livsvisdom, for hvilken man uvilkaarlig blotter sit Hoved og bøier sin Nakke i Taushed, som saae man et Aarhundrede skride forbi.

En gammel Kvinde, ældgammel og dog saa stærk. Holdningen rank, Ryggen kun en ganske ubetydelig Kjende krummet. Det lille Hoveds skarpe og markerede Profil minder lidt om Dante ved den kraftig bøiede Næse. Hagen energisk, og Halsen mager, men stærk. Over det glatte Haar ligger et Lin, der falder ned om de smalle Skuldre. En lang Kjortel dækker Skikkelsen, helt ned til Fødderne, der neppe skimtes. De lange magre Hænder ligger over hinanden under Brystet, men ere ikke foldede. Ikke en Bevægelse, ikke et Minespil, ikke Spor af Liv over hele Skikkelsen. Øinene ere lukkede som i Døden eller i stille, fredfyldt Søvn.

Seer man længe paa denne Statue, synes den at skride frem imod En, lydløst og hemmelighedsfuldt. Og Øinene, som før vare lukkede til, slaaer den op, og den vender Blikket mod Himlen. Man bliver helt underlig tilmode; føler sig, som man stod overfor en Aabenbaring, en gjenopstanden Fortid. Og det er, som Skikkelsen talte og sagde:

Jeg er den Gamle, som Ingen af Eder kjender, men som kjender Eder alle. Jeg er Slægtens Ældste. Kuld paa Kuld saae jeg fødes og dø, men jeg selv lever endda. Hvad I har hørt om i sære Sagn, det har jeg seet med egne Øine, og hvad I troer er Legender og Løgn, det veed jeg er den sikre Sandhed.

Meget Ondt kjender jeg hos dem, I kaldte gode Mennesker, og meget Godt hos dem, I brændemærkede. Lidet har været skjult for mig, fordi jeg levede saa længe og led saa meget. Jeg kjender den Lykke og den Svig, der kan ligge i Elskovsord og sugende Kys; jeg kjender den Sorg, det er at følge sit Livshaab til Graven, den Fryd, det er at se nyt Liv vorde og komme til Verden. Jeg forstaaer Eders Tanker og gjætter Eders Drømme, thi jeg har tænkt Alt og drømt Alt, og der er Intet i det menneskelige Liv, som ikke jeg har mødt i mine Dage med jublende Fryd eller bitter Graad. Se Eder om i Rummet, hvor I staaer. Her som ude i den store Verden, der er meget mindre, end I troer, møder jert Blik de to unge Menneskers, Mandens og Kvindens, inderlige Favntag, den fangne Moder, der ikke vil slippe sit spæde Barn, og den stærke Moder, der slæber bort med sin saarede Søn for at redde hans Liv. Det griber Eders Sind, men det rører ikke mit, thi jeg har seet det Altsammen saa tidt. Det er Alt saa gammelkjendt, Alt saa smaat imod det, jeg ved: at der er en stor og stille Fred, hvor Glæden ikke jubler, og Sorgen ikke klager; hvorfra man taus og rolig seer ned paa Menneskenes Børn og deres evige Leg gjennem de rindende Tider, og hvor *de* sidder, der har smagt hver Livets Drik og ikke tørster og ikke hungrer og ikke attraaer, men bare skuer ud over Verden og følger dens Gang og hverken er Gud eller Guds Moder eller Engel eller Helgen, men blot er Manges Oldemoer, Slægtens Ældste! — —

— — — Og ved Siden af staaer den lille Billedhugger i sin Kittel, smiler lunt og siger:

„Nu skal De se; naar jeg faaer skaaret hende i Træ, bliver hun nok god, Fanden gale!“

Gustav Hetsch.

Olympia

ROMAN I FEM BØGER

AF

R. E. FRANCILLON

(26. Fortsættelse.)

„Er det ikke en Overraskelse? Men jeg vidste nok, at han ikke vilde blive længe borte. Vil Du tro det? han har faaet alle mine Breve paa engang; denne Mr. Harris gjorde sig ikke den Uleilighed at sende ham dem, og det faldt ikke Gerald ind at forhøre sig hos ham. Stakkels Dreng, han seer saa bleg og daarlig ud. Men vi skal snart faae ham rask igjen, ikke sandt? Du træffer ham ganske alene — og han længes saameget efter at se Dig. Jeg vil nu se at finde din Onkel, Du Kjære, og fortælle ham den gode Nyhed. Og jeg finder lange Forlovelser uheldige. Jeg har aldrig opsat mine egne Brylluper — og det skulde Du ikke heller. Hvis Gerald altsaa skulde sige Noget, saa har Du min Tilladelse til

at fastsætte, hvilken Dag Du vil. Saa, nu vil jeg ikke opholde Dig. Du behøver ikke først at gaa ovenpaa; Alt sidder som det skal, og Du tager Dig udmærket ud. Gud velsigne Jer begge To, min Kjære!" og efterat have kysset sin tilkommende Svigerdatter for anden Gang, gik hun forat opsøge Capitainen.

Olympia blev staaende udenfor Dagligstuedøren, og Gerald var ikke ilet hende imøde, saasnart han havde hørt hendes Stemme ude i Forstuen. Hvorfor var hun ikke henrykt over Geralds Hjemkomst? Maaske skyldtes det den pludselige Overraskelse. Men hvad der viste sig for hende var en Afslutning af hendes Arbeide — af hendes Samtaler, af hendes Reise i en Tankeverden, der ialtfald var høiere og større end hendes egen. Hun havde havt en Følelse som om hendes Liv i den senere Tid aldrig vilde faae Ende; og nu var Enden pludselig kommen. Stakkels Gerald! Der opstod ikke hos hende en Tanke om at være falsk imod ham. Hun havde ikke afslaaet en Krone for hans og sin Troskabs Skyld for sluttelig at spørge sig selv, om Kjærlighed og Troskab absolut er et og det Samme.

Hun skulde trykkes til sin Forlovedes Bryst efter mange Ugers Skilsmisse, og der stod hun tøvende og tænkte paa, hvordan hun skulde te sig. Men endelig lukkede hun Døren op og traadte ind.

Der stod Gerald, lænet op til Kaminen, med Ryggen mod Døren. Han vendte sig hastigt om, da han saae hende, men han ilede hende ikke imøde med sit gamle lyse Smil og tog hende i sine Arme. De stod og saae paa hinanden, som om Forlegenhed havde lammet deres Tunge. Mrs. Westwood havde virkelig sagt Sandt, da hun beskrev ham som bleg og daarlig. Hans Øine saae ud, som om de ikke havde været lukkede mindst i de to foregaaende Nætter, og han havde i det Hele taget forandret sig. Der var Noget, der sagde Olympia, at han ikke var nogen Dreng længer.

Hun var den Første, der fik Tungen paa Gled.

„Naa, saa Du er kommen hjem, Gerald?" sagde hun, blot for at sige Noget.

„Ja jeg er kommen hjem."

„Er det ikke besynderligt? Hvem skulde have troet det for blot en Maaned siden?"

„Ikke mere? Er det muligt? Det forekommer mig som tre Dage — eller ogsaa tredive Aar. Olympia — Moder fortalte mig, at Du har sagt Nei til Lord Wendale?"

„Ja naturligvis."

„Og — virkelig for min Skyld?"

„For hvis ellers? Du seer, at Du fik Ret og at Himlen *faldt* ned."

„Ganske som jeg tænkte det — Olympia, anseer Du mig for saadan en Køter, at jeg vil forhindre Dig i at blive Grevinde? Jeg skammer mig over at se Dig i Øinene—"

„Skammer Dig — hvad mener Du med det?"

Hun, som først fornylig havde lært, hvad Forlegenhed vil sige, følte sig mindre ugenert overfor sin gamle Legekammerat, end hun hade været overfor Lord Wendale. Hvad ham angaaer, syntes han neppe at vide, hvad han skulde sige. Han var aabenbart begyndt at gjentage èn forberedt Tale, men hendes Afbrydelse syntes imidlertid at faae Traaden til at briste for ham, og han opgav Ævret.

„Jeg mener — Du skal give mig Løbepas."

„Give Dig Løbepas? Det er da dit Spøg, Gerald."

„Aldeles ikke. Jeg har aldrig været saa alvorlig — ikke engang da jeg friede til Dig. Du skal ikke kaste Dig bort for min Skyld. Jeg vil ikke staa iveien for din Lykke. Jeg er Dig ikke værdig — og Lord Wendale er en tusinde Gange bedre Karl end jeg."

Det var en uhørt Ædelmodighed — det stillede alle de Helte, hun nogensinde havde drømt om, fuldstændigt i Skygge. Det var altsaa Kampen ved en stor Selvopoffrelse, der gjorde ham saa forstyrret og bleg — saa mærkelig forandret!

„Aa, Gerald!" udbrød hun, fuld af Beundring, „jeg vil aldrig tænke paa nogen Anden end Dig. Jeg vilde sige *Nei* til Kongen!"

„Jeg vil ikke have det!" sagde han mere ivrigt. „Du maa ikke kaste Dig bort — jeg passer ikke for Dig — jeg er —"

„Men det er Du — jeg mener, at det er mig, der ikke passer for Dig. Har man nogensinde hørt tale om Noget saa stort?"

„Du holder altsaa virkelig af mig, Olympia? Du er aldeles sikker paa det?"

„Aa, af hele mit Hjerte. Holdt jeg ikke af Dig, da Du var et lille Barn, og skulde jeg saa svigte Dig nu?"

„Og det var, fordi Du holder af mig, at Du ikke vilde tage Jarlen."

„Hvad ellers? Har jeg ikke lovet at være Dig tro for bestandig? Og det vil jeg."

„Saa — saa er der ikke mere at sige om den Ting, Olympia", sagde han med et Suk, som forekom hende meningsløst. „Det er mig nok, at Du for min Skyld har givet Afkald paa at blive Grevinde. Jeg tilhører altsaa Dig, det er tydeligt. Naar skal vi saa giftes og faae det Hele overstaaet?"

„Aa, det har jo ingen Hast. Vi har det jo godt som vi har det, foreløbigt. Har Du saa faaet en god Stilling?"

„Nei — hvad er det for en Raslen?"

„Tys — det lyder som om Tante Car'line lyttede udenfor Døren. Hun havde sin Silkekjole paa, jeg burde have vidst, at hun vilde lytte, da hun sagde, hun vilde opsøge Onkel John."

Men Mrs. Westwood lyttede ikke — hun lukkede Døren op. Hvis hun havde ventet at se et interessant Optrin, saa blev hun skuffet. Gerald var vendt tilbage til sin Plads henne ved

Kaminen. Olympia havde ikke rørt sig fra det Sted paa Tæppet, hvor hun fra først af havde stillet sig, halvveis mellem sin Forlovede og Døren.

„Gerald — Olympia!" sagde hun. „Jeg har aldrig i mine Dage seet saadan et Par Kjærestefolk. Jeg er sikker paa, at jeg ikke stod saadan som en Støtte, ikke engang da jeg blev forlovet. Og maa jeg spørge om, hvorfor I ikke skulde gifte Jer strax? I har mit Samtykke — og det skulde jeg mene var tilstrækkeligt. Lad mig nu ikke høre saadan Snak mere. Der er Folk, som aldrig blive fornøiede. Dengang I ikke vare klare over Jer selv, havde I saadant et Hastværk, at det var ganske upassende, og nu staaer I der og veed hverken ud eller ind. Er der Noget, jeg hader, saa er det det at opsætte til imorgen, hvad der kan gjøres idag."

Det havde ikke forbauset Olympia, at der var noget Mærkeligt i den Villighed, hvormed hendes Forlovede havde sluttet sig til hendes Udtalelse om, at det ingen Hast havde. Hun tog det ganske som en Selvfølge, at hendes Villie skulde være en Lov for ham; og hun var altfor optaget af større Mysterier til at have Plads for en til.

„Du er saa god imod os, Tante", sagde hun; „men jeg har forlængst været klar over mig selv. Det er blot — "

„Der seer Du, Gerald. Det er altsaa Dig, som ikke er naaet saa vidt. Du er jo allerede saagodt som halvt gift: det er ikke enhver ung Mand, der bliver foretrukket for en Adelsmand. Jeg vilde ønske, at din Fader vilde komme. Jeg vil have det Hele bragt i Orden, saa at jeg kan se begge mine kjære Børn gifte, inden jeg døer. Jeg kjendte engang en Herre i Clifton, som døde pludseligt uden at have gjort Testamente; derfor bør vi tage Tiden iagt. Men hvor er din Fader, Gerald? Jeg har ledt efter ham overalt. Ja, nu kan Du godt komme ind, Marian. De kan ikke vente altid at være alene, før i Hvedebrødsdagene."

„Saa er Alting i Orden?" spurgte Marian, som allerede havde hilst paa sin Broder. „Aa Kjære, hvad vil den stakkels gamle Herre sige?"

„Hvilken gamle Herre?" spurgte Gerald og spidsede Øren.

„Aa, Du veed ikke, hvad Olympia har havt for, medens Du var borte. Se, hvor rød hun bliver! Bryd Dig ikke om det, Olympia, jeg siger Ingenting. Jeg maa blot sige, at det er haardt for En, vi kjender."

Det var Marians Begreb om en udmærket Spøg; og det sagde Alt ved at gjøre Olympias Kinder en Nuance varmere end før.

„Marian", sagde Mrs. Westwood skarpt, idet hun igjen tog sin Sted-Nieces Parti imod sin egen Datter, „jeg skammer mig over Dig. Hør ikke paa hende, Gerald. Mr. Forsyth er en prægtig Mand; og hvilket Indfald, at han skulde gjøre Kur! Det er altfor taabeligt. Og unge Piger holder ikke Flirt, naar de er forlovede, Marian. Det er høist upassende, og jeg vil ikke høre Dig tale om Sligt. Du kan ligesaa godt sige, at Gerald holder Flirt."

„Men hvem er Mr. Forsyth, Moder?" spurgte den før saa frodige unge Mand hastigt, uden at se Nogen i Øinene.

„Mr. Forsyth, Gerald, er en meget agtværdig Herre, en Ven af Lord Wendale, og han har været saa venlig at give Olympia Tegneundervisning, uden at tage en Penny for det. Han er lidt egen; men eftersom han er Kunstner, saa har han Lov til det. Jeg hader unge Piger, som aldrig tænker paa Andet end Flirt og Kurmageri. Det har jeg aldrig gjort, og jeg vil ikke taale det nu. Hvor er din Fader, Marian?"

„Jeg veed det ikke, men jeg troer næsten, at han er gaaet hen i den Sorte Prins. Jeg hørte af gamle Mrs. Wicken, at den irske Major igjen er der."

Mrs. Westwoods Ansigt formørkedes. „Det er høist besynderligt", sagde hun, „men der gaaer aldrig en Lønningsdag, uden at jeg hører tale om den irske Major. Saadan var det sidste Gang, og ligesaa forrige, og nu igjen. Og dog har jeg aldrig seet Noget til ham, og der er Ingen, der rigtigt veed, hvad han tager sig for — ikke engang din Fader, Marian. Det er høist mærkeligt, hvis han er ude for at hverve, som din Fader mener; for der har aldrig været en ung Mand, som lod sig hverve, saalænge jeg har været her. Hvad din Fader kan have at gjøre med ham, gaaer over min Forstand. Det er hans store Feil; han har altid gaaet paa Billardstuer og havt Tilbøielighed for hvad jeg kalder simpel Omgang; for en simpel Mand maa det være, ellers havde han taget ham med hjem. Hvis han, som Øvrighedsperson, skulde tage ham i Ed, kunde han jo modtage ham i sit Arbeidsværelse, ligesom Mr. Lee, og ikke løbe ned i Landsbyen efter ham. Jeg siger, at der nu er vendt op og ned paa Alting; og hvis det var faldet jeres Fader ind at holde Nogel skjult for mig, skulde jeg snart være kommet paa det Rene med hans Rekrutering. Men naar det ikke betyder Andet end Cigarer og Grog, kan man naturligvis ligesaa godt krybe til Maanen. Det er en simpel Mand, denne Major, og han ryger Kridtpibe med Bønderne — det er Alt, hvad jeg veed."

„Og de siger, Mama", begyndte Marian, „at han er er en god Ven af Lord Wendale."

„Nei; det kan jeg aldrig tro. Hvem siger det? Aristokratiet indlader sig ikke med Folk, der sidder i Kroen og ryger Pibe sammen med Bønder. Tiderne have naturligvis forandret sig; min afdøde Fader, som kjendte hele Aristokratiet i Miles Omkreds, pleiede at vexle Haandtryk med Folk, som han den næste Dag ikke vilde kjendes ved."

„Og Mama“, vedblev Marian, opsat paa at lukke op for hele Gressfords Sladderpose, „de siger“ — men Talen om Capitainen bragte Capitainen hjem, især da det var Frokosttid. Han saae heller ikke særlig lyksalig ud; uagtet han burde føle sig som en velstaaende Mand, havde han paa Lønningsdagen altid et Udseende som en vaad Hund.

„Gerald! er Du kommen hjem igjen? Det glæder mig at se Dig, min Dreng — glæder mig meget“, sagde han i en ynkelig Tone.

„Saa burde Du se lidt gladere ud, John“, sagde hans Hustru. „Gud fri mig, hvor Du lugter af Tobak! Ja, Gerald er kommen hjem, kjære John, nu har vi ikke Andet at gjøre end at bestemme Dagen.“

„Dagen, min Kjære? Hvilken Dag?“

„John, hvor kan Du spørge saa dumt? Naturligvis *Dagen.*“

„Ja, Fader“, sagde Gerald, „jeg er kommen hjem for at gifte mig med Olympia, da jeg hører, at jeg har dit og Moders Samtykke.“ Han talte næsten ligesaa mørkt som Capitainen, og greb Olympias Haand med en Mine af udfordrende Bestemthed. Hun fandt sig deri, taus og med nedslagne Øine. Mrs. Westwood tog sit mest vindende Smil paa.

„Se, John“, sagde hun, „er det ikke et Billede, der kan faae os til at føle os som unge paany?“

Capitainen trak Veiret dybt, og hans udtryksløse Ansigt blev ubeskrivelig langt og klogt. I mindst et kvart Minut stod han saaledes, som om hans faderlige Bevægelse havde forvandlet ham til et Træbillede. Mrs. Westwood ventede paa den Velsignelse, som hun var sikker paa vilde komme. Hun vidste — og denne Viden havde tidt gjort hende skinsyg — at hendes Mand elskede Olympia, som om hun havde været hans eget Barn, og gjættede, hvad det maatte have kostet ham at sætte sig imod Partiet; hvilken Glæde maatte det ikke nu være for ham at følge sit eget Hjerte ved at rette sig efter sin Hustrues Villie! Gerald og Olympia ventede paa deres Dom.

Endelig stak han begge sine knyttede Hænder ned i Lommen, og den faderlige Velsignelse kom: —

„. . . . .“

Det var de første uhøflige Ord, han havde udtalt siden sin Bryllupsdag uden øieblikkelig at bede sin Hustru om Forladelse; den første kraftige Ed, der freidigt var slynget ud, uden at sluges paa Halvveien, siden Lady Pender havde taget hans glatte Tunge mellem sine Negle.

Det var mere end en Ed — det var en Bombe. Mrs. Westwood var ramt for haardt til blot at udbryde „John!“ Marian næsten skreg. Hvad Olympia angaaer, var hun saaledes tilmode, at hun ikke vilde være bleven forbauset, selv om en virkelig Kanonkugle var faret ind ad Vinduet i Dagligstuen. Hun mærkede kun, at Gerald studsede og og slap hendes Haand. Hun, der havde følt sig trykket som af et forestaaende Uveir, selv inden hun saae Gerald, var den eneste af dem Alle der syntes rolig overfor denne forbausende Explosion.

Mrs. Westwood var den Første, der gjenvandt Mælet. Hun holdt sig instinktmæssigt for Ørene.

„John, Du har drukket med den Irlænder!“ udbrød hun, og efterat have taget Hænderne bort fra Ørene, førte hun sit Lommetørklæde op til Øinene. Hun var skræmmet i Øieblikket, og det var kun et Instinkt, der satte hende istand til at rette dette svage Angreb.

„Drukket? Jeg er ligesaa ædru som Du, Caroline, desværre. Jeg vilde minsæl ønske, at jeg var fuld! Det er forfærdeligt — gyseligt! Du veed ikke af, hvad Du har gjort ved dine Intriger —.“

„John! *Mine* Intriger? Sagde Du det?“

Men var Mrs. Westwood forbauset over Capitainens Oprør, var hun ikke halvt saa forbauset over hvad han havde sagt og gjort som han selv. Hans Kraft var udtømt. Vane og Disciplin dæmper de fleste Mytterier, og det gik op for ham, hvor skrækkeligt han havde baaret sig ad, for første Gang i sit enogtyveaarige Ægteskab. Ikke engang før han nogensinde havde seet Lady Pender, havde man hørt ham udtale et heftigt Ord. Han kjendte ikke sig selv, men han vidste kun altfor godt, at han ubesindigt havde udfoldet en Fane, som han ikke havde Mod til at forsvare. Han hang med Hovedet og vilde have fløitet, dersom hans Læber ikke havde dirret af de skrækkelige Ord, som nys havde forladt dem.

„Caroline, min Kjære“, sagde han endelig, „jeg mente ikke Intriger. Gerald — Olympia — jeg er meget bedrøvet. Men jeg har — jeg har den størst mulige Uvillie mod Giftermaal mellem Fætter og Cousine. Det havde Du jo ogsaa selv, Caroline. Du sagde det jo lige inden Gerald reiste.“

„John, hvor kan Du sige saadan Noget! Det har jeg aldrig gjort. Tvertimod, jeg billiger det høiligt. Hvis jeg har sagt, at jeg var ‚imod‘ det — hvad jeg nu ikke har — saa mente jeg ‚for‘ det. Jeg har kjendt de mest udmærkede Ægteskaber mellem saa nære Paarørende. Vi ere Allesammen i Familie, naar det kommer til Stykket og vi gaaer langt nok tilbage. Jeg har seet det bevist.“

„Godt, min Kjære; men Forskjellen i Alder. Hun er gammel nok til at være hans ældre Søster!“

(Fortsættes).

BJØRN I „VALKYRIEN" — CHAUVIN I „PONTEMOLLE" — SVEND I „VALDEMAR"

Ludvig Gade

FØDT DEN 16. APRIL 1826; † DEN 7. APRIL 1897.

Den 10. April.

Den ældre Generation har med Vemod hørt, at Ludvig Gade er død i Onsdags Formiddag. Det sidste Tiaar har taget med sig næsten alle de tilbageblevne Kunstnere, der skabte og bar vort Nationaltheaters „Guldalder". Og for hvert Dødsbud ere Minderne igjen kaldte klart frem for den gamle Slægt om de herlige, kunstrige Aar i Seklets Midte; og Gade, Bournonvilles Elev og Arvtager, stod som den sidste store Repræsentant for den eiendommeligt danske, Bournonvilleske Ballet. Man dømme denne, som man vil, og lad den bestaa kortere eller længere endnu, den var engang et stort, betydningsfuldt Led i vort Theaters Liv, og dens Indflydelse spores endnu stærkt paa vor Scene i alle Kunstarter. Af dens dygtige Kræfter er med Gades Død kun Price igjen.

Ludvig Harald Gade var født her i Byen af Smaakaarsfolk, Faderen var Kleinsmed Jacob Gade, Moderen hed Kirstine Andersen. Som tolvaars Dreng blev han Elev ved Balletskolen, og stor var Barnets Glæde, da han d. 3. November 1836 kom ind paa Scenen som Page i en deilig Fløielsdragt; hans egentlige Førsteoptræden skete d. 8. Februar 1848, — hvor langt tilbage er det ikke! — da han dansede i en Pas-de-deux i „Festen i Albano". Fra den Dag begyndte en lang, arbeidsom Tid for ham; hans sværtbyggede Legeme henviste ham dog snart fra den egentlige Dans til de mimiske Roller, hvor han efterhaanden viste et stort Talent og ubetinget staaer som vor ypperste mimiske Kunstner. Bournonville tog sig ivrigt af den unge Mand, og Gade talte stedse om, at det var den gamle Mester, der havde lært ham den fine, beherskede Mimik.

Først og fremmest huskes vel Gade som „Bjørn" i „Valkyrien", hvor man undredes over, at ubændig Kraft og tragisk Høihed kunde finde et saa realistisk og troværdigt Udtryk mimisk. Af den store Række Roller er der iøvrigt mange at nævne, saaledes bar han Hovedrollen i alle Bournonvilles Kompositioner. I levende Erindring staaer hans „Svend Eriksøn" i „Valdemar", Jætten „Trym" i „Trymskviden", „Junker Mogens" i „Et Folkesagn" — en Rolle han udførte ikke færre end 118 Gange — og „Ole Sluproer" i „Fjernt fra Danmark". Korporal „Mollberg" i „Bellmann" var en Seir for et friskt, gemytligt Lune.

1857—58 var Gade en kort Tid Sceneinstruktør ved Operaen, senere var han Bournonvilles stadige Medhjælper, og da denne i 1861 drog til Stockholm var Gade Balletdirigent i tre Aar, medens Carey var Balletmester. Efter Bournonvilles Hjemkomst fra de umilde Svenske, var Gade atter i Aaringer hans Støtte.

I Januar 1869 holdt han et Jubilæum, 25 Aars-

dagen for hans „Sven Eriksøn" i „Valdemar". I Dagens Anledning havde han et lystigt Selskab hjemme hos sig, der var Høedt, Robert Watt, Simonsen og mange Andre. Det var just i de Dage, at Rigsdagsmanden, Pastor Zahle var kommen med en opsigtsvækkende Bemærkning om, at „en Kunstner maatte saamænd være tilfreds, naar han havde fra Haanden og i Munden." Høedt kom meget alvorlig og værdig hen til Gade, bukkede og overrakte ham en Krukke ægte Leverpostei, Gades Yndlingsspise, og oplæste en medfølgende Devise, der gjorde megen Lykke:

Skjøndt Zahle mener, en Kunstner godt
kan nøies med Flæsk og Kantøfler,
jeg sender dog Svend, den gamle Drot,
en Leverpostei med Trøfler.
Fortær den, naar Du har endt din Dont,
den baade glæder og nærer,
og det er kun Zahle, der har ondt
af Trøflerne, Du fortærer.

Hvor stor Pris Bournonville satte paa sin Elev, derom taler tydeligt disse Ord i hans Erindringer: „Som Balletdirigent har han vedligeholdt mine Kompositioner længe efter min Fratrædelse; jeg skylder hans Smag og Omhu, at de endnu bevare en vis Grad af Friskhed og Interesse."

Efter Bournonvilles Død (30. November 1879) fortsatte Gade sin Dirigentvirksomhed, indtil han fratraadte ved Udgangen af Sæsonen 1889—90. Sammen med Frøken Westberg tog han Afsked med Scenen 3. Juni 1890; det var som „Bjørn" i „Valkyrien". Om sin Styrelse af Balletten maatte han høre meget i Slutningen af Firserne, og negtes kan det ikke, at han med stor Stædighed fortsatte i Bournonvilles Spor og manglede Sans for, at en Kunstgenre ikke stadig kan leve paa Traditioner alene. Men man maa huske paa, hvor anerkjendte disse Traditioner vare indenfor Theatret og hos en stor Del af Publikum, og en væsentlig Del af Ballettens Misère i den sidste Tid af Gades Virksomhed skyldtes Kammerherre Fallesens Ligegyldighed overfor denne Kunstart. Indadtil hævdede Gade med stort Held den gamle Disciplin, der her om i noget Samarbeide er vigtig, og vellidt var han af Store og Smaa. Fra Bournonville, der enten kom til Prøverne ophidset og meget nervøs eller svippende med sin tynde Stok smilende og smaadansende sagde: „Se saa, se saa, lille Børn, se saa, commençez!" — fra ham til Gade var der jo en Forskjel. Men Alle lærte hurtigt, at der bag ved den sædvanligt brydske Tone og de knappe Ord var en stor Interesse og Hengivenhed for Kunsten og for Eleverne. Uretfærdigt er det, naar et Blad i disse Dage har skrevet: „Dersom vi ikke havde havt d'Hrr. Hansen og Beck, vilde Balletten neppe have holdt sig saa godt, som det er Tilfældet." Hr. Becks Dygtighed ufortalt, han var ung den Gang (han har endnu meget at lære), og Emil Hansen, der afløste Gade med Balletmesters Titel havde ingenlunde Evner nok til sin Stilling, som han kun beklædte i kort Tid. Baade han og Beck har nu og da maattet paakalde Gades Hjælp, og den Sidste udtaler sig stedse taknemmelig om hans Bistand, der var absolut nødvendig.

I 1866 havde Gade ægtet Elise Sofie Garlieb, der en kort Tid var Danserinde, og med hvem han i de mange Aar har levet i et lykkeligt, venligt Hjem, hvor mange unge og gamle Kunstnere har været kjærkomne Gjæster. I de tidligere Aar var Høedt, Liebe, Ferslew og Robert Watt Anførerne for muntre og glade Aftener, særligt da i Sommertiden, som Gade hvert Aar tilbragte ude ved Frederiksdal. Der kunde han med utrættelig Langmodighed Dag paa Dag hellige sig til sin kære Beskjæftigelse at fiske; ude i en lille Jolle samlede han Kræfter til de mange bevægelige Trin til den næste Vinter. Blandt Damerne, der gjæstede hans Hus, holdt han især af Fru Hennings, Fru Tychsen og Marie Westberg, af hvilke den Sidste tilbragte mange Aar i hans Hjem. Da han i November 1886 under stor Deltagelse feirede sit 50aarige Kunstnerjubilæum, var den mest kjærkomne Gave ham et smukt Maleri fra Frederiksdal, som Elever og Husvenner skjænkede ham.

Efter sin Afsked i 1890 følte den arbeidsvante Mand sig saa tom og ene; han greb med Glæde Leiligheden, naar den af og til bød sig, til at arrangere Optrin og Divertissementer paa Privattheatrene og til at give gode Raad til Folkene oppe paa hans „egen" Scene. „Svend Grathe" blev imidlertid ikke den sidste Rolle, Gade kom til at spille; da „Valkyrien" skulde gjenoptages i Sæsonen 1894—95, var der en saadan Mangel paa Forbindelse med og Kundskab til de tidligere Opførelser, at man maatte bede Gade træde til. Han arbeidede med Liv og Lyst og optraadte i alt atten Gange som „Harald Hildetand", da den nævnte Ballet kom frem. 2den December 1895 forlod han sit kjære Virkefelt for sidste Gang; og det var en livstræt, gammel Mand, der Dag efter Dag vandrede sin Tour omkring Theatret og talte med Kammeraterne. Men hans Ansigtstræk var endnu de energiske, skarpe, og Øinene lyste venligt plirrende frem bag Brillerne.

Saa kom den sidste Sygdom; den blev saa lang og trang, at Sluttet kom som en Lettelse for ham. Men endnu i den sidste Tid, hvor Interessen for Alt var sløvet, spurgte han hver Morgen sin Hustru: „Hvad gaaer der iaften derovre?" Kjærligheden til sin Kunst og Alt, hvad til den hørte, var ikke det mindst smukke Træk i Ludvig Gades Charakter.

C. A.

Ude og hjemme fra

Et Møde med Prins Georg. Et af de sidste Numre af „Neues Wiener Tageblatt“ indeholder et Reisebrev fra det græske Øhav og Hellas, af hvis livlige Indhold vi bringe et Brudstykke. Hvilket Klima har ikke Kreta — skriver Forfatteren — mildere maaske end nogen anden Del af Europa. Aarstiderne ere ikke særlig typiske, Vinteren er en Regntid og Sommeren, takket være Havet, saa mild som Nordeuropas Juni. Allerede i December kommer Narcisser, Hyacinther og Jasminer i Blomst. Orangerne blomstre hele Aaret rundt, Nelliker og Roser ligesaa; Thermometret falder næsten aldrig under + 5°. I September falder den første Væde, Oktober bringer de tidligste Blomster og November, December pranger med det ypperste Løv. Ingen Maaned savner frodigt Grønsvær paa den smukke Ø, hvor ingen Nordenvind eller Scirocco hvirvler Træernes Blade af. Apropos! Den store Mængde af tornede Vækster gjør, at den kretensiske Bonde aldrig gaaer barfodet, overalt vrimler der med Kaktus og deslige; men saa er der vist ingen europæisk Egn med saa mange vellugtende Planter. Naar disse blomstre, er Luften mættet med krydret Duft, og trænger man gjennem Skoven, dufte selve de Smaakviste, man træder i Stykker.

Oberst Vassos fik jeg desværre ikke at se paa Kreta, der var lang Vei og trang Vei mellem os. Heller ikke Prins Georg, men da jeg kom til Athen, gjensaae jeg ham. Gjensaae! Det viste sig nemlig, at jeg uden at vide det havde seet ham før; for nogle Aar tilbage, da jeg sidst var hernede, og gik i Bad en Dag, var der en ung Mand nede i Vandet, som sprøitede paa mig — — ja, maaske maa jeg fortælle denne lille Reminiscens.

Det var just den Sommer, Korintherkanalen blev aabnet, og Prins Georg var Fører af den kongelige Jagt „Sfakteria“. Daglig omtrent saae jeg den kongelige Familie; Kongen gik ganske alene om i Gaderne og samtalede, som han pleier, med bekjendte Personer. Om Eftermiddagen red han i godt Veir til Phaleron med Prinsesse Marie og tog Bad der, medens Dronningen tidt spaserede i den smukke Amaliagade. Hele Kongefamiliens Færden var tvangløs og ligefrem, og det var da især Tilfældet med Prins Georg. Daglig kjørte han med en eller anden Bekjendt med Dampsporvognen ned til Phalerons Havn og gik i Vandet i Badehusene der. Hele Søslag saae vi blive leverede. Alle dyngede efter bedste Evne Vand over hinanden, men Prinsens kraftige Arme sendte rene Vandbjerge over Modstanderne. En Herkules ogsaa i Svømmebuxer. I Reglen stod Publikum og stirrede nysgjerrigt respektfuldt paa det Hele, men nu og da hændte det, at Nogle sprang i Vandet og sloges med. Prinsen modtog dem strax paa den elskværdigste Maade — med en Ladning Vand lige i Ansigtet. Der kom En til, saa Flere og Flere, og Prins Georg havde snart fuldt op at gjøre med at værge sig til alle Kanter. Saa blev der en Latter, Raaben og Jublen — og samtlige deltagende Grækere ville fra den Dag give deres Liv for Prins Georg. Og hvad mig selv angaaer, kan jeg stolt sige: Ogsaa jeg har været med i et Søslag!

Jeg kommer til at tænke paa, hvad en Landsmand har fortalt mig. Han kjørte en Dag udenpaa Sporvognen i Athen og kom til at staa ved Siden af en Herre i en tarvelig graa Frakke; de kom i Snak sammen, Herren bad om Ild o. s. v. To, tre Mennesker, der stod paa, hilste ærbødigt paa den Fremmede; Min Landsmand spurgte senere, efterat vedkommende havde trykket hans Haand og var staaet af ved Finansministeriet, Konducteuren om, hvem det var. „Ham?“ siger Konducteuren. „Javist!“ „Det er jo Basileus, Kongen, det veed da ethvert Barn!“

Prinsessen og Studenten. Et Bevis paa den Interesse, hvormed Englænderne stedse omfatter deres Kongehus, er den Mængde Anekdoter, de have at fortælle snart om denne, snart om hin kongelige Person. I Reglen er Fortællingerne godmodige og muntre, nu og da ogsaa nærgaaende og skarpe, men efterfølgende hører absolut til den første Slags. Prinsesse Maud, der nu er gift med Prins Carl, har altid nydt megen Popularitet i sit Hjemland for sit jevne, resolute Væsen og ægte engelske Sans for originale Adspredelser. Ofte havde hun kjørt om i Omnibusser og Sporvogne, hvor hun gav sig i Snak med de tilfældige Passagerer, men en Dag fandt hun da Fornøielse i at kjøre til Killarganey i en tredie Klasses Kupé. En ældre svær Forpagterkone, en Ølhandler og en ung Mand udgjorde det faatallige, men meddelsomme Selskab. Den unge Mand sad og stirrede uafbrudt paa Prinsessen, søgte hurtig Leilighed til at komme med i hendes og Forpagterkonens Samtale og fortalte blandt Andet, at han var Cand. theol. N. N. Prinsessen var i bedste Humør, vittig og spøgende, og Kandidaten blev mere og mere fortjusat. Han tøede efterhaanden saadan op, at han, da Miss Maud gjorde sig parat til at forlade Toget i Killarganey, greb hendes Haand og spurgte: „Hvor kan jeg træffe Dem igjen, Frøken?“ En munter Latter, en hurtig Bevægelse — og Kupédøren sloges i lige for Næsen af den Forelskede. Men Historien er ikke færdig. Næste Søndag, hvem andre end Kandidaten steg ud i Killarganey! Da han kjendte lidt til Præstens der, gik han ind for om muligt at faae Besked om sin ubekjendte Flamme. Men den første Person, han træffer i Præstegaarden, er — Miss Maud. Begge stode ubevægelige, men hun var nær flygtet ind i sin Forfærdelse. Den Udholdenhed havde hun dog ikke taget med i Betragtning. Hurtig tog hun imidlertid sin Beslutning og læste Synderen Texten. Hun vilde aldeles ikke vide Noget af ham. Aldeles ikke, nei, nei! Og hvis han ikke paa Øieblikket gik, saa vilde hun, saa — saa —. Den unge Mand gik virkelig. Men ude fra Landsbykroen skrev han til hende; han vilde blot vide, hvorfor hun „aldeles ikke vilde vide Noget af ham.“ Der kom intet Svar paa hans Brev; men et Par Uger efter kom der et Fotografi af „H. R. H. Princess Maud.“ Under det stod: „Det er Grunden“. Og den var jo ogsaa ganske gyldig.

Aforismer

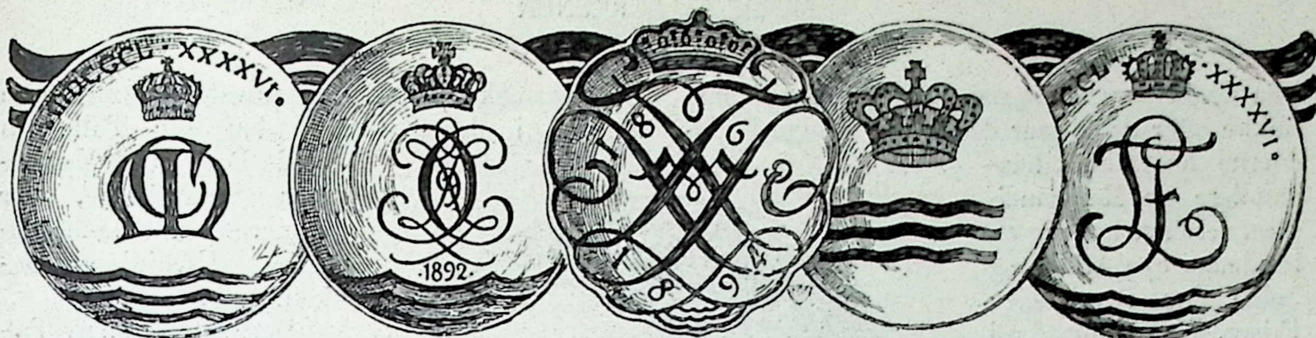
I Livets Skole er de værst farne som lære mest.

Mangt et Ægteskab kan sammenlignes med en Tandem, hvor ‚Hun‘ har Styret og ‚Han‘ kun maa træde.

Roes ikke strax den gode Gjerning; søg først Grunden, der har fremkaldt den.

Hvor Nøden er størst, er en god Ven længst borte.

Af hundrede gode Raad følger en Kvinde det, man ikke har givet hende.

KONGE-TALLERKENERNE

Minde-Tallerkener

AF

ADOLF BAUER

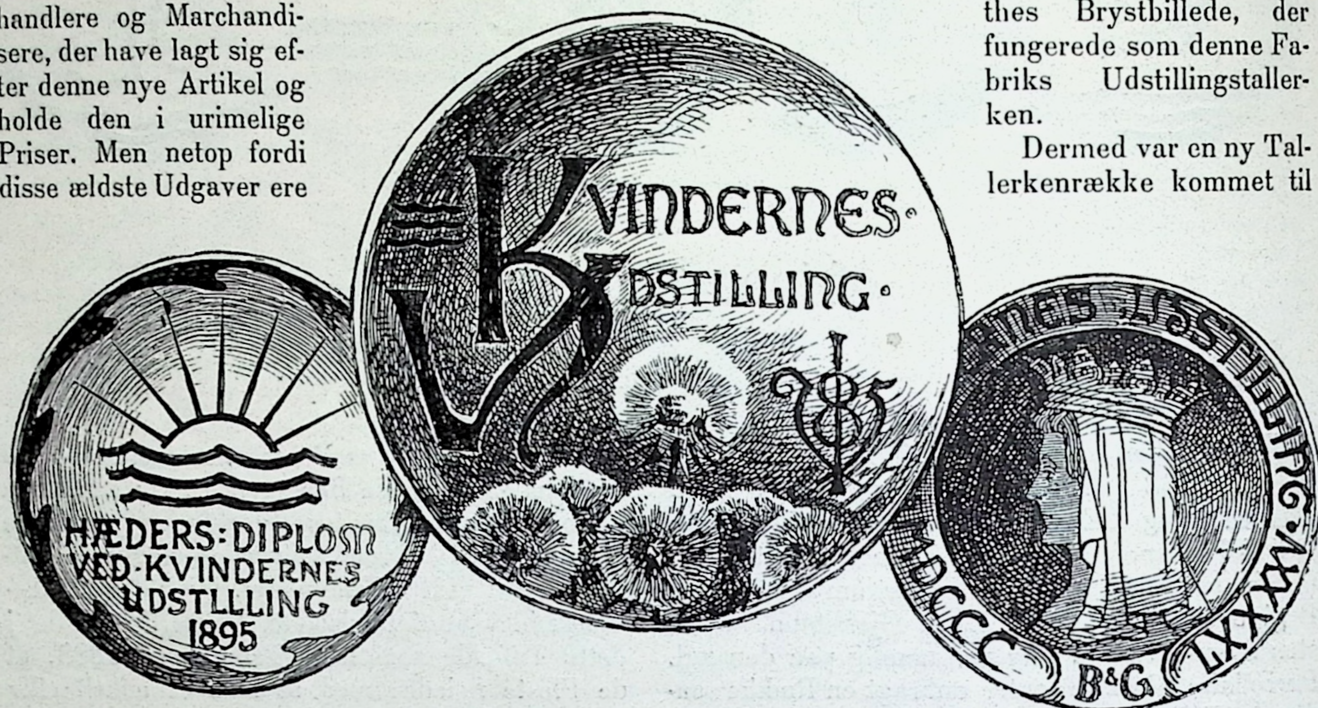

Paa den nordiske Udstilling i Sommeren 1888 i Kjøbenhavn havde man første Gang Leilighed til at se nogle af den Art Tallerkener, der under Navnet „Platter" ere fremkomne som en Art Minder om forskjellige Begivenheder og ere blevne Gjenstand for en stærk Samlermani. Der var nemlig paa den kgl. Porcellainsfabriks Montre anbragt en Række saadanne Tallerkener med det bekjendte Mærke: de tre blaa bølgede Streger, som skulle minde om Danmarks tre Sunde, og derover en Kongekrone, Alt malet i blaa Farve under Glasuren. Man havde neppe gjort sig anden Tanke med disse Tallerkener, af hvilke der var fabrikeret et Dusin Stykker, end at de skulde tjene som et Slags Emblem for Fabrikens Udsalg ved at gjengive dens Mærke og dens Krone, som den i dens Egenskab af „kongelig" er berettiget til at føre. Imidlertid vakte de Opmærksomhed ved deres Nyhed og Eiendommelighed, og da Hs. kgl. Høihed *Kronprinsessen* en Dag ønskede at kjøbe dem, var der heller Intet til Hinder herfor. Men neppe var der paa Tallerkenerne anbragt en Indskrift, som angav, at de vare solgte, og til hvem, før der meldte sig talrige Lysthavende. Dag for Dag voxede Antallet af disse og med dem den Guirlande af Smaasedler, som slyngede sig om Fabrikens Bord og oplyste Navnene paa dem, som havde bestilt saadanne Tallerkener. Dermed var „Udstillingstallerkenen" kreeret, og et nyt Kapitel i Samlermaniens Historie i Danmark indviet.

Da Publikum saaledes selv havde vist Fabriken Veien, var det ganske naturligt, at denne fortsatte. En Anledning var snart funden. En af Grundene til, at Udstillingen i 1888 blev afholdt, var, at Hs. Maj. Kongens Regeringsjubilæum indtraf det nævnte Aar, og Udstillingstallerkenen kunde saaledes tjene baade til Minde om Udstillingen og om Regeringsjubilæet. Dette sidste Motiv tog man som Udgangspunkt. Den næste Begivenhed, som indtraf i Kongehuset, var Ds. Maj. Kongens og Dronningens Guldbryllup den 26de Mai 1892, og i Anledning af dette lancerede Fabriken sin næste Tallerken „Guldbryllupstallerkenen" med de to mod hinanden vendte og ind i hinanden slyngede Bogstaver C. L.; ogsaa paa denne Tallerken fandtes Kongekronen og de tre Bølgelinier. Den vandt ligeledes megen Tilslutning, og de 1200 Exemplarer, hvori den fabrikeredes, blev hurtigt udsolgte. Imidlertid gik det i dette Tilfælde som med Tallerkenen 1888, at de Fleste nøiedes med at tage et enkelt eller nogle faa Exemplarer af den. Der gaaer ganske vist Sagn om, at enkelte forsynlige Spekulanter skulle have opkjøbt i Hundredvis af disse Tallerkener og have dem staaende, omhyggeligt indpakkede, i Nationalbankens Kjælder eller i en anden Bankbox for at afvente det Tidspunkt, hvor Kursen paa dem gaaer op i 100, men dette Rygte har neppe meget paa sig. Derimod er der enkelte Lykkelige — seet fra Samlernes Standpunkt — som eie indtil et Par Dusin af disse Tallerkener, og som flotte sig med at „servere til 24" paa dem ved Desserten, hvilket antages at vække en ganske aparte Misundelse hos deres med saadanne Tallerkener mindre rigt forsynede Medmennesker. Men i det Hele havde man ved de to første Tallerkener endnu ikke faaet Øinene op for, at der i dem var Stof til noget andet og mere end Dekorationsgjenstande; at de kunde blive Udgangspunktet for en ny Art af Samlinger og dermed ogsaa for Liebhaveri og for Pengespekulation blev først indlysende, da „Kongerækken" fortsattes og Fabriken lancerede sin næste Tallerken.

I 1894 indtraf paany en Fest i Kongefamilien, idet Ds. kgl. Høiheder Kronprinsen og Kronprinsessen den 28de Juli det nævnte Aar feirede deres Sølvbryllup. I den Anledning udkom den smukkeste Tallerken i denne Række, „Sølvbryllupstallerkenen", hvis hele Flade er dækket af de ind i hinanden slyngede Bogstaver F. og L. Nu var Jordbunden beredt, og begjærligt kastede de første Samlere sig over den nye Tallerken, medens Manien fra dem hurtigt bredte sig til nye Lag i Samfundet, der imidlertid vare komne for sent til at faae fat i disse Tallerkenfamiliens Ældste og saa at sige deres Noblesse. De

maa derfor som oftest nøies med at kaste lystne Blikke efter dem, naar de se dem hænge i Vinduerne hos Antikvitetshandlere og Marchandisere, der have lagt sig efter denne nye Artikel og holde den i urimelige Priser. Men netop fordi disse ældste Udgaver ere saa kostbare at faae fat i — der forlanges af de nævnte Handlende 40—50 Kr. for en Udstillings- eller Guldbryllupstallerken — ventede de Lysthavende med saa meget desto større Spænding og Iver paa „de næste".

Det gik imidlertid noget anderledes end de ventede. I Sommeren 1895 aabnedes Kvindernes Udstilling i Kjøbenhavn, og den kgl. Porcellainsfabrik, der hidtil havde nøiedes med at lade sine Tallerkener udkomme i Anledning af festlige Begivenheder i Kongehuset, bragte ved denne Leilighed forskjellige andre Udstillingstallerkener frem. Flere Damer anvendes, som bekjendt, som kunstneriske Kræfter i Fabrikens Tjeneste, og fire af disse Damer malede hver en Udstillingstallerken — den ene af dem leverede forøvrigt to — i Anledning af Udstillingen. Disse fem Tallerkener, til hvis Dekoration Udstillingens symbolske Plante, Løvetanden, havde afgivet Motivet, blev hver kun fremstillede i et Exemplar, hvilke hurtigt blev solgte paa Udstillingen til Samlere. Ingen af disse fem Tallerkener blev dog valgt til den egentlige Udstillingstallerken. Der blev nemlig tegnet endnu en saadan, den bekjendte Tallerken med Løvetandsblomsterne, som blev fabrikeret og solgt i det sædvanlige Antal af 1200 Exemplarer. Samtidig dermed optraadte ogsaa Bing & Grøndahls Porcellainsfabrik paa Skuepladsen og præsterede sit første Arbeide i denne Genre, den lille Tallerken med Dronning Margrethes Brystbillede, der fungerede som denne Fabriks Udstillingstallerken.

Dermed var en ny Tallerkenrække kommet til Verden: Kvindetallerkenerne, og ogsaa de have efterhaanden formeret sig ganske godt. Allerede i selve Udstillingssommeren 1895 kom der en tredie Tallerken til, som dog indtog en Særstilling. Den kunde kun erhverves af dem, der i særlig Grad havde gjort sig fortjente, vel at mærke som Udstillere — ikke som Samlere. Den anvendtes nemlig som Hædersdiplom ved Udstillingen istedetfor de lithograferede Aktstykker, som man ellers pleier at benytte ved lignende Anledninger, og den hertil specielt tegnede Diplom-Tallerken blev kun fabrikeret i en Snes Exemplarer, der fordeltes mellem de Præmierede. At dette Diplom desuagtet ikke har undgaaet Samlernes Efterstræbelser, er naturligvis en Selvfølge, og det ansees endog for et særligt Raffinement at besidde en af disse Tallerkener. Men efter dette Diplom indtraadte der en Pause i Kvindetallerkenernes Række. Den varede imidlertid ikke synderlig længere end det Ophold, der var mellem Kvindernes Udstillings Afslutning og Optagelsen af Arbeidet paa Kvindernes Bygning. I Sommeren 1896 traadte Komiteen for denne sidste frem, og blandt de Midler, den udfandt for ved Siden af de sædvanlige Indsamlingsmethoder at tilveiebringe den meget betydelige Sum, en saadan Bygning vil koste, var ogsaa den at udsende en Tallerken i Anledning af

FRA KVINDERNES UDSTILLING (UNICA)

Kvindernes Bygning. Man regnede med de Dimensioner, som Samlerlysten efterhaanden havde antaget, og det viste sig, at Beregningen var rigtig. Et Par Notitser i Bladene om, at en saadan Tallerken var bestilt paa den kgl. Porcellainsfabrik, vare tilstrækkelige til at fremkalde et sandt Rykind paa Komiteens Kontor, og der tegnedes i Løbet af faa Dage et meget betydeligt Antal Exemplarer, tiltrods for, at Tallerkenen dengang endnu ikke forelaa, og at dens Pris var sat til 5 Kr. eller det Dobbelte af, hvad de tidligere Tallerkener havde kostet, en Forhøielse, der motiveredes ved, at det denne Gang ikke blot var Fabriken, men ogsaa Komiteen, der skulde have en Fortjeneste paa Tallerkenerne. Men foruden denne i 1200 Exemplarer mangfoldiggjorte Kvindetallerken, kom der ogsaa denne Gang nogle Unikums-Tallerkener. De samme fire Damer paa den kgl. Porcellainsfabrik, som i Anledning af Udstillingen havde komponeret hver en Tallerken, gjentog nu dette og gav Møde hver med en Byggetallerken, hvoraf der kun lavedes et eneste Exemplar af hver, og som de skjænkede til Komiteen. Disse fire Tallerkener blev strax den første Dag de kom frem, — som et Blad udtrykte sig — „for en forholdsvis høi Sum solgte til en herværende ivrig Samler".

JULETALLERKEN 1895

Medens Kvindetallerkenerne have udviklet sig paa den her angivne Maade og maaske kunne skyde endnu adskillige nye Skud, fortsattes ogsaa Serien af Kongetallerkener samtidig med, at nye Rækker grundlagdes. Først bør dog, om end nærmest for Fuldstændigheds Skyld nævnes, at det var lykkedes Samlerne at opdage en ny Gjenstand for deres Efterstræbelser i en forstørret Udgave af Udstillingstallerkenen 1888. Denne kom til Verden, som det vil erindres, for at tjene som et Slags Emblem for den kgl. Fabriks Udstilling, og da der senere rundt om i Verden: i Paris, New-York og senest i London blev etableret Udsalg af Fabrikens Arbeider, blev det besluttet, at disse — saavelsom Udsalget i Kjøbenhavn — som Fabrikens Mærke skulde føre Tallerkenen 1888 med de tre Bølgelinier og Kronen over, men i forstørret Udgave. Denne store Tallerken — 12 Tommer i Diameter — fristede om muligt de ægte Samlere i endnu høiere Grad end nogen af de andre; thi det er jo Samlermaniens rette Kjendetegn, at den først og fremmest stræber efter det, som er vanskeligt og utilgængeligt, og som derfor heller ikke Alle og Enhver kan opnaae. Den kgl. Porcellainsfabrik viste sig da heller ikke altfor grusom; ved Leiligheder, hvor der skulde fabrikeres nye Tallerkener af denne Art til Udsalgene, sørgede den for, at der blev lavet nogle Extraexemplarer, som Samlerne for gode Ord og Betaling kunde komme i Besiddelse af. Den „store" Udstillingstallerken er saaledes noget for sig selv, men efter Alt at dømme vil ogsaa den faae Aflæggere.

Kongerækken fortsattes først med Prinsesse Louises Tallerken og derpaa med Prins Carls eller — som den ligesaa hyppigt kaldes — Prinsesse Mauds Tallerken. De kom frem i Anledning af de nævnte fyrstelige Personers Bryllupper, men Tegning paa dem modtoges allerede dengang Forlovelserne blev bekjendt, og Tilløbet efter at faae fat i dem var uhyre. Betegnende er det saaledes, at da Folk indfandt sig i den kgl. Porcellainsfabriks Udsalg for at tegne sig for Prinsesse Louises Tallerken og erfarede, at de 1200 Exemplarer vare blevne fuldt optagne i Løbet af en Dags Tid, gav de deres Skuffelse Luft snart i harmfulde, snart i bedrøvede Udtryk. Det dulmede dog Smerten noget, at de erfarede, at Fabriken strax var villig til at modtage Tegning paa Prins Carls Tallerkenen, og saa rede var man til at søge Trøst heri, at den sidstnævnte Tallerken blev fuldt tegnet samme Dag af dem, der væsentlig vare komne for at bestille Prinsesse Louises Tallerken. Her kan man altsaa med Rette bruge det fra Aktietegninger bekjendte Udtryk „at strax ved Listernes Fremlæggelse blev Tegningen sluttet". Desuden fandt der en Overtegning Sted, idet mellem 3—400 Expektanter lod sig opføre paa en særlig Liste i Haab om, at nogle af de paa Hovedlisten anførte Bestillere skulde faae Forfald.

I den sidste Tid er Kongerækken atter bleven fortsat, nemlig med Prins Christians Tallerken, hvis Fremkomst gav Anledning til den stærkeste Bevægelse, som Interessen for disse Tallerkener endnu har affødt. Allerede for Aar og Dag siden, kan man gjerne sige, hver Gang et Rygte var fremme om, at Prins Christian „vist" skulde forloves, mærkede Porcellainsfabriken Virkningen deraf i Begjæringer om at blive tegnet for Prins Christians Tallerkener, hvad den dog principielt afslog. Men den Dag, da Forlovelsen stod at læse i alle Hovedstadens Morgenaviser, blev der et sandt Røre i Boutiken paa Amagertorv. Folk ventede i Porten, før Forretningen blev aabnet om Morgenen, og de vedblev at komme hele Dagen samtidig med at Breve og

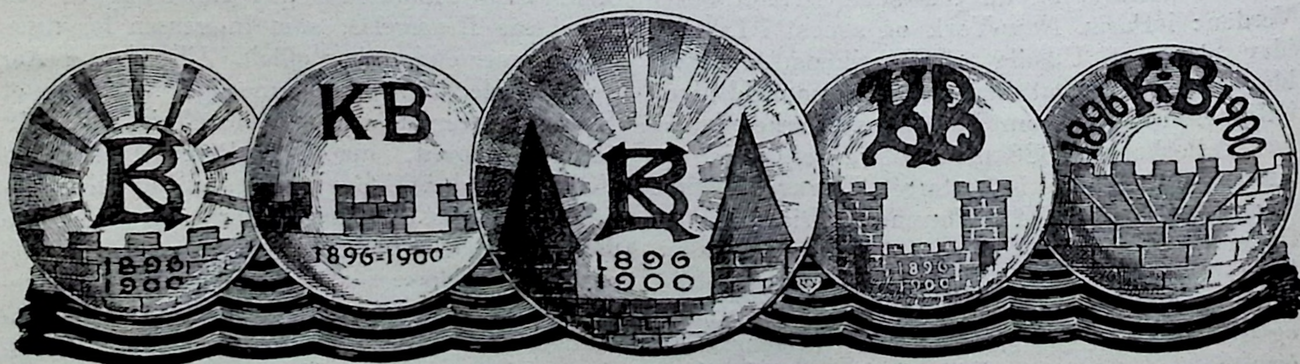
Telegrammer indløb fra alle Kanter og Telefonklokken uafladelig kimede. Og skjøndt man havde taget Varsel af, hvad der var gaaet forud, og strax paa Forhaand havde bestemt at lade denne Tallerken udgaa i 2000 Exemplarer og samtidig havde nedsat Antallet af de Tallerkener, som kunde tegnes paa een Koupon, fra 10 til 6, var Resultatet dog, at man Kl. 12 om Middagen havde „Alt udsolgt“. Der tegnedes Expektancelister paa over 1000 Tallerkener, og i mange Dage endnu havde Boutiken ligesaa travlt som den første Dag, men nu kun med at give Afslag. Prins Christans Tallerkenen er bleven Porcellainsfabrikens største Sukces paa dette Omraade, selv om vi i det Følgende skulle høre om enkelte andre Tallerkener, der ogsaa have gjort stor Lykke.

MALMØ-TALLERKENEN

Medens den kgl. Porcellainsfabrik saaledes har arbeidet paa de her nævnte Omraader, har Bing & Grøndahls Fabrik heller ikke været uvirksom, men har opfundet egne Serier. En Begyndelse til en saadan blev gjort ved Juletid 1895 med en Juletallerken, hvis midterste og nederste Flade er bedækket med Isblomster, medens den øverste Trediedel viser Kjøbenhavns Taarne seet i Stjernebelysning, fra Frederiksberg Bakke. Tallerkenen fik en Fortsættelse i 1896 i en ny Juletallerken med Grantræer, hvis Grene ere dækkede med Sne, og den vil utvivlsomt i de kommende Aar blive yderligere fortsat og maaske udviklet paa forskjellig Maade. En saadan Juletallerken maa jo da ogsaa siges at høre ind under de Gjenstande, som ere vel „egnede til Julegaver.“ Endvidere har Fabriken skabt sig en selvstændig Udstillingsrække, som ganske vist endnu kun er i sin Begyndelse, men som, hvis Alt gaaer som det tegner til, godt kan faae et langt Liv. Den første Udstillingstallerken producerede den i Anledning af Malmøudstillingen 1896; den fremkom i to Udgaver, begge af noget større Format end det ellers almindelig anvendte. Tegningen er ens i begge Udgaver, men de anvendte Farver ere forskjellige. Den ene Tallerken har en dyb blaa Bundfarve, og i den findes Malmøs Byvaaben i Brunt og Hvidt. Den anden Tallerken har en hvid Bundflade, medens det svenske Byvaaben er i blaat. Tallerkenerne fandt stor Afsætning baade paa Udstillingen og i Kjøbenhavn og ere forlængst udsolgte. De skulle nu iaar fortsættes med en Udstillingstallerken til Stockholm, der viser Stockholms Vaaben i rosenrød Farve, og det Samme skeer for den kgl. Porcellainsfabriks Vedkommende. Denne Tallerken bliver et særligt Dekorationsstykke, paa hvilken man seer Udstillingsbygningens Kuppel med dens fire Sidetaarne. Paa begge disse Tallerkener er der allerede længe før Udstillingens Aabning gjort saa mange Bestillinger, at der ikke kan tegnes flere her i Kjøbenhavn, da man dog ogsaa maa have et passende Parti i Behold til selve Udstillingen.

Med disse Serier er dog Rækken af Tallerkenerne ikke udtømt. Sommeren 1897 vil nemlig blive et særlig frodigt Tallerkenaar; thi foruden de to ovennævnte Stockholmstallerkener og Kvindetallerkenen kommer der endnu nogle Tallerkener til og deriblandt nogle, hvis Sukces ikke er af de ringeste. Det er St. Jørgens-Tallerkenerne

KVINDE-TALLERKENERNE

eller, som de populært kaldes, Spedalskhedstallerkenerne. Anledningen til deres Fremkomst er den samme som den var ved Kvindernes Bygning: de skulle træde istedetfor de ellers almindelige Former for Indsamling, hvor det gjelder om at skaffe Penge til Realisationen af et eller andet Foretagende. St. Jørgens-Tallerkenen skal benyttes til at indsamle Penge til Oprettelsen af et Spedalskhedshospital paa Island, hvorom Tanken er fremsat af Dr. Edv. Ehlers. Odd-Fellow-Ordenen i Danmark, blandt hvis Opgaver det er ogsaa at hjælpe de Syge, har taget sig af denne Sag og søger at tilveiebringe de Pengemidler, som udkræves til Hospitalets Oprettelse. Som et af Midlerne hertil besluttede den at udgive en Tallerken, og at dennes Hovedmotiv burde være St. Jørgens Kamp med Dragen, var dermed strax givet, idet St. Jørgen er de Spedalskes specielle Skytspatron. Tallerkenerne, — der skulle være af sædvanlig Størrelse — blev bestilte hos den kgl. Porcellainsfabrik, og efter det opgivne Motiv tegnede af Professor A. Krogh. Man har imdlertid af Pladshensyn maattet udelukke St. Jørgen selv og nøies med Dragen. Denne, der er gjennemstunget af et Sværd, fylder i blaa Farve næsten hele Tallerkenens Bund, men der bliver dog Plads baade til Odd- Fellow-Ordenens Symbol: de tre Ringe, til Indskriften: S. Georgio juvante og til Aarstallet 1897, hvilket sidste er anbragt paa en ganske snild Maade.

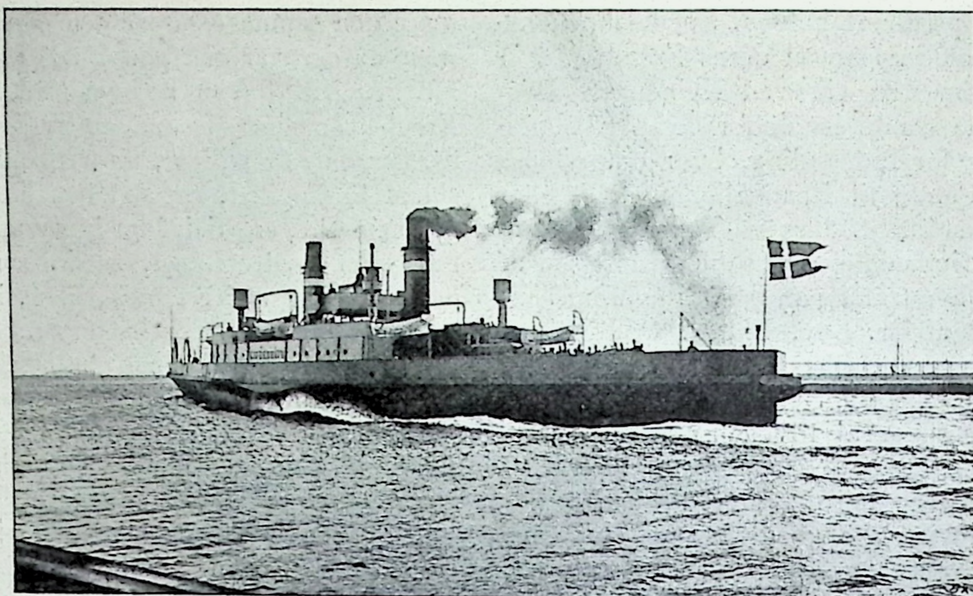
For at finde Afsætning for denne Tallerken, hvis 2000 Exemplarer koste 5 Kr. Stykket, havde man gjort Regning, ikke blot paa Odd-Fellov-Ordenens Medlemmer i Kjøbenhavn og i de talrige Provinsloger, men ogsaa paa de mange udenlandske — særlig tydske og amerikanske — Ordensmedlemmer. Det viste sig imidlertid snart, at Samlermanien var større i Kjøbenhavn end man troede, og en behændig Reklame hjalp til. Hver Gang et Blad bragte et Notits om St. Jørgens-Tallerkenen, mærkedes Dønningerne deraf i Fabrikens Udsalg, hvor der baade mundtlig, skriftlig og telefonisk indløb nye Bestillinger, og det i et saadant Tal, at man tilsidst opgav Tanken om at reservere et større Antal Exemplarer til Provinserne og Udlandet. Idet man haabede paa anden Maade at kunne tilfredstille Efterspørgselen der, besluttede man strax at benytte sig af den gunstige Stemning, som øiensynlig herskede for St. Jørgen og Dragen, idet man foranstaltede en Luxusudgave. Det var Fabrikkens egen store Tallerken til Brug for Udsalgene, som blev Forbilledet, idet man bestemte sig til at udgive en St. Jørgens-Tallerken i samme Format som den, men i et stærkt begrænset Antal Exemplarer. Oprindelig skulde dens Tegning være den samme som paa den mindre Tallerken, men da der var saa god Plads paa den store, lod man St. Jørgen komme med, og Professor Krogh komponerede saa en Tegning, der viser St. Jørgen i fuld Figur, iført Rustning med nedslaaet Hjelmgitter, og idet han borer sit Sværd gjennem Dragen. Selvfølgelig savnes heller ikke her Ordenens tre Ringe, saalidt som Aarstallet, men man har varieret Indskriften, idet man har valgt den gamle Betegnelse for St. Jørgen: Ægrotantium medicus. Af denne store Tallerken bliver der kun fabrikeret 100 Exemplarer, og tiltrods for en Pris af 35 Kr. Stykket ere de alle fuldt tegnede. Det samme gjelder forøvrigt ogsaa om den mindre Tallerken, og som et Bevis paa, at Samlerlysten paa dette Omraade, ikke blot er til Glæde for Samlerne selv, men ogsaa kan gjøre praktisk Nytte, kan det anføres, at ved Salget af disse to Tallerkenudgaver faaer det paatænkte Hospital en Indtægt af omtrent 6000 Kr.

Man skulde tro, at hermed kunde det være nok for i Sommer, men det er alligevel ikke Tilfældet. Hidtil har det væsentlig været Hovedstaden, som har optaget disse Tallerkener; nu ville Provinserne ogsaa være med. I Juni Maaned skal der i Aarhus afholdes et stort Jubilæumsmøde med tilhørende Dyrskue og Udstilling i Anledning af, at de jydske Landboforeninger da fylde deres 25de Aar. Der er til dette Jubilæum hos den kgl. Porcellainsfabrik bestilt 1200 Exemplarer af en Tallerken, som, efter hvad der foreløbig er bestemt, skal sælges ved Skuet og som viser en Tyr i et jydsk Landskab med en Kjæmpehøi i Baggrunden. Der er ingen Tvivl om, at den vil faae rigelig Afsætning.

Nye Tallerkenprojekter dæmre forøvrigt i Baggrunden, men baade af den ene og den anden Grund kan det være rigtigt at holde lidt igjen paa dem. Fabrikerne kunne ikke effektuere de mange Bestillinger, da de jo ogsaa have Andet at tage vare end at brænde disse Tallerkener, og det er desuden et daarligt Forretningsprincip at overfylde Markedet. Og forøvrigt er der ingen Grund til at have Hastværk. Tallerkensamleriet er ligesaa interessant og adskilligt mere berettiget end meget af, hvad Menneskeheden giver sig af med at samle paa som f. Ex. Frimærker, gamle Lysesaxe, Liebig-Billeder, Øl- og Tændstiketiketter o. Lgn. Minde-Tallerkenerne rangere ubetinget i første Række; de ville kunne udvikles mere og mere i forskjellig Retning og derved vedligeholde Interessen, og de ville først og fremmest kunne naae en stedse voxende Grad af kunstnerisk Fuldkommenhed og derved komme til at repræsentere en dansk kunstindustriel Specialitet.

ST. JØRGENS TALLERKENEN

DAMPFÆRGEN „KJØBENHAVN“

Vore Statsbaner

AF

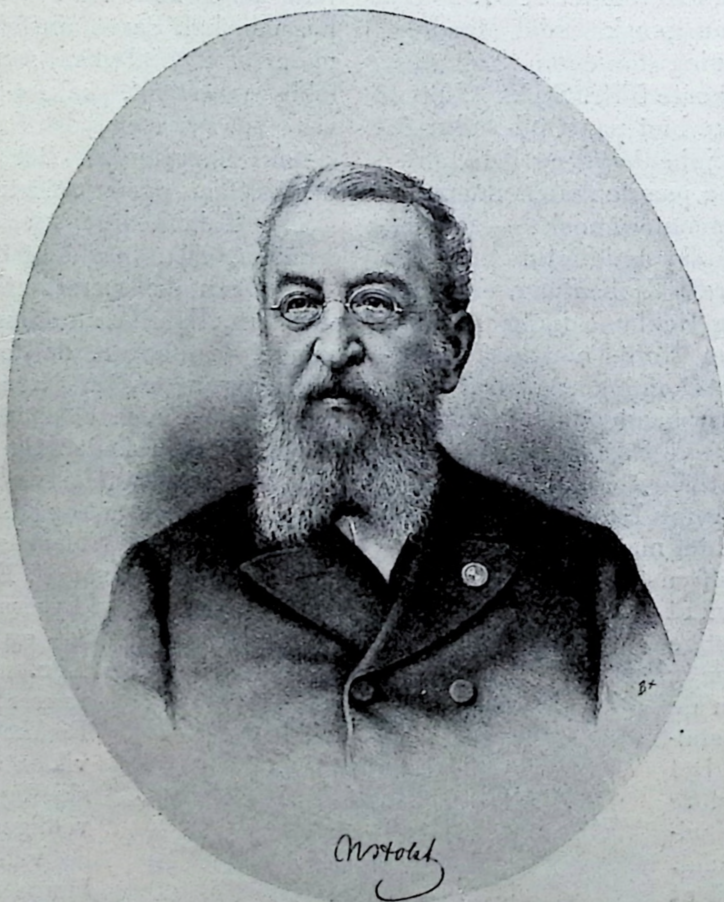
R. BERG

ASSISTENT I STATSBANERNES GENERALDIRECTORAT

(2. Forts. og Slutn.)

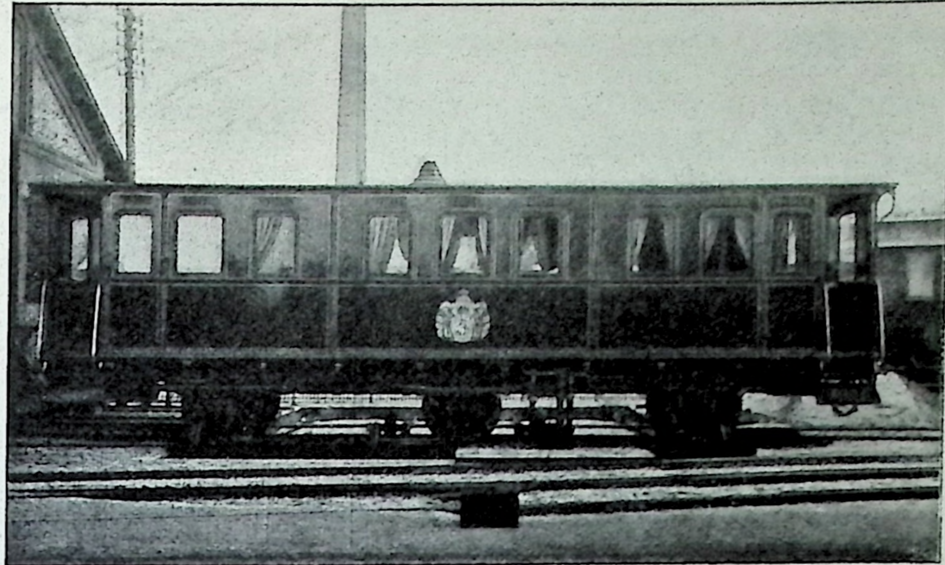
Af hvor stor Betydning Dampfærgerne have været for Trafikens Udvikling sees af en Sammenligning mellem det Antal Reisende og den Varemasse, der befordredes før og efter Dampfærge-Routernes Aabning. Over Lillebelt befordredes 1871 med Dampskib 116,000 Passagerer og 8,200 Tons Gods. 1877 vare disse Tal voxede til henholdsvis 139,000 og 27,800, 1886 til 169,000 og 47,000 og endelig 1894 til 215,000 og 132,800. For Store-Belts Vedkommende gjelder det Tilsvarende: 1883 befordredes med Dampskib 132,000 Reisende og 145,000 Tons Gods, hvilke Tal 1894 ere stegne til 195,000 og 114,500.

Dampfærgerne, disse flydende Jernbaner, som man med Rette kan kalde dem, have da virkelig formaaet at drage Trafiken sammen mellem alle Landsdelene og det i den Grad, at man nu kan sige, at der faktisk existerer en sammenhængende Linie gjennem hele Landet, nemlig Strækningen fra Kjøbenhavn gjennem Sjælland til Korsør, videre over Store-Belt gjennem Fyen fra Nyborg til Strib, derfra over Lille-Belt langs Østkysten af Jylland op til Frederikshavn.

Til denne Hovedpulsaare i hele vort Samfærdselsvæsen have da efterhaanden de andre Jernbaner føiet sig som naturligt supplerende Led. Kaster man et Blik paa Jernba-

nekortet vil man let faae Øie paa, hvorledes alle de andre Banelinier som Bifloder løbe ud i den store Hovedstrøm, forøgende dens Fart og Virksomhed.

KONGE-VOGNEN

Paa Sjælland var allerede 1863 aabnet en Bane fra Kjøbenhavn til Klampenborg og en Bane fra Hellerup til Lyngby, der i 1864 fortsattes til Helsingør. 1870 kom Banen fra Roskilde til Masnedsund og 1874 og 1877 henholdsvis Strækningen Roskilde—Kallundborg og Frederiksberg—Frederikssund, hertil kommer endnu 1894 Slagelse—Nestved og Dalmose—Skjelskør Banen.

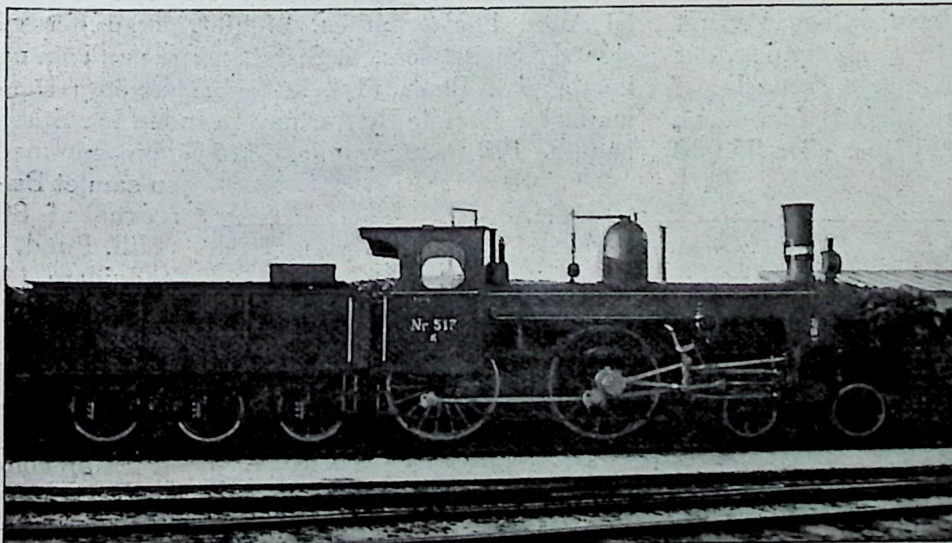
I Jylland ere efterhaanden følgende Linier blevne aabnede:

1871 Skanderborg-Silkeborg,
— Nørresundby-Frederikshavn,
1874 Lunderskov-Varde,
1875 Holstebro-Ringkjøbing,
— Ribe-Bramminge,
— Ringkjøbing-Varde,
1876 Randers-Grenaa,
1877 Silkeborg-Herning,
— Aarhus-Ryomgaard,
1879 Den bekjendte faste Bro over Limfjorden mellem Aalborg og Nørresundby, et af den danske Jernbanebygnings Storværker.
1881 Herning-Skjern,
1882 Struer-Oddesund, Syd,
— Oddesund-Nord-Thisted,
1883 Dampfærgeforb. over Oddesund,
1884 Skive-Glyngøre,
1887 Ribe-Vedsted,
1889 Dampfærgeforbindelsen Glyngøre-Nykjøbing Morsø,
1893 Hobro-Løgstør,
— Aalestrup-Viborg.

Paa Fyen aabnedes endvidere 1884 Strækningen Tommerup—Assens, og paa Sjælland s. A. den faste Bro fra Masnedsund til Masnedø med tilhørende Dampfærgeforbindelse fra Masnedø til Orehoved og 1893 overtoges endvidere Strækningen Orehoved—Gjedser som Statsbane. I indeværende Aar vil endvidere den sjællandske Kystbane fra Klampenborg til Helsingør overgaa til Driften.

Alle disse Banestrækningers samlede Længde udgjøre nu over 260 Mil, hvilket svarer til 1 Mil Bane for hver □ Mil af Landets Fladeindhold og til ca. $^1/_7$ Mil Bane for hver Tusind Indbyggere. Det samlede Beløb, der er gaaet med til Anlægsomkostninger udgjør næsten 200 Millioner Kroner, altsaa en Sum af 100 Kr. pr. Indbygger, som man seer en Nationaleiendom af meget betydelig Værdi.

Den Nytte Landets Befolkning drager af vore Baner er da ogsaa af tilsvarende Betydning. At udtrykke den med Tal lader sig ikke gjøre, thi man maa vel erindre, at en Banes Værdi for Folket og Staten ikke lader sig maale med det direkte Overskud i Penge, der aarlig flyder ind i Statskassen. Den indirekte Nytte er af langt mere indgribende Betydning.

LOKOMOTIV (NY KONSTRUKTION)

H. C. L. BUCHHEISTER, KOMMITTERET

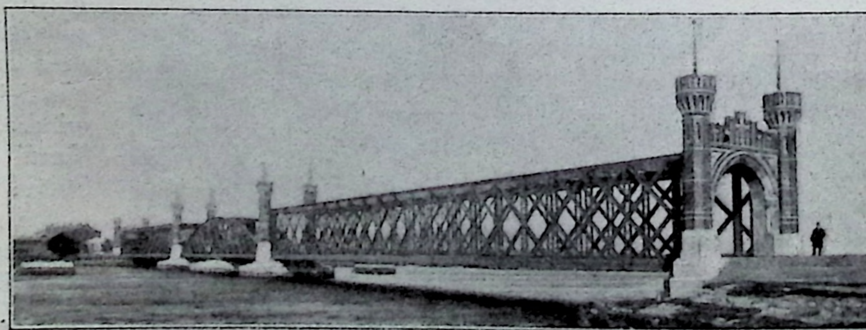

T. J. H. HAARLØV, KOMMITTERET

En Bane muliggjør nemlig en langt hurtigere Udvexling og Flytning af Mennesker og Varer end det var muligt i de Tider, da al Befordring paa Landjorden maatte foregaa ved dyrisk Kraft. En Landmand eller Fabrikant kan f. Ex. i vore Dage langt hurtigere faae sine Raaprodukter indkjøbte, forarbeidede og afsatte end i ældre Tid. Der spares herved en betydelig Kapital, idet det samme Beløb kan omsættes og forøges hurtigere og gjøres mere frugtbringende end det tidligere var muligt. Hvad dette vil sige for den almindelige Nationalvelstand behøver ikke at forklares yderligere.

Vore Baners Benyttelse have da ogsaa været i stadig Stigen fra Aar til Aar, en Stigning, der er langt større end den tilsvarende Forøgelse af Banenettet. I 1880—81 var Antallet af foretagne Reiser paa Banerne ca. 6 Millioner eller 35,000 pr. Banemil. 1890 8½ Million og 43,000 og 1895—96 11 Millioner og 45,000. Der falder saaledes gjennemsnitlig *5 Reiser* paa hver Indbygger i Landet. Af Gods blev der i samme Aar befordret 18½ Mill. Centner eller 113,000 pr. Banemil, 29 Mill. Centner eller 144,000 pr. Banemil, 36½ Mill. Centner eller 159,000 pr. Banemil. Af Kreaturer befordredes henholdsvis 636,000, 777,000 og 1 Million Stykker. Statsbanernes Indtægter for denne Befordring har været 1880—81 11½ Mill. Kroner, 1890—91 15½ Mill. Kroner og 1895—96 20 Mill. Kroner. Altsaa omtrent en Fordobbling.

Man vil forstaa, at der til at bestride en saa enorm Trafik udfordres et stort Driftsmateriel og en betydelig Kraftudfoldelse. Statsbanerne eie 294 Lokomotiver, 821 Personvogne med et samlet Antal Pladser af ca. 36,000, hvad der vil sige saa meget som, at Statsbanerne paa engang kunde give Plads til hele Befolkningen i Danmarks næststørste By Aarhus. Desuden har Statsbanerne 179 Bagagevogne, *4320* Godsvogne med en samlet Bæreevne af 80 Mill. Pund, endvidere 11 Dampfærger og 11 Dampskibe med ialt ca. 3,600 Hestes Kraft og af 4,600 Tons Drægtighed. For at bestride Trafiken maa Togene

LIMFJORDSBROEN

aarligt gjennemløbe en Strækning, der tilsammenlagt udgjør over 1 Million Mil, og da Togene gjennemsnitlig have en Størrelse af ca. 14 Vogne, altsaa over 14 Millioner Vognmil. Hvor stærkt Trafiken er voxet faaer man et ganske godt Billede af, naar man seer, at Togenes Størrelse i 1867—68 kun behøvede at være gjennemsnitlig paa 7 Vogne. Ogsaa det Personale, der anvendes er ganske betegnende i saa Henseende. Medens man i 1880—81 kunde nøies med et Mandskab paa ca. 4000, maa man nu have over 7000, en hel lille Hær.

Der er dog ingen Grund til at tro, at Grænsen er naaet hermed. Jernbanernes Benyttelse ville endnu stige meget, saaledes at man kan haabe, at det efterhaanden vil blive muligt for selv den Laveststillede at faae Del i de Goder, som Banerne have skabt for Samfundet.

JERNBANESTATIONEN I HELSINGØR

Olympia

ROMAN I FEM BØGER AF R. E. FRANCILLON

(27. Fortsættelse.)

„JOHN! Hvem er den ældste af os To? Der er naturligvis ikke megen Forskjel; men hvis Du endelig vil tale om Aldersforskjel paa den forkerte Side, synes jeg, at Du burde have tænkt paa det først."

„Men, min Kjære, Gerald er ikke fyldt enogtyve Aar."

„Saameget desbedre, John. En ung Mand kan ikke gifte sig for tidligt."

„Saa", udbrød Capitainen, „saa er der kun een Ting at gjøre; og hvis Du ikke vil tage imod Fornuft, Caroline" — Sveden var begyndt at sprække ud paa hans Pande, thi han var aabenbart i den sørgelige Situation, af en eller anden ubekjendt Aarsag at være nødsaget til at sætte en svag Villie imod en stærk — „Caroline, Gerald skal ikke giftes med Olympia. Han kan ikke gifte sig uden mit Samtykke, og det faaer han ikke, ved — ved — ved George!"

Kunde det være Capitainen? eller vare Mrs. Westwood, Marian, Gerald og Olympia Vidner til et Mirakel? De to Kjærestefolk kunde blot stirre paa hinanden uden at vide, hvad de skulde sige eller gjøre.

„John! Du siger *skal ikke* til mig?" skreg Mrs. Westwood næsten. „Men saa siger jeg, det *skal* ske!"

Hendes Mand saae sig om, som om han søgte en usynlig Hjælper i sin Nød. Men der kom ingen. Med et dybt Suk flygtede han ud af Stuen, medens hans Familie stirrede paa hverandre i stum Forbauselse.

FEMTE KAPITEL

Capitainens Vrede syntes kun at være en ringe Sky, men den havde været nok til helt at formørke Olympias Himmel. Der var nu vendt op og ned paa Alt. Her var hendes naturlige Fjende, hendes Tante, som gjorde Alt hvad hun kunde forat tilveiebringe et Giftermaal mellem hendes eneste Søn og en fattig Forældreløs, som hun hidtil ikke havde havt Noget tilovers for.

Paa den anden Side, der var hendes Onkel i aabent og ubegribeligt Oprør imod sin Hustru, forandrende sin Natur fra Sorgløshed til Stædighed, og fra passiv Venlighed til aktiv Tyranni. Tante Carolines Opførsel var usandsynlig nok, men Onkel Johns umulig. Og saa Gerald, der kom tilbage mere som et Offer end som en Elsker, tilbøielig til, om ikke ivrig efter at give Afkald paa hende for en Medbeilers Skyld: et saadant Offer vidnede mere om Ædelmodighed end om Kjærlighed. Og hun selv var ikke meget ivrig efter at sætte sin Villie igjennem. Var det maaske, fordi hun ikke engang, naar det gjaldt hendes egen Sag, kunde formaa sig til at indlade sig paa et Forbund med Tante Car'line?

Capitainen var flygtet ind i sin Hule og kom ikke frem af den. Hans Hustru vilde imidlertid ikke tillade, at han trak sig tilbage i Ensomhed. Hun angreb ham i hans egen Leir, idet hun igjen lod Gerald og Olympia være alene.

„Du seer, det er ingen Nytte til", sagde Gerald endelig, „det lader sig ikke gjøre. Jeg tager tilbage til London; der kan ske grumme meget inden jeg fylder enogtyve Aar. Og indtil da skal Du have din Frihed."

„Det kan Du ikke gjøre, Gerald. Du veed, at jeg vil vente paa Dig, til Du er tusind og enogtyve Aar." Hun vilde ikke modtage et Offer uden at gjøre Gjengjeld fuldtud.

Gerald sukkede. „Du er virkelig en god Pige, Olympia. Naa, det maa Du bestemme. Efter hvad Du har givet Afkald paa for min Skyld, er der ikke Noget at gjøre. Men, ligemeget — hvis Du nogensinde skulde skifte Sind —"

„Aldrig."

„Saa", sagde han resolut, „vil jeg holde mit Ord, hvad der saa end skeer. Vi har gaaet formeget igjennem og opgivet formeget for hinandens Skyld til nu at gjøre en Forandring."

„Vær Du rolig, Gerald. Onkel John holder ikke længe ud imod Tante Car'line. Og selv om han gjør det, jeg er nu din, som Du siger, hvad der saa end skeer."

„Ligemeget, Olympia, jeg kan ikke udholde den Tanke, at Du har kastet Dig bort."

„Tal nu ikke mere om Lord Wendale. Jeg indrømmer, at jeg i Førstningen syntes om ham, men nu hader jeg hans blotte Navn. Aa, Gerald, at Du kan tro, at jeg vilde sælge mig selv, om jeg saa kunde blive Dronning!"

„En Ting til", spurgte han ivrigt, som om han greb efter et sidste Halmstraa, „er Du sikker paa, at det kun var for min Skyld, at Du sagde Nei til Jarlen?"

„Ja, naturligvis. Det er høist sandsynligt at jeg havde sagt *Ja*, uden at betænke mig, om Du ikke havde været; han gjorde sig saamænd Umage nok."

„Saa skal Du ikke sige mere. Det maa saa være, og dermed Basta."

„Stakkels Fyr", tænkte Olympia, med et stolt Blik paa ham, „jeg har aldrig hørt eller læst om, at en Mand gjorde sig saamegen Umage for at en ung Pige skulde opgive ham af Hensyn til hendes eget Bedste — og ovenikjøbet Gerald, det havde jeg aldrig tænkt om ham. Jeg finder aldrig hans Lige, om jeg saa reiste hele Verden rundt. Han er maaske ikke meget begavet eller af dem man seer op til; men En, der handler som han, er bedre end et Geni. — Naa, kjære Gerald, er Du saa glad? Og vi vil vente, om det saa varer aldrig saalænge."

„Jeg maatte være et Asen, om jeg ikke var glad over en Pige, der elsker mig, som Du gjør det", svarede han med et tvungent Smil. „Og — dermed Basta. Naa, der er Moder igjen."

Mrs. Westwood traadte hurtigt ind i Værelset, med en usædvanlig Farve paa sine Kinder, som kom hun lige fra Kampen.

„Jeg har aldrig hørt Magen — aldrig, i mine livfødte Dage. Din Fader er helt fra Sans og Samling, Gerald. Jeg har altid vidst, at han var ligesaa stædig som en Karriolhest, men i den Grad! — At tale Fornuft til ham, det er som at slaa Vand paa en Gaas. Jeg kan ikke faae Andet ud af ham end *Nei*. Jeg haaber da, han ikke har faaet en Skade paa Hjernen. Jeg har halvveis tænkt paa at sende Bud efter Doktoren. Det er altfor skrækkeligt at tænke paa, og disse Asyler koster mange Hundreder, inden man veed, hvordan man er faren."

„Ja, saa maa vi vente, det er hele Sagen", sagde Gerald med stor Resignation. „Olympia er villig, og det Samme er jeg."

„Nei!" sagde Mrs. Westwood. „Hvilket Indfald! Jeg vil ikke have mine Børns Lykke offret for ufornuftig Galskab. Jeg hader Stædighed, og jeg vil have min Villie sat igjennem eller vide Grunden herfor. Der ligger Noget skjult bagved, og det er min Mening, at Manden i den Sorte Prins kunde give Oplysning om det, hvis han vilde."

„Men, Moder, hvad kan vi gjøre? Hvis Fader ikke giver sit Samtykke, maa vi vente, til jeg er myndig."

„Snak om en Ting, Gerald! Jeg gad nok vide, hvad det kommer din Fader ved? Hvis er Pengene, hans eller mine? Han har ikke et Ord at skulle have sagt. Pengene er min Eiendom, og jeg kan efterlade dem til hvem jeg vil. Det sagde jeg ogsaa til ham, og han kunde ikke negte det. Jeg har sat mig dette Giftermaal for, kjære Børn, og skjøndt det sømmer sig at vise Lydighed mod sin Fader, saa staaer det skrevet, at man ogsaa skal vise sin Moder Lydighed, og naar Forældrene er uenige, bør Børn følge Den, der er mest fornuftig. Men det staaer ingen Steder skrevet, at man skal adlyde en Onkel."

„Men Tante Car'line, hvad i Alverden er da din Mening?"

„Det maa Du nok spørge om, min Kjære. Det er skammeligt — absolut skammeligt. Der gives intet andet Ord. Jeg hader Tyranni, og jeg vil ikke have det bragt ind i *min* Stue. Jeres Fader, kjære Børn, har viist en Stædighed, som jeg aldrig havde troet existerede. Han skifter ikke Mening — det er det Eiendommelige hos stædige Folk; og han vil ikke give nogen Grund, fordi han godt veed, at han ingen har. Og derfor, kjære Gerald, maa Du enten vente, til Du er myndig eller — ja, kjære Børn, jeg gjør klogest i ikke at sige mere. Men Alt hvad jeg kan sige er, at I bedst kjender Jer selv, og jeg har ikke Tanke for Andet end jeres Lykke — det er Sagen."

„Men Moder", sagde Gerald, med et ynkeligt Forsøg paa at spøge, „man skulde tro, at Du vilde have, at vi skulde løbe bort med hinanden."

„Min kjære, kjære Dreng, siig for Guds Skyld ikke Noget om, at jeg har sat Jer den Ide i Hovedet, Andet ikke."

Olympia betænkte sig et Øieblik. „Du har i den senere Tid været saa god imod mig, Tante Car'line; vil Du sige mig en Ting, der vil glæde mig meget."

„Ja vel vil jeg det, kjære Barn, saafremt jeg da kan."

„Siig mig saa, Tante Car'line, hvorfor Du har været saa god imod mig, og hvad Du har isinde, at jeg skal gjøre?"

„Olympia! Skulde en Moder ikke søge at være venlig mod den unge Pige, som hendes Søn har valgt? Man skal ikke kunne skrive paa *min* Gravsten, at jeg ikke kunde forliges med min Svigerdatter."

„Og hvad vil Du, at jeg skal gjøre?"

„Blive lykkelig, min Kjære."

„Saa vil jeg gaa op og male ind til Middag."

Hun forlod Gerald og hans Moder og gik op paa sit Værelse. Ikke for at male -- hun maatte samle sine Tanker. Kun to Ting stode klart for hende. Gerald havde knyttet hende til sig ved sit ædle Forsøg paa Selvopoffrelse, og hun kunde ikke tænke paa at bryde sit Ord. Og dog fandt hun Lænken tung, og Tanken bankede paa og vilde ind.

Den Egenskab, vi i Bøger rose som Originalitet og hos vore Venner og Slægtninge dadle som Excentricitet, havde baaret hende forholdsvis frelst gjennem en Opdragelse, der kunde have gjort hende til et fjerde Exemplar af Frøkenerne Pender. Men Modsætningen mellem Charakter og Omgivelser havde bragt hende paa den Tro, at Alt hvad hun sagde, tænkte og gjorde var absolut forkert. Da The Laurels var den naturlige og synlige Maalestok for hvad der passede sig var hun efter denne Maalestok nødsaget til at indrømme, at hun fortjente at staa i et slet Lys. Det var for ramme Alvor, hun havde ønsket at have været en Mand. Medens hun studerede Livet og Kjærligheden i sine Bøger, var hun voxet op uden at kontrollere det Læste ved Hjælp af egne Erfaringer. Der gives mange Mennesker, som aldrig vilde have elsket, hvis de ikke havde hørt Kjærlighedshistorier. Olympias Forlovelse med Gerald havde været ganske, som der staaer i Romanerne. Der var de grusomme Forældre, Fattigdommen, den tvungne Ventetid, Selvopoffrelsen paa begge Sider. Hvad kunde alt dette være Andet end Kjærlighed. Og dog var det ikke fra Gerald, men fra en Anden, at alle hendes Erfaringer om Venlighed, Lykke og Livsinteresse var kommen. Og det var kommet paa en helt ufattelig Maade. Han, som hendes Hjerte ikke havde nævnt, var ikke længer ung; var jevn i sin Tale og barsk i sit Væsen; var rig, det Værste af Alt. Han behandlede hende ikke som en voxen Dame, men som et Barn. Hun mistænkte hans Bevæggrunde. Tante Car'line roste ham. Men det var ham, der havde taget hende ved Haanden og ført hende ud i en anden og større Verden, som havde lært hende, at Kunsten ikke er en Drøm men en Fortolker af Drømme. Det havde været let for hende at afslaa en Krone, skjøndt denne blev baaret og tilbudt af den smukkeste Mand i England, ifølge sin romantiske Troesbekjendelse, men at opgive Samværet med en jevn, sær, tilbageholdende gammel Mand, af Hensyn til det hun selv antog for Kjærlighed, det var at give Afkald paa langt mere end en Krone. Med al sin Attraa efter at være en Mand var hun i sit Hjerte Kvinde nok til instinktmæssigt at vende sig imod den eneste Haand, der var stærk nok til at beherske hende uden at ægge hende til Oprør.

Saaledes syntes hendes Forlovedes Hjemkomst snarere at have bragt Kulde end Solskin. Hun greb sig i Ønsket om, at han ikke var kommen tilbage -- at det havde taget ham mindst et Aar at skaffe sig en Stilling, og selv at han i et Par andre Øine havde fundet en Undskyldning for Utroskab mod hende. Det var en forfærdelig Tanke, da det var Forræderi mod den mest almindelige og naturlige Forfængelighed; og hun lukkede sine Øren for den, som om den havde været Forræderi mod Sandhed og Ære. Hun havde Ingen, der kunde tolke hendes Hjerte for hende, og hvad sund Fornuft angaaer, saa var dette Ord hende ubekjendt. Hun higede efter at gjøre Noget — ligemeget hvad, saa at hun strax kunde hugge enhver Knude over og komme ud i fri Luft, bort fra de Hemmeligheder og ufattelige Forviklinger, som hun følte sig omgiven af.

Hun gik op og ned i sit Værelse, ligesom kæmpende for at slippe ud af Spindevæv, som den dummeste af de tre Frøkener Pender med største Lethed havde gjort sig fri af, da hun hørte en svag Banken paa Døren og Tantens Stemme, som spurgte:

„Olympia, er Du der? Maa jeg komme ind?"

Hun satte sig i en Fart hen ved sit Arbeidsbord for ikke at blive overrasket i at flakke om midt i sin Labyrinth.

Mrs. Westwood traadte ind uden at vente paa Svar.

„Min Kjære“, sagde hun, „jeg kommer for at tale meget alvorlig med Dig. Jeg har havt en lang Samtale med Gerald, som er meget bedrøvet over din Onkels ubegribelige Opførsel. Ja, og jeg har ogsaa talt med din Onkel.“

„Naa og saa, Tante?“ spurgte hun, i den Tanke, at Capitainen havde givet efter, men alt Andet end henrykt. Hun ventede paa sin Dom.

„Det er til at gjøre en Helgen gal over. Hans egen Søn — hans egen Broders Barn! Jeg har aldrig hørt et saa unaturligt Tyranni. Aa, det tager Aar at opdage hvad en Mand indeholder. Veed Du, hvad din Onkel siger?“

„Naa, *hvad* siger han, Tante? Jeg gaaer ud af mit gode Skind med alle disse Hemmeligheder. Lad mig høre, hvad han siger, og saa er vi færdige med det.“

„Det undrer mig saamænd ikke, at Du er i daarligt Humeur, men Kjære. Det er jeg ogsaa, og det bliver ikke bedre, hvis din Onkel ikke betænker sig. Jeg vægrer mig næsten ved at gjengive hans Ord. Du har selv hørt ham bruge det mest gyselige Sprog, men det er Ingenting imod hvad jeg har hørt ham sige. Min Kjære, han sagde, at han før vilde ligge i sin Grav end se Dig gift med Gerald. Det var de Ord, han brugte.“

„Saa —“

„Og det var endda ikke det Værste! Han sagde, at jeg — jeg, min Kjære! — ikke vidste hvad jeg talte om. At tænke sig, at jeg skulde opleve at høre saadanne Ord af en Mand, der skylder mig Alt! — Vent et Øieblik, min Kjære — der er mere endnu. Saa sagde jeg, og det skal staa fast, skjøndt jeg maaske blev lidt hidsig — og det er intet Under — hvis Du vil berøve Gerald dine lumpne Titusind, fordi han gifter sig med Olympia, saa faaer han ikke en Penny af mine halvtresindstyve Tusind, hvis han ikke gifter sig med hende, skjøndt han er min egen Søn — det er hvad jeg sagde, og det gjør jeg ogsaa.“

Og efter denne overraskende Fortale udviklede hun den mest overordentlige Plan, der nogensinde er bleven foreslaaet et forbauset Øre.

Tiden og Pladsen er indskrænket, medens Mrs. Westwoods Udvikling er lang. Men hvor blomstrende hendes Tale end var, var den aldrig talt hen i Veiret og forfeilede sjeldent sin bestemte Hensigt. Og lidt efter lidt gik det ogsaa op for Olympia, at en havesyg Kvinde, som holdt paa det Sømmelige, foreslog, at hendes Mands fattige Niece skulde løbe bort med hendes egen Søn.

Olympia kjendte for lidt til det virkelige Liv til at blive overrasket over selve Forslaget. For hende maatte Bortførelser være noget ganske Almindeligt. Hun havde læst om hundrede saadanne. Man siger desuden, at Folk aldrig blive overraskede i Drømme. Men at Forslaget skulde komme fra hendes Tante — at hendes Tante og hendes Onkel saaledes havde skiftet Roller — det var nok til at overraske den mest rodfæstede Drømmer. Hun var slet ikke glad over sin Tantes forunderlige Energi i denne Sag. Den pludselige Forvandling fra en haard Stedmoder til en mere ædelmodig Moder burde have bragt hende til at udgyde Taarer af Taknemmelighed, i Betragtning af hvormegen Fordom og Uvillie Moderen maatte offre for at sikkre sin eneste Søns Lykke. Men hun hørte sløvt og koldt paa Mrs. Westwood, da denne udviklede sin Plan — at Gerald ikke kunde vente til han var myndig — at det var upassende, at han skulde gjøre det — hvordan hele Huset vilde leve i en trykkende Atmosfære af gjensidig Mistro og Fortrædelighed indtil det Hele var overstaaet — hvordan et pludseligt Giftermaal vil gjøre en Ende paa alle Vanskeligheder — hvordan den grusomme og tyranniske Capitain maatte give sit Samtykke, naar det var for sent at negte det — hvordan hun kortsagt havde svoret, at Gerald ikke skulde faae en Penny af hendes Formue, medmindre han føiede hende. Hun var kun lidt inde i Bestemmelserne om Ægteskab, men baade hun og Olympia vare nøie kjendt med Gretna Green.

Hendes Argumenter vare ingenlunde ilde valgte, hvad Olympia var nødsaget til at indrømme. Hvordan kunde hendes Onkel, som hidtil havde været hendes Ven og Beskytter paa sin forsigtige Maade, nu handle saa lunefuldt og uretfærdigt uden at ville sige en Grund eller blot hviske til hende, at han havde Grunde og at Alt vilde blive godt med Tiden? *Et tu, Brute?* Hvad Gerald angaaer, var der intet Andet for hende end at modtage Dommen, hvad der end maatte ske. Han var nu den Eneste, hun havde Pligter imod; og der var Noget, der sagde hende, at hvis hun vilde forblive ham ligesaa tro i Tanken som hun var det i Villien, kunde hun ikke gjøre noget bedre end at flygte fra sit Liv i The Laurels og Beckfields Omgivelser uden at betænke sig et Øieblik. Saa vilde Alt være overstaaet og hun vilde kjende sin Skjæbne for Resten af sit Liv.

Endelig havde et saa pludseligt og uigjenkaldeligt Spring, seet fra Bredden, Lighed med det ubekjendte Noget, hun higede efter. Den stakkels Pige var endnu kun et stivsindet Barn — Staal overfor den Tyranniske og Strenge men Vox overfor den Listige, der var snu nok til at være venlig.

„Tante Car'line“, sagde hun endelig efter en lang Pause, „jeg kan endnu ikke tro det om Onkel John. Jeg vil gjøre ganske som Gerald vil —“

„Du er en god Pige, Olympia. Der er Gudskelov Ingen der kan bebreide sig Noget, og Du vil ikke fortryde det til din Dødsdag, og jeg troer, at din Onkel vil være sjæleglad, naar I blot tager Sagen i jeres egen Haand, og fritager ham fra Uleiligheden. Det ligner netop disse stædige Mennesker — naar de engang har sagt *Nei*, skammer de sig for at sige *Ja*, hvor gjerne de end vilde. Med mig er det en helt anden Sag. Jeg har gode Grunde for Alt, hvad jeg gjør. Jeg har drøftet det Altsammen med Gerald: han er enig med mig, til Punkt og Prikke. Og det er heldigt for ham. For hvad jeg siger, det staaer fast, enten det er ret eller galt. Jeg vil ikke have mine Børn ødelagte for et Indfalds Skyld. Saa, min Kjære, tør nu dine Øine, og kom ned, saasnart Du har faaet Graaden af Øinene. Tak, Du Kjære. Jeg har altid vidst, at Du var en god Pige, og jeg tager sjelden feil."

Der var blot en Ting, Olympia ikke ganske kunde forstaa. Hun kjendte sin Tante godt nok til at vide, at naar hun talte om at gjøre Gerald arveløs, var det ikke løs Tale men Udtrykket for en bestemt Beslutning. Det stod til Olympia at afgjøre, om han skulde være sin Faders eller sin Moders Arving. Hun havde derfor ialtfald een Ting at være taknemmelig for. Geralds tilbudte Offer skulde blive gjengjeldt.

En ung Pige har neppe før været i en saadan Situation. Hun havde stiltiende lovet at løbe bort med en Mand imod sit lønlige Ønske, og tilsyneladende ogsaa imod hans, paa Opfordring af hans Moder, som aabenbart havde al Grund til overhovedet at sætte sig imod Partiet. Hvor var den Sammensværgelse, der skulde faae hende til at gifte sig med Jarlen? Mente Mrs. Westwood det alligevel alvorligt? Saa maatte hun ligeledes have taget feil af Forsyth. Den Tanke var velkommen, men hun var halvveis bedrøvet over at have taget feil. Sammensværgelsen havde været et bestemt Holdepunkt, og dettes Forsvinden lod hende drive om i rum Sø og tilmed i Taage.

Alt hvad hun kunde gjøre var at gaa ligefrem — at give Offer for Offer og at holde sit Ord.

Hun fulgte Tantens Raad og vaskede sine Øine, og saa gik hun nedenunder for at tale med Gerald. En Solstraale af ædruelig, sund Fornuft faldt ind i hende. Hun vilde først tale med sin Onkel og se hvorvidt Tantens utrolige Beretning om hans Haardnakkethed var sand. Han rugede bestandigt i sin Hule, da hun bankede paa Døren.

Men hendes Besøg fortalte hende intet Nyt. Capitainen fandt det maaske vanskeligt at spille sin uvante Rolle, men han spillede den, usikkert men uden at give efter.

„Min Kjære", sagde han ligestrax, „siig ikke, at Du kommer for at tale om Gerald. Jeg er Herre her, og her har ingen Anden Noget at sige", vedblev han, tagende sin Tilflugt til den Vrede, der hos den Svage erstatter Bestemthed. Men hun var ingen Menneskekjender og tog ham paa Ordet. Alt hvad Tante Car'line havde sagt, var altsaa sandt, og han var ikke længer hendes Onkel med det blide Hjerte.

„Det var heller ikke min Mening", sagde hun stolt, „jeg kom blot for —." Hun havde ingen Undskyldning ved Haanden, og hun lukkede Døren haardt i efter sig, idet hun forlod ham. Han vred — og paa hende! Det var for haardt et Slag: og hun tog ogsaa sin Tilflugt til den Vrede, som erstatter Ufølsomheden hos Den, der ikke vil vise sine Saar. Men Gerald var den Mærkeligste af dem Alle. Hvad der end var foregaaet mellem ham og hans Moder, var deres Samtale endt med det Resultat, Mrs. Westwood havde berettet. Han sagde til Olympia, som om han talte om en Begravelse, at hvis hun var rede til at gjøre en Ende paa Sagen, var han det ogsaa; at Intet vilde være lettere end at naae det forjættede Land, især da Mrs. Westwood havde forsynet ham rigeligt med Penge og vilde sørge for, at ethvert Forsøg paa Forfølgelse vilde blive forsent. Endnu samme Aften vilde Peter Pigots Vogn bringe dem til den første Station paa deres Vei nordpaa.

„Er Du blot sikker paa", spurgte han, idet han altid spillede paa den samme Streng, „at Du ikke giver Afkald paa Noget — at Du stadigt ønsker at tage mig som jeg er?"

„Det vil jeg", sagde hun, idet hun lod Spørgsmaalet om sit Ønske ubesvaret.

„Saa", sagde han med et nyt sidste Suk, „saa maa det ske. Imorgen er vi paa Veien."

„Imorgen, Gerald? Det er saa pludseligt! Jeg har saameget at tænke paa, saameget at gjøre."

Hvilket betød: „Imorgen skulde jeg have min næste Tegnetime; jeg kan ikke forlade mit gamle Liv uden at sige Farvel til det."

„Jo før jo bedre, Olympia. Saa er det overstaaet".

Og hun følte, at han havde Ret, hvad han saa end mente. Verden spandt sig omkring hende, og der var intet Andet at gjøre end at følge med.

(Fortsættes).

Aforismer

Intet Embede er saa stort, at ikke en Lille bilder sig ind at være det voxen.

Gode Ideer og Firklovere maa man finde, ikke søge.

De værste Djævle ere de med Engleansigter.

Kunstudstillingen paa Charlottenborg

Introduktion

Kjære Frøken *Louise!*

Det var jo meget trist, at De ikke kunde møde mig oppe paa Charlottenborg idag. At *De* beklager det, viser Deres korte Brev; at *jeg* atter maa undvære en Leilighed til at se Dem —! De er „ikke som de Andre“, De kjender større legemlig Luxus end et rødt Silkeliv og en graa Bomuldsnederdel. Til større aandelige Krav end at gaa paa literair-filosofiske Forelæsninger, hvor en stor kvindelig Hob i feminin Uformuenhed sidder med velafveiede „forstaaende“ Attituder og følge Foredragsholderens mindste Ansigtsudtryk. De tænker ikke paa Dyden i alle mulige Situationer, hvilken „Optræden“ den kræver, naar De for Exempel spiser, drikker eller broderer, sligt gjør nemlig kun de Udydige; ja, De har ikke engang den solide Basis, der er den danske Kvinde egen: hendes alenlange Fødder. Nei, De passer aldeles ikke i den Bourgeoisikreds, hvori De færdes, en Kreds, hvor en Dame, der kommer for Skade at tabe sit Hosebaand, aldrig finder en Ridder, der tør tage det op. — Honi soit!

De beklager, kjære Veninde, at De neppe faaer Udstillingen at se, fordi De skal til Middag hos Excellencen med følgende „Soiré-Thé-sainte“, og beder mig om at fortælle lidt. Det er mig en dobbelt Glæde, at opfylde Deres Ønske, da jeg samtidigt kan bortveire Deres Bekymringer. De har næsten Intet tabt ved at blive borte. Hovedindtrykket af Udstillingen er: *Modne Mænds* Arbeide. De veed, hvilken styg Betydning, dette Adjektiv har, som i disse Dage er saa gængs iblandt os, at vi anvender det paa Folk i alle Brancher, selv paa Ophavsmanden til Ordet. Udstillingen eier saamænd ogsaa moden *Kunst*, men moden i den Forstand, at der ingen videre Udvikling er at vente, at det er det stadigt Samme, vi i Aaringer har kjedet os over. Respektabelt, Gudbevares, særdeles respektabelt! Vore Champs-Elysées ere bedækkede med Portræter af ubekjendte Størrelser, af Skovbække, Bondehuse, Badehuse, Lyngbakker og Bøgeskove; Bøgeskove i saadan Vrimmel, at den triste gamle Sandhed paatrænger sig, at Bøgene har kvalt Egen i Danmark. For der er ikke een, ikke een eneste Eg deroppe, som stærk og knudret, som selv den har voxet sig, strækker sin overskyggende Krone mod Himlen og fordrer at sees mellem Skovens krøgede Kravl. At se dette evige Lysegrønne er at sukke med Heine:

O, schöne Welt, du bist abscheulich!

Jeg traf for Resten Excellencen selv deroppe. Han stod i Skulpturafdelingen foran Carl Bonnesens herlige Gruppe: Et Kys, og frydede sig synligt, hvad der normalt var ret rimeligt. Kun forekommer det mig, at da Excellencen just er gaaet ind i „Selskabet til den offentlige o. s. v.“, saa burde saavel Gruppen som Excellencen have været noget mere beherskede. Men nei, hvor de er prægtige, de To: Araberen, der bøier sig ned, og Slavinden med det slanke, unge Legeme. Araberens Ørnenæse og smukt formede Hoved viser hans ædle Race, han er sikkert af Abenceragernes Æt; det er Excellencen ikke.

Forbi nogle Isformer, som Professor uden Censur, G. Freund, har formet som en fin Konditor, gik jeg ind i — hm — Bøgeskoven. Væxterne vare saa frodige, at jeg virkelig kun har et vagt Pêle-mêle-Indtryk derfra af Enkelthederne i denne Ørken af Træer. Jeg sank ned i en Sofa ligeoverfor et „Stille Sommeraften“ af A. Dorph, der forestiller en ung Mand og dito Pige i en Baad paa en Sø; ikke vil man sige, at Maleriet er særligt fremragende, men Ideen er jo til Gjengjeld original. Af mine Betragtninger over hvilke Fisk, der muligvis laa skjulte under Vandet,

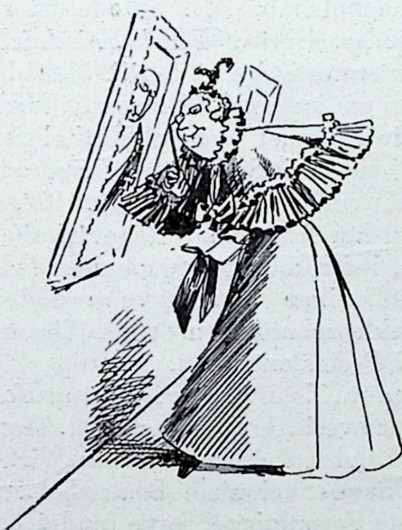
blev jeg ubehageligt vækket ved en skarp Odeur. Jeg dreiede mig om til Høire og saae Enkefru Frederiksen (se Lotterikollektion, Vimmelskaftet 83) forfærdet strække sin Haand ud mod mig:

„Himmel, De sitter paa mine Kiks!“ Jeg rykkede rask sidelængs og saae en omfangsrig grøn Fløielspose paa de røde Hynder. „Om Forladelse, bedste Frue, — Kiks?“ „Ja, man maa jo have Noget at styrke sig paa under den lange Vandring; der falder jo ikke mere Manna ned fra Himlen!“ „Javist,“ sagde jeg, „og Skovduften tærer!“ Fruen forstod mig aabenbart ikke, men fortsatte: „En lille Marie — om jeg maa byde Dem; naar De skynder Dem, er der Ingen, der seer det! Der er Roquefort paa!“ Det havde jeg længe vidst. „Har De ikke set min Elissana! Hun har været borte i ti Minuter; hun har rødt Silkeliv paa!“ Jeg havde ikke seet Ungmøen og reiste mig kort efter fra Fruen, der diskret dækkede over Madposen med sit Lommetørklæde.

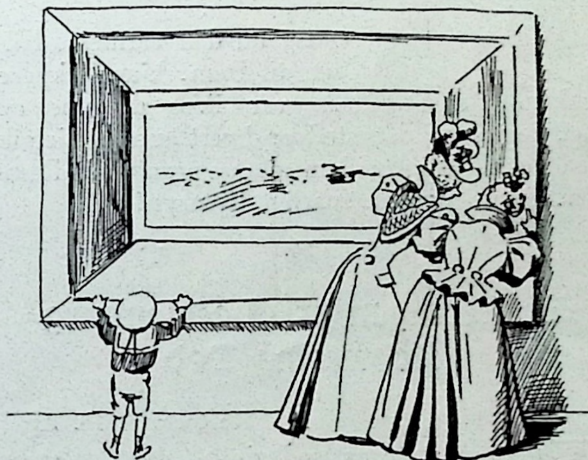
I en anden Stue hang „Paula“ af Jul. Jacobsen, hvis nationale Kunst støttes af Brygger Carl

Jacobsen; samme Gunst burde Thorenfelds „Solnedgang over Carlsberg“ nyde, den ildende røde Sol minder grangiveligt om Bindesbølls grønne dito paa de nye Ølplakater. Lige over for hinanden har Skjæbnen sat Biskop Fog og Skuespiller Phister, mærkeligt nok, da den Ene staver sit Navn med F, den Anden med Ph. Der vrimler i det hele taget med fornemme Billeder; overfor en meget dekoreret Persons Portræt stod en bekjendt Tobaksfabrikant og sagde til sin Ledsager: „Hm, de ægte Cigarer blive færre Aar for Aar; det er ikke altid Havanna, det, der har Mavebelte!“

Valdemar Kornerups „Frokost“ hos ham selv beredte mig en utidig Appetit; der var haardkogte Æg, Schweizerost, Lamme-(Kalve?)-Steg, Appelsiner og Masser af Vin. Jeg maatte imidlertid løsrive mig, for at gaa hen og takke Etatsraadinde Cours for sidst. Etatsraadinden vendte sig nemlig lige om imod mig med sin frygtelige, altgjennemskuende Skildpaddeslorgnet, efter at hun i nogen Tid havde seet paa en Excellences Billede saa interesseret og nærsynet, at hun var i en uhyggelig Nærhed af Sammes Næse. Jeg blev strax optagen i Familiens Skjød. Etatsraadinden satte sig som en stadselig, velkonserveret Type paa „l'ancien regime“ i en rundtløbende Sofa, der næsten helt optoges af hendes Familie: fire Døttre, Mand, yngre Søn og en Svigersøn. Etatsraad Cours & Co. sad stille, beskeden med en Noterebog i Haanden og repræsenterede som sædvanlig i Fruens Nærværelse det høfligt behandlede, men sjeldent adspurgte „juste milieu“. Svigersønnen var yngre Søn af et Grevskab og forhenværende Sekondløitnant i Husarerne; han faldt strax ind under den krigsvante, ahnestolte „noblesse d'épée“. Den unge Hr. Tobby Cours, der sad og halvsov med en trekantet Citybag paa Maven, var noget meget mere Ubestemmelig. Med Henblik paa hans ulastelige Ydre, hans hyppige Besøg hos Skrædder og Skomager og hans talrige adelige Middagsvenner, faaer han vel repræsentere „la noblesse de robe“. Etatsraadinden var meget optaget af et Besøg, hun havde aflagt forrige Dag hos Baronesse Lammen, hvis Søn lige var bleven forlovet med en Grossererdatter. „Jeg fik Begivenheden at vide paa Trappen, men skyndte mig hurtigt bort igjen, da jeg saae, hvor nedbøiet Moderen var, den Stakkel. De kan tænke Dem — ja, at sige noget som helst i Retning af Lykønskning vilde have været ufint — at Baronessen har fortalt til Fru Stahl, at hendes Søster, Marschalinden, bragte hende en stor Trøst; hun havde været ved Hoffet i Fredags og en meget højtstaaende Dame havde da sagt til hende: „Bedste Frue, hils Deres Søster og siig hende, at hun maa være glad ved, at det ikke blev en almindelig Kræmmerdatter. Det er ellers vore unge Adeliges „triste passion“ i disse Tider!“ — „Ak, en Moder har mange Sorger, kjære unge Mand!“ Og Etatsraadinden mønstrede sin Flok, der sad paa Rad ned ad Udstillingssofaen.

Forbi Professor Jerndorffs Specialudstilling, der nærmest virkede ved sin Masse og Bagermester L.'s Søn Paul, der allerede har en Elefant ved Siden, om end en Legetøis, havnede jeg i maalløs Beundring foran Wennerwalds „Septembermorgen ved Skjernaa“. Aldrig har jeg før seet en Ramme, der var fire Gange Maleriets Volumen. Jeg aflurede en tarveligere Familie følgende Repliker foran Billedet:

Ung Pige: „Det bliver nu alligevel for stort til Dagligstuen og i Karls Værelse ogsaa!“

Moder: „Du skulde nu alligevel blive ved det der, min Pige; selv om I bliver kjede af Billedet, saa er der jo Mahogni nok til et Spisebord og tolv Stole.“

En Del Dameportræter morede mig. Lensgrevinde N. i brusende Silke, Fru T, i en Slags Thronstol og adskillige naive unge Piger med Hænderne i Skjødet. De er nemlig charakteristiske for al den megen Snak om Kvinderne og deres Plads i Samfundet. Er der nogen Maler, der har fundet sig begeistret over en Kvinde paa Kathederet? Er der nogen Kvinde, der finder det passende og anstændigt, at hun bliver malet med sit Kjøkken som Baggrund eller stoppende sine Børns Strømper? Nei, nei, herlige Blomster i den nordiske Luft!

Irmingers skjønne „Kvindehoved" er Udstillingens lødigste Billede, det har de gamle Mesteres fine, beherskede Tone over sig, og det tunge Haar og de straalende Øine lyse langt ind i Hjertet. Ogsaa C. Eckardts Billede — uden Censur — „Porto d' Angzios Havn" kan man ikke undgaa at lægge Mærke til. Se Bølgerne! Se dog engang det Sprøit!

P. Mønsted har malet to smukke Billeder fra den ganske ubekjendte Sæby Aaa. Ogsaa jydsk Industri har sin Værdi, hvorfor man tør henlede Aarhus Museum paa dem; Kjøbenhavn skal ikke have alt det Gode for sig alene.

Da jeg kom ud til Skulpturen igjen, saae jeg Frøken Elissana Frederiksen sidde i en Sofa stirrende paa „Et Kys", langt borte fra Moderen og hendes Roquefort. Ogsaa en ung Garderofficier stod og betragtede Gruppen. Han vendte Ryggen mod Frøkenen: hans Nakke var brunet, hans Ører smaa, velformede og ligesom afbidte af den megen Friluftsfærden.

Og nu den varmeste Hilsen til Dem, kjære, kjære Frøken. Deres Billede var ikke deroppe og dog, jeg saae det stedse; hvert eneste Øieblik stod det for mig mellem alle de prunkende Rammer. Farvel og paa snarligt Gjensyn!

Deres *Ego*.

Storhertugen af Mecklenburg-Schwerins Død

Rostock, d. 15. April.

Storhertugens Død gjør et dybt og smerteligt Indtryk, især ved de dertil knyttede Omstændigheder. Vel har det storhertugelige Statsministerium hurtigt gjendrevet de franske Blades første Beretninger om, at Fyrsten ved en frivillig Død havde befriet sig fra sine Lidelser, ved at meddele Følgende: Storhertugen har, som Asthmapatienter pleie, søgt ud i det Frie og er der, svækket af sit lange Sygeleie, forulykket ved at styrte ud over en lav Balustrade. Men netop denne bedrøvelige Hændelse forhøier den herskende Sorg. Som Folk nu engang ere, saa opdukke forskjellige Spørgsmaal og gaa fra Mund til Mund: Hvordan kunde man lade en saa haardt angreben Syg være ganske alene? Hvoraf kom det, at de ved Døren Lyttende ikke hørte den høie Patient forlade Værelset? — Saadanne og lignende Spørgsmaal opstaa af sig selv, og Diskussionen derom forøger i Grunden kun den almindelige Deltagelse.

Thi den afdøde Storhertug var et *godt Menneske*. Først nu faaer man at vide, at han, der selv i sit Liv har lidt saameget, i Stilhed har mildnet mangen en Lidelse. Mange miste i ham deres Velgjører. For hans kjærlige Sindelag mod sine Medmennesker taler saa mangt et lille Træk: et af de mest betegnende er det, at Fyrsten, naar han kom til en By i sit Land, pleiede at give Skoleungdommen en eller to Fridage, idet han selv traf de paagjeldende Bestemmelser.

Selv om Storhertugens Helbredstilstand nødsagede ham til fordetmeste at leve udenfor sit Land og han som Følge heraf ikke har staaet Befolkningen saa nær, som t. Ex. særligt hans Fader, Storhertug *Friedrich Franz II*, der kunde glæde sig over en ganske storartet Popularitet, saa var han alligevel bleven meget afholdt paa Grund af sit indtagende Væsen og hvad man hørte derom i Landet.

Sønnen af den Afdøde er endnu ganske ung; afvigte 9. April fyldte han 14. Aar og besøger for Tiden Gymnasiet i Dresden, hvor baade hans Fader og Bedstefader har modtaget deres Opdragelse. Da Myndigheden og Regeringsevnen efter den mecklenburgske Huslov begynder med det fyldte 19. Aar, saa udfordres et fireaarigt Formynderskab og Regentskab. Den afdøde Storhertugs ældste Broder, Hertug *Paul Friedrich* havde været den nærmeste Agnat hertil. Men da denne er gift med en katholsk Prinsesse Windisch-Grätz og selv er gaaet over til Katholicismen, saa er der endnu i Storhertug Friedrich Franz IIs Levetid truffet Bestemmelser, ifølge hvilke Hertug Paul har frasagt sig Regentskabet resp. Thronfølgen, indtil alle forudgaaende Medlemmer af Fyrstefamilien maatte være døde; men i dette Tilfælde maatte den event. Thronfølger gaa over til Protestantismen.

Den Afdødes næstældste Broder, Hertug *Johann Albrecht*, har overtaget Regentskabet. Han er meget yndet i Landet, bekjendt ved sin Virksomhed for Tydsklands koloniale Bestræbelser. Allerede hans første Forordninger have fundet en god Modtagelse hos Befolkningen. Medens det hidtil var Skik her i Landet, at der ved Dødsfald i Regenthuset i hele sex Uger ikke maatte afholdes Musik, opføres Skuespil eller Lignende, hvorved Mange lede stærkt Afbræk i deres Næringsvei, er det denne Gang forordnet, at den paagjeldende Bestemmelse kun skal gjelde til *en* Dag efter Bisættelsen, som finder Sted d. 21. April i Ludwigslust.

Storhertugen vil, efter egen Bestemmelse, finde sit sidste Hvilested i Storfyrstinde *Helene Paulownas* Kapel, i den forhenværende Residens, Ludwigslusts stille Park. Storfyrstinde Helene var den inden Regeringens Tiltræden afdøde Arvestorhertug *Friedrich Ludwigs* (Søn af Storhertug Friedrich Franz I) første Gemalinde. Som bekjendt er ogsaa den nu afdøde Storhertugs Gemalinde en russisk Storfyrstinde, og det har muligt været af Hensyn hertil, at den Afdøde har valgt sig dette Hvilested.

Dr. *M.*

Om Johannes Brahms

❧

Med Johannes *Brahms* har Tydskland mistet sin sidste betydelige nationale Tonekunstner. Han var ikke sprudlende genial som Beethoven, rystede ikke Melodierne ud af Ærmet som Mozart og Schubert, besad ikke Schumanns romantiske Poesilyrik, ikke Mendelsohns Evne til strax at blive forstaaet. Men han forenede med ægte germansk Grundighed et stille og dybt Temperament, en yderst fornem og udpræget Stilsands, en indadvendt Følelsesdybde, der lod haant om alle letkjøbte Effekter, endelig en enestaaende Evne til at bygge sine Tanker op til mægtigt formede Tonekolosser, hvis solide Konstruktion vil sikkre dem en blivende Æresplads gjennem Tiderne.

Brahms foragtede den letkjøbte Popularitet. Han søgte ikke at indsmigre sig hos Mængden ved paaklistrede Stukornamenter, ved overfladisk Passageværk, ved bestikkende Klangfarver og iørefaldende Orchesterraffinements. Med bevidst Mesterskab forarbeidede han sine Motiver til fastbyggede og langliniede Perioder, sindrigt, men aldrig unaturligt harmoniserede, og alle prægede af hans store, stærke, ærlige, tyske Personlighed. Han blev derfor altid ved at være sig selv og *det* i en Tid, hvor Brydningerne mellem Nyt og Gammelt næsten *tvang* Enhver til at tage Parti. Han havde i denne Gjæringernes og Usikkerhedsfølelsernes Tid Mod til at staae paa sit Standpunkt, til at heise Klassiker-Traditionens konservative Flag som sit Kjendingsmærke, til at betragte den Revolution, som de Wagnerske Musikdramaer gav Stødet til i moderne Tonedigtning, som *sig* og sin Mission aldeles uvedkommende. Og han tvang tilsidst selv sine bittreste Modstandere i Knæ for sine Principer, som han gjennemførte med ubøielig og aldrig svigtende Konsekvens, tvang dem til at kalde sig Mester, til at indrømme, at han var den sidste Ætling af den store Guldalderperiode, der gjennem Symfonien og Kammermusiken havde bragt Tydsklands Navn Verden over.

Bag den alvorlige Form, der fremfor Alt prædestinerede Brahms til at være en *Doctor* udi Tonekunsten, piplede der dog en henrivende, sommerfrisk, jomfrueligt yndefuld Kilde af Inspirations-Melodi og Skjælmeri, klar og lys som Foraaret, varm og inderlig som Barneblikket, ægte og tilforladelig som en Mands Æresord. I enkelte af Sangene, i et Par af Damekorene, i Strygesextetterne og ofte ellers er disse lysglimtende, solklare Ideer ved at tage Magten fra al Alvoret, stryge Professoragtigheden helt bort og vise den lærde Mester i hel Frilufts-Belysning. I mange andre Værker bryde de kun paa enkelte Steder gjennem det meget Graat i Graat, som Solstraalen gjennem en Tordensky. Det klæder den store Alvorsmand henrivende at smile gjennem det store, buskede Skjæg. Selv for den største Pessimist har Livet sine lyse, forjættende Øieblikke.

JOHANNES BRAHMS
FØDT D. 7. MAI 1833; DØD D. 3. APRIL 1897

Selv for den største Pessimist!

For Brahms var aabenbart noget af en Livsfjende. Han saae trist og mørkt paa Tilværelsen. Den har i Ungdomstiden rimeligvis bragt ham en Skuffelse, der gjorde ham saa bitter, at han blev Pebersvend Livet igjennem. Først i en forholdsvis sen Alder fik han dertil fortjent Anerkjendelse for det store, værdifulde Livsværk, han havde udført. Af Naturen var han barnlig glad, tillidsfuld, stærk af Charakter, lys af Livssyn, men Skjæbnen vilde det anderledes, havde bestemt ham til noget Andet, gjorde ham selv og hans Kunst til noget af en Skjæbne, stor, stærk, tung og truende. Kun af og til, naar Solen brød gjennem Tordenskyen, naar Minderne fra Barndom og Ungdom, de *lyse* Minder for en Stund havde Overtaget, fik man i hans Musik Bud om Glæden, Løvspringstiden, Haabet. Ellers er der, selv hvor han synger om Sommeren og Kjærligheden, noget mollknugende, som stemmer vemodigt, fordi man føler, at Mesteren præluderer paa en brusten Streng. Brahms er fremfor alt den ærlige Mester, der nøie veier og vrager og afbalancerer sine Tanker, lader dem modne, før han bringer dem til Papiret. Han er ikke Improvisationskunstner, ikke Salonmusiker, ikke Døgnpoet. Først naar han har tvunget sine Motiver ind i den Form, der gjør dem egnede til kunstnerisk Behandling, lader dem bøie sig smidige som Ler under hans kontrapunktiske Behandling, er han færdig med Forarbeiderne. Men hans Værker staa da ogsaa som meislede i Marmor. Ved første Øiekast kan de tage sig lidt kjøligt blege ud, men for hver Gang, man fordyber sig i deres Indhold, straaler der mere Varme og Følelse ud af dem. Den Mand, der har skrevet *dem*, har havt et stort, et ædelt Hjerte, men foragtede at lægge det frem til Beskuelse for den Første den Bedste.

Som ung Mand var Brahms noget af en voldsom og ubændig Natur. I Hjemmet — Faderen var Kontrabassist i Hamburg — har han rimeligvis ikke hørt megen god Musik. Han har følt den hellige Ild gjære i sig, men har savnet Initiativ, fordi han ikke kan have fundet Forstaaelse i det lavloftede, smaatskaarne Hjem, hvor Musiken kun var et Brødspørgsmaal og *intet* Andet. Med Jernenergi har den smaa Johannes kastet sig over Musikstudierne for en skjønne Dag at se sig ud ligesom Svend Vonved i den Verden, som han allerede den Gang i sine Drømme havde foresat sig at lægge for sine Fødder. Han har spillet sine sært forvredne Førstesager for forskjellige Mennesker, der med Hovedrysten og Skuldertræk have bedet ham forskaane dem for lignende Nydelser i Fremtiden. Indtil han i Robert Schumann, som han opsøgte i sikker Tillid til sine Evner, første Gang fandt en forudanende Natur, der med Begeistring tog imod den unge Messias og slog til Lyd for hans Talent i en Bladartikel.

Fra det Øieblik var Brahms ikke længer i Tvivl om sin Fremtid. Det er sikkert i høieste Grad urigtigt, naar det siges om ham, at han har følt sig knuget af de Forpligtelser, han skulde indfri efter Schumann's begeistrede Hyldest. Det er tvertimod mere sandsynligt, at han vilde have tabt Troen paa sig selv, hvis Schumann ikke havde seet, hvad den unge Mand selv følte, at der boede i ham. Han gik til den berømte Komponist, ikke blot fordi han saae op til ham, men ganske særlig, fordi han havde blind Tillid til Mesterens Dom og fordi han *vilde* have at vide, om det var ham selv eller de *Andre*, der havde taget feil.

Schumann blev fra den Tid hans Profet i Musiken, som Beethoven længst havde været hans Allah. De andre Paavirkninger ere kun glimtvis opdukkende, men faae ingen Betydning for det Brahmske Fysiognomi. Har Nogen været forsigtig i Valget af sine musikalske Forældre, er det netop Johannes Brahms. Fra Beethoven tog han i Arv den majestætiske Opbygning, den vide Horisont, den æsthetiske Baggrund, fra Schumann den staalsatte Rhytmik, den Lied-artige Mellemstykke-Form med dens episk-rhapsodiske Fortællemaade, den orchesteragtige Klaversats og den ofte klaveragtige Orchestersats.

Brahms har havt vanskeligere ved at finde Udbredelse i Danmark end noget andetsteds. Som ungt Menneske med noget mundkaade Tendenser besøgte han i Egenskab af Klaverspiller Kjøbenhavn sammen med Sangeren Julius Stockhausen. Den Gang var hans Navn endnu ikke grundfæstet — det tydske Requiem var lige skrevet og neppe opført — og han havde derfor Grund til at optræde forsigtigt i et fremmed Land. I et Selskab hos N. W. Gade spurgte man ham, om han havde seet Thorvaldsens Museum. Hans Svar lød: „Nei, det er jo tidsnok, naar det engang kommer til at staa i Berlin.“ Dagen efter forlod Brahms paa Gades indtrængende Raad Kjøbenhavn, hvor denne lige saa ungdommelige som malplacerede Yttring havde vakt den største Ophidselse i forskjellige Kredse. Og Brahms kom aldrig senere hertil, skjøndt han — efter hvad jeg bestemt veed — i høi Grad angrede den „dumme Bemærkning“, der var sluppet ham ud af Munden.

I mange Aar led Brahms overhovedet meget under Følgerne af sine hvasse Svar, sin noget umedgjørlige Façon. Han var bitter, fordi hans Værker kun fandt ringe Forstaaelse, let at irritere, udfordrende i sine paradoxale Meninger og reserveret overfor Kolleger og Venner. Senere,

da han fra alle Sider blev anerkjendt og sporede Resultaterne af sit ligesaa geniale som ærlige og flittige Arbeide, vandt oftere mildere Stemninger Overhaand hos ham, og han kunde da være hyggelig og hjertelig, hans smukke blaa Øine faae Glans og Varme.

Brahms' daglige Levemaade var meget regelmæssig. Han stod meget tidlig op og gik en lang Tur, før han satte sig til Skrivebordet. Senere paa Formiddagen modtog han gjerne Besøg af sine Venner og Bekjendte. Naar han ikke var indbudt til Middag, hvilket meget sjeldent var Tilfældet, spiste han paa Restauration. Om Eftermiddagen arbeidede han igjen, og først sent paa Aftenen gik han hen paa sin Stamkneipe, hvor han som Regel blev siddende meget længe. Han sov nemlig kun 5—6 Timer om Natten. Sommeren tilbragte han sædvanlig i Ischl, i hvis Nærhed en stor Del af hans Venner havde Sommerophold, og hvis Naturomgivelser og sunde, styrkende Luft han elskede.

Første Gang traf jeg Brahms (1881) i Wien, hvor han en Aften præsiderede i en lille selskabelig Musikforening, til hvis Lovparagrafer det hørte, at fremmede Gjæster altid vare velkomne. Han sad for Bordenden, bredskuldret og tætbygget, med den rige Haarvæxt paa det charakteristiske Heltehoved og lod Fingrene løbe gjennem det lange filtrede Skjæg. Han hørte opmærksomt paa, hvad der blev sagt, talte selv meget lidt, men passede sit Ølglas, af hvilket han af og til tog nogle lange, eftertænksomme Drag. Af og til bed han sin Sidemand tilhøire, en kæmpemæssig Konservatorieprofessor, der udelukkende talte om sig selv, af med et: „Glem ikke, hvad De vilde sige!" og henvendte saa et Par Ord til den berømte Pianist, Professor Anton Door, en gemytlig Wienertype, der var placeret ved hans anden Side. Som det er Skik i Wien, titulerede man hinanden med „von". Det svirrede hele Tiden gjennem Stuen med „Hr. von Brahms, Hr. von Door og Hr. von Goldmark."

Jeg blev forestillet for Brahms, fik et Par ligegyldige og passabelt venlige Ord af den berømte Mand og en Opfordring til at besøge ham i Karlsgasse sammen med David Popper, hos hvem jeg boede. Hverken det Besøg, jeg nogle Dage efter aflagde ham, eller de Aftener, Popper tog mig med paa Kafeen, hvor Brahms sad, forandrede mit foreløbige Indtryk af den mærkelige Mand, der nærmest syntes at være ubehagelig mod Alle, skarp i sin Satire, streng i sin Dom, ubarmhjertig i sin Hudfletning af Enhver, der ikke vandt Naade for hans kritiske Blik. Først i Ischl, da jeg oftere traf sammen med Brahms i Komponisten Ignaz Brüll's gjæstfri og hyggelige Forældrehjem, hvor han følte sig som hjemme og tøede op, saae jeg, hvor grundigt jeg havde taget feil af ham. Hele hans Kulde og Utilgængelighed var kun Façon. Ingen kunde le hjerteligere, trykke varmere i Haanden, gaa villigere ind paa en Spøg, end Brahms, naar han følte, at han var mellem Venner. Den tidligere saa ordknappe Mand fik her Munden paa Gled og udfoldede en Belæsthed, en indgaaende Kundskab paa mange forskjellige Omraader, som var helt forbløffende. Men saaledes var han kun hos intime Venner, kun naar han saae Ansigter, han kjendte, som han ikke først skulde vænne sig til. De første Gange kiggede han ængsteligt mod den Krog, hvor jeg havde anbragt mig for at høre paa den Musik, man altid i rigt Maal fik at høre hos Brüll's. Først og fremmest af Ignaz Brüll, der spillede fortræffeligt Klaver, fint og glat og behændigt, men uden Storladenhed. Han var den Gang endnu ugift og sine Forældres og sine Sødskendes erklærede Afgud. Naar *Nazzi* (Kjælenavnet for Ignaz) sad ved Klaveret, var de tilfreds, men heller ikke før. Ikke engang, naar Brahms enkelte Aftener selv satte sig til Flygelet — hvad han forresten først gjorde efter mange Overtalelser — og spillede.

Jeg var saa lykkelig at høre ham en saadan Aften.

Brahms havde lige fuldendt sin tragiske og akademiske Ouverture samt de to Rhapsodier for Klaver. Han talte næsten aldrig om sig selv og sine egne Ting, men *den* Aften var han undtagelsesvis meddelsom og gik flere Gange hen til Klaveret, hvor han slog nogle Akkorder an. Og med forholdsvis ringe Anstrengelse fik Brüll ham til at spille de nye Arbeider for en udsøgt Kreds, blandt hvilke jeg husker Goldmark, Popper, Wladimir von Pachmann, Goldmark og Miska Hauser. Brahms saae egentlig ikke beaandet ud, naar han spillede, og han spillede heller ikke, som jeg kunde tænke mig en Mester af hans Rang foredrage sine Værker. Hans Teknik var overmaade stor, men han brugte i Ouverturene for megen Pedal — rimeligvis for at illustrere de liggende Orchesterklange — og hans Anslag var haardt og næsten brutalt i Forte, næsten aldrig henaandende fint i Piano. Den Virkning, de nye betydelige Værker gjorde, var alligevel mægtig, og der var dødsstille i den store Salon. Indtil Pausen blev afbrudt af en af Brüll's Søstre, der med en skjærende Stemme raabte over til Broderen:

„Aber Nazzi! Spiel' *Du* jetzt eine von Deinen E-tu - - - - den!"

Jeg har aldrig faaet en Spand Vand over Hovedet, men *det* Øieblik kunde jeg levende forestille mig, hvorledes det maa være.

Brahms havde en udmærket Egenskab: Trofasthed mod dem, der i sin Tid forstod ham og hjalp ham frem. Særlig for Professor Joachim i

Berlin og Clara Schumann i Frankfurt nærede han et varmt og inderligt Venskab. Men det var ogsaa dem, der i mange Aar, medens endnu Forstaaelsen af og Sympathien for Brahms endnu kun var ringe, lagde Ryg til og utrætteligt virkede for hans Arbeiders Udbredelse. Det var ogsaa dem, der senere fik ham til at reise rundt i de store Hovedstæder for selv at dirigere og spille sine Arbeider. Af Naturen var Brahms lad og lidet forfængelig, følte sig kun tilpas i de daglige Omgivelser, hadede Hotelliv og Selskabsliv. Men Joachim og Fru Schumann sagde, at det var hans Pligt at reise, og saa reiste han.

Jeg hørte ham i Berlin dirigere sin F-Dur Symphoni — dette stolte Monumentalstykke — for første Gang, overværede Prøverne og blev Vidne til den Begeistring, hvormed Symphonien blev spillet og modtaget. Brahms rettede ikke meget ved disse Prøver, men han inspirerede Orchestret, og hans Autoritet veiede saa stært til, at Klangen blev festlig glansfuld. Mærkværdigt var det forresten, hvor ganske anderledes samme Symphoni et Par Aftener senere tog sig ud under Hans von Bülow's Direction. Baade Tempoerne og Nuancerne vare ganske forandrede. Og dog følte man, at de egentlig var rigtigere, end da Brahms selv dirigerede. Men til Gjengjeld havde Komponistskikkelsen paa Førerpladsen dræbt enhver Kritik paa Førsteaftenen, hvor desuden selve Værkets mægtige Betydning virkede som en Aabenbaring.

❦

Det er ikke her Stedet at komme ind paa Brahm's enkelte Værker. Man vilde behøve en bindstærk Bog for at faae sagt blot lidet om de fleste af dem. Det skal ved denne Leilighed kun fastslaaes, at Brahms har udøvet en mægtig Indflydelse paa den yngre Musikerslægt, ikke mindst paa dem, der til liden Ære for dem selv forsøge at trække paa Skulderen ad hans „Konservatisme". Ja, Brahms var konservativ, ganske vist. Men ikke mere konservativ end Beethoven og Wagner var det. Han følte, at den store Kunst kun kan bygges op paa det Materiale, der foreligger, at det er nødvendigt at stige op til Kunstens Tinder Trin for Trin, hvis man nogensinde vil gjøre sig Haab om at naae derop. Saaledes har Beethoven baaret sig ad, da han vandrede videre paa de af Haydn og Mozart betraadte Stier, indtil han en skjønne Dag fandt sine egne, og saaledes bar Wagner sig ad, da han i sine første Operaer fulgte Meyerbeer's Principer. Baade Beethoven og Wagner vare *saa* konservative, at de med Ærbødighed saae op til de store Mestre, der havde muliggjort dem at bygge videre paa Kunstudviklingen. Beethoven elskede Mozart, som Wagner Gluck og Beethoven. Og saaledes var Brahms ogsaa konservativ, fordi enhver betydelig Kunstner *maa* være det, ikke kan være *andet*.

Maatte de mange smaa Aander, der for en kort Tid søge at slaa sig op som Kunstens Fornyere ved at bilde Folk ind, at Radikalismen kan skabe Noget af Intet, læse disse Ord med Eftertanke. De kan i høi Grad trænge dertil.

Robert Henriques.

Fætter Gideon

EN MÆRKELIG HISTORIE

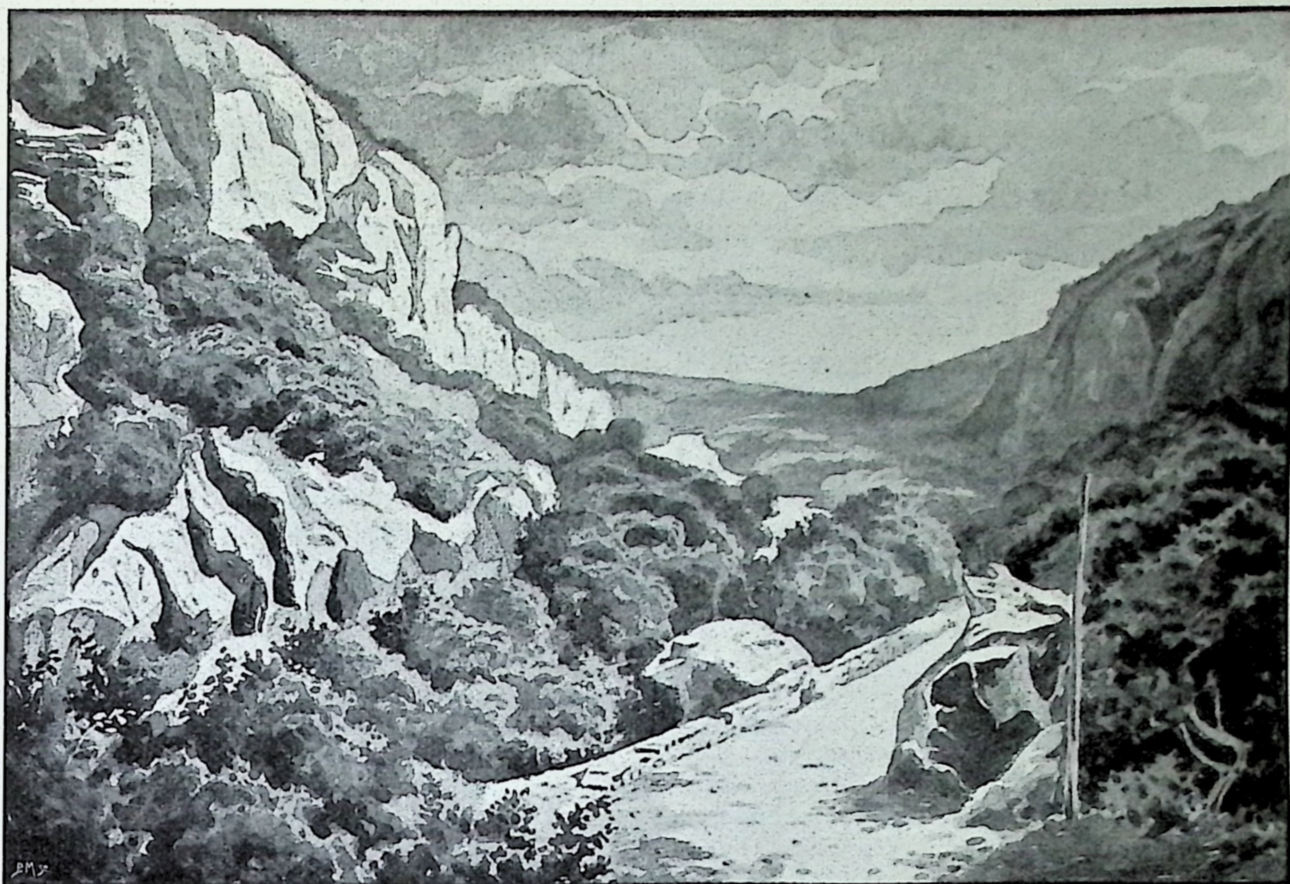
AF

RUDOLF PRESBER

DET er egentlig orkesløst at fortælle Jer denne Historie. Naar jeg er færdig, troer I dog ikke Halvdelen deraf og formodentlig netop den Halvdel, hvorpaa det Hele kommer an. Ligemeget! Der gives Folk nok, som veed, at jeg endnu aldrig har løiet — undtagen een Gang, da jeg vilde forlove mig og fortalte den unge Pige, der siden blev min Hustru, at hun var min første og eneste Kjærlighed . . . Men selv denne Løgn tog jeg tilbage allerede paa Bryllupsreisen. Vi traf nemlig paa Banegaarden i Basel en Ven, der misforstod vor Reise og idet han slog mig paa Skulderen hilste mig med de bevingede Ord: „Du har bevaret din gode Smag, gamle Dreng! Det kan jeg lide." Naa, det kunde jeg nu slet ikke lide . . . Men jeg vilde jo fortælle om Fætter Gideon.

Naar jeg siger „Fætter Gideon" vil jeg dermed ikke sige, at han var *min* Fætter. Jeg har kun Fættere, der lyde ganske almindelige Navne, Otto, Alfred og den Slags. Desværre, men det er nu engang saadan! Jeg var altsaa ikke i Slægt med, ja kjendte ikke engang Manden eller rettere Mandslingen — da han var lille og alt Andet end smuk. Folkene i den Gade, hvor han boede, kaldte ham „Fætter Gideon". Den Historie, jeg vil fortælle om ham, har jeg — jeg veed ikke, om jeg skal sige desværre! eller Gudskelov! — ikke oplevet. En Ven, Reservelæge ved et stort Sindssygehospital ved Wien, har nylig fortalt mig den ved en Flaske Tokayer. Den Mand lyver ikke, jeg lyver ikke, følgelig er den sandfærdig. Og hvor mærkelig den end strax kan synes, er den endda en af de mest indlysende og naturlige Historier paa en Tid, da Aanderne af franske Tambourmajorer, som mistede deres Legemer før den store Revolution, tromme Marseillaisen, paa en Tid, da Borde begynde at danse under en troende Menigheds Hænder og spiritistisk begavede Folk holde mystiske Sammenkomster i et mørkt Atelier med deres forlængst afdøde Bedstemødre.

TEMPEDALEN, ET AF DE VIGTIGSTE PASSER VED DEN GRÆSK-TYRKISKE GRÆNSE

Sagen er kort og godt denne: I en lille sydtydsk By levede to Fættere. Men de levede meget forskjelligt; den ene, som hed Simeon, gik klædt i net og ulappet Tøi og havde lige Hæle paa Skoene; den anden, som hed Gideon, bar usle, snavsede og lasede Frakker, Benklæderne saae endnu værre ud, og Støvlerne havde Hæle, saa skjæve og afslidte, at de smaa hjulede Ben, som endte i dem, saae endnu mere pudsige ud, end naar en Abekat i Cirkus har Støvler paa sine Baghænder.

Paa Gaden løb Drengene efter Fætter Gideon og trak det ikke synderligt hvide Lommetørklæde op af Lommen paa den lange Skjødefrakke, som en godgjørende Medborger, der var betydeligt slankere end Gideon, havde foræret ham.

Men til Fætter Simeon kom om Aftenen, naar det var mørkt, forskjellige fornemme Folk, Officierer fra de omliggende Garnisonsbyer, Embedsmænd og blege unge Herrer med vixede Moustacher, vide, lyse Benklæder og Stokke med Knap af ægte Sølv.

Denne fornemme Omgangskreds havde Fætter Simeon rigtignok ikke erhvervet sig ved sine personlige Dyder eller fine Væsen; thi han var lille og styg, havde Øren som en Flaggermus, en gul Hud fuld af Rynker og Fregner, Hovedet prydet med smudsiggraa Lokker og en Mund med tykke Læber, der vare spaltede i Midten ligesom Næsen paa en ægte Buldog.

Fætter Simeon laante Penge ud, ikke af Menneskekjærlighed, men af Vindesyge, mod høie Procenter.

Men Fætter Gideon havde været glad, hvis En havde laant ham Noget. Den eneste, han kunde rose sig af at staa i kjødelig Slægtskab til, var, som det saa ofte gaaer, tilfældigt det sidste Menneske fra det gode Haabs Forbjerg og til Irkutsk, som vilde have laant ham en rød Øre. Det kom af, at Gideon — og det kunde man strax se paa tusinde Skridts Afstand — hverken var Officier eller Embedsmand eller gik med vide, lyse Benklæder og svingede Spaserestokke med Knap af ægte Sølv. Han var kun en fattig Sjakkerjøde, hverken mer eller mindre, og levede fra Haanden og i Munden; og Gud skal vide, at det meget sjeldent var lækkre Sager, som Haanden førte op til Munden!

Og alligevel talte Folk bedre om Fætter Gideon end om den rige Fætter Simeon; og den skikkelige Murmester — hos hvem Gideon beboede et Kammer ved Siden af Kjøkkenet, med skjæve Vægge og et Vindue, der ikke kunde lukkes — sagde tidt: „Pokker tage mig, Gideon, men hvis En klyngede din Fætter, Musjø Simeon, op paa Lygten udenfor min Dør, vil jeg være et Skarn, om jeg rørte en Finger for at skjære den Karl ned!“

Og Simeon havde egentlig aldrig gjort Murmesteren Noget. Men det kreperede den brave

Haandværker, at den lurvede Gnier aldrig sendte sin fattige Slægtning saameget som en Brødskorpe, eller et Stykke Brænde til Kakkelovnen, eller en gammel Frakke til hans slunkne, forkomne Krop. I de syv Aar, Fætter Gideon havde boet hos Mesteren, havde Fætter Simeon kun fire, fem Gange besøgt sin fattige Slægtning, hvergang, naar det var rigtig koldt om Vinteren og det vilde være gaaet stakkels Gideon i hans tynde Frakke ilde, hvis han ikke havde kunnet varme sine gamle Lemmer ved Skorstenen. Det var ikke Kjærlighed til Næsten, som førte Gnieren herhen. Overhovedet havde Bevæggrundene til hans Handlemaade sjelden noget at gjøre med en Dyd.

Sagen forholdt sig derimod saaledes. Gideon eiede ikke andre Meubler end en gammel værdiløs Seng af Fyrretræ, et Klædeskab, en Spyttebakke af rødlakeret Blik og — ja, det var netop det, der forklarede Simeons Besøg: et gammelt Skab. Skabet var flere hundrede Aar gammelt; dets tykke Træ viste sære Udbugtninger og Snirkler, og i den kunstfærdigt smedede Laas stak en vældig Nøgle. Dette Skab havde Gideon arvet efter sin Moder; det var sine hundrede Dalere værd mellem Brødre, det vidste Gideon, og det vidste Simeon ogsaa.

Nu vilde den rare Fætter Simeon gjerne have kjøbt Skabet, naturligvis ikke for at gjøre en god Gjerning med Fætteren men for at gjøre en god Forretning. Han kjendte nemlig Folk, der vare rent tossede efter saadanne Skabe, kjøbte dem, hvor de fandt dem, og stillede dem op i deres Stuer, indtil der var ligesaa snever Plads som i den bekjendte Dam i Eventyret, hvor den ene Frø maatte ud, naar den anden vilde springe i den.

Men Gideon stod fast og vilde ikke af med sit Skab. Han frøs hellere og sultede, end han vilde udlevere Skabet til Fætteren.

Fætter Simeon fnøs af Galskab og bed sine tykke Læber tilblods og bød fem Daler mere og fem Daler mere og fem Daler til — men det hjalp ikke Noget. Med en Ed til Afsked tridsede han saa af, og Fætter Gideon, som ellers ikke gjorde en Kat Fortræd eller ønskede Ondt over Nogen, lo som en Satan efter ham, lo, som om hverken Sult eller Kulde var til og som om saadan en uselig Fyr, som han, kunde leve af at skjælde sin Fætter Gnier ud . . .

Men saa en Dag kom Murmesteren hjem og sagde: „Nu har De opfunden en slemme Sygdom, og jeg troer, at jeg faaer den!“

Han fik Ret. Han blev syg, og Gideon hjalp med at passe ham og løb og sørgede for ham og brød sig ingen Uleilighed om.

Men Mesteren var neppe bleven rask igjen, før gamle Gideons Ben begyndte at ryste under ham og han saae kulørte Pletter for Øinene; og da han vilde drikke et Glas Vand, tog han feil af Munden, ligesom en Beruset, saa at Vandet løb ham ned ad Halsen og han af Forskrækkelse tabte Glasset.

„Jeg gaaer iseng“, sagde han, „jeg har det ikke godt“.

Allerede samme Aften havde han Feber og talte dumt Tøieri. Og i det, han sagde, forekom ogsaa Fætter Simeon og Skabet.

Mesteren sad hos ham og havde lagt en stor, gammel Bibel paa Sengekanten, læste høit af den og udlagde det Læste paa sin Vis for den Syge.

„For seer Du, Gideon“, sagde han, „Du er jo en Jøde, og det skulde gaa mærkeligt til, om Du saadan ligestrax kunde forstaa det Altsammen ligesom en retskaffen Christen, der hver Søndag lader Præsten udlægge Historierne for sig. Pas derfor godt paa: det med Sennopskornet, det er nemlig saadan . . .“

Men Gideon passede ikke paa. Han saae Skyggen paa Væggen, sin egen Skygge, som det flagrende Lys lod danse uroligt frem og tilbage paa det blaalige Tapet, og han talte mere og mere forvirret Tøieri til Skyggen, og altid forekom deri Noget om Fætter Simeon og Skabet. Derhos bevægede hans lange, magre Fingre sig som kravlende Edderkoppeben, og Sveden perlede paa hans Pande.

„Tal dog ikke saameget, Gideon“, sagde hans Sygepasser, hvem det løb koldt ned ad Ryggen ved den forvirrede Tale, „det er jo noget Vrøvl, alt det, Du der siger. Skabet staaer jo, hvor det altid har staaet, og Fætter Simeon, den Svinhund, sidder hjemme og tæller sine Renter sammen. Vær nu manerlig, gamle Sveder, pas paa, nu skal jeg læse Historien om den forlorne Søn for Dig. Det er en nysselig Historie, siger jeg Dig, næsten den kjønneste i hele den tykke Bog.“

Og Murmesteren læste med sin høie, monotone Stemme langsomt og ensformigt Historien om den forlorne Søn.

Men Gideon snakkede til sin Skygge om Fætter Simeon og det gamle Skab. Og hans Fingre bevægede sig i etvæk, som kravlende Edderkoppeben . . .

Den næste Morgen var Feberen taget af; men Gideon var svag, meget svag. Han havde ondt ved at tale, Tænderne klapprede i Munden paa ham. Øinene laa dybt og stirrede uhyggeligt. Hænderne vare iskolde og blaalige og laa roligt paa Tæppet, som Lighænder.

Hvordan det var gaaet til, at Fætter Simeon hørte om Fætter Gideons svære Sygdom, kan jeg ikke sige. Men noksagt, han fik det at vide. Han kom med sine korte, luskende Skridt, gik gjennem Kjøkkenet ind i Gideons lille Kammer, styrede lige hen til Sengen og satte sig paa Kanten af den.

„Du, Fætter Gideon!“

Gideon foer sammen, som om det gjaldt hans Liv.

„Hvad vil Du?"

„Naa, hvad vil jeg vel, hæ hæ . . . se, hvordan det staaer til med dit ærede Befindende, Fætter . . . om Du nu er fornuftig . . . om Du er hørt op at være forrykt og om vi kan gjøre en lille Forretning . . ."

Simeon skelede hen til det gamle Skab, gned Næsen med Pegefingeren og vedblev: „Et kjønt Skab, et godt Skab, et prægtigt Skab. Men hvad vil Du, Fætter Gideon, med et kjønt, med et godt og prægtigt akab, naar Du sidder i Abrahams Skjød?"

Gideons Kjæber sloge hørligt mod hinanden; men han sagde ikke Noget.

Simeon var gaaet hen til Skabet og strøg den flade Haand kjærtegnende hen over Træet. Hans tørre Stemme mistede ikke et Øieblik sin kolde, forretningsmæssige Tone. Kun engang imellem tav han og slugte Begjærligheden, som greb ham, hvergang han tænkte paa Skabet.

ST. STEPHAN-KLOSTERET VED METEORA

„Naar Du sælger mig Skabet, Gideon, kan Du drikke stærk Vin og spise Hønsebryst og Fasaner i fjorten Dage, til Du er helt rask. Men hvis Du ikke vil sælge mig Skabet, vil Du om tre Dage vare forsamlet med vore Fædre — hils dem fra mig! — og Skabet bliver *alligevel* mit, for jeg er din nærmeste Slægtning."

Fætter Gideon tog sig sammen. Han trak Veiret stønnende, og Sveddraaberne løb som rullende Perler gjennem det sølvgraa Skjæg. Øinene flammede og lyste af Had. Idet han samlede hele sin Kraft, skreg han: „Du faaer det ikke, — Du faaer det ikke — — Du ikke!"

Fætter Simeon trak paa Skulderen og vuggede sit Hoved ligesom beklagende frem og tilbage:

„Vær ikke stædig, Gideon! Stædighed kan gaa an, naar det koster et Par Øre, men Stædighed er gal, naar den koster et Liv."

„Du faaer det ikke", gispede Gideon, „Du faaer det ikke! Du har ladet mig sulte, Du har ladet mig fryse, Du har ladet mig tørste. Du har vidst, at min Moder var Søster til din Moder, Du har vidst, at min Moder har lukket din Moders Øine og har vasket hende og har klædt hende, inden hun kom i Kisten . . ."

Simeon smilede. „Naa, jeg vil ogsaa lade Dig vaske og klæde, inden Du bliver lagt i Kisten — men Skabet maa Du lade mig faae."

Da reiste Gideon sig helt overende i Sengen. Hans magre Ben dinglede ud over Kanten, hans Arme fægtede vildt i Luften: „Du faaer Ingenting! Ingenting! slet Ingenting! Du faaer ikke Skabet og ikke Spyttebakken . . ."

„Spyttebakken vil jeg ikke have."

„Ikke Skabet *og* ikke Spyttebakken! Og hvis Du rører ved, hvad der har tilhørt mig, saa staaer jeg ud af Kisten og *slaaer Dig paa Øret*, ligesaa sikkert som din Moder var Søster til min Moder, og min Moder har lukket hendes Øine og har vasket og har klædt hende, inden hun kom i Kisten . . ."

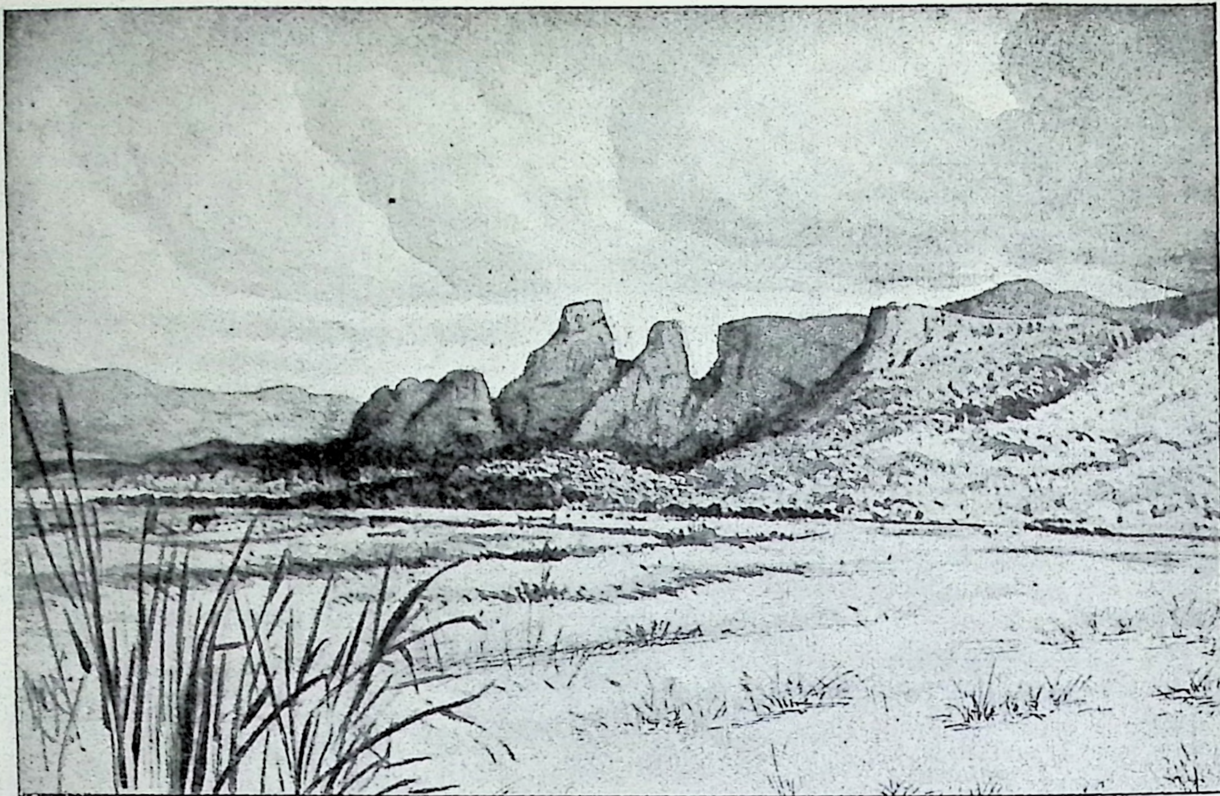
Simeon var allerede henne ved Døren, satte Hatten paa og nikkede: „Naa, saa ikke!"

Døren smækkede i. Simeon var gaaet.

Men Gideon sank tilbage i Puderne og kunde ikke røre sig af Udmattelse. Det raslede uhyggeligt, naar han trak Veiret, og de blege Næsebor bevægede sig bestandig . . .

Da Mesteren en Time efter kom ind til Gideon, skinnede den Syges Øine. Han vinkede Haandværkeren hen til sig og stønnede ham ind i Øret:

„Jeg har sagt det til ham . . . Jeg har sagt det!"

KALABAKA, VED THESSALIENS NORDGRÆNSE

„Hvadfornoget?“

„Jeg har sagt . . .“ og Gideons Haand pegede hen paa det gamle Skab.

„Jeg forstaaer Dig ikke, Gideon. Hvad har Du sagt? Til hvem har Du sagt Noget? . . . For Guds Skyld . . · aa, han — døer!“

Gideon havde udstødt et frygteligt Skrig, fægtet med begge Arme i Luften, spilet Benene krampagtigt ud og var saa sunket død tilbage i Sengen.

Murmesteren stod en Stund ubevægelig, saa bøiede han sig ned over den Døde, og hans haarde Fingre lukkede vaersomt Ligets stirrende, sorrigfulde Øine. Saa tørrede han med et rent Klæde den kolde Sved af den Dødes Pande. Men da han var færdig dermed, blinkede atter to Draaber paa den varme Flade — to varme Draaber.

Det var de eneste Taarer, der bleve fældede over Fætter Gideon . . .

— — —

Fætter Gideon laa i Kisten.

Hans Ansigt var roligt og alvorligt. De Furer, som Livet og Nøden havde draget i det, havde Døden mildnet.

To Lys brændte paa en Stol ved Siden af den Døde, uagtet det var Dag. Imellem dem havde Murmesteren lagt sin gamle Bibel. Det fandt han mere høitideligt.

Om to Timer skulde Kisten skrues til og Gideon begraves paa den gamle Jødekirkegaard.

Nogle Naboer sade i Kjøkkenet hos Murmesteren og lode sig for tredie Gang fortælle, hvordan Gideon var død.

Saa kom Fætter Simeon. I sorte Klæder, rolig og venlig, som om det var en Hverdagsbegivenhed. Han hilste paa Folkene i Kjøkkenet, som Arrangeuren af en Forlystelse hilser paa sine Gjæster, talte om Veiret og om Urolighederne paa Balkanhalvøen og bad tilsidst om en Kop Kaffe, som han nød med Velbehag.

„Jeg vil dog se ham“, sagde han derefter, idet han reiste sig, ligesom man vil se en død Hund i en bekjendt Familie, inden den sendes til Rakkeren.

Han blev staaende i Døren.

„Jeg sagde det til ham. Hvis han havde hørt paa mig, kunde han være bleven en gammel Mand. Naar han er død, er han død af sin egen Dumhed.“

Han gaaer ind med slæbende, luskende Skridt, som ellers.

Murmesteren brummer en Ed og truer med knyttet Haand ad ham. Naboerne smile. Det forekommer dem saa pudsigt, at Nogen kan dø af Dumhed. Men de vove ikke at le høit. Liget ligger jo ved Siden af, Liget!

Fætter Simeon staaer et Øieblik ved den aabne Kiste, betragter det voxblege Ansigt og tænker paa, at den Døde har en anden Skjorte paa, end iforgaars, da han saae ham sidst, en bedre . . . Det ærgrer ham. Under Jorden er det dog ligegyldigt, hvad Fætter Gideon har paa . . . Og Skjorterne ere jo *hans* Arvepart . . . Man burde have spurgt ham, inden man omklædte Liget.

KUNSTUDSTILLINGEN VED CHARLOTTENBORG

CHR. BLACHE: EN JAGT OG ANDRE SEILERE I STIV KULING

Simeon lister paa sine Kattefjed hen til Kjøkkendøren. Staaende i den spørger han med ærgerlig Stemme: „Hvem er det, der har givet min Fætter Gideon en ren Skjorte paa?“

„Jeg“, siger Murmesteren mørkt og vender sig om, „skulde han maaske have ligget i den skidne Las, han er død i?“

„Han kommer ingen Steder hen, hvor han behøver at skamme sig over sin Skjorte“, yttrer Simeon med et Skuldertræk.

Murmesteren griber rask efter et Stykke Brænde, som han kunde kaste i Hovedet paa den lurvede Karl. Men saa kommer han i Tanker om, at der ligger et Lig derinde, og med ėn undertrykt Ed kaster han Brændet paa Ilden.

„Det er *mit*, hvad han har efterladt“, lyder det henne fra Døren, „Sengen er min og Linnedet er mit, og man burde have spurgt mig . . . En Død er ikke Andet end et ubrugeligt Meubel, og naar man vil brænde en gammel Stol vogter man sig vel for at give den nyt Betræk . . .“

„Din lumpne Karl . . .“ Murmesteren vil trænge ind paa ham. Men Naboerne holde ham tilbage.

„I vil da ikke for saadan En . . .“

Haandværkeren lader sig falde tungt ned paa sin Stol og spytter rasende ind i Ilden.

„Det er ikke for Skjortens Skyld“, smiler Simeon tvungent, „sandelig ikke. Den, der efterlader En saadan et Skab, som det derinde, ham kan man sagtens give en ren Skjorte med paa Veien, selv om han ikke har Brug for den.“ Og idet han vender sig om mod Liget, vedbliver han: „Hvad var det, Du tilraabte mig sidste Gang jeg besøgte Dig og tilbød Dig en smuk Forretning, som Du ikke har gjort Mage til i hele dit Liv . . .?“

Simeon er gaaet ind i Ligstuen. Han banker med de knoglede Fingre paa de svære Skabsdøre og nikker fornøiet. Saa prøver han Laasen.

„Han snakker med sig selv“, siger Murmesteren.

Besynderligt, de kan ikke se ham, men de høre ham tale i etvæk. Det kan ikke være en Anden, da Simeon er alene med den Døde. Ganske alene . . . Og dog, det er en Stemme, der nok ligner Simeons, men ikke lyder saa skarpt . . . det er en hul, ensformig Tale, uden Betoning, uden Charakter, anstrengt, hæs, ligesom et Barn, der fremsiger en Lektie, og dog paa den anden Side uhyggelig og isnende . . .

Og Mændene sidde ganske stille ved Skorstenen. De lytte henimod Ligstuen og høre tale . . . og nu forstaa de ganske tydeligt Ordene: „Saasandt din Moder har været Søster til min Moder, og min Moder har lukket hendes Øine og har vasket og klædt hende, inden hun kom i Kisten . . .“

Saa lyder det som en brægende Latter, gyselig, afskyelig . . . Derefter et Skrig, skingrende og forfærdeligt, som et Menneske kun kan skrige i vanvittig Angst for sit Liv — saa et hult Slag og Fald og — Alt er tyst . . . tyst, saa man hører Lommeuhrene dikke og Hjerterne banke . . .

Et Øieblik sidde Mændene ubevægelige ved Skorstenen og se hinanden ind i de blege Aasyn. Saa springe de op og ile derind.

De finde Fætter Simeon liggende paa Ryggen mellem Kisten og det gamle Skab, blødende af et gabende Saar i Hovedet. Hans Ansigt er opsvulmet. Blod siver ogsaa ud af den hult rallende Mund. Det venstre Øie er blodunderløbent.

Han ligger der som strakt til Jorden ved et Slag af en Kæmpehaand i Ansigtet.

Fætter Gideons Lig ligger roligt udstrakt i sin Kiste. Lysene vifte uroligt, og tunge Voxdraaber falde ned paa Bibelen.

Der tilkaldes en Læge. Han undersøger og forbinder den Bevidstløse.

„Hvem har slaaet ham saadan?“ spørger han sagte.

Folkene gyse over hele Kroppen. De svare Alle paa engang, Alle det Samme: „Ingen . . . sandelig Ingen.“

„Det skulde da være, at . . .“ vil Murmesteren begynde.

„Hvilket?“ spørger Lægen strengt.

„Aa Ingenting . . . Det er Snak.“

Lægen bliver hos den Saarede.

Mesteren og Naboerne gaa ind for at skrue Kisten til. De holde sig tæt sammen og den Ene griber ofte stjaalent den Anden ved Armen. De ere bange.

Murmesteren kaster endnu et sky Blik paa Liget.

„Besynderligt“, mumler han, medens han hjælper med til at løfte Laaget op, „er det ikke, som om han smilede? . . . Og før var hans Ansigt dog saa alvorligt . . . Besynderligt.“

„Ja, ja. Saadan gaaer det med de Døde“, bekræfter hurtigt Hørkræmmeren fra Sidehuset, medens Angsten næsten sammensnører hans Strube og Blodet summer uhyggelige Melodier for hans Øren, „tro I mig, det er Tilfældet . . . nemlig Trediedagen . . . en Graver har engang fortalt mig, at jo længere En ligger i Jorden, desto fælere griner han . . .“

„Fy! Ti stille, Nabo!“ siger Murmesteren og skruer den første Skrue ind.

— — —

Fætter Simeon lever endnu.

Han er anbragt i en Sindssygeanstalt ved Wien. Der sidder han hele Dagen sammenkrøben i en Krog, stirrer hen for sig og mumler fra Tid til anden: „Ligesaa sikkert som din Moder har været Søster til min Moder, og min Moder har lukket hendes Øine og har vasket og klædt hende, inden hun kom i Kisten . . .“

Han er uhelbredelig.

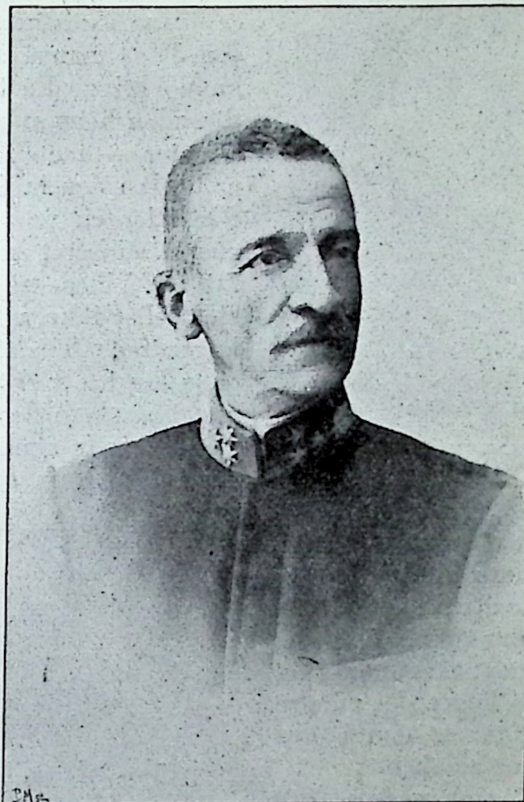

Dansk Kunst i 1897

I.

Hvert Aar, naar Foraarsudstillingen ved Charlottenborg aabner sine Døre, er der en Del af Pressen, som deraf tager Anledning til at raabe Ak og Ve over den. Og utvivlsomt er der en vis Del af Publikum — den Del, der for ingen Pris vil risikere Beskyldningen for Naivitet heftet paa sig — der følger de givne Antydninger, og som med mild Medlidenhed betragter Aarets maleriske Resultater. Ligesaa sikkert som det kongelige Theater er paa at faae Bank, i hvad det saa end gjør, og hvordan der saa end styres, lige saa sikker er Charlottenborgudstillingen i al Fald i senere Aar paa i al Fald fra visse Sider at møde en vrangvillig og vrissende Kritik.

Og Anledningen er i begge Tilfælde en beslægtet. Det er de store og officielle Institutioners Vanskjæbne altid at maatte tage en Mængde Hensyn bl. A. til den respektable Middelmaadighed, der ere alt andet end heldige for Helhedsvirkningen.

OBERST METAXAS, GRÆSK KRIGSMINISTER

En lille Udstilling, som den frie, har forholdsvis let ved uden særegen Geniudfoldelse at være interessant, og uden i og for sig at repræsentere noget nyt eller selvstændigt Kunstprincip eller besidde nogen Væsensforskjel fra Charlottenborgudstillingen, faaer den dog ved sin Begrænsning og sin private Uafhængighed af en Mængde Hensyn et vist Friskhedens Præg, som let virker tilbage paa Charlottenborgudstillingen og gjør Publikum uretfærdige i deres Dom over den.

Med al Agtelse for de betydelige og udmærkede Malerier, som have ladet sig se paa den frie Udstilling, lader det sig nemlig ikke skjule, at hvis de Billeder, som have været udstillede paa de frie Udstillinger, blev indlemmede i Charlottenborgudstillingerne, saa vilde de ikke i nogen væsentlig Grad forandre disses Charakter og Klagerne over disses Middelmaadighed vilde vedblive at lyde lige høirøstede.

Maaske disse Betragtninger kunde synes lidt malplacerede netop i Aar, da der i al Fald hidtil endnu ikke har vist sig nogen fri Udstilling, men vi for vort Vedkommende føle os overbeviste om, at de Klager, som ogsaa iaar have lydt saa rigeligt over Charlottenborgudstillingen, i væsentlig Grad skyldes den Maalestok for Bedømmelse, som ved de frie Udstillinger er skabt, og vi tro, at Differencen og Striden ingenlunde er en Strid mellem gammel og ung Kunst, men simpelthen en Kontrovers imellem store Udstillinger og smaa, i hvilke de store altid naturnødvendigt maa trække det korteste Straa.

Der gives Folk, kloge Folk, der altid gaa rundt med Diogenes-Lygter og søge ikke Mennesker — men Genier. Da det nu ganske vilde være i Strid med de herskende Naturlove, om et Miniaturland som Danmark frembragte Genier i Skokketal, saa hjælper man sig med en beskeden Sensation, udraaber som Originalitet og Nyhed, hvad der i mange Tilfælde kun er en daarlig Efterligning af udenlandske Forbilleder. Det gjennemgaaende Præg, vor Kunst bærer til Skue, er solid Dygtighed, Finfølelse og poetisk Forstaaelse. Saaledes var det med vor Malerkunsts grundlæggende Mænd og med dem, som vi nu betegner som Førerne for vor ældre Malerkunst. Folk som Lundby, Skovgaard, Marstrand og Bloch have i deres Kunst forholdsvis lidt af det, som umiddelbart forbauser, som slaaer ned, deres Sprog er saa jevnt og ligefremt, deres Rythme saa naturlig, man maa fordybe sig i dem for ret at forstaa dem. Saaledes ogsaa vor nyere Malerkunst — den realistiske. Den tæller udmærkede Kunstnere, Folk som Bache, Krøyer, Ancher, Viggo Johansen, Jul. Paulsen, Jerndorff o. Fl.; men ogsaa her er det mest den solide Dygtighed og Følelsens Ærlighed, der gjør Udslaget. Det effektfulde saa vel i god som i mindre god Forstand synes ikke at høre Nationen til.

Og selv i den sidste Fase, som vort Aarhundredes Malerkunst har gjennemløbet, den stiliserede eller symbolistiske, har vor Malerkunst holdt sig forholdsvis sindig og behersket, og sammenlignet med den Absinthrus, hvori en Del af Udlandets Malere have svælget og hvorpaa ogsaa den internationale Kunstudstilling vil give Prøver, svinder de villumsenske Experimenter ind til den bare Uskyldighed.

Det Tilbageslag mod det abstrakte og fantastiske, som har afløst Realismens lidt fortørrede

GRÆSK-TYRKISKE GRÆNSEBILLEDER

ARNAUT FRA VOLOBUGTEN

og forsnevrede Virkelighedsbegreb, har i og for sig været berettiget nok, men man tør dog sige, at det ikke væsentligt er kommet udover det experimenterende Standpunkt, og naar Naturalismen alligevel baade i Literatur og Malerkunst maa siges at være et overvundet Standpunkt — ialfald som kras Theori — saa ligger det mindre i, at dens Efterfølger er fundet, end i den Kjendsgjerning, at dens Tid er udløben.

Det være fjernt fra os at undervurdere den Alvor, den fuldtud kunstneriske Stræben, som ligger bag den yngste Kunst, et Værk som Skovgaards Kristi Nedfart til Dødsriget krævede ubetinget Respekt ved sin Storladenhed i Anlæget, andre Kunstnere have frembragt Værker af stor poetisk Finhed i Undfangelse og Farveholdning, alligevel er der Noget i hele Tilstanden, der bringer os den gode, gamle Sandhed i Erindring, at det ikke er Skolerne, der frembringe Genierne, men Genierne, der frembringe Skoler.

Dette nye Moment i Tidens kunstneriske Stræben har ogsaa givet sig til Kjende hist og her paa dette Aars Charlottenborgudstilling. Arbeider som *Irmingers:* En Barnesjæl, Kvindehoved eller „Den store stille Nat gaaer frem“ ere tydeligt i Slægt med meget moderne Stemninger; det sidste Arbeide minder endda ved at være bygget over en bestemt Verslinie, et givet poetisk Motiv, om Prærafaeliternes hele kunstneriske Metode. Der er i Barnesjælen noget fint og poetisk; men Billedet mangler dog den Prik over I'et, der skulde gjøre det til et Værk af større blivende Betydning. Der ligger ogsaa Stemning og Finhed i Opfattelse bag Arbeider som „Den store stille Nat“ og „En ung Dame paa en Balkon“; men det kunstneriske Udtryk staaer ikke fuldt paa Høide dermed. I Grunden var Irmingers Billede af Apostlenes Søvn i Haven ved Gethsemane betydeligere i sit Indhold. Hvorom alting er, denne alvorlige, lidt tunge, altid søgende Kunstner er i frodig Udvikling, der berettiger til at imødese hans følgende Arbeider med den største Interesse.

Ogsaa hos Michael Ancher er der for Øieblikket en Stræben hen imod det forfinede, der ikke er denne Kunstners Temperament saa fremmed, som hans mange djærve og brede Sømandstyper kunde bringe En til at tro. Billedet af de langs Stranden henvandrende Damer i deres lyse, sarte Dragter — man fristes til at sige Gevandter — er holdt i den luftigste Tone, og det Billede, der forestiller en paa en Bænk hvilende Dame er stærkt stiliseret efter gamle, italienske Mønstre. Intet af Billederne hører dog til Kunstnerens bedste, heller ikke vil de paa langt nær vinde den begeistrede Tilslutning som Krøyers Billede af hans Hustru ved Stranden, der var udført i en noget lignende Tonart og som for den Sags Skyld gjerne kunde synes at have givet Impulsen til de vandrende Damer langs Stranden.

GRÆSK-TYRKISKE GRÆNSEBILLEDER

GRÆKER FRA DEN ALBANISKE GRÆNSE

Fremtrædende ved et vist fantastisk Sving og en dekorativ Holdning er Hans Nikolaj Hansens gamle Mølle og Scirokko. Den gamle Mølle er ligefrem stemningsfuld og prægtig. Denne Kunstner er det uroligste Element paa vore Udstillinger, han er altid i Bevægelse, altid paa Vandring. Men saa er der det velsignede ved ham, at han altid med Forkjærlighed vælger betydelige Emner. Ganske vist griber han ofte ved Siden, det er ikke altid, det lykkes ham at sammensmelte de forskjellige Elementer, hvoraf han skaber sin Kunst, alligevel interesserer han næsten altid, selv hvor han forfeiler Maalet, og man glemmer ikke hans Billeder.

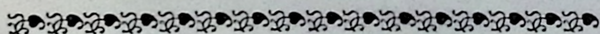
GRÆSK-TYRKISKE GRÆNSEBILLEDER — MAKEDONISKE BULGARER FRA OMEGNEN AF BITOLJ-MONASTIR

Det som gnavne Modstandere for nogle Aar siden populært betegnede som Klatmaleriet synes at være ved at gaa ud af Kurs. Det bestod i en Tilbøielighed til at udviske Tingenes Konturer, til ligesom at lægge en Taage over dem og var vel en Protest mod den ældre Kunsts stundom altfor pedantiske Redegjørelse for Enkeltheder. Det er rigtigt, at man, naar man seer et Træ, ikke nøiagtigt seer de enkelte Blade, de glide sammen i et fælles Farveindtryk. Men denne i og for sig rigtige Iagttagelse misbrugtes til ganske urimelige Overdrivelser. Vi vil ikke tale om hvilke Uhyrligheder dette Princip frembragte fra Dilettanter og Stympere; men vi veed, at selv ypperlige Malere, der kunde tegne, og som for saa vidt ikke behøvede at spinde sig ind i Taager, lagde Vægt paa at se paa Tingene saa nærsynet som muligt for ikke at faae for mange Detailler med. Nogle af de Billeder, som ere malede paa den Maade, ere sikkert fortrinlige, kun kræve de en urimelig stor Afstand for at nydes. Kommer man dem for nær opløse de sig i Intet. Men det er urimeligt, at Kunsten, hvis Værker dog hovedsagelig er bestemt for almindelige Stuer, forudsætter en Afstand, som kun er mulig i et Galleri. Heller ikke er der Mening i, at Kjærligheden til Farven, saa naturlig og priselig den forresten er, ganske skal dominere over Hensynet til Linierne. Det gjelder om at opnaae et fornuftigt Kompromis mellem disse ligeberettigede Interesser.

Den moderne Mani, der bestaaer i at efterligne gamle Tiders Ubehjælpsomhed i Tegning, er sikkert noget af det Bagvendteste, der i den nyeste Tid er kommet op; men her som saa ofte i Livet ligger der vistnok en smuk og rigtig Tanke bagved, som ingenlunde uden videre kan afvises, den nemlig at hente ny Inspiration for vore Dages Kunst hos gamle Mestre; men det Vilkaar, hvorpaa det kan tilstedes, er det, at man kommer bort fra den mekaniske Efterligning, hvor Forbilledet direkte kan paavises, til en mere inderlig Reproduktion. En saadan Gjenbyrdsproces er ikke i Strid med, hvad Kunsthistorien lærer os om kunstneriske Gjennembrud og Blomstringsperioder i tidligere Tid.

Efter disse mere almindelige Indledningsbemærkninger skulle vi i en følgende Artikel dvæle udførligere ved enkelte Værker paa dette Aars Foraarsudstilling.

Alfr. I.

Aforismer

Vi kritisere mest skaanselsløst det, hvormed en Anden er kommet os i Forkjøbet.

Løgnen vilde i godt Selskab, saa tog den Kjole paa og kaldte sig Smiger.

Fra Krigsskuepladsen

Hvorledes Forholdene have udviklet sig ved og i Thessalien, naar disse Linier læses, er ikke til at overse. For Øieblikket staaer Hovedkampen omkring Grænsebyen Turnavo (Tyrnavos) og paa Sletterne Nord for Larissa og Penaiosfloden. Samtidigt forlade de sidste tyrkiske Tropper Kreta under Mord og Brand, Grækerne gribe til Vaaben paa Khios og Mytileni, medens Bulgarerne begynde at nærme Tropper til Thrakiens Grænse og Serberne at tale høit om en Havnestation ved det ægæiske Hav. Og under alle disse Rørelser og høitspændte Forhaabninger ligger den russiske Flaade et Sted — Ingen veed hvor — ude i Sortehavet som en Tordensky i Horisonten, parat til at trække op over det osmanniske Rige. Sultanen skjælver stærkere end før i sit bevogtede Palads; Izzet-Bei, den før saa almægtige Yndling, sidder under Bevogtning, men Hofintrigerne ere saa stærkt som nogensinde paa Færde med Ordrer og Kontraordrer til de kæmpende Tropper. Tyrkerne have, da de først kom i Bevægelse, gjort ligefrem krampagtige Anstrengelser for at opbyde deres Styrke. Rytteri og Fodfolk, Flaade og Artilleri, — hvorhen Sultanen vendte sig, var Maskineriet i Stykker eller laa ligesom rustnet hen siden Russerkrigen. Ved at skrabe Statskassens Bund og Sultanens Privatkasse og tage til Takke med de mest brogede Tropper i de mest brogede Laser lykkedes det at stille den ret store Hær paa Benene, som Edhem Pascha nu har ført i Ilden.

Medens Slagene staaer ved Turnavo og Larissa, er Byen Kalabaka med sin græske Hærstyrke temmelig uomtalt. Ti Mil fra Turnavo og to fra Grænsen ligger Kalabaka just der, hvor det nordvestlige Hjørne af den frodige, grønne thessaliske Slette gaaer over i Pindusbjergene. For en Maanedstid siden kom de græske Tropper op til Byen ad den 25 Mil lange Jernbane, der forbinder Grænsen med Havnestaden Volo; thi Grækerne ventede Hovedangrebet ogsaa fra den Kant. Og desuden fører fra Kalabaka den hurtigste Vei til Albaniens Hovedstad Janina over Passer i Pindus. Det vil neppe vare længe, før man hører om en græsk Expedition til dette vigtige strategiske Punkt.

Nærved samme By hæver sig pludselig og steilt op fra Peneuses Bredder den 1500 Fod høie Meteora-Klippe, berømt for St. Stefanos' Klostret, der ligger paa dens Tinde. Utilgængeligt og murbefæstet er Meteoraklostret et glimrende Støttepunkt for den græske Hær i Tilfælde af en mindre heldig Ouverture.

Hvor Peneus paa sit nordøstlige Løb træder ind mellem Bjergtoppene Olympos mod Nord og Ossa mod Syd, dannes Tempedalen. Den er et af de mest henrivende græske Landskaber med afvexlende Klippedannelser, og en malerisk slynget Flod og den yppigste, duftende Vegetation i Foraarstiden. Allerede i Oldtiden var den Sæde for en stor Befolkning og Kultur, og mange gamle Digtere besynge den af Apollon beskyttede Dal.

De afbildede Folketyper stamme fra Bitolj-Monastir, en af Makedoniens større Byer, der ligger betydeligt fra den græske Grænse, nær ved den albanesiske. De vise Exempler paa den babyloniske Forvirring af Folk, der findes i de Egne, saaledes paa Græker, Bulgarer, Makedoniere og Albanesere. Særlig Kvindernes Dragter, der ere overlæssede med Guld og Sølvstads, synes meget ubekvemme, men baade de og Mændene have et stort Lov paa sig for Renlighed, Noget, deres Nabo Syd paa ingenlunde tør have Del i.

Olympia

ROMAN I FEM BØGER

AF

R. E. FRANCILLON

(28. Fortsættelse.)

SJETTE KAPITEL

Den følgende Morgen skulde Olympia altsaa i et Nu naae den sædvanlige Slutning paa alle Romaner, hvor Drømmen ender og Livet begynder. Der var ingen Grund til at hengive sig til de Følelser eller gjennemgaa de Skikke og Sædvaner der er foreskrevne ved slige Leiligheder. Der var ingen Kamp mellem Pligt og Kjærlighed — mellem Kjærligheden til Familien, som først mærkes i Skilsmissens Øieblik, og Lidenskaben, der er tilbøielig til at vendes til Had, naar dens Fordringer støde paa Modstand. Nei, uagtet et Giftermaal for hende ikke var mere end et Navn, stod hun i Begreb med at begynde et ukjendt Liv med en Fremmed. Hvad et Liv sammen med Gerald vilde betyde, vidste hun temmelig godt. De vilde altid være gode Venner og, naar hele denne Historie var forbi, levede hun et roligt Liv i The Laurels, først som Datter, siden som Frue i Huset, for Resten af sine Dage. Hun vilde alligevel blive Jeanne Faarehyrdinde. Hun maatte opgive enhver Tanke om at blive mere end Mrs. Gerald Westwood i Gressford St. Mary, og dermed var det forbi, som hendes tilkommende Ægtefælle selv havde sagt.

Men nu ham, der først uafvidende havde lært hende, at det at være Mrs. Gerald Westwood til The Laurels ikke var at opfylde hendes Bestemmelse — at det Liv, hun taaget havde drømt om med en Bog i Haanden, ikke var en Drøm — at et Giftermaal mellem hende og Gerald, ikke vilde være mere end et Ord, selv om dette var Troskabens Løsen? Hun løb alligevel hjemme fra — fra Skovene, som vare hende sande Hus og Hjem. Hun vilde vandre i dem mange tusinde Gange i de kommende Dage, men hun vilde aldrig mere leve i dem. De vare forlængst ophørte at være et Sted til at jage efter Egern og Sommerfugle, selv om hun havde brudt sig mere om at jage efter ydre end efter indre Ting. Hvis hun blot havde faaet Tid til at tage Afsked med Faderen til hendes nye Tankeliv, havde hun følt sig mere tilfreds; men hun indsaae ikke, at det er bedre at undgaa et saadant Farvel.

Men hun kunde ialtfald gaa ud og sige Farvel for bestandig til Skovene og Veiene, mellem hvilke hun skulde tilbringe Resten af sine Dage. Hun fulgte Indskydelsen, vidende, at hun virkelig skulde sige et sidste Farvel til det, der fremtidig blev nye Skove og aldrig mere de gamle. Der var Tid nok, inden den uundgaaelige Klokke kaldte hende tilbage fra hendes Friluftshjem.

Saaledes flygtede hun fra Gerald og dem Alle og gik ud alene. Hun havde ikke Spor af Tanke om derved at faae Leilighed til at opnaae et Møde med ham, hun havde besluttet ikke at sige Farvel til. Hun vilde kun aflægge et sidste Besøg paa det Sted, hvor hendes nye Liv syntes at have taget sin Begyndelse. Hun gjorde kun, hvad enhver ung Pige vilde gjøre i hendes Sted — i Mag se, høre og berøre alle de hjemlige Enkeltheder, hun kunde finde, fordi de ikke længer vilde høre til hendes Hjem.

Det erindres maaske, at for at komme til den brede Vei i Gressford Skov fra The Laurels, maa man passere, først Baghaven, dernæst Koblet, hvor Olympias Bucephalus pleiede at græsse, saa gaa et lille Stykke henad en Sidevei, derefter skraa over Veien gjennem Landsbyen, og endelig, efter at have passeret et hvidmalet Led, gaa over en Brakmark. Olympia skraaede over Veien, da hun, i kort Afstand derfra, saae en Mand komme gaaende fra Gressford med meget sindige Skridt. Ved at se nøiere efter, saae hun, at det var en Fremmed og ovenikjøbet den store Gaade i Gressford.

Kort sagt, hun saae Major Sullivan; og hun vidste tillige, at han havde seet hende.

Hun gik igjennem det hvidmalede Led, hvor Lord Wendale i sin Tid havde tilkastet sin Onkel Penge til et Glas Øl. Da hun havde naaet Bakkekammen, vendte hun sig om og saae, at Majoren ligeledes gik igjennem Ledet og nu gik henover Brakmarken.

Gik han bag efter hende? Det var ikke sandsynligt, men det var ingen behagelig Tanke. Skjøndt hun ikke havde seet ham siden hun var et Barn, var Mindet om ham ikke behageligt, og Geralds Fortælling om ham havde ikke vakt hendes Attraa om at gjøre hans nærmere Bekjendtskab. Men han lod til at fremskynde sin Gang; det Samme gjorde hun og gik videre.

Imidlertid blev Mistanken om, at han fulgte efter hende, snart til Vished. Hun havde nu naaet Begyndelsen af den brede Gangsti og følte, uden at vende sig om, at Afstanden imellem dem, trods hendes fremskyndede Gang, blev mindre og mindre. Det er en af de Ting, man seer med de Øine man har i Nakken, uden at behøve at vende sig om. Hun var modig, undertiden næsten for modig. Men med Overlæg at blive fulgt i Hælene af en Fremmed som Majoren i en ensom Skov fik hende til at bære sig ad som en Kryster. Uden — som ellers — at tænke paa, hvad der var klogt eller uklogt, fornuftigt eller ufornuftigt, lod hun sig lede af sin Angst, ligesom hun til andre Tider lod sig lede af sin Stemning. Ligesom Daphne for Apollo tog hun Benene paa Nakken og løb.

Til hendes Skræk fulgte Majoren hendes Exempel. Skjøndt han ikke var let tilbens, og havde en ordentlig Vægt at bære paa foruden sin Alder

og sin berømte Kappe, begyndte han ogsaa at løbe.

Der var ingen Hjælp ved Haanden til at forvandle denne Daphne fra Gressford til en Busk eller Bregne. Hun var lettere tilbens end Majoren, men det var spildt Umage. Hans Skridt var længere, og selv om ogsaa Frygten laaner Vinger, tager den tillige Veiret bort til at benytte dem. Der var ikke en Alen imellem dem, da hun snublede og vilde være falden, hvis han ikke havde grebet hende ved Armen.

„Der fangede jeg Dem“, udbrød han, medens hun stod og saae paa ham med Øine, der havde et Udtryk af Harme og Frygt. „*Caramba!* De er en rask Fodgænger. Men De er da ikke bange for en gammel Soldat? De har taget Veiret helt fra mig. Vent blot et Øieblik, til jeg har faaet det igjen.“

„Hvor tør De vove saaledes at gaa bagefter mig? Hvis De ikke vender om paa Stedet, skal jeg fortælle Capitain Westwood om Deres Opførsel; og han er Soldat og vil handle som jeg selv vilde, dersom jeg var en Mand.“

„Aa, de klare Øine. Jeg vilde kjende dem blandt hundrede andre. Det gjør en gammel Soldat godt at blive betragtet saa bistert af saadanne Øine. Og hvad vil De nu gjøre? Skalper mig og steg mig og æd mig, som jeg har seet dissehersens Kannibaler gjøre Masser og Masser af Gange. De seer sandelig ud til det, og jeg vilde være stolt af det. Naa, vær nu ikke tosset, min søde Pige, Denis Sullivan vilde ikke lade dem fælde en Taare. Aa, at tænke paa hvilken stor Pige, De er bleven — og De har rent glemt mig, som om De ikke havde siddet paa mit Skjød og jeg havde faaet dem til at le, inden De endnu vidste hvad Graad var. Aa, hvor var De en sød lille Pige i de gamle Dage. De vilde ikke være løbet for en Sortfod, langt mindre for en gammel Soldat, der holdt af Dem.“

„Manden maa være fuld!“ tænkte Olympia, der nu var altfor forskrækket til at røre sig og ikke vidste, om hun skulde give sig til at skrige. „Aa, lad mig gaa.“

„Lade Dem gaa, naar det har været saa haardt at savne Dem saa længe? Sandelig, det har faldet mig tungt at undvære Dem i alle de mange Aar; og da jeg saae Dem nu, kunde jeg ikke modstaa — nei, ikke om jeg saa var bleven gjort til Feltmarskalk.“

„Bliv fra mig!“ udbrød hun, i harmfuld Skræk over hvad hun antog for en fuld Mands Kjærlighedserklæring. Et vildt Instinkt førte hendes Haand til Lommen i hendes Kjole, hvori hun gjemte en itubrukken Pennekniv, som Gerald engang havde givet hende.

Han saae Bevægelsen og smilede. Men det var et forunderligt og næsten kjærligt Smil, og hun vilde have svoret paa, at der blinkede Taarer i hans Øine.

„Aa, glimrende!“ udbrød han. „Det mindes jeg saa vel — og hvor vi Allesammen lo dengang De foer løs paa Hollænderen nede i Yerba Buena. De har ikke glemt den gamle Maner. Men de Djævle til Yankeer og Spanioler og Mexikanere har nu fundet paa en ny Methode. De skyder først og saa stikker de bagefter. Men det er pudsigt at se Dem gribe efter Stiletten; forsøg bare paa min Kappe, bare for at vise, at De ikke har glemt de kjære, gamle Dage — aa, det var en herlig Tid. Men siig, at De rent har glemt mig, saa gaaer jeg min Vei. Men jeg kan ikke tro, søde Barn, at De har glemt Danny, om hvis Hals De pleiede at slaa Deres smaa Arme og kysse ham, som om han havde været Deres Kjæreste?“

„Danny?“

(Fortsættes).

GRÆSK-TYRKISKE GRÆNSEBILLEDER

TYRKISKE BASCHIBOZUKER

Struensee's og Brandt's Henrettelse

DEN 28. APRIL 1772

Netop i disse Dage — den 28. April — er der hengaaet 125 Aar siden Dødsdommen over Greverne Struensee og Brandt blev fuldbyrdet paa Østerfælled.

For ret at komme til Klarhed over de Grunde, der motiverede denne Dødsdom, bliver det nødvendigt i korte Træk at gjennemgaa de historiske Fakta i Struensee's og Brandt's Liv ved det danske Hof.

JOHAN FREDERIK STRUENSEE

Johan Frederik Struensee var født d. 5. August 1737 i Halle, hvor Faderen, Adam Struensee, den Gang var Præst. Den unge Struensee, der var et opvakt og velbegavet Menneske, holdtes af Faderen strengt til Studeringerne, og allerede i en ung Alder blev han, efterat have underkastet sig medicinsk Embedsexamen, udnævnt til Stadsfysikus i Altona.

Da den 19-aarige Kong Christian d. 7. d. 6. Mai 1768 foretog sin store Udenlandsreise for over Altona at aflægge Besøg hos en Del af de europæiske Hoffer, anbefalede Grev Rantzau-Ascheberg Kongen at medtage den unge og ansete Stadsfysikus Struensee som Livlæge. Under Reisen, som varede i mere end 8 Maaneder og strakte sig over Tydskland, Frankrig og England, fandt Kongen saa stort Behag i Struensee's indsmigrende og belevne Væsen, at han strax efter sin Hjemkomst i Januar 1769 udnævnte ham til fast Livlæge, — en Stilling, som i høi Grad lagde Beslag paa Struensee's Tid, da Kongens Helbred, saa langt fra styrket af Reisen tvertimod i aandelig Henseende var stærkt nedbrudt, saa at Struensee næsten altid maatte være mellem Kongens nærmeste Omgivelser. Aaret efter — 1770 — blev Struensee udnævnt til Kongens Forelæser og fik derved til enhver Tid uhindret Adgang til Kongens Privatgemakker. Omtrent samtidig hermed var det, at Struensee — efter at have helbredet den lille Kronprins Frederik for den engelske Syge — nærmede sig den endnu ikke 19-aarige Dronning Caroline Mathilde.

I Besiddelse af Kongens fulde Tillid og Dronningens særlige Yndest lykkedes det hurtigt den ærgjerrige og magtsyge Struensee at naae det Maal, han havde sat sig: Erhvervelsen af den uindskrænkede Magt, og for ret at kunne have frie Hænder, fik han sin Ven, Kammerherre Enevold Brandt, der fungerede som Hoffets „maître de plaisir", til at underholde og adsprede Kongen. Enhver, som stod Struensee i Veien, blev hurtigst muligt fjernet, kun den dygtige og høitansete Minister, Hartvig Bernstorff, forstod i nogen Tid at holde ham Stangen. Men ogsaa ham lykkedes det Struensee at faae styrtet d. 15. September 1770, og fra dette Øieblik kunde han betragte sig som Landets egentlige Styrer.

Efter Bernstorff's Fald blev Statsraadet, eller som det hed: „Geheimekonseilet" opløst, og Struensee og Brandt optoges i den danske Grevestand. Under 14. Juli 1771 udnævntes den kun 34-aarige Struensee til Geheimekabinetsminister med en Myndighed, som ingen tidligere Statsmand — end ikke Griffenfeldt — havde havt. Han kunde nu udfærdige enhver Ordre, som den sindssvage Konge mundtlig havde givet ham, eller med andre Ord, han kunde gjøre fuldstæn-

dig, hvad han lystede, idet enhver Ordre, underskrevet af Struensee og forsynet med det kongelige Segl, havde samme Gyldighed, som om Kongen egenhændig havde underskrevet den. Intet Under derfor, at han skaffede sig en Mængde Uvenner mellem Hoffets Adel, og selv ude i den jevne Befolkning saae man skævt til den almægtige Minister paa Grund af hans Mangel paa Respekt for Religion og Sædelighed.

I de henved 16 Maaneder, Struensee's Regimente varede, udfærdigedes der et Utal af Forordninger — man nævner op mod de 600. En af de vigtigste Forordninger, som under Struensee saae Dagens Lys, var Frdn. om Censurens Ophævelse og Indførelsen af fuldstændig Trykkefrihed (4. Septbr. 1770), fordi det „er hinderligt for at oplyse ældre Vildfarelser og Fordomme, naar nidkiære Fædrelandsvenner skrækkes for at skrive frit efter deres Indsigt, Samvittighed og Overbevisning." Denne Forordning skaffede Struensee mange Gjenvordigheder og Ærgrelser; saavel i Blade som i Flyveskrifter rettedes der hadefulde — mer eller mindre sandfærdige — Angreb paa ham og hans fortrolige Forhold til Dronningen, saa at han ved et Reskript af 7. Oktober 1771 atter saae sig nødsaget til at begrænse Trykkefriheden. Forøvrigt viste Struensee en stor Ringeagt for det danske Sprog, Forordningerne udkom paa Tydsk, og alle Ansøgninger til ham skulde være affattede i det tydske Sprog, hvis der skulde tages Hensyn til dem.

Ved flere Leiligheder havde Struensee udvist Mangel paa Aandsnærværelse og personligt Mod, og dette i Forbindelse med den almindelige Misfornøielse, som Befolkningen nærede mod den tydske „aventurier", bevirkede, at Enkedronning Juliane Marie og hendes Søn, Arveprins Frederik (Kongens Halvbroder), som begge hadede Struensee, fandt Øieblikket gunstigt til at danne en Sammensværgelse, der havde til Formaal at styrte Kongens Yndling. Sammensværgelsens vigtigste Medlemmer vare Grev Rantzau-Ascheberg, der i sin Tid havde anbefalet Struensee til Kongen, men nu paa Grund af flere bitre Krænkelser var bleven hans Fjende, Kabinetssekretair Ove Høegh Guldberg (Arveprinsens Lærer), General Eichstedt, Oberst Køller og Generalkommissær Beringskiold.

Det var Natten mellem Torsdag d. 16. og Fredag d. 17. Januar 1772, at Overrumplingen fandt Sted. Der havde været Maskerade paa Slottet, og Kongen var lige falden i Søvn, træt af Aftenens Anstrengelser, da Enkedronningen vækkede ham, og forelagde ham de af Guldberg udfærdigede Arrestordrer over Struensee og Brandt til Underskrift. Den sindssvage Konge underskrev, og kort efter blev Struensee fængslet af Oberst Køller og Brandt af Beringskiold, medens Caroline Mathilde af Grev Rantzau-Ascheberg under sikker Eskorte førtes til Kronborg Slot.

Struensee og Brandt førtes endnu samme Nat til Kastellet, hvor de bleve indsatte i det bag Citadelskirken værende Fængsel og begge iførte svære Lænker.

Strax rygtedes Begivenheden over Kjøbenhavn, og længe før Dagen brød frem, var hele Byen paa Benene. Allerede Kl. 10 om Formiddagen viste Kongen sig paa Slottets Altan med Enkedronningen under Armen, og tusindfoldige Hurraraab istemmedes af den forsamlede, talrige Folkemængde. Et Par Timer senere kjørte Kongen, ledsaget af Arveprins Frederik igjennem Byen, „overalt hilset af Borgernes endeløse Jubel", som et Flyveblad udtrykte sig. Ved Mørkets Frembrud forlystede Pøblen sig med at ødelægge mangfoldige Huse og begik yderligere Excesser, som Politiet roligt maatte se paa, da Enkedronningen havde udstedt Befaling om, at Politiet ikke maatte skride ind. Kjøbenhavns dygtige og nidkjære Politimester, Bornemann, der af Pøblen betragtedes som en hemmelig Beundrer og Tilhænger af Struensee, var end ikke i Sikkerhed i sit eget Hjem, om Aftenen var hans Hus Gjenstand for et Bombardement af Sten, saa at Ruderne itusloges. En Mangfoldighed af Smædesange uddeltes over hele Byen i Anledning af „den glædelige Begivenhed", og rundt i Gaderne sang Mænd og Kvinder Viser, som i raa og uhøviske Udtryk haanede saavel Struensee som Brandt, ja, end ikke den ulykkelige Dronning undgik denne Forsmædelse. Kun Enkedronningen var Smædeskriverne alle enige om at rose, og høit lovpristes „den fromme Juliane, der gik foran med Dydens Fane."

Allerede om Søndagen d. 25. Januar opsendtes der fra samtlige kjøbenhavnske Kirkers Prædikestole efter Kongens Befaling Takkebønner til Gud „for den guddommelige Varetægt over Kongen og det ganske kongelige Hus."

Og medens hele Kjøbenhavn jublede, sad den forhen saa almægtige Minister og Greve Struensee og hans trofaste Ven, Kammerherre og Greve Brandt, forsvarligt lænkede i det skumle og fugtige Fængsel i Kastellet, ja, endog Struensee's Broder, den fra Schlesien indkaldte Justitsraad Struensee, der havde gjort sig særlig fortjent ved at ordne Landets Pengevæsen, havde maattet dele Skjæbne med Broderen. En af 9 Medlemmer bestaaende Kommission blev nedsat for at undersøge Majestætforbrydernes Sag, men først d. 20. Februar stilledes de Anklagede for Kommissionen. Anklagen lød for Struensee's Vedkommende paa, at han havde staaet i et altfor fortroligt Forhold til Dronningen, ikke havde vist Kongen den tilbørlige og skyldige Høflighed, samt ved sin uindskrænkede Magtudfoldelse havde tiltaget sig en Myndighed, som kun tilkom Kongen, og endvidere havde gjort sig skyldig i forskjellige Misligheder ved at tilvende sig større Pengesummer. Brandt anklagedes for at have

forgrebet sig paa Kongens Person. Struensee, der under sin lange og strenge Indespærring havde søgt at holde Modet oppe, tilstod efter en Del Udflugter at være skyldig, og Løverdagen d. 25. April 1772 faldt Dommen paa Christiansborg Slot.

Dommen, hvis Conclusion var meget vidtløftig, lød som følger:

„Saa kiendes for Ret i Følge Danske Lov 6. Bog, 4. Capitel, 1. Artikkel bør Græve Johan Frederik Struensee (og Græve Enevold Brandt) sig selv til velfortient Straf, og andre ligesindede til Exempel og Afskye, have forbrudt Ære, Liv og Gods, og være degraderet fra hans Grævelige og ald anden ham forundt Værdighed, samt hans Grævelige Vaaben af Skarpretteren sønderbrydes; Saa bør og høyre Haand af hannem levendes afhugges, og dernæst hans Hoved. Hans Krop parteres og lægges paa Steile og Hiul, men Hovedet med Haanden sættes paa en Stage.

Commissionen paa Christiansborg Slot, d. 25. April 1772.

J. K. Juel-Wind. G. A. Braëm. H. Stampe.

Luxdorph. A. G. Carstens. Kofod-Ancher.

J. E. Schmidt. F. C. Sevel. O. Guldberg."

Dommen, der blev enstemmigt vedtaget af samtlige 9 Kommissionsmedlemmer, fik kongelig Approbation Mandagen d. 27. April, og i „Berlingske Tidende" for nævnte Dag findes anført: „Dommens Exekution skeer Tirsdagen d. 28. April Kl. 8 uden Stadens Øster Port paa dens Fælled paa et til den Ende i Dag der opreyst Chafaut, som er 9 Alen i Høyden og 8 Alen oven paa i Firkant."

I et mildt Foraarsveir begav Kjøbenhavns Borgere sig i den tidlige Morgenstund ud paa Østerfælled. En meget stor Militærstyrke med skarpladte Geværer var allerede om Natten opmarcheret for at opretholde Ordenen paa Fælleden, medens Politimesteren Bornemann havde det langtfra lette Hverv at være ansvarlig for Ordenen i selve Byen. Alle Ølstuer og Beværtninger vare aabnede længe før Daggry, og kjøbenhavnske Borgere diskuterede ivrigt, hvorvidt Kongen vilde benytte sig af sin Benaadningsret eller ikke. En uoverskuelig Menneskemængde var allerede ved 6-Tiden forsamlet paa og ved Østerfælled, og det beredne Militær havde Vanskelighed ved at holde Folk i passende Afstand fra Skafottet, thi det var ikke alene Mænd men ogsaa Kvinder og halvvoxne Læredrenge, der havde givet Møde for at være Vidne til det blodige Skuespil.

Det er sikkert hævet over enhver Tvivl, at Struensee lige til det sidste havde haabet, at Kongen vilde benaade ham og Brandt med Landsforvisning — Griffenfeldts Skjæbne havde sandsynligvis foresvævet ham — men han gjorde Regning uden Enkedronningen, Arveprins Frederik og Guldberg. Da de Dødsdømte under stærk Husareskorte ankom til Retterstedet, vare de forholdsvis rolige, og end ikke Mængdens haanlige Tilraab syntes at afficere dem. Efter at Kongens Foged, — Etatsraad Ortved — havde oplæst Dødsdommen, blev Brandt den, der først blev ført til Skafottet; med et Par trøstende Ord forberedte hans Sjælesørger, Provst Hee, ham til Døden, hvorpaa Forberedelserne til Exekutionen begyndte. Struensee, som endnu sad i Vognen ved Skafottets Fod, blegnede, da han saae Vennens Haand og Hoved falde, og Pastor Münter, der sad ved hans Side, trøstede ham, og bad ham vise Mod i det afgjørende Øjeblik. Pastor Münter ledede ham helt op paa Skafottet, her saae Struensee sig omkring mellem Mængden med et forvildet Blik, — først i Dødsøieblikket gik det formentlig op for ham, at der ingen kongelig Benaadning var at vente. Den barbariske Dødsdom udføres i alle Enkeltheder nøiagtig efter Dommens Ordlyd, og endnu i Sommeren 1774 — altsaa mere end 2 Aar efter Henrettelsen — kunde man paa Fælleden se de Henrettedes Ben paa Steilerne.

Paa samme Tid, som Henrettelsen fandt Sted, var Kongen, ledsaget af Arveprins Frederik, paa Jagt paa Amager.

Strax efter Henrettelsen blev Struensee's Broder løsladt af Fængslet i Kastellet; han forlod hurtigst muligt Danmark og reiste til Preussen, hvor han paa Grund af sin Dygtighed blev udnævnt til Handelsminister.

Struensee's gamle Fader overlevede i 19 Aar Sønnen, han døde i Aaret 1791 som Generalsuperintendent for Hertugdømmerne.

Caroline Mathilde var allerede forinden Dommen over Struensee og Brandt faldt, bleven lovformelig skilt fra Christian d. 7. ved Skilsmissedom af 6. April 1772; hun forblev paa Kronborg Slot til den 30. Mai, da hun afhentedes af et engelsk Krigsskib, der førte hende til Hannover. Om Efteraaret tog den ulykkelige, unge Dronning Ophold paa Slottet i Celle; her udviste hun en stor Godgjørenhed overfor de Fattige og henlevede sit Liv i stille Gudsfrygt, elsket og afholdt af Alle, med hvem hun kom i Berøring, men stadig pint af Længsel efter sine to smaa Børn, Kronprins Frederik og Prinsesse Louise Augusta. For at adsprede sine Tanker paatog hun sig en Sygepleierskes Gjerning i de fattigste Hjem og paadrog sig derved en Sygdom, som i Løbet af faa Dage gjorde Ende paa hendes Liv d. 10. Mai 1775, et Par Maaneder før hun fyldte sit 24. Aar.

Man antog tidligere, at det var Kommissionsmedlemmet Ove Høegh-Guldberg, der havde af-

fattet Dommen over Struensee og Brandt, dette er imidlertid urigtigt; ifølge Professor J. H. Deuntzer's Skrift: Henrik Stampe, er det Kommissionsmedlemmet Stampe, som har affattet den.

Alfred C. Christensen.

Til Storhertugen af Mecklenburg-Schwerins Død

(FRA VOR SÆRLIGE KORRESPONDENT)

Rostock, d. 21. April.

IDAG har Graven lukket sig over de jordiske Levninger af Storhertug Friedrich Franz III. Anden Paaskedag indtraf hans Lig til Residensstaden Schwerin og blev høitideligt overført til Slottet, hvoraf vi nylig bragte et Billede, og bisat i dettes Kirke. I Tusindvis flokkedes Publikum om Kisten for at vise Landsfyrsten den sidste Ære. Det var særligt Sport-Foreningerne, for hvilke Storhertugen altid nærede levende Interesse, der havde opstillet sig i Rækker. Natten til Onsdag har en Afdeling Dragoner overført Liget til Ludwigslust. I alle Landsbyer, som Toget passerede, stode Folkene ude paa Veien og sendte Fyrsten deres sidste tause Hilsen. Imiddags er Bisættelsen i Mausolæet fra Kirken i Ludwigslust foregaaet i Overværelse af den tydske Keiserinde og Prins Friedrich Leopold af Preussen som Repræsentant for Keiseren, Prins Christian af Danmark, Fyrsten af Bulgarien og mange andre Fyrsteligheder. Dermed ere Sørgefestlighederne afsluttede.

Der tales endnu bestandig om den afdøde Fyrstes tragiske Endeligt. Statsministeriet har nu offentliggjort en udførlig Protokol, som er optaget paa Stedet af den til Cannes udsendte Ministerialraad Langfeld. Deraf fremgaaer det klart, at et *Ulykkestilfælde* har fremskyndet Fyrstens Død. Om et *Selvmord* kan der ikke mere være Tale. Den storhertugelige Livlæge, Dr. Müller, erklærer udtrykkeligt, at Storhertugen aldrig har udtalt Livslede, men heltemodigt baaret sine Lidelser; selv om han ogsaa havde tænkt paa at ende sit Liv, vilde han efter hele sin Tænkemaade have valgt en anden Dødsmaade.

Protokollen giver, støttet af en Skitse, en nøiagtig Fremstilling af de lokale Forhold. Denne Del af Aktstykket, der er af mere almindelig Interesse, kan finde Plads her:

„Hans kgl. Høihed Storhertugen har d. 10. April 1897 henad Kl. 7 Aften opholdt sig i sin Dagligstue, der er beliggende i det sydøstlige Hjørne af Villa Wenden i Cannes. Han sad i en Rullestol og havde udtalt, at han vilde sove. Mellem 7 og 8 — og sandsynligt henad 7½ — er Allerhøistsamme fundet liggende paa den Vei, der fører forbi den sydlige Side af Villa Wenden, paa det Sted, der paa Planen er betegnet med +, og med svære Læsioner, særligt et Brud af Rygraden. Den høie Herre blev baaren ind i Villa Wenden og døde der Kl. 8.40 af Hjertelammelse.

„Udenfor Hans kgl. Høiheds Dagligstue og ved en Dør forbunden med denne ligger en Terrasse, som er betegnet med I. Fra denne fører en Trappe paa 14 Trin ned til en større Haveterrasse — II. — som mod Syd og Sydvest er begrænset af en makadamiseret Vei, der sænker sig fra Øst til Vest. Terrassen afsluttes ud imod Veien af et gjennembrudt Stenbrystværn, der er 85 Centimeter høit. Terrassemurens Høide fra Veien af beløber sig til 8 Meter 49 Centimeter. Stedet paa Terrassen, som er beliggende lodret ovenfor den Plet, hvor H. kgl. Høihed blev fundet, er nogle og fyrreogtyve Skridt fjernet fra den omtalte Trappe, der fører fra Terrasse I. til Terrasse II.

„Den forestaaende Undersøgelse viser, at H. kgl. Høihed Storhertugen d. 10. April om Aftenen mellem 7 og 7½ er gaaet fra sit Værelse i Villa Wenden, gaaet ud paa Terrassen foran dette, herfra videre paa den næste Terrasse og styrtet ud over Brystværnet ned paa Veien.

Dr. *M.*

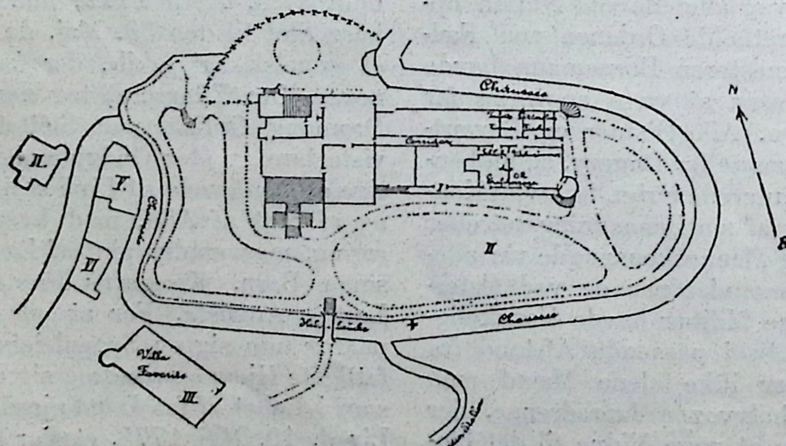

Kjøbenhavn

(Fire Vogne kjøre efter hinanden paa Kjøbmagergade). „Vor By er en Storstad!“

(Detailhandler N. N. støtter det nationale Arbeide ved atter iaar at kjøbe for over 200 Kroner Malerier). „Vor By er Nordens Athen!“

(Prins Adalgar af Salm-Reifferscheidt-Krautheim boer 10 Dage paa d'Angleterre). „Vor By samler den europæiske Koncerts Traade!“

PLAN OVER VILLA WENDEN OG NÆRMESTE OMGIVELSER (EFTER DEN OFFICIELLE SKITSE)

KRONPRINS GUSTAF, PRÆSIDENT FOR UDSTILLINGSKOMITEEN

Udstillingen i Stockholm

(FRA VOR SÆRLIGE KORRESPONDENT)

I. Stockholm som Udstillingsby

En Verden i Forkortning:

Bjergbyens Terrain med Huse, der synes at naae Himlen, og hængende Haver langs Klippens Sider.

Søstadens afvexlende Liv med smaa Dampbaade, der skær Furer i Vandets Flade, med Skibe, hvis Seil i lyse og mørke Nuancer synes svæve som Sommerfugle i Leg eller minde om Flaggermus, der sprede Vingen til Flugt.

Storstadens Præg med de brede Gader, Parkanlæg overalt og stilfuld Architektur.

Og saa det Hele omgivet og gjennemskaaret af Skov og blaanende Sø —

Naar Udstillingen den 15. Mai aabner sine Døre og samler alle Nationer i „Staden ved Mälaren“, vil hver Enkelt midt i dette cosmopolitiske Caravanserail kunne finde lidt af Hjemlandet.

Englænderen, der overalt slæber sit Fædreland med, kan for en Gangs Skyld lade det blive hjemme „It is quite homely here“, Comfort, hurtig Befordring med de aabne Sporvogne, man springer af og paa, Vognen standser neppe, videre i livlig Fart.

„Rather American“, praktisk og fornuftigt, Lys og Luft, et Telefonsystem, der er saa udbredt, at selv Fiskerkonen har Telefon i sit lille Telt paa Torvet —

Men Italieneren, Stakkel, maa føle sig frem-

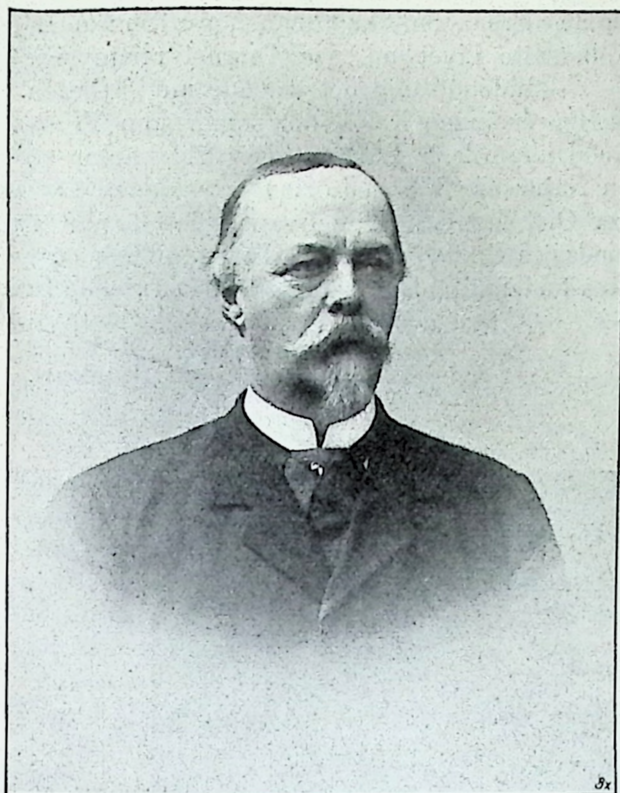
PRINS EUGEN, PRÆSIDENT FOR KUNSTUDSTILLINGEN

Veien til Hasselbacken. Ud over Haven med Bellmans Buste lyder Orchestrets Toner mellem Officiersuniformer og lyse Toiletter; der er Ungdom og Liv ved Sexaen eller ved Punchen og de isafkølede Drikke, munter Sorgløshed, der ved sin Flugt, sit hurtige Pulsslag er helt sydlandsk. „Tout comme chez nous", gjentager han, men overraskes dog, naar han kjører langs Strandveien. Kun 10 Minuters Vei fra Byens Hovedkvarter, forbi en Række nyopførte elegante Huse, forbi „Nordisk Museum", Sverrigs Kensington, til Udstillingen, der ligger i Begyndelsen af Djurgården. Djurgården er Sverrigs „Bois de Boulogne", en Park, der vexler med vild Natur og Klippevægge, smilende Enge og vel vedligeholdte Spaseregange, Restaurationer og Forlystelsesetablissementer, som speile sig i Vandet, der paa alle Sider omgiver Skoven.

Udstillingsterrainet er kun 210.000 Kvadrat Meter stort, men ikke kan man tænke sig en smukkere Plet, med Stockholms Havn i Forgrunden, som Ramme Djurgårdens ranke Træer og det kuperede Terrain, der skraaner ned mod Vandet; thi paa tre Sider kan Udstillingen speile sig i Søen, bag ved kneiser steile Bakker, og paa Toppen det bekjendte „Skansen", Udsigtspunktet omgivet af et Friluftsmuseum. Terrainet bliver af Kjøreveien til Djurgården skilt i to Dele; over Veien er bygget 3 Viadukter. Selve Bygningerne omfatte: en Kunsthal, en Maskinhal, en Fiskerihal, en Del mindre Bygninger, Kiosker og Pavilloner; endvidere vil Nordisk Museum med dets provisoriske Tilbygninger blive indlemmet i Udstillingen. Sverrig, Norge, Rusland, Finland, vil deltage i Udstillingen, medens Kunstudstillingen vil blive international. H. K. H. Prins Eugen, Kong Oscar den II. yngste Søn, der selv har Navn som Kunstner, er Præsident for Kunstudstillingen; Præsident for Centralkomiteen er H. K. H. Kronprinsen; for Finansforvaltningen Öfverstathålleren Friherre Gustav Tamm; Commissair for Industriudstillingen Grosserer Arthur Thiel; Commissair for Kunstudstillingen Oscar Björck, Medlem af det kongelige Akademi for de frie Kunster. Af disse Komiteens Medlemmer bringe vi idag Billeder.

med her i Nordens Venedig, uden Marmorets Minder og Sydens Romantik.

„C'est tout comme chez nous", siger Pariseren. Naar Guderne kjede sig, pleie de at aabne deres Vinduer og se paa Paris; de kunde ligesaa godt se paa Stockholm, se paa Blasieholmen med Grand Hotel op ad Nationalmuseet, se Færdslen over Norrbro og Slottet som Baggrund over for Opera-Terrassen, hvor Stockholmeren nyder sin Eftermiddagskaffe, medens Udlændinge mødes i Spisesalen med den omtalte Dekoration, som Myndighederne fandt obscøn. Der var Tale om at nedlægge Forbud — — og Folk strømmede til. Men overalt er Cafeerne fyldt, overfyldt. Hos „Bern" og hos „Blanch" og i „Rydbergs Matsal" hvis diskrete Gobelins danne Ramme om det elegante Stockholm, der her mødes efter Theatertid. Naar Mørket falder paa, og Stockholms 6000 Lygter som gyldne Striber illuminere Byens lige og brede Gader, gaaer

OVERSTATHOLDER, FRIHERRE G. TAMM,

PRÆSIDENT FOR FINANSFORVALTNINGEN

GROSSERER ARTHUR THIEL,

COMMISSAIR FOR INDUSTRIUDSTILLINGEN

Som Centrum staaer den store Industrihal med sine fire Minareter, der bestiges med Elevator, og man seer for sig Byen — — Stockholm som Idyl, omkranset af blaanende Sø, Stockholm i straalende Sollys eller mørk og alvorlig mod de steile Klipper. Hallen er den største Træbygning, som nogensinde er konstrueret, men Sverrig er jo ogsaa i vore Dage et Land, der har mest Træexport. Udførslen af Trævarer, som i 1866 neppe oversteg 30 Millioner Kroner, er nu naaet til 120 Millioner, og Landet nøies ikke med dette; — Opfindelser gjøres: Doctor Laval, Sverrigs Edison, er viden om bekjendt for sine Opfindelser af Turbinen og Mælkeseparatoren, der vil findes paa Udstillingen —.

Kunsthallen er straalende hvid med rige Ornamenter i Guld — — Antithese mod Maskinhallens dystre Skrog i Jern og Glas.

Blandt de særlige Afdelinger tales meget om „gamle Stockholm“, bygget af Architekt Fredrik Lilljekvist. Hr. Lilljekvist har nøie holdt sig til Beskrivelsen fra gammel Tid. Det er Sverrig i det 16. Aarhundrede fra Johan III.'s Tid; det speiler sine Mure i Norrstrøms Vand. En Bro bringer den Besøgende til den gamle „Helgeåndsholmen“. Her ligger „Helgeåndshuset“, det gamle Hospital for Spedalske — Fra Helgeåndsholmen gaaer man ned i selve Staden forbi Vorderport ind i „Smedjegatan“. I den gamle Gade møder Øiet Butiker, hvor Kobbersmede, Kunstsmede og Lysestøbere arbeide i de aabne Døre. Tilvenstre ligger Huset, som beboedes af Reformatoren Olaus Petri, saa staaer man foran det gamle „Draketornet“, hvor Kong Gustav I. lod indespærre de Fanger, til hvem der ikke var Plads i Slotsfængslet. Videre forbi Slottet med de gamle brede Vandgrave, forbi det gamle Raadhus og „Stortorget“, hvor Christian II. 1520 lod henrette en Del af den svenske Adels fornemste Mænd.

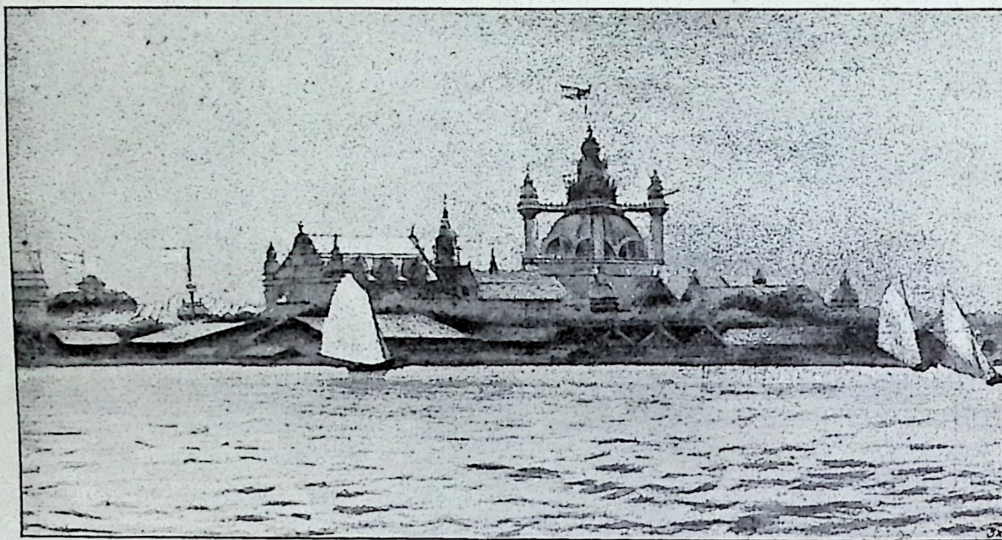
OSCAR BJØRCK,

COMMISSAIR FOR KUNSTUDSTILLINGEN

Fra gammel Stockholm med sin middelalderlige Romantik, med Mindernes Glorie og Fortidens Stilhed, glider man ind i Fantasiens Land, „Saga Grotten“; opført i selve Vandet hæver sig den mystiske Eventyrgrotte, hvor Baaden glider frem under stadig skiftende Lyseffekter. Nu lyder Spørgsmaalet her som altid: „Bliver Udstillingen færdig? Eiffeltaarnet paa Pariserudstillingen 1889 var ikke langt fra at staa ufuldendt paa Aabningsdagen, Ingen vilde fuldende det. Man talte sagte om Arbeidere, der Gang efter Gang var styrtet ned fra den svimlende Høide; man hviskede derom, høit bød man store Summer, og Folk satte Livet ind, saa Taarnet reiste sig — — — fuldendt stod det truende mod Himlen.

Her er ingen Kolos, der staaer som Trudsel; fra Djurgårdens Bakker viser Stockholm sig i en Natur af Skjønhed: Havets vexlende Liv tager Øiet fangen, Rennaissance-Slottet paa den modsatte Bred byder Øiet Hvile; idyllisk og næsten fuldendt staaer Bygningerne ved Søens Bred — — — byder Velkommen i Smil!

Agga Amdrup.

UDSTILLINGSBYGNINGEN I STOCKHOLM

Olympia

ROMAN I FEM BØGER AF R. E. FRANCILLON

(29. Fortsættelse).

„Ja, Danny. Og har De glemt Papegøien, som sagde: *Kys Polly* og et andet Ord, som jeg ikke vilde sige, om jeg saa kunde blive Konge over begge Indier? Og har De glemt Slaget ved Catamarca — og alle Sangene? *Al Salir* og *Yaller Gals* og *Ave Maris Stella*. De pleiede jo selv at synge Dem ligesom en Lærke, der var Ingen, der kunde synge dem saa kjønt; og det var mig, der havde været Deres Læremester. Aa, og *Molly Bawn*, som jeg pleiede at kalde Dem i gamle Dage. Nei, nei, Molly Bawn kan ikke rent have glemt Danny.“

Det var Forsyth, der havde fortolket hendes taagede Drømme, og havde malet dem for hende i Regnbuens Farver. Hun vidste godt, at hun havde opholdt sig et andet Sted, inden hun kom til Clifton; og ved megen Anstrengelse og ved at søge tilbage ad halvt udslettede Stier, havde denne Forudtilværelse antagen en vis Form og Farve. Men hvad er saadanne Fodstier uden en vis Klang? Vore Øren vaagne førend vore Øine. De ere de eneste af vore Sanser, som ikke glemme. Vi glemme Ansigter og vi veed, at Stemmer forandres, men hvem har nogensinde hørt om en saa slet Hukommelse, at den kunde glemme en Sang, naar den blev gjentagen af den samme Stemme, skurrende eller behagelig, forandret eller uforandret, som første Gang lod den lyde for vore Øren, hvorlænge det end er siden?

Melodien, halvt nynnet og halvt brummet af den gamle Soldat i Gressford-Skovens Ensomhed, virkede som en Talisman. Den opfriskede Alt i et Nu, som om hun blendedes ved pludseligt at træde fra dybt Mørke ind i et glimrende oplyst Værelse. „Danny! Dette Kjælenavn fik den længe forstummede Streng til at klinge; og dernæst Forbindelsen mellem hendes Onkel og Majoren — en vild Ide opstod i hendes Hjerne.

„Du gode Gud!“ raabte hun til den gamle Lykkeridder, „De er da ikke min Fader?“

„Nei, Kjære — men Gudskelov, at De nu kjender mig!“

Hun sukkede lettet — det havde været altfor grusomt at faae Mrs. Westwoods Anskuelser om hendes Faders Optræden og Vaner saa fuldstændigt bekræftet. Hun skammede sig ved at have krænket sin Faders Minde ved den Tanke. Men hendes Frygt var næsten forsvunden — maaske hun virkelig vilde faae Oplysning om sit fordums Liv og de Mysterier, som nu omgav hende. Og med halvaabne Læber ventede hun derfor at høre mere; et Ord og en Melodi havde vakt hendes Opmærksomhed.

„Ja, jeg er Danny! Jeg er ikke ganske Deres Fader, men meget nærved det, maaske nærmere, end hvis jeg virkelig var det. Aa, det er paa høie Tid, at jeg kom tilbage til Dem — jeg vilde have været tilfreds med at slentre omkring Stedet og af og til se et Glimt af Dem og se, hvor stor De er bleven, en gammel Nar som jeg er — men nu er det forbi. Jeg har ganske andre Ting i Hovedet, og dem maa jeg have klaret.“

„De fulgte efter mig, for at fortælle mig — hvilket? Hvem er jeg? Hvad er der skeet? I hvilket Forhold staaer De til mig, naar De ikke er min Fader? For Guds Skyld, lad mig endelig finde et Menneske, der kan tale rent ud og sige, hvad han mener. Jeg er hjertesyg af at være holdt for Nar. Mr. Sullivan, eller hvem De end er, jeg rører mig ikke af Pletten, før jeg har faaet Alting at vide.“

„Naa, naa, vær ikke saa ivrig. Er det ikke det, jeg er kommet for at fortælle Dem? Kald mig blot ikke ved det Navn. Se saa — nu er jeg mere rolig“, og han tørrede Øinene af med sit Ærme. „Vi ere Allesammen fødte Tosser, og jeg er den værste af dem. Kan De huske det store Slag ved Carabobo?“

„Jeg har aldrig hørt det Navn.“

„Har De aldrig hørt Tale om Carabobo? Det var det mest storartede Slag, der nogensinde har fundet Sted, skjøndt jeg ikke burde sige det, eftersom jeg selv var med. Jeg glemmer aldrig den Dag, eller hvordan Royalisterne vilde have skudt os sønder og sammen, om General Bolivar ikke havde været og en Anden, hvis Navn det vilde være ubeskedent at nævne. Men jeg siger Dem, at Irlænderne gjorde deres Pligt den Dag, og jeg var i Spidsen for dem. Seer De, General La Torre —“

„Har jeg Noget at gjøre med General La Torre?“

„Nei, Kjære —“

„Lad saa ham fare og gaa videre.“

„Ja, naar De ikke bryder Dem om General La Torre, saa springer vi ham over. Kort og godt, vi dræbte en sex tusinde af de Blodhunde, jeg og de andre Karle, og vi tog deres Bøsser og deres Bagage — og det sidste trængte vi haardt til, kan jeg fortælle Dem, og vi skikkede La Torre afsted med Halen mellem Benene — tro mig, det var Død og Ære den Dag, og Æren var vor og Bagagen i Tilgift. Afsted til Caracas var Løsenet — i de Dage var der ikke Tale om at sidde stille, og forresten havde Halvparten af os Ingenting at sidde paa. Jeg havde faaet syv Kugler under Skindet og et Sabelhug, der parterede mig halvt — der seer De Mærket af det. Men det var ikke Majorens Skik at sige *Holdt*, naar Generalen sagde *Fremad*. Aa, det var en storartet Tid!“

„Og hvor foregik alt dette? Og hvad har det at gjøre med mig?“ spurgte hun, da Majoren tav.

„Det foregik paa et Sted, der hedder Amerika. Men selv om De ikke har hørt tale om Carabobo, maa De have hørt om General Bolivar — ham der slog Kongen af Spanien?“

„Var min Fader med der? Var han med i Slaget? Blev han dræbt?“

„Pokker heller! Men tro mig, det vilde jeg heller ikke have vidst Noget om. Jeg havde nok at gjøre med at hytte mit eget Skind, og det havde vi Allesammen. Men saa drog vi til Caracas — og der var øde, da vi kom der. Jeg har aldrig seet et saa øde Sted. De har sagtens antaget os for Kannibaler, for hele Befolkningen, Mænd, Kvinder og Børn var stukket af og havde ikke efterladt Andet end de bare Brosten. Naa, det var paa Veien til Caracas, at vi en Nat gjorde Holdt i Nærheden af Valpladsen, hvor nogle af Kongens Tropper havde slaaet Leir — og det var brave Fyre; det sømmer sig ikke for en gammel Soldat, der har kæmpet snart her og snart der, at tale ilde om en Fjende; saa var han en daarlig Vaabenbroder. Som Fører for den britiske Frivillig-Legion, der var med i hele Kampen men ikke fik Noget af Byttet, tænker jeg som saa, Du skal gjøre en lille Runde mellem de stakkels Djævle, der har bidt i Græsset; for Lommerne paa dem, der taber, ere gjerne bedre forsynede end paa dem, der vinder.“

„Naa — og De — De fandt min Fader blandt disse brave Mænd?“

„Nei, Pokker heller.“

„Hvad fandt De da?“

„Dem.“

Olympia studsede over en saa pludselig og uventet Løsning paa en vidtløftig Historie om Slaget ved Carabobo, som hun aldrig havde hørt nævne. Hun ændsede ikke, hvordan Minuterne fløi — den blotte Omtale af et virkeligt Slag ved En, som selv havde været med, havde varmet hendes Hjerte ligesom en Trommehvirvel. Forsyth havde aldrig meddelt hende sine militaire Oplevelser, og hun vilde ligesaa lidt have tænkt paa at sætte ham i Forbindelse med Krigskunsten som Majoren med Malerkunsten. Hun vilde have været ligesaa interesseret om hun ikke selv havde været med i Slaget ved Carabobo.

„Mig?“ spurgte hun aandeløst. „Paa Slagmarken?“

„Det var en stakkels Senora, der holdt et Barn i sine Arme. Hun var flygtet fra Caracas, stakkels Dame, og var kommen af Asken i Ilden. Sandelig hendes Sjæl var allerede ude af Kroppen paa hende, da jeg kom til og stoppede den med en Dosis Brandy.“

„Var det min Moder?“ spurgte Olympia alvorligt. Det var hendes Fader, hun altid havde tænkt paa og hørt Tale om, og hendes Moder var noget ganske Nyt for hende.

„Stakkels Dame, saa nysselig en sortøiet Senorita var hun, som en gammel Soldat, der dog har seet adskillige, kunde ønske sig at se. Aa, det var bedrøveligt for En, der har en Smule Hjerte i Livet, at se en døende Dame og et levende Barn ligge der muttersene mellem alle de døde Soldater. Det gav En Noget at tænke paa, og det faldt mig for Brystet.“

„Og hvad gjorde De saa?“

„Jeg kunde da ikke lade Dem blive liggende der. Jeg eftersaae mine Pistoler og bragte saa de To hen til mit eget Kvarter — og det var alt det Bytte, jeg fik den Dag — en døende Kvinde og et Barn. Hvor Kammeraterne grinte, da de fik det at vide.“

Det er hændt Major Sullivan til Sullivan Castle, at han et Par Gange er bleven mistænkt for at fortælle Røverhistorier eller omgaaes letfærdigt med Sandheden. Forsyth vilde for Exempel ikke have givet ham noget godt Skudsmaal, og hvis Gerald var bleven klogere end han havde været før, havde han al Grund til at tvivle om hvert Ord Majoren sagde. Men skjøndt Olympia havde lært at mistro Alle og Enhver, troede hun paa ham.

Medens Forsyth førte det tilbagetrukne Liv, der gav ham et stadigt Præg af at have Noget at dølge; medens Capitain Westwood gjorde Vold paa sin Natur; medens Mrs. Westwood handlede under Indflydelse af et uforklarligt Motiv; medens Gerald talte, som mente han et og opførte sig som mente han et Andet; saa talte den storpralende Major — for ikke at bruge et strengere Udtryk om hans Eiendommeligheder — ligesaa tydeligt Sandhed som de Andre talte eller handlede imod deres bedre Vidende. Hun kunde ikke have angivet nogen Grund for at hun troede paa hans Fortælling, men hun var berettiget dertil ved en Modsætning, der vilde have overbevist Enhver, der besidder instinktmæssig Evne til at læse i Folks Væsen.

„Det var ikke store Sager efter saa haard en Kamp?“ vedblev han, med et næsten bønfaldende Blik paa hende, som om han endnu skammede sig over at han, en Haandhæver af Disciplinen, ikke havde benyttet Leiligheden bedre til at plyndre Andre. „Naa der var ikke Noget at gjøre ved det — og den stakkels Senora døde i Løbet af den følgende Dag. Men hun var en gift Kvinde, det er der ingen Tvivl om, og hun fortalte mig tilstrækkeligt til at lede mig paa Sporet. Men dengang var der ikke Tid til at sende Dem hjem, og hvordan kunde jeg lade Dem ligge paa Veien, stakkels lille Kryb som De var, der smilte til mig og ikke havde Nogen til at sørge for sig? De var ikke til megen Gavn paa en March, eller rettere sagt, De var til grumme meget Besvær, inden jeg kunde faae Gavn af Dem.“

„Hvad — hvad mener De —“

„Jeg var Deres Fader og Moder, Kjære, og Søster og Broder og Goldamme og det Hele, inden jeg fik Dem sendt afsted til Deres Fa-Onkel, min Ven Capitainen i The Laurels — dengang i Clifton. Aa, men det var drøit! — De fulgte med, hvor jeg gik og stod, ligefra Cap Horn til Hudsonbugten; men det var alligevel en skjøn Tid, og det skar mig i Hjertet at maatte sige Farvel til Dem — men naar Fanden skyder bagpaa, er man nødt til at følge med.“

„Major Sullivan“ — begyndte hun forlegent, idet hun rakte Haanden ud.

„Siig Danny, Kjære — det vil gjøre en gammel Soldats Hjerte saa godt, at høre det gamle Ord igjen.“

„Altsaa, Danny! — Dengang vilde jeg ikke lade Dem kysse mig“, sagde hun. „Men, nu maa De gjerne.“

„Og det gjør jeg ogsaa!“ sagde han og berørte vaersomt hendes Pande med sit graasprængte Skjæg.

„Aa, men hvorfor har De ikke sagt mig det for længe siden?“

„Det undrer Dem? Jo, det er fordi jeg vil frelse Dem engang til.“

Det er vanskeligt at forklare, men der indtraadte en umærkelig Forandring i hans Væsen — det mistede sin Jevnhed.

„Jeg hører, at De staaer i Begreb med at gifte Dem med den unge Knegt, jeg engang frelste fra at drukne. Ligemeget hvorfra jeg veed det — jeg veed meget mere om Deres Forhold, end De aner. Det er ikke for Ingenting, at jeg har trasket om her fire Gange om Aaret — paa mærkelige Tider. Naa, seer De, der tager Master Gerald, den unge Landstryger, til London, vældig skudt i Dem, det maa jeg sige, vældig skudt, og saa — saadan kan det gaa —“.

„Hvad mener De med det — er der flere Gaader? Faaer de da aldrig Ende?“

„Der er ikke Spor af Gaade. Der er en ung Veninde af mig der — en overmaade smuk Pige — og De veed nok, en ung Mand er en ung Mand.“

„Saa vil jeg ikke høre mere. Gerald er tro som Guld.“

„Det er nok muligt — og Guld er tro mod den, der har det. Mænd og Guld kan ikke være tro mod To paa engang, veed De nok. Men Pigen

er ligesaa fattig som Job — eller som Majoren; det kommer ud paa et. Naa, jeg vil ikke nævne Navne eller fortælle Historier. Hvis De ikke vil tro den Mand, der har frelst Dem fra at dø, paa hans Saligheds Ed, saa siger jeg ikke mere."

„Og jeg vil hverken høre Navne eller Historier", sagde hun stolt, skjøndt med en Gysen i Hjertet. „Gerald er ligesaa tro som — jeg selv."

„Den unge Skurk! Jeg havde aldrig troet om ham, at han var saadan en udspekuleret Rad."

„Hvad, elske En og gifte sig med en Anden? De har mig tilbedste ved at fortælle mig saadan en Historie."

„Og hvorfor skulde han ikke det? Elske den Fattige og gifte sig med den Rige — det er Verdens Gang."

„De mener, at han elsker mig og vil gifte sig med hende?"

„Pokker heller. Jeg mener, at han elsker hende og vil gifte sig med Dem."

„Det er meget venligt af Dem at fortælle mig, at jeg er et godt Parti. Men hverken jeg eller Gerald veed Noget af det. Det er mig, der gifter mig med den Rige, og ham, der gifter sig med den Fattige."

„Hvad behager — veed De ikke af, at De er saa rig som en Jøde? Veed De ikke af, at der er kommet Brev fra Sagførerne i Lincolns Inn Fields om, at De har arvet Deres Moders Formue i Buenos-Aïres."

„Jeg? De er gal, eller jeg drømmer!"

„Ingen af Delene. Jeg har ikke smagt en Draabe siden imorges. Maaske vil De tro mig, naar jeg fortæller Dem, at jeg har seet et Brev — ligemeget hvor — men jeg kjender min gamle Ven Capitainen, og det Meste af hvad han veed, det veed jeg ogsaa."

Hun vilde have været en Idiot, hvis hun var vedbleven at tvivle. Hun lyttede, ikke blot til Major Sullivans Ord men til Forklaringen af Alt, hvad hun havde seet og hørt den Dag og hele den Maaned, der gik forud for den. Muligheden af at hun pludselig var bleven rig betød i og for sig ingenting. Men Forandringen hos Gerald, Tantens hidtil uforklarlige Opførsel, de hemmelige Samtaler imellem de To, Alt undtagen hendes Onkels Stædighed lod sig meget let forklare ved den Omstændighed, at hun var bleven rig. Hun undrede sig ikke over, at hun blev holdt i Uvidenhed om Arven, indtil den var i god Behold hos Mrs. Westwoods Søn. Hun grebes et Øieblik af naturlig Skinsyge, der ikke behøver at have sit Udspring af Kjærlighed, og af bitter Skuffelse over Geralds Troskab, som hun havde troet paa ligesaa fuldt som paa sin egen. Hun troede, ikke fordi Majoren havde opfordret hende dertil, men fordi hun troede, hvad hun selv havde seet og dog først nu gjennemskuet.

„Aa, hvad skal jeg gøre?" udbrød hun, følende Grunden vakle under sig og oplade en Afgrund af Bedrag og Forræderi. Der var Ingen, hun kunde stole paa, ikke Een, ikke en Gang Gerald, hvis hengivne Selvopoffrelse, nu da Aarsagen var opklaret, kun gjorde ham til Gjenstand for Ringeagt, baade paa Grund af hans egen foragtelige Charakter, og som Moderens Lededukke. Tanken om at være rig vakte ingen anden Tanke hos hende, der kjendte ligesaa lidt til Penge som til Giftermaal.

„Hvad De skal gjøre, Kjære? Ja, her staaer Major Dionysius Sullivan til Sullivan Castle, Grevskabet Sligo, rede og villig til at staa Dem bi mod alle de Skurke — Onkler, Tanter, Fættere og hele Resten. Aa, det var en ilde Stund, da jeg lod Dem komme mellem det Folkefærd — det knuste mit eget Hjerte, der elskede Dem som om De havde været min egen lille Pige, og nu er det ligeved at knuse Deres med. — Husker De nu hvilket frit Liv vi førte, da De ikke var Andet end min egen lille Pige?"

Hun stod ikke længer stille men begyndte at gaa op og ned foran ham i saa fuldt Oprør mod hele den civiliserede Menneskeslægt, som om hun aldrig havde forladt sit fjerne Vesten.

„Ja, det var virkelig en Feiltagelse! Jeg er ikke skabt for dem og deres Sædvaner. — det har altid været Tilfældet lige siden jeg blev født. Selv om jeg ikke mindes de gamle Dage, saa føler jeg dem, og jeg vil have dem tilbage. Tante Car'line opfordrede mig til at løbe bort — og det vil jeg."

„Min egen brave Pige!"

„Jeg vil ikke længer trækkes om ved Næsen. De kan beholde mine Penge, men mine Penge er ikke mig. Hvis det er dem, Gerald ønsker, saa lad ham tage dem og gifte sig med hvem han vil. Aa, hvis jeg ikke var en Kvinde! Hvorfor blev jeg ikke en Dreng?"

Majoren saae ud som om han havde fremmanet en Gjenganger, der gjorde ham angst og bange. Men pludseligt, ligesaa hurtigt som den var opstaaet, lagde Stormen sig atter.

„Tag mig med til London," sagde hun, livligt men roligt, som En, der har taget sin Beslutning.

„Til London? Det var ikke min Mening, at De skulde tage det paa den Façon."

„Sig Ja, eller Nei. De veed ikke, hvad De har frelst mig fra — og at tænke sig, at imorgen —"

„Naa, jeg vil tage med Dem til Verdens Ende!"

„Men endnu iaften — det vil være forsent imorgen. Nu med det Samme, inden jeg seer Nogen af dem igjen."

„Det er virkelig Deres Mening? De troer Alt, hvad jeg har fortalt Dem? Saa Gudskelov! Jeg skal bare spænde min Vadsæk, saa er jeg parat. Men De har vel noget Tøi? Hvordan vil De faae det sendt afsted?"

„Jeg har Ingenting, saa jeg har ikke Noget at sende afsted."

„Jeg leier altsaa Peters Gig — men hvor skal jeg møde Dem?“

„Kjør hen til Veiviseren paa den anden Side Stackworth. Det er henved en Fjerdingvei fra Bager Morse. Jeg skal være der, naar De kommer.“

„De vil være der i Mørke — ganske alene? En ung Dame som Dem? Det er en gal Historie. Jeg troede, at naar jeg kom kjørende —“

„Nei! Nu vil jeg gaa efter mit eget Hoved, hele Resten af mit Liv. Vent ved Veiviseren, og naar De seer en ung Mand —“

„En ung Mand? Og hvem er det?“

„Hør efter naar der fløites — saadan — tre Gange — hold saa og vent. Jeg skal være der et Øieblik efter. Jeg laaner Geralds Klæder; men ligemeget. Jeg skal nok betale ham for det, siden han holder saameget af Penge. En Kvinde har aldrig duet til Noget, hørte jeg det ikke i Formiddags? Siig Nei, om De vil, jeg vil alligevel handle efter mit eget Hoved. — Og sagde jeg ikke, at jeg hader at jeg er en Kvinde?“

Hendes rokkede Tro paa Geralds Troskab, hendes Foragt for alle de menneskelige Væsener, der omringede hende som deres forsvarsløse Bytte, hendes Utilfredshed, hendes Æresfølelse, hendes Higen efter et frit Liv, hendes gamle Afsky for sit eget Kjøn, og den Frihedens Arvelod, hvortil hun, som Majoren havde udmalet det, var bleven født, smeltede sammen til en stor Beslutning, der jog hende afsted som en Orkan. Hun havde tidt sagt: gid jeg var en Mand; men nu i samme Øieblik denne Beslutning greb hende som en Aabenbaring, udbrød hun:

„Jeg *vil* være en Mand!“

FJERDE BOG

Den bestøvlede Kat

FØRSTE KAPITEL

Det er i vor Tidsalder overflødigt at dvæle ved Virkningen af Tante Caroliner og Onkel Johns paa Naturer og Charakterer, der i Forhold til dem ere som den unge Ørn til en ældre Canariefugl, der er født og opvoxet i sit Bur. Olympia maatte naturligt anstille en Sammenligning mellem sit Liv i Gressford og den Frihed hun havde følt og læst boltrede sig udenfor hendes Bur. Den sprudlende Livslyst kan ikke underkues af det eneste Middel, Mrs. Westwood forstod at benytte. Det maatte komme til en pludselig Afgjørelse — og den kom i den Straaleglans, som Guder og unge Piger kalde en Aabenbaring og mere ædruelige Dødelige kalde et landligt Bal. Det havde vist hende, hvad hun attraaede, og Forsyth havde lært hende, hvad hun kunde udrette.

I hele dette Kaos opdukkede saa Kjærlighedens Aand, der aldrig er langt borte fra Naturer som hendes. Men selv denne feilende Aand var i hendes Tilfælde dømt til at overtræffe sine sædvanlige Feiltagelser. Hvorledes kunde hun, hvis Textbøger til Kjærlighed og Liv vare de Noveller og Romaner, som fandtes i et Hus, i hvilket der aldrig kom nye Bøger, forestille sig, at hendes Glæde over dagligt at være sammen med en Mand, der underviste og skjændte paa hende, kunde staa i fjerneste Forbindelse med den vidunderlige Drøm, der, ifølge hendes Bøger, udelukkende er et Privilegium for Ungdommen? Ikkedestomindre var det kun Tanken paa ham, der fik hende til at tøve, inden hun benyttede sig af den pludselige Aabning af Døren til hendes Bur; og hvad mere er, det var ham alene, som hendes Hjerte negtede at indbefatte i den Afsky, som Geralds feige Hykleri havde indgydt hende mod ethvert menneskeligt Væsen, der færdedes i Gressford St. Mary.

(Fortsættes).

Mai Maaned

Det lufter frisk i Haven,
nu brydes Knoppernes Skjæl;
og over de vaade Veie
rinder et Solskinsvæld.

Hei, Vært! endnu et Bæger,
det sidste til jer Gjæst.
Og bind saa op min Vadsæk
og træk af Stald min Hest.

Jeg hører Blæsten spille
imellem Siv og Straa;
jeg seer et Solglimt dirre
igjennem Luftens Blaa.

Jeg seer et Solglimt dirre
over et rødligt Tag,
af høie Bjælker løftet,
med Fyrrekroner bag.

Jeg hørte en Sidsken synge
en Vise for sin Brud:
Alle de grønne Knopper
har foldet inat sig ud.

Nu blomstrer Kjær og Enge,
Mai Maaned rinder op.
Et Bæger Vin, det sidste;
og saa, min Hest: Galop!

Edvard Søderberg.

Rationel Kvindedragt

Der har, ogsaa hos os, fra Tid til anden, været gjort velmente — skjøndt ikke heldige — Forsøg paa at raade Bod paa Mislighederne ved vor moderne kvindelige Dragt. Det vil saaledes maaske erindres, at der for en Del Aar siden dukkede op et saakaldt „Reformliv“, paa hvilket Skjørterne blev knappet; det gav Figuren noget ubehjælpeligt klumpet og uskjønt, — en Mellemting af en Korsetfigur og en naturlig Figur — og fik ikke lang Levetid.

Thi i Toilettespørgsmaal kan man ikke ustraffet sætte sig ud over Skjønhedens Krav; enhver Reform, der gjør det, er med det Samme dødsdømt, Skjønhedsinstinktet, Trangen til at behage, er nu engang uudryddelig i den kvindelige Natur. Og derpaa er Intet at sige. Hvad det gjelder om er, at vor Skjønhedssans er sikker og harmonisk. Helt enkelt kan man sige, at den Smag er ren og ædel, der i alt væsentligt følger Naturen og respekterer dens Former og Love, den uren, uædel og vulgær, der med alskens Kunster søger at dølge, fordreie og forfuske Naturen.

Det er ikke min Mening her at forvilde mig ind paa det vidtløftige og omstridte Spørgsmaal om Moden i Almindelighed og dens monstrøse Extravagancer, skjøndt det kunde være fristende nok. Betragt bare i den første den bedste Modejournal dette groteske afstikkende Væsen med den lange Hvepsetaille, de uhyre, ud i Veiret staaende Pufærmer, med den store Hat overlæsset med Blomster og Fjer i alle Farver, de høihælede spidssnudede Sko! Man veed ikke, om man skal le eller græde! Jeg undres, om ikke enhver virkelig Dame hemmeligt føler det som en uværdig Fornedrelse slavisk at skulle rette sig efter Moder, der ved første Øiekast melder sig som udsprungne af en forvildet og forsimplet Demimondesmag og Fantasi? Men dette er ikke en Opgave for den Enkelte; en Forandring her maatte fremgaa af et ændret Syn paa disse Ting hos udviklede dannede Kvinder den hele Verden over.

Hvad jeg her vil fæste mig ved, er et enkelt konstant og centralt Træk ved den moderne Kvindedragt, der er typisk for al Unatur ved den, Korsettet. Det er i mine Øine et prægnant Udtryk for den *lave* i sit Væsen usædelige Trang til at behage Manden à tout prix, selv paa Bekostning af Sundhed og Velvære, *den* Behagesyge, der bunder i et gammelt Slavindeinstinkt og som er en Karikatur af den fribaarne Skjønhedsglæde, der hænger sammen med det fineste i vor Natur, og som f. Ex. lyser ud af de antike kvindelige Statuer, den stolte Glæde — lige fjernt fra Pruderie og koket Stillen til Skue sit Legemes fuldkomne Harmoni.

Om Korsettets Skadelighed er der blandt Sag-

KRISTINE DAHL

kyndige nu vel neppe nogen Uenighed. Jeg skal derfor ikke her gaa ind paa alle de unødige Lidelser og Svagheder, som det direkte og indirekte kan være Skyld i* ved det Tryk det udøver paa alle de indre Organer, som derved misdannes („Snørelever“ f. Ex.) og forskydes, den utilstrækkelige Respiration og daarlige Blodcirkulation, Blegsot, Fordøielsesbesværligheder, Galdesten, Underlivssygdomme og de unødigt haarde Barnefødsler. Bryst- og Rygmusklers Svækkelse som hindres i sin naturlige Funktion, den at støtte Legemet og endelig — og ikke mindst, den stadige Følelse af Tvang og manglende Velbefindende. Om disse Ting tør der vel nu som sagt være Enighed blandt Lægerne, og seer man en enkelt Gang Nogen vove et svagt Forsvar for det, vækker det et Smil bare hos Alle, der virkelig har studeret disse Ting. (Jeg læste nylig i en ledende dansk Avis en indsendt Artikel (af H. P.) en tosset Historie — som formentlig skulde bevise Korsettets Uundværlighed (!) — om et stakkels Vanskud af et Pigebarn, der af sin Læge var blevet forordnet at anlægge Korset. Jeg tillader mig at tro, at en fornuftig afpasset Gymnastik havde været den rette Behandling.)

Kun saa er der det meget mer omstridte Spørgsmaal om Korsettets æsthetiske Berettigelse. Jeg tillod mig ovenfor at mene, at virkelig harmonisk Skjønhed ikke er mulig hvor Naturen ikke respekteres. Hvad der gjør Vold paa den i væsentlige Ting, *kan* ikke være vakkert for en sund Smag. Lad os huske paa, hvorledes det normalt udviklede Kvindelegeme seer ud fra Naturens Haand, og som bl. A. de antike kvindelige Statuer viser os det. Busten fast, uden overdreven Yppighed, den tvangfrit udviklede Midie, *hvis smalleste Parti er ved det midterste Ribben*, gaaer pænt og harmonisk over i det kraftige, men ikke fremspringende Hofteparti. I Modsætning hertil viser den typiske moderne Korsetfigur en opjaget yppig Barm, en stærkt udsvinget Taille med sit smalleste Parti ovenfor Hofterne, og Hofter, der springer brat frem uden Overgang. Jeg, for min Del, synes, man ikke et Øieblik kan være i Tvivl om, hvilken af de to er vakkrest, og at det kun kan skyldes nedarvet forvendt Smag, naar ikke Korsetfiguren slaaer os strax som en Forfuskning af Naturen, egentligt talt en Vanskabning. Grækerne vilde visselig have fundet den saa.

Den første og ufravigelige Fordring til en fornuftig Dragt skulde da være, at den ikke hindrer Organernes regelmæssige Funktion og Lemmernes fri Bevægelse, overhovedet ikke lader En føle sig uvel i den. At den moderne Damedragt ikke opfylder denne væsentlige Betingelse vil vist ogsaa mine korsetbærende Læserinder indrømme. Med et staalfjederbesat Pantser, der som en Skruestik klemmer om de vigtigste Organer, er det simpelthen ikke muligt at føle sig vel og fri, — selv om man ikke driver Snøringen saa vidt i sin heroiske Stræben mod et naragtigt Skjønhedsideal, at man besvimer ved en Smule uvant Anstrengelse, hvad der ikke saa sjeldent hænder.

Og hvor staaer igrunden ikke den kunstige mekaniske Stivhed, som frembringes af Korsettet, i grel Modsætning til det unge Pigelegemes naturlige Myghed og svaiede bløde Konturer? Se hende f. Ex. i en Balsal, med Korsettets stive Staalfjedre tydeligt aftegnede under den tynde Kjole! Er det ikke baade hæsligt og Synd? Hun *kan* ikke bevæge sig med sin naturlige Ynde, fordi hun ikke kan faae det rette Herredømme over sit Legeme, støttet og opstivet som det er ved kunstige Midler istedetfor ved dets egne Muskler. „Den høieste Ynde“, siger Goethe, „er et Udslag af fuldendt Styrke.“

Den samme naturstridige Uforstand viser sig ogsaa i Behandlingen af vore Fødder.*

Naar undtages den kvindelige Taille, er der vel blandt civiliserede Folk ingen Del af det menneskelige Legeme, der hidtil har lidt mere Overlast ved ufornuftig Behandling Tiderne nedigjennem end Foden.

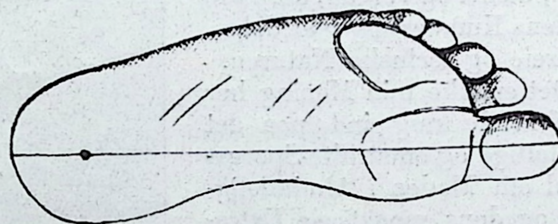

FIG. 1. NORMAL FOD

Vi Europæere læse med medlidende Gru om de stakkels Kineserinder, og hvad de maa underkaste sig af Tortur for at kunne fremvise det Monstrum af Vanskabthed, som nu er deres Ideal af en Kvindefod — men har vi igrunden Ret til at være saa overlegne paa dette Punkt? Ogsaa vi driver systematisk paa med at vanskabe vore Fødder; Forskjellen er kun en Gradsforskjel. Vore Læger kan fortælle om de mangfoldigste smertefulde Plager og Sygdomme, de modbydeligste Misdannelser, der er en ligefrem Følge af den ufornuftige Form for Skotøi, som vi lader os diktere af Moden.

At dette ikke kan være anderledes vil fremgaa med al ønskelig Tydelighed, hvis man vil tage et Omrids af en normal menneskelig Fod og sammenligne det med en moderne høihælet og spidssnudet Sko eller Støvle.

Resultatet kan ikke andet end blive Vanskabthed, som det tydeligt nok fremgaaer af misdannede Fødder med indadbøiede Tæer sammenlignet med en normal Fod. Det er paafaldende, hvor faa

* Om dette skal jeg bl. A. henvise til „Korset og Blegsot“ af Dr. med. Rosenboch, paa Dansk ved E. H. Ludvigsen.

* Dette delvis fra en Artikel af mig i „Norsk Sundhedsblad“ for Februar 1896: „Vore Fødder.“

Damer, der ere i Stand til at balancere sit Legeme kraftigt og elegant. (Fig. 3 og 4.) Grunden er simpelthen — foruden Korsettet — de forkrøblede Fødder, de har paadraget sig ved sit Forsøg paa at forbedre (!) deres naturlige Form; Naturen lader sig ikke ustraffet svindle med.

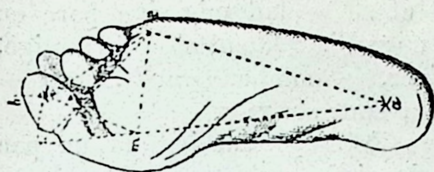

FIG. 2. EN 20-AARIG KVINDES FOD

FIG. 3 OG 4. TEGNINGER EFTER NATUREN

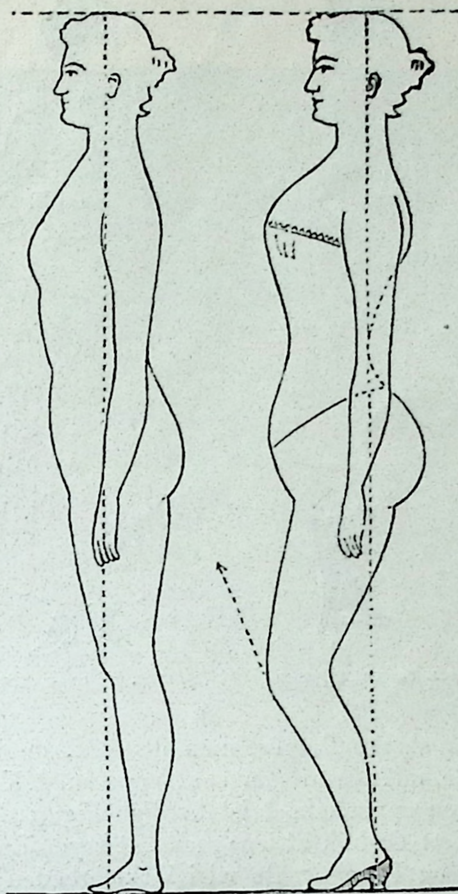

FIG. 5 OG 6.

Det er kommen saa vidt blandt civiliserede Nationer, at en normal, virkelig vakker Fod er et Særsyn. Den hele Elendighed kommer af et i Bund og Grund falskt Skjønhedsideal. „En liden Fod“ er Maalet. Som om der ikke for en sund Skjønhedssans maa være et vist harmonisk Forhold mellem Fodens Størrelse og det øvrige Legeme. En paafaldende liden Fod til et stort Legeme er simpelthen et Misforhold og derfor uskjønt, og dertil kommer, at ethvert Forsøg paa at klemme den ind til et mindre Omfang, ufeilbarligt vil misdanne den.

Ogsaa her viser de klassiske Statuer os det eneste rette, fordi de intet Brud gjør paa Naturen. Der staaer Foden altid i Forhold til Legemet forøvrigt, deres Venuser har altid normalt udviklede Fødder saavel som en normalt udviklet Midie. Vort moderne Skjønhedsideal betegner i begge Henseender en beklagelig Degeneration.

De spidssnudede og høihælede Sko maa bort; Læsten — der selvfølgelig maa være skjæv, — maa nøiagtigst muligt følge Fodens naturlige Form. — Det samme gjelder Strømpefaçonerne.

De kjender Alle „Trilby“, hun, „som havde respekteret Moder Naturs specielle Gave til hende, havde pleiet sine Fødder, som mangen fin Dame pleier sine Hænder. Det var hendes eneste Koketteri, den eneste virkelige Forfængelighed, hun havde.“ —

De væsentlige Træk ved den af mig anbefalede kvindelige Dragt tør være kjendt fra mine Foredrag og Avisernes Referater. Istedetfor de 8—9 Plag, som den almindelige Underdragt bestaaer af, med Varme og Vægt ujevnt fordelt, — træder omtrent det halve Antal, baaret ligeligt af Skuldre og Hofter, med Varme jevnt fordelt, en Vægt af kun ca. $^2/_3$ af den nuværende og Prisen i samme Forhold.

Til Vinterbrug en høihalset og langærmet Tricotchemiset, som rækker til Anklerne.

Uden paa denne en Tøichemiset, høihalset, men uden Ærmer, og ikke nedenfor Knæene, (Strømperne fæstes med et Strømpebaand paa Indersiden af Tøichemisetten.)

Istedetfor de mer eller mindre talrige Skjørter et enkelt *delt* Skjørt, der slutter om Hofterne med en ca. 20 cm. bred Skraalinning.

Til at holde Brystet oppe istedetfor Korsettet, tjener et let *Brystbaand,* der anbringes som Tegningen viser.*

Ja, vil man kanske indvende, det kan være bra

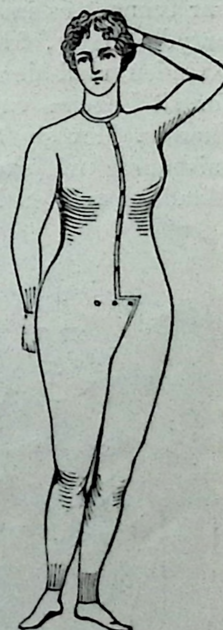

FIG. 7. TRICOTCHEMISET

* Magasin du Nord har Eneudsa'g af disse Modeller.

FIG. 8. TOICHEMISET

FIG. 9. DELT SKJORT

nok for slanke Damer; men de føre, de vil da se fæle ud? Er de da saa pæne med Korset? Med den oppustede, bristefærdige Figur, der synes hvert Øieblik at true med „at bryde Lænker, Baand og Tvang?“ De vil i Virkeligheden tvertimod se bedre ud (for ikke at tale om at føle sig bedre). Idet nemlig de mange dobbelte Lag omkring Hofterne efter det gamle System afløses af tre Lag efter mit, vil Figuren nødvendigvis blive slankere og ledigere.

Skulde det være for dristigt at haabe, i denne Emancipationens Tid, at vi endelig engang ogsaa frigjorde os fra de naturstridige Klædedragtens Baand, som Aarhundreders sløve Vanegængeri har tvunget os ind i; og lader vor ydre Habitus antyde en ny, friere, mer uafhængig Tid? At Kvinden med den rette Blufærdighed, Respekt for sit Legeme og Ansvarsfølelse som Slægtens Bærere, blev sig helt bevidst det uværdige i at mishandle og skabe sit Legeme til paa den Maade, leve i en kronisk Tilstand af Uvelhed og nedstemt Livsfølelse, mer eller mindre?

FIG. 10. BRYSTBAAND

Og hvorfor? For at behage Manden? Men vi skulde dog vel nu snart være kommen saa langt, at vi først og fremmest spurgte om, hvad vi selv fandt Behag i og følte os vel ved?

Og desuden har jeg den Tro til Mændenes Smag og sunde Sans — ialtfald deres, hvis Mening alene bør have nogen Vægt for os, — de udviklede og fintsunde Mænd — naar først deres Øine er bleven vænnet til at se — lad mig sige bare en enkelt Slægt af unge Piger klædt efter fornuftige, naturlige Principer, — notabene *med Smag* — de vilde blive omvendt strax!

Min personlige Erfaring gaar ialtfald ud paa — ikke mindst her i Danmark — at Mændenes mulige Fordomme meget hurtigt bortveires, og da bliver de de ivrigste Talsmænd for Reformen. Der gaaer jo gjennem hele Tidens Skjønhedssans en Dragning henimod det naturlige, enkle, uden Skaberi.

For dem, som følger lidt med i disse Spørgsmaal, er det paatageligt, at dette Arbeide for en Reform i den kvindelige Dragt ligger i Tiden, er et nødvendigt Led i hele den store Kvindebevægelse.

I en engelsk Roman fra de sidste Aar, den bekendte „Heavenly Twins“ af Mrs. Grand, finder jeg følgende betegnende Skildring af Heltindens Dragt: „Hun var klædt i en lang indendørs Kjole, som antydede, uden at det blev stødende, hendes slanke Skikkelses naturlige Linier, og hun var ganske fri for den vulgære Ting, en smal Taille, paa den Tid en ganske almindelig Misdannelse, skjøndt den nu kun skal tilstræbes af tredierangs Skuespillerinder og Kvinder af et tvivlsomt Rygte. Taillen er en ubedragelig Maalestok for en Kvindes moralske Værd; meget lidet af dette overlever Trykket af et stramt Korset.“

I disse Ord taler „The new woman“, hun, som kommer og vil give Fremtiden sit Præg: den udviklede, frigjorte, selvberoende Kvinde, der har fundet sit Maal og sin Gerning i Livet. Dette er hendes Dom i Sagen. Det er mit Ønske og min inderlige Overbevisning, at det efterhaanden vil blive vort hele Kjøns.

Kristine Dahl.

Impromptu

AF GEORG BACHMANN

To Roser sprang ud, den ene er hvid,
den anden er rød;
to Roser favnes ved Foraarstid
i blussende Glød.

Den Ungersvend er af Solen brun
men Jomfruen bleg.
Kun kort var Vaarnatten lys og lun
for hin Elskovsleg.

Hvor er de Roser nu beggeto?
Ak, Duftpoesi
af Hjerter i Blomst og Læber, som lo!
— Forbi er forbi.

Ved *Thor Lange.*

V. POULSEN, FOT.

KUNSTUDSTILLINGEN VED CHARLOTTENBORG — GODFRED CHRISTENSEN: KROGERUP ALLEE

Dansk Kunst i 1897

II.

Skjøndt Søen som bekjendt fra de ældste Tider og til de nyeste har været de Danskes Vei til Ros og Magt, kan man dog ikke sige, at den har spillet nogen tilsvarende Rolle i dansk Malerkunst.

Man kunde vente, at i et Land, der helt er omslynget af Havet, hvor saa at sige Alle voxe op med Havet for Øie, et Land, der fremfor de Fleste fra Naturens Haand er knyttet til Havet, der maatte en stor Del af Malerne ganske selvfølgeligt blive Marinemalere. Og dog er Forholdet i Virkeligheden det, at mens vi tælle Landskabsmalere i Hundreder og atter Hundreder, mens det paa alle vore Maleriudstillinger vrimler med lysegrønne Bøgeskove, som paa Lærredet ere saa kjedsommelige, saa kan man ingenlunde sige, at der er nogen tilsvarende Overflod paa Marinemalere, og af Marinemalere som virkelig betyde Noget er der ikke flere end man uden Vanskelighed kan tælle paa sine Fingre.

Og saa er der endda neppe blandt dem noget absolut imponerende Første-Rangs Talent, neppe Nogen, der kan sidestilles med de første Kunstnere paa andre Felter. Vi har absolut ingen Marinemaler, der kan maale sig med Hollænderen Mesdag, der maaske i dette Øieblik turde være Mesteren blandt alle Marinemalere.

Som Drachmann siger om de danske Digtere — dem af den ældre Skole — at de her har besunget det meste, der var i Landet at nævne, men „Havet glemte de Fleste“, saaledes kan man igrunden ogsaa — om end med lidt Overdrivelse — sige om vore Malere. Den Fremmede, der færdes omkring paa vore Malerisamlinger eller paa vore aarlige Foraarsudstillinger, vil neppe faae Indtrykket af at befinde sig i et Land, hvor Havet spiller saa fremtrædende en Rolle, som det i Virkeligheden gjør hos os.

Dette Forhold er ret mærkeligt. Hvorfor er Søen ikke ogsaa bleven de danske Malere en Vei til Ros og Magt, eller med en mere prosaisk Omskrivning til Velstand, som den i sin Tid blev det for Melbye og C. F. Sørensen? Grunden kan da umuligt være den, at Havet ikke er malerisk. Tvertimod, der er jo intet mere farverigt, mere omskiftende end Havet, intet der kan afvindes flere Sider, intet kan skingre i flere Farver. Skulde Grunden da være den, at vort Publikum mangler Sans for Havets særegne Skjønhed? Det er neppe troligt. Havet i Stille holde ialtfald Alle af.

Vor Fiskerbefolkning kom til Ære med Halvfjerdsernes Malerkunst, og der blev skabt en Række typiske Billeder af dens Liv og Færd, som hører til vor Malerkunsts Klenodier. Selvfølgelig fik man ved samme Leilighed en Del Strandbilleder med i Kjøbet; men gjennemgaaende tjente Havet i disse Billeder dog kun som Staffage, og Havet for Havets Skyld fandt ikke i Malerkunsten nogen tilsvarende Fortolker til, hvad Drachmann blev i Poesien.

Det skulde da være Locher, der med en bred og flot Pensel kastede en Del Mariner hen paa store Lærreder med afgjort Talent, men dog uden det *final touch,* som gjør Mesteren. I senere Aar ere Lochers Marinebilleder ogsaa, som det synes, blevne noget sjeldnere, idet den flittige Kunstner, hvorom ogsaa hans store Radering paa dette Aars Udstilling bærer Vidne, er bleven optaget paa andet Omraade. Et meget lyseblaat Søstykke, hvorpaa Helgoland i violet Fortoning danner Baggrunden, hensætter uvilkaarligt Beskueren til Italien. Har Norden virkelig saadanne Farver?

Den Sømaler, som i Aar behersker Marinemaleriet, ikke alene ved sine udstillede Værkers Antal, men ogsaa ved deres solide Egenskaber, er Chr. Blache, af hvis Billede „En Jagt og andre Seilere“ „Hver 8 Dag“ i forrige Nummer bragte en Gjengivelse. Det er solide, gjennemførte Arbeider, især er det store Billede fra Færøerne, der fremstiller Havet mellem Kolter og Vaagøen, meget smukt. C. Eckardt har udstillet smukke Billeder med maritime Motiver, et italiensk Havneindløb og en Solnedgang ved Kalundborg Fjord. Endelig bør det noteres, at Godfred Christensen, der ellers er en saa decideret Landskabs- og Skovmaler, i Aar — ligesom Thorvald Niss forgangen Aar — har moret sig med at tage en lille Afstikker ind paa Marinemaleriets Omraade. Selve Motivet er endda saa ligt, at det næsten kunde bekræfte Formodningen om en direkte Paavirkning, hvis ikke selve Godfred Christensens Navn med Bestemthed udelukkede en saadan Formodning. Niss' Billede gjorde i sin Tid megen Lykke; hvad Godfred Christensens har gjort, veed vi ikke. Det er meget godt; men noget egentlig Opsigtvækkende synes det os ikke.

Det unge Marinemaleri er repræsenteret af et særdeles friskt Billede af Vilh. Arnesen „Fra det aabne Hav.“

Det er imidlertid som alt antydet ikke særligt i det maritime, at denne Udstilling har sin Styrke. Portrætmaleriet har saa ganske Overvægten, at man vel tør betegne denne Udstilling som en Portrætudstilling. Ja, det seer næsten ud som om Alt, hvad vi i dette Øieblik eie af Portrætmaleri og Portrætmaleri — Krøyer alene undtaget — har sat hinanden Stevne paa denne Foraarsudstilling, hvor man bevæger sig mellem saa antipodiske Tidsmodsætniger som Vermehren til den ene og Jul. Paulsen til den anden.

Det ældre Portrætmaleri er ingenlunde uværdigt repræsenteret ved Vermehrens Billeder af Phister og Biskop Fog. Begge udmærke sig ved ckarakteristisk Lighed og ved den minutiøse og

elegante Sirlighed, der er særegen for Vermehren. Det tredie Portræt af samme Maler virker derimod ved sin Slikkethed underligt glansbilledagtigt og frastødende. Vender man sig saa fra disse Billeder til Jul. Paulsens Portræter, saa er Modsætningen i Malemaaden slaaende. Maaske giver Paulsens Billeder ikke en bedre Charakteristik af Fysiognomi og Ansigtstræk; men hvor ganske anderledes bredt og kraftigt er de malede. Hvor er Ansigtsfarven levende og virkeligheds-tro i Billedet af Etatsraad Herholdt! Man føler, at det er en Skikkelse af Kjød og Blod. Hvor gnistrer og spiller Lyset over Spidserne af det hvide Skjæg! Det hører til Paulsens allerbedste Portræter og giver neppe det meget roste Billede af Brygger Jacobsen noget efter. Ogsaa det lille Billede af Brygger Jacobsens lille Datter er delikat malet.

For Resten findes der spredt omkring i Udstillingens større Sale et celebert Selskab af Excellencer, Grever, Doktorer og andre fine Folk i fremragende Stillinger, mer eller mindre morsomme. Jerndorff alene har en hel Kollektion af saadanne. Med al Agtelse for Jerndorffs ganske uomtvistelige Dygtighed som Portrætkunstner forekommer det os dog, at ingen af de i Aar udstillede Billeder høre til hans bedste. L. Tuxen har nogle fine Dameportræter. Desuden findes der Portræter af Bache, Haslund, den ældre og den yngre Dorph, Bertha Wegman o. m. fl. Luplau Jansen har malet et smukt og stilfuldt Dameportræt.

Landskaberne er Legio. Det er vanskeligt at udsondre enkelte af den store Masse uden at gjøre Uret mod andre, der maaske kunde være ligesaa nævneværdige, og med en Generalopremsning er Læseren jo heller ikke tjent.

Brasen, der forleden Aar vakte saa stor Opsigt ved sin nedgaaende Sol, der gjemte sig i et Hav af sprudende Gnister — et dristigt malerisk Experiment, der ogsaa paa Antwerpener-Udstillingen vakte stor Opsigt — har atter i Aar forfulgt sin dalende Sol og fastholdt den i Forsvindingsøieblikket, da den opløser sig i en Masse af skjælvende Rødt. Det er mere end et dristigt Experiment, det er et nydeligt Billede. Den indfaldende Skumring, det usikkre Lys er ypperligt grebet. De i Forgrunden hvilende Faar ere fortræffeligt charakteriserede. Denne Maler hører til de solide Folk, der støt gaa deres egen Vei, og som det er en Glæde at følge. Jul. Paulsen fortsætter sine Landskabsstudier; der er altid et Førstehaands-Syn i dem, der gjør Emnet nyt og bringer det ind paa Livet af en. Hans Maade at male Vand paa har allerede stiftet Skole. Henrik Jespersen, der er i Italien, har udstillet en hel Række Landskaber, der ikke vil bringe hans gode danske Landskabsbilleder i Forglemmelse. Smukkest synes os den okkergule Solnedgang over den umbriske Slette. Godfred Christensen har denne Gang valgt sig Egnen om Humlebæk til Operationsbasis, og har bl. a. malet et smukt Billede af den kjønne gamle Krogerup Allee, der gjengives her i Hver 8. Dag. Ogsaa af Kabell findes der smukke, frodige sjællandske Lanskaber. Kyhns fine, poetiske Pensel vedbliver at forherlige Himmelbjergsegnens Skjønheder, la Cour de brede jydske Engdrag og Fjordlandskaber, med de graakjølige Skyhimle over. Niss, der i sin Tid vandt sig stolt Ry ved Vinter- og Efteraarslandskaber, maler nu Sommer. Denne Gang har han malet Deilighedsbakken ved Bramsnæsvig. Zacho, Fritz og Mønsted male Grønt i Grønt, Ring Graat i Graat. R. Bissen nævne vi for et smukt Efteraarsbillede fra Esrom-Kloster og et Martsbillede (I Sneppetiden). Saaledes kunde vi blive ved længe; men vi foretrække at standse. Læseren maa selv finde sig Vei videre gjennem denne Urskov af Foraars-, Sommer-, Efteraars- og Vinterlandskaber, hvoraf mange særdeles meget ligne hinanden.

Genrebilledernes Skare er aldrig saa stor. Exner fortsætter med utrættet Energi i sit gamle Spor. Hans gamle Fanøbønder og smaa skjørtestive Fanøpiger have ganske de samme Egenskaber, hvorved hans Amager og Hedebobønder for en 30—40 Aar siden vandt sig saa mange Hjerter, og gjorde ham til en populær Maler fremfor de Fleste. Hans udmærkede Perspektiv, hans tydelige Redegjørelse for alle Enkeltheder, hans klare Behandling af Farven og den idealiserende Opfattelse af Figurerne er netop. hvad det store Publikum begjærer og altid vil begjære, for saa vidt det faaer Lov til at følge sin egen Smag. Den hele moderne Kunstretning har imidlertid været Bedømmelsen af det exnerske Miniaturmaleri saa ugunstig som vel muligt. — Ypperlig er Luplau Jansens Vaskerscene. Der er en fortræffelig Charakteristik i de givne Folketyper, især er den leende Pige i det tærnede Bomuldstøi henrivende. Billedet tilhører en egen Genre af smaa folkelige Stillelivsbilleder, som Carl Bloch i sin Tid fortrinsvis dyrkede, og som igrunden Ingen siden rigtig har taget op til Behandling. Overhovedet gjør Udstillingen denne endnu unge Kunstner al mulig Ære. Han har udstillet tre store Billeder, hvis Motiver ere hentede fra helt forskjellige Omraader, og som alle vække Opmærksomhed. Vilhjelm udstiller et stort Billede af Vinhøsten i Abruzzerne, hvis Menneskétyper ere udmærkede. Hans Smith har med sin underlig graa og fattige Farve malet et Billede fra den jydske Slavekrig i 1849, hvor de væbnede Bønder er stimlede sammen paa Kirkegaaden. Der er over det hele Figurgalleri en egen gammeldags Duft, der minder om Blichers Noveller. Erik Henningsen fortsætter med sine kjøbenhavnske Genrestykker, hvis Lokalfarve er saa paalidelig. Ved deres Fraværelse glimrer Krøyer og Frants Henningsen.

Carl Thomsen og Vilhelm Rosenstand dyrke

det literærhistoriske Maleri. Genren kan være taknemlig, men gjemmer sine særlige Farer. Man forlanger af Kunstneren Troskab mod det historisk givne, men paa samme Tid maa han ikke blive staaende derved, men lægge noget til af sit eget, og derpaa kommer det i sidste Instans an. Ingen af Malerne har været rigtig heldige. Behandlingen er for glat. I Wessels Besøg hos Evald i Rungsted virke Digterne — til Trods for den haandgribelige Lighed med gamle Portræter — kun som et Par Gliedermænd. Det Livets Plus, som Maleren skulde føie til af sit eget, mangler. Paa Carl Thomsens Billede af den unge Oehlenschlägers Besøg hos hans Lærer, den gamle syge Storm, er den unge Adam bleven altfor almindelig, altfor meget pæn-ung-Fyr; den, der ikke har Katalogens Hjælp, føler ikke umiddelbart det historiske Moment, som Maleren har villet indfange paa sit Lærred. Bedst er vel Billedet af Baggesen og Sophie Ørsted. Carl Thomsen forstaaer med en egen Finhed at gengive Empiretidens Damer. Det er en Specialitet, som han har for sig selv, og som er tidssvarende.

Dyremaleriet (eller som Konsekvensmagere nu forsøge at omdøbe det: Dyrmaleriet: Man bør da erindre ogsaa at skrive: Dyrhaven, Dyrsteg, Dyrven osv.), repræsenteres som sædvanlig af Simon Simonsenske Racehunde, Mackeprangske Raadyr og Ræve; men Prisen paa dette Felt maa i Aar ubetinget tilkjendes M. Therkildsen for hans nydelige Dyrebilleder. Det vilde være altfor lidt om disse Billeder at sige, at de er dygtigt malte. Det er de ganske vist, men Hovedsagen er, at der over disse Lærreder er en Duft af sommerlig Friskhed og Poesi, der vel kommer skjønnest frem i Billedet af de løsgaaende Heste i Skoven, hvor man ikke veed, om man mest skal glæde sig over det friske Landskab eller de udmærket charakteriserede Dyr, der nyder deres landlige Frihed, men som heller ikke fornegter sig i de mange mindre Billeder af Køer og Heste, der omgive det. Det er en Fornøielse at mødes med denne Kunstner, der omfatter sin Kunst med lige saa megen Kjærlighed som Energi, og som altid forstaaer at afvinde sit Emne Interesse. Hvor nydeligt var ikke hans Graaveirsbillede fra Kultorvet forleden Aar. Selv dette jevnt kedelige Torv havde han forstaaet at afvinde malerisk Interesse.

Poul Steffensen, den flinke Tegner af Bondetyper og Landsbyliv, udstiller et Billede — en ridende Karl paa en Landsbygade. Det er vel gjennemarbeidet og ganske fornøieligt. Tom Petersen, der ogsaa er mere Tegner end Maler, fortsætter med Rækken af sine Provinsby-Interiører. Denne Gang er det Faaborg, han har kastet sin Kjærlighed paa. Han maler dens krogede Gader og Smøger med troværdig Charakteristik, men i et skingrende Rødt, der virker lidt irriterende. Dæmpet og harmonisk Farvebehandling er jo i det Hele taget ikke Tom Petersens stærke Side.

Nydelige Blomsterbilleder skyldes Harald Holm.

Som sagt særligt store og opsigtsvækkende Bedrifter har denne Udstilling ikke at byde paa; men dens Gjennemsnitsniveau staaer neppe under vore almindelige Charlottenborgudstillinger.

Alfr. I.

Ude- og hjemmefra

Europas yngste Dronning. Den unge Dronning Wilhelmine af Holland har i senere Aar nydt en vis Popularitet ikke alene i sit eget Land, hvor man paa alle Maader forkjæler hende, men ogsaa i det øvrige Europa, hvor man har moret sig over Fortællingerne om hendes halvt barnagtige Smaaanfald af Dronningenykker.

Engang vidste saaledes Bladene at fortælle om, at den lille Wilhelmine var bleven træt af den udstrakte Hilsepligt, som følger med Dronningeværdigheden, og vægrede sig ved at hilse paa alle de fremmede Mennesker. En anden Gang — hun var da endnu ganske lille — bankede Wilhelmine paa sin Moder Regentinde Emmas Dør. Paa Spørgsmaalet: „Hvem der?“ svarede Barnedronningen i en afmaalt Tone: „Det er Dronningen af Nederland!“ — „Dronningen af Nederland har jeg ikke Tid at tale med nu“, lød det moderlige Svar meget bestemt. „Jeg har Andet at gjøre.“ Med den Besked maatte den unge Dame fjerne sig; thi Regentinde Emma er heller ikke at spøge med. Lidt efter har den lille Wilhelmine imidlertid betænkt sig. Hun banker atter paa Døren, men Visen har nu faaet en anden Lyd. Paa Spørgsmaalet: „Hvem er det?“ lyder nu Svaret: „Det er den lille Wilhelmine“, og nu bliver Døren opladt.

Det fortælles ogsaa, hvordan hun hævnede sig paa sin engelske Guvernante, som hun ikke kunde lide, ved at tegne et Landkort, hvorpaa England var tegnet i lille bitte Format, medens Holland var udført i mægtige Dimensioner.

Disse Træk, der nærmest ere Udslag af en almindelig Barnlighed, betyde maaske ikke meget ved Bedømmelsen af Charakteren; men alle Meddelelser ere enige om at skildre den unge Dronning som en meget bestemt lille Person, der veed hvad hun vil. Hun har faaet en udmærket Opdragelse, paa samme Tid som hun har nydt en ikke ringe Frihed. Paa sine Spasereture blander hun sig ofte mellem Folk og indlader sig i Samtale med enkelte.

Af Skikkelse er Dronning Wilhelmine middelstor, hun er blond og blaaøiet, og skjøndt hun neppe svarer til Fordringerne for nogen vedtaget Skjønhedstype, er hun alligevel en meget indtagende ung Dame. Til næste Aar indtræder hun i Myndighedsalderen, og hendes Kroning vil da finde Sted under store Festligheder.

Bug-Jargal.

FORUM ROMANUM — EFTER FOTOGRAFI

Romerske Keisere

AF

HENRIK SCHARLING

De første romerske Keisere efter Keiser August staa for vor Fantasi i et eiendommeligt, man kan gjerne sige dæmonisk Lys. Uindskrænket Herskervælde, al Jordens Rigdom og Herlighed udbredt for deres Fødder — og paa den anden Side en Mistænksomhed og Livslede, der fører til Fortvivlelse, dertil en Grusomhed, Vellyst og Brutalitet, der grænser til Galskab. Saaledes fremstille de sig for os som Indbegrebet af al menneskelig Nederdrægtighed og Forvorpenhed, der bliver endnu forfærdeligere, fordi den staaer paa Magtens høieste Tinde og er i Besiddelse af alle Kulturlivets Goder. „Mellem hine Uhyrer er Nero bleven navnkundigst som den, der stræbte at afklæde sig al Menneskelighed", siger Grundtvig i sin lille Verdenskrønike, og til disse „Uhyrer" kunne vi da med fuld Føie henregne Tiber, Caligula og Commodus.

I samtlige atten Aarhundreder har dette været Grundtonen i Dommen over de første romerske Cæsarer. I Enkeltheder kunde der varieres, Dommen snart blive noget mildere, snart noget haardere, men i sine Hovedtræk var Dommen dog den samme. Man saae i de nævnte Keisere Menneskeslægtens Afskum, rene Uhyrer, som kun fyldte Sindet med Afsky og Rædsel.

Men i Midten af vort Aarhundrede, altsaa i den allernyeste Tid, er et stærkt Omslag i Bedømmelsen begyndt. Med vor Tids stærkt udviklede Kritik har man ikke som tidligere villet skjænke de romerske Historieskriveres Skildringer af Keiserne ubetinget Tillid; man har i dem villet finde Partiskrifter med en bestemt Tendens, der har givet Fantasien frit Løb og ikke skyet at male Sort i Sort, naar det gjaldt om at komme politiske Modstandere til Livs. Det er Roms Aristokrati, der har bemægtiget sig Historieskrivningen og i sin Uvillie og Had til den nye keiserlige Enevælde har skildret dennes Ihændeha-

vere med de sorteste Farver som de modbydeligste Tyranner, Jorden nogensinde har seet. Ud fra dette Synspunkt har man da i nyeste Tid begyndt en Kildekritik, hvilken den ældre Tid i sin naive Godtroenhed ikke har kjendt, ja end ikke havt nogen Forestilling om. Og ad denne Vei er man kommen til forbausende Resultater.

Det viser sig nemlig, at hine „Asener og Uhyrer", naar man faaer renset dem fra det Lag af Bagvaskelse og Smuds, som en partisk og fordomsfuld Historieskrivning har lagt over dem, har været ganske brave og dygtige Mænd, maaske af en noget excentrisk Natur, men i det Store og Hele ikke værre eller slettere end de fleste af Nutidens Mennesker. Og paa denne Vis mener man da at have flyttet dem fra den æventyrlige Sagnverden, i hvilken de hidtil have bevæget sig, over til Historiens Virkelighed, hvor de vise sig at være af Kjød og Blod ligesom andre levende Mennesker.

Af hine Keiserskikkelser er der neppe nogen, der i den Grad vækker Opmærksomheden og Forskerlysten, som Tiberius. Han er en i høi Grad sammensat Natur, vanskelig at trænge ind i, men netop derfor i saameget høiere Grad ansporende til Eftertanke. Hertil kommer, at hans Tungsind og Lyst til Ensomhed giver ham et i høi Grad tragisk Præg, der ægger Fantasien og oftere har gjort ham til Gjenstand for digterisk Behandling; vi kunne her bl. A. erindre om Hauchs noget tunge og ubehjælpsomme, men dog aandfulde Tragedie. Intet Under derfor, at den nyere Kritik fortrinsvis har gjort ham til Gjenstand for sine Undersøgelser og søgt at fremstille ham i et gunstigere Lys end det, man hidtil har været vant til at se ham i.

Stor Opmærksomhed vakte Tydskeren Adolph Stahrs Bog om Tiberius, som udkom 1863. Han har ganske frigjort sig fra den ældre Opfattelse, som støtter sig til de gamle romerske Historieskrivere, Tacitus og Suetonius. Naar disse skildre Tiber som en ganske vist dygtig og energisk Hersker, men tillige som en hyklerisk og blodtørstig Tyran, vellystig indtil Unatur, saa vil Stahr kun fastholde de første Egenskaber, men seer iøvrigt i Tiber en mild og pietetsfuld Mand med de bedste Hensigter. De grusomme Handlinger, som tillægges Tiber, mener Stahr, bærer Senatet udelukkende Skylden for.

En noget lignende Opfattelse gjør Nordmanden Professor Weisse gjeldende i sine Forelæsninger over Tiberius og Nero (1882). Ogsaa han seer i Tiber en dygtig Hersker, en pligtopfyldende Mand, men finder tillige i ham en i høi Grad lidenskabelig Natur, der søger at skjule sig under Ironi og Kulde, en titanisk Trods, der tilsidst ender i Fortvivlelse og Vanvid.

Det sidste Arbeide i denne Retning er af en Landsmand, nemlig S. L. Tuxens Afhandling om „Keiser Tiberius", hvilken han har forsvaret for den filosofiske Doctorgrad i forrige Aar. Den danske Forfatter fortsætter i samme Retning som hans to Forgængere, men gaaer endnu yderligere, ja under en rolig og behersket Fremstilling dølger sig i Virkeligheden en radikal Omvæltning af det gængse Omdømme om Tiber. Dr. Tuxens Opfattelse danner den diametrale Modsætning til Tacitus' Skildring. Naar denne sidste sætter Tiber høit i intellektuel og politisk Dygtighed, men lavt i moralsk Henseende, saa mener Tuxen, at Tiber kun har været en stor Middelmaadighed, aldeles ikke sin høie Herskerstilling voxen. Men Tiber har selv havt Erkjendelsen heraf, og dette har gjort ham raadvild og ubeslutsom.

Til Gjengjeld søger Tuxen at rense Tiber for de haarde Beskyldninger for Grusomhed og unaturlig Vellyst; de mange Henrettelser under hans Regering bærer Senatet Skylden for — og hvad de sidste Aaringer af hans Liv paa Capri angaaer, da mener Forf., at man kan ganske rolig slaa en Streg over alle de Krøniker, som navnlig Suetonius disker op med. De ere ikke andet end tom Bysladder uden nogensomhelst historisk Grund. Alt i Alt har Tiber været en brav og pligtopfyldende Mand, hvis Livs Ulykke var den, at han blev stillet paa en høi Herskerplads i Livet, hvilken han aldeles ikke var voxen. Forfatterens Dom over Tiber kulminerer paa Bogens næstsidste Side, hvor han kalder den romerske Keiser for „en af Historiens godmodigste Personligheder." Det turde dog være, at Læsere, der iøvrigt med Interesse have fulgt den omhyggelige Undersøgelse, ville studse og reise Tvivl om Rigtigheden af denne helt nye Bestemmelse af Tibers Charakter.

Dr. Tuxens Afhandling er et særdeles grundigt og solidt Arbeide, der som saadant fortjener al Anerkjendelse. Men det kan ikke negtes, at han dels ikke har medtaget vigtige Synspunkter, som ikke kunne forbigaaes ved Behandlingen af det historiske Problem, dels har overseet, at selve Problemet rækker langt videre end til en blot historisk Kildekritik, og at det sætter de dybeste filosofiske og moralske Spørgsmaal i Bevægelse. Kommer Keiser Tiberius til at vise sig i et gunstigere Lys, saa falder der desto stærkere Skygge over Historieskriveren Tacitus. Denne hidtil saa høit priste Forfatter beskyldes for at være i høi Grad tendentieus, hans Fremstilling er ledet af en stærk Antipathi mod Keiseren og bærer derfor et meget subjektivt Præg, han fortier vigtige Punkter og sætter andre i en urigtig Sammenstilling for at faae dem til at passe til hans forudfattede Tiberbillede. For nu at faae den virkelige historiske Tiber frem mener Dr. Tuxen, at man maa udrense alt det Tildigtede og Tendentieuse saavel hos Tacitus som endnu mere hos de senere Historieskrivere, Suetonius og Dio Cassius. Dette vil bedst kunne ske paa den Maade, at man udelukkende fastholder de stedfundne Begi-

venheder som virkelig Objectivitet og ud af disse gjennem en uhildet historisk Kritik uddrager den sande Tiber. I dette Øiemed gjennemgaaer Forf. Tibers Regering i kronologisk Orden, idet han for hvert Aar upartisk angiver, hvad der har fundet Sted og altsaa staaer fast som historiske Kjendsgjerninger. Herefter følger i Bogens sidste Afsnit en Charakteristik af Tiber, saaledes som Forf. mener, at den maa uddrages af det foreliggende Materiale.

Denne Methode synes nu at være saa objektiv og derved saa kritisk videnskabelig som mulig. Og dog finder her en Feilslutning Sted. Lad end være, at Stoffet er samlet med den største Upartiskhed og Flid — og i begge Henseender maa man yde Forf. al Anerkjendelse — saa gjøres der dog et afgjørende Spring fra den objektive Stofsamling til Opfattelsen af Tibers Charakter. Den sidste er og kan kun være overveiende subjektiv. Ud fra de historiske Kjendsgjerninger lader sig i Virkeligheden Intet slutte til Mandens Charakter, naar der ikke gives Veiledning andensteds fra. To Mennesker kunne sige akkurat det Samme og gjøre aldeles det Samme, og dog kunne Motiverne for begge være aldeles forskjellige — men følgelig blive ogsaa Charaktererne aldeles forskjellige. Ud fra den foreliggende Samling af Kjendsgjerninger og Begivenheder vil man med nogen digterisk Fantasi kunne konstruere tre eller fire indbyrdes forskjellige Tiberskikkelser, uden at det kan afgjøres, hvilken af disse, der er den historiske Tiber. Dr. Tuxens Opfattelse af Tiber er derfor ligesaa subjektiv som Tacitus' — kun, at medens den sidste søger at tyde Alt til det Værre, søger den første at vende Alt til det Bedre for Tiber. I denne Henseende ere begge Forf. stillede ganske ens, men saa har Tacitus rigtignok det store Fortrin at have levet et Par Menneskealdere efter Tiber, altsaa paa en Tid, da Mindet om den mægtige Keiser endnu var levende og hans Navn paa Alles Læber, medens den danske Forfatter skriver 1800 Aar senere, da romersk Keiservælde forlængst er sunket i Grus og overgivet til Glemsel.

Vil en moderne Forfatter her tage Kampen op med den gamle romerske Historieskriver blot med nogenlunde Udsigt til Held, da maa han have omtrent samtidige Vidnesbyrd fra Oldtiden at støtte sig til, som gaa i modsat Retning af Tacitus og Suetonius, men saadanne findes ikke, thi de Smigrerier, som findes hos enkelte af hin Tids Hofdigtere, kan man ikke tillægge nogen Betydning. Naturligvis kan Tacitus i Enkeltheder have feilet, gjøre sig skyldig i Overdrivelser eller Selvmodsigelser — og Dr. Tuxen gjør her adskillige træffende og gode Bemærkninger men i Hovedtrækkene maa dog det af ham tegnede Billede antages at være rigtigt. Valget stilles os da imellem enten at fastholde dette Billede som historisk Virkelighed eller, om vi ikke ville det, da at give Afkald paa at danne os et Billed af den virkelige historiske Tiber.

Imidlertid er der endnu et afgjørende Forhold, som maa drages med ind under Betragtningen, og det taler stærkt for Rigtigheden af Tacitus' Beretning — det er Datidens retslige og socialpolitiske Kulturforhold.

Fra at være en Republik med et udviklet politisk Selvstyre var den romerske Stat efter blodige Borgerkrige paa Tibers Tid bleven omdannet til et keiserligt Enevælde med uindskrænket Magtfylde, de republikanske Statsformer vare blevne staaende, men de vare kun tomme Former, hele Magten var samlet i Keiserens Person. Denne var uindskrænket Selvhersker over det mægtige Verdensrige, han kunde føle sig som en Gud, blev ogsaa tilbedt som en Gud. Men denne absolute Uindskrænkethed blev til Fordærvelse og Fortvivlelse for Magthaveren selv. Den menneskelige Natur er trods al sin Uafhængighedstrang og Uendelighedslængsel dog ialtfald i dette Jordeliv anlagt paa Begrænsning og føler sig kun lykkelig indenfor en vis Begrænsning. Den ydre Uendelighed omsættes til indre Tomhed og Livslede. Det er en bekjendt Sag, at de fleste Melankolikere og Pessimister findes ikke i Samfundets lavere Klasser, som leve under stærkt begrænsede Vilkaar, men netop paa de allerhøieste Samfundstrin, hvor ingen Grænser sættes for Ønskerne og deres Opfyldelse. Hos flere af de romerske Keisere som Caligula og Nero slaaer denne Ubegrænsethed over i drengeagtig Kaadhed og Galskab — hos Tiber, som var en dybere anlagt Natur, slaaer den tomme Uendelighedsfølelse over i sin Modsætning. Den mægtige Keiser, der kan gjennemstreife sit Rige fra Solens Opgang til dens Nedgang, vælger i de sidste Aar af sit Liv en lille utilgængelig Klippeø til sit Opholdssted. Hans frivillige Fangenskab paa Capri er ikke alene frembragt af Frygt for sin Sikkerhed, men er utvivlsomt valgt netop paa Grund af Øens Lidenhed. Thi her følte han sig indenfor den Begrænsning, han trængte til — her blev han ikke greben af den Svimmelhed, som den ubegrænsede Magtfylde i den store Verdensstad fremkaldte hos ham.

Modstykket til den absolute Magtfylde er den absolute Usikkerhed. Keiseren, der med et Hovednik kan skille Folk ved Gods og ved Liv, er selv intet Øieblik sikker paa sit Liv. Sværdet hænger stedse over hans Hoved, det kan falde over ham i det Øieblik, han træder ud af Senatet — Giften kan være skjult i det skummende Bæger Vin, han sætter til sin Mund. Keiseren er uindskrænket Herre over Alles Liv, men har til Gjengjeld intet Menneske, til hvilket han kan betro sit Liv. Selv hans nærmeste Slægtninge, hans mest prøvede Venner kunne blive Forrædere mod ham. Det forfærdelige i denne Situation har Tiber selv skildret i et meget malende Bil-

led: „Jeg holder en Ulv ved Ørene," Ulven har, som bekjendt, meget korte Øren, som det er vanskeligt at holde fast i — slippes Taget, da farer Bæstet løs og æder En. Netop saaledes var Tibers Stilling overfor det romerske Folk.

Saaledes var Situationen, og den maa fremfor Alt holdes for Øie, naar man vil forstaa hine romerske Keisere. Exceptionelle Forhold skabe exceptionelle Personligheder. Og man skal vanskeligt i Verdenshistorien paavise noget Sidestykke til de sociale og politiske Forhold i Rom i det første christne Aarhundrede. Ganske vist kan der hos asiatiske Despoter og tyrkiske Sultaner paavises en lignende uindskrænket Magtfylde, men de store Masser her ere kun halvt civiliserede Naturfolk, som tildels leve i Naturlivets Umiddelbarhed og derfor tage Livet, som det er, uden at reflektere over det. Men i Keiserstaden Rom møde vi den høieste Kultur, et i alle Maader rigt udviklet Aandsliv, Kunstens Herlighed og filosofisk Granskning. Alt bliver her gjennemreflekteret og overforfinet. Og hvad der gjør Ulykken fuldkommen, er, at alle Livets bærende Grundpiller ere borttagne: religieus Tro, moralsk Overbevisning, politisk Retsorden.

TIBER
MARMORBUSTE I GLYPTOTHEKET

Under saadanne Forhold kommer det dybeste i Menneskenaturen frem. Netop dette giver hine første romerske Keisere en særegen Interesse og vil atter og atter drage Opmærksomheden til dem. De vise os Vilddyret i den menneskelige Natur, som under Livets sædvanemæssige Gang ligger saa dybt begravet, at man ikke engang aner dets Existens. Men tag Religion, Moral og fremfor Alt den bestaaende Retsorden bort — og giv saa den Enkelte uindskrænket Magtfylde til at følge alle sine lunefulde Indfald og selviske Lyster — ja, saa kommer Vilddyret frem i al sin Forfærdelighed.

Undersøgelsen af Keiser Tiber og hans nærmeste Efterfølgeres sande Charakter kan derfor ikke føres blot paa Grundlag af en historisk Kildekritik, den maa gaa langt dybere ned til en Undersøgelse af Menneskets inderste Natur og Væsen. Men en saadan Undersøgelse er atter betinget ved hele Livsanskuelsen og vil som Følge deraf komme til høist forskjellige Resultater. Holder man for, at Menneskene ere af Naturen godmodige og elskværdige Væsener, der af sig selv ville gjøre det Rette og Sande, naar man blot lader dem i Fred — ja saa vil man ogsaa komme til det Resultat, at hine romerske Keisere, som i Aarhundreder have staaet brændemærkede i Historien, i Grunden have været brave og skikkelige Folk, som dels ere blevne misforstaaede af deres Samtid, dels have været Gjenstand for en systematisk Bagvaskelse af politiske Modstandere; men hylder man den Anskuelse, at Menneskenaturen i sin inderste Livsgrund er dybt fordærvet, og at kun en stærk Retsorden i Forening med religieus og moralsk Overbevisning holder den tilbage fra alskens Udskeielser og Nederdrægtigheder, ja da vil man ogsaa være tilbøielig til at tro paa Sandheden af de romerske Historieskriveres Keiserbilleder, selvfølgelig med Indrømmelse af, at der i Enkeltheder kan finde Overdrivelser og Feilgreb Sted, som det vel er Tilfældet med al menneskelig Historieskrivning, og disse kunne da blive Gjenstand for en senere Kritiks mere rolige og lidenskabsløse Undersøgelser.

Den allernyeste Tid frembyder imidlertid et høist mærkeligt Exempel, der taler for Rigtigheden af den sidstnævnte Opfattelse af Menneskets sande Væsen. Vi tænke paa de ilde berygtde tydske Embedsmænd i Østafrika og deres rædselsfulde Regimente blandt de ulykkelige Negre. Omgivelserne ere ganske vist forskjellige; istedetfor den romerske Pragtkultur og Kunstherlighed møde vi her nogle stakkels uvidende Negre paa et halvt dyrisk Standpunkt, men den Grusomhed, Blodtørst og Brutalitet, som Wehlau, Leist, Carl Peters o. A. have lagt for Dagen, er et værdigt Sidestykke til Caligulas og Neros Bedrifter. Det mærkelige er nu, at de nævnte tydske Embedsmænd i deres Hjem nøde et godt Ry som hæderlige og pligtopfyldende Mænd. I Hjemmet var der en stærk borgerlig og politisk Retsorden, som holdt de onde Lidenskaber og Drifter i Tømme og ikke tillod dem at komme til Udbrud,

men skjulte dem under Humanitetens og Kulturens slebne Væsen. Derimod i Østafrika var der ikke Spor af bestaaende Retsorden, de kunde i uindskrænket Magtfylde skalte og valte, som de vilde, og da brød Vilddyret i deres Natur frem i al sin Raahed og Brutalitet.

Kunne vi nu ikke godkjende den Opfattelse af de første romerske Keisere, som den nyere Kritik vil hævde, saa bør det heller ikke oversees, at den har et Sandhedsmoment, som fortjener at paaagtes. Man har nemlig været altfor tilbøielig til at betragte hine Skikkelser som rene „Asener og Uhyrer“, en Slags Inkarnationer af det Onde, der staaer i Verdenshistorien som noget Uforklarligt og Ubegribeligt. Herimod vil den nyere Opfattelse gjøre gjeldende, at de vare virkelige Mennesker af samme aandelige Beskaffenhed, som Menneskene ere den Dag idag. Dette er sandt og rigtigt, men man griber Sagen an paa den forkerte Side, naar man vil opfatte hine Keisere som godmodige og brave Mænd af samme Gjennemsnitsmaal som de fleste Mennesker. Sandheden er den omvendte: det er ikke dem, som ligner os i det Gode, men det er os, som ligner dem i det Onde, saaledes, at hvad der hos os ligger skjult og bundet i Dybet af Sjælen, det træder aabenlyst frem hos hine og vækker vor Afsky og Rædsel. En Forhørsdommer har fortalt mig, at en fornem Herre beklagede ham, fordi han skulde have saa meget at gjøre med alskens Krapyl og daarligt Pak. „Aa ja, Hr. Baron“, svarede Dommeren, „det kan være slemt nok, men hvis De og jeg vare fødte og opvoxede under ligesaa elendige Forhold, vare vi rimeligvis blevne ligesaa daarlige Subjecter“. Dette lader sig *mutatis mutandis* ogsaa anvende overfor hine Keisere.

NERO
MARMORBUSTE I VATIKANET

CALIGULA
BRONCEBUSTE I DET KAPITOLINSKE MUSEUM I ROM

Men derfor hviler der ogsaa et særegent tragisk Præg over dem. Navnlig gjelder dette om Tiber, der sikkert ikke har været nogen ubetylig Mand, endnu mindre en godmodig Mand — Godmodighed var overhovedet ikke nogen fremtrædende Egenskab hos Romerne — men tvertimod en baade dygtig og kraftig Natur, dybere anlagt end de fleste Mennesker. Han begynder sin Regering med Kraft, men netop fordi han ser dybere end de Fleste, bliver han ogsaa overbevist om det haabløse og fortvivlede i hele Situationen. Han maa i bogstaveligste Forstand kæmpe for Livet for at bjerge sig selv, og har dog intet høiere Formaal, som det er værd at bjerge Livet for. Alt det Selviske og Onde, som ligger gjemt i ham, bryder ud, thi der er Intet, som kan holde igjen — lig en vældig Vulkan slaaer han ud i lyse Flammer, udbredende Død og Undergang omkring sig, indtil han tilsidst afmægtig synker sammen i sin egen Aske. Og som enhver ægte Tragedie i Individets Skjæbne tillige viser os Menneskeslægtens Skjæbne, saaledes ogsaa her: Tibers som hine andre romerske Keiseres Historie viser os, hvad Menneskeslægten bliver til, naar den ganske overlades til sig selv og forlades af al menneskelig og guddommelig Bistand. Vil man erkjende dette, da vil man ogsaa bøie sig for den underfulde Styrelse af Verdenshistorien. Thi paa samme Tid, som Menneskenaturen kundgjør sig i et moralsk Lavmaal af Ondskab og Nederdrægtighed i Verdenshoved-

staden, aabenbarer den sig i det fjerne Østen i Hellighedens og Retfærdighedens ideale Høihed — og paa samme Tid, som Idealerne slukkes i Antikens overfinede Kulturverden, og Mørke og Fortvivlelse truer med at leire sig over den ganske Verden, tændes i Palæstina de nye Livsidealer, Troens og Haabets og Kjærlighedens Ideal, der skulle lyse for Menneskeslægten i de kommende Tider og føre den fremad mod dens store Evighedsmaal.

Olympia

ROMAN I FEM BØGER

AF

R. E. FRANCILLON

(30. Fortsættelse).

Alle vare ligesaa foragtelige som han — der var ikke Andet for hende, end at udbrede sine Vinger i den frie Luft. Angaaende Iagttagelsen af hendes Tantes Begreber om det Sømmelige med Hensyn til hendes Flugt, var det tilstrækkeligt, at de vare hendes Tantes til at lade haant om dem, selv om hun havde kjendt dem. Alt hvad der stod i Forbindelse med The Laurels Sæder og Skikke var nu og i Fremtiden foragteligt og forkert.

Selv Major Sullivan var nu adlet i hendes Øine paa Grund af den Modsætning han dannede til Alt, hvad hun var bleven lært at betragte som betegnende for en Gentleman. Han var ialtfald ingen Slave af Sømmelighedsbegreber, Traditioner og Hykleri; og dette var i hendes nuværende Stemning nok for hende. Siden studeret Forfinelse var Tegnet paa Feighed og Falskhed, var denne ligefremme Simpelhed et Tegn paa Mandighed og Ærlighed. Denne Feil er tidt begaaet af Folk der ansaae sig for kloge.

Hun havde i hans Ansigt læst de umiskjendelige Tegn paa ægte Følelse; og disse ere ovenikjøbet istand til at vildlede dem, der endnu ikke have lært, at selv den største Skurk kan føle ligesaa dybt og ægte som det mest retskafne Menneske. Kortsagt, hendes Introduction til denne Jord havde i hende saaet det mest betænkelige af al Frø, og hendes Opdragelse havde gjort sit Bedste for at udfolde dette betænkelige Frø til vældige og abnorme Blomster. Dersom der virkelig skulde komme heldige Frugter ud heraf, kunde dette Resultat kun skyldes det mest overraskende Sammentræf af usandsynlige Tilfældigheder.

Som vi veed, havde hun længe i Londom sukket efter den Mandighed, hvori hun, i sin forvildede Uvidenhed, troede udelukkende at kunne finde Tilfredsstillelse for sin Energi. Hvad havde Forsyth ikke igaar sagt til hende? „Ingen Kvinde er nogensinde naaet frem i første Række — og selv om hun kunde, vilde hun være saa ulykkelig, at det var bedre for hende, at hun aldrig var bleven født.“

Hvis Kjærlighed havde fundet Vei til hende, var den kommen ukjendt. Men den kunde ikke komme uden Virkning — naar den ikke kommer aabenlyst, maa den komme forklædt, og altid forklædt som en uopnaaet Attraa. Hun vilde være i forreste Række og ikke føle sig ulykkelig i den; og naar det var umuligt at opnaae dette som Kvinde, maatte hun blive Mand. Mangen anden Kvinde, med større Kundskab til Verden, har tænkt, at det for at forandre hendes Kjøns Natur var tilstrækkeligt at forandre Snittet af hendes Klæder.

Det var i denne overmodige og opbragte Stemning af lidenskabelig Beslutning, at hun forlod sin gjenfundne Pleiefader, trælbunden af sin overspændte Selvraadighed, og stjal sig tilbage til The Laurels — for sidste Gang. Hun, som neppe havde sat sin Fod udenfor Gressfords Grænser var ifærd med pludseligt at overskride Universets Dørtærskel. Og dog, med alt sit Had til Fortiden, med hele sin brændende Higen efter Fremtidens ubekjendte Muligheder, haabede hun næsten, paa samme Tid som hun frygtede det, at en Haand, et Ord eller et Blik skulde være stærkt nok til uigjenkaldeligt at stænge Døren til hendes Bur.

Der var ingen af Formerne for en romantisk Flugt at gjennemgaa. Mindre end om Eftermiddagen var der noget elsket Hjem at forlade — intet elskende Hjerte, som vilde briste. Hun var slet og ret en flygtende Fange. Men selv Livsfanger skulle efter Sigende føle Smerte, naar de staa i Begreb med at forlade deres Fængsel. Hun og alle de Smaating, som udgjorde The Laurels, havde i saa lang Tid været Dele af det samme Hele, saa det at udskille sig fra dem var ligesom en kirurgisk Operation, nødvendig og helbredende, men ikke mindre bitter, fordi den var foretagen af hendes egen Haand og egen frie Villie. Der var endnu god Tid inden Middag — den daglige Krise i The Laurels Historie — til at foretage Alt, hvad der maatte gjøres, uden at blive forstyrret.

Heldigvis — eller uheldigvis — havde hun Tid nok; der var Ingen, hun behøvede at sige Farvel til. Der var ikke engang en Hund, hvis Kjærtegn kunde have dannet det sidste Baand til at holde hende tilbage, som hun halvt frygtede og halvt haabede. Aldrig har en Dødelig siden Verdens Skabelse følt sig saa yderst forladt og alene. Skjøndt stærk i sin Beslutning følte hun sig mere som en Forbryder end som en Heltinde, nu da hun listede sig op paa sit Værelse. Hun havde en Følelse som om hun havde gjort ganske det Samme under ganske de samme Omstændigheder i et foregaaende Liv, inden hun

blev født. Da Trappen knagede, mindedes hun de tidlige Morgener, da hun, næsten før det blev lyst, pleiede at stjæle Bøger nede i Dagligstuen, eller sætte dem paa Plads igjen, med et Hjerte, der ved hver Knagen bankede af Frygt for at Huset skulde vækkes. Men hun vidste, hvad hun foretog sig. Hele Fremgangsmaaden ved hendes Flugt stod klar for hende samtidig med den første Tanke derom, og hun havde planlagt den underveis, saa godt som hendes forvirrede Forsøg paa at gjenkalde sig de svundne Tider, Majoren havde talt om, tillod det.

Hun naaede sit Værelse og laasede Døren af. Saa tog hun ud af Skabet det Sæt Klæder, hvormed hun havde forbauset Tante Caroline, og bredte det ud paa Sengen, ligesom hun dengang havde gjort. Men dette gjaldt imidlertid ingen Spøg; og et ukjendt Instinkt fik hende til at rødme af Skam, skjøndt Ingen var tilstede. Hun var ikke alene en ung Landsbypige, der saae paa sin Fætters Klæder, men tillige en farende Frøken, der betragtede den Rustning, hvori hun vilde træde op imod Verdens Kæmper og Troldmænd. Der var for hende intet burlesk Element i Situationen. Det er Tilskuerne, ikke de Rollehavende, som opfatte de groteske Modsætninger, af hvilke vort Liv bestaaer. For Tilskuerne er det Hele Farce — for de Agerende er det Hele Tragedie; og Begge have Ret, da begge Dele ere Et og det Samme.

Hun stod endnu tøvende paa Bredden, inden hun foretog det afgjørende Spring, da — saa langsomt fulgte Handling paa Tanke — hun studsede ved at høre Lyden af Middagsklokken. Denne velbekjendte Lyd, saa uskyldig og velkommen i og for sig, gav hende Styrke. Hun kunde ikke, efter Alt hvad hun havde havt isinde at gjøre, gaa nedenunder, som om Intet var hændt, og træffe sammen med Gerald, Tante Caroline og Onkel John. Hun kunde ikke engang tænke sig Muligheden af at spise en Bid mere af deres Naadsensbrød. Imidlertid gav selve Maaltidet hende den Leilighed, hun kun ventede paa, til at udføre sin Plan. Hun vilde ikke blive savnet i de følgende ti Minuter — hvis der blev sendt Bud efter hende, lukkede hun ikke op. I kortere Tid end den Aften, da Gerald kom hjem fra Søen, var hun forvandlet fra en høi og smuk ung Pige til en ung Mand af et jomfrueligt Udseende.

Hun tænkte hverken paa Bagage eller Penge. Det første oversteg hendes Kræfter, Nødvendigheden af de sidste havde hun aldrig skjænket en Tanke. Desuden vilde hun snart skaffe sig Alt, hvad hun behøvede, og mere til. Hun var nu rede til sit Eventyr, da Noget fik hende til at fare sammen, stærkere end Lyden af Middagsklokken.

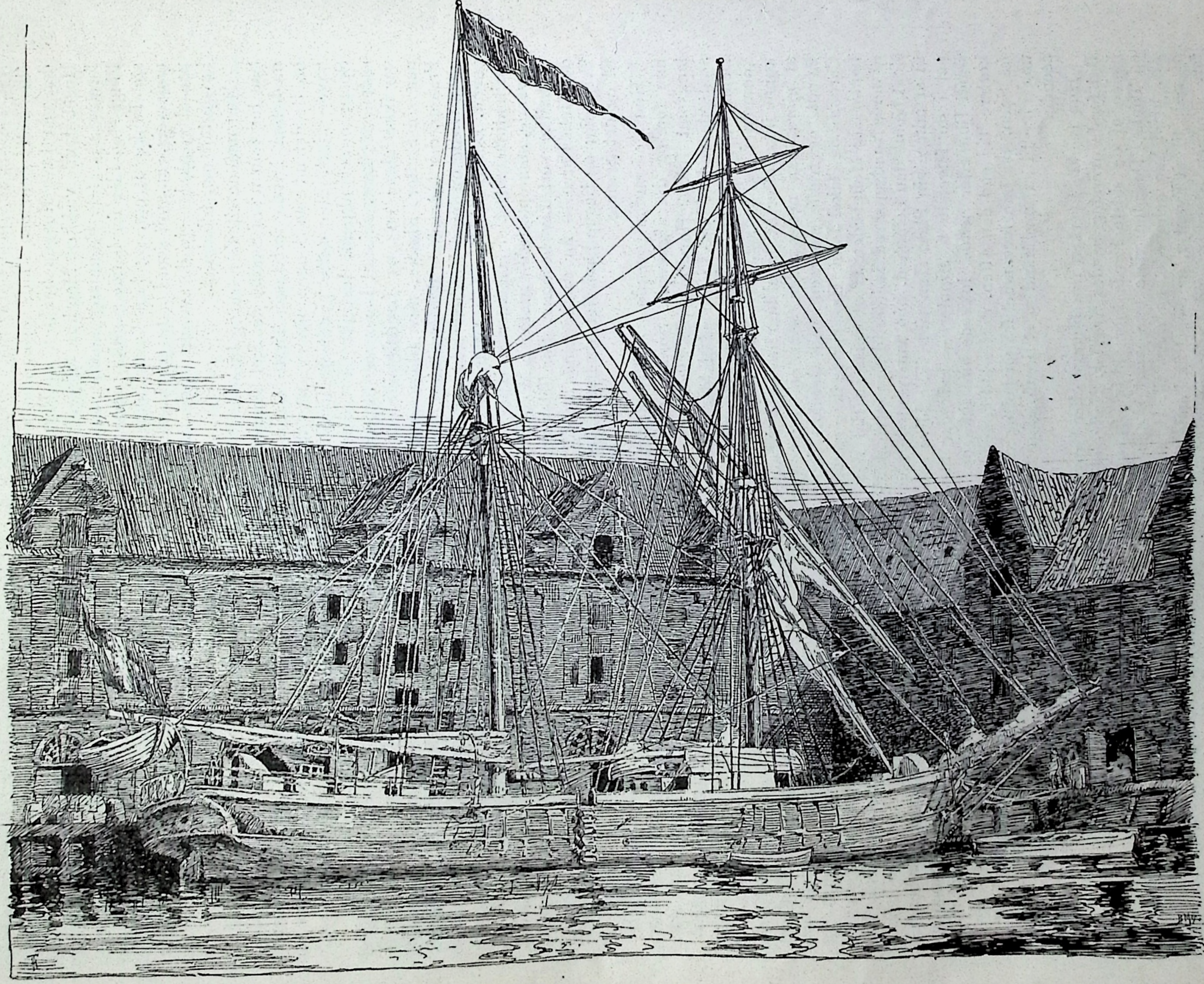
„Mit Haar!“

O ve for Olympias Mandighed! De Baand som knyttede hende til sit Kjøn vare endelig fundne. Harme, Ærgjerrighed, Energi, Lidenskab opveiedes af nogle Lod Haar. Hvad skulde hun gjøre? Hun stod bleg og raadvild foran Speilet, der afspeilede saa klart hvad ingen Evadatter kan give Afkald paa uden en Gysen. Olympias kastaniebrune Fletninger vare tykke og svære; men selv om de havde været tynde og korte, vilde det Samme have været Tilfældet. Den værste Del af en kvindelig Straffefanges Straf er Tabet af hendes Haar. Egenhændig Berøvelse af det er et Slags Selvmord. Og dog maatte det gjøres, hvis hun ikke vilde opgive sin Plan. Ingen Forklædning, hvor fuldendt den end ellers maatte være, kunde dølge hendes kvindelige Stolthed. Det var ikke Forfængelighed men Instinkt, som hun søgte at undertrykke ved en energisk Handling.

Idet hun tog den største Sax i sin høire Haand og med den venstre greb fat om en lang kastaniebrun Fletning, lukkede hun Øinene for ikke at se Offeret, og lyttede ligegyldigt til den svage, næsten uhørlige Knasen af et Haar eller to mod Saxens Eg. Lyden gjorde ondt. Men under den samme Fortryllelse, der næsten tvinger en Mand, som retter en ladt Pistol mod sin Tinding til at trykke paa Aftrækkeren, enten han vil eller ikke, trykkede hun nerveust de to Blade sammen — og lukkede saa sine Øine op for at skue den Ødelæggelse, hun havde anrettet.

Hun blev bestyrtet over sin Gjerning. Men med Tabet af den ene Fletning var Gjerningen i Virkeligheden udført. Nu kunde hun ikke lade sig se af Nogen — og havde hun sagt A, maatte hun ogsaa sige B. Idet hun følte sig næsten som en Morderske midt i Gjerningen, der maa fuldføres og dølges, bredte hun et Klæde ud under sine Fødder og afskar hver Lok af sit Haar. Hun vovede ikke at se sig i Speilet, men lagde Klædet med dets Indhold sammen og gjemte det bagved nogle Æsker i et Hjørne af Skabet. Hendes Hoved var saa besynderlig let, enten ved det faktiske Tab af Vægt eller befriet fra den Sindsbevægelse, der endnu fik hendes Haand til at ryste. Men det var nu Altsammen forbi. Hun havde taget en gammel Kasket med op fra Forstuen; Ingen vilde savne den. Med den skjulte hun sin Skam — og efter først vaersomt at have kiget ud mellem Døren og Dørkarmen, traadte hun endelig ud paa Trappeafsatsen, ikke længer Olympia Westwood, men — en Mand.

Men hendes Flugt var ikke sikkret. Hun havde ikke listet sig halvveis ned ad Trappen, da hun hørte en velbekjendt Raslen af en Silkekjole nærme sig hende. Hendes Hjerte hoppede op i hendes Hals, og i Øieblikkets Tøven lod hun Leiligheden gaa tabt til at trække sig tilbage til sit Værelse, medens der endnu var Tid. Hun kunde kun krybe sammen i en Krog af den an-

SKONNERTBRIGGEN „THEA“ — ORIGINALTEGNING AF H. THORSEN

den Trappeafsats, uden mindste Haab om at undgaa at blive bemærket.

Hendes Tantes Kjole brusede hende imøde, hendes Aandedræt maatte være bleven hørt. Men til sin store Overraskelse blev hun ikke seet.

Hun hørte Tanten famle ved Døren og gaa ind i Værelset. Idet hun derpaa greb den Leilighed, hvortil hun nu var redningsløst forpligtet, løb hun hurtigt nedad Trappen, gjennem Forstuen og ud i den skumrende Have, med Yderdøren trygt lukket efter sig. Hun var ikke bange for, at man strax skulde søge efter hende. Ingen havde seet hende komme hjem, og hun var tidt i den senere Tid kommet forsent til Middag, da hun malede saalænge hun kunde se.

Huset laa afsides fra Landsbyen, og da det nu begyndte at blive mørkt, behøvede hun ikke at være bange for at blive seet af Nogen af Folkene fra Gressford, endnu mindre at blive gjenkjendt i en saadan Forklædning. De vilde ligesaa godt have ventet at se Hans Velærværdighed Pastor Maurice Lee sidde og drikke i Peter Pigots Gjæstestue som en Miss Westwood fra The Laurels gaa henad Veien i Mandfolkedragt. Hurtigt begav hun sig hen til Veiviseren, hvor hun havde aftalt at møde Majoren, og satte sig roligt ned under en Høstak indenfor et Markled og lyttede efter Vognen.

Det er Alt hvad hun gjorde. Hun spaserede kun en rask Aftentour fra Gressford til lidt forbi Stackworth. Hun var altfor ivrig og ophidset til at tænke underveis, men da hun sad her og ventede var det en ganske anden Sag.

Ingen Magt i Verden kunde faae hende til at vende om nu. Det var afgjort. Aftenluften begyndte at spotte over hendes Daarskab, og Mørket og Stedets Ensomhed begyndte at lære hende, at Mands Mod ikke følger med Mands Klæder. Hun begyndte at blive kold baade i Hjertet og i Kroppen, inden hun havde ventet et Kvarter. Men nu var det forsent. Hun havde valgt Stedet, fordi det var saa afsides, og hun kunde ikke gjøre Andet end vente paa det, der vilde komme. Hun ønskede imidlertid, at hun havde taget et Shawl med, og at den opstigende Maane ikke vilde skinne saa usædvanlig klart.

Hun skød Hjertet op i Livet for at forjage alle de Historier om ensomme Veie, hun havde hørt og som nu mødte frem for at holde hende med Selskab. Hun var nu en Mand og maatte opføre sig som en Mand. Hun var modig nok i sine egne Klæder — hvoraf kom det, at hendes Forklædning syntes at indgyde hende Feighed istedetfor Mod? Hvad tog de sig nu for i The Laurels? De savnede hende naturligvis, og hun følte sig slet ikke stolt af at have sat The Laurels i Oprør, som en Slags Hævn. I Stemningens Hede havde hun glædet sig ved at tænke paa, hvad de nu vilde tro og sige, naar hun var borte. Men nu var kold Eftertanke traadt istedetfor den hede Drift. Hun begyndte nu at betænke alle Følgerne, mulige og umulige, af sin Adfærd. De vilde afsøge hele Omegnen, de vilde drage Vaad gjennem Dammen, Forsyth vilde komme imorgen og finde hende borte, og hvad vilde han sige? Hun havde ikke før nu tænkt paa Følgerne af sin Hævn. Det var forekommet hende saa let, saa ligefrem, at liste sig bort fra The Laurels og forsvinde for stedse; og nu, skjøndt det var umuligt, vilde hun være vendt tilbage, hvis hun blot kunde have gjort det ubemærket og hvis hendes

GRÆSKE FOLKETYPER — NYGRÆKER

Haar kunde være voxet ud igjen i Løbet af en halv Time. Sæt nu, at Majoren enten ikke kunde finde hende eller slet ikke kom? Hvor kunde hun stole saa trygt paa ham, naar hun havde mistet sin Tillid til hele den øvrige Verden? Vilde han ikke, selv i den bedste Mening, anse det for sin Pligt at forraade hende til hendes Fjender? Kunde han ikke tage Andre med hen til Mødestedet, hvorfra de vilde føre hende tilbage til The Laurels, saa at hun blev til Spot og Spe hele Resten af sit Liv? Hun vilde aldrig mere kunne se Forsyth lige i Øinene — før vilde hun kaste sig i Bækken. Hun kunde ikke. Selv om Majoren spillede falskt Spil med hende, kunde hun ikke vende tilbage. Hun vilde vente i fem Minuter til, hvis han saa endnu ikke kom, maatte hun gaa ud i Verden, tilfods og alene.

Hun havde intet Uhr, og da der var forløbet et halvt Minut sagde hendes voxende Ængstelse hende, at Fristen var omme. Hun forlod sin Høstak og saae op og ned ad den mørke Landevei. Der var Intet at øine. Hun maatte begive sig paa Vei i Haab om at naae Melmouth ved Daggry, skjøndt hun ikke anede, hvad hun skulde gjøre, naar hun kom dertil. Hun stod nu, som hun altid havde higet efter, Ansigt til Ansigt med den store Verden; og den modtog hende, ikke med det Velkommen, hun havde drømt om, men med et mørkt og lammende Blik.

Men hun var kun gaaet et Par Skridt henad Veien til Melmouth, da hun pludseligt mente at høre Lyden af en Vogn, der kom nede fra Stackworth. Hun stod stille og lyttede. Lyden kom nærmere og nærmere, Hjulene syntes at bevæge sig mere og mere langsomt. Var det endelig Majoren? eller var det Gerald, eller hendes Onkel, eller Sognets Politibetjent? Hvem det saa var, var den Paagjeldende nu altfor nær til at hun kunde undslippe, medmindre hun igjen trak sig tilbage fra Veien, indtil Forfølgeren var kommen forbi; men saa vilde Majoren ikke finde hende, hvis det tilfældigt var ham. Var det rigtigt at give Tegnet? Hun drog sig hen til den ene Side af Veien, halvt indenfor Leddet, og gjorde et svagt Forsøg paa at fløite. Men ikke en Lyd kom over hendes Læber; Frygten hæmmede hende. Halvt af Mangel paa Evne, halvt af Mangel paa Villie, var hun tilbøielig til at lade sin Beskytter, hvis det virkelig var ham, kjøre forbi. Det var jo ikke sandsynligt, at det var ham, thi hvilken Grund var der for en fornuftig Mand til at hjælpe en ung Pige ved en saa vanvittig Flugt?

Naar det kom til Stykket, existerede den Lyd, kun troede at høre, kun i hendes Indbildning. Hun lyttede igjen anspændt. Igjen forsøgte hun at give Tegnet, og igjen mislykkedes det for hende. Det var et Øieblik af Sjælekval, som kun kan maales efter den Skamfuldhed og paniske Skræk, hvoraf den udsprang.

Pludselig blev hendes Uvished endt paa en Maade, som hun mindst af Alt var forberedt paa.

Paa engang begyndte Stjernerne, som hidtil havde skinnet saa roligt og alvorligt over hendes Hoved, at danse. Lyden af Hjulene, hvad enten de nærmede eller fjernede sig, forvandledes til Søens Brusen. Hun havde lige Styrke nok til at udstøde et Skrig, og derpaa var hendes Uvished forbi. Hun saae og hørte Intet mere. Hun, som havde anseet det for en let Sag at anføre Armeer og at bryde Sædvaner, som om de vare dannede af Spindevæv, var besvimet af Sindsbevægelsen ved at vente en Timestid paa en fredelig Vei.

Hendes første Fornemmelse var Smagen af Cognac; hendes næste var den at falde ned fra en umaadelig Høide gjennem et tæt Skylag; hendes tredie var Lyden af et Udbrud, som hverken var hendes Onkels „For Pokker!“ eller hendes Fætters „Ved George!“ men et uartikuleret Udbrud, halvt om Hjælp, halvt af Forbauselse, der paa en vis Maade syntes at føre hende tilbage til hendes Vugge mellem Soldaterne paa Valpladsen ved Carabobo.

„Ok, *caramba!* Antog jeg Dem ikke for en eller anden ung Slyngel, som De laa der tæt ved Hjulene. Saa, vær bare rolig, Kjære — nu skal jeg nok løfte Dem op — se saa! — skjøndt De ikke er saa let som da jeg første Gang samlede Dem op. Men hvem skulde have troet at finde en ung Dame i den Dragt? Jeg havde sandelig ikke kjendt Dem, naar det ikke havde været paa Øinene. Se saa — tag nu en Slurk Cognac til — De er lidt for nøgtern, formoder jeg. Jeg er aldrig før bleven saa forskrækket. Se saa — har De det nu bedre?“

Idet hun skød Flasken tilside og saae op, saae hun Majoren ligge paa Knæ paa Veien og holde hende i sine Arme. Hun følte sig meget ulykkelig, meget ilde og meget skamfuld. Ved en Anstrengelse formaaede hun at reise sig op og lænede sig til Ledet, hvor hun var faldet om.

„Nu har jeg det godt“, sagde hun endelig. „Hvad er der skeet med mig? Hvordan kom jeg til at ligge paa Veien? Jeg har hørt tale om Folk, der er besvimede — er det det, jeg har gjort? Jeg vilde ønske, jeg havde lidt *Eau de Cologne*. Det var som om jeg skulde dø. Jeg har aldrig været saadan før, vil jeg blive syg?“

„Det er en Guds Lykke, at jeg kom. Har De det meget daarligt, Kjære? Bare De vilde tage en Slurk Cognac til.“

„Veed de det hjemme?“

„Ikke det jeg veed af. Føler De Dem nu bedre?“

„Alting synes at svømme.“

„Ok, *caramba!* det gaaer aldrig. Det er en net Klemme vi er kommen i. Hvor kunde jeg ogsaa tro, at det var Deres Mening, dengang De talte om at være en Mand. Men ligemeget, her

kan vi ikke blive. Lad mig løfte Dem op i Vognen og kjøre Dem hjem. Nu trænger De til at komme iseng. Jeg vil ikke have, at De skulde dø, ikke for totusind Pund, skjøndt det er mange Penge!“

„Nei, nei! Jeg kan ikke tage hjem. Enten jeg er syg eller rask, maa De tage mig med Dem.“ Hun forlod Ledet og syntes at kaste sin Svaghed af sig.

„Jeg vil tage Dem med til Antipoderne — men jeg vil ikke have, at De skal dø. Det er en forfærdelig gal Historie. Jeg havde aldrig tænkt mig, at De vilde sætte en gammel Soldat som mig paa saadan en Post. Hvad skal jeg gjøre, hvis De bliver syg? — Skjøndt jeg har tidt og mange Gange været Deres Amme, og Doktor, og Apotheker med, og med min egen Haand kureret Dem for Mæslinger. Aa, det er grusomt at skulle miste Dem, nu jeg har fundet Dem igjen — men lad mig sætte Dem op i Giggen og kjøre Dem hjem.“

Hans Stemme og Optræden var mere bekymret end hans Ord. Men selv om hun havde været døende, kunde hun ikke lade sig bringe tilbage til The Laurels i denne Forklædning.

„Aldrig“, sagde hun bestemt. „Jeg vil ikke være syg. Hvis De ikke vil kjøre mig lige til London, gaaer jeg selv derhen, som jeg er, syg eller rask, selv om jeg skal tigge mig frem. Det er nu forsent at vende om.“

„De er bange for den gamle Kone? Min Tro, jeg gad nok se Nogen røre Dem med en Lillefinger. Jeg bliver i Prinsen, og hvis de ikke skikker sig, send saa bare Bud efter Majoren. Jeg kjender et ømt Sted eller to i dettehersens The Laurels, og jeg gad nok se en Capitain af de Støvlethelte sætte sig op imod en gammel Major, der har tjent under Sir de Lacy Evans, og General Berthezéne og General Bolivar. Min Tro, jeg skalperer ham!“

„Jeg er ikke bange for Noget. Men — nei, jeg kan ikke fortælle Dem Alt. Jeg maa og vil bort. Jeg vil før dræbe mig selv end vende tilbage!“

„Naa ja, De pleiede altid at følge Deres eget Hoved, inden De kunde tale, og det vil De sagtens endnu. Det er forsent paa Dagen til at sige Dem imod. Hvis jeg havde havt isinde at gjøre det, burde jeg have begyndt noget før. Det var altid Deres Skik — naar De ikke kunde opnaae Noget ved at brøle, saa stampede De — og saa var det ligemeget, enten man sagde Ja eller Nei. Lad os saa komme afsted — der er ingen Tid at spilde. Nu har de nok slaaet Generalmarch i The Laurels. Jeg vilde ikke have Hjerte til at give Afkald paa Dem igjen, og naar De er af en anden Mening, maa jeg gjøre for Dem, hvad jeg kan. Deres gamle Fader-og-Moder blev blød om Hjertet, da han saae Dem ligge der under Hjulene, ganske som ved Carabobo.“

„De vil altsaa tage mig med til London.“

„Til London? Jeg vil kjøre Dem til — hvorhen De vil.“

Han løftede hende op paa Vognen, tog Tømmerne og kjørte afsted saa hurtig som Peter Pigots Arbeidshest kunde trække.

„Bæst, som jeg er!“ udbrød Majoren efter fem Minuters Pause. „Vi er Allesammen nogle egoistiske Bæster. Her sidder jeg, ligesaa varm indvendig og udvendig som en Vulkan, og De ryster og bæver som et Isbjerg. Hold Tømmerne et Øieblik, medens jeg pakker Dem ind.“

Majoren, der ikke gjorde sig nogen Samvittighed af at annektere en hel Kaminplads for sig selv paa de øvrige Tilstedeværendes Bekostning, afførte sig den svære Kappe, der altid fulgte ham, og svøbte den tæt om Olympia. Hun rystede virkelig af Kulde og var altfor taknemmelig til at afslaa det. Havde hun vidst, hvor uforenelig Tanken paa Andre var med Majorens Natur, vilde hun have været endnu mere taknemmelig. Hun kunde ikke undgaa at bemærke Modsætningen mellem den kjærlige Ømhed og den grove Haand, der saaledes søgte at skjærme hende mod Natteluften.

Trods Haandens Grovhed havde vor stakkels Eventyrerske aldrig mærket en saa kjærlig Berøring. Mrs. Westwoods havde altid været den traditionelle Stedmoders, og Geralds havde altid været Legekammeratens og ikke Elskerens Haand. Der var ingen Grund for hende til at gruble over sin Ledsagers Motiver til at fordre hende tilbage, da hendes Indhyllen i den gamle Kappe var som en direkte Appel til gamle og slumrende Minder.

Men til Trods for dens Skarphed maatte hun paa en vis Maade være glad for Natteluften, mod hvilken han søgte at skjærme hende. Den friske Vind, der mødte dem paa sin Vei fra Søen, forjog hendes Svaghed og begyndte at styrke hendes Nerver. Hun var endnu uskikket til at tænke, men det satte hende istand til at fortsætte sin Vei uden at tænke eller forbauses eller se fremad, saaledes som man gaaer i Drømme. Hendes Brudd med sit gamle Liv var saa fuldstændigt, at hun følte sig som gjenfødt, uden at kjende Noget, angre Noget eller haabe Noget, med Alt at vente paa og Intet at gjøre, undtagen at tage imod hvad der vilde komme. Hun følte sig endnu svag og ilde tilpas, og uden at vide af det, yderst afhængig af den gamle Skurk, der sad ved hendes Side. Skjøndt han adlød og føiede hende som en Selvfølge, var hun bestandig Kvinden og han Manden. Hun vilde udentvivl have følt sig høilig krænket, hvis man havde sagt hende, at hendes Kjøn havde Noget at gjøre med den Indflydelse, hun udelukkende tilskrev sin naturlige Villiestyrke.

I sin Vaande havde hun tænkt sig at træde ud i Verden alene; og hvis hun var kommen saa langt som til Melmouth, vilde hun ikke have vidst, hvordan hun skulde finde en Kro — og

endnu mindre, hvad hun skulde sige eller gjøre, hvis det tilfældigt lykkedes hende at finde en. Hendes Forklædning fordrede, at hun skulde gaa op i Mængden, og hun vilde ved det første Ord, hun sagde, have henledt Værtinders, Opvarteres og Stuepigers Opmærksomhed paa sig. Kortsagt, hun havde aldrig i saa høi Grad følt sig som Kvinde siden sin Forvandling.

Der blev kun vexlet faa Ord paa denne usædvanlige Reise, mod hvilken hendes Omflakken og Eventyr som Barn, ledede af Tilfældighedens Lov, havde været Hverdagsbegivenheder. Hun kunde blot lade sig drive afsted, læne sig tilbage og tænkte paa det Hele som en Overgang til et nyt Liv. For Øieblikket forekom Alt, hvad hun havde efterladt, hende som en Drøm i en Drøm. I det svindende Maaneskjær havde Majoren nok at gjøre med at kjøre lige og holde midt ad Veien. Men af og til saae han paa hende, og da Kappen en Gang ikke laa saa tæt om hendes Hals, som den skulde, gjorde han Holdt for omhyggeligt at rette paa den.

Hun lukkede Øinene og faldt i en halv Blund. „Min Tro, det er den gamle Natur“, hørte hun ham mumle ved sig selv, som det er Skik hos Folk, der selv er deres mest intime Venner, Kammerater og Fortrolige. „Nei, disse Capitainfruer! Min Tro, Omgangen med dem kan ikke fordærve den gamle medfødte Natur. Aa, Penge er en haard Djævel. Naa, med Guds Hjælp skal jeg nok klare Ærterne og faae Penge til.“ Og han begyndte at nynne, som om han sang en Vuggevise for hende, der nu neppe havde det behov:

„Ok, Molly Bawn, lad mig ei sukke,
alene vente her paa Dig . . .
. . . .“

Hun aabnede sine Øine.

„Nu er det vel paatide at vaagne?“ spurgte hun. „Aa!“

Der mødte hendes Blik det skjønneste af alle Syn: Solen, der i hele sin Herlighed stod op over Søen.

(Fortsættes).

Kjærligheden er blind, men Ægteskabet er en ypperlig Øienlæge.

„Troer Du virkelig, at hun elsker Dig?“
„Ja, for da jeg sagde, at jeg ingen Penge havde, spurgte hun: „Kan De ikke laane nogle?“

Dr. Siebleben: Jeg gad nok vide, om Maceo virkelig er død?
Hr. Scharf: Hm — i Betragtning af den Omstændighed, at en Doktor — hedder han ikke Zertucha? — er indblandet i den sørgelige Affære, kan man vel neppe tvivle om hans Død.

Ny Carlsberg Glyptotheket

Lørdagen den 1. Mai aabnedes Ny Carlsberg Glyptotheket for Publikum ved en Formiddags-Festlighed, der overværedes af den hele kongelige Familie og en repræsentativ Forsamling.

Den fortrinlige Samling af Billedhuggerarbeider, som saaledes nu er bleven Almenhedens Eie, vil, skjøndt den jo ogsaa tidligere har været tilgængelig for Publikum, ved at være bleven installeret i sin egen Bygning midt i Byen herefter komme til at indtage en mere fremtrædende Plads i den offentlige Bevidsthed, end det hidtil har været Tilfældet.

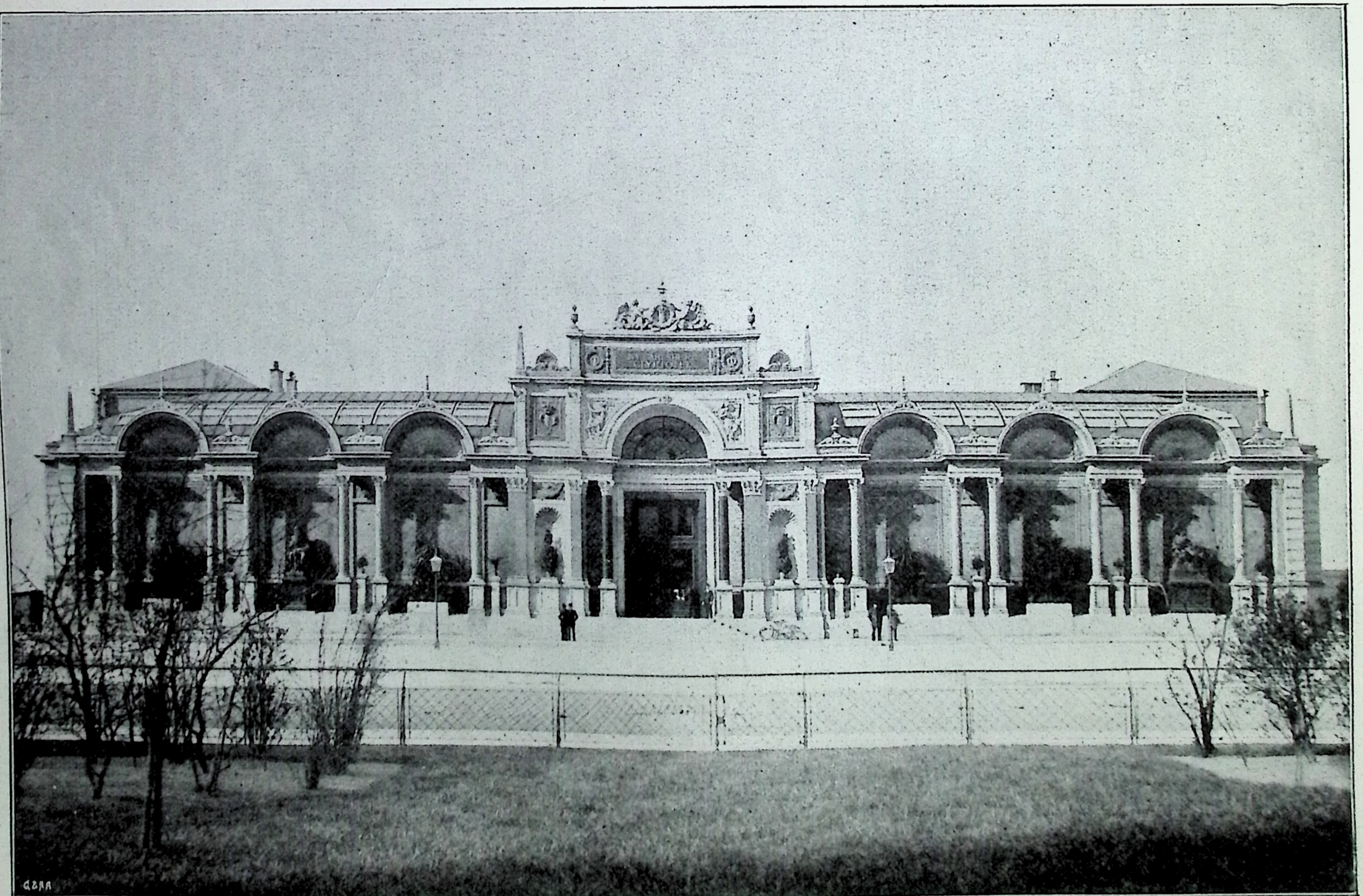
Saaledes som Samlingen nu viser sig i de nye Omgivelser, falder der maaske et stærkere Lys over den, end der gjorde før, saa længe den var i en privat Mands Eie, et Lys, der stiller baade dens Fortrin og Mangler i skarpere Relief; men der er Grund til at minde om det, som altfor let glemmes, at saaledes som Samlingen er, er den Frugten af en Privatmands Kunstsamlen og Smag, og naar det er indrømmet, at siden Thorvaldsen forærede sin Fødeby Samlingen af sine Værker, har neppe nogen Privatmænd skjænket Offentligheden en saa værdifuld kunstnerisk Gave, saa bør Kritiken overfor Samlingen som Samling billigvis forstumme.

GRÆSKE FOLKETYPER
FORNEM NYGRÆKERINDE

Ved Indvielsen gjorde Hr. Carl Jacobsen selv Rede for Samlingens Tilbliven, idet han fremdrog Mindet om den sære Kunstenthusiast, Billedhugger Malthe, der i saa væsentlig en Grad kom til at give Stødet til Glyptotekets Dannelse ved at skaffe Jacobsen Bissens Billedhuggerarbeider.

Det var i 1882, at Glyptotheket

NY CARLSBERG GLYPTOTHEK

V. POULSEN, FOT.

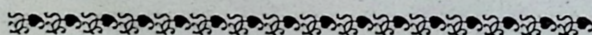
blev grundlagt. Allerede i 1888 var Samlingen voxet til en saadan Størrelse, at den truede med at sprænge en Privatsamlings Rammer. Jacobsen, der nærede den for en Samler saa naturlige Frygt for at det, som han med saa stor Energi havde samlet, skulde spredes igjen for alle Vinde, tilbød da Kjøbenhavns Kommune den paa Betingelse af, at den skulde tilveiebringe en passende Bygning. Resultatet af de Forhandlinger, som da førtes, blev det, at Kommunen tilbød at yde en halv Million til Bygningens Opførelse samt den Grund, hvorpaa Glyptotheket nu er reist. Staten traadte til med en halv Million, og Jacobsen selv ydede en halv Million og dertil endnu en Kvart Million. Af disse Midler skulde en Million henlægges til en Fond, hvoraf Renten skulde anvendes til Bygningens og Samlingens Vedligeholdelse og Drift og til fremtidige Indkjøb, medens Resten 750,000 Kroner skulde anvendes til Bygningens Opførelse. Dette Beløb blev imidlertid langt overskredet, og Jacobsen fik ogsaa i den følgende Tid rig Leilighed til at vise sin Offervillighed.

Derimod blev Samlingen ved Fundats grundlagt som en selvstændig Institution en Stat i Staten — der ikke sorterer hverken under Stat eller Kommune; men som har sin egen selvstændige Direction. Denne Direction, i hvilken Jacobsen er livsvarig Formand, bestaaer for øvrigt af to Repræsentanter for Staten, d'Hrr. Kontorchef P. A. Weiss og Directeur Krohn, og to for Kommunen, Raadmand, Grosserer Kjær og Høiesteretsassessor Koch. Disse Medlemmer ere valgte for fem Aar og kunne kun gjenvælges en Gang.

Bygningens Opførelse, der overdroges til Architekt Dahlerup, med Architekt Langballe som Kondukteur, paabegyndtes i 1890. Man maatte grave dybt ned for at naae en Grund, der havde tilstrækkelig Bærekraft. I Virkeligheden hviler Fundamentet paa gammel Havbund.

Dekorationsmaleriet i Bygningens Indre er forestaaet af Hr. Schübler, og forskjellige Billedhuggere og Malere som Lamberg Petersen og Franz Schwartz have bistaaet ved Udsmykningen.

A. I.

Aforismer

Naturhistorien er for høflig; den kalder ogsaa de dummeste Mennesker: „homo sapiens".

Den ægte Moderkjærlighed undskylder Intet og tilgiver Alt.

En Fornøielse, som bliver til Arbeide, er værre end det strengeste Arbeide.

Skonnertbriggen „Thea"

Vi bringe her Billedet af den forliste Skonnertbrig „Thea", der tilhørte det gamle bekjendte Firma Moses & Søn (G. Melchior). Skibet var ualmindelig solidt og smukt bygget, og naar det under Losningen laa ovre ved asiatisk Plads, har man tidt seet dets skinnende hvide Skrog lyse frem. Det var kun tyve Aar gammelt — kjøbt i Helsingborg — og af *Bureau Veritas* indregistreret som 1ste Klasses Skib; men Ulykken skyldtes da heller ikke Søudygtighed.

Natten mellem Lørdag og Søndag, den 4. og 5. April, befandt „Thea" sig i den irske Sø ud for Holyhead, en lille Ø Vest for Anglesey. Skibet havde under Capitain Christian Jensens Ledelse været paa en af sine sædvanlige Ture til Vestindien, hvorfra der medbragtes flere hundrede Tons Sukker. Man havde anløbet Portland og var nu paa Veien til Liverpool. Foruden Capitainen var der en Besætning paa 9 Mand, deriblandt Matrosen Johannes Siegel, desforuden en halvvoxen Neger, der var kommen med i Vestindien. Kort før Kl. 9 Lørdag Aften, medens Siegel stod tilrors, og anden Styrmand, Nielsen, havde Vagt agter ude, saae den Første Toplanternen af en Damper, og da han kort efter havde Udkig, saae han den igjen og blev urolig, men vækkede ikke Capitainen og de Andre, der vare tilkøis, da Lanternen paa „Thea" ved Eftersyn viste sig i fuld Stand. Da Damperen — det var det norske Skib „Tryg" — var kommen „Thea" en halvanden Skibslængde nær, blev man opmærksom paa Faren, men det var for sent, og „Tryg" løb lige paa „Thea"s Agterside. Siegel løb hen for at kalde Folkene ud, men de vare allerede oppe; der raabtes paa Baadene, men de kom ikke los, førend Skibet fyldtes og sank i Løbet af ganske kort Tid.

Siegel, fra hvem Beretningen om Forliset stammer, var den eneste, der reddedes. Han løb tilveirs, blev trukket ned af Vandet, men kom op og holdt sig til nogle Træstumper, hvor han trods den mørke Nat blev fundet af „Tryg"s Mandskab og fisket op. Anden Styrmand og Negeren var ogsaa komne op i Vandfladen, men skylledes strax bort igjen. Capitainen paa „Tryg" meddeler, at han ikke var oppe paa Dækket før lige før Sammenstødet, men ellers savnes der Forklaring fra den Side. Siegel blev ført med til Cette i Sydfrankrig, og derfra sendte den danske Konsul Jansen Meddelelse til Moses Melchior, en Efterretning, der først kom Langfredag. Iøvrigt havde Capitain Olsen fremlagt sin Logbog i Cettes norske Konsulat, men Siegel har negtet at underskrive den.

Capitain Christian Jensen var født 1838. Han

var en udmærket Type paa de bedste danske Søfolk, udholdende og brav, en god Overordnet og Kammerat. Over 100 Reiser havde han gjort frem og tilbage paa Atlanterhavet, foruden at alle Østersøhavnene vare ham gode Bekjendte. Med „Thea“ havde han seilet, ligesiden Rhederiet kjøbte den i 1879. For sit Mandskab var han som en Fader, og de kaldte ham da heller aldrig i Til- og Omtale andet end „Far“. Han tog sig af deres Sorger og Bekymringer som af deres Mad, han sørgede for dem, naar de vare i Land; men saa adlød de ham ogsaa til Punkt og Prikke. Firmaet Melchiors Chef er meget bedrøvet over at have mistet sin bedste Skibsfører; iøvrigt er det det tredie Skib, der i det sidste halve Aarhundrede er forlist for det gamle Rhederi.

C. A.

Nygrækerne

MED BILLEDER AF GRÆSKE FOLKETYPER

HVORDAN man saa forresten vil dømme om Nygrækerne — og det er just ikke noget altfor skaansomt eller flatterende Lys de sidste Maaneders Begivenheder have kastet over dem — Et maa man lade dem: Den Stamme, som ialfald har det Fællesskab med det gamle Hellas, at den har bevaret dets Sprog, har igjennem Tidernes Løb vist en mærkværdig Selvopholdelsesdrift og en forbausende Evne til at optage andre Nationaliteter i sig og assimilere dem.

Og man maa vel erindre, hvilke utrolige Hjemsøgelser dette Folk har været Gjenstand for, siden den Tid, da romerske Hære plyndrende droge gjennem Landet. Tidt syntes det, som om nu den græske Stamme var udslettet for bestandig.

Den værste Tid var fra det syvende til det ellevte Aarhundrede. Det byzantinske Keiserdømme formaaede i Længden ikke at dæmme op for de vilde Horder, som omsværmede det. Slaver, Bulgarer og Avarer oversvømmede Landet, og især var det Slaverne, hvis Indflydelse blev herskende. Endnu for halvtresindstyve Aar siden vår der Egne i Grækenland, hvor alle Stednavne vare af slavisk Udspring. Det viser, at Befolkningen paa disse Egne af Landet maa have været fuldstændig uddød paa den Tid, da Indvandringen fandt Sted, da Indvandrerne ellers vilde have optaget de gamle Stednavne fra de tidligere Beboere. Men nu er det slaviske Element fra Folkevandringens Tid fuldstændig erstattet og omdannet af det græske. Og allerede for sex Aarhundreder tilbage havde de indvandrede Slaver antaget græsk Tænkemaade og græsk Sprog.

Under det lange, frygtelige Tyrkerherredømme trængte en anden Folkestamme sig langsomt ind i Grækenland og udbredte sig lige til Hydra og Spezzia. Det var Albaneserne, hvis Mundart endnu til for en Menneskealder siden var den almindeligste i Landsbyerne i Athens Nærhed. Nu tale alle Albanesere i Kongeriget Græsk, deres Børn lære det fra Vuggen, man vil i det høieste kunne træffe enkelte gamle Albaneserinder, der endnu ikke have magtet det Græske. Men ikke blot det græske Sprog have Albaneserne antaget, de ere ogsaa blevne Hellener i det Ydre fra Top til Taa.

Det er saaledes tre forskjellige Folkeracer, der ved deres indbyrdes Sammensmeltning have dannet den nygræske. De agerdyrkende Slaver — af Natur et blødt, bøieligt, lidet paalideligt Folk — Albaneserne, der udmærke sig ved stik modsatte Egenskaber, krigersk Dristighed, Seighed og Egensindighed, og Hellenerne, Verdens livligste, drevneste og fiffigste Søfarts- og Handelsfolk. De er alle blevne sammensmeltede ved det Par Draaber ægte Grækerblod, som endnu var bevaret efter Romer-, Byzantiner- og Tyrkertiden, og de udgjøre nu en ensartet Befolkning, udmærket ved samme nationale Dyder og Lyder.

I Nutiden ere Nygrækerne ifærd med at optage endnu et fjerde Folkeelement i sig, nemlig Valakkerne, der havde sat sig fast paa store Strækninger i Epirus og Thessalien. Heller ikke de kan i Længden modstaa Nygrækernes paa en Gang saa skarpe, indtrængende og dog samtidig saa smidige Væsen; men vil efterhaanden antage deres Sprog og Sæder.

Ogsaa trindt om paa de græske Øer og Kyster gjenfindes den samme nationale Følelse. Allevegne ere Indbyggerne levende besjælede af Bevidstheden om, at de udgjøre en Del af det nygræske Folkelegeme, at Orientens ædleste Blod banker i deres Aarer, og at Fremtiden tilhører dem.

De sidste Begivenheder vil, navnlig om de skulde føre til et eklatant og ydmygende Nederlag for Grækerne, ganske vist kunne hæmme denne Udvikling; men vil neppe for bestandigt kunne standse den, da Europa, selv i værste Fald, dog ikke vil finde sig i, at Grækenland udslettes, eller at det gamle Tyrkerherredømme gjenoprettes paany. Og er Tyrkerne end de overlegne i det krigeriske Sammenstød, taler dog Erfaringen for, at de vil ligge under i den fredelige Kultur- og Udviklingskamp. Hvor Tyrkerne bo, er der overalt Tilbagegang; de blive fra Dag til Dag fattigere, ikke alene paa Penge og Eiendom, men ogsaa i Henseende til Folketal er Tilbagegangen tydelig. Fod for Fod afkjøbe Grækerne dem deres Grundbesiddelse og fortrænge dem saaledes lidt efter lidt. Hvis der paa et Sted lever ti tyrkiske Familier i Velstand og to eller tre græske i Fattigdom, saa forandrer Forholdet sig i Reglen ganske i Løbet af en halv eller hel Snes Aar.

Paa denne tause, men seige og udholdende Racekamp er det, at den græske Stammes Fremtid beroer.

De græske Folketyper, der ledsage denne Artikel, skyldes den bekjendte græske Historiemaler Gysis, der opholder sig i München.

Manden med den brogede Turban, det skarpe Ørneblik og den aabentstaaende Skjorte, hvorigjennem man seer det haarede Bryst, viser os Nygrækeren, som han færdes som Capitain paa den oprørte Sø, som Høvding i Bjergkrigen eller som Partifører i Parlamentet. En uforstyrrelig Munterhed og en egensindig Selvtillid, blandet med et vist forfængeligt Overmod, staaer at læse i hans Ansigt.

Foruden denne nationale Type, den albanesiske, findes der endnu en anden, den levantinske. Mens den albanesiske udmærker sig ved en Skikkelse, der synes at bestaa af lutter Sener og Knokler, er den levantinske derimod kjødrig, endogsaa med en Tilnærmelse til det svampede, endvidere charakteriseres den ved en rundagtig Ansigtsform og ved en finere Udformning af Panden og Næsen. Den er overhovedet mere i Slægt med den slaviske Stamme.

Men, vil man spørge, hvor finder man da den idealt-skjønne græske Type, der har tjent som Model for Verdens berømteste Billedhuggerkunst? Paa Thasos, Samothrake, Lesbos, i Bjerglandet paa Cypern og andre Øer finder man endnu slanke, smidige og dog kraftige Mennesker; først og fremmest blandt Sphakioterne paa Kreta. Men gjennemgaaende maa man sige, at mandlig Skjønhed ingenlunde er stærkt fremherskende hos Nutidens Græker.

Hvad Kvinderne angaa, saa ere de nu ikke længere, som hos Oldtidens Grækere, delte i to Lag: de gifte Kvinder, der under Indflydelse af asiatisk Paavirkning vare dømte til en tilsløret og tilbagetrængt Tilværelse og Hetærerne, den lille Kreds af Kvinder, som alene levede for at tilfredsstille Mændenes Krav paa æsthetisk og sanselig Nydelse.

Dette Forhold er totalt forandret hos Nutidens græske Kvinder. Søsteren er her ligestillet med Broderen, Hustruen med Manden. I Familieraadet har hun den første Stemme og hun nyder fuld selskabelig Frihed. Hvor der kæmpedes for Fædrelandets Bestaaen have græske Kvinder kæmpet i de forreste Rækker ved Mændenes Side. Deres Flid er utrættelig, deres Sparsommelighed exemplarisk, deres Kyskhed hævet over enhver Tvivl.

Det er de nygræske Kvinder, der opelske den skjønne Familiefølelse, der udmærker og adler Nationen. Det er rørende og næsten utroligt, hvordan de forskjellige Familiemedlemmer arbeide, kæmpe og opoffre sig for hinanden, hvordan Brødrene vente med at gifte sig, til Søstrene ere forsørgede, og hvordan de optræde solidarisk under Livets vexlende Kaar.

Dette turde være Løsningen af den historiske Gaade, hvorledes det er bleven muligt for dette Folk at hævde sin Bestaaen under to tusind Aars Adsplittelse og Undertrykkelse. Det ufordærvede Familieliv har været den faste Borg, i hvis Ly Nationen bestandig har øst friske Kræfter, og hvor den nationale Følelse er bleven holdt vaagen.

Det ene af de Kvindebilleder, der ledsage vor Artikel (og som begge skyldes Gysis) viser os en fornem Dame i rigt broderet Dragt. Hovedet er næsten orientalsk tilhyllet. Den anden Kvinde, hvis Hovedbedækning bestaaer af forbundne Møntkjæder, er en Kone af Middelstanden, en af disse flittige, utrættelige Mødre, der aldrig lader Strikketøiet hvile, som fylde Skufferne med Linned og Kjælderen med Levnedsmidler, og som kun under de flittige Hænder et Øiebliks Ro for at betragte sine Smaabørns Leg.

Maurus.

GRÆSKE FOLKETYPER — KVINDE AF MIDDELSTANDEN

Basarbranden i Paris

En Katastrofe, som den Ildebrand, der d. 4. Mai hjemsøgte Paris, hører til Sjeldenhederne; den frygtelige Dødsmaade, der overgik 150 Mennesker af Parises høieste Selskab, har vakt dyb Bevægelse over hele den civiliserede Verden. I Frankrig sammenligner man Ulykken med Ildebranden 1810 i det østerrigske Gesandtskab, hvor Tabet af Menneskeliv dog var langt mindre, eller med Opera-Comiques Brand. I Østerrig vil man tænke paa Ringtheatrets Brand, i Rusland paa Chodinskymassakren. Herhjemme har vi en Parallel i Amalienborg-Operaens Brand for 200 Aar siden.

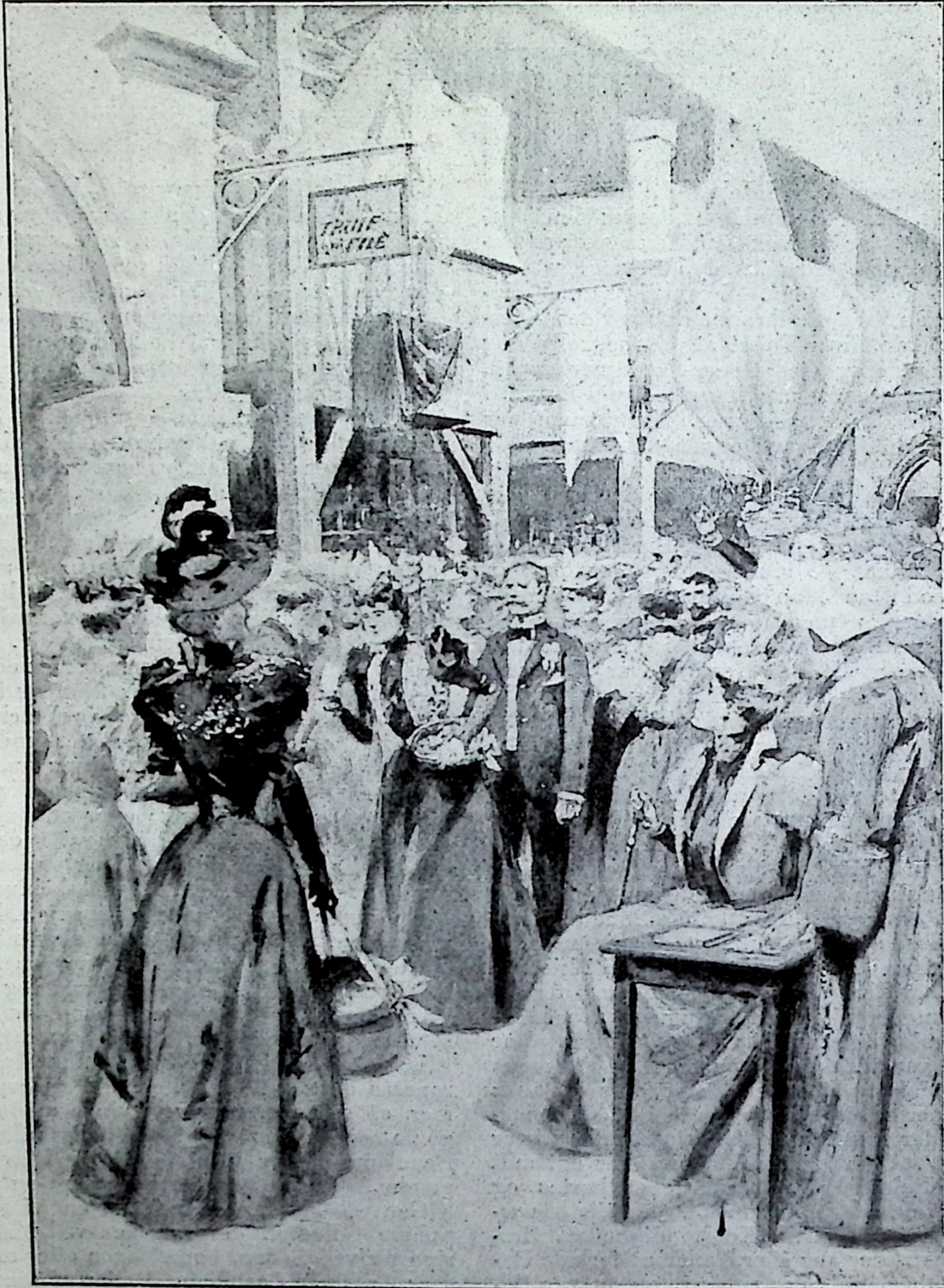
Det klerikale Selskab i Paris havde bestemt som i tidligere Aar at slutte Saisonen med en større Velgjørenhedsfest, og man havde af Bankier Michel Heine faaet overladt et større ubebygget Terrain med Façade mod Rue Jean Goujou. Der blev reist et stort Bræddehus med Tæppedekorationer og Kulisser, der forestillede Værtshuse i det gamle Paris: Lion d'or og Tour-de-Nesle; over Basaren, hvis Vægstolper og Boutiker forbandtes med Papirguirlander, var spændt et tyndt Tæppe, og der var saaledes et rigeligt Materiale for Flammer. Basarbygningen var 80 Meter lang og 20 Meter dyb, men hele Terrainet var ikke udfyldt, saaledes var der et større Mellemrum ud mod Hotel Paris' høie Bagmur. Tirsdag Middag Kl. 3 aabnedes Basaren høitideligt og indviedes af den pavelige Nuntius; rundt om i Boutikerne stod det høieste Aristokratis Damer ligefra Patronessen, Hertuginde Sofie af Alençon, og de Besøgende, hvis Antal var henimod 1200, hørte alle til Parises fineste Selskab og mest kjendte Navne. Den pavelige Nuntius havde just forladt Bygningen og nogle enkelte andre ligeledes, som Lucie Faure, Præsidentens Datter — om hvis Skjæbne man i kort Tid var usikker, — da en Mand kommer hen til Baron Mackau, Basarens Leder, og siger høit: „Det brænder derinde!" Det var inde i et lille Sideværelse, hvor der fandtes en Kinematograf og hvor man formoder, at en elektrisk Gnist har antændt Billedernes Celluloidpapir. Brandraabet hørtes og gjentoges af de nærmeste, skjøndt de faa tilstedeværende Herrer søgte at bevare Koldblodigheden. Hertugen af Alençon, der var ifærd med at forlade Basaren, ilede tilbage til sin Hustru, og da var Ildskjæret allerede ganske tydeligt. Først angrebes Boutiken, hvor den berømte Hertuginde af Uzès, Boulangers begeistrede Tilhængerske, præsiderede, derpaa brændte det hos Hertuginden af Vendôme, Grevinde Greffulhe og Hertuginde de la Rochefoucauld. Fem Minuter efter Ildens Opkomst løb Flammerne henad Guirlander og Stolper og antændte det udspændte Tæppe, der i store brændende Flager faldt ned over Menneskemængden. En ung Frøken d'Andlau, der assisterede Hertuginden af Alençon, greb hende ved Haanden og søgte at trække hende med; men Hertuginden sagde kun: „Red Dem selv og bryd Dem ikke om mig, jeg gaaer sidst ud!" og stirrede som forvildet paa Flammerne, der allerede havde antændt den ene Væg af hendes Boutik, og der fandt vel Prinsessen strax efter sin Død.

En rædselsfuld Trængsel, blandet med Skrig og Hvin, havde afløst den sirlige Konversation og de muntre smilende Ansigter. Alle styrtede mellem det brændende Træ og Tøi mod Udgangene, af hvilke der kun var — to. Den ene blev hurtigt stoppet af Menneskemængden, og gjennem den anden trængtes man saa frygteligt, at Folk blev slyngede helt over Gaden, naar de var kommen ud af Døraabningen. Fra disse rædselsfulde Øieblikke — ti Minuter efter Udbrudet var hele Bygningen et Flammehav — stammer de talløse grufulde Beretninger, Pariserbladene have meddelt og som ere saa uhyggelige i deres Enkeltheder, at man knapt taaler at læse dem. Mødre og Døttre, Brødre og Søstre reves fra hinanden i den store Menneskebølge, hvor de inderste ihjeltraadtes og de yderste brændtes af Flammerne. Hertuginden af Uzès slap ud af en lille ubekjendt Dør mod Gaden, som tilfældigvis var aaben og slæbte en halvt bevidstløs Arbeider med sig, medens Ilden afsved hendes Haar. I Mellemrummet ved Hotel Paris' Bagmur løb 200 Mennesker frem og tilbage som i et dybt Bur, men takket være Kjøkkenchefen i Hotellet, Hr. Gomery, frelstes ikke mindre end 150 gjennem et tilgittret Vindue i Muren, hvor man brød Jernstængerne ud og trak Folk igjennem, ligetil de sidste kun kom ind som døende eller brændte. Fra Trykkeriet ved Siden af Basaren satte den behjertede Besætning lange Stiger ned, og medens nogle øste Vand over den rygende Menneskeklump forneden, hjalp andre mange op ad Stigerne. Men 150 Mennesker omkom, og 300 blev mer eller mindre saarede.

Den officielle Dødsliste rammer de første adelige og Bourgoisie-Kredse i Frankrig og delvis Belgien. Blandt de Omkomne er foruden Hertuginden af Alençon (født Jan. 1847, Søster til Keiserinde Elisabeth af Østerrig og Exdronningen af Neapel) Baronesse de Saint-Didier, en af Parises originale Damer, en gammel, voxbleg Kvinde med kloge, intelligente Øine, hvis Skikkelse saaes allevegne, hvor Beaumonden var velgjørende, og i hvis Hjem den gamle Adel mødtes med Forfattere og Kunstnere.

General Munier (født 1828), en af Frankrigs populære Soldater, der var med ved Magenta, Solferino og ved Sedan, døde Dagen efter af sine Brandsaar. Grevinde Castellane, Datter af den afdøde amerikanske Millionær Gould, indebrændte, ligesaa Baronesse Mackau, den berømte Skjønhed Grevinde Mimerel, Fruerne Helene Hauszmann og Grevinde Hunolstein, født d' Uzès. Den spanske Konsul Flores' Hustru døde et Par Timer efter paa Hospital Beaujon.

Bevægelsen i Paris var som forstaaeligt uhyre; de mest oprivende Scener fandt Sted i Hospitalerne og de store Rigmænds Hoteller, der gjæstfrit aabnede sig for Døde og Saarede; mange Ligs Gjenkjendelse skyldes kun de mærkeligste Smaating; Hertuginden af Alençons Lig blev først gjenkjendt af hendes Tandlæge, og saa forkullede var Legemerne, at i de fleste Tilfælde kun Ringe og andre Smykker var Kjendetegn. Der er fundet Ringe, Uhre, Brocher og Bønnebøger i Mængde i Tomten, Alt ialt ca. 7000

FØR BRANDEN

Gjenstande, fraregnet Boutiksvarerne. — Kl. 3 aabnedes Basaren, Kl. 4 udbrød Ilden og Kl. $4^1/_2$ var der Intet uden en rygende, osende Grusbunke, der gjemte halvandet hundrede Lig, tilbage.

To danske Damer omkom, nemlig Fru Hoskier (f. 1830) og hendes Datter, Fru Rolland Gosselin (f. 1858): Vexelmægler Gosselin var tilstede, medens Bankier Emil Hoskier modtog Ulykkesefterretningen paa Reise i St. Petersborg.

Den franske Presse er virkelig nedbøiet over Ulykken; den bringer ikke engang de almindelige flotte Vendinger, der ellers krydre enhver Beretning. Henri Rochefort angriber i de heftigste Ord Politidirektør Lepine, og Lepine svarer, at det var en

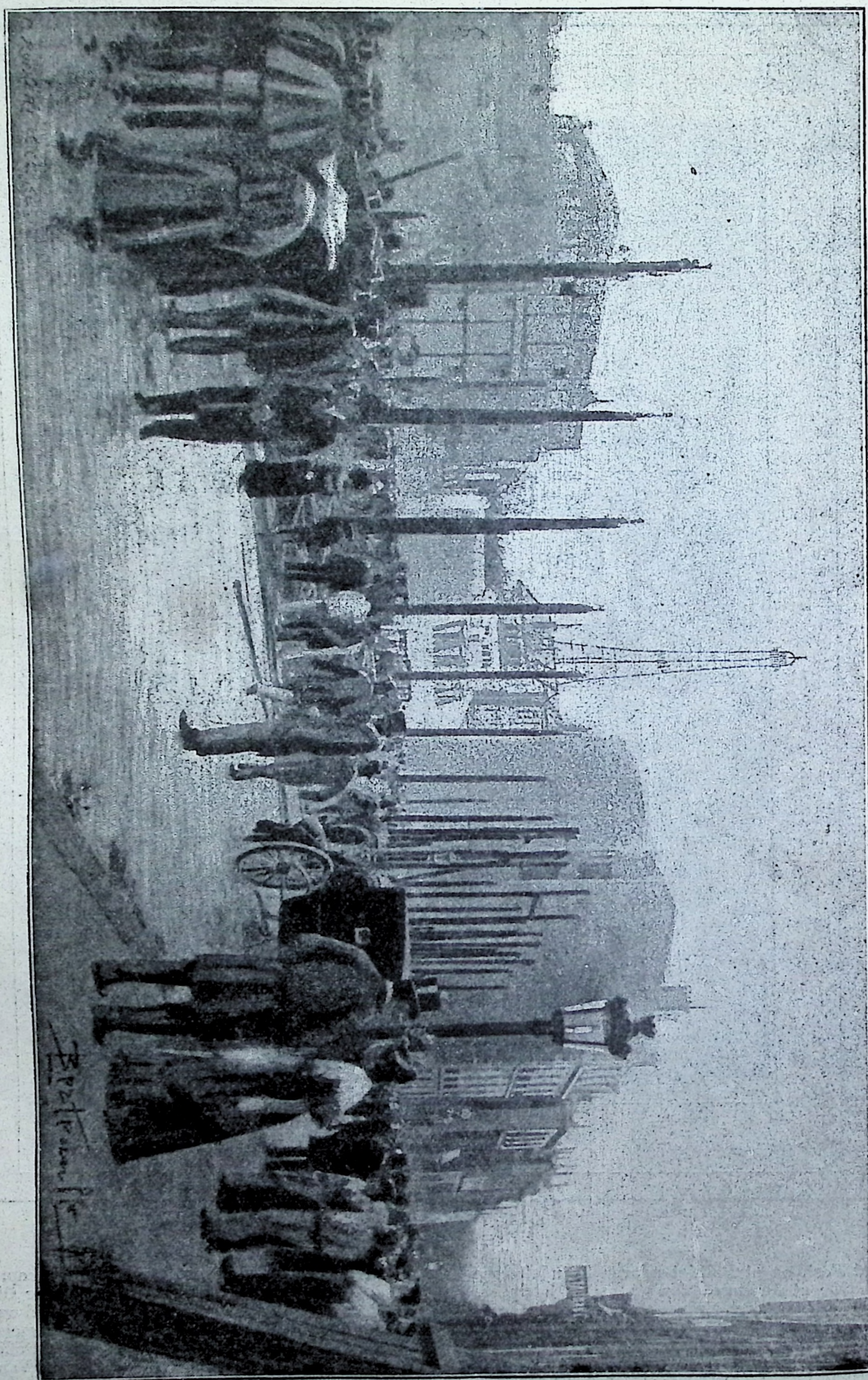

UNDER BRANDEN

privat Fest, og at Politiet udover Brandeftersyn intet havde at forlange. Men grænseløs letsindigt var det Hele arrangeret, Spindelvævsdekorationerne, Papir og Tøi overalt og saa de to smalle Indgangsdøre lige ved Siden af hinanden.

Lørdag den 8. Mai afholdtes en prægtig Sørgegudstjeneste i Nôtre-Dame-Kirken, hvor Præsidenten og Corps diplomatique var tilstede. Erkebiskop, Kardinal Richard uddelte Absolution, og Pater Olliver holdt en lang Tale, der struttede af Overmod og personlige Angreb. Det vakte almindelig Forargelse, at Pateren betegnede Ulykken som Guds Straffedom over „det 19. Aarhundredes Letfærdighed og Vantro."

EFTER BRANDEN

EPISODE AF SLAGET VED SANKELMARK, 6. FEBRUAR 1864

P. Petersens Bogtrykkeri

Et 150=aarigt Jubilæum

OBERST J. M. F. F. RIST

11. Bataillon

har havt følgende Navne: Falsterske Regiment fra 15. Mai 1747, Aalborgske Regiment fra 28. Januar 1785, 3. jydske Regiment fra 8. Januar 1790, 11. Linie Infanteribataillon fra 1. Juli 1842, 11. Infanteribataillon fra 9. Januar 1860, 11. Infanteriregiment fra 1. December 1863, 11. Infanteribataillon fra 11. Februar 1865, 11. Bataillon fra 1. Oktober 1867.

I forrige Uge holdt 11. Bataillon sit 150 Aars Jubilæum. Mandskabet ved denne Bataillon ere Vendelboer, der alt i Oldtiden og Middelalderen vare bekjendte for deres krigeriske Aand, der heller ikke har svigtet dem i Nutiden. Faa Afdelinger har et bedre Navn i den danske Hær, og Bataillonen nævnes med Berømmelse i Slagene ved Dybbøl og Slesvig 1848, ved Fredericia i 1849, ved Isted 1850 — ved Dannevirke, Sankelmark og Veile 1864. I sine Rækker har den talt Mænd som Schleppegrell, Morgenstjerne og Schindel, der alle have offret Livet for Fædrelandet for at binde Seiren til vore Faner, og altid har den været til Pryd for Aalborg, der er stolt af sin Garnison.

Bataillonen kom til Verden som oven nævnt 15. Mai 1747 og tilbragte sine første Barneaar i Kjøbenhavn, hvorfra den gik til Holsten for at anvendes i Krigen imod Rusland. Peter den III.'s Mord gjorde en brat Ende paa Krigen, og Bataillonen vendte hjem til Kjøbenhavn, hvor den deltog i Hofrevolutionen 1772, der kostede Greverne Struensee og Brandt Livet og Christian den VII. hans Dronning, den skjønne Caroline Mathilde, der sendtes i Landflygtighed. I 1774 kom Bataillonen til Aalborg, hvor den nu har bygget og boet i over 120 Aar, naar undtages Krigsaarene 1801, 1807—15, 1848—50 og 1864. Da Krigen udbrød i 1848, var Bataillonen en af de første, der var rede til Udrykning, og skjøndt den havde den længste Vei, varede det kun faa Dage, saa stod den i Sønderjylland. Dengang var der en god Aand. Alle som En, fra den Høieste til den Laveste kappedes om at værne Landet; thi blev det underkuet af Tydskerne, gik Selvstændigheden tabt, saa var jo ogsaa Forfatning, Frihed og Modersmaalet under Aaget. Vel vare vi Smaaborgere i Europas Hus, men vi taalte ikke, at Nogen spyttede i vort Krus. Dengang vare alle Partier villige til at offre, hvad der behøvedes til Landets Forsvar; den eneste, der vilde spare, var Regeringen. De enkelte, der ei kjendte Nationalitetens Betydning, betragtedes som Idioter og Pjalte, hvad enten de fandtes i de Lærdes Lag eller i Arbeidernes Foreninger. Samfundskjærlighed, Kjærlighed til Sprog, Arne og Hjem, til det Samfund, hvortil man ved de helligste Baand er knyttet, er jo Livets Maal.

I Forening med 1. og 2. Bataillon dannede 11. Bataillon i Felttoget 1848 1. Brigade under Bülow, der foretog de glimrende Angreb ved Bau den 9. April, hvor Oprørshæren blev totalt slaaet, og i Paaskedagsslaget ved Slesvig den 23. April, hvor 11. Bataillon i Forbindelse med 1. udførte det smukke Flankeangreb tversover Bustrup Mose. I Træfningen ved Dybbøl den 28. Mai, dannede Bataillonen Hærens Fortrop, da den gik over Alssund ind i Sundeved mod de paa Dybbøl Bakke staaende nordtydske Tropper, der førtes af General Halkett. Bataillonen stormede og frarev de mecklenborgske Grenaderer den forskansede Dybbøl Mølle. Under Stormen red Adjudanten Kühle foran Soldaterne og førte dem imod Møllen. 8 Dage senere, den 5. Juni, leveredes der atter Slag paa Dybbøl Bakke. 11. Bataillon kastede de fremstormende Preussere tilbage til Sattrup, og Fjenden blev drevet ud af Sundeved. Dengang bar de danske Soldater røde Kjoler. En fjendtlig Stabsofficier sammenlignede Jydernes Angreb nedad Skraaningen ad Dybbøl Bakke med en blodrød Sky, der truede med Ødelæggelse.

Under Vaabenstilstanden stod Bataillonen fra Oktober med 3 Kompagnier i Aalborg og 1 i Hjørring. I Felttoget i 1849 var den i Moltkes Brigade, deltog i Træfningen ved Kolding og Gudsø, i Fredericias Forsvar og det uforglemmelige 6. Julislag. Bataillonen stod i Reserve paa høire Fløi og anvendtes til at forfølge Fjenden til Kolding. Efter Seiren ved Fredericia blev der atter sluttet Vaabenstilstand, og Bataillonen udhvilede

sig i Aalborg til April 1850, da den kom til Hobro, hvor den førte et muntert Liv. Man siger i sin Ordsprog-Skat om Pigerne i Hobro: „De kan sige Spaderto". I Felttoget 1850 var 11. Bataillon atter i Avantgarden. Den dannede i Forening med 9. Bataillon 2. Jægerkorps, 5. og 6. Reservebataillon den 4. Brigade under Thestrup. I Forbindelse med 9. Bataillon aabnede den Isted Slaget, og rensede efter en levende Kamp Skovene nordenfor Helligbæk, derpaa blev den afløst, indtog sin Bivouakstilling nordenfor Skoven og gav sig i Lag med Naturalforpleiningen. Vendelboerne vilde først spise og siden sove, men i Felten gaa de skjønneste Beregninger i Vasken. Man fik Andet at tage vare end sove og spise.

Vore Sager havde efter 11. Bataillons Bortgang taget en skjæv Vending. Fjenden brød paa, og vor Afløsning veg. Det tog Tid, inden Mandskabet atter kom paa Benene, og Kompagnierne i Slagstilling, og imidlertid besatte Fjenden atter Skovene. 11. Bataillon fik kun lidt Glæde af sin Afløsning. Den sendtes paany frem, og hele Eftermiddagen hengik med for anden Gang at jage Fjenden ud af Skovene. Der blev gjort mange Fanger. 4. Kompagni overskred Helligbæk, stormede det paa Mosen liggende Kallebækshus, væltede Borde og Bænke over den i Gaarden værende fjendtlige Besætning og tog 22 Mand tilfange. Paa Retiraden i Helligbæk Kro toges 8 tilfange, der havde lukket sig inde der, det var et rummeligt Krolokale.

Den næste, Dag den 25. Juli, fandt Hovedslaget Sted. Bataillonen kæmpede hele Morgenstunden i Bøgemosen vest for Chausseen. Først hen paa Formiddagen lykkedes det at tvinge Fjenden paa Flugt. Han forfulgtes gjennem Slesvig By, over Dannevirke, ad Veien til Rendsborg. Om Aftenen spillede alle de danske Musikkorps paa Dannevirke Vold: „Danmark, deiligst Vang og Vænge". Sønderjylland var gjenvundet. Hele Efteraaret og Vinteren laa Bataillonen i Leir paa Dannevirke. I Foraaret 1851 vendte den hjem til Aalborg, hvor den blev i Ro, indtil Tydskerne atter truede med Overfald.

Udvidet til et Regiment paa 2 Bataillonen dannede den i Krigen 1864 i Forening med 1. Regiment den 7. Brigade under Max Müller. Regimentet førtes af Rist, og dens 2 Bataillonschefer vare Stricker og Chabert. Rist var meget afholdt af sine Jyder, for hvis Velfærd og Forpleining han sørgede med stor Omhyggelighed. Hans første Spørgsmaal til dem om Morgenen, naar de stode opstillede til Kamp, var: „Har I faaet Brød? Har I faaet Flæsk og Brændevin?" Besvaredes disse Spørgsmaal bejaende, saae han straalende ud og sagde: „Saa gaa vi paa". Men svarede Folkene benegtende, da Ve den ulykkelige Intendant, baade han og Adjutanten joges afsted for i en Fart at skaffe Levnetsmidler. Rist var en modig Mand, der altid red i forreste Række. Han besad den sjeldne Evne at kunne indgyde sine Soldater sit ustyrlige Mod; men han var utaalmodig og undte ikke sine Bataillonen at staa stille, derfor sagde man, at Regimentet førtes af Rist, men det havde hverken Rist eller Ro.

Den 3. Februar gik det østerrigske Armeekorps under Gablenz og den preussiske Garde imod Dannevirke. Dagen iforveien var et preussisk Armekorps under Prins Friederich Carl bleven slaaet af General Gerlachs Division ved Mysunde. Det østerrigske Armekorps maatte kaste de danske Tropper ud af Selk og fordrive dem fra Kongshøi, inden det kunde nærme sig Dannevirke. Vore Forposter af 7. og 8. Brigade gjorde kraftig Modstand i Selk. Den fjendtlige Avantgarde stormede Byen, men kastedes atter ud af en Bataillon af 11. Regiment. Det kom til Sammenstød, hvor baade Bajonet og Kolbe brugtes med Fynd og Klem. Fjenden maatte forstærke sin her kæmpende Jægerbataillon med 2 Bataillonen af Regimentet Martini og med 1 Batteri, inden han kunde tvinge vore Forposter til at forlade Selk. De trak sig tilbage til Kongshøi, hvor de fik Hjælp af Hovedposterne og 1 Kanon,* hvis Broder var bleven taget af de forfølgende Østerrigere paa Tilbageveien fra Selk. Med 4 Bataillonen og 16 Kanoner angreb Gablenz Kongshøi og forledte ved Flankeangreb Rist til at blotte Høien. Pludselig løb en stærk Skyttekjæde, fulgt af to Kolonner frem og stormede den. Med stor Raskhed løb de østerrigske Jægere op ad Bakken, man kunde se, at det var Folk fra Bjergegnene. Kongshøi forlodes i Hast af de faa henstaaende danske Skytter, omtrent en Deling. Efterat Høien var rømmet, saae man endnu en enkelt Rytter holdende deroppe paa en steilende, fnysende Ganger. Hans Kappe flagrede for Vinden, og han truede ad Østerrigerne, som mylrede frem. Først da de vare paa ganske nært Hold, huggede han Sporerne i Hestens Sider og jog i susende Firspring ned ad Høien. Det var Major Rist, Chefen for 11. Regiment.

Fra Kongshøi gik Fjenden frem imod Dannevirke, i Spidsen for hver Kolonne red Stabsofficierer, efter dem gik Fanesektionen med Ørnen baaret høit paa Ærens Vei foran hele Kolonnen, og brusende Krigsmarcher, spillede af store Musikkorps, satte Liv i Kolonnerne. Da de havde nærmet sig Volden, fremsendtes talrige Skyttesværme, der rettede en voldsom Ild imod vore paa Dannevirkes Brystværn opstillede Afdelinger. — Under Beskyttelse af sine Jægere og med den Freidighed, som det hidtidige Held havde fremkaldt, gik den østerrigske Brigade Gondrecourt frem for at storme Volden; men Jyderne modtog de fremstormende Østerrigere med saa eftertrykkelige Salver og en saa levende Kardætskild, at de vendte om og gik tilbage til Vedel-

* I Artilleriet danner 2 Kanoner en Deling, og betragtes som den mindste Enhed.

spang. Endnu engang hørtes dog de fjendtlige Stormsignaler. De fjendtlige Kolonner ordnede sig og førtes paany mod Volden. De keiserlige sorte Ørne i det brandgule Flag vaiede fra Fanestængerne, og ligeoverfor slog Dannebrogs Splitflag sin Purpurtunge ud over Fædrenejord imod dem. En engang afslaaet Storm imod en steil tyve Alen Vold gaaer ikke anden Gang for sig med samme Fynd som første Gang. De Fremstormende modtoges atter med Kardætsker og Geværsalver, som affyredes med Ro, og det voldte ingen Forstyrrelse, at flere af Forsvarerne ramtes af de østerrigske Jægeres Kugler. Iblandt dem, der saaredes, var Capitain Licht af 11. Regiment, som blev truffet af en Kugle i Panden. Fjenden maatte atter trække sig tilbage og vovede ikke mere noget Angreb. Hans Tab beløb sig til 40 Officierer og 579 Underofficierer og Menige. Vort Tab beløb sig til 9 Officierer og 412 Underofficierer og Menige.

Det gamle Dannevirke havde hævdet sit Ry, men det fik ikke Lov til at staa sin Prøve paany. Den 5. Februar om Aftenen forlod Hæren Dannevirke for at trække sig tilbage i Dybbølstillingen, der ved sin mindre Udstrækning bedre passede til vor lille Hær. Paa dette Tilbagetog fik den af 1. og 11. Regiment bestaaende 7. Brigade Leilighed til at udføre en Heltebedrift, der vil mindes i kommende Tider som en Stordaad: det var ved Sankelmark, at den bibragte den forfølgende fjendtlige Hær et saadant Standsningsstød, at den af Strabadser, Kulde og Nattemarcher medtagne danske Hær i Ro kunde trække sig ind i Dybbølstillingen. Neppe havde Fjenden erfaret, at vi havde rømmet Dannevirkestillingen, før hans talrige Skarer brød op til den hidsigste Forfølgelse. Allerede ved Helligbæk naaede hans Rytteri den danske Bagtrop; men det var først efterat den var kommen til Oversø, at den østerrigske Hær, som var i Spidsen, havde faaet sit Fodfolk saa langt frem, at dette ogsaa kunde gribe ind i Kampen for at sprænge den danske Bagtrop, der sinkede Forfølgelsen. Ottende Brigade havde i stadig Kamp med det fjendtlige Rytteri og Artilleri dækket Tilbagetoget ved Oversø, hvor den afløstes af 7. Brigade, der bestod af 1. og 11. Regiment, 2 Kanoner og 1 Eskadron. I første Træfning havde Max Müller stillet 1. Regiment paa begge Sider af Chausseen nordenfor Trenen og bagved samme østfor Sankelmark Skov 11. Regiment og de to Kanoner med Dragoneskadronen. Gablenz lod sit Rytteri, 4 ungarske Husareskadroner, hugge ind paa 1. Regiments 1. Bataillon, der stod i Linie søndenfor Sankelmarksskoven. Det var et smukt Syn at se de slanke Husarer i de lange hvide flagrende Kapper fare tversover Snemarken, Bataillonen lod dem komme ind paa 100 Alen, saa klang Hornsignalerne, Geværerne knaldede og nu rullede saarede og dræbte Heste og Ryttere rundt i Sneen, trufne af Kjøbenhavnernes Kugler, og i vild Flugt vendte Husarerne om og søgte Dækning under Bakken; der samledes de, brød atter paa og sloges tilbage, efterat Hestene under de fleste Førere vare faldne. Det østerrigske Artilleri, 16 Kanoner, havde ved en levende Ild søgt at dække sit Rytteri, særlig led 11. Regiment, der stod i Karré, meget af de østerrigske Granater. Efterat hans Rytteri var slaaet, sendte Gablenz sit Fodfolk frem, og da Max Müller saae, at Fjendens Kolonner nærmede sig, lod han ogsaa blæse: „Gaa paa“ til hele sin første Linie for at møde Stormen paa Halvveien. En smukkere Fremrykning end den, der nu fandt Sted ved 1. Regiment, kan man ikke tænke sig. Hver Mand var paa sin Plads, og forrest gik Førerne. De tvende Modstandere tørnede sammen, og der udviklede sig den vildeste Kamp. Bryst imod Bryst, man kæmpede baade med Kugle, Sabel, Bajonet og Kolbe. Længe holdt vore Soldater Stand, endelig trængtes de tilbage af Overmagten. To af vore bedste Førere Weyhe og Riebau, der vare komne midt ind i de fjendtlige Klynger, bleve tagne tilfange.

Kun et kort Pusterum undte den østerrigske General sine tre forreste Bataillloner efter denne heftige Kamp. Fortrinlig støttet af sit Artilleri førte han dem frem imod Vendelboerne, imod 11. Regiment, hvis forreste Kompagnier efter at have optaget 1. Regiment vare gaaede tilbage til Kammen af Høidedraget, hvor Resten af Regimentet stod. Max Müller gav Rist Befaling ved et Modangreb at kaste Østerrigerne ned af Høiderne og ud af Sankelmark Skov. Dette Stød kronedes med Held. 3 Kompagnier sværmede igjennem Skoven; og her gik det vildt til. Først havde Jyderne Overtaget, men pludselig angrebne i Siden af de steyerske Jægere, veg vore Kompagnier; de ordnedes igjen og brød atter ind i Skoven, særlig udmærkede den flinke Korporal Lohse sig; da hans Folk vendte om, tilraabte han dem muntert: „Vi skal den anden Vei“, og fremad gik det paany. Ad Chausseen rusede den unge Varberg frem med sit Kompagni, nedstødte en østerrigsk Capitain og vedblev at føre sine Folk, uagtet han selv saaredes; kort efter dræbtes han af en Kugle tilligemed den ene af sine Lieutenanter Møller-Holst. I det aabne Rum imellem Chausseen og Munkvolstrup, stod begge Bataillonschefer, Stricker og Chabert, med 5 Kompagnier. Efter nogen Skydning gik de imod Østerrigerne med glødende Kampiver. Med faste Skridt gik Vendelboerne fremad; atter stod Striden Mand imod Mand. Tydskerne maatte sande, at det ikke var let at faae Bugt med Jydernes Seighed og Udholdenhed. 11. Regiment veg ikke, det stod som rodfæstet til Jorden. Efter stort Mandtab trak Gablenz sine Batailloner et Stykke tilbage og kaldte sine to sidste Batailloner, Regimentet Hessen til Hjælp.

Efterat dette hensynsløse Angreb var afslaaet, gik Halvdelen af 7. Brigade langsomt tilbage imod Bilskov; medens en Del af 11. Regiment foretog et Streiftog til Munkvolstrup, hvor det troede at have opdaget Fjenden bag sin venstre Side, men det var vore egne; det var 17. Regiment, som var kommen til Munkvolstrup. Rist lod hurtig sit Regiment vende tilbage til Sankelmark og stødte snart paa Fjenden. Han blev haardt saaret, og kun med Møie lykkedes det for hans Adjudant Bierberg at bringe ham ud af Ilden. I denne sidste Strid blev ogsaa den fjendtlige Fører, Hertugen af Würtemberg, haardt saaret, og Strickers Hest skudt. Det var imidlertid blevet mørkt, og de to Modstandere udstillede Forposter ved Bilskov i faa Skridts Afstand fra hinanden, men gjensidig ønskede man intet hellere end at lade hinanden i Fred efter den haarde Kamp. Først to Timer efter Midnat fortsatte Brigaden den 7. om Morgenen Tilbagetoget til Flensborg, men Fjenden var saa udmattet efter Striden, at han fuldstændig opgav Forfølgelsen, og i Ro og Mag naaede den danske Hær Als. Ved Sankelmark mistede 11. Regiment 280 Mand, deriblandt 5 Officierer. Af disse vare Varberg og Holst dræbte, Rist, Bruun og Leth saarede. Fjendens Tab var endnu større, han havde 459 Døde og Saarede, derimellem 7 Døde og 21 saarede Officierer.

Endnu engang faldt det i 11. Regiments Lod at maale sig med Østerrigerne, og det var i Veile den 8. Marts. Hærens 4. Division, i hvilken 7. Brigade var indlemmet, stod denne Dag opstillet ved Veile. Regimentet havde Forposter søndenfor Byen, et Kompagni stod i samme, og Hovedstyrken stod i Skovranden nordenfor Byen. Til sin Understøttelse havde den et Batteri paa 6 Kanoner. Da Rist laa saaret i Kjøbenhavn, førtes Regimentet af Stricker, hvis to Bataillonschefer vare Chabert og C. Ahlefeldt. Ved Middagstid blev Regimentet angrebet af 2 østerrigske Brigader, understøttet af talrigt Artilleri og Rytteri, ført af General Gablenz. Vore Forposter trak sig efter en kort Kamp tilbage gjennem Veile, der haardnakket forsvaredes af Kompagniet A. Staggemeier. Fjenden anvendte to Batailloner til at storme Byen, og efter en heftig Kamp, hvori Staggemeier blev taget til Fange tilligemed en Snes Mand af sit Mandskab, blev Fjenden Herre, men i flere Timer lykkedes det for 11. Regiment at holde ham indespærret i Byen og tilintetgjøre hvert af hans Forsøg paa at faa Fodfæste nordenfor samme. Foruden Brigaden Nostitz maatte General Gablenz trække endnu 2 Batailloner ind i Byen, og han stillede sig selv og sine Brigadechefer i Spidsen for de Stormende, saa lykkedes det endelig Østerrigerne at udfolde sig nordenfor Veile. Alligevel vedblev 11. Regiment, der nu stod samlet i Skovranden nordenfor Byen, at forsvare sin Stilling, indtil der pludselig blæstes „Tilbage“, af hvem vides ikke. Da 11. Regiment var gaaet tilbage, besatte Østerrigerne Skoven, men i god Orden trak 11. Regiment sig tilbage ved Mørkets Frembrud, og den næste Dag begyndte Tilbagetoget gjennem Jylland. Det blev senere sendt til Als for at dække Alssund mod Fjendens Overgangsforsøg, medens Dybbølstillingen forsvaredes, og efterat Freden var sluttet vendte det tilbage til Aalborg, hvor Bataillonen endnu har Garnison.

Med berettiget Glæde og Stolthed mindedes den ved sin Fest de Blade, den har indflettet i Danmarks Krigshistorie, enten Lykken tilsmiler os eller ei, vil den i Fremtiden vise sig Fortiden værdig, derfor borger den gode Aand, der er i Afdelingen. —

O. Vaupell.

Den gamle Jomfru

Hun sad foran Speilet en stille Aftenstund,
Da hele Huset slumred i sødeste Blund.
Hun mønstred sine Rynker og det graanende Haar
Og tænkte paa sin Ungdoms hedengangne Vaar.

Hun fletted sine Lokker saa fattige, saa graa
Og tænkte paa den Tid, da de Gulvet kunde naae,
Dengang da Øiet straaled og Kinden var saa blød,
Dengang da Barmen svulmed og Livsfanfaren lød!

Og Minderne fra Vaaren — de fyldte hendes Bryst,
I hendes lille Kammer blev der paa engang lyst,
Bag Ruden Nattergalen sang i den gamle Lind, —
Hun lytted til dens Toner, hun smilte, og sov ind.

Da reiste sig af Mulde en stor og sælsom Hær
Af døde Haab og Længsler, af Lykke og Begjær,
Den fyldte hendes Stue — og kyssed hendes Kind,
— Saa drog den hjem til Graven i Nattens Maaneskin.

Hun vaagned foran Speilet — og Drømmen hastig svandt,
To store, tunge Taarer nedover Kinden randt.
Hun sukked: Gid jeg kunde, — ja kunde jeg dog blot
Snart sænkes ned i Jorden — til dem — der har det godt!

Ellen Reumert.

SKOVVEI EFTER REGN — MALERI AF C. SCHLICHTING-CARLSEN

Gamle Dages Apotheker og Lægemidler

Frise og Illustration af H. V. WESTERGAARD

En Morgenstund i Februar det Aar 1769 stod den kunstforstandige, velerfarne Mand Sieur Rasmus Schmidt, kongelig allernaadigst privilegeret Apotheker, udenfor sit Hus i Vordingborg; han saae paa Døren, der førte ind til hans Apothek, og Synet af den kunde nok gjøre ham kjed af det; kun en eller to af dens tykke, grønne Ruder var hele, det hvide Træ stak hist og her i lange Striber af mod Fyldingernes ellers mørkegrønne Farve, lange Splinter var hugget ud af Karmen; det var aabenbart, at her var øvet Optøier i Nattens Løb, Mester Rasmus behøvede ikke at spørge af hvilken Art.

Dagen tilforn var endt med Blæst og Sne; Kulden og vel ogsaa den Tro, at der nu ikke vilde komme flere Kunder i hans Apothek, fik Apothekeren til at gaa i Seng; der vilde han nyde sin Aftensmad. Apothekersvenden, Monsieur Licht, havde trukket sig tilbage til sit Kammer, belavende sig paa mulig Forstyrrelse om Natten; Forstyrrelsen skulde komme snarere end ventet og blive anderledes, end man havde tænkt. Klokken henad ti traadte tre unge Mænd ind i Apotheket; de havde allerede tilbragt noget af en munter Aften i hverandres Selskab, men endnu tørstede de efter flere Glæder; der var Lieutenant Fris, Monsieur Hans Peter Steffen og Fuldmægtig Frants Aggerup. Et Kvarters Tid tilbragte de i Ro, men da begjærede de tre Sopkener eller en Flaske Vin, „efterdi de var paa et Apothek og derfor burde Nyde noget.“ Søren Schmidt vilde staa ud af Sengen for at bringe det Forlangte, men “Madamen“, dydædle Matrone Jensine Hage, satte sig derimod og gik ud for at tilkalde Svenden. Lieutenanten og Peter Steffen havde hidtil vandret om paa Gulvet og „spøget med Madamen“, da denne nu forlod Stuen, stod de for Sengen hos Apothekeren, ja Monsieur Steffen lagde sin Haand paa hans Bryst og sagde, han vilde „kilde“ ham, hvilket Mester Rasmus dog fik afværget ved en kraftig Protest, men da rykkede Lieutenanten i Felten, han slog Tallerkenen med det gode Smørrebrød ud af Haanden paa Schmidt og kastede begge Dele i Gulvet, larmede og skjældte Værten en Kjæltring, en Kanalie og sagde ham en uhonnet Mand; nu var dog ogsaa den Plagedes Taalmodighed til Ende, han sprang ud af Sengen, hans Hustru, Svenden og tvende Piger kom hastigen til, med forenede Kræfter sattes Urostifterne paa Gaden, men endnu til Afsked huggede den tappre Krigsmand sin Kaarde i Dørens Træværk og splintrede saa mange Ruder, han kunde overkomme.

Saaledes var altsaa den Skade forvoldt, som vor Apotheker denne Morgen tog i Øiesyn; han stod just og regnede efter, hvor meget Dyvelsdræk og Teriak, der skulde sælges for at tjene ind til dens Udbedring, og om det kunde lønne sig at klage de tre Galgenfugle an for Øvrigheden, da hans Øine faldt paa den nye Kirurg, den eneste lægekyndige Autoritet i Staden foruden ham selv; Thomas Schreiber hed han, og nylig var han kommen til Byen, der ikke tidligere havde kjendt Læge; ivrig stred han for at vinde sine Medborgeres Tillid og vænne dem af med at søge til Roskilde eller Kjøbenhavn for deres Svagheders Skyld; nu i den tidlige Morgen kom han ud af Jokum Liljes Hus, hvor han boede til Leie, for at begynde sin Vandring omkring til Stadens Syge; Apotheker Schmidt rystede Kulden af sig, bankede de kolde Hænder mod hinanden og gik ind; nu ventede han sig skjønne Recepter paa Wunddrikke, lægende Plastre og Salver, der kunde da vel blive Raad for at faae den mishandlede Dør sat i Stand igjen, blive noget at fortjene for Glarmester, Snedker og Maler.

Scener, som den nu skildrede forefaldt hyppigt i gamle Dages Apotheker, mangen Tingbog fra de to foregaaende Aarhundreder giver Vidnesbyrd derom; Apothekerne maatte for at kunne leve i en Tid, da Medicinalhandelen ikke var saa indbringende som nu, paatage sig forskjellige Bierhverv; de handlede med Kolonialvarer, de vare Postmestre og Herbergerere, de holdt Værtshus

eller dog Vinstue; endnu langt ind i vort Aarhundrede træffes mange Steder Skjænken og Billardet som Inventar paa mindre Apotheker.

Der findes fra den bekjendte Malmø-Læge Henrik Smid, hvis „Lægebog“ endnu i vore Dage er et Kildeskrift for mangen „klog Kone“ og mange Syge i Landets afsides Egne, en drastisk Skildring af Medicinalvæsenets Tilstand paa hans Tid (omtr. 1490-1563). Det var i Reformationsaaret 1536, at det ældste Apothek, det nuværende Svaneapothek i Kjøbenhavn, blev anlagt; i lang Tid var det det eneste Apothek i Danmark og Norge, og man regner et ordnet Apothekervæsens Indførelse i vort Land fra dets Anlægsaar, da Bevillingen til at indrette det indeholder de første svage Spor til en Apothekerlov. Før dette Apothek begyndte sin Virksomhed, forsynedes Landet med Medikamenter gjennem omreisende Folk af forskjellig Nationalitet eller fra Hansestædernes Udsalg i enkelte Byer, og naturligvis maatte disse Forhold vedblive, indtil Antallet af Apotheker blev større; ligeledes maatte endnu i lange Tider den svage Forsyning med Læger aabne en vid Arbeidsmark for en Mængde Fuskere; det er om saadanne Tilstande Henrik Smid siger, at lærde og trofaste Læger og Jordemødre fattes her udi Riget mange Steder, og udi deres Sted har vi forløbne Munke, Nonner, ulærde Præster, fordærvede Kjøbmænd, gamle Kjærlinger, ja Sudere og Troldkarle og Troldkoner og andet ørkesløst Folk, som ikke vil arbeide og søge deres Føde og Bjæring med det, de med Rette skulde, men vil hellere gaa ørkesløse om og føde sig med det, de ikke har lært, som er Lægedoms Kunst. De stjæler Livet, Helbreden, Gods og Penninge fra mangen Mand. Mester Henrik lader det ikke blive herved, men gjentager sine Klager med at berette om ulærde Munke, Præster, fordærvede Kjøbmænd, Teriak- og Oliekræmmere, som opsluge Edderkopper, paa det de desbedre kan bedrage den menige, simple Almue og dermed sælge deres Varer des dyrere. Disse Bedragere veed Raad til alle Sygdomme, som dem forekomme, men ve den, som deres Lægedom forsøger. Selvfølgelig skete der i de følgende Aarhundreder store Fremskridt i Henseende til Landets bedre Forsyning med Læger og Apotheker; en saadan Forvirring, som Henrik Smids Ord lader ane, kunde ikke forenes med vore Dages bedre gjennemførte Administration, der ikke mindst kommer Medicinalvæsenet tilgode, eller med hele Befolkningens forøgede Kultur og større Fordringer til faglig Dygtighed ogsaa paa disse Omraader. Men forbløffende er det da at sammenligne hin gamle Læges Ord med en anden ikke mindre berømt Kollegas fra Midten af det attende Aarhundrede; det er den senere danske Minister Struensee, der skildrer Forholdene paa Landet i Holsten; han skriver: Man tillader Landstrygere at sælge Landmanden Gift, naar han troer at faae Medicin. Man overlader Undersaatternes Liv og Sundhed til de enfoldigste, uværdigste Folk, der ikke due til nogen anden Haandtering. Skarprettere, Rakkerknegte, uvidende Barberere, gamle Kjærlinger, fordærvede Apothekere, uduelige Jordemødre har ustraffet Lov til at ødelægge og svække Landets Indbyggere, til at undergrave deres Sundhed, slaa dem ihjel . . . og overhovedet behandle det beklagelsesværdige Folk, som de vil. Taber ikke Staten overordentlig derved?

Der ligger to Hundrede Aar mellem disse Udtalelser, og dog ere de iklædte næsten de samme Ord; det kunde da se ud, som om den lange Tid var gaaet hen uden nogen Forbedring af de omhandlede Forhold; man maa dog søge Trøst i den Omstændighed, at Struensee nærmest har Landbobefolkningen for Øie; Byernes Beboere kunde ikke være saa uheldigt stillede; Henrik Smids Klager gjelder derimod saagodt som hele Landets Befolkning.

Hvad var det saa for Medikamenter, som udbødes for vore Forfædre i de svundne Aarhundreder; vare de ikke nogenlunde de samme, enten de falbødes af den omvandrende Charlatan, Vidunderdoktoren, Okulisten, Sten- og Broksnideren eller hos den velmeriterede, bosatte privilegerede Apotheker, Raadmand og Kirkeværge p. p. De vare i Hovedsagen de Samme. Charlatanen kunde forskjønne deres Navne, udbasune deres Kraft og Dyder over alle Maader, hvor den faste Apotheker vilde holde sig mere til Lovens Forskrifter og Videnskabens Fordringer, men for dem begge var hele Verden et stort Apothek, hvor ingen levende Organisme eller livløs Naturgjenstand var sikkret mod at blive brugt som Medicin. Mennesker og Dyr, Planter og Mineralier, Alt og Alle maatte skatte og skylde til Apothekernes Gryder og Pander.

Medens man dog ikke dræbte Mennesker alene for at kunne anvende deres Lig i Apothekslaboratoriet, maatte Dyrene ofte lide en kvalfuld Død, før de nød den Ære at blive benyttede i Medicinen. For Menneskets Vedkommende afgav henrettede Forbrydere, og saadanne var der i de Tider ingen Mangel paa, det bedste Materiale, eftersom de lettest opfyldte Fordringen til en frisk, nylig dræbt Vare; Dyrene maatte undertiden som Geden, der leverede Bukkeblod, fodres nogen Tid før deres Endeligt med bestemte Urter; Frøer og Tudser brændtes ihjel over aaben Ild, Regnorme anbragtes i Glas, der udsattes for Solens Straaler til alt Liv var udslukt, og de jordiske Levninger udgjorde en eneste fed Masse — Regnormeolie.

I det mindste officielt har man herhjemme kun anvendt faa af de Lægemidler, det menneskelige

DET INDRE AF ET APOTHEK FRA 1663

Legeme leverede, men de overalt tilstedeværende Rettersteder gave nem Adgang for hvem der ønskede let og billigt at komme i Besiddelse af de Exekveredes jordiske Levninger. Menneskefedt var godt mod Lamhed, Præparater af Hjerneskallen brugtes for Epilepsi, Slag, Gigt, Sovesyge, de frembragte Sved og vare gode som Modgift. Den Kvinde, der bar en Rem af Menneskehud, havde Udsigt til en let Barselfærd; for at faae en saadan „Rem af Huden“ maatte man paa Christian den Femtes Tid betale Apothekerne 4 Sletdalere á 4 Mark. Menneskemidlerne hørte ellers ikke til Taxtens dyreste; for 4 Mark fik man omtrent 6 Kvint Fedt, medens det samme Kvantum italiensk Snogefedt kostede 8 Sletdaler. Raspet Hjerneskal var sine 3 Mark værd for den nævnte Vægtmængde; for Menneskeben gav man 8 Skilling, men for Hudolie 8, for Kraniumolie 5 og Kraniumspiritus 2 Sletdaler. Det var ikke alene sine forbryderiske Samtidige, hvis jordiske Rester man nedsvælgede eller indgned sig med i Sygdomstilfælde, ogsaa forlængst indbalsamerede Mumier fra Ægyptens Grave maatte holde for, de udførtes i Mængde, og mangen god gammel Ægypter, der mulig aldrig havde gjort sig saa fortjent til sin Skjæbne som en stakkels indenlandsk hængt Tyv, har som *Mumia vera* udgjort en Bestanddel af lærde og trofaste Lægers Medikamenter; det var dyrt at bruge saadan Medicin, thi 6 Kvint Mumie kostede 42 Sletdaler 1 Mark 12 Skilling; dog vidste man ogsaa at forfalske dette dyrebare Middel; man lod en god Varme erstatte de Gamles Balsameringskunst og Aarhundreders Indvirkning af konserverende Stoffer og fik saaledes hurtigere og med mindre Besvær en billigere Vare.

Der stod til vore danske Forfædres Raadighed enkelte Dele eller hele Individer af i det mindste et halvt hundrede Dyrearter; Christian den Femtes Apothekertaxt nævner 28 Fedtsorter, af hvilke endnu nogle forlanges paa Apothekerne, nemlig Hunde-, Heire-, Hare-, Slange-, Grævlinge-, Bjørne- og Rævefedt, men heller ikke Løver, Aborrer og Strudse fik Lov til at beholde deres. Apothekerne skulde „brænde“ Vand af Kapuner, Svaler, Skader; lave Olie af Tudser, Regnorme, Snegle, Fluer, Frøer, Skorpioner, Edderkopper (fede og store!), Myrer, Krebs, Ræve; om Nogen kunde have Lyst til at gjøre Forsøget med sidstnævnte Dyr, hidsættes en For-

V. POULSEN, FOT.

KUNSTUDSTILLINGEN VED CHARLOTTENBORG.

LUPLAU-JANSSEN: VASKENDE PIGER I EN BONDEGAARD, FORSTYRREDE AF EN SOMMERGJÆST.

skrift, som skyldes den berømte danske Læge Thomas Bartholin: En hel Ræv uden Indvolde, 3 ℔ Vand, 4 ℔ klar Olie, 6 Unzer Salt koges, indtil Kjødet falder fra Benene, og Vandet er fordampet; derpaa sies Olien fra, tilsættes 4 Unzer Dild og lige saa meget Timian, hvorefter det hele hensættes i 8 Dage paa et varmt Sted til behørig Udtrækning; der staaer da kun tilbage ved Siening og Presning at adskille de faste og flydende Bestanddele, og Præparatet er færdigt. Vilde man bruge Torsk som Medikament, maatte de først tre Gange vaskes med en Blanding af Citronsaft, hvid Vin og Svovlsyre, dernæst tørres og pulveriseres. Bartholin angiver en meget udførlig Forskrift til Fremstilling af det nu saa moderne Lanolin; mindre moderne er derimod et Præparat af Frøæg, som man samlede i Marts Maaned tre Dage før Fuldmaane.

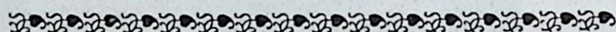
To af de nu mest kostbare Medikamenter havde Christian den Femte og hans Samtidige langt billigere end vi, nemlig Bævergejl og Moskus, der den Gang kun kostede henholdsvis 1½ og 6 Sletdaler for Unzen, deres Pris vilde nu for samme Mængde være omtrent 18 og 248 Kr., men Bæveren fandtes den Gang ogsaa mere almindeligt i Europa end nu, da den største Mængde Bævergejl kommer fra Kanada; heller ikke havde Moskushjorten, der lever i det indre Asien, været Gjenstand for den Udryddelseskrig, den nu er udsat for.

Det er kun ganske enkelte af de mange Dyremidler, svundne Tider havde bragt i Anvendelse, der nu finde Naade for vore Øine; vi brænder ikke længere Bier, Tudser, Svaler, Harer, Skorpioner, Muldvarpe; vi har ikke Brug for Horn af Rensdyr, Flodheste, Skarnbasser, ei heller for Enhjørningens (Narhvalens), Vildsvinets, Ulvens, eller Slangens Tænder; Ulven og Odderen faaer Lov at beholde deres Lever, Ræven sin Lunge, Gedden sine Kjæber, Snogen sin Rygrad, alle de Olier, Opløsninger, Extrakter, Essenter osv., de gaaende, flyvende og svømmende Medskabninger maatte lade Livet for, har Lægerne fjernet fra deres Recepter og Apothekerne fra deres Officiner.

Har det saaledes været strengt for Dyrene, naar Skabningens Herrer vare syge og lidende, gik det dog ogsaa i høi Grad ud over Planterne; der er neppe nogle af vore vildtvoxende Urter, der have undgaaet Apothekerens, den kloge Kones eller den omsorgsfulde Husmoders Virksomhed. Ældgamle er Forestillingerne om deres Virkninger. Henrik Harpestreng, som levede paa Valdemar Seiers Tid, skriver, at man kan undgaa Søsyge, naar man drikker Malurt, før man gaaer til Søs, rigtignok lægger han til: med anden Drik. Malurt er endvidere god mod Søvnløshed, om man lægger den i sin Seng; ganske praktisk er Harpestrengs Anbefaling, at man før Brugen af Lægemidler skal drikke Bynkevin, man tager da ingen Skade af nogen Slags Lægedom. Naar Mænd blive gamle, siger han, skal de spise Fennikel; thi naar Hugorme ældes, æde de denne Urt og blive unge igjen. Pæonfrø var en Hjælp mod Mareridt, og bar man et Stykke Pæonrod om Halsen i et Baand, havde man en ufeilbarlig Amulet mod Epilepsi. Vi ere her helt inde i det Overnaturlige, hvilket ogsaa maa siges om den Iagttagelse, man i gamle Dage mente at have gjort: at Stykker af fersk Kjød, som kogtes i en Gryde sammen med Sannikel, voxede sammen igjen, derfor vare de gode Saarurter, og det anbefaledes alle dem, der læger Saar og bruger Bartskjærerembede at plante dem i deres Haver og holde dem i Ære.

Saar og Sot lærte vore Forfædre at gribe til de Lægemidler, der vare nærmest for Haanden; Markens Urter skulde bringe Lægedom; man brugte megen Medicin og det mest i primitive Former, man blandede en Mængde forskjelligartede Bestanddele sammen i Pulvere, Latværger, Piller; nu derimod gaa Bestræbelserne ud paa at gjøre Apothekernes Præparater saa simple og usammensatte som muligt; man udskiller de raa Drogers virksomme Indhold, koncentrerer et Pund Kinabarks Virkning i nogle faa Gram Kinin og har det saaledes i sin Magt med stor Nøiagtighed at bestemme, hvor meget der skal anvendes i ethvert givet Tilfælde samtidig med at man sikkrer sig, at ingen Bivirkning fra et uvedkommende Stof griber forstyrrende ind. Lad os dog ikke se ned paa de Gamles Standpunkt, fordi vort er en Del bedre, omend langtfra fuldkomment, uden deres aarhundredlange Arbeide, deres famlende Forsøg havde vi ikke naaet vore Resultater; der skulde bruges Mænd som Henrik Harpestreng og Henrik Smid, før vi kunde komme til Robert Koch og Louis Pasteur.

E. Dam.

Et Vers

En Synaal gaaer med Lethed
igjennem Tykt og Tyndt,
en Knappenaal bli'er stikkende
der, hvor den har begyndt,
og det er saa naturligt,
den kommer ingen Vei,
en Knappenaal har Ho'de;
men Synaalen ei.

Olympia

ROMAN I FEM BØGER

AF

R. E. FRANCILLON

(31. Fortsættelse).

ANDET KAPITEL

Det var første Gang hun saae Søen, siden hun krydsede Atlanterhavet, skjøndt den kun laa et kort Stykke Vei fra Gressford. Naar hendes Onkel eller Tante havde Ærinde i Melmouth, havde der aldrig været Plads paa Vognen til hende. Hun havde aldrig seet Solen staa op; thi at staa op før der blev kaldt paa En var indbefattet i Mrs. Westwoods Fortegnelse over det høist Upassende. Og nu, fra Kanten af Klitterne, saae hun baade Sø og Solopgang.

Det var et vidunderligt Moment i det kunstneriske Liv, som nu vaagnede hos hende, og hun tænkte, at denne ydre Verden, til hvilken hun nu heldigt var naaet, virkelig var stor og skjøn. For Øieblikket var al hendes Svaghed blæst bort, og Fuglene, som vaagnede, syntes at synge nye Sange for hende. Det var værd at have gjennemgaaet den sidste Nats Vaande blot for det ophøiede Syn, der viste sig for hende — blot for disse flammende Bjerge af Purpurskyer og Sletten af smeltet Guld, som laa nedenunder dem. I Øieblikket var den ydre Verden Eventyrlandet: det var som skuede hun, med vaagne Øine, den største af alle sine Drømme. Brisen fra Søen fyldte hende med nyt Liv, og hvis en af de mægtige Skyengle, der udbredte sine rosenrøde Vinger foran hende, havde sagt: „Du er død, og Du seer Himlens Porte“, vilde hun have troet det.

„Ah“, sagde Majoren, „det betyder Æggepandekage!“

„Det er storartet!“ sagde Olympia.

„Ja, det er sandt. Jeg har spist alt muligt i mine Dage, ligefra en gammel Sko til en Kanevas-And; men naar En er i Knibe, er der sandelig ingenting, der kan sammenlignes med Æggepandekage. Det er Melmouth, som ligger dernede. Og det er Weyport, den store Bakke, der skyder sig ud i Søen. Med Guds Hjælp skal vi snart faae os en god Æggepandekage.“

De kjørte nedad Bakken ind i Byen, der endnu sov paa sit grønne Øre, ligesom dengang Forsyth passerede den tilfods fra Weyport for ti Aar siden. Men dens Søvn var nu lettere. Dengang var det en taaget Oktober Morgen; nu var det en lys Sommer paa Overgangen fra Vaar til Sommer. Boutikkerne vare ikke lukkede op, men der var Folk nok oppe for at stirre paa Peter Pigots Gig, da den kom kjørende. Olympias Hjerte begyndte at banke. Paa et saa forunderligt Sted vilde Intet forekomme hende forunderligt, og hun ventede næsten at se Gerald eller hendes Onkel staa ved Veien.

Majoren lod til at være ligesaa meget hjemme i Melmouth som alle andre Steder og kjørte lige hen til et fordringsløst Logishus i Udkanten af Byen.

„Hvorfor holder De her?“ spurgte Olympia. „skal vi ikke kjøre videre?“

„Uden Frokost?“

„Men sæt, at vi blive forfulgte?“

„De vil forfølge os, hvis vi tage afsted mætte, men De vil fange os, hvis vi tage afsted fastende. Paa et Tilbagetog er det en Regel: spis Alt hvad Du aarker, inden Du tager afsted, og efterlad Intet til dem, der komme bagefter. Se — De kan jo knap staa paa Benene!“

I sin Utaalmodighed havde Olympia glemt, at hun ikke havde faaet Noget at spise den foregaaende Dag. Hun skulde være løben hjemmefra efter Middag og ikke forinden. Saasnart hun stod paa Stenbroen foran Kroen var hun ligeved at segne om af Sult. Majoren tog hendes Arm, overgav Hest og Vogn til en Karl og førte hende strax ind i en Gjæstestue, hvor der lugtede af gammel Tobaksrøg og Øl.

„Se saa, sæt Dem nu ned, mens jeg rekognoscerer“, sagde han og forlod hende med en langt større Tilbøielighed for Frokost end hun havde tænkt sig for et Minut eller to siden. Hun havde altid havt god Appetit, og nu var hun i Søluft.

Men hun var ikke forberedt paa den Frokost, der blev serveret. Efter at hun havde spist saameget, som hendes lange Faste krævede, stirrede hun i taus Undren paa Majoren, der først satte en vældig Portion Æggekage med Flæsk tillivs og derefter saa meget koldt Kjød, at det efter hendes Mening, havde været nok til at proviantere The Laurels med for tre Dage. Hun havde aldrig før seet et Menneske gjøre en saa konfus Anvendelse af Kniv og Gaffel og Gaffel og Fingre. Han havde været saa betænksom at bestille The til hende, men selv skyllede han sin Mad ned først med Øl og derefter med Cognac og Vand. Da han var færdig, betragtede han den Ødelæggelse, han havde anrettet og sukkede.

„Og nu skal De gaa hen og lægge Dem“, sagde han. „Efter at have sat alt det tillivs, maa De tage en *Siesta*. De anviser Dem nok et Værelse, og jeg har sagt, at De er daarlig.“

„Nei — nu feiler jeg ingenting. Vi vil tage afsted.“

„Man skulde tro, at vi var paa Flugt, istedetfor paa et ordentlig Tilbagetog. Der er Bunker at tage vare paa, inden vi kan komme afsted. Jeg skal sende Vognen tilbage og faae fat i en Postvogn, og jeg skal fordøie Maden, og alt det tager Tid. Aa, De kan være ganske rolig, der er Ingen, der forfølger Dem; og selv om de gjorde det, vilde de nu have et langt Forspring for os. Gaa derfor op og læg Dem og luk Deres

Øine. De kan ikke holde dem aabne, og det er intet Under, efter saadan et Foder."

„Hvor længe vil det vare, inden De faaer en Vogn og vi kan komme afsted?" spurgte hun utaalmodigt, skjøndt hun neppe kunde holde Hovedet oppe af Træthed.

„Jeg antager om en Timestid, og før kan vi ikke komme afsted. Stæng Døren, og hvis Nogen her i Huset taler til Dem, saa slaa ham ned."

Skjøndt hun følte, at hvert Minuts Tøven var en ny Fare, kunde hun ikke gjøre Andet end adlyde, og hun lod sig anvise et lille Værelse, hvor hun kunde være alene, uden Fare for at blive opdaget. Men uagtet hendes Træthed, lukkede hun ikke Øinene. Alt hvad der var hændt hende siden hendes Flugt fra The Laurels var ligesaa ufatteligt, som om hun pludseligt var bleven overført fra Jorden til Maanen. Hendes Villie, der syntes saa ubetvingelig, da hun pleiede at flakke om i sin indbildte Verden, var nu ligesom lammet. Hvordan skulde hun være istand til at bevare sit Selv, naar hun var bange for at tale med en Opvarter i en Kro og naar Majoren var en Type paa de Kammerater, hun kunde vente at træffe? Hun følte sig allerede overflyttet til en skarpere Luft, mod hvilken Luften i The Laurels syntes mild og forfinet. Hun havde i sit stille Sind ventet at blive kastet hen mellem Folk som Forsyth, og hun havde i Majoren fundet en Repræsentant for Mennesker, der ere hjemme i hele Verden. Hun blev dragen i to forskjellige Retninger: af Aversion mod hans Tale og Manerer, og af Glæde over den Ømhed der traadte frem under hans upolerede Væsen, naar han talte til hende eller naar han mindedes de herlige Dage, hvoraf Indtrykket aldrig havde forladt hende, skjøndt Erindringen om dem var blegnet. Intet Under, hvis Menneskene ude i den store Verden lignede ham, at han havde søgt at frelse hende fra et saadant Liv ved at overgive hende i hendes Onkels Varetægt.

Hun fandt noget snavset Vand i en sprukken Vandkande og gjorde i Hast en Smule Toilette, saa godt som muligt, og alt imedens ønskede hun hele Tiden, at hun kunde vende tilbage. Hun kunde dog hverken finde Sæbe eller Haandklæde og vovede ikke at bede derom, da hun var bange for, at hun ved et saadant Forlangende skulde røbe Ukjendskab med Skik og Brug paa Gjæstgiversteder. Hun var endnu for søvnig til at sove og for sulten til at spise; da Majoren kom tilbage et Par Minuter efter den aftalte Tid.

„Naa", sagde han. „Jeg har nu afgjort Regningen og sendt Giggen tilbage. Postvognen er for Døren, og vi maa nu se til at komme afsted. Aha, De har nok gjort Toilette. Udmærket Indfald. Jeg skal selv have en Overgang, naar vi kommer til Byen og jeg faaer Tid. Naa, stig saa op. Se her", sagde han, idet han satte sig ved Siden af hende. „Holder De af Reier? Man faaer dem storartede i Melmouth, og jeg har taget nogle af dem med for at slaa Tiden ihjel. Ja, det er en anden Reisen nu end dengang da vi sidst reiste sammen. Da var De kun en lille En og sad paa mit Knæ hele Veien."

„Hvor var det? — I Amerika?"

„Det var dengang, da jeg bragte Dem fra Liverpool til Bristol. Det var det mest fortvivlede, jeg nogensinde har gjort saadan at skille mig ved mit eget bedre Jeg."

„Var det Dem, som reiste med mig til Bristol dengang? Tante Caroline pleiede altid at fortælle, at det var en Tømmermands Kone."

„Tante Caroline er ikke saa alvidende, som hun bilder sig ind. Det var mig, som reiste hele Veien med Dem. Troer De virkelig, at jeg, som har opdraget Dem, vilde betro Dem i fremmede Hænder?"

„Og dog har De ladet mig gaa om alle disse mange Aar uden at give mig den ringeste Oplysning?"

„Ja, jeg gamle Dumrian. Men De gjør Dem ingen Forestilling om, hvor nær det gik mig til Hjerte, da De vendte Dem fra mig saa stolt den Dag, som om jeg ikke var værd at røre ved med en Ildtang. Og siden har den lille gamle Skolelærer gjort sine Hoser grønne hos Dem, hører jeg."

„Hvad for en Skolelærer?"

„Jeg mener denne Malerfyr fra det kongelige Akademi . . . hvad er det han hedder?"

„Er det Mr. Forsyth, De taler saaledes om?"

Hun skulde netop have havt sin Time nu, og netop nu vilde han gjøre den Opdagelse, at hun var reist, Ingen vidste hvorhen. Vilde han blive kjed af det? Eller vilde han blot føie det som et nyt Exempel til de mange tidligere i Fortegnelsen over hendes Feil og lade hende reise?"

„Ja, det er ham; hvad synes De om ham?"

„Aa", sagde hun næsten bebreidende, „jeg vilde ønske, De vilde lade være med at bringe den Historie paa Bane. Igaar Aftes tænkte jeg ikke videre over det; men det gjør mig i Virkeligheden ondt, naar jeg tænker paa, at han vil anse mig for et utaknemligt Væsen."

„Har han været god imod Dem? Hvad har han lært Dem? Jeg har hørt, at han har undervist Dem, og jeg kunde se paa ham, at han var saadan en Sort Skolemester."

„Han har lært mig alt det, jeg kan. Hver Smule. Det er ham, jeg har at takke derfor, hvis jeg skulde blive den store Kunstner, jeg haaber at blive . . ."

„Hvad for noget? Vil De ogsaa slaa Dem paa det kongelige Akademi?"

„Ja, men det mærkeligste er, at han fandt ud af mine Drømme, at jeg havde været der, hvor De fortæller, at jeg havde været med Dem. Han har ogsaa været der. Og han har forklaret mig

alle mine mærkelige Drømme om Kampe og underlige Skyer . . ."

„Hvad for noget? Han er da ikke en Vaabenfælle ogsaa. Bevar mig vel, at tænke sig, at han er en bereist Mand, og saa lader han mig gaa der og udkramme alle mine Reiseeventyr uden at bemærke et eneste Ord. Han er en dreven Karl, kan jeg forstaa. Han er nok en omtrent af min egen Kaliber. Har han ogsaa faaet Ilddaaben . . . har han virkelig været i Legionen? Jeg kan ikke sige, at jeg sværmer for den Slags Hemmelighedskræmmere — de lader En snakke væk, indtil man løber sig en Staver i Livet, saa vender de sig om og griner ad En. Naa, saa han har været i Sydamerika. Ved De muligens ogsaa paa hvilken Kant?"

„Han pleier ikke at tale synderligt om sine Reiser. Men saa meget veed jeg da, at han har været i Buenos Aïres, og han har ogsaa været i Granada og paa en Plads, de kalder Caracas . . ."

„Hm, tænke sig at han har været paa alle de Steder, og saa at han aldrig har mælet et Ord derom. Men, hvor kunde det være, at han tog sig for at lære Dem at tegne."

„Det gjorde han for sin egen Morskab, troer jeg. „Han kom tilfældigvis til at se et Billede, som jeg havde malet, og som havde forstukket sig i Mollys Mappe."

„Og derved kom han paa den Tanke at tage sig af Dem?"

„Han mente, at jeg maatte have seet det Ansigt et eller andet Sted, og det har jeg formodentlig ogsaa nok. Det mener jeg ialtfald nu, da jeg veed bedre Besked. Det Ansigt gjorde imidlertid Indtryk paa ham; jeg vilde virkelig ønske, at han aldrig havde seet det, ja, det vilde jeg."

„Et Ansigt, De skulde have set før. Hvad skulde det være for et Ansigt? Det lader til, at de har deres Ideer for sig selv, de gode Herrer Akademikere i det kongelige Akademi."

„Han mente, at jeg naturligvis kunde have set det engang, før jeg selv kunde erindre. Hør — De veed jo Alt mig angaaende — maaske veed De? — har De nogensinde set en ung Pige . . ."

„Master. Hvordan skulde hun se ud."

„Ja, jeg kan ikke vist rigtig forklare det; men jeg har Indtrykket meget levende. Det var en nydelig Dame med store sorte Øine og sort Haar, mørkere og brunere end jeg . . .

„Ja, saadan ser de jo ud alle disse Signoritaer. De har naturligvis set Masser af dem. Det kan jo være Dolores, der pleiede at gaa omkring med Dem i Lima. Eller, det kunde jo for den Sags Skyld være Deres egen Moder, som jeg traf efter Slaget ved Carabobo.

„Stands saa Hesten. Jeg vil tegne en Skitze af det paa Stedet — det maa jeg kunne. Har De et Stykke Papir? Jeg har en Blyant."

Hun tegnede hurtigt, med sin nu øvede Haand.

„De kan minsandten tegne; Mr. Forsyth er en god Lærer, og jeg skal anbefale ham. Ja, det er Deres Moder, stakkels Dame, som jeg saa dø med mine egne Øine. Hun var en Skjønhed."

„Fortæl mig om hende — De har slet ikke fortalt mig Noget —."

„Det er fordi jeg ikke har meget at fortælle. Hun fortalte mig Alt hvad hun vidste, inden jeg puttede hende i Jorden. Hun var en Miss Sanchez, fra Buenos Aïres —."

„Sanchez? Det er jo det Navn, som Forsyth —."

„Det betyder Ingenting — Navnet Sanchez er ligesaa almindelig i Amerika som Smith er det her. Hendes gamle Kjæltring af en Fader, jeg kjender ham — vilde have hende gift med en Fyr, der hed John Francis, det var Navnet; men hun smuttede fra ham og løb væk med Deres Fader, det Skarn, som reiste bort og forlod hende — det er Alt hvad jeg veed. Naa saa den lille Skolelærer kjender en Sanchez, og har været i Buenos Aïres, og har bidt Mærke i det lille Billede, hvad? Naa, hvad betyder det? — min Tro, der stikker Noget under det, der er bestemt et Ben at gnave."

„Mr. Sullivan, hvor tør De bruge en saadan Betegnelse om min Fader, hvis det er Alt hvad De veed?" udbrød hun, idet hun atter fandt sig hjemme paa sin gamle Slagmark.

„Bravo, det er den gamle Natur — det er de gamle Dage om igjen! Hvad var det, jeg kaldte ham? Et Skarn? Min Tro, vi er nogle Skarn Alle tilhobe. Det var i Krigens Tid, maa De vide, og en Mand kunde lade en kjøn Pige blive siddende, uden at han derfor behøvede at være en Don Juan. Hvor var det nu jeg slap? Aha!" vedblev han, halv høit, „der kommer Mylord til et Sted, og man hører aldrig mere Noget til ham. Det er hvad Folk veed. Det er Mr. Francis, som kommer fra Stedet, og man har aldrig før hørt tale om ham. Der er Skolelæreren, som har været paa Stedet og kjender Folkene og aldrig siger et Ord. Der er den samme lille Rævepels, som seer et Billede og skriver til de hersens Faylds, og saa taler Folkene om en Lighed med min Lord Wendale. Og saa grunder de over, hvordan det kan gaa til —"

(Fortsættes.)

Eleonore Zrza

I ANLEDNING AF 100-AARSDAGEN FOR HENDES FØDSEL

Uagtet mere end 50 Aar ere hengaaede siden Jfr. Zrza havde sin Afskedsforestilling paa det kongelige Theater, hører man dog endnu den Dag idag meget gamle Theatergængere med Begeistring omtale hendes prægtige sonore Stemme og hendes statelige Theater-

ELEONORE ZRZA

ydre, og negtes kan det ikke, at Jfr. Zrza har hørt til Publikums erklærede Yndlinge, og altid under sin 29-aarige Theatervirksomhed var en af vor Operas bedste og betydeligste Sangerinder.

Den 22. Mai 1797 — altsaa i disse Dage for 100 Aar siden — fødtes Christiane Eleonore Zrza. Allerede som Barn viste hun sig i Besiddelse af en vidunderlig klar og ren Sangstemme, men det var dog først efter at hun var bleven optaget i den kgl. dramatiske Skole, hvis Forstander var Professor Knud Lyne Rahbek, at hendes Stemme under kyndige Læreres Veiledning fik sin rette Uddannelse. Den 25. April 1816 debuterede hun, endnu ikke nitten Aar gammel, som Charlotte i Weyses: „Sovedrikken". Overskou skriver i sin Theaterhistorie, at hun var begavet med en ualmindelig høi og klangfuld Stemme, hvis naturlige sjeldne Smidighed hun med musikalsk Sands idelig søgte at udvikle til den størst mulige Færdighed i Koleratursang, men hendes Bevægelser paa Scenen vare langtfra gratieuse og utvungne. Ofte blev der af Instrukteurerne rettet Anmodning til hende om ogsaa at lægge Vægt paa „mere gratieuse Attituder", men Jfr. Zrza afviste bestandig slige Anmodninger med en Udtalelse om, „at det for hende kun kom an paa, at kunne synge sine Partier brilliant, hun holdt ikke af at skabe sig."

I næsten alle de Operaer og Syngestykker, som opførtes i Tidsrummet fra 1817 til 1844, medvirkede Jfr. Zrza, saagodt som altid i Hovedpartierne. Hendes velklingende og stærke Stemme tillod hende at paatage sig selv de største og vanskeligste Partier, og hun opnaaede allerede i en meget ung Alder at blive en dramatisk Sangerinde af Rang.

Hvor stor Betydning hun har havt for det kgl. Theater, seer man af en Udtalelse i et Brev fra Rahbek til Jonas Collin. Brevet er dateret Hamborg den 4. Juli 1822 (Jfr. Zrza var da kun 25 Aar gammel). Det hedder her: „Men naar nu Zrza er syg, o Gru! Hvad saa?"

Den 19. Februar 1821 ved den sjette Opførelse af Mozarts Opera: „Figaros Giftermaal", henrev hun i Grevindens store Arie Publikum til en saadan Enthusiasme, at hun maatte synge da capo, noget, der aldrig — hverken tidligere eller senere — er indtruffet ved en ordinair Forestilling i det kongelige Theater.

Og medens andre Sangerinders Stemmer aftage efterhaanden som Alderen gjør sin Indflydelse gjeldende, tiltog Jfr. Zrza's Stemmes Omfang tvertimod med Aarene i Fylde og Velklang.

Det vil føre for vidt at opregne alle de betydelige Sangpartier Jfr. Zrza i Aarenes Løb har udført paa det kongelige Theater, her skal derfor kun nævnes nogle af hendes mest kjendte Roller, der ubestridt hørte til hendes bedste Præstationer: Rosina i „Barberen i Sevilla", Norma i „Norma", Rebekka i „Tempelherren og Jødinden", Nattens Dronning i „Tryllefløiten", Isabella i „Robert af Normandiet", Grevinden i „Figaros Giftermaal", Dronningen i „Hans Heiling" og Vilhelmine i Du Puy's Syngestykke „Ungdom og Galskab".

Jfr. Zrzas Forfængelighed tillod hende ikke at blive gammel paa Scenen, hun ønskede at trække sig tilbage, inden Alderen altfor synligt havde mærket hende og medens hendes Stemme endnu var i sin fulde Kraft; hun vilde, som hun udtrykte sig til en af sine Kunstfæller, „vedlive at besidde Publikums Yndest og bevares i venlig Erindring." Hun var ikke fyldt sit 48. Aar, da hun den 8. Februar 1845 optraadte for sidste Gang som Vilhelmine i Du Puy's „Ungdom og Galskab."

Efter sin Afgang fra Theatret følte hun sig tilsidesat af Direktionen, hun havde nemlig ventet som en Slags Paaskjønnelse for sin lange Virksomhed i Theatrets Tjeneste, at faae fri Adgang til Forestillingerne, men herom vilde den daværende Direktion intet høre, og hun beklagede sig flere Gange i stærke Udtryk over, at hun maatte betale sin Billet, naar hun vilde i Theatret, — en Skjæbne, hun forøvrigt delte med de andre afskedigede Kunstnere. Først da J. L. Heiberg i 1849 overtog Ledelsen af Theatret, skaffede han ikke alene Jfr. Zrza men ogsaa alle andre „entledigede" Kunstnere fri Adgang til Theatrets Forestillinger, en, to eller flere Gange om Ugen, alt efter den Betydning Vedkommende havde havt for Scenen, Herrerne fik Adgang til 1. Parket, Damerne til første Pladsloge.

Eleonora Zrza henlevede sit Liv i ugift Stand, den unge, smukke Sangerinde, hvis milde Ansigt med det kulsorte Haar og de livlige, spillende Øine var beundret af hele Kjøbenhavn, fandt sig aldrig beføiet til at opgive sin Frihed, den hun næst sin Kunst satte høiest her i Livet.

Stille og ubemærket hengled hendes sidste Aar, medens den Tanke stadig pinte hende, at det Publikum, som saa ofte havde tiljublet hende sit Bifald, maaske halvveis havde glemt den gamle Sangerinde.

Natten mellem den 31. Oktober og 1. November 1862 afgik hun ved Døden, 65 Aar gammel.

Alfred C. Christensen.

EDHEM PASJA

Den græsk—tyrkiske Krig

Edhem-Pasja

Selv om Tyrkiets seige Modstand og dets Troppers Modstandskraft har vakt almindelig Opsigt i de sidste Krige, skyldes disse Egenskaber ikke saa meget dygtige Feltherrer — saadanne har Osmanerne ikke havt i mange Aar — som de Meniges Fatalisme og Dødsforagt. Osman-Pasja har hentet sig en altfor letkjøbt Heltekrans fra Plevna, hvor det var Stillingens Fortræffelighed og Russernes utrolig slette Overledelse, der halede Afgjørelsen ud. Med megen Skepsis læste man derfor de store Ord, som Edhem-Pasja brugte i officielle Meddelelser, da han overtog Kommandoen i Thessalien; men ventede man en ganske almindelig tyrkisk Pasja i ham, tog man meget feil.

Edhem-Pasja er endnu en yngre Mand, knap fyldt 45. Fra Barndommen var han opdraget til Soldat, tjente sig hurtigt frem og ved Udbruddet af Russerkrigen i 1877 var han, kun 25 Aar gammel, allerede Oberst og førte nogen Tid en Brigade ved Plevna. Sultanens Opmærksomhed henvendtes allerede den Gang paa hans administratoriske Evner og udnævnte ham til Vali (Statholder) i Vilajetet Kossovo. Her virkede han for en Del Reformer efter østerrigske Exempler, men fungerede kun kort og opholdt sig i mange Aar derefter i Hovedstadens militaire Skoler. I Slutningen af Februar dette Aar udnævntes Edhem til Øverstbefalende over Hæren i Thessalien og opslog 2. Marts sit Hovedkvarter i Elassona. I den første Maaned var hans Stilling yderst vanskelig. Sultanen vaklede mellem sin egen personlige Harme overfor Grækerne, Stormagternes tvetydige Holdning og Frygten for et Insurgentoprør i Makedonien, og Edhem var nødt til at være aldeles uvirksom. Lige efter Krigserklæringen besatte han imidlertid det vigtige Melunapas (18. April), men modtog samtidigt et stort Mistillidsvotum fra Sultanen, der udnævnte Osman Pasja, den gamle Helt fra Plevna, til Overfeltherre. Inden dennes Ankomst til Krigsskuepladsen var imidlertid Alt forandret, og Osman sendtes kort efter til Albanien. Den 19. allerede var Edhem brudt ned paa den Thessaliske Slette; den 24. indtog han Turnavos og den 25. Larissa, hvorhen han to Dage efter forlagde sit Kvarter. Den 5. Mai vandtes Slaget ved Farsalos, og Thessalien var hermed erobret. Abdul-Hamid sendte nu sin Feltherre en stor Orden og Overgenerals Titel, og i disse Dage staar Edhem som Seirherre helt nede i Livadien efter en let Seir ved Domokos.

Pasjaen er noget over Middelhøide, tætbygget og elastisk af Legeme; hans haarde Ansigtstræk vise den ubøielige Energi, der har formaaet at holde sammen paa og føre til Seir den tyrkiske Hær, der var hurtigt stablet paa Benene af de forskjelligste Elementer og meget slet provianteret. En god Støtte skal han have i sin Adjudant, Seifullah Bei, der paa Grund af sit nøie Kjendskab til Krigsskuepladsen er bleven kaldt „Edhems levende Kort“.

Demetrios Rallis

Grækenlands nye Førsteminister er født 1845 og som Første-Minister en „ny Mand“, men har som anseet Jurist længe beskjæftiget sig med Politik og var i den senere Tid Fører for Oppositionen i Kamret mod Delyannis. I denne Egenskab

DEMETRIOS RALLIS

opholdt Rallis sig i April Maaned ved Hæren i Thessalien og vendte den 25. tilbage til Athen, stærkt opfyldt af Indtrykket af Armeens slette Ledelse og slette Disciplin. Efter Tabet af Turnavos og Larissa maatte Delyannis, der lige til det sidste havde ført et storpralende og seirsikkert Sprog, give efter for den ophidsede Folkestemning og dimissionere den 29. April. Rallis, der, trods sin Oppositionsstilling, i de sidste Dage havde søgt at dæmpe Mængdens Uro, blev opfordret af Kongen til at danne et nyt Ministerium, den 30. dannede han det; og næste Dag oplæstes den nye Regerings Program i Kamret. Hærens Reorganisering og Krigens Fortsættelse „til en hæderlig Fred" var Hovedpunkterne.

Rallis er som sagt en Homo-novus som Første-Minister, men hans Fader — ligeledes Jurist — var i sin Tid under Kong Otto Medlem af flere Kabinetter. Rallis selv studerede Jura ved Universitetet i Paris og blev ved sin Hjemkomst Professor i Athen. Oprindelig en ivrig Tilhænger af Trikupis, skilte han sig fra denne og dannede i 1889 det saakaldte „tredie Parti". Hvorledes hans Ministerium vil forløbe, og af hvilken Varighed det bliver, er meget tvivlsomt. Under en ulykkelig Krig er Stemningen hos et Folk og dets Repræsentanter altid — og som bekjendt i høieste Grad i Grækenland — saa svingende og usikker, at selv en saa stor Popularitet, som Rallis virkelig har havt i flere Aar, neppe vil række langt. Med Hensyn til Regeringsprogrammet, saa er Punktet om Hærens Reorganisation ikke bleven gjennemført, da Tiden har været for kort dertil, og Ombesætningen af Feltherrerne først kommen for sent, særlig af Hensyn til Prinsernes Stilling. Krigens Fortsættelse forbyder sig nu af sig selv, og den „ærefulde Fred" bliver det vel Stormagternes Sag at fremkalde. En udpræget Side af Rallis' korte Virksomhed er hans Bestræbelser for at støtte Kongefamiliens Position; thi han veed vel, at Kongens Bevarelse er en nødvendig Betingelse for at Stormagterne virkelig hjælpe til den „ærefulde Fred".

Fuchsia hybrida Mary

FUCHSIAEN er vel en af vore mest kjendte Frilands- Drivhus- og Stueplanter, dens smukke i Klaser melankolsk nedhængende Blomster, dens Frodighed i Væxten, gjør den til en skattet og yndet Plante. Det er en gammel af vore Forfædre velkjendt Plante, opkaldt efter Botanikeren Prof. L. Fuchs fra Tübingen i det 16. Aarhundrede. Den stammer fra Mexiko og Sydamerika, hvor den findes i ca. 50 Arter, som Buske eller Smaatræer. Ved Krydsning af de forskjellige Arter indbyrdes ere de mange i Handelen værende Varieteter fremkomne, og stadig tiltrækkes flere og flere. Særlig er der af Overgartner Bonstedt i Rostock's botaniske Have tiltrukket en smuk ny Form, tildøbt ovenstaaende Navn, ved Krydsning af F. triphylla og F. corymbiflora; den beskrives i „Möllers deutsche Gartnerzeitung" som særlig smuk ved dens lave Væxt, smukke Løv, og fremfor Alt ved dens nydelige granatrøde Blomster i elegante 20 cm. lange Blomsterstande, som udvikles i stort Antal med ca. 20—30 Blomster i hver. De enkelte Blomster bliver 5 à 6 cm., en anseelig Størrelse for Fuchsia-Blomster. Sluttelig tager Planten sig yderst elegant ud, og da den blomstrer næsten hele Vinteren, anbefales den som en udmærket Potteplante, der burde finde almindelig Udbredelse.

Edv. B.

DET „GAMLE SERAIL“ MED SOFIA-MOSKEEN OG HAVNEN
SEET FRA GALATA

Konstantinopel

Uagtet Grækenlands nuværende Hovedstad Athen bærer et Navn, der er omgivet af en uvisnelig Straaleglans i Historiens Aarbøger, og uagtet alle Kulturfolk villigt erkjende, at de staa i stor Taknemmelighedsgjæld til Athen for de Kulturstrømninger, der i fordums Dage udgik netop fra denne By, ere dog Nutidens Grækere slet ikke videre fornøiede med at have Athen til Hovedstad. Deres Længslers Maal er en anden By, som nu i snart halvfemte Aarhundreder har været i deres Arvefjender Tyrkernes Magt, nemlig Konstantinopel. Athens Blomstring, dens fordums udmærkede Stilling som Kulturens, Kunstens, Smagens og Dannelsens rette Hjem, ligger saa langt tilbage i Tiden, at Mindet derom forlængst er gaaet ud af Folkebevidstheden. Derimod er ingen Græker, selv om han er nok saa uoplyst — enten han lever i Grækenland eller under Sultanens Scepter eller andetsteds — ukjendt med, at Konstantinopel engang var en græsk Keiserstad, og at hele Verden, d. v. s. alle de Lande, som Grækeren kjender noget til og bekymrer sig noget om, engang beherskedes af græske Fyrster i Konstantinopel. Derfor nærer enhver Græker en brændende Lyst efter atter at se Konstantinopel i deres Landsmænds Hænder, og i Tillid til, at den Helteaand, som under Frihedskrigen i dette Aarhundredes første Halvdel unægtelig viste sig at bo i det græske Folk, nødvendigvis maatte vaagne igjen op til endnu herligere Stordaad, naar Stormklokken atter lød, have Grækerne i denne Vaar begyndt Krigen imod Tyrkerne, uagtet disse netop i alle de Krige, de have maattet føre i vort Aarhundrede, stadigt have vist sig at være fortrinlige og uforfærdede Soldater, som det ikke var let at faae Bugt med. Det er denne Grækernes høist letsindige Overvurdering af deres egne Kræfter og Tillid til deres egen Duelighed, i Forening med en ligesaa ubegrundet Undervurdering af Fjendens Magt og Evner, der har bragt dem i den lidet lykkelige Stilling, hvori de nu i disse

Dage befinde sig. Forøvrigt vil Enhver, der har boet længere Tid mellem Grækere og kjender noget til deres Tanker og Indbildninger, slet ikke være forbauset over, at Grækerne have dristet sig til det farlige Skridt ene at give sig i Kast med Tyrkerne. Thi er der Noget, man idelig hører Grækerne gjentage, baade de Grækere, der leve i Kongeriget Grækenland, og de, der leve under Sultanens Herredømme, saa er det Forsikkringen om, at de selv alene ere fuldstændig istand til med egen Kraft at jage Tyrkerne ud af Europa, og at det er en stor Skam, at de ikke have gjort det for lang Tid siden, men have tilladt Tyrkerne at mishandle og udplyndre saa mangfoldige af deres Brødre i saa lang Tid.

Paa den anden Side kan Enhver, der har seet Konstantinopel, nok forstaa, at denne By maa udøve en særegen Tiltrækningskraft paa Grækerne, og at de kunne ønske at eie den. Kun faa Byer i Verden har en Beliggenhed, der paa engang er saa skjøn og fra Naturens Haand saa rigt udstyret med alle Betingelser for at blive en af Verdens første Handelstæder, og hertil kommer endnu for Grækernes Vedkommende de historiske Traditioner, der knytte Alle, der tale den græske Tunge, nær til den gamle Keiserstad.

Konstantinopel ligger ved det sydlige Indløb til det omtrent fire danske Mil lange Stræde Bosporus, som skiller Asien fra Europa, og igjennem hvilket Vandet fra det sorte Hav, som idelig modtager mægtige Vandmasser fra Donau og de store russiske Floder, stadigt strømmer ud i Marmarahavet og derfra igjennem Dardaneller-Strædet videre ud i Arkipelagus og Middelhavet. Allevegne i Strædet er der dybt. Grunde eller Skær findes ikke; kun lige ude ved det sorte Hav ligger der nogle i gamle Dage frygtede Klipper eller Smaaøer, som Oldtidens Grækere kaldte Symplegaderne. Overalt i Strædet er der fortrinlige sikkre Ankerpladser, hvor Tusinder af Fartøier samtidig kunne ligge i Læ; og i Strædet er der saa dybt, at selv de største Skibe mange Steder kunne lægge lige til Strandbredden. Kun ved Udløbet i Marmarahavet, imellem Konstantinopel og Skutari, kan stærk sydlig Storm sætte en Del Sø ind, saa at Skibe med denne Vind ikke allevegne kunne ligge roligt, men de behøve da blot at gaa ind bag det lille Forbjerg eller Pynt, hvori Konstantinopel ender imod Øst („det gamle Serail"), for der at finde sikker Ankerplads, stor nok til at rumme Hundreder, selv af de største Skibe. Naar man nemlig seiler ind fra Marmarahavet i Bosporus, aabner der sig pludseligt tilvenstre en dyb og bred Bugt eller Fjord, som skjærer sig langt ind i Landet. Det er *det gyldne Horn*, Konstantinopels uforlignelige Havn, som allerede Geografen Strabon priser, idet han sammenligner den med et Hjortehorn med Takker. Fra den store hornformede Bugt gaaer der nemlig smaa Forgreninger ind i Landet paa begge Sider, idet de danne smaa naturlige Havne og Anlægssteder. Bunden er allevegne Klippegrund, og Klippen falder overalt steilt af ned mod Vandet, baade ud imod det gyldne Horn, imod Bosporus og imod Marmarahavet. Husene sees derfor allevegne taarnede op over hinanden paa en yderst malerisk Maade, altid omgivne af større og mindre Grupper af Træer, medens alle Høider krones af muhamedanske Helligdomme eller Moskeer med deres høie slanke Minareter, hvad der giver en uovertræffelig Afslutning paa Billedet. I den Henseende maa man tilstaa, at Konstantinopel nu vistnok tager sig bedre ud end selv i det græske Keiserriges mest glimrende Dage; thi dengang var der endnu ingen Minareter. Ja af landskabelige Hensyn kunde man næsten fristes til at ønske, at Halvmaanen aldrig maa forsvinde fra Konstantinopels Høider! Forøvrigt er det ikke blot Bakkelinierne med deres Huse, Moskeer og Minareter, blandede med Træer, som udgjør Konstantinopels Skjønhed. Den Kystlinie, hvormed Landet afsluttes ned imod Havet, Havnen og Bosporus, er allevegne saa skjønt tegnet eller skaaren af Naturens Haand, at ingen Anlægsgartner kunde gjøre det skjønnere. Særlig gjælder det om Afslutningen imod Øst, det gamle Serail, den Staddel, hvor den ældste Del af Byen, det gamle Byzantion for mere end 25 Aarhundreder siden anlagdes af græske Nybyggere.

Det gyldne Horn deler Konstantinopel i to omtrent lige Dele, det egentlige Konstantinopel eller Stambul (en tyrkisk Omdannelse af det græske Is-tán-pol, d. e. „til" eller „i Byen") og de saakaldte „Forstæder" Nord for Havnen. Af disse ere Galata og Pera de bekjendteste. Man pleier i Reglen i Europa at tænke sig Befolkningen saaledes fordelt, at Tyrkerne boe i Stambul, de Christne og Jøderne i Forstæderne. Det er dog ikke træffende. For det Første er der i Stambul et stort græsk Kvarter, Fanár, ned imod det gyldne Horn, som de seirende Tyrker 1453 overlod de tiloversblevne Grækere, imedens de forjog dem fra det øvrige af Byen; og dernæst er her et Jødekvarter, hvor Sultanerne indrømmede de fra saa mange christne Lande forjagne ulykkelige Israeliter et Fristed. Nærmest ligeoverfor Galata er et Kvarter, som beboes ikke af Tyrker, men af Ægyptere. Her hører man næsten kun Arabisk. Kvinderne, man møder her, bære ikke det tyrkiske hvide Slør, men det tætte sorte ægyptiske Slør, hvis to Dele sammenføies ved en Metalcylinder over Næsen, en efter vore europæiske Begreber temmelig besynderlig og sikkert lidet behagelig Prydelse. I vore Dage have Tyrkerne endnu tabt mere Terrain ovre i Stambul. I de allerfleste Gader nærmest det ægyptiske Kvarter og op ad Høiderne træffer man nu en Mængde europæiske Boutiker og Forretninger, alle drevne af Europæere, saa at man vel nok kan sige, at Tyrkerne nu kun have det halve af

Stambul tilbage. Omvendt findes der i Forstæderne, hvis Hovedbefolkning bestaaer af Christne og Jøder, paa flere Steder en Del Tyrker. De senere Sultaner residerede nemlig i disse Egne, og ikke i Stambul. Abdul Hamid boer i Iildis Kiosk, nogle af hans Forgjængere i Dolma-Bagtsche tæt ved Bredden af Bosporus. I Nærheden af Residentsen er der naturligvis ikke blot Kaserner med tyrkisk Militair, men hele Kvarterer beboede af tyrkiske Familier, som staa i Sultanens Tjeneste eller paa anden Maade have deres Erhverv fra ham og hans Hofstat.

Forbindelsen imellem de to store Staddele vedligeholdes ved to Broer over det gyldne Horn. Den vigtigste er den østligste, en stor Træbro, der fører fra Galata over til Nærheden af den „ny Moskee“ (Jeni Dschami) eller „Sultan-Moderens Moskee“ (Valide). Tæt herved er ogsaa det ægyptiske Kvarter. Paa denne Bro rører der sig et rigt orientalsk Liv; man møder her alle de talrige Nationer, der ere repræsenterede i Konstantinopel, og man seer alle Slags Dragter. Dog maa man tilstaa, at den europæiske Dragt er i stærk Fremgang, naturligvis blandt Mændene; thi for en østerlandsk Kvinde er det at anlægge europæisk Dragt uden Slør det samme som for evigt at banlyse sig selv fra alt „godt Selskab“; en saadan Dame vilde i sine gamle Kredse være en ren Umulighed! Men mange Indfødte, ikke blot Grækere og Armeniere, men ogsaa mange Tyrker gaa nu i europæiske Klæder, som de kjøbe i et af de mangfoldige Udsalg af færdigsyede Klæder, hvoraf Byen vrimler. Grunden er naturligvis, at europæisk Dragt er langt billigere end de gamle Nationaldragter, og saa faaer man lidt tilovers til nogle af de europæiske Luxusgjenstande, som Østerlænderen efterhaanden har faaet Smag paa. Netop af denne Grund, fordi den europæiske Dragt breder sig saa stærkt, er Livet paa Gaderne i Konstantinopel ikke saa broget som længere mod Øst og Syd, som f. Ex. i Damask, Jerusalem og Kairo.

Den store Bro over det gyldne Horn, af hvilken der for nogle Uger siden var et Billede her i Bladet, er ikke blot Bindeled mellem de to store Halvdele, hvoraf Konstantinopel bestaar. Naar man vil fra og til en af de mange Smaabyer eller Forstæder ved Bosporus, maa man ogsaa betræde denne Bro; thi fra dens Sider afgaa de talrige Smaadampere, der fare langs Kysterne af Bosporus. Herfra indskiber man sig ogsaa til Skutari (det gamle Chrysopolis), til Kadikoi (det gamle Chalkedon) og til Haidar Pacha, hvor den store ny lilleasiatiske Bane udmunder. Disse tre Stæder kaldes ofte for Forstæder, men de har dog altid været selvstændige Byer. Paa Banen fra Haidar Pacha kan man nu paa to Dage komme lige ind i Hjertet af Lilleasien til Angora eller til Konia, men da Banen hidtil endnu ikke har været istand til at udbrede nogen kjendelig europæisk Civilisation i sin Nærhed, og Alt endnu dernede er i den allermest primitive Tilstand, kan denne Udflugt ikke anbefales.

Forbindelser, der udgaar fra denne Bro, ere fri; man behøver ikke Pas. Men skal man blot lidt længere bort, ligesom naar man vil have Jernbanebillet paa Stationen ud over Holdepladserne i selve Konstantinopel, maa man have et til Stedet viseret tyrkisk Pas. Vil man tage en Dampbaad, maa Passet viseres, paategnes og undersøges 2—3 Gange, inden man faaer Lov til at klattre op ad Rebstigen til Dampskibet; og ligesaa mange Formaliteter har man ved Ankomst og Hjemreise. Ligesaa skal al Bagage eftersees baade ved Afreise og Ankomst, og Told betales af mange Ting, om hvis Toldbarhed man ingen Anelse har! En „Bakschisch“, blot ikke for lille, kan dog hjælpe en hel Del.

Keiserstaden Konstantinopel, det nye Rom, laae ligesom det gamle Rom paa syv Høie. Den første, østlige, Høi er „det gamle Serail“ med sine mange Træer og Haver og sine forskjellige Paladser, i hvilke tidligere Sultaner have resideret. Her er ogsaa Schinili (d. e. Fajance) Kiosk med det nye tyrkiske Oldsagsmuseum, hvor bl. A. de udmærkede Marmorsarkophager, som for nogle Aar siden fandtes i Sidon i Syrien, ere opstillede. Et af vore Billeder, der er taget fra Galata, Nord for det gyldne Horn, viser „det gamle Serail“; øverst seer man Taarnet ved Gulhane, tæt ved hvilket man finder „den høie Port“ (Bab-Humajun), igjennem hvilken Sultanen ved visse Leiligheder rider i høitideligt Optog. „Den høie Port“ er forholdsvis en ny Bygning, der er opført istedetfor en af Muhamed II 1478 opført Port af samme Navn, som har havt en sørgelig Berømmelse ved, at Sultanen pleiede at pynte den med Hovederne af Pachaer og andre Stormænd, som vare faldne i Unaade. Paa Billedet seer man ogsaa den berømte Sofia-Moskee, engang den østlige Christenheds fornemste Kirke, der indviedes 537 under Justinian. Da Kuppelen et Par Gange, allerede 559 og siden 987, er styrtet delvis sammen, have Tyrkerne, der snart efter Seiren 1453 omdannede Kirken til en Moskee, for at hindre Gjentagelser, udvendigt støttet Murene med tykke Piller og Lignende, hvorved Façaderne helt ere skamskændede; men de 4 Minareter, de have tilføiet, gjøre en udmærket Virkning i Landskabet, ligesom det Indre med den mægtige 56 Meter høie Kuppel med sine to Halvkupler ved Siden og med sine mange skjønt polerede Søiler, alle oprindeligt borttagne fra hedenske Templer, er af en storartet Virkning for Beskueren.

Ind til Pladsen føre flere Porte i ægte tyrkisk Stil; en saadan Port sees paa et af vore Billeder, der er laant fra Dr. J. Østrups Bog „Skiftende Horizonter“. Man seer her en ægte tyrkisk Gade med Træhuse, fremspringende Etager og de tilgittrede Vinduer, bag hvilke de tyrkiske Skjønheder gjem-

UDSIGT MOD MARMARAHAVET FRA SERASKIERTAARNET

mes forsvarligt, vel sikkrede mod nysgjerrige Blikke.

Nærmest nede imod det gyldne Horn sees flere tyrkiske Etablissementer, bl. A. Jernbanestationen, Endepunktet for Linien, der fører til Adrianopel og videre til Bulgarien, Serbien og det øvrige Europa „Det gamle Serail" indtager nøiagtig den Plads, hvor det gamle Byzantion laa. Da Konstantin flyttede fra Rom til Byzantion, anlagde han sit Palads og mange andre offentlige Bygninger paa den nærmeste Høi, hinsides en lille Dal, som endnu spores, og som fordum begrænsede Byzantion imod Vest. Her, paa den anden Høi laa bl. A. det berømte Hippodrom, hvor de to Fægterpartier de røde og de blaa kæmpede om Magten. Pladsen, der har bevaret det gamle Navn oversat paa Tyrkisk: At-meidan d. e. Hestepladsen, prydes endnu den Dag idag af flere høist interessante Oltidslevninger. Man seer her bl. A. gammel ægyptisk Obelisk fra 1500 f. Kr. og et henved 6 Meter høit Bronze Fodstykke, dannet af sammenslyngede Slanger, der fordum bar en gylden Trefod, reist 479 f. Kr. i Delphoi til Apollons Ære til Minde om Seirene over Perserne, og siden flyttet hertil. En græsk Indskrift opregner Navnene paa 31 Byer, som deltog i Kampene. Paa Østsiden af Pladsen ligger den mægtige Moskee for Sultan Ahmed med sine sex Minareter, et Mesterstykke af tyrkisk Bygningskunst, opført 1609—1614. Som næsten alle Moskeer i det europæiske Tyrki er den opbygget efter Sofia-Moskeens Forbillede, men den er endnu dristigere og mere storartet; idet der til det prægtige Midtrum med sin høie Kuppel slutter sig fire ligesaa høie Halvkuppeler (i Sofia-Moskeen er der kun to), det Hele baaren af fire mægtige Søiler eller runde Piller, som man kan see af Billedet af en Del af det Indre. Udenom den mægtige Helligdom findes der forskjellige tilhørende Bygninger med Gaarde og mange Træer, hvad der alt samler sig fortræffeligt til en Helhed.

Den næste eller tredie Høi skilles fra den foregaaende ved et Dalstrøg, der bl. A. indtages af de vidtløftige Basarer, lange Gange med Boutikker ved Siden. Loftet i Basargangene dannes som oftest af Tøndehvælvinger, men de sidste Aars Jordskjælv have foraarsaget store Ødelæggelser. Mange Lofter ere styrtede ned, og andre see yderst brøstfældige ud. Som bekjendt ere de østerlandske Butikker temmelig smaa firkantede Rum, hvor Kjøbmanden sidder oftest paa Hug midt mellem sine Varer. Sproget er allevegne Tyrkisk; ogsaa persiske og jødiske Handlende tale her Tyrkisk. I den ægyptiske Basar tales

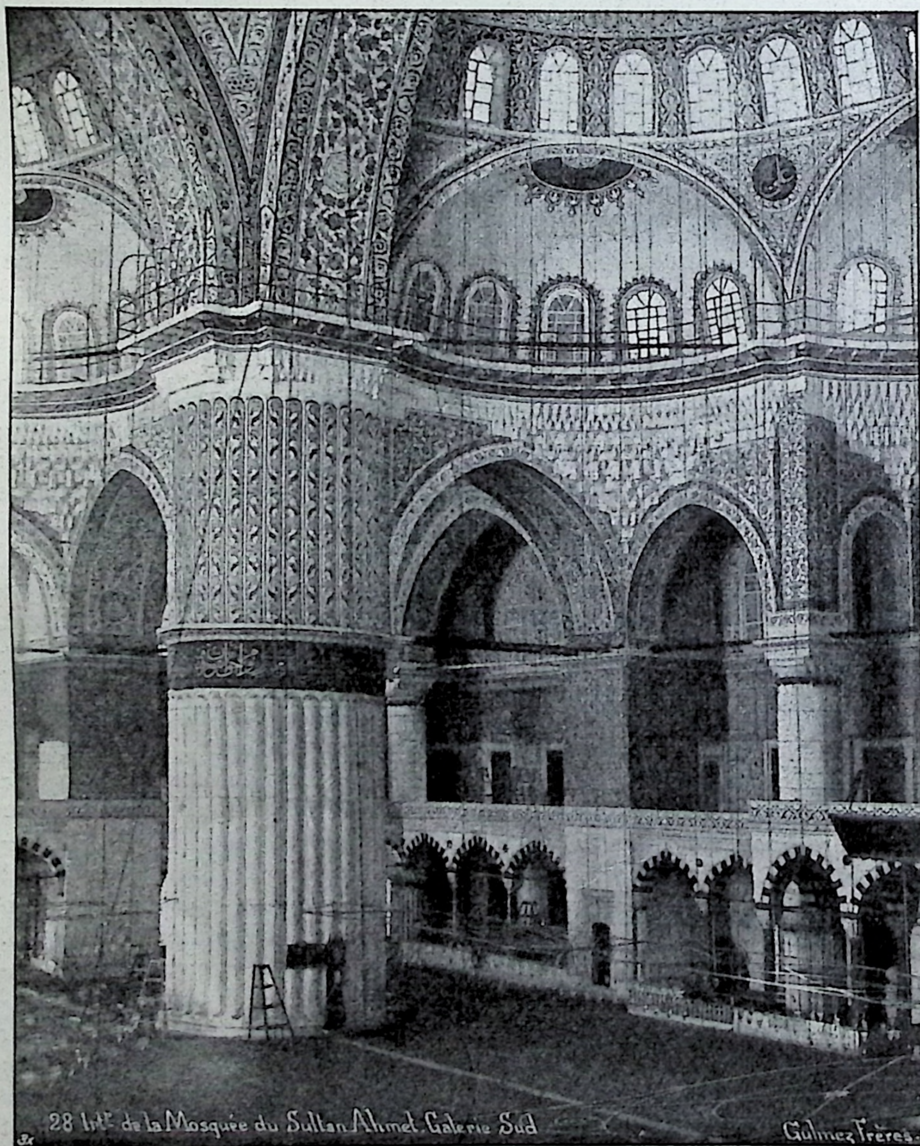
SULTAN AHMEDS MOSKEE MED DENS 6 MINARETER, FORGAARDE OG HAVER

mest Arabisk. Med europæiske Sprog kommer man ingen Vegne. Taler man ikke Tyrkisk, maa man have en Tolk. Af saadanne gives der Masser, mest Grækere, men deres Kundskaber ere ikke altid meget dybtgaaende, og Meddeleren har f. Ex. et Par Gange af en Tolk faaet det Skudsmaal i Grunden at kunne bedre Tyrkisk end Tolken.

Toppen af den tredie Høi indtages af en stor Plads, der anvendes til Exercerplads og er omgiven af Bygninger, tilhørende det tyrkiske Krigsvæsen. Det er Seraskier-Pladsen med et høit Udsigtstaarn, Seraskier Taarnet, hvorfra der haves en fortræffelig Udsigt over Hovedstaden med dens Forstæder, saavel imod Nord udover det gyldne Horn som imod Syd ud over de sydlige Kvarterer, der ligge paa Skrænten ned imod Marmarahavet. Det medfølgende Billede gjengiver denne Del af Udsigten. Den Moskee, der hæver sig nær Pladsen er Bajesid-Moskeen, vist den ældste af de store tyrkiske Moskeer, da den er opført allerede 1497—1505 af Sultan Bajesid; den af hans Fader Erobreren Muhamed II. 1463—1469 opbyggede Moskee er nemlig helt bleven ombygget. Bajesid-Moskeens Indre udmærker sig ved sine smagfulde architektoniske Former, og den tilstødende Forgaard er et sandt Pragtstykke af osmanisk Bygningskunst. Den besøges alligevel meget sjældent af Turisterne og det er derfor stundom forbundet med Vanskelighed at komme ind og særlig at spadsere rundt derinde. Derimod kan man uden Vanskelighed besøge de store Moskeer, Sofia og Sultan Ahmed, udenfor de regelmæssige Bønnetimer, idet man betaler Entre, 5 tyrkiske Pjastre (omtr. 85 Øre) for hver Person, hvad der giver Ret til at see sig lidt om i Moskeen, naturligvis først efter at have taget sit Fodtøi af. I de andre Moskeer kan man dog gjerne vove sig ind, især naar man er saa heldig at tale og forstaae noget Tyrkisk, men man maa være forberedt paa at møde Ubehageligheder. Thi mange Tyrker holde ikke meget af at see „Vantro“ dvæle for længe i de hellige Rum og betragte Enkelthederne i Bygningen for nøie. Særlig blive de mistænksomme, naar den Fremmede tegner eller skriver noget op. Netop i Bajesid-Moskeen havde Meddeleren af disse Linier et Sammenstød med en Tyrk, der først var saa venlig at bemærke, at det var ubekvemt at gaa og tegne og skrive med Støvler i Haanden, idet han pegede hen paa den Plads, hvor de sædvanlige Besøgere satte deres Fodtøi. Lidt efter for-

svandt den tjenstvillige Tyrk med Støvlerne i Haanden. Heldigvis er man let tilfods paa Hosesokker. Støvletyven var snart indhentet og et regelmæssigt Angreb med gode Næveslag fik hurtigt et bedre Udfald end Grækernes Kampe med Tyrkerne i Thessalien, idet Støvlerne snart vare tilbageerobrede.

Ved de fleste store Moskeer findes Gravbygninger, hvor den Sultan, der har ladet Moskeen opbygge, er bisat med sin nærmeste Slægt. Sultanen og hans mandlige Slægtninge hvile i eet Rum eller een Bygning; Sultaninderne og Prinsesserne i en anden. Det er betegnende for den Stilling, Kvinden indtager hos Muhamedanerne, at, imedens der strengt holdes over, at man tager Fodtøiet af, naar man træder ind i en Begravelse, hvor der hviler Mænd, saa forlanges det aldrig, at man iagttager samme Hensyn hos Damerne. I Kvindebegravelser kan man spadsere rundt selv med smudsigt Fodtøi, og vil man tage det af, siger Dørvogteren, at det behøves slet ikke!

DET INDRE AF SULTAN AHMEDS MOSKEE

Paa den omtalte Høi, hvor den store Exercerplads, Krigsministeriet (Seraskier) og Bajasid-Moskeen nu findes, var der i Oldtiden en stor kristen Kirkegaard, der efterhaanden, da de følgende Høie bebyggedes, kom til at ligge midt inde i Staden. Theodosios anlagde paa samme Høi et Forum. I Dalen nedenfor byggede Keiser Hadrian en mægtig Vandledning, som fuldendtes af Keiser Valens, og som endnu er i Brug, om den end er slemt forfalden. Paa den fjerde Høi kneiser Erobreren Muhamed II.'s og, paa den femte, Sultan Selims Moskee. Nedenfor strækker sig det græske Kvarter Fanár. Her alene fik de Christne Lov at beholde deres Kirker, imedens Kirkerne alle andre Steder enten omdannedes til Moskeer eller som Irenekirken anvendtes paa anden Maade. Paa den sjette Høi ligger en ret vel bevaret Bygning fra den byzantinske Tid og den til en Moskee omdannede Kahrië Kirke, der indeholder mærkelige gamle Mosaiker, men som desværre er næsten faldefærdig. Nedenfor ligger Jødekvarteret. Paa den syvende Høi imod Sydvest ligger den gamle, nu forfaldne Fæstning Jedi-Kulé „de syv Taarne", i hvis Fangekjælder Sultanen pleiede at kaste de fremmede Gesandter, hvis Land han agtede at bekrige, og hvor de gjerne behandledes som grove Forbrydere. Men nu ere de Tider forlængst forbi, og det vilde komme Porten dyrt at staa, hvis Storherren nu prøvede paa noget saadant. Nu er det snart 100 Aar siden, den sidste Gesandt, den franske Republiks Afsending, 1798, maatte vandre i „de syv Taarne".

Disse mange Høie med de mellemliggende Dale bidrage ikke lidt til Landskabets Skjønhed. De smaa tyrkiske Træhuse see i al deres Tarvelighed heller ikke ilde ud, ikke blot i Afstand men ogsaa seet fra selve Gaderne. Langt mindre tiltrækkende ere de europæiske Dele, særlig Galata med sine snevre, ikke meget vel holdte Gader. Hvem der har kjendt Konstantinopel i en længere Aarrække, kan dog ikke nægte, at Galata er gaaet en hel Del frem, og at

EN PORT OG EN GADE I KONSTANTINOPEL

Byen nu ikke er nær saa smudsig, som den var for en Tid siden. Heller ikke Pera seer imponerende ud, og selv Hovedgaden har ikke det mindste storstadsagtige ved sig; man troer sig snarere hensat til en Provindsby paa Europas yderste Grændse! I de sidste Par Aar er der dog ved Pera anlagt en hel ny Gade med Beboelseshuse i samme Stil som i større europæiske Byer.

Kysterne af Bosporus ere næsten ligesaa maleriske som selve Konstantinopel. Det her medfølgende Billede er taget fra Høiderne ovenfor Kandili paa den asiatiske Side af Strædet. Ligefor paa den europæiske Kyst seer man de nu forfaldne, men maleriske Taarne, som Sultan Muhamed II. byggede 1452, og hvor han tvang alle forbiseilende Fartøier til at lægge bi og lade sig undersøge. Paa samme Sted slog Perserkongen Dareios 514 f. Chr. sin berømte Bro over Strædet, da han drog imod Skytherne.

En Specialitet for Konstantinopel er de herreløse Hunde, hvoraf det vrimler ligesaa vel i de europæiske som i de tyrkiske Dele af Byen. I en Dynge Spaaner udenfor en Snedker i Stambul talte Meddeleren over 130 sovende Hunde. Hver Fredag uddeles der Brød til de sultne Stakler ved den før omtalte Bajesid-Moskee, men ellers ere de henviste til at leve af Affald. I Aarhundreder have de udført Skrallemandstjeneste i Konstantinopel og Forstæder. Om Dagen ligge de sovende paa Gaden. Mennesker og Heste træde ikke paa dem, og af Vogne er der ikke ret mange i Konstantinopel, da forholdsvis kun faa Gader ere farbare for Vogne. De fleste Gader ere for snævre og steile til at befares af Vogne; mange ere brolagte i Trappetrin. I de sidste Aar er der dog kommet nogle flere farbare Gader til, ja der er endogsaa draget en Boulevard igjennem selve Stambul. Paa nogle af disse Gader er der anlagt Sporveie. Om Natten holde Hundene en utrolig Støi, og det er ikke behageligt at gaa ret langt tilfods, efterat Mørket er faldet paa. Derfor ville ogsaa de fleste Tourister meget snart føle sig trætte af Konstantinopel. Aftenvandringer ere omtrent en Umulighed: der er vel Theatre og andre europæiske Forlystelser i Pera, men de finde ikke synderlig Naade i et forvænnet europæisk Hovedstads-Publikums Øine. Promenader paa Landjorden gives der i Grunden ingen af; man har kun de større tyrkiske Kirkegaarde at bevæge sig paa. Til Søes, i „Kaik“ eller paa Dampskib kan man derimod foretage høist interessante Udflugter, paa Bosporus, til Prinseøerne i Marmarahavet, og fremfor Alt op ad det „gyldne Horn“ til „de søde Vande“, hvortil den indfødte Befolkning drager i store Skarer hver Fredag og Søndag, og hvor man paa begge Bredder har et yderst broget Billede af østerlandsk Folkeliv. Men naar den Fremmede har været herude, har besøgt de to vigtigste Moskeer og Museet, har seet Sultanen kjøre til Moskeen om Fredagen (Selamlik) omgivet af glimrende Uniformer, og naar han har besøgt Fangehullerne i de syv Taarne, og er gaaet en Tour igjennem Basarerne, saa er Touristen helt færdig med Konstantinopel, og han vil vel i Regelen være ligesaa ivrig i at rive ned paa Byen ved Afreisen, som han var begeistret for dens skjønne Beliggenhed ved Ankomsten. Til at komme den interessante indfødte Befolkning nærmere, udfordres Sprogkundskaber, som kun de færreste ere i Besiddelse af; man maa kunne forstaae og tale Nygræsk og Tyrkisk, helst ogsaa Spansk, som er de talrige Jøders Sprog (60,000), ja helst ogsaa Armenisk, der tales af de 160,000 Armeniere der leve i Byen. Grækernes Antal er 2—300,000, Tyrkernes maaske 380,000. Som alle andre Folk have Tyrkerne deres Dyder og Lyder. Ligesom Grækerne see ned paa Tyrkerne som paa en lavere Race, saaledes see omvendt disse sidste i den Christne og Jøden et Menneske af lavere Rang, som man i Grunden gjør Verden en Tjeneste med at rydde afveien. Derfor er den tyrkiske Administration en Uting og vil sikkert vedblive at være det, saalænge Riget faaer Lov at staae paa sine egne Ben. De Laurbær, som Tyrkerne i disse sidste Dage have plukket paa Thessaliens Slagmarker, ville sikkert kraftigt

styrke Tyrkernes Selvsikkerhed, og Umedgjørlighed, naar disse ikke i deres Indbildskhed tilsidst skulde spænde Buen altfor stærkt! Men den menige Tyrk, særlig Tyrken, som lever ude paa Landet, uberørt af Vestens Civilisation, er af Naturen godmodig og flink. Værst af alle ere de Tyrker, der har lært Vestens Civilisation at kjende og som tale Tydsk, Fransk eller Engelsk. De have alle med den høiere Kultur faaet Smag paa europæiske Nydelser, som koste Penge, og som de slet ikke have Raad til. De maa derfor tage deres Tilflugt til Udpresninger og Udsugninger. Særligt vil det gaa ud over den Fremmede, som er saa uheldig at maatte forhandle med tyrkiske Autoriteter inde i Landet, hvor han ikke har sin Gesandt, sine Konsuler og sit Fædrelands Krigsskibe saa nogenlunde i Nærheden. Han vil snart komme efter, at den fint dannede tyrkiske Embedsmand, der paa flydende Tydsk el. Lign. forsikkrer ham om at være hans bedste og uegennyttigste Ven, er langt værre til at flaa ham end hans mest uvidende Undergivne.

Valdemar Schmidt.

Militairfesten i Aalborg

I forrige Nr. har Oberst O. Vaupell skrevet om 11te Bataillons 150-aarige Jubilæum og givet en Skildring af Afdelingens Historie, særlig i Krigen 1864. Om den store Sympathi Jubilæet er blevet omfattet med, vidner den festlige Maade, hvorpaa Høitidsdagen forløb i Aalborg den 15de Mai.

Allerede om Morgenen tidlig ved Syvtiden begyndte Dagen med Festivitas, idet Bataillonens Musikkorps i flunkende Uniform drog gjennem Byens Gader „med Sang og Spil.“ Sangen leverede den allergladeste Ungdom, der fulgte i Musikens Spor, mens Sommersolen skinnede allervenligst. Ude ved Frederikskilde standsedes der, og Officiererne nedlagde sammen med Formanden for„ Sønderjydsk Forening,“ Lærer Skott, Kranse paa Schleppegrells Statue og Moltkes Mindestøtte.

Klokken 10 præcis stod Bataillonen opstillet ude paa Exercerpladsen, saa fuldtallig, som en Bataillon bør være med Officierer, Underofficierer, Læger, Intendanter, stampende Heste og en Kreds af smilende civile Ansigter. Medens Byen heiste Dannebrogsflagene mod den straalende Himmel, holdt Oberstløitenant Toussieng, Bataillonens Chef, Talen for Kongen og Bataillonen.

Blandt andet fremhævede Taleren nogle Episoder af Bataillonens Historie og meddelte, at Aalborg By havde ladet præge en Medaille i Anledning af, at et Detachement af 3die jydske Regiment havde deltaget i Slaget paa Rheden, og foræret Bataillonen den. Efter at Oberst Kragh havde udbragt et Leve for Kristian den 9ende, marcheredes der over Exercerpladsen af det unge Mandskab, og paa den lille Exercerplads troppedes der op.

Klokken 6 om Eftermiddagen begyndte Festen i Blegkilde, hvor der i Værtens Have var dækket til omtrent 700 Mand; 11te Bataillon havde 30te med som Gæster, og desuden var der en Del gamle Krigskammerater fra 64. Det blev en meget vellykket Sammenkomst til langt ud paa Aftenen, og talrige Civile vare strømmede ud til det foraarsfriske Anlæg. Under Spisningen oplæste Oberstløitenant Toussieng Lykønskningstelegrammer fra Kongen og Kronprinsen, og senere blev der afsungen en Sang af Fabrikant Raaen: „Til 11te Bataillon,“ hvortil Stabshornist Overgaard havde komponeret Melodien. Et Vers lød saaledes:

Ja, Aanden fra de svundne Dage,
den har vi vogtet tro og vel,
i Krig og Fred vi til Exempel tage
vor egen djærve Schleppegrell.
Til Daad os maner Mindets Sang
fra Slesvig og fra Isted Vang,
og skal mod Fjenden løs det gaa
som hist ved Sankelmark, vil slaa
den elvte Bataillon.
Hurra!
Den elvte Bataillon.

Efter Spisningen samledes Underofficiererne i Pavillonens Sal, mens alle de Menige til Regimentsmusikkens Toner svang Piger og Koner i det Grønne. Dansen fortsattes, indtil Fyrværkeriet blev afbrændt paa Exercerpladsen. Dette, som var arrangeret af Aalborg Bys Kommune, havde selvfølgeligt samlet en stor Masse Mennesker og tog sig prægtigt ud i den stille Sommeraften. Selv Naturen smilede i Følge Aalborg Stiftstidende saa naadigt til Festen, at den fulde Maane, der ellers lyste hele Aftenen, under Fyrværkeriet diskret trak sig tilbage bag en hvid lille Sky.

Søndag den 16de Mai samledes man til Festmiddag i Klubben Enigheds udsmykkede Sal. Alle Garnisonens Officierer med Oberst Kragh i Spidsen deltoge, samt Aalborgs Borgermester, Politimester og andre Embedsmænd og adskillige Veteraner fra Krigene. Vindusnischerne i Salen var morsomt dekorerede med Billeder af Bataillonens i Tiden vexlende Uniformer. Under Tonerne af en nykomponeret March til 11te Bataillon gik man til Bords, hvor Oberst Kragh snart efter talte for den øverste Krigsherre.

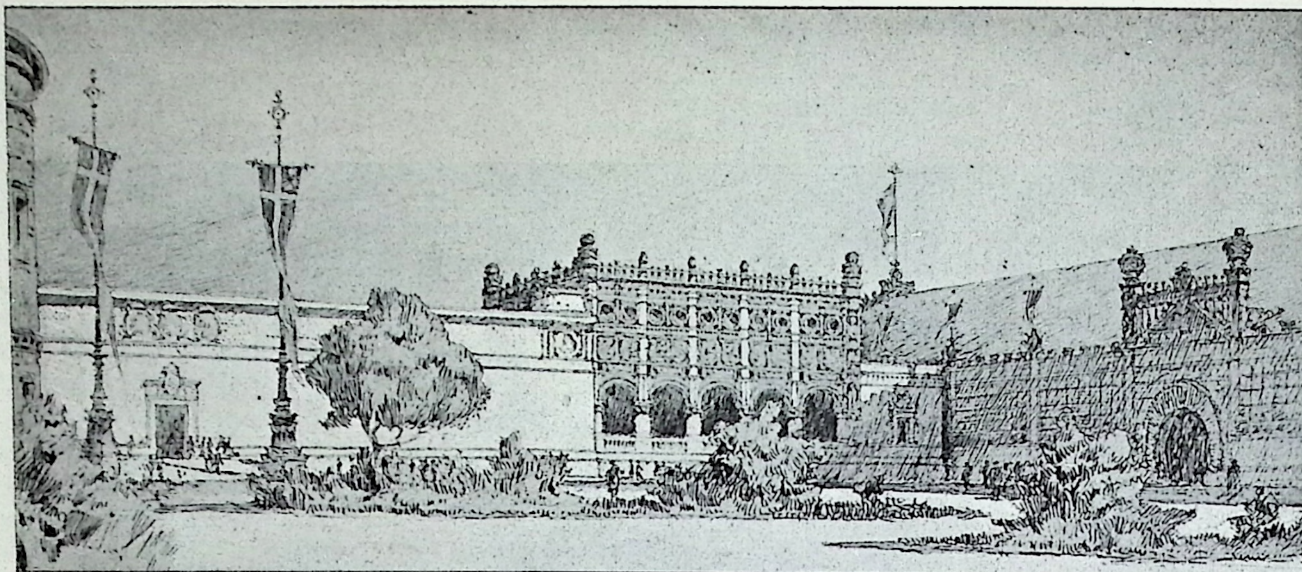
Blandt de senere Talere var Borgmester Simony, der paa Aalborg Bys Vegne bragte Soldaternes Tak. Han talte om de gamle Krigere og vendte sig med Hjertelighed til de Tilstedeværende Krigsassessor de Lemos, Oversergeant Jacobsen, Stabssergeant Nielsen og mange andre. Snart efter gik man op paa 1ste Sal, hvor Kaffen indtoges og et fornøieligt Nachspiel begyndte.

Aalborg Stiftstidende har bragt en ledende Artikel om Bataillonen, hvori Byfolkenes store Sympathi kommer frem. Der findes Billeder af Chefer i de senere Aar, nemlig Oberst Staggemeier (Chef fra 29. August 1845—16. Juni 1863) Oberst Bartels (14. December 1877—18. (Oktob. 1885), Oberst Gerlach (7. Jan. 1886—10. Marts 1894) og Oberstløitenant Toussieng (11. Marts 1894, fungerer endnu). Af Bataillonens nuværende Kompagnichefer har Capitain Jenssen-Tusch været i Tjeneste dér siden 1883, Capitain Krebs fra 1894, Capitain Colding fra 1896 og Capitain Kramp fra 1897. Den nuværende Chef, Oberstl. Toussieng, har fungeret som Kompagnichef fra 1887—94. Capitain Jenssen-Tusch er saaledes Bataillonens Senior blandt Officiererne.

* * *

UDSIGT OVER BOSPORUS IMOD NORD, SEET FRA KANDILLI I LILLEASIEN

KUNSTHALLEN

Udstillingen i Stockholm

„Nu ljusnar det — — sol rinner opp.“

Som selve Foraaret vilde illustrere Snoilskys smukke Kantate, brød Lynet frem gjennem den skyede Himmel og spredte sig over Forsamlingen, hvor „Göta lifgarden“ dannede en levende Mur fra Indgangen til Industrihallen. Og de hvide Hestehaarshaler i Soldaternes Hjælme var som Sne i den klare Foraarsmorgen mellem Uniformer og al denne fornemme Pragt, — — — det er jo Festdagen, den længe ventede.

Kongen taler.

Som en „Sagadrot“ staar han der med Serafimerbaandet paa Uniformen og Hatten med den vaiende Fjerbusk i Haanden, medens Musiken toner i, — — som en „Sagadrot“, der hyldes af Folket.

Udstillingen er aabnet. Fra Svalegangen paa de øverste Platformer blæser Trompetfanfarer det ud, Kanonerne drøner, Klokkerne kimer og forkynder det for alt Folket.

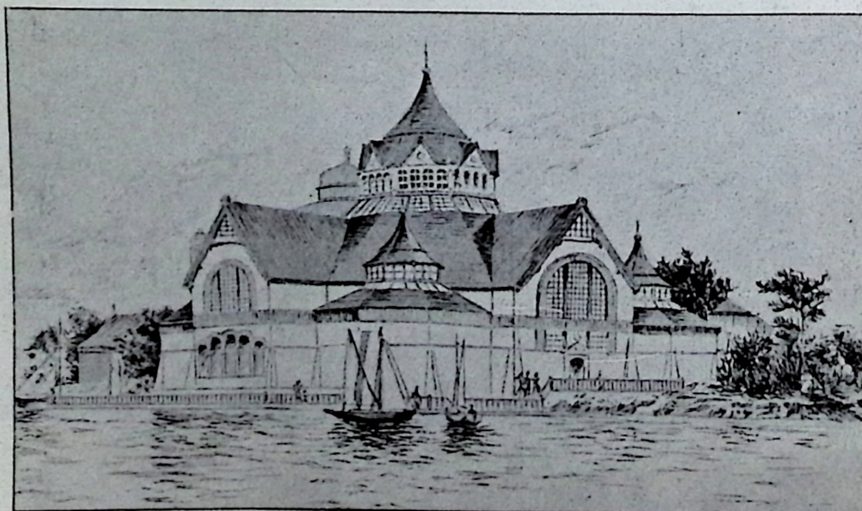
Tribunen under Industrihallen staar nu tom og Kuplen træder frem i sin klodsede, oppyntede Smagløshed. Det minder om en Toiletpude.

„Er den Kuppel med Minareterne lavet efter noget gammelt, historisk Svensk?“ hørte jeg Mr. Cook spørge. Man maatte jo tilstaa, at den var en moderne Architekts mindre heldige Arbeide.

„Skade!“ hørte jeg ham sige.

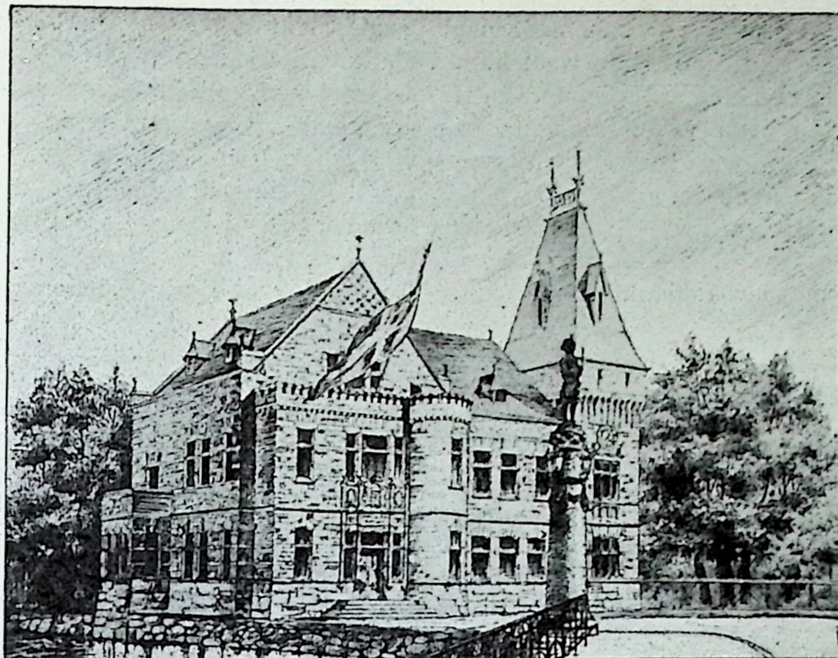
Ja, Skade er det! Hvorfor Parisereffekt, naar man burde være stolt af sin Nationaldragt. Og dette bliver Udstillingens væsentlige Feil. Som Helhed maa den siges at være vellykket, men størst er Virkningen der, hvor ingen Sidespring er gjort for at hente fremmed Paavirkning hjem, hvor Svenskeren naturlig og ligefrem byder paa sit eget. Udlændingen, der drager til Norden med de drømmende Søer og den klare Polarhimmel, bliver skuffet, naar han ikke her møder det Oprindelige, Særegne, men træffer løst paaklistrede, fremmede Etiketter.

I Industrihallen kommer man fra den svenske Afdeling, der baade er omfattende og i mange Henseender kjøn, ind i den danske Afde-

TOURIST- OG SPORTSUDSTILLING

ling, der strax er kjendelig ved sin rolige beherskede Smag og kunstneriske Ro. Her er Guldsmede-udstilling fra Michelsen, Hertz og Christensen. Inde under Portalen pranger de af Hofjuvelerenforarbeidede Kandelabre og Jardinièrer, Godseiernes Gave til Kongehuset. Her er Ipsens Terrakotta, Kählers Keramik, Schielderups Silkehus, hvis Stoffer gnistrer og lyser, men hvis Toiletter ikke kunne maale sig med Dragterne fra den svenske Frk. Lundins Montre. Her er Boghandlerforeningens Udstilling og først og sidst vort berømmelige Porcellain. Saa er der Telegraf-Udstilling fra „Store Nordiske", og paa Galleriet Kommunens Udstilling, Reproduktion og Modeller af offentlige Skoler, Stuer fra Hospitaler, Ladegaarden og Lignende.

ADMINISTRATIONSBYGNINGEN

Bizar i sin Rigdom fremtræder Russerafdelingens civiliserede Raffinement Side om Side med barbariske Former, som man møder det i Czarens Land. De keiserlige Fabriker udstiller i mørke Montrer Arbeider i Malakit og Onyx, gjennemslebet Agat og Bjergkrystaller, Rigdomme draget frem fra Dybet ved et Selvherskerbud. Petersborgjuveleren møder med Arbeider, kunstnerisk fint ciseleret i gammelt Sølv, funklende Stene og brogede Emailler Side om Side med russiske orientalske Arbeider, broderede Stoffer og national Industri. Barbari, Naivitet og forfinet Civilisation i rige Rammer.

Ud i den friske Luft over mod Skansen, Friluftsmuseet, der er taget med ind i Udstillingen. Ved Floden standses man af en af de smukkeste Bygninger, som Udstillingen eier: „Sågverkens Pavillon", med sine to høie Taarne af ubarkede Træstammer, der er omvundet med friske Granguirlander, som bringer Duft fra de dybe Skove, Bud fra den store Ensomhed mellem Stammernes Skygger. Fra det ene Taarn til det andet vaier en Maistang, som bærer Vaaren ind. Ret et svensk Naturprodukt, denne Pavillon, Alt hentet ud fra Skovens dystre og alvorlige Stammer, afvexlende med lys og let Birkebark. Dette er et Billede af Skovboens Liv, og Indtrykket her er friskt og alvorligt, man synes høre Fossen bruse eller Øxens Slag mod Træet, seer for sig Tømret flyde ned langs Elvene.

Ved Djurgårdsbrunnsviken, tildels bygget i Søen, ligger Tourist- og Sportsudstillingen. Tre Dioramaer giver en Ide om Sverrig som Touristland. Det er et Landskab fra Jemteland i Vinterdragt; under den klare Himmel hviler Renhjorden, og Maanen spreder sit opalfarvede Skjær.

Dernæst „Storbofallet" i Jemteland, hvor Vandet fosser ned mellem Isblokke en Vinterdag og sluttelig „Stora Sjöfallet" i Lappland, hvis koglende Vandmasse fængsler Fantasien, drager mod Nord, mod det yderste Thule. Vi standser ved en Restaurant; paa Spisesedlen staar „Gös", den lille svenske Fisk, som min Ledsager antager for Gæs; forbauset udbryder han, da Retten serveres: „Hvad Pokker, er Fuglen nu blevet til Fisk".

Ikke er han mere heldig, da han spørger om Forlagsboghandler W.s Adresse.

„Laks- og Fogelhandleren", svarer Opvarteren „finns inte!"

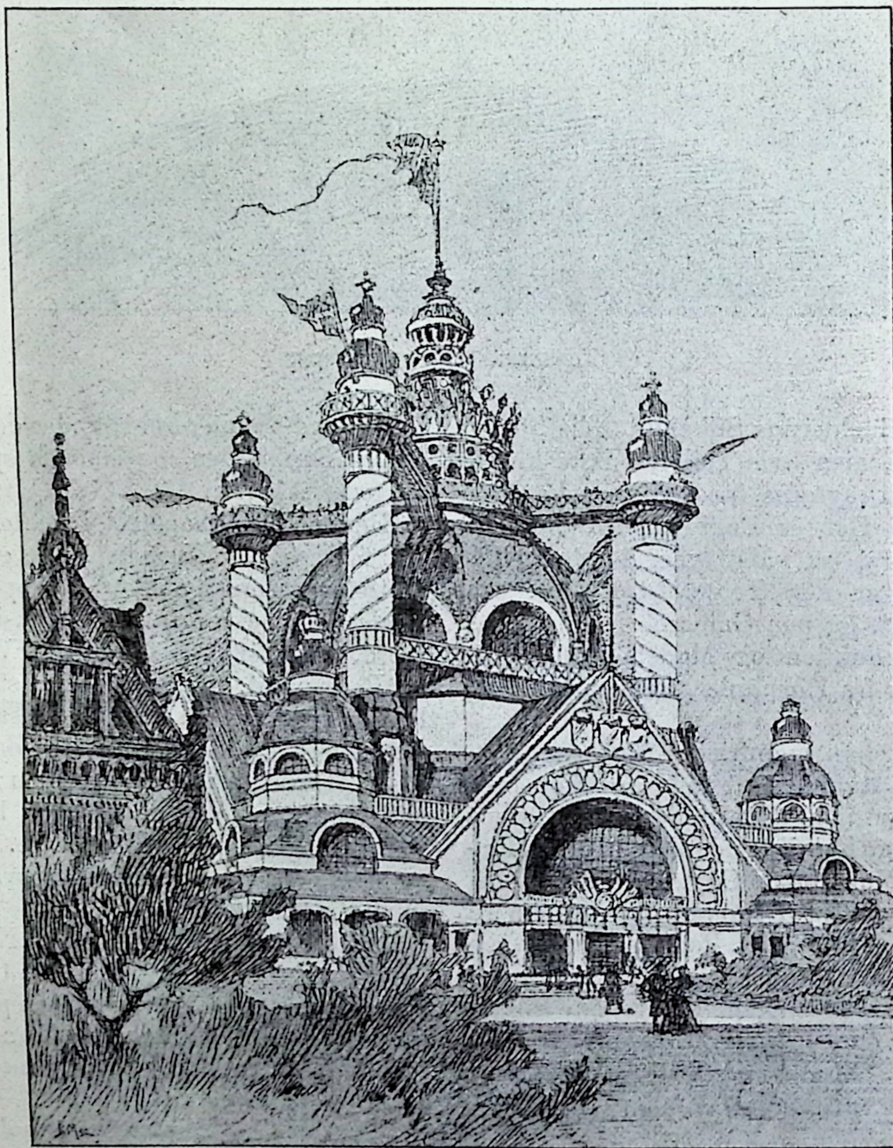
Jeg beder om lidt Vand til. „Nu skal Herskabet genast faa The". Det eneste Ord, som Opvarteren forstod, var „til", som han paa sit Kjøkkenlatin oversatte som The. Tal fransk eller tydsk i Stokholm, men ikke dansk, saa kan man lige saa godt tale hebraisk.

Men videre til „Gamla Stockholm", over Norrbroen til Helgeaandshuset, det gamle Sygehus for Spedalske, hvor Alteret viser, det er fromme Munke, der her vier deres Liv til at pleie de Nødlidende. — Vi gaar forbi Myntmesteren, hvor Mynter og Medailler kan kjøbes af Liebhavere. Vi naaer Stortorget med Skampælen og Kobbermaatten, hvor Charakterkongen med de store Anlæg og Genialitet i sine Ideer, søgte at knække Sverigs Magt, men naaede kun med sin Øxe at rydde Gustav I, Vasa, Veien til Thronen og lettede ham Opgaven ved at skille ham af med Sverrigs Stormænd. Og fra Minderne stiger han frem, Danskerkongen, mørk og alvorlig. Hensynsløs og kraftig træder han paa sit Aarhun-

dredes Tanker og Forestillinger, baner nye Spor for selv at falde for sin forudseende Genialitet. Vandet slaaer mod de gamle Fæstningsmure, som en Advarsel, som en Hulken, omkring mig er sukkende Stilhed, jeg seer dem vandre tilsammen, Dyveke og Christian II.

Længer nede er Huset, hvor Olaus Petri var født. Hans ildfulde Sjæl blev grebet af Luthers Optræden, saa han blev Reformator i Sverig, støttet af Gustav Vasa, der truede sine Ønsker igjennem.

Saa er der Slottet med de mat opalfarvede Vinduer, hvor Karin Månsdotter, den forhenværende Frugtsælgerske, satte sin borgerlige Fod som Sverrigs Dronning; her er Rustkamre og Vagtstuer, Borgstuen og Kjøkken, det hvisler i de mørke Gange, og man fornemmer det gamle, som meget er gaaet hen over. Illusionen er helt betagende; Architekt Liljekvist har fremtryllet for os et Stykke Sverigs Historie, der virker helt forunderligt. Gjennem „Smedjegatan“ møder Øiet gammeldags Huse med Svalegang og Udbygninger, med Gavle vendt mod Gaden; — i de aabne Boutiker arbeide Kunst- og Kobbersmede.

INDUSTRIHALLEN

Kun nødig forlader man „gamla Stockholm“ med sine Mure og Fæstninger, med Mindernes Poesi og Fortidens Nimbus.

Ind i „Sagagrotten“, hvor Baaden glider frem under stadige Lyseffekter, hvor Roerkarle og Piger i Nationaldragt manøvrere med forbausende Dygtighed mellem Hjørner, Kanter og fremspringende Stykker, medens Øiet blændes af skiftende Mørke og straalende Lys — — under os er Vandet smudsigt og mørkt, Tanken om mulige Ulykker paatvang sig uvilkaarlig — — men Folk vil jo have papier maché! Den mørke Bygning „Grubeafdelingen“ med det firkantede Taarn, fortæller om Bjergmandens Liv, om Arbeideren, der drager frem Skattene fra Dybet, borte fra Dagens Liv og Lys. Den norske Afdeling ligger overordentlig smuk og virker kraftigt og eiendommeligt, bringer Bud om salt Sø og frisk Brise. Op ad Fiskerihallen ligger tre norske Pavilloner. Den ene opført efter Tegning af Architekt Sverre indeholder den „Norske Høvlexportforening“s Udstilling af Land- og Skovprodukter.

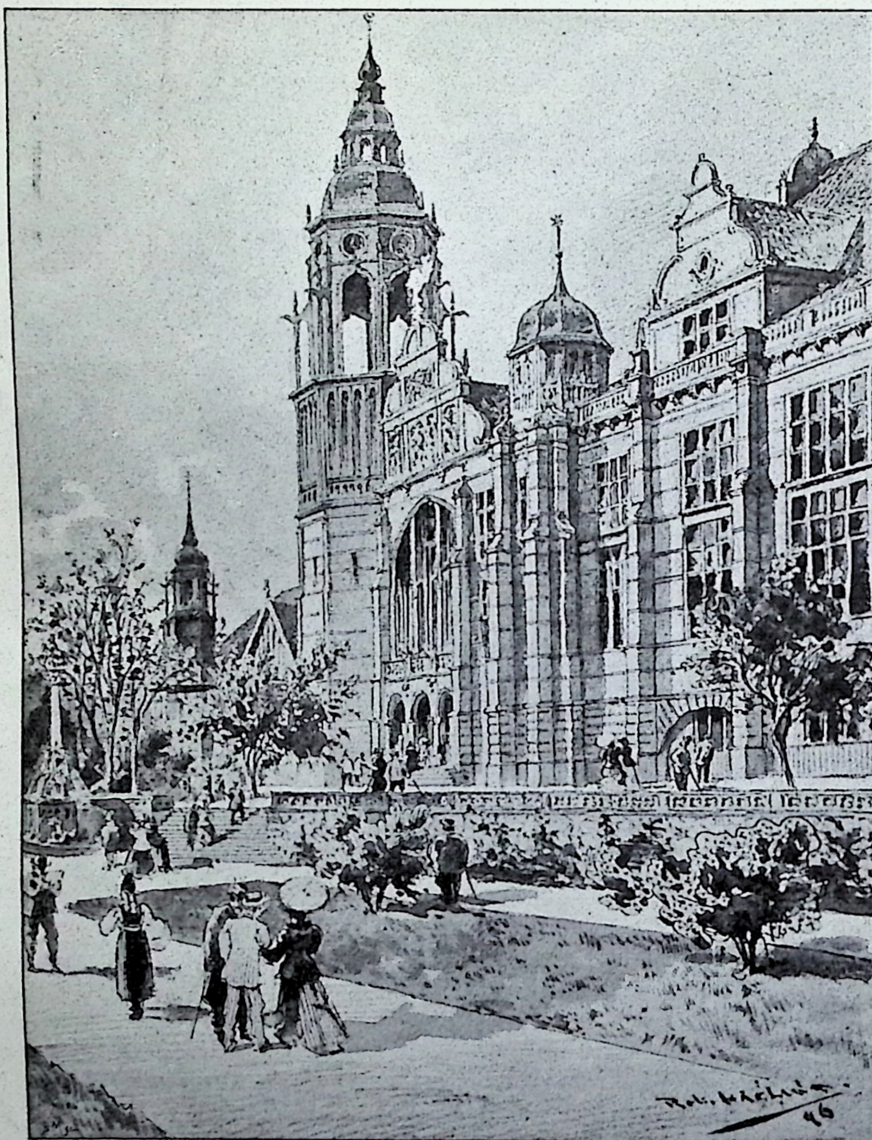
I Industrihallen viser Norges Flag Veien, udspilet som det er mellem to til Loftet fastgjorte Baade. Lyset spreder Guld, gjennem de malede Ruder straaler Marmoret fra de „Ankerske Brud“ — Det er Norge som Sydens Rival, der hævder sin Plads. Ikke alene er Stenen i sig selv farvekraftig og smuk, men Arbeidet fint og gjennemført, og den opblomstrende norske Marmorindustri spaar her om Revolution i den nordiske Bygningskunst. Som Repræsentant for samme Industriart bør nævnes J. Grønseth, E. A. Gude, S. G. Guldbransen „Norsk Marmorindustri“ og S. M. Sivertsen. Begrænsningens Kunst, som Sverig ikke har forstaaet, har Norge magtet. Montrene trykkes ikke af overlæsset Sammenhoben, men virker selvstændig og kraftig.

FRA 11. BATAILLONS JUBILÆUMSFEST I AALBORG. (BATAILLONSAFTROPNING).

Den anden er den „Norske Træmassepavillon“,og den tredie „Trondhjems Pavillon“, udstillet af Konsul M. Thams. Nordisk Museum rummer Hjemmesløid og mange interessante Hygieine-Afdelinger.

Forbi Armeens og Flaadens Udstillinger med Finspongs Projektiler til Kunsthallen. Straalende i hvidt byder den Velkommen. Architekterne Boberg og Ohlson have her præsteret noget rent ypperligt. Lysforholdene er fortræffelige, og Skulpturhallen et Mesterskab af Rumdisposition. Tager man i Betragtning, at Udstillingen er international, er den ikke meget stor. Parisersalonen paa Champs Elysées talte ifjor 4,879 Numre og Salonen paa Marsmarken 2,280. Foraarsudstillingen i Berlin omfattede 3,703 Numre. Her i Stockholm er der ialt 1,828 Kunstværker — Heldigvis ikke flere — Af disse er 667 svenske, 246 norske, 447 danske og Resten tilhører andre Nationer. Af alle staaer ubestrideligt Englænderne høiest. Lad Frankrigs Kunstnere være routinerede som faa, lad Svenskeren være indtagende og let, lad Nordmanden virke energisk og kraftig, og Danskeren fremtrylle sine hjemlige Idyller, Ingen er som Englænderen Mester over Formen og de fine Linier. Den engelske Kunsts Nestor den berømte Watts har sendt ikke mindre end otte Billeder, hvor iblandt Portraitet af „Lady Somers“ leder Tanken paa Leonardo da Vincis „Mona Lisa“ — — ikke blot minder, men rivaliserer med den. Her er Burne Jones mesterlige „Lucifers fall“, og Billeder af Brangwyn, Walter Crane, Forbes, Herkomer og Leighton.

NORDISK MUSEUM

Den tydske Afdeling møder med sit uundgaaelige Keiserbillede, med Lenbachs „Bismarcksportrait“, religiøse Billeder af Gebhardt og Uhde, let kjendelige Billeder af Max Klinger og Bøcklin, ligeledes vil man finde Stuck, von Werner, Thoma og Bergmann. I den franske Afdeling vil man møde saa kjendte Navne som: Besnard, Bonnat, Bouguereau, Cazin, Chaplain, Détaille, Duran, Gervex, Rafaëlli, Rodin og Dampt, hvis Arbeide betragtes med Nysgjerrighed her i Stockholm, da hans Gruppe var Aarsag til den svenske Kunstner Carl Hedelins sørgelige Skjæbne. Jean Dampts Gruppe: „Ridder Raymondin og Feen Melusina“, udstilledes paa Salonen paa Marsmarken i 1894. Dens hele Høide er 23 Centimeter. Ridderens Rustning er udført i Staal, Feens Skikkelse i Elfenben, og hendes Gevandt oversaaet med Guldstjerner; for at give disse en mere diskret Glans er en Diamant indfattet i hver Stjerne. Statuen skal være et Symbol paa Kjærlighedens Ustadighed. Hedelin, som var i Paris under Udstillingen, og hvis Sindstilstand efter flere Tegn at dømme ikke var normal, anklagedes for at have forsøgt at tilvende sig dette Kunstværk, han blev trods Dampts Indgriben dømt til Fængselsstraf for Tyveri, men tog i Fortvivlelse Livet af sig i Fængslet i August 1894.

Af svenske Kunstnere møder vi Liljefors, Josephson, Richard Berg, v. Rosen, Schultzberg,

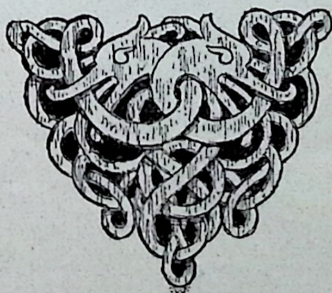
Kallstenius, Oscar Björck, Zorn, Karl Nordstrøm, Prins Eugen, Börjeson, Axel Ebbe og Hasselberg — De Norske repræsenteres af Werenskjold, Hans Heyerdahl, Skredsvig, Eilif Petersen, Gerhard Munthe, og blandt de yngre af Bratland, Holmboe, og flere Andre.

Den danske Udstilling hævder sin Plads, hvad Maleri og Skulptur angaaer — Vi møde Saabyes „Suzanne" og „Lady Macbeth", Bissens „Atalanta", Bonnesens „fra Hunnernes Tid", Brandstrups Portraitbuster, Schultz: „Oehlenschlæger", og blandt Malerne gjense vi alle de kjendte Ansigter med: Krøyer, Bache, Jerndorff, Godfred Christensen, Kyhn, Vermehren og Berta Wegman i Spidsen.

Med Elevator gaaer man op i Industrihallens Udsigtstaarn, seer ud over Byen i den nedgaaende Sol. Operaterrassen er fyldt af Besøgende, der her nyde deres Eftermiddagskaffe, medens Musikken fra Staden bølger frem i den stille Luft.

De glade Stockholmere siger man, ja det glade Stockholm, der altid morer sig, altid har Raad til at nyde Tilværelsen. Man spørger, hvor Pengene vel komme fra? Alle kan de jo ikke have Aktier i Doctor Lavals Foretagende; hans Aktier i Mælkeseperatoren giver 100 Procent. Man fortæller om en gammel Dame, der bestyrtet protesterede og erklærede, hun vilde rigtignok ikke have sine Penge igjen. Men dette er jo kun Undtagelser, og man spørger igjen, hvor kommer Pengene fra? Man paastaaer, at Svenskeren er økonomisk undermineret, en Slægt, der lever over Evne, i pekuniær Dekadence, en Slægt, der i sin Sorgløshed kun nyder og lader staa til. Man har gjentaget det saa tidt og ofte, saa at sige slaaet det fast; men mon Sandheden ikke snarere vil blive, at Sverig for Tiden er et Land, der voxer i Kraft, i industriel Dygtighed, et Land, hvor Jernet drages frem og vexles til glødende Guld, hvor Skovene skjuler Skatte, og Opfindelser bringer frisk rullende Blod, et Land, hvor Folket paa de gamle Overleveringers stolte Jord bygger op et nyt Kulturens og Arbeidets Værk.

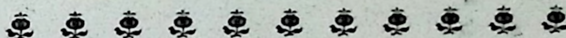
Agga Amdrup.

Ude- og hjemmefra

Li-Hung-Chang og Cyclen. Da den berømte Vicekonge forrige Aar gjorde sin ligesaa berømte Reise gjennem Europa, haabede Fabrikanterne rundt om, hvor han viste sig, at gjøre en bedre Forretning med det himmelske Rige. Den gamle, snu Chineser skuffede imidlertid de Allerflestes Forventninger; men selv reiste han hjem med en større Ladning af „Prøver" paa Alt mellem Himmel og Jord. Saaledes ogsaa et Par Cycler. Da han fik disse i London, erklærede den patriotiske Statsmand strax, at vel var Cyclen en herlig Opfindelse, men den havde fra Arilds Tid været lavet i China. — Selvfølgeligt! gives der Noget paa denne Jord, Chineserne ikke have Førsteretten til? — Li-Hung udviklede i Enkelthederne disse gamle Maskiners Historie. 2300 Aar før Christus var Cyclen opfunden i China under Dynastiet Yao og holdt sig i Brug i mange hundrede Aar. Nogle gamle Exemplarer med Kjædekonstruktioner, sagde han, var endnu at se i et Museum i Peking. Alle Chineserne vare henrykte over den urgamle Opfindelse og alle Vegne saae man Mændene og — det var det ulykkelige — Kvinderne spurte afsted. Kvinderne forelskede sig nemlig til den Grad i Hjulsporten, at de hele Dagen var paa „den lykkelige Drage", kjørte til Theselskaber paa Landvillaerne eller Komedie i Nabobyerne, og den daglige Husgjerning blev aldeles forsømt. Da Familielivet selvfølgelig led i høieste Grad under denne Extravagance, og flere meget ansete Læger erklærede den farlig for det „svage" Kjøns Konstitution, kom der pludselig et keiserlig Reskript, hvorved Cyclesporten aldeles forbødes i det himmelske Rige, „fordi den øvede en ugunstig Indflydelse paa Befolkningsvæxten." Og saaledes gik det til, at Cyclen i mange Tider ikke har været brugt i China. Men der formaaer Keiseren nok ogsaa mere end Politiet herhjemme!

Forklaring til Billedet i Nr. 34 „Episode af Slaget ved Sankelmark"

I Veigrøften tæt ved den ene af 11.' Regiments Karéer havde en af Oppasserne taget Plads med sin Chefs Reservehest. Pludselig slog en østrigsk Granat en Træstamme midt over, saa hele Toppen væltede ned over Mand og Hest. Saa udbrød Chefen for den ene af 11. Regiments Bataillon, Capitain Chabert: „nu har de forbistrede Østrigere slaaet min Hest ihjel." Der hengik et Minut, saa bevægedes Grenmassen og frem tittede Hestepasserens Hoved speidende til alle Sider, som en Ræv der vil ud af sin tilstoppede Hule. Der kom Liv i det Hele; et Øieblik efter halede han Dyret frem, sprang i Sadlen og sprængte ad Flensborg og siden til Als. Han skulde ikke have mere af den Slags Overraskelser. Hændelsen var jo saa morsom, at Alle der saae den, brød ud i lydelig Latter. —

Otto Vaupell: „Krigen 1864." Side 152.

RETTELSE:

Et 150-Aars Jubilæum, 3. Spalte anden Linie foroven: Man læs *Mau.*

FRA 11. BATAILLONS JUBILÆUMSFEST I AALBORG

PRINSESSE INGEBORG AF DANMARK

PRINS CARL AF SVERIGE-NORGE

Prinsesse Ingeborgs Forlovelse

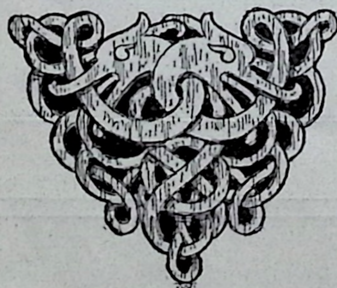
Det gaaer nu Slag i Slag med Forlovelser i den kronprinselige Familie. Kronprinseparrets Børn voxe jo til og Familietraditionen gaaer i Retning af tidlig Forlovelse. Kronprinsesse Louise, deres Moder, blev jo selv gift i en Alder af 18 Aar, og Prinsesse Ingeborg har kun fulgt sin Moders Exempel, naar hun i disse Dage har forlovet sig med Prins Karl af Sverige og Norge, sin Moders Fætter.

Det er den fjerde Forbindelse, der i Løbet af et Aar er indgaaet i den kronprinselige Familie. Den 5. Mai ifjor viedes Prinsesse Louise til Prins Friederich af Schaumburg Lippe, et Par Maaneder efter holdt Prins Carl Bryllup med sin Kousine, Prinsesse Maud, nu i Marts deklareredes Forlovelse mellem Prins Christian og Prinsesse Alexandrine af Mecklenburg-Schwerin, og før denne Nyhed endnu er bleven gammel, kommer Efterretningen om Prinsesse Ingeborgs Forlovelse med Prins Karl.

Prins Karl, der fører Titel af Hertug af Vestgotland, men som i Sverige almindeligt kaldes for „den blaa Prins“, er Kong Oskar den II. tredieældste Søn. Han er født den 27. Februar 1861 og er altsaa 36 Aar gammel, men fører sig let og gjør et ungdommeligt Indtryk. Han er Oberst for Svea Livgarden — deraf hans folkelige Tilnavn „den blaa“ — og er Rytter paa en Hals. Dertil er han en meget smuk Mand, hvis spænstige, elegante Skikkelse ogsaa er velkjendt her i Kjøbenhavn.

Det Nye ved denne Forlovelse, om vi saa maa sige, er det, at den holder sig paa hjemlige Enemærker. Den knytter et nyt Baand imellem det svenske og det danske Hof, disse i Forveien saa nær beslægtede Hoffer. For saa vidt vil den nærmest vække Glæde saavel indenfor Kongefamilien som blandt Nationen i Almindelighed. Selv om de skandinaviske Drømme, der endnu lagde en egen Glans om vort Kronprinsepars Formælingshøihed i 1869, nu maa siges at være forsvundne, saa vedbliver Mälarstaden ikke desto mindre at ligge os aandelig og historisk nærmere end baade London, Oedenburg og Schwerin. Dertil kommer, at Prins Karl tilhører en Kongefamilie, der har saavel kunstneriske som litteraire Interesser, og ogsaa han selv har forsøgt sig med Pennen.

Naar Prinsen i sin Tid — formentlig inden længe — hjemfører den unge danske Prinsesse, vil den danske Nation ledsage dem med oprigtige Lykønskninger.

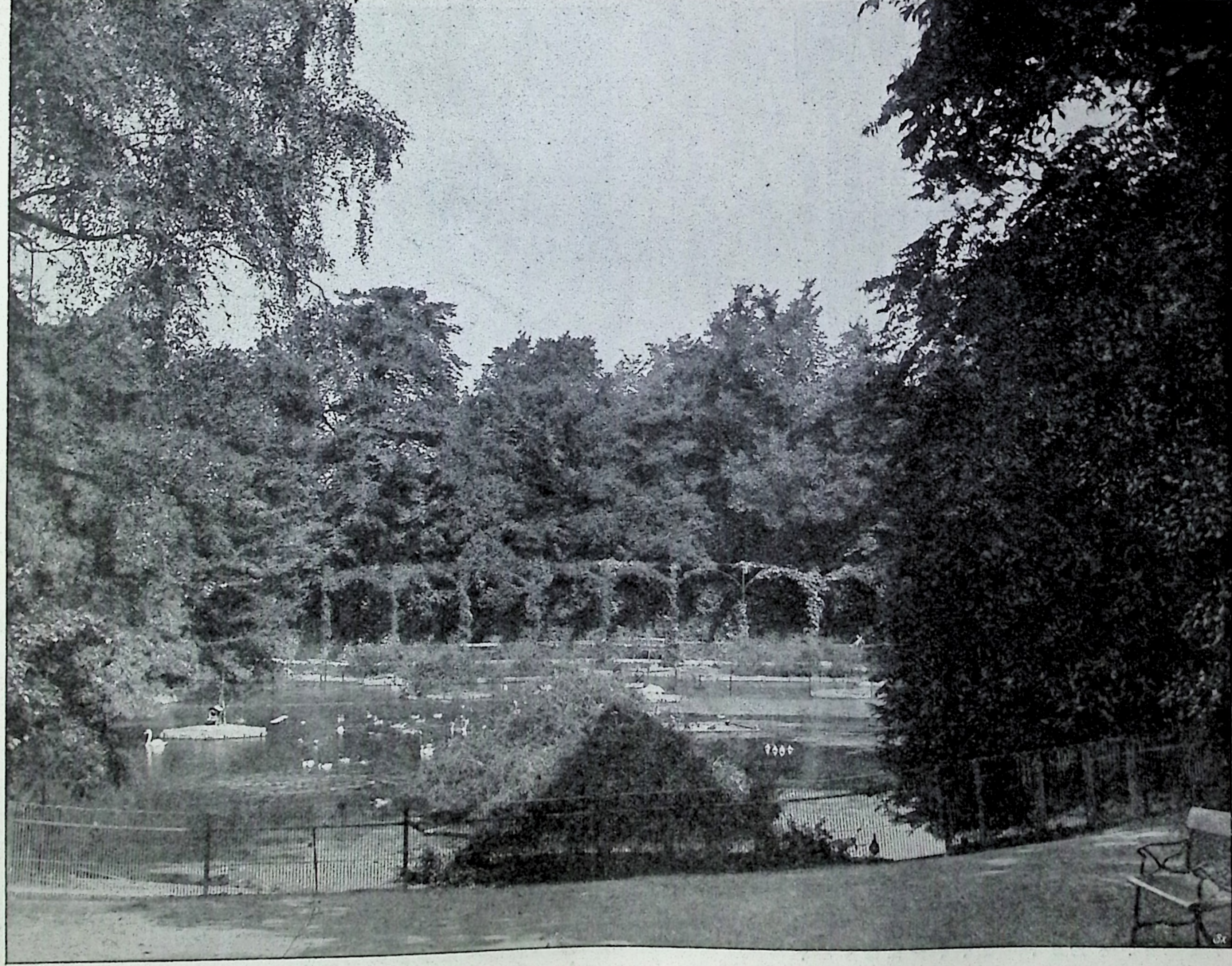
ZOOLOGISK HAVE — EN FORESTILLING

Zoologisk Have

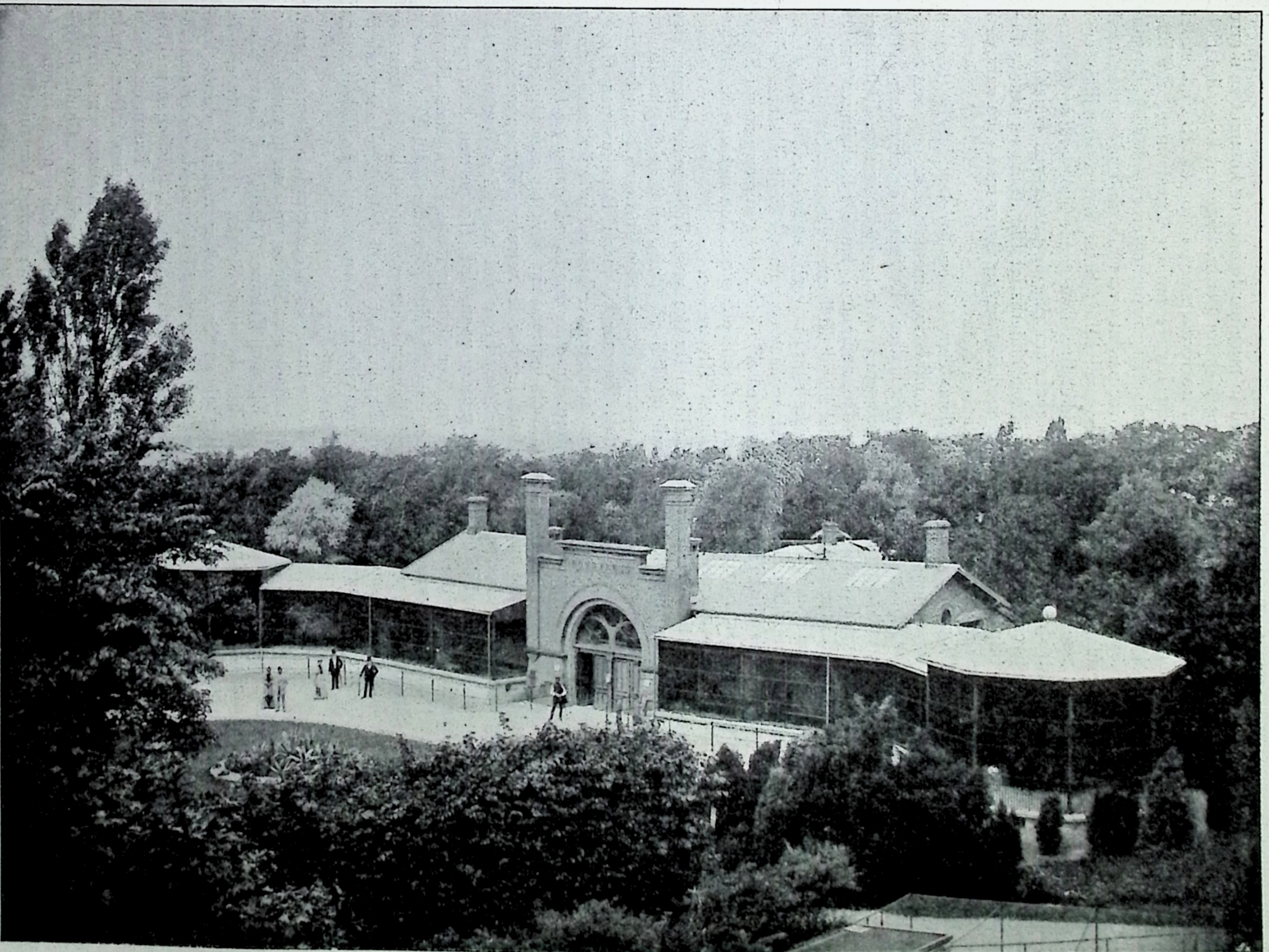

Det er ikke den blideste Skjæbne, den danske zoologiske Have har havt. Allerede 1859 blev Havens Begyndelse lagt af Dr. N. Kjærbølling, men dens egentlige Æra maa regnes fra 1872, da den gik over til et Aktieselskab — den 23. September i Aar er altsaa dens 25 Aars Fødselsdag. I de forløbne 25 Aar har pekuniære Vanskeligheder og Mangel paa Paaskjønnelse ofte trykket Lederne saa meget, at Spørgsmaalet om Havens Lukning har været fremme. Saa vidt, haaber alle Dyrevenner, ikke det gaaer; men selv om Stillingen for Øieblikket er en Del bedre end for nogle Aar tilbage, er der dog Mangt og Meget, der hæmmer Haven i en større Trivsel. Først og fremmest Manglen paa Penge; de Danske høre nu engang ikke til de Folk, der frembringer Mæcener, fantasi- og ideløse som vi ere. Og blot at sætte Penge i en zoologisk Have er jo af tvivlsom Rentabilitet. Dernæst lider Haven under Mangelen paa Gaver, de Danske ere jo kun faa i oversøiske Lande og have sjeldent Raad til at bekoste Fragten og Forpleiningen af Dyrene under Søreisen. Haven selv kan kun hjælpe lidet til der; havde Kjøbenhavn som Hamburg og Antwerpen havt direkte oversøiske Forbindelser, havde alt været nemmere og billigt. At der ikke er Offervillighed blandt Landsmænd i Udlandene, vil være uretfærdigt at paastaa; Navne som Kommandør Richelieu (Siam), Konsul Nissen (Rostoff ved Don) og Konsul Bauditz (Trinidad) maa nævnes med stor Taknemmelighed. Men der burde være endnu flere med Interesse paa dette Punkt.

Et føleligt Resultat af Pengemanglen er Savnet af gode Bygninger til Dyrene; hvor megen Bekvemmelighed og Omhu udadtil og indadtil der kræves i en zoologisk Have, aner kun de Færreste. Skulde der bygges en Tykhude-Bolig, hvortil der i høi Grad trænges, vil en saadan uden nogen Slags Luxus komme paa en 100,000 Kroner. En alvorlig Misère er selvfølgelig det sparsomme Besøg. Hovedgrunden er den ofte berørte, at Haven ligger altfor langt fra Byen, Noget, der iøvrigt ikke kan ændres. Men der falder ogsaa en stor Del af Skylden paa Bestyrelsen, der ikke har fulgt med Tiden paa Reklamerin-

ZOOLOGISK HAVE — SVØMMEFUGLEPARKEN

ZOOLOGISK HAVE — ROVDYRHUSET

gens Omraade og seet, at idelige og idelige Henvisninger paa Plakater og i Blade er nødvendigt for at lokke en Storbys Publikum til sig, hvor saa meget Andet fanger Opmærksomheden. Derimod kan man ikke rette Bebreidelser over Adgangsprisen, der er lav i Forhold til Priserne i Udlandet.

Med Hagenbecks Engagement i 1895 kom der ny Fart i den ensomme Tilværelse bag Frederiksberg Bakke; det lod til at Isolationen var hævet, store livlige Dyr fra alle Verdenshjørner holdt deres Indtog i den stilfærdige Park og forlystede Publikum med deres nye Ansigter og morsomme Dressur. Besøget steg over det dobbelte af før, men i Aar synes Interessen betydelig mindre. Det er i alle Tilfælde et Spørgsmaal, om en Slags halv Cirkusforestilling ikke er et altfor øieblikkeligt Tiltrækningsmiddel for en zoologisk Have. Der skal Folk opdrages til at møde med Interesse og Lærvillighed overfor Dyrene, hvis Liv skal gjøres saa naturligt og utvunget som muligt. Hvordan der skal skaffes oplivende Elementer derude? Ja, Kehlets nye Restauration og Musik hver Eftermiddag er en god Tanke; men om man nu arrangerede sig med de talrige Dyreavlsforeninger, der aarligt holde Udstilling i Byen, i Reglen i Tivoli? Men er zoologisk Have ikke det rigtige Sted for saadanne Fremvisninger! Det vil sikkert ikke være den daarligste Forretning at faae Hønse- og Hundeudstillingerne lagt derud. Eller en Udstilling af den nye Kaninforening, der har Prinsesse Marie til Protektrice.

Hen i Juni Maaned, naar Veiret er blevet rigtig stabilt, vil man optage den gamle, gode Ide, at kjøre og ride med fremmede Dyr. Det er ikke saa ilde for et Søndagspublikum at sætte sig op paa en Kamel og tro sig en rigtig Araber, eller for de Halvvoxne at ride en ædel, finstribet Zebra. Og hvad siger en kjærlig Moder om at se det søde lille Barn trukket afsted i flyvende Galop af en vingebaskende Struds? — Vi vil haabe paa, at den gode Villie hos Bestyrelsen inden altfor længe vil vise det store Publikum udad den lange Vei.

❦

Træder man en Dag som idag, i Slutningen af Mai, ind ad den uanseelige Indgang fra Roskilde Landevei, faaer man strax det venligste og fredeligste Indtryk, som man staaer mellem de gamle smukke Træer med det lyse Løv og hører lystig Fuglekviddren rundt omkring, nu og da overdøvet af fjerne, fremmedklingende Toner fra et eller andet Dyr, der velbehageligt muntrer sig i den varme Sol. Henne foran Restaurationen spiller Musiken under den evig populaire Vaters Taktstok, og Børn tumler sig om mellem de gule Havestole ventende paa at Forældrene skulde give Opbrudssignalet til Farten ud mellem alle Eventyrenes sælsomme Dyr; er Barnet ikke saa fantasirigt, som jeg her mener, gaaer det og gumler i Smug paa en stor Hvedeknop, som Papa og Mama har tiltænkt en anden Abekat.

Inde i Terrariet, hvor der fornylig er pyntet op med to prægtige Palmer og kommet en større Sending Fisk fra Berlin, ligger et hyggeligt Selskab af tre Kvælerslanger, to paa 18 Fod, snoet i kjærlig Klynge om en Træstamme. En ung Dame staaer og parlamenterer med sin Forlovede og prøver paa at overvinde sin rædsomme Angst og kige ned til en Salamander, der ikke er i helt lukket Bur. Den gamle elskværdige Opsynsmand gaaer omkring og pusler ved Glaskisterne med et saa hinterlistigt Blik, som en stadig Berøring med Slanger og Øgler maa give selv den mest aabne Natur.

Mellem Terrariet og Apistemplet ligger den store, smukke Svømmepark. Hør dog den Snadsken og Snadren, Kvækken og Hvæsen; det er næsten som i en østerrigsk Rigsdag. I Bassinet jager Dykænderne i lange Strækninger under Vandet blandt Kollegaer, der mere forsigtige indskrænke sig til at vende en koket lille Legemsdel iveiret, medens en gammel Pelikan staaer forarget paa en skimlet Sten og stirrer paa sin Fiskepose, hvis Indhold synes den det eneste attraaværdige i Tilværelsen.

Forbi en Række smaa Volièrer og Plæner, der i Juni og Juli vil dufte af de deiligste Roser, som springe frem under Gartner Olsens kyndige Haand, kommer vi ind i Papegøiernes Hjem, der sælsomt nok er beleiret af en Skarer Damer og Børn. En enlig ung Mand staaer og kløer den røde Kakadue med sin Stok og seer meget pæn ud; men jeg har desværre paa Fornemmelsen, at han i Smug lærer det uskyldige Dyr nogle af dens mindre pæne Ord. Henne ved Amazonpapegøien, der straaler i alle Regnbuens Farver, staaer en yndig lille Pige, der i det Ydre takket være Moderens Omsorg mildest talt konkurrerer med Fuglen. Den intelligente Lille seer ud til ogsaa at ville skrige som sit ydre Forbillede, naar hun kommer hjem.

Aberne tumle sig i deres aabne Sommerbure, ligesaa glade som Tilskuerne over at være slupne ud af Glas og Ramme. I Løbet af Dagen tirres og drilles de med Stokke og Paraplyer, saa Arrigskabens Sved triller ned ad deres haarede Ansigter; men til Gjengjeld er der den vildeste Jubel, naar en Straahat, helst med medfølgende Paryk kapres indenfor Tremmerne. En væver Silkeabe har Blomsterbedene i Damehatte til Specialitet og nyder Tøibladene med megen Courtoisie. Inde i Huset residerer „Gamle Petersen“, Abekoloniens ærværdige og graahærdede Veteran, der i 25 Aar trofast har fulgt Etablissementet i Godt og Ondt. Hvis den ikke satte mere Pris paa tørrede Dadler, havde den forlængst faaet en Hædersmedaille. „Hr. Petersen, der i længere Tid har maattet holde Sengehal-

men paa Grund af Gigt, er i lykkelig Bedring, hvilket vil glæde den talrige Vennekreds, hans udstrakte Virksomhed har skaffet ham." Sin Stilling som Alderspræsident vedligeholder Hr. Petersen ikke saa meget ved sin fysiske, som ved sin aandelige Overlegenhed, selvom man nu og da seer unge Abekatte tage ham ved Næsen, trække ham i Halen og skyndsomst entre op i høiere Regioner, hvor Oldingen ikke mere kan færdes.

Rovdyrene er flyttede ud i deres aabne Bure og ligge i Middagsvarmen sløvt hen med halvlukkede Øine. Kun Hanløven sidder og stirrer stivt og ubevægelig, hvad den kan gjøre i Timevis; som bekjendt drømmer den da om Saharas gule Sandbanker og tornede Tidsler, om Tropernes glødende Sol eller et natligt Ridt paa en skjælvende Giraf. Hvis den vidste saa vel, vilde den maaske snarere sidde og ærgre sig over Naturforskerne, der paa Trods af Heraldiken, Poesien og Androkles erklære Løven for et lumsk Dyr, der kun under svær Sult vover at anfalde Mennesket. Kun naar Pumaen nogle Bure henne af lutter Drilleri hvæser og hyler, ryster Hanløven sin Manke og lader et Par Herskerbrøl rulle gjennem Luften. Dens Gemalinde, fra hvem den for Øieblikket som det meste af Aaret lever separeret, sover de Retfærdiges Søvn i et Boudoir inde i Rovdyrhuset; en lille Killing forbittrer Moderens Søvn ved idelige Latterligheder; men hun har ogsaa fortjent at faae Sorg af sit Afkom, da hun for to Maaneder siden lyksaliggjorde sin Husbond med to Killinger, men — aad den ene. Inden Døre lever ogsaa to 8 Maaneders Tigerkillinger, hvis Moder forlængst synes at have opgivet dem; deres Opdragelse besørges af to prægtige Grand-danois Hunde, og der hersker det bedste kammeratlige Forhold mellem Elever og Lærere; dog bad den ene Tigerkilling os om at paatale, at Hundene drak lovligt meget af den daglige Ration Mælk.

Hvis en Besøgende i Zoologisk Have forsømte at se til Elefanten Eng, vilde en saadan Uforskammethed kun kunne lignes ved den, at en nysakkrediteret Gesandt undlod at hilse paa den regerende Fyrste. Eng er i Virkeligheden Nr. 1 blandt Honoratiores ude i Haven, Alle sætter Pris paa ham som det interessanteste Dyr; han har været bosiddende Borger siden 1878, og han æder 100 Pd. Hø om Dagen, foruden et Par Skaale Mais til Dessert. Han var just ifærd med at gjøre Oppasseren opmærksom paa sin Trang til lidt Mais ved at spytte et Par Kopper Vand efter ham gjennem Snabelen, da vi traadte hen til ham, trykkede en Hvedeknop i hans elskværdigt fremstrakte Snabelfinger og forespurgte til hans Befindende. Om Hr. Eng havde forvundet Tabet af Fru Chang? „O nei, det gjør jeg aldrig; hun var en prægtig Hustru; en Dame, fuldendt Dame, forsikkrer jeg; De skulde blot have seet de Tænder, hun havde, da hun var ung. Elfenben, det rene Elfenben. Mellem os sagt" — her sænkede han Stemmen noget — „hun var jo lidt vel myndig undertiden og koketterede lidt vel meget overfor Publikum med Hundekunster, som at samle Tiører op og staa paa Hovedet! Det maa indrømmes, at jeg har det godt; kun nager det mig, at de nye Elefanter, som Richelieu i Siam har givet, skal have det store, nye Hus, De seer blive bygget derovre. Det er rene Børn, siger jeg, Play er kun 66 Tommer og de to andre meget mindre, mens jeg derimod er mine fulde 116. Der gives ingen Retfærdighed". Og Hr. Eng viftede foragteligt med sine smukt formede Øren og forsvandt ind i et Sidekabinet.

Vi komme forbi Lamaen, men holde os i en klogelig Afstand fra den og dens lille mærkværdige Føl; i nogle Uger havde man frygtet for Lamaens Tilstand, den gik nemlig omkring og spyttede saa stærkt og ofte, selv naar Folk ikke spyttede først; men det viste sig at være en lille Verdensborger, der havde foranlediget Forstyrrelsen, en Ankomst, man har Vanskelighed ved at bemærke hos Lamaen før i den sidste Uge. Nede i Zebragaarden staaer Zebrahoppen med sit ganske unge Føl (fra Midten af Mai). Man maa ikke forsømme at aflægge et Besøg, saasnart Føllet faaer Lov at komme ud i det Frie, det er det smukkeste fintbyggede Dyr, man kan tænke sig. Sirlige hvide og brune Striber, fintformet Hals og store brune Øine, og den hopper spjættende og sparkende omkring i Stalden hos sin Moder. Et Zebraføl er en stor Fordel for en zoologisk Have, og dette Hingsteføl vil kunne indbringe 3000 Kroner.

Forbi Sælhunden, der svømmer kulbøttende rundt i sit lille Bassin, og en Park med skrigende og hoppende Maager, fører Veien til Bjørnenes Grotte. Isbjørnen vandrer sin travrige Gang rundt om Vandbassinet i dens Bur, pjasker med de langhaarede Poter og svinger melankolsk Hovedet frem og tilbage. Naar man seer den sjokke rundt, kommer man til at tænke paa Billedet af Christiern den Anden i Fængslet. De to tibetanske Bjørne gjør nogle pudsige Bevægelser for at fange Nødder i Gabet, og ovenpaa Grotten advares kjære Smaabørn stedse mod at kaste sig selv ned til Føde blandt Nødder, Hvedebrød og Bjørne.

Paa Halvdelen af den gamle Frugthaves Terræn staaer Hagenbecks Bure med det store Forestillingsbur, hvor de vilde Dyr more sig selv og Publikum med at sætte sig i Grupper. I det lange Bur tilhøire sover hele Besætningen undtagen de danske Hunde, der er Politi paa Pladsen, og to sorte Bjørne, der lege med hinanden, nappende og daskende. Naar Varmen ikke er saa stærk, er der stor Bevægelse i Burets brogede Selskab. Den meget tamme Puma tager Livtag med Hundene, og Bjørnene valse rundt

paa Bagbenene. Almindelig forhadt af Alle er de tre Hyæner. Ovre i en Krog af Buret holde de sig næsten altid, og vise de deres skulende Øine og skjæve Rygrad ude blandt de andre Dyr, nappes og drilles de efter alle Kunstens Regler; særlig er Pumaen slem, og har den bagfra givet en Hyæne et Dask, saa denne snærrende vender sig rundt, er Pumaen med stor Behændighed et Stykke borte og seer uskyldig blidt hen for sig til en hel anden Side, end den dumme Hyæne er. Den større Samling Papegøier, som Hagenbeck nylig har bragt hertil, staaer i et stort frit Bur, og Luften dirrer af Skrig og Hvin fra spraglede Araer, Kakaduer, Molukpapagøier og Næse-Kakaduer.

Hvad der iøvrigt findes af større og mindre Dyr i Haven er som bekjendt ikke lidt. At Dyrene have det fortræffeligt, derom vidner de talrige Fødsler, der ere forefaldne eller ventes i Løbet af kort Tid. Hvis Dyrene ikke befandt sig særdeles vel, vilde dette aldrig være Tilfældet; men der spares Intet af Føde og Omhu i Haven herhjemme; den kan i saa Henseende tjene til Mønster for flere af de udenlandske. Foruden de nævnte Unger er der tre Lam hos Mankefaaret og flere Kid hos Hjortene. Æslet og de italienske Bøfler imødese inden altfor længe en glædelig Begivenhed.

Om Søndagen er Haven stærkt besøgt; men det er ikke Tilfældet de søgne Dage, skjøndt Besøget ikke blot burde være en Søndagsfornøielse. Det er som tidligere sagt at haabe, at det brede Folk vil faae Øinene op for, at der existerer en zoologisk Have i Kjøbenhavn, en smuk Have med mange interessante Beboere.

C. Arctander.

Carl Nielsen

Den unge Komponist, hvis Navn staaer over disse Linier, og hvis store Korværk *„Hymne til Kjærligheden“* nylig i selve den aristokratiske og stilfærdige *Musikforening* opnaaede en ganske usædvanlig Sukces, har derved vundet en Seir, der berettiger en kort Omtale af ham og hans Kunst i dette Tidsskrift.

Carl Nielsen er født den 9. Juni 1865 i den lille Landsby Nørre Lyndelse midt paa Fyen. Hans Fader var Malermester, men samtidig Landsbymusikant, en meget musikalsk begavet Mand, der nærede en lidenskabelig Kjærlighed til Tonekunsten og var med til at stifte en lokal Musikforening, hvis Medlemmer bestod af Egnens Præster og Skolelærere, men mest af Haandværkere og Bønder. De drev det endogsaa til at danne et lille Orkester, i hvilket Malermester Nielsen blev en af de ledende Mænd.

Orkestret indskrænkede sig i Begyndelsen til at spille Danse og den Slags lettere Musik, men efterhaanden som det fik Routine og Øvelse, vovede det sig længere frem og gav sig endog i Lag med Brudstykker af Haydns, Mozarts og Beethovens større Orkesterværker.

Dette ganske vist noget begrænsede, men saa meget mere alvorlige, ærlige og sunde Musikliv midt inde i Boghvedegrødens Land blev det Milieu, i hvilket Malerens lille Carl voxede op.

Fra Barnsben hørte Drengen god Musik, og han havde faaet Faderens levende Begeistring for Tonekunsten i Arv. Dertil kom, at han tidlig røbede et betydeligt Talent: Faderen gav ham Undervisning i Violinspil, senere ogsaa i at blæse Trompet.

Men den smaa Carl Nielsen følte sig ikke tilfredsstillet ved at spille efter de Noder, Andre havde skrevet. Han vilde selv lave Musik; og det viste sig, at han havde Talent ogsaa for *det*. Han improviserede, saa det stod efter, og omsatte i Musik, hvad han havde paa Hjerte af Glæde eller Bekymring. Tonerne blev hans Et og Alt.

Saa kom Konfirmationen og efter den Verdens nøgterne Madstræv.

Vor Ven blev sat i Lære hos en Kjøbmand. Til Rosinpiller duede han imidlertid aabenbart ikke; hans Tanker gik udover Boden deres egne Veie, til lyse Drømmelande, hvor skjønne Klange fyldte Luften. Fra Morgen tidlig til Aften sent maatte han staae i Boutiken og passe Forretningen, og der blev ingen Tid til at dyrke den kjære Kunst. Men heldigvis fik hans Fangenskab ikke nogen lang Varighed. Principalen gik Fallit efter et Par Maaneders Forløb, og Carl Nielsen vendte glædesstraalende tilbage til sit Hjem, til det Sted, der foreløbig var ham som Musikens Arne.

Imidlertid kunde den lille Landsby ingenlunde tilfredsstille hans musikalske Længsler. Hans Lærelyst lod sig ikke mætte ved Faderens Undervisning. Og saa drog han til Fyens Hovedstad, Odense, hvor han fik en Ansættelse som Trompeter i det der garnisonerende Militairorkester. Det var selvfølgelig et kolossalt Avancement for den lille Landsbyknøs, der saae ud som en ren Dreng endnu. Snart tog han sig en Lærer, der ialtfald foreløbig formaaede at stille hans Kundskabstørst, den brave og dygtige Kantor *Larsen*, hos hvem han studerede den saakaldte „Musiktheori“, d. v. s. Kompositionsteknikens Elementairgrunde, med al den Iver og Kraft, han sad inde med. Han komponerede og studerede, saa det var en Lyst. Men naturligvis vilde han nu ogsaa gjerne vide, om alt det, han betroede det stregede Nodepapir, virkelig duede noget, eller om det var bedre tjent med at gaa i Kakkelovnen. Selvkritiken vaagnede hos ham. Spørgsmaalet: „Har Du Talent, eller er Du en Stym-

per?" fremstillede sig for ham og forlangte et afgjørende Svar.

Da han nu imidlertid ikke mente, at der i Odense var nogen Autoritet, som med tilstrækkelig Kompetence kunde udtale sig angaaende Værdien af hans første Kompositionsforsøg — i hvert Fald ikke Nogen, hvis Dom han vilde underkaste sig i denne for ham saa vigtige Sag, — tog han en rask Beslutning, stak en Strygekvartet, han lige havde fuldført, i Lommen og reiste til Kjøbenhavn, hvor han gik sporenstregs op til gamle *N. W. Gade.*

Af *denne* Mand, der jo den Gang stod som en Pave i dansk Musikliv, med St. Petersnøglerne til at lukke de unge Muligheder ind og ud af sit Paradis, — af denne Mand vilde han høre sin Dom; hans Ord vilde han bøie sig for.

Gade, der som bekjendt kunde være meget forskjellig oplagt, havde heldigvis sit gode Humeur paa, modtog den lille uanseelige Fynbo med stor Elskværdighed, læste hans Manuskript igjennnem og opdagede snart under alle Feilene, Ubehjælpsomhederne og Uklarhederne det usædvanlige Talent, der bar Kvartetten. Han gik endog saa vidt, at han raadede Carl Nielsen til at forlade Militairorkestret og indtræde som Elev i Musikkonservatoriet, for hvilket Gade stod i Spidsen.

Carl Nielsen blev, som man kan tænke, jublende glad. Han skyndte sig hjem til Fyen, fik saa hurtig, det kunde lade sig gjøre, sin Afsked fra Militairorkestret og tog saa tilbage til Kjøbenhavn, hvor han i Aarene 1884—87 fuldendte sine Studier. Hans Lærere paa Musikkonservatoriet var bl. A. Gade, J. P. E. Hartmann, Tofte (Violin) og Orla Rosenhoff (Theori); navnlig sidstnævntes Undervisning har efter Nielsens egen Mening været af den største Betydning for ham, ikke alene i Konservatorietimerne, men ogsaa senere, efterat den egentlige Skolegang var endt.

I 1889 bestod Carl Nielsen som en smuk Nr. 1 Violin-Konkurrencen til det kgl. Kapel, i hvilket Elitekorps han endnu sidder som et agtet og afholdt Medlem. Men samme Aar tiltraadte han med Understøttelse af det Ancherske Legat en længere Reise, der først gik til Tyskland, saa til Frankrig, hvor han i Paris ægtede Billedhuggerinden Anne Marie Brodersen, og endelig drog han sammen med sin Hustru til Italien. Efter Hjemkomsten gjenoptog han sin Kompositionsvirksomhed med megen Energi.

Atter 1896 lagde han ud; denne Gang gjaldt Turen Dresden, hvor han vilde overvære Opførelsen af sin Symfoni, der allerede i 1894 var bleven spillet i Kjøbenhavn ved en af det kgl. Kapels Koncerter under *Johan Svendsens* Ledelse, og som nu ogsaa den bekjendte tyske Dirigent *Nicodé* havde sat paa sit Program i den sachsiske Hovedstad.

Paa sine Reiser har Carl Nielsen, hvis Interesser omfatte alle Kunstens Omraader og ikke ere begrænsede til Musiken alene, delt sin Tid, sine Kræfter og sine Penge mellem et fornøieligt og befrugtende Samvær med Mænd som Joachim i Berlin, Theodor Kirchner og Lauterbach i Dresden, Johannes Brahms i Wien, Nydelse af Billedkunst, Fortidsminder og glad Gaaen op i de fremmede Stæders eget pulserende Liv under alle Former. Og han har fra sine Reiser hjembragt en Række Stemningsindtryk og Iagttagelser, der har faaet stor Indflydelse paa hans hele Aandsudvikling.

CARL NIELSEN

Som Komponist hører Carl Nielsen til dem, der holde af at gaa deres egne Veie. Han er en af de „moderne", hvis Bestræbelser saa Mange finde forkastelige, unyttige, latterlige. Paa Alt, hvad han har skrevet — Orkesterværkerne: Suite, symfonisk Rhapsodie, g-moll Symfonien; Kammermusikarbeiderne: Strygekvartetterne i g-moll og f-moll, Strygekvintetten i g-moll og Violin-Sonaten i A-Dur; samt den symfoniske Suite for Klaver, Fantasistykkerne for Obo og Klaver, og endelig de forskjellige Hefter Sange, han har udgivet, — paa alt dette mærker man stadig, at Carl Nielsen *vil* Noget. Han har Noget paa Hjerte, Noget, han maa have sagt. Men ganske vist er det ikke altid lykkedes ham at finde Ord for sine musikalske Tanker. Han udtrykker sig kun med Besvær, naaer ofte kun ad Omveie og gjennem mange Særheder frem til sit Maal.

Denne alvorlige Kamp med et gjenstridigt Stof er imidlertid — synes det mig — langt at foretrække for den sorgløst lette Dans ad udtraadte Stier, mange Nutidskomponister opfører. Mellem virkelig kunstelskende Tilhørere er der større

Glæde over ét Menneske, der virkelig arbeider paa at faae sin personlige Eiendommelighed frem i sine Værker, selv om det kun skeer med Møie og Besvær, end over ti, der sige elegant og glat, hvad Hundreder af Andre har sagt iforveien. Man skal ikke bebreide Nogen, at han stræber efter at vinde nyt Land for sin Kunst, om det end medfører baade Taagethed og Skruethed i den nødvendige Gjæringsperiode, til han har fundet sit Maal og sine Midler.

En Tidlang kunde man fristes til at tro, at Carl Nielsen var kjørt fast. At hans Villie ikke raadede over den tilsvarende Ævne. At Midlerne ikke vilde komme, skjøndt han havde Maalet for Øie. Men saa mødte han pludselig frem med sit store Korværk, som Musikforeningen strax antog til Opførelse, og som jeg her lidt nærmere skal gaae ind paa, fordi det viser, at Carl Nielsen nu ikke alene veed, hvad han vil, men ogsaa *kan*, hvad han vil.

——— Det har altid været ham imod at gjøre de smaa, findelte, stærkt specialiserede Følelser til Gjenstand for musikalsk Behandling. Hvad skal vi med de Bagateller? siger han. En Viols Duft, en Aftenrøde mellem den tause Lunds slanke Træer og alt Lignende kan vække meget kjønne og fine Stemninger; men det er dog altid Smaatterier! — Nei, kun de store, enkle, fundamentale Følelser: Sorg, Glæde, Had, Kjærlighed, Jubel, Fortvivlelse er det, jeg vil skildre!

Og i Overensstemmelse hermed har han valgt Æmnet for sit Korværk: *„Hymne til Kjærligheden“*.

Ideen, der i eminent Grad forekommer mig egnet til musikalsk Behandling, fordi en logisk Udvikling af Tanken naturlig hidfører den rigtige Form, skyldes Komponisten selv; men forøvrigt gjenfindes Sujettet: de forskjellige Menneskealdres Forhold til en og samme Følelse allerede behandlet i den gamle italienske Billedkunst.

Hele Værket er ét stort Stykke, en Lovsang til Amor. Texten er paa Latin, fordi Komponisten har villet have, at Ordene skulde fremtræde mere monumentalt, mere almengyldigt, ligesom i Lapidarstil, hævet over det daglige Livs Tilfældigheder og Trivialiteter. Det er den udmærkede Filolog, Professor ved Universitetet i Kjøbenhavn, Dr. phil. *J. L. Heiberg*, der har formet det danske Udkast (af Dr. phil. A. Olrik) til vægtige, fyndige latinske Vers.

Komponistens Ide er denne: I store, symbolske Træk at fremstille de forskjellige Menneskealdres Kjærlighedsliv, Haab, Længsel, Fryd og Smerte.

Først synge *Børnene:* „Kjærlighed giver mig Livet —“. Saa træde *Mødrene* til og bekræfte de Smaas lyse Forhaabninger: „Kjærlighed gav dig Livet —“. Hvorefter Børnene gjentage deres Kor, ligesom mere fortrøstningsfulde.

Længsel og Uro betegner *Ynglingene,* til hvilke de unge Piger slutte sig: „Kjærlighed er min Higen og mit Savn“.

Derpaa toner *Mændenes* Hymne, en 4-stemmig Fuga af energisk Charakter: „Kjærlighed er min Styrke“. Men da denne stadig stigende Lovsang er paa sit Høieste, afbrydes den pludselig, og som en stille Protest lyder *den ulykkelige Kvindes* klagende Røst: „Kjærlighed er min Smerte, — dog er den mig dyrebar“.

Dette resignerede Veraab faar imidlertid ikke Lov til at klinge helt ud, thi andre Kvinder, der have kjendt og følt Kjærligheden uden bitre Sorger, tage Ordet og synge: „Kjærlighed er min Kilde —“, og deres Kor voxer og voxer, overdøver den Ulykkeliges Smertenskrig, og hun forsvinder.

Til Kvinderne slutte sig paany Mændene, og de gjenoptage den før afbrudte kraftige Fuga, der svulmer og stiger med Kvindestemmerne til et mægtigt fff.

Da holde de brat inde, thi man hører *Oldingenes* dæmpede, kontemplative „Kjærligheden er min Fred —“, og en Solnedgangs stille Stemning breder sig; koralagtige Klange lyde fra dybe Basuner.

Med Et aabenbarer sig det Overjordiske. Klart og straalende toner *Englenes* Kor: „Lysets Væld fra lave Tue, Lynglimt fra den mørke Muld“.

Og tilsidst løfte sig atter *Menneskenes* Røster mod det Høie, tillidsfulde og trøstede. En begynder, og alle de Andre, Børn, Unge og Gamle, Kvinder og Mænd, følge snart efter, saa det under Klokkeklang stiger til et stort, jublende 8-stemmigt Hymnekor, op mod den forklarede, seirrige Kjærlighed: *Amor triumphans!*

Gustav Hetsch.

FRA FUGLESANGSØEN I DYREHAVEN — FR. WINTHER

Olympia

ROMAN I FEM BØGER AF R. E. FRANCILLON

(32. Fortsættelse).

Olympia gav ikke Agt paa disse dæmpede og helt uforstaaelige Betragtninger. Hun var glad over, at han ikke talte til hende, saa at hun kunde være alene med sine Tanker. Fortællingen om hendes Moder interesserede hende, men den gjorde ikke videre Indtryk paa hende; at hun forsaavidt lignede andre unge Piger, som hun ogsaa havde havt en Moder, der vilde have været det Samme for hende som hendes Tante var for Julia, Carry og Molly, kunde hun endnu ikke rigtig forestille sig. Men da hun saa ud af Vinduet i Postvognen, stod det mere og mere klart for hende, at Gressford svandt længere og længere bort, og at hun nærmede sig London, Midtpunktet for alle hendes Drømme.

„Og hvad vil De tage Dem til, naar De kommer til London?“ spurgte Majoren efter en Pause paa mindst en Time.

„Hvad jeg vil gjøre? Jeg vil leie et Atelier og male Malerier og blive berømt.“

„Saa det vil De? De er minsandten en prægtig Pige og efter mine Betragtninger mener jeg ogsaa, at det vil være det Klogeste, De kan gjøre. Hvad Pengene angaaer, kan De trække mig; det er lidt af et Kapitalanlæg, jeg gjør, Kjære, saa det skal De ikke bryde Dem om, og det vil glæde mig. De kan betale mig igjen af de Malerier, De sælger. Jeg er selv ingen Krøsus, Kjære, men jeg kjender Folk, der er det. Jeg mener som saa, at jeg denne Gang er stødt paa en Aare. Aa, det er snavs at gaa i Kompagni, men dette her er sikkert, og —“

Han sank hen i sine Drømmerier, og Olympia, der var sikker paa Pengene, i sine. De oplevede ingen Eventyr underveis, og endelig, sent paa Aftenen, fortalte en dæmpet Summen og et Chaos af blinkende Lys og stjerneløst Mørke Olympia, at hun var i London.

Hun, en omhyggeligt opdragen ung Pige, haabløs uvidende om Verden og dens Forhold — som indtil den foregaaende Dag ikke havde været sex Mil udenfor Hjemmet — var pludselig dumpet ned i London, uden en Ven, forklædt som Mand, og i Selskab med en simpel Eventyrer, som hun for fireogtyve Timer siden ikke havde kjendt Noget til, og som godt kunde være den største Skurk, der var undsluppen Galgen. Men for Øieblikket stod hun overfor den vidunderlige Kæmpe, der udøver en saa berusende Magt over Alle, der kommer i Berøring med den. Dette var London, og hun havde ikke Tanke eller Følelse for Andet. Hun var kommen for at udfægte sin egen Strid i dette taagede Mørke og modtage sin Krone af disse tyranniske Hænder. Den hule Mumlen, hun hørte, skulde rumme hendes Lovsang i sit nu vrede Brøl. Nei, det var ikke det London, hun havde drømt om. Men hun følte ingen Skuffelse: det var stort nok til at love hende den udstrakte Slagmark, hun længtes efter. Hvem har nogensinde følt, at Londons første Aandepust betyder Fortvivlelse? For hende, som for Enhver, der betræder det for første Gang, var det intet ængstende Syn men alle Ønskers forjættede Land. Det var frygteligt, men det var skjønt.

Hendes Indtog var en Roman, mod hvilken

hendes vildeste Fantasier blegnede. Hun glemte Solopgangen om Morgenen — dette Syn var endnu mere storartet og overraskende. Det var London — derfor var det Alt.

De stode af i en Gjæstgivergaard. Der var Travlhed og Stimmel, da een Vogn skulde afgaa og en anden lige var ankommen. En Mand, der skyndte sig afsted med noget Reisegods, løb paa to Damer, som han gjorde en ærbødig Undskyldning. Da han kom tilbage, løb han paa Olympia; men istedetfor at gjøre en Undskyldning, vendte han sig om og gav Ondt af sig, fordi hun stod i Veien. Majoren drog hende hastigt tilside.

„De maa tage Dem vel ivare“, sagde han, „ellers bliver De nødt til at slaa en af de Skurke ned.“

Hun drog sig tilbage i Mørket og sukkede. Det lod til, at hun havde paadraget sig flere Forpligtelser end opnaaet Fordele ved sin Forklædning.

„Jeg har spekuleret paa“, sagde han, „hvor jeg skal anbringe Dem inat, og det er bedst at se, om de ikke har en Seng tilovers der, hvor en Ven og mig logere. Imorgen skal jeg følge Dem hen til en første Klasses Skrædder, som kjender mig, og han vil give Dem nogle Klæder, og ikke presse for Betalingen. Det er besynderligt, hvor lidt man behøver at give ud, naar man blot kjender den rette Maade. De troer det vist ikke, naar De seer paa mig, men jeg har ikke offret sex Pence paa min Person siden jeg var Dreng.“

„Og et Atelier?“

„Aa, det skal vi nok Altsammen besørge imorgen. Nu trænger De til at hvile Dem godt ud.“

Han fik hende ind i en Vogn, gav Kusken en lang og omhyggelig Besked og steg saa ind bagefter hende. De kjørte ud af Porten og derefter, som det forekom hende, gjennem en Ørken af ubeboede Baggyder af ligesaa mange Miles Længde, som der var imellem London og Melmouth, idet de af og til passerede en befærdet Gade, indtil de holdt ved Indgangen til en snever og kroget Gyde. Begeistringen fra hendes Ankomst var afkjølet, og hun begyndte igjen at føle sig nedtrykt. Hun vilde endog have været glad over Tante Carolines Selskab. Hun var ikke bange, men hun følte sig forfærdeligt alene. Regndraaben begyndte at faae en Følelse af, at den var falden i Havet.

Majoren tog sin Vadsæk i Haanden, betalte Kusken og bankede paa en lidet indbydende Dør. Der blev aabnet af et næsten usynligt Fruentimmer, som gjorde Kniks for Majoren, og derpaa forsvandt, efter at have lukket Døren, efterladende Gangen i fuldstændigt Mørke. Olympias Lugtesans blev stærkt paavirket, og Resultatet var alt Andet end behageligt. Majoren tog hende ved Haanden, førte hende op ad en steil og snever Trappe, famlede ved en Dør, lukkede den op, og traadte ind, idet han bad hende følge bagefter.

Hun traadte ind, og for første Gang gik det op for hende, at ikke Enhver, der i Rang staaer over en Bonde i Gressford, lever under lignende Forhold som i The Laurels. Værelset lignede ikke noget, hun nogensinde havde seet eller drømt om. Hendes Blik speidede efter et Tæppe og faldt kun paa et Gulv af almindelige Brædder, med Mærker af snavset Fodtøi og bestrøet med Tobaksaske. Der fandtes Møbler, men intet var i hel Stand, intet stod paa sin Plads, og intet blev benyttet efter sin oprindelige Bestemmelse. Der herskede en gyselig Uorden, og selv hendes kvindelige Evne til strax at omspænde Indholdet af et Værelse i alle Enkeltheder, opgav Ævret. Selv om hun havde havt Tid til en omhyggelig Undersøgelse, vilde hun ikke være bleven meget klogere, idet de fleste Enkeltheder vilde have været fremmede for hende.

Hendes næste frygtsomme Blik var henvendt paa Eiermanden af hele dette Kaos; han sad bagved det runde Bord i en defekt Lænestol, med Benene trukne op under sig ligesom en Tyrk eller en Skrædder. Han havde intet tiltrækkende Ydre. Hans Næse var rød, hans Kinder gule, hans Øine sorte, hans Hage blaa og hans Arme skidenhvide, da han flottede sig i Skjorteærmer. For at fuldende Fortegnelsen over hans mangfoldige Farver, bar han paa Hovedet en gammel Fez, som engang havde været grøn. Han røg af en vel tilrøget Kridtpibe, og en mørk Flaske stod ved hans Albue. Hvis hun ventede, at han skulde reise sig, da hun traadte ind, tog hun feil.

Hendes tredie Blik faldt paa et Par mere forstaaelige Enkeltheder, der ikke var i Overensstemmelse med Værelset og Manden. Til Trods for den almindelige Uorden, var Vinduet forsynet med Musselins Trækgardiner, saa hvide som Sne, et Shawl var kastet over en af Stolene, og en Kanariefugl hilste hende med sin Sang fra et nyt Bur.

Hun var tilmode som en Reisende, der i sin Søgen efter en hæderlig Kro, hvor han kan hvile ud, er faldet ind i en Tyvehule. I Sammenligning med Eieren af dette Værelse, var Major Sullivan den fineste og mest dannede Herre. Hun var mere end halv tilbøielig til at løbe sin Vei, inden disse sløve, sorte Øine paa deres sendrægtige Vandring vare naaede fra Majoren til hende. Men det hjalp ikke; og hun gik indenfor Døren, idet hun instinktmæssig tog op i en indbildt Kjole for at den ikke skulde blive tilsmudset. Hvis hendes Kjole ikke havde været indbildt, havde det været høist nødvendigt.

Majoren forlod hende for at lukke Døren, smed sin Vadsæk paa Gulvet, uden at tage videre Hensyn til, hvad den faldt paa, gik hen til den sorte Flaske uden at henvende et Ord til dens Eier,

ZOOLOGISK HAVE — DEN NYE RESTAURATION

og drak af den, uden at benytte sig af et Glas. Der var noget trykkende Høitideligt ved dette Møde mellem Majoren og hans frastødende Ven. Endelig talte den Første med pludselig Gemytlighed.

„Joe, min Gut, min unge Ven Charley Seaward, der vil være kongelig Akademiker. Charley, det er min gamle Ven Joe."

Olympia bukkede med et Forsøg paa at efterligne en Mands Utvungenhed. Manden i Skjorteærmer nikkede tvært.

„Joe er en brillant Fyr. De og han skal nok blive gode Venner. Joe, min Gut, min unge Ven her er lige kommen til Byen og ønsker et pænt Sted, hvor han kan have sit Malervæsen og ellers opholde sig, naar han lyster. Derfor —"

„Aha, *mon ami,* Du har tænkt paa det store Værelse. Ah, naar Monsieur er Artist, er det netop passende; og det lille Værelse udenfor er rigtig bekvemt. Jeg skal lade et Ord falde, og det skal blive gjort nydeligt istand".

For Øieblikket talte Franskmanden med Livlighed og lod Tommelfingeren glide henover Hjørnerne af Kortene med et vist Eftertryk.

„Hvad?" spurgte Olympia forskrækket. „Mener De, at jeg skal bo her?"

„Som De behager, Monsieur. Det er Værelset."

„Javel, min Gut", sagde Majoren. „De vil her have det ligesaa trygt og roligt som en Mus. Her kommer Ingen, og De vil være under mit Opsyn. Seer De, hvis De tog ind paa et fremmed Sted, vilde det koste en syndig Hoben Penge. Et Sted maa De jo være, og hvis De vil have et bedre Kvarter og som er billigt, saa veed jeg skam ikke, hvor De skal komme hen."

„Lad gaa, for inat — Ah! Hvad er det?"

Hun studsede og røbede sig næsten ved et Skrig.

Hun hørte en hul Brummen under Bordet, tætved hendes Fødder, og ved at se ned saae hun det lodne Hoved af et vældigt vildt Uhyre, der mistroisk snusede op ad hende. Hun skjælvede og flygtede helt hen til Døren. Monsieur Drouzils Træk bevægede sig ikke men stivnede i et Grin.

„Aha! Det er Barnet i Huset. Jeg seer, at Monsieur er lidt bange. Men han gjør ingenting. Seer De Jernstangen der? Jeg forsikkrer Dem, at hvis han havde bidt Dem een Gang, gjorde han det ikke oftere. Holder Monsieur af *écarté?*"

„Hvilket? Aa, jeg forstaaer. De mener Kort. Nei, jeg kan ikke spille."

Drouzil grinede igjen og saae hen paa Majoren.

„Aha! en ny Elev! *C'est très-bien.* Det er et nydeligt Spil. Jeg skal lære Dem det, hvis De vil spille en halv Time med mig."

Var hun, i sin Rolle som ung Mand, forpligtet til at sige Ja, eller kunde hun sige Nei uden at vække Opmærksomhed? Hun var ligeved at følge Opfordringen paa Grund af at hun altid havde læst, at unge Herrer spillede Kort, da Majoren lagde sig imellem.

„Det bliver der ikke Noget af iaften, Joe. Min unge Ven her bryder sig ikke om Kort."

„Hvad behager? Bryder han sig ikke om Kort. Det forstaaer jeg ikke. Han kommer her og vil ikke spille!"

„Gjem Du dem bare, Joe. Jeg skal bringe Dig en anden Elev, der er ligesaa meget værd som to af hans Slags. Charley er min Ven, det er han, og jeg vil ikke have, at han skal spille, naar han ikke har Lyst."

„Bah, er Du hans Mama, *mon ami?* Jeg antager, at den unge Herre vil adsprede sig. Hvis han ikke kjender Spillet, er det paatide at han lærer det. De skal spille med mig, Monsieur, og Monsieur le Général kan gaa hen og synge Salmer."

„Jeg vil sige Dig en Ting, Joe, at hvis Du ikke stikker de Blade til Dig, saa faaer Du med mig at bestille."

„Aha — Du vil have Monsieur til at gaa i dit Ledebaand, *mon ami.* Du vil først være hans Lærer, inden Du lader ham spille med en hæderlig Mand. Det er ikke ærligt Spil, Monsieur. Jeg vil lære ham det, og saa kan han spille med Dig. Jeg formoder, at Monsieur er hvad Du kalder grøn."

„Din djævleblendte Skurk, troer Du, at jeg ikke kan se en ung Fyr, uden at ville gnave hans Ben."

„Aldeles ikke. Jeg troer, at Du vil plukke Fjerene af ham og overlade Benene til dem, der spiller ærligt Spil."

Som Monsieur Drouzil saae, forstod Olympia ikke et Ord af denne Jargon; men hun saae, at der var opstaaet Uenighed, som maaske vilde ende med Haandgribeligheder, og det løb hende koldt ned ad Ryggen. Hvordan kunde hun som den hun var lægge sig imellem, og hvordan kunde hun, som den hun udgav sig for, staa hos ligesom en Kryster og ryste, medens Majoren og Franskmanden sloges? Og hvad kunde hun foreløbigt gjøre for at stille den tiltagende Storm? Og hvad skulde hun selv gjøre, hvis det nogensinde faldt i hendes Lod at blive kaldt „en djævlebrændt Skurk?" Hun kunde hverken slaa fra sig eller give Svar paa Tiltale. Hun begyndte at fortryde at have klædt sig i Mandsdragt.

Men pludselig gik Døren op, og en ny og mere frygtelig Skikkelse, endnu frygteligere end Bjørnen, viste sig paa Scenen.

Det var kun en ung og smuk Pige, med guldgult Haar og blaa Øine, tarveligt og net klædt. Men Olympias Hjerte, som allerede skjælvede ved Udsigten til en Strid, sank ned i hendes Sko. Hvordan skulde hun nu te sig? Da hun valgte sin Forklædning, var det aldrig faldet hende ind, at hun maatte spille sin Rolle ikke alene blandt Mænd men ogsaa blandt Kvinder. En ung Mand maatte naturligvis vise en galant Opførsel. Han maatte lede en Samtale og vide hvad han skulde sige. Hun havde hidtil sammenstillet sig med Heltinderne i sine Bøger og maatte nu tage Heltene til Mønster, uden at kunne støtte sig til andre Studier efter Naturen end Gerald og Lord Wendale. Der stod den guldhaarede unge Pige, standsende i Døren ved Synet af en Fremmed. Hun vilde om et Øieblik blive forestillet for hende, og hvad skulde hun gjøre eller sige? Striden var gal nok, men Aarsagen til at den blev afbrudt, var endnu værre. Desuden, hvad kunde det være for et Pigebarn, og hvad havde hun at gjøre med disse Mænd?

Bjørnen stak igjen sit lodne Hoved frem under Bordet og lagde sin spidse Snude i den unge Piges Haand, kjælent ligesom en Skjødehund.

„Se saa, nu kan det være nok med det Sludder, Joe", sagde Majoren. „En anden Gang skal jeg fortælle Dig det Hele. Miss Drouzil, tillad mig at forestille min Ven, Charley Seaward —"

„Og siden jeg skal blive her inat", sagde Olympia ivrigt, „vilde jeg gjerne se mit Værelse."

„Aa, der er Tid nok", sagde Drouzil. „De maa rose Theatret, hvis De ikke vil rose Stykket. Det begynder snart. Jeg gaaer ikke derhen — jeg maa tale med Monsieur le Général. Det er heldigt, at De er her Monsieur. De vil faae Noget at se, der er værd at se. De kan gaa derhen sammen med Miss Ildflue — Hun vil lodse Dem ind."

(Fortsættes.)

Danmarks-Monumentet

Paa Femaarsdagen for vort Kongepars Guldbryllup, Onsdag den 26. Mai, blev saa Monumentet „Danmarks Genius" endelig afsløret. Dets Fader er som bekjendt Louis Hasselriis, der er født 1844 i Hillerød, blev Elev af Bissen og siden 1869 har boet i Rom. Blandt hans mange Skulptur-Arbeider er „En Diskoskaster" (i Nationalgalleriet), „Johannes Ewald", (Nationalmuseet i Christiania), H. C. Andersens Statue i Kongens Have i Odense og en Kolossalstatue af Heine, der staaer i Keiserinde Elisabeths Villa paa Korfu.

Det er ikke saa mange Aar siden, at Glaciet mellem Botanisk Have og Østre-Anlæg laa hen

som en forsømt Voldrest, hvor Børnene tumlede sig i uforstyrret Frihed; hvor Sølvgade nu skjærer sig bred og pyntelig ned mellem den polytekniske Læreanstalt og Kunstmuseet, gik der kun en smal Spaseresti fra Kasernen til Stockholmsgade. Pladsen foran Kunstmuseet, hvor Danmarksmonumentet nu reiser sig, er dog endnu ganske ureguleret, og dens fremtidige Harmoni for almindelige Øine ganske ubegribelig: Kunstmuseet, Sølvgadens Kaserne, Murværket omkring Rosenborg Frugthave og Laboratoriebygningerne i de Hjørner ligger ganske strøede om hver med sin Frontretning. Maaske bliver der System deri, hvis Planen om en Allee til Gothersgade tvers igjennem Rosenborg Have op mod Museet virkeliggjøres.

Ved Middagstid paa Afsløringsdagen strømmede Folk til i Skarer og stillede sig paa Skraaningerne, der ved Snore var afgrænsede fra et langstrakt Telt, der stod ligefor Museet. Først kom Damekomitéens Medlemmer, derpaa forskjellige Honoratiores, hvoriblandt Corps diplomatique og de nye Ministre, der vakte almindelig Opmærksomhed, da det var deres første officielle Fremtræden. Honnørmarchen spillede derefter op, og Deres Majestæter kom kjørende og tog Plads i Logen i Teltet. Efter Afsyngelsen af en Sang, der utvivlsom var velment, traadte Damekomitéens Formand, Kammerherre Meldahl, hen foran Majestæterne og holdt Festtalen. Paa et givet Signal faldt dernæst det graa Sækkelærred, der i mange Maaneder havde indhyllet Statuen, og Festligheden var snart efter forbi, da hans Majestæt Kongen i varme Ord havde takket Komitéen for den Gave, der bragte saa mange smukke Minder op for den kongelige Familie.

Den Tanke at give Folkesympathien ved Guldbryllupsfesten et varigt Udtryk var rigtig og smuk; men desværre er der ved dette Monument, dets Tilblivelse, som jo snart er drøftet fra alle Sider, og dets Fuldførelse saa mange mærkelige Biomstændigheder, at Resultatet af Festen forleden maatte blive saa mat og utilfredsstillende, som det blev.

At Beslutningen om Monumentet kom saa sent, at dets Afslørelse blev helt post festum, er beklageligt, men værre synes den Maade, hvorpaa Hasselriis' Arbeide kom frem. En Nationalgave bør ikke bestemmes ved, at en Kunstner skriver hjem, at han har den og den Ide liggende, som kan faaes for saa og saa meget. Der burde have været en Konkurrence, der burde have været sagkyndige Mænd i Komitéen, der havde havt Blik for en saadan Usmagelighed. Og hvorledes blev Ideen til Monumentet ført frem, før og efter at Kammerherre Meldahl havde paataget sig det utaknemmelige Hverv dels at træde til som Smagskonsulent overfor noget Bestilt, dels som Hjælper til at forhandle med Billedhuggeren om de pekuniære Vanskeligheder? Hvorfor traadte Regeringen ikke til itide og dækkede over de pinlige Kulisserier, der i Skrift og Tale verserede om den halvt latterliggjorte Gave, der kunde og burde have været Symbolet for „et kraftigt, fremadstræbende, enigt og lykkeligt Folk, der samler sig i Troskab og Hengivenhed om en blomstrende Kongeslægt."

Maaske virkede den lange Spænding — Maaned paa Maaned har ubegribelige Hensyn og Hensynsløsheder jo forhalet Afsløringen — en Del til den Skuffelse og Spørgen, der stod paa Folks Ansigter, da Dækket faldt. Paa et Fodstykke, der er altfor høit, staaer „Danmarks Genius" med et tungt Kornneg i venstre Haand, støttende den høire paa et gammelt Skjold. Man spørger sig selv, om denne Skikkelse og Løverne paa Fodstykket virkelig er den eneste Maade, hvorpaa en talentfuld Kunstner har kunnet tænke sig Danmark. Har Hasselriis ikke forløftet sig paa sin Opgave. Har virkelig hans fjerne Fædreland ikke vakt mere Personlighed og Originalitet hos ham, end dette Arbeide tyder paa, burde han ikke have tilbudt sig til et Nationalmonument, der er reist for at staa „som et varigt Minde om det festlige Liv, der samlede det hele Folk om Kongen og hans Hus".

Hvis Kvindeskikkelsen ikke havde havt Skjoldet med Løverne og Dagmarkorset om Halsen, kunde den, anbragt paa et andet Sted i andre Lande, lige saa godt have forestillet „Bavaria", „Helvetia" eller — snarest — „Germania", saa stærkt minder den om de talrige tydske Statuer med den stærkt svulmende Fylde og de slunkne Løver, der stiliserede findes paa Hundreder af Europas allegoriske Statuer og allermindst passe herhjemme, hvor Statens Trivsel er Kulturen og ikke Vilddyrets Kraft. Hasselriis' Statue er international og vil derfor aldrig komme til at repræsentere dansk Kunst, og det er en stor Feil, naar det gjelder et Folks Gave.

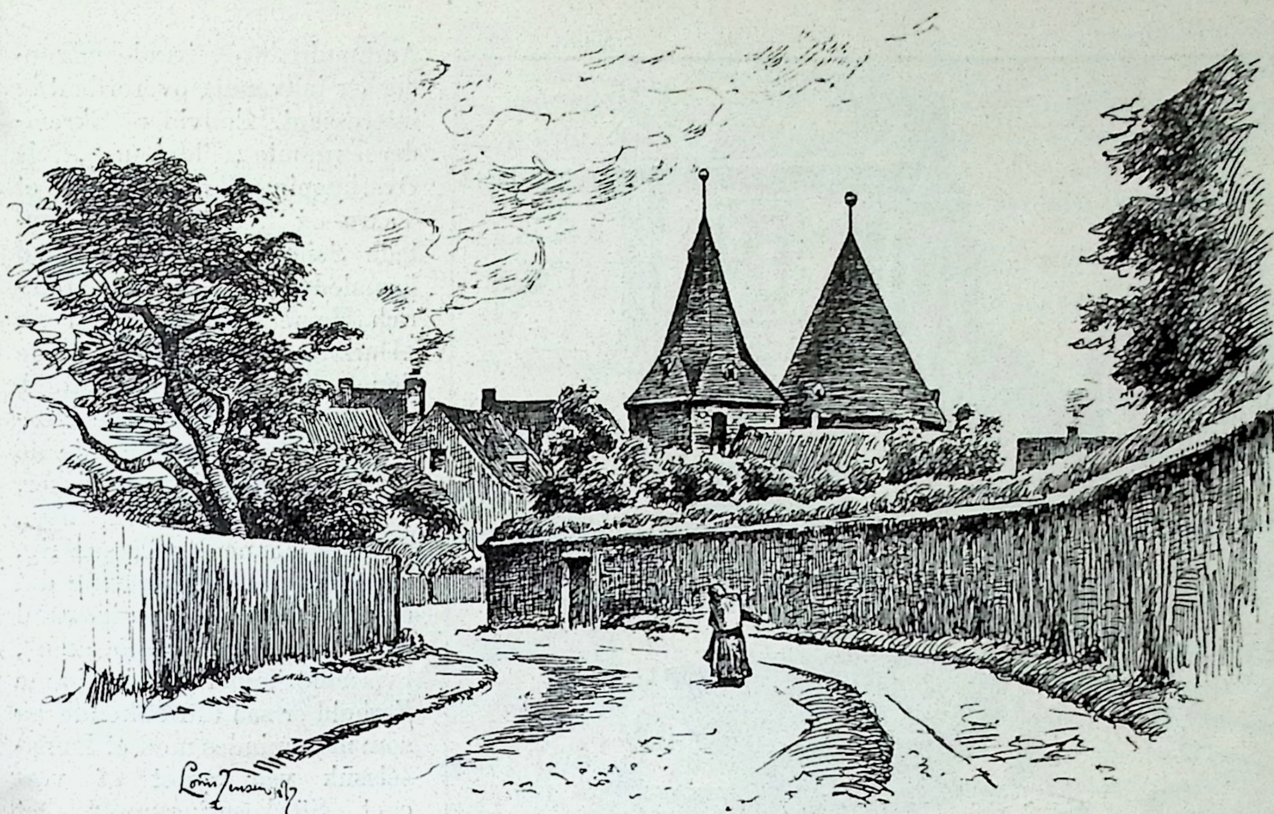
Paa Soklens øverste Del staaer en Række Portrætmedailloner af Kongen, Dronningen og deres Slægt; længere nede er indsat tre Broncerelieffer og tre Bronceplader. Reliefferne, der synes altfor smaa, forestille flere Hovedbegivenheder i vort Kongepars Liv, deres Vielse, Prins Vilhelm modtager Grækenlands Krone m. m., og den forreste Bronceplade bærer følgende Ord: „Dyb Hengivenhed og sand Kjærlighed reiste dette Mindesmærke i Anledning af Kong Christian den 9. og Dronning Louises Guldbryllup den 26. Mai 1892". De to andre Plader ere ubeskrevne: Maaske er der et Citat, der har foresvævet adskillige Mennesker, der i disse Dage har betragtet Monumentet, der trods Alt vil minde om det danske Folks Kjærlighed til Fyrstehuset, nemlig: *Ut desint vires, tamen est laudanda voluntas!*

C. A.

DANMARKS-MONUMENTET

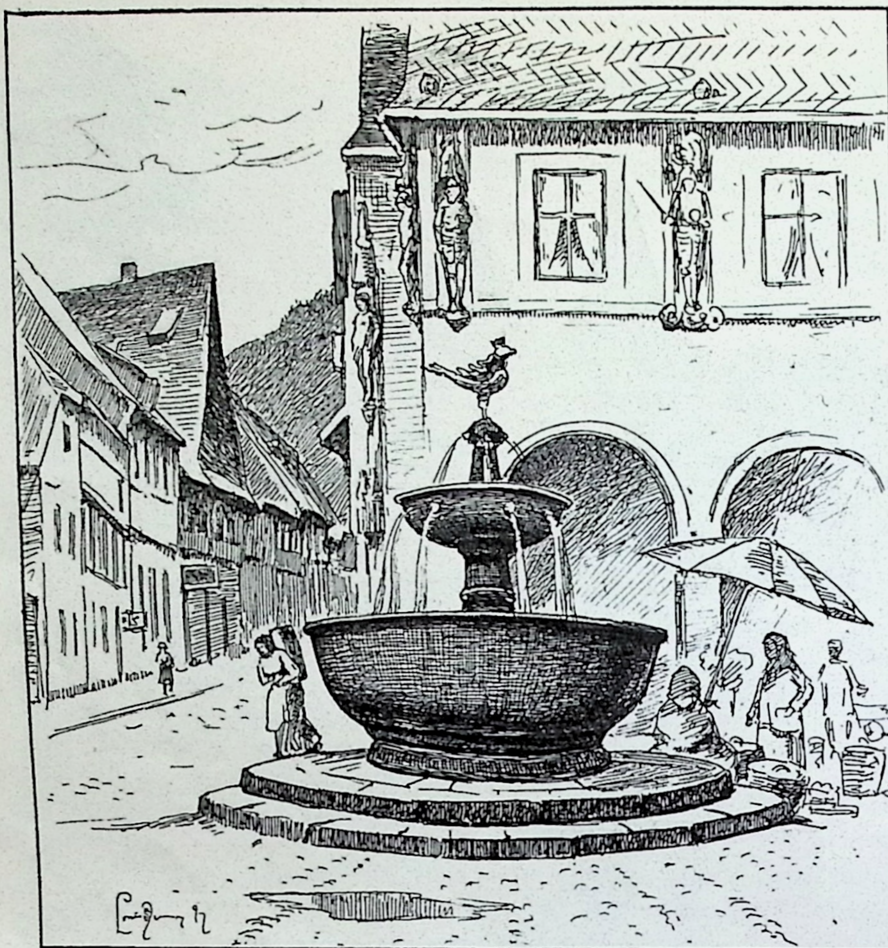
GOSLAR — BREITE THOR

Den gamle tydske By Goslar

I Modsætning til vort Fædreland, der er saa fattigt paa architektoniske Mindesmærker fra svundne Tider, har en Mængde Byer i Tydskland bevaret deres gamle Præg. Om Grunden er den, at vore Naboer mod Syd har havt mere Sands og Respect for saadanne Ting, for hvilke man her hos os egentlig først i den nyere Tid har faaet Øinene opladte, eller om man maaskee kan takke en vis Konservatisme hos den tydske Nation derfor, er vel vanskeligt at sige, nok er det, at man i saa godt som alle Egne af det store tydske Rige, kan finde Byer, der ganske sætter Besøgende tilbage til Middelalderen. Nürnberg, Würzburg og i det nordligste Tydskland Lübeck og Rostock ere i den Retning godt kjendte. Men en her hos os temmelig ukjendt By, kun ca. 14 Timers Reise fra Kjøbenhavn — naar Veien lægges over Berlin — fortjener at kjendes og da den Tid nu nærmer sig, da mange Mennesker saa smaat tænke paa at pakke Kufferten for ved en lille Reise at „samle nye Indtryk“ og forfriskes efter Vinterens Anstrengelser, vil jeg henlede Opmærksomheden paa den gode gamle By Goslar. Harzen er jo Maalet for saa mangen Tourist og den, der besøger denne skjønne Bjergegn, bør ikke forsømme et Ophold i den venlige og maleriske gamle By i Harzens nordlige Del. Der er i Virkeligheden neppe nogen By i Tydskland, i hvilken man, saaledes som her, staaer Ansigt til Ansigt med svundne Aarhundreder og der hviler en egen Romantik over denne engang saa mægtige By, hvis Beliggenhed i den smilende Okerdal og indrammet af Bjerge end mere gjør den skikket til Opholdssted under en Harzreise. —

I Tydskland er den da ogsaa kjendt og skattet efter Fortjeneste og besøges i Sommertiden af en stor Sværm af Tourister.

— — Goslar siges at være grundlagt af Keiser Henrik den Første (919—936) og Byen var i over 200 Aar Residensstad for de romerske Keisere, hvis Borg, det saakaldte „Kaiserhaus“ endnu staaer velbevaret, efter at en grundig Restaurering, der har strakt sig over adskillige Aar, har ført den tilbage til den oprindelige Skikkelse. 1254 holdtes her den sidste keiserlige Rigsdag og Goslar tiltraadte kort efter Hansaforbundet og hævede sig til selvstændig, fri Stad. Omkring Aar 1500 var Byen i sin høieste Blomstring og en Mængde af de Bygninger, vi beundre den Dag idag, skriver sig fra denne Periode, saale-

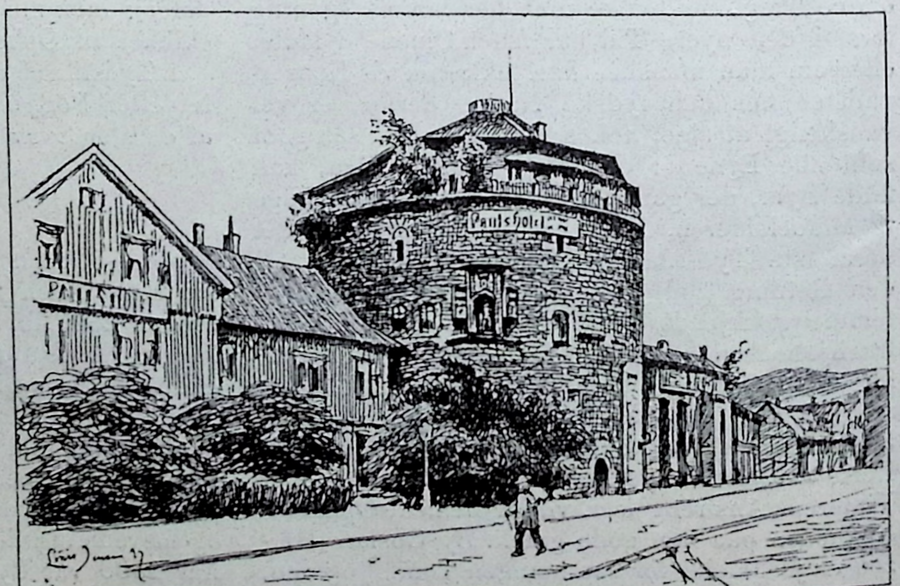

GOSLAR — TORVET

des „Breite Thor" og „Pauls Taarn" (see Billederne). 1632 vare de svenske Tropper i Goslar. — Efter Trediveaarskrigen sank Byens Magt, dens Gjæld var voxet til en meget betydelig Sum, medens Indbyggerantallet var sunket ned til ca. 5000 og i Begyndelsen af dette Aarhundrede finde vi den som en fuldstændig forarmet By, der imidlertid var indlemmet i Kongeriget Hannover, den tilfaldt saaledes efter Krigen i 1866, Preussen. Nu har den omtrent 15000 Indbyggere.

En Vandring i denne By er høist interessant. Naturligvis har „Civilisationen" ikke helt skaanet den, men store Partier, ja hele Gader staa saa at sige urørte, som de have staaet i 3—400 Aar. En Mængde af de prægtige gamle Huse ere smykkede med rigt Billedskjærerarbeide, saaledes et pudsigt Hus fra 1526, kaldet „Brusttuch", med et mærkeligt, vindskjævt Tag. (Nu Restaurant). Paa Torvet ligger Raadhuset, bygget allerede i det femtende Aarhundrede og baade udvendig og indvendig overordentlig interessant. Endvidere Skræddernes gamle „Gildehaus", hvis Overbygning, der prydes af et Taarn og hviler paa ottekantede Søiler, er smykket med bemalede Keiser-Statuer. Heinrich Heine omtaler dem i sin „Harzreise" og finder at de ligne „gebratene Universitätspedelle". — Det er ikke Hensigten her at opregne alle de seværdige Bygninger, Kirker, Klostre, Fæstningstaarne osv., hvorpaa denne By er saa rig, kun maa jeg endnu nævne det morsomme gamle Springvand paa Torvet, „das Marktbecken", hvis ædle Simpelhed og skjønne Forhold er saa tiltrækkende og som man mindes med et Længselssuk ved Synet af vort eget „Storkespringvand". Det stammer fra det 12. Aarhundrede og bestaar af to Broncekummer kronet med en forgyldt Ørn. I fordums Dage tjente det nok tillige som Stormklokke, idet Beboerne af det nærliggende „Rammelsberg", i Farens Stund bleve tilkaldte ved stærke Hammerslag paa Kummens Metal.

——— Naar Aftenen bryder frem og Taarnvægterens Horn, hvert Kvarter fra „Marktkirkens" Taarn udsender sin klagende, langtrukne Tone til alle fire Verdenshjørner, vækker denne By sære Minder tillive og medens man gjennem

GOSLAR — PAULSTAARNET

de krogede, stille Gyder vandrer hjem til sit Hotel, sættes man af det hele Sceneri saaledes i Stemning, at det vilde synes ganske naturligt, om Doctor Faust i høistegen Person traadte En imøde. Ja, selv af Hotellet rives man ikke ud af Stemningen, thi hvor i Verden findes vel et Hotel som her, indrettet i et gammelt Fæstningstaarn, „Pauls Taarn", med Mure paa 8 Alens Tykkelse! Det er desuden godt og langtfra dyrt, og den Reisende vil i Hr. Pieper finde en behagelig og forekommende Vært. I Taarnets rummelige Kjælder er indrettet en stilfuld „gammeltydsk" Ølstue og her samles om Krusene, efter endt Dagværk, mange af Goslars brave Borgere, støtte, gemytlige Folk, der sikkert nok efterkomme det paa Væggen med store Bogstaver anbragte „Trinkspruch":

Erst mach' dein Sach'
Dann trinkt' — und lach'.

Og Goslars Øl har været berømt i mange hundrede Aar.

Louis Jensen.

Olympia

ROMAN I FEM BØGER

AF

R. E. FRANCILLON

(33. Fortsættelse).

Olympia saae ængsteligt paa Sullivan.

„Nei, min Gut, min unge Ven Charley gaaer ikke paa Komedie iaften — han skal hvile sig ud — og han er et meget tilbageholdende ungt Menneske."

„Hvad! Du tør ikke overlade ham til min Datter, *Monsieur le Maman?* Den unge Monsieur er minsandten en grumme skikkelig Fyr. Han vil ikke spille *écarté* og ikke gaa paa Komedie?"

„Og Du troer", sagde Majoren heftigt, „at en Mand er forpligtet til at holde sammen med Skurke, fordi han tilfældigt kjender Dig? Naar det unge Menneske er en honnet Fyr, saameget desbedre for ham."

„Bah. Han maa bestemt komme fra et Kloster. Jeg er tilbøielig til at tro, at Monsieur er en Mademoiselle. Jeg vil engagere ham til at spille Ingenuer. Han vil tage sig ganske storartet ud i hvid Frakke og med blaat Skjærf. Jeg overlader ham gjerne til den Lille — hun tager ingen Skade af at være sammen med ham."

Olympia blev bleg. Og idet hun hastigt fulgte sin første Beslutning, at gjøre Alt, for at undgaa at blive opdaget, sagde hun: „Jeg er parat — jeg gaaer med."

„Aa — Charley!" sagde Majoren, „pas nu paa!"

„Jeg skal nok passe paa", sagde Olympia rask. Og et Øieblik efter vandrede hun gjennem de mørke Gader, sammen med Ildfluen. Hun talte ikke og bød hende ikke Armen. Men Ildfluen, som udentvivl tydede den unge Mands kjendelige Forlegenhed paa sin egen Vis, smilede venligt til ham.

„Denne Vei", sagde hun, ved det første Gadehjørne. „De lader ikke til at være videre kjendt i denne Del af London."

„Nei, jeg kjender den slet ikke", fremstammede Olympia. „Er vi i Nærheden af Tower?" spurgte hun, da hun følte, at hun burde sige Noget og ikke vidste Andet.

„Tower? Hvad er det, Monsieur?"

„Det Sted, hvor de hensætter Statsfanger", sagde Olympia.

„Fanger kommer paa Stationen."

„Stationen? Den har jeg aldrig hørt tale om."

„Aa", sagde Ildfluen efter ved et hastigt Blik at have forvisset sig om, at der ikke blev leet af hende, „Monsieur er slet ikke kjendt i London?"

„Nei — jeg har aldrig været her før. Er De Skuespillerinde? De maa føre et forunderligt Liv."

„Hvordan det, Monsieur? Det vilde være meget forunderligt, hvis Oscar, det lille Pus, ikke var en Bjørn."

„Jeg har selv tidt ønsket, at jeg var Skuespillerinde — Skuespiller, mener jeg, ligesom Mrs. Siddons. Hvilke Roller spiller De? Ophelia — eller Desdemona — eller —"

„Hvilke, Monsieur?"

„Ophelia — Desdemona."

„Men, Monsieur, hvem er det? Er de her i London?"

„Hvad — kjender De ikke dem?"

„Jeg har aldrig hørt tale om dem, Monsieur."

„Skuespillerinde — og kjender ikke Shakespeare?"

„Jeg har nok hørt hans Navn. Værtshuset i Nærheden af Phønix er opkaldt efter ham. Men jeg troer ikke, at han endnu er Vært der."

„En Skuespillerinde, som aldrig har hørt tale om Shakespeare!" tænkte Olympia, fortvivlet over at finde et nyt Bevis paa, at der var vendt op og ned paa Verden, enten som den var eller som hun havde forestillet sig den. Hun saae paa sin Ledsagerindes smukke Ansigt og var mere raadvild end nogensinde om hvad hun skulde gjøre eller sige.

„Men hvad spiller De, naar De ikke spiller Shakespeare?"

„Jeg pleiede at spille sammen med Oscar, Stakkel, og gid jeg gjorde det endnu. Men de vil ikke have ham mere siden dengang, da han nær havde faaet Loftet til at falde ned. Men har De ikke seet mig? Aa, jeg glemmer, at De ikke har været i London. Det er ellers et smukt

Stykke. Naar De har forladt mig ved Døren op til Scenen, maa De gaa ind ad den forreste Indgang og saa hente mig, naar det er forbi."

„Jeg skal gaa ind i Theatret — alene —"

„De finder mig nok etsteds bag Kulisserne, hvis De bryder Dem om at komme — og det vilde glæde mig", sagde hun med et meget alvorligt Blik.

„Hun har da ikke isinde at drive Flirt med mig!" tænkte Olympia rædselsslagen. Men hvad skulde hun gjøre? Hun maatte gaa i Theatret, medmindre hun vilde drive op og ned ad Gaden, og det var umuligt at unddrage sig den Pligt at følge den unge Pige hjem igjen, selv om hendes Ukjendskab til Veien ikke havde forhindret hende i at kunne undvære en Ledsager. „Hvor skal jeg træffe Dem?"

„Bag Kulisserne eller deromkring."

„Jeg veed ikke hvad Kulisser er."

„Had Monsieur? Har De da aldrig været i et Theater før?"

„Nei", sagde Olympia, tvungen til at sige Sandheden men rødmende i Mørket.

Hvad skulde man sige til en saadan Tilstaaelse? Læseren af Skuespil, som aldrig havde seet et Skuespil, og Skuespillerinden, som aldrig havde hørt tale om Shakespeare, endte deres Vei i Taushed. Hver af dem havde mødt et Væsen fra en anden Verden.

TREDIE KAPITEL

„De er bestemt en rigtig skikkelig ung Mand, Monsieur", sagde Ildfluen, da hun og hendes Kavaler forlode Phønix.

„Nei, det er jeg slet ikke. Hvorfor troer De det?"

„De vilde ikke drikke, da De blev budt, eller tage en Cigar; og De spiller ikke Kort; og De har aldrig været i et Theater; og De bliver rød, naar man taler til Dem. Det er Altsammen saa forskjelligt fra andre unge Herrer — selv", og hun sukkede, „selv de bedste iblandt dem. Hvad tager De Dem for?"

„Jeg maler, Andet ikke."

„Og hvad synes De om Stykket?"

„Det var rigtig kjønt." Hun vilde ikke tilstaa, at hendes personlige Ængstelse havde forhindret hende ikke alene i at forstaa men ogsaa i at more sig over Noget af det, hun havde seet og hørt, medens hendes tidligere Forestillinger om et Theater havde ladet hende føle sig græsselig skuffet ved Tilskuerere og Fremstillere paa et Sted som Phønix. Alt, hvad der foregik, tjente til at gjøre Livet udenfor The Laurels til et mere aabenlyst Bedrageri end Livet indenfor det.

Hun talte saa lidt paa Veien hjem, at Ildfluen maa have antaget hende ikke alene for en grumme skikkelig men tillige for en meget enfoldig ung Mand. De betraadte Huset og gik op ad de steile og snevre Trapper.

„Saa, nu er det overstaaet", tænkte Olympia, med et Suk af Lettelse, da hun lukkede Døren op ind til Drouzils Værelse og høfligt lod Mademoiselle gaa ind først. „Det er det Værste af det Altsammen; og det er, formoder jeg, hvad Mænd kalde Adspredelse. Det har været voldsomt besværligt for mig. Godnat, Miss Drouzil. Er her Nogen, der kan anvise mig mit Værelse?"

„Vil De ikke komme indenfor? Vi skal spise tilaften, naar de Andre kommer hjem. Er De ikke sulten? Det er jeg."

„Nei; jeg er meget træt og det er silde."

„Silde! Klokken er ikke et."

„Et om Natten? Jeg har aldrig i mit Liv været saalænge oppe uden en eneste Gang, da jeg var paa Bal. Naar gaaer De da iseng, naar De kalder Klokken et om Natten tidligt?"

„Monsieur, De maa være meget søvnig af Dem. Jeg har aldrig hørt Nogen gaa iseng før tre eller fire, uden om Søndagen, paa Langfredag og Askeonsdag."

„Det vil jeg aldrig kunne holde ud, hvis det er Skik her i London", tænkte Olympia bekymret. Men bange for at røbe sig fulgte hun Ildfluen ind i Værelset. „Men hvad bestiller De dog, naar De ikke gaaer iseng før tre eller fire?"

„Det er saa forskjelligt. Jeg har mit Arbeide at udrette — jeg skal sy; og saa er Fader meget præcis af sig. Han bliver sjeldent ude efter to, eller tre, eller fire."

„Saa er han vel ved Politiet! Hvad i Alverden bestiller han saa sent?"

„*Mais* Monsieur, han besøger sine Venner. — Jeg veed ikke, hvor han gaaer hen, men jeg veed, at han vilde blive rasende, hvis Maden ikke var færdig, naar han kom hjem; saa det maa jeg ogsaa besørge. Iaften kommer han tidligt hjem, da han er ude sammen med Monsieur le Général. Monsieur le Général veed altid, naar vi har noget Godt, og iaften skal vi have Østers og Skinke. Maaske har de ogsaa Nogen med hjem; og naar de har spist vil de isaafald spille Kort, indtil de har vundet Penge nok. Vi fører et meget regelmæssigt Liv, Monsieur."

„Kort — Fremmede — Klokken fire om Morgenen!" tænkte Olympia, „hvad i Alverden skal jeg gjøre? Jeg er bange for, at jeg har Hovedpine. Er Der ikke Nogen, der kan anvise mig mit Værelse?"

„Har De Hovedpine? Jeg tænkte nok, at De ikke var rask. Er det meget slemt? Vil De ikke have lidt Øl eller Sodavand. Det pleier Fader gjerne at tage for sit Hoved, naar det er meget slemt."

„Øl! Nei, Vorherre bevares. Jeg længes blot efter at komme op paa mit Værelse."

„Men hvad skal vi gjøre? Hele Huset er iseng, og der er Ingen, der veed Besked derom, før

KUNSTUDSTILLINGEN VED CHARLOTTENBORG

AXEL E. KRAUSE: TØNDERIDNING I STORE MAGLEBY PAA AMAGER

Fader og Monsieur le Général kommer hjem. Men jeg kan rydde Sofaen, og De kan lægge Dem der. Maaske det kan hjælpe. Aa, Monsieur, jeg veed, hvad Hovedpine er; jeg har undertiden maattet danse med en Følelse som om mit Hoved skulde sprænges, saa jeg hverken vidste ud eller ind. Se saa, Monsieur, læg Dem nu bare ned, saa skal jeg være saa stille som en Mus. *Oscar à moi!*“

Hun ryddede Sofaen, lagde Puden tilrette, og satte sig derefter, med sit Sytøi, ligeoverfor Olympia i sin Faders defekte Lænestol. Olympia lagde sig; hun var virkelig træt og det med Hovedpinen syntes hende et godt Indfald. Hun lukkede dog ikke Øinene; skjøndt Klokken var et om Natten havde Sindsbevægelse spilet dem saa vidt op, at hun havde en Følelse som om hun aldrig vilde blive istand til at lukke dem igjen. Derfor saae hun ogsaa Oscars pjuskede Krop krybe langsomt frem under Bordet, lystrende Ordre.

Skjøndt underrettet om, at der ingen Fare var paafærde, stirrede hun dog ængsteligt paa det vældige Dyr, da det krøb henimod sin Eierinde, med aabent Gab, som om den vilde sluge hende. Hun vilde ikke have været stort mere end en Mundfuld for den, og dog sad hun roligt og trædte sin Synaal og smilede til Bjørnen. Tilsidst begravede den sin Snude i hendes Haand og saa kjærligt op paa hende.

Olympia glemte sin Hovedpine for det, der i hendes Øine saae ud som et Mirakel. Det var en tiltalende Gruppe, og det tiltalende blev forøget ved den bisarre Virkning af de blaa Øine og det guldgule Haar, der bøiede sig ned over det vældige Hoved, som Olympia, tiltrods for hendes overlegne Størrelse og Styrke, ikke vilde have vovet at berøre med en Finger. Det faldt hende altid let at glemme sig selv for det der omgav hende, og hvis hun blot havde havt et Stykke Papir og en Blyant vilde hun gjerne have ventet mindst een Time paa, at Majorens Ven skulde komme hjem. Hun reiste sig halvt op i Sofaen og spurgte — glad over at have ialtfald et Thema, over hvilket hun kunde udtykke sin Forbauselse uden at røbe Overspændthed:

„Holder De virkelig det Dyr som Skjødehund? Jeg vilde før tro, at Nogen kunde holde en Løve eller en Tiger end en Bjørn. Er De ikke bange for, at den skal æde Dem?“

„Den kjære, søde Engel! vi er voxet op sammen — vi er Broder og Søster, Monsieur. Æde mig, nei! — Det kunde ligesaa godt falde mig ind at æde ham. Han er saa from — saa kjær. Det er min største Sorg, at han begynder at blive gammel. Han er jo ligesaa gammel som jeg.“

„Saa maa den nu være i sin fulde Kraft!“ sagde Olympia og trykkede sig uvilkaarligt tættere op til Væggen. „Jeg har læst, at Bjørne kan blive fyrretyve Aar gamle.“

„Fyrretyve? Hører Du det, Oscar? Monsieur siger, at Du og jeg vil blive fyrretyve Aar gamle — hvilket gammelt Par vi To blive!“

„Og De er aldrig bange?“

„Ikke naar Oscar er tilstede. Det er kun, naar han er borte, at jeg er bange. Han er min Livvagt.“

„Det er som Una og Løven.“

„Det kjender jeg ikke — men der er ikke Magen til ham. De skal slet ikke være bange, Monsieur. Han holder sig paa Afstand, saalænge Andre gjør det. Oscar brummer kun ad slette Mennesker. Hvis De var slet vilde han ogsaa brumme ad Dem.“

„Aa — saa er han farlig?“

„Det er høist mærkeligt, Monsieur, men Oscar er et Lam overfor Kvinder, men en Løve overfor Mænd. Det er, fordi han har seet en Mand grusom og en Kvinde venlig. Han brummer altid ad en fremmed Mand — jeg vilde antage Dem for en ung Pige, hvis jeg ikke vidste bedre.“

„Kjender De da saa faa retskafne Mænd?“ spurgte Olympia, idet hun først blev bleg og derefter rød over at finde sig opdaget af en Bjørn.

Ildfluen rødmede ogsaa et Øieblik. „Jeg indrømmer, at der findes ogsaa retskafne Mænd, men de gaaer ikke i Phønix. Jeg traf en engang, mens jeg var Barn, og jeg har truffet en anden — og Oscar siger, at jeg nu træffer en igjen. Og De vilde jo aldrig være gaaet i Phønix, hvis jeg ikke havde taget Dem med derhen.“

„Men“, sagde Olympia, idet hun igjen flyttede sig nærmere ind til Væggen, „naar De ikke omgaaes med retskafne Mennesker, og naar De kjender de gode fra de slette, hvorfor trækker De Dem saa ikke tilbage fra dem. Hvordan kan De leve paa denne skrækkelige Maade?“

Ildfluen saae paa sit Sytøi og arbeidede med dobbelt Iver.

„Monsieur, indtil for en Maaned siden vidste jeg ikke, at unge Piger have bestilt Andet end at danse. Jeg troede, at de ikke vare skabte til Andet, og til at sy, naar de var færdige med at danse.“

„Hvor forfærdeligt! De troede, at en Kvinde ikke var bedre end en Bjørn?“

„Ikke halvt saa god, Monsieur.“

„Og De har ikke bestilt Andet, siden De blev født.“

„Nei, Monsieur. Har De hørt tale om et Land, der hedder Frankrig? Det første, jeg mindes, er, at jeg dansede der. Det var i en stor Cirkus — vældig stor. Min Fader pleiede at kaste mig op i Luften og gribe mig igjen, ligesom en Bold. Han var Monsieur Joseph Drouzil, den store *figurante.* Jeg har hørt, at han dengang var stor og rig, og jeg blev kjørt hen til Cirkus i en stor

Cabriolet. Hver Aften blev jeg kastet op i Luften, og om Dagen maatte jeg arbeide."

„Og hvad lærte De?" spurgte Olympia, som mere og mere glemte sin Hovedpine.

„Jeg lærte, at blive grebet uden at falde. Saa er det blevet mig fortalt, at vi blev fattige — det var kort før Oscar kom til os. Men det gjorde ingen Forandring for mig. Jeg dansede, da jeg var rig, og jeg dansede, da jeg var fattig — blot i Gaderne, Monsieur, istedetfor i den store Cirkus, hvor jeg før optraadte. Vi have danset hele Verden rundt, Monsieur, Oscar og jeg — hver Dag og hele den udslagne Dag."

„Hvilket Liv! Har De aldrig lært Noget? Har De aldrig leget?"

„Det har jeg rigtignok! Jeg har lært altid at falde paa Fødderne, og det har været Leg altsammen."

„Vil De dermed sige, at De holder af et saadant Liv? De har danset i Gaderne, siger De?"

„Siden jeg havde Oscar, holdt jeg meget af det, Monsieur — han har været saa god imod mig, og hvis jeg ikke havde danset, vilde han være død af Sult. Hvis jeg var doven, fik han ingen Mad. Men — Monsieur, nu er det en helt anden Sag. Jeg finder, at Verden alligevel ikke er en stor Cirkus. Naar jeg tænker paa det, bliver jeg saa kjed af det."

„Livet er eet stort Bedrag!" sagde Olympia. „Det var en Cirkus for Dem — det var en Bog med Helte for mig — og vi have begge taget feil. Hvad mon man lever for?"

„Jeg troer, at man skal drage al den Fordel af Andre, som man kan", sagde Ildfluen bedrøvet. Det forekommer det mig, at alle Mennesker gaaer ud paa."

„Det er gyseligt", sagde Olympia ivrigt, idet hun reiste sig fra sin Sofa. „Alle Mennesker i Verden er Skurke undtagen jeg."

„Og Oscar", sagde Ildfluen alvorligt.

„Og — og — maaske Forsyth", svævede hende paa Læben, men hendes Ængstelse for at blive uretfærdig lod hende ikke komme ud over Ordet, og —"

„Og —" begyndte Ildfluen, men hun brød ligeledes af.

„De glæder Dem altsaa ikke over Livet — De som altid har levet midt i Verden?"

„Jeg veed ikke, hvad De mener med midt i Verden — jeg antager, at jeg skal danse, til jeg danser i min Grav, og det er den Glæde, jeg faaer af Livet."

Noget i hendes sidste Ord greb Olympia. Ildfluen var ikke veltalende i Conversation, det var tydeligt: det var hele Situationen, mere end selve Tonen, der gav hendes Ord Betydning.

„Jeg troer, at De er en god Pige", sagde hun med en Inderlighed, der fik Ildfluen til at løfte Hovedet, saa at man kunde se Taarerne i hendes Øine. „De siger, at De ingen retskafne Mennesker kjender. Saa skal De lære mig at kjende. Vi skal være Venner."

Men et tydeligt Udtryk af Skuffelse viste sig paa Ildfluens Ansigt. Hun trak paa Skulderen, sukkede, og saae igjen ned paa sit Arbeide.

„*Pardon*, Monsieur," sagde hun koldt. „Jeg har ingen anden Ven end Oscar. Han vil sørge for, at jeg ikke faaer andre." Hun brød pludseligt af og begyndte at sy, tre Gange hurtigere end før, mens hun nynnede en Melodi. Saa holdt hun ogsaa op med at nynne og begravede sit Ansigt i Bjørnens pjuskede Pels, og den tog med stoisk Ro mod hendes Kjærtegn.

Pludselig, som om det gik op for dens langsomme Fatteevne, at den Fremmede paa en eller anden Maade stod i Forbindelse med dens Eierindes Sindsbevægelse, vendte den sig om, saae paa Olympia, viste et Øieblik sin øverste Tandrække, stak saa Snuden iveiret og brummede. Ildfluen blev nødsaget til at løfte Hovedet, og Olympia saae, at hendes Ansigt var vaadt af Taarer.

„Hvad har jeg sagt? Hvad har jeg gjort?" tænkte hun. „Er der endnu flere Gaader? Hun afslaaer mit Venskab, og saa græder hun, som om hun bar paa en Hjertesorg. Hvad skal jeg nu gjøre? Hvordan vilde en Mand trøste en grædende ung Pige? Stakkels lille Væsen! Jeg vil haabe, at jeg ikke ogsaa begynder at græde. — Ah, der maa stikke noget Andet under end en Bjørn."

Hun sprang op ved Tanken om en Roman, ligesom en Fisk efter en Flue. Efterat have ventet til Ildfluen havde aftørret sine Kinder spurgte hun:

„Er der ellers *Nogen* De holder af, foruden Oscar?"

„Hvorfor troer De det? De er en meget besynderlig ung Mand, at De troer, at en ung Pige kunde synes om nogen Anden end Dem."

Olympia havde igjen begaaet en Feil, men hun var interesseret, som enhver ung Pige vilde være det, og hele hendes Aasyn udtrykte den mest umandige Sympathi med en mulig Kjærlighedshistorie, hvori en anden Mand maatte være Helten. Hun kjendte Intet til de let vakte Følelser og Stemninger hos dem, der staa i Forbindelse med Scenen, ellers vilde hun ikke have tænkt saameget over det, hun havde seet. Dersom hun virkelig havde været en Mand og kjendt lidt til Theaterfølelser, vilde hun have betragtet alle disse Taarer som en Udfordring, og kun tænkt paa, hvorvidt hun skulde modtage den eller ikke. Intet Under, at Ildfluen havde kaldt hende en besynderlig Mand.

Men Olympia var ikke Psycholog. „Det er ganske vist: jeg er en meget besynderlig ung Mand", sagde hun. „Maaske kan jeg hjælpe Dem. Jeg har læst en Mængde Bøger om Kjær-

lighed, og kjender Alt desangaaende fra først til sidst."

„Ah, *mon Dieu!*" sagde Ildfluen, halvt smilende over Olympias alvorlige Yttring gjennem de Taarer, som endnu hang i hendes Øine, „hvis De var en ung Pige, kunde De maaske forstaa det bedre end af Bøger, dersom De har al Deres Kundskab derfra. Efter at jeg har lært at læse, har jeg ogsaa læst Noget — og jeg har seet det paa Theatret: og bah! de kjender stort til det, de kloge Herrer, som skrive Bøger og Skuespil. Kun en ung Pige kunde fortælle om Kjærlighed, og hun gjorde det ikke."

„Hvorfor blev De saa vred, da jeg spurgte, om vi skulde være Venner?"

„Fordi jeg troede, at De vilde tale paa samme Vis som alle Andre, og det er et Tegn for Oscar til at vise Tænder og blive bøs. Men han stak blot sin kjære Snude iveiret og brummede, da jeg græd: deraf saae jeg, at jeg tog feil. Hvordan kan det være, at De er saa forskjellig fra andre unge Herrer, at selv Oscar er saa rolig overfor Dem? Ah, De er forelsket, Monsieur, i En, der er god, og det gjør Dem selv saa god og forstandig."

„Nei", sagde Olympia haanligt. „Kjærlighed er lutter Taabelighed, baade i og udenfor Bøger. Den er opfunden af Folk, som skriver Historier og lyver. Jeg er ikke forelsket i Nogen, og har aldrig været det og vil aldrig blive det. De er da vel ikke forelsket i en af de gyselige unge Mænd i Skuespillet? Aa, hvis Kvinder blot kunde se Mændene som de ere, udenfor de Bøger, som Mænd skriver for dem, kunde de skyde en hvid Pind efter at blive gifte."

„Aa, men de er da ikke saa slemme Allesammen", sagde Ildfluen livligt. „Og naar jeg kjender en — eller to, er der ogsaa nok flere."

Olympia var igjen paa fast Grund. Ildfluen kunde være nøie kjendt med hvad der foregik foran Kulisserne, men hun havde aabenbart ikke som Olympia bag Kulisserne faaet et Indblik i Verdens Lumpenhed og Falskhed. Hvordan kunde hun ellers have talt om Kjærlighed uden et haanligt Smil. Men dersom Olympia virkelig vilde fortsætte at spille den Rolle, hun havde paataget sig, var der mange Smaating, hun ikke burde glemme. Unge Piger ere lette til og stolte af at betro deres smaa Hemmeligheder til deltagende unge Piger, men hverken en Prinsesse eller en Balletdanserinde vilde ved første Møde være rede til at aabne deres Hjerte for en Fremmed, som er en Mand, og desuden en ung Mand.

„Og hvem er den Ene, som ikke er saa slem?" spurgte Olympia.

Men Ildfluen, der var optraadt som Forsvarer for sit Mønster, trak sig pludseligt tilbage.

„Det er En, jeg har truffet — det er det Hele."

„De mener da vel ikke Major Sullivan?"

„Hvad — Monsieur le Général? Aa, Monsieur!" og en lille Latter lyste op i hendes Træk.

„Saa er det vel en Skuespiller?"

„Nei — det er en virkelig Gentleman."

„Skuespillerne ere de eneste virkelige Gentlemen", sagde Olympia fra Toppen af sin overlegne Visdom. „De træder frem med deres Fordringer, det gjør de Andre ikke. Jeg formoder, De mener, at han staaer over Dem i social Henseende. Jeg har altid læst, at virkelige Gentlemen — af Deres Slags, mener jeg — ynde at adsprede sig bag Kulisserne. Hvis han var en virkelig Gentleman af min Slags, hvis saadanne existere, behøvede De ikke at græde ved Tanken paa ham. Vil han gifte sig med Dem?"

„Monsieur, De taler saa besynderligt. Det er ikke hans Skyld, at han ikke gifter sig med mig imorgen."

„Nei, naturligvis er det ikke hans Skyld!" sagde Olympia triumferende. „Det er naturligvis udelukkende Deres. De elsker naturligvis ham, og De troer, at han elsker Dem. Hvilken Undskyldning giver han for ikke at gifte sig med Dem?"

„Jeg er den ulykkeligste unge Pige i hele Verden! Han elsker mig virkelig — men hvad kan han gjøre, naar han er forpligtet til at gifte sig med en anden ung Pige."

„Jeg kjender det! Hun er rig og De er fattig."

„Monsieur, De skal ikke sige saadan Noget — det er ikke sandt. De var *fiancées,* inden han lærte mig at kjende — det vil sige, inden —"

„En virkelig Gentleman, som gjør Kur til Dem, og saa ganske roligt fortæller, at han er forlovet med en anden ung Pige! Jeg kan ikke Fransk, men jeg antager, at det er det, De mener — og jeg kjender nu til Verden, det kan jeg forsikkre Dem. Og han bedrager ogsaa hende. Hvis han er en virkelig Gentleman, hvorfor fortæller han hende saa ikke Alt og slaaer op med hende, som en virkelig Mand?"

„Fordi han har et ædelt Hjerte, Monsieur — det er Grunden! Fordi — aa, han har fortalt mig hele Historien — fordi hun var fattig, fattigere end jeg er, og ikke havde nogen anden Ven end ham — fordi hun for hans Skyld havde afslaaet at blive rig — fordi han var forpligtet til at beskytte hende, og fordi han vilde være en Forræder og en Kryster og en Skurk, hvis han svigtede hende; og det vilde han ogsaa være, Monsieur. Men *à Dieu merci,* han elsker mig alligevel."

„De er sikker paa, at den anden unge Pige er fattigere end De?"

„Fuldkommen sikker, Monsieur. Han har sagt det, altsaa er det sandt." (Fortsættes).

KAMMERHERRE BURÉN

KAPELMESTER K. NORRQVIST

Musikfesten i Stockholm

I.

Den andra nordiska musikfesten, saaledes lyder den korrekte og officielle Titel paa det Musikstævne, der nu i Dagene omkring Pintse i Stockholm samler en Mængde Tone-Venner fra alle tre Lande. Denne Titel udpeger direkte Stockholmer-Festen som en Fortsættelse af den første nordiske Musikfest, der i 1888 afholdtes i Kjøbenhavn, ligeledes knyttet til Udstillingen. Desuden er den svenske Fest ikke blot af Navn, men ogsaa af Gavn i nærmeste Slægt med vor egen fra 88, idet den stockholmske Komite hos os har hentet baade Raad og Daad, og saavel i Hovedtrækkene, som indtil de mindste Enkeltheder fulgt den Plan, som da lagdes til Grund for den danske Musikfests Koncerter.

Tre store Koncerter — Programmerne sammensatte af Navne fra hvert Land — med Orkesterkompositioner og større Korværker, og tre mindre Koncerter — en svensk, en dansk og en norsk — omfattende Kammermusik, Sange o. L., dette er Menuen nu, som da.

Ikke mindst i den danske Musikverden er man spændt paa, hvorledes denne anden Akt løber af. At vor første blev en Sukces, var ubestrideligt, men Musikforholdene i de to Broderlande — rettere sagt vel i deres Hovedstæder — er i Virkeligheden af saa lidet ensartet Charakter, at man paa Forhaand ingen Slutninger tør drage.

Saa meget er imidlertid sikkert, at Sverigs og Stockholms Musikliv i de senere Aar har været i den stærkeste og glædeligste Udvikling. Samtidig er Tyngdepunktet saa smaat flyttet eller i hvert Fald ifærd med at flytte fra Operaen til Koncertlivet, og dette har sin ikke ringe Betydning.

Man veed, at den svenske Operas Tilværelse er meget vaklende og vanskelig.

Medens vi her hjemme ikke har nogen særlig Operascene, men maa nøies med Musikopførelser et Par Gange om Ugen paa den Scene, der er fælles for Skuespil, Opera og Ballet, har Stockholm i lange Tider havt sit eget Operahus, hvor ingen konkurrerende Kunstart har hjemme. Det gamle, hyggelige Opera-Palæ paa Gustav-Adolfs Torvet med sin lille Tilhørerplads, sin prægtige Akustik og sine store Minder, men rigtignok ogsaa sin enorme Brandfare, det er nu nedrevet, og man er ifærd med paa Tomten at reise et straalende nyt og moderne Operahus, medens Operisterne foreløbig maa tage til Takke med det leiede *svenska Theatern* paa Blasieholmen.

Men deraf at slutte til Operaens blomstrende Trivsel, gaaer alligevel ikke an. Thi det flotte

KAPELMESTER HENNEBERG

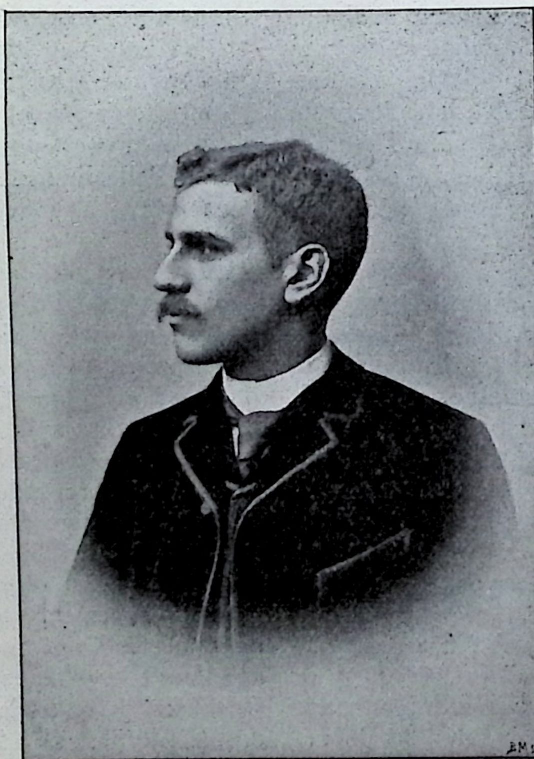

TOR AULIN

nye Byggeforetagende er kun kommet igang ved Hjælp af et Præmieobligations-Lotteri, og selve Operavirksomheden er saa lidet funderet, at den aldeles ikke kan bære sig selv, men kun holdes oppe bl. A. ved et stort privat Tilskud fra Kongens Kasse. Hvert Øieblik har den svenske Opera havt sin økonomiske Misère, og selv om den nuværende Chef — Kammerherre *Burén* — der af Alle faaer Ord for at være et betydeligt Administrationstalent, kan holde Skuden oven Vande, er der dog herfra endnu langt til, at den ligger sikkert og tryg i Havn.

Uden at komme nærmere ind herpaa, skal det blot siges, at den kunstneriske Side af Operaens Tilværelse de sidste Aar har været mindst ligesaa vaklevorn og omdisputerlig som den økonomiske. Og det uagtet mange fortræffelige Kunstnere offrer den sine Kræfter, iblandt disse i første Række „andra“ Kapelmesteren, Hr. *Henneberg*, der lige fra Norrqvists Par brillante Forretningsaar, har været Musikscenen en ypperlig Støtte og Orkesteret en energisk, flittig og dygtig Fører.

Som sagt — de sidste Aar har der saa smaat fundet en Forskydning Sted i det Stockholmske Musikliv. Opera-Dyrkelsen er som saadan taget betydeligt af samtidigt med at Interessen for Koncertlivet og hvad dertil hører er steget i samme Grad. Man tør sige, at de to Navne: *Franz Neruda* og *Tor Aulin* har deres Andel i denne Svingning.

WILH. STENHAMMAR

Inden Prof. Neruda slog sig ned hos os som Musikforeningens Dirigent, havde han i Stockholm erhvervet sig et udmærket Navn som Leder af det kgl. Kapels Symfoni-Koncerter, og det just paa den Vis, at saavel hans Programmer som hans Udførelse af dem netop gav de høist fornødne nye Impulser. Den indfødte, ypperlige Violinist, Hr. Aulin, havde for sin Part taget sig af Kammermusiken, og med sine tre, trofaste Kvartet-Brødre, d'Hrr. *Chr. Sandqvist*, *A. Bergstrøm* og *B. Carlson*, har han præsteret et Arbeide, der ikke blot har givet Navnet *Den aulinske Kvartet* en ypperlig Klang, men lagt den allersikkreste og bedste Grund paa et Omraade, hvor den svenske Musikfest nu maaske vil komme til at vise

et af sine allerfineste Resultater. — Det er næsten umuligt andet, end i samme Aandedrag som den Aulinske Kvartet at nævne endnu et svensk Musiknavn: *Wilh. Stenhammar.* Ikke blot er han til Stadighed det femte Hjul til denne Kvartet, nemlig dens Pianist, men Aulin'erne har med særlig Forkjærlighed taget sig af hans Kompositioner, ligesom han til Gjengjeld paa forskjellig Vis har opildnet sine Strygeinstrument-spillende Kammerater.

Wilh. Stenhammar er det yngste, men derfor ikke mindst betydende Navn blandt svenske Komponister. Han er endnu kun nogle og tyve Aar gammel, mens hans Kompositioner (af hvilke en Del jo ogsaa er det danske Publikum godt bekjendte) er saa rige paa Evner og Udviklingsmuligheder, at man maa tro, dette Navn virkelig kommer til at spille en Rolle i svensk Musikhistorie. For danske Øine seer det i hvert Fald ud og for vore Øren høres det, som om alle den svenske Musiks nye Impulser og Haab samles lige som i et eneste Brændpunkt i Stenhammar's Navn og Kunst.

— Mange er tilbøielige til ret skeptisk at trække paa Skuldrene ad de Resultater, som saadanne større Fagmøder og Kongresser afstedkommer, eller rettere ad de Resultater, som de formener ganske udebliver. De kan vel i mange Tilfælde have Ret, men at en saadan nordisk Musikfest, d. v. s. Koncerter sammensatte af de tre Landes ældste og nyere Musik, og udførte af de bedste blandt Landenes forskjellige Sang- og Instrumental-Kræfter, at den helt og ganske skulde løbe ud i Sandet, det er dog neppe troligt. Den vil virke paa samme Maade, som en skandinavisk Udstilling af Billedkunst: Malerier og Skulpturer. Der bliver her Leilighed til et nogenlunde samlet Overblik, der bliver delvis en Slags Kappestrid mellem de tre Lande paa mere indskrænkede Omraader — og dette er kun af det gode. Endelig kan det personlige Samkvem i disse Dage mellem Musik-Interesserede fra Danmark, Norge og Sverrig ikke lades helt ude af Betragtning. Der ombyttes og udvexles alligevel mange Ord og Tanker — alle med Tonekunsten som Endemaal — der ved en eller anden Leilighed vil kunne bære Frugt, maaske blot sætte Blomst, men selv det har sin Betydning.

Der gives ved et saadant stort og omstændigt Stævne et meget stort Arbeide, som ikke alt gaaer tilspilde.

Suschen Kjerulf.

Sangeren

Af Goethe ved Alfr. Ipsen

Hvo synger hist i Regn og Vind
sig selv til liden Glæde.
Er det en Sanger, hent ham ind
og giv ham Foretræde,
som sagt saa skeet, og Pagen foer
afsted, og flux paa Kongens Ord
den Gamle tren i Hallen.

Vær hilset, ædle Riddersmænd!
Vær hilset, skjønne Fruer!
En Stjernehimmel rig som den,
der høit i Natten luer!
Mit Øie slaaer jeg blændet ned
af al den rige Herlighed,
som her jeg samlet skuer.

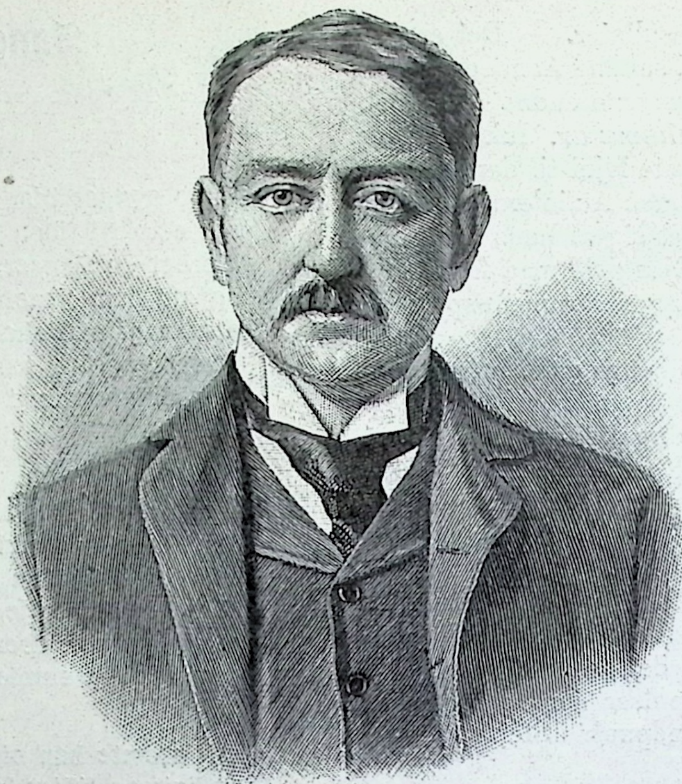
Saa stemte han sit Strengespil,
og høit og liflig lød det,
hver Ridder nikkede dertil,
Damerne saae i Skjødet.
Selv Kongen tyktes Sangen skjøn,
og Sangeren han lod til Løn
en gylden Kjæde bringe.

Den gyldne Kjæde giv mig ei,
giv den de raske Svende,
der tumle sig i Vaabenleg
og Sporen veed at spænde.
Giv den din Kansler, om Du vil,
hans Skuldre er jo vante til
at bære Dagens Byrder.

Jeg synger efter Fuglevis,
naar Skovene sig grønner,
jeg synger ei for nogen Pris;
thi Sangen selv mig lønner.
Dog, tør jeg bede, Herre min,
lad af din Kjælders bedste Vin
et gyldent Maal mig skjænke.

Rask tømte han det gyldne Krus.
Fuld megen Tak I have!
O trefold lykkelige Hus,
hvor sligt er ringe Gave.
Lev frisk og fro og tænk paa mig
og takker Gud, saa varmt som jeg,
for denne Skjænk jer takker.

Cecil Rhodes

HAVDE Sindene ikke i saa høi en Grad været optagne af den græsk-tyrkiske Krig, vilde Forholdene i de sydafrikanske Lande være Dagens almindeligste Emne, og Cecil Rhodes, der har havt en saa stor Betydning for disse Landes Udvikling, og for Tiden er stævnet for en parlamentarisk Kommission i London, vilde være en af Øieblikkets mest omtalte Mænd.

I en meget ung Alder drog Rhodes, der er født 1853 i Bishop Stortford (England), til Sydafrika, hvor han snart blev Directeur for flere Diamantminer i Kimberley og samlede en stor Formue. Hans første større Foretagende var at forene Kimberley-Minerne til et stort Selskab; hvorefter han indvalgtes i Kapkoloniens Parlament. I Juli 1890 blev han Koloniens Minister for offentlige Arbeider og Premierminister. Det store Maal han har sat sig, er at samle alle Sydafrikas Lande lige op til Sambesi-Floden i et Statsforbund under britisk Flag, og utrættelig arbeidede han derpaa med sin Races kolde og hensynsløse Energi. Sydafrikas ældste Nybyggere, Portugiserne, behandlede han som de Indfødte med Foragt, derimod dristede han sig ikke til at planlægge en Ophævelse af de hollandske Boers Statsorganisation, men han skyede intet Middel for at tvinge Boer-Republikerne til at opgive deres Særstilling og tiltræde en sydafrikansk Union, der med Bibeholdelse af Selvstyre i den indre Forvaltning skulde danne et mægtigt Hele.

Sine omfattende Planer fulgte Rhodes uden at tage videre Hensyn til Hjemlandet, og man fulgte længe her hans Færd med mistænksomme Blikke, indtil Erhvervelsen af Matabeleland efter Rhodes Indtræden i det britisk-sydafrikanske Selskabs Bestyrelse og den uden Moderlandets Hjælp heldigt afsluttede Krig med Lobengula 1893 skaffede ham en bedre Position. I Begyndelsen af 1895 var Rhodes under et Besøg i London Gjenstand for megen Opmærksomhed, men næste Aar maatte han atter foretage den lange Reise til London for at konsolidere sin Stilling i Moderlandet efter Dr. Jamesons bekjendte Indfald i Transvaal. Han vendte uantastet tilbage til Afrika, men her havde man lagt hans Delagtighed i de transvaalske Uroligheder saa klart for Dagen, at han fandt sig foranlediget til at gaa af som Kapkoloniens Premierminister og snart efter ogsaa at træde ud af Bestyrelsen for the Chartered Company. Men han var derfor ikke uvirksom, og Sommeren 1896 anvendte han til at dæmpe en Opstand, der var brudt ud i Matabeleland.

Da han nu besluttede sig til atter at tage til London for personlig at virke for sin Sag, foranstaltede hans talrige Tilhængere store Ovationer for ham, saa hans Reise fra Matabeleland, der nu var døbt Rhodesia, til Kap fik Udseende af et Triumftog. I Port Elisabeth henpegede Rhodes

med Stolthed paa, at han havde forøget det britiske Rige med en Landstrækning af 2000 eng. Miles Længde og 1000 Miles Bredde, og i Kimberley, Hovedsædet for Diamanthandelen, kom han netop tidsnok til at overvære de Beers Mining Companys Møde, hvor Aarets Udbytte blev opgjort til 1½ Mill. £. Feiret som en Konge indskibede han sig den 6. Januar i Kapstaden for den 23. at lande i Tilbury, hvorfra han strax begav sig til London.

Allerede den 24. Januar besøgte Rhodes i London Præsidenten for the Chartered Company, Hertugen af Abercorn, og sin Ven og Forbundsfælle Dr. Jameson; den 26. havde han en længere Forhandling med Chamberlain, den engelske Statssekretær for Kolonierne. To Dage efter foreslog Chamberlain Underhuset atter at nedsætte en Kommission, der skulde undersøge Anledningen til og alle de nærmere Omstændigheder ved det bevæbnede Indfald i Transvaal, samt det sydafrikanske Selskabs Forhold. Fra flere Sider hævdedes det, at denne Sag allerede var tilstrækkelig behandlet saavel i London som i Afrika, men Chamberlain satte sit Forslag igjennem allerede den 29. Januar. Og af største Betydning er det, at denne Kommissions Nedsættelse ikke er rettet mod Cecil Rhodes og hans Folk, men snarest maa sees som en Trudsel mod den sydafrikanske Republik.

Chamberlains Udtalelser formede sig nærmest som en Tak til the Chartered Company, talrige Folkemøder have udtalt sig for en Udvidelse af engelsk Herredømme i Sydafrika, og Englændernes Stilling i Transvaal, hvor de som Uitlanders ere uden nogen som helst Indflydelse paa Styrelsen, betegnes som en enestaaende Skjændsel, der har givet Rhodes Anledning til under sine Forklaringer for Kommissionen at sammenligne dem med betrængte Kretensere, hvilke, han hævdede, man med lige saa god Ret kunde bringe Hjælp, som Grækenland kunde sende sine Tropper til den dem folkeretlig seet ganske uvedkommende Ø.

I Forbindelse hermed staaer det, at de to Boer-Republiker, den sydafrikanske Republik (Transvaal) og Orangefristaten have sluttet Forbund til fælles Forsvar og Samvirken, og at Regeringen i England for nylig har sendt 15000 Mand engelske Tropper til Kapkolonien. Det spændte Forhold, der længe har hersket mellem England og Sydafrika, synes saaledes at være naaet til en Krise, og Cecil Rhodes, der er blevet saa vidt forskjellig bedømt for sin hidtidige Virsomhed og nu atter er paa Vei til Kapstaden efter at have været Gjenstand for store Ovationer ved sin Afreise fra Southampton, vil da neppe have sagt sit sidste Ord.

Ap.

En Fortælling fra Sydafrika

Det er et lille Bind med en ganske almindelig, lidet tillokkende Titel, uden Kjærlighed i novellistisk Forstand, uden en Heltinde, uden nogensomhelst spændende Intrige, og dog har det i kort Tid reist Jorden rundt, udkommer stadigt i nye Oplag og er maaske bestemt til at danne et Dokument, om ikke et Mærkepunkt i de europæiske Racers Historie i den sydlige Del af det mørke Fastland. Det er altsaa en politisk Pjese? Aldeles ikke. Olive Schreiner, Forfatterinden til den lille Bog, har erfaret, hvor lidt der overfor Overmagt og Uret kan udrettes med politiske Skrifter, der jo kun henvende sig til Partipolitikere; hun har allerede for flere Aar siden i Forening med den frimodige Stadsadvokat Cronwrigt Schreiner udgivet et regelret Anklageskrift mod den priviligerede Udplyndring i Sydafrika, uden at forstyrre en Cecil Rhodes og andre Colonialhelte af nyeste Datum i deres Arbeide: kort efter Udgivelsen af det vægtige Skrift foretog Jameson og hans Fribyttere deres Indfald i Transvaal. Nu er hun bleven klogere og har valgt Fortællingens Form; denne Gang har hun opnaaet sin Hensigt, nu veed det engelske Publikum, hvad der foregaaer i Sydafrika. Den rene Sandhed vilde Ingen høre; tilsat en Dosis Digtning glider den lettere ned.

Olive Schreiner, den berømte Forfatterinde til Fortællingen „En Bondegaard i Sydafrika“, fortæller i „Peter Halket fra Maschonalandet“ en Tragedie, der i al sin antike Simpelhed indeholder et verdenshistorisk Billede.

Peter Halket, som staaer i det sydafrikanske Selskabs Tjeneste, befinder sig en bælgmørk Nat muttersene paa en Høi i Maschonalandet; han har antændt et mægtigt Baal, da Østenvinden trænger gjennem Marv og Ben. Med elleve Kammerater er han draget ud for at hente Proviant til den nærliggende Leir, men er kommen bort fra sine Ledsagere og har ikke kunnet finde dem igjen. Fra Kl. 8. om Morgenen har han ikke nydt Noget, han tør knap engang imellem tage en Slurk af den daarlige Brændevin han har i sin Flaske. Han maa vaage hele Natten, thi selv om der ikke er Noget at frygte fra de Indfødtes Side — han har jo selv været med til at ødelægge deres Kraaler i tredive (engl.) Miles Omkreds, opbrænde deres Levnetsmidler og jage selve de Indfødte paa Flugt med Maximkanoner! — maa han dog forberede sig paa at gjøre Bekjendtskab med Løver; lykkes det ham at holde sig vaagen og vedligeholde Ilden hele Natten igjennem, saa har han heller ikke Noget at frygte af Ørkenens Konge.

Han er et ganske ungt Menneske, slankt bygget, med vandblaa Øine, men fremtrædende Hage og energiske Læber. Over den underste Del af

Ansigtet er spredt nogle bløde Haar. For første Gang i sit Liv er han rigtigt alene, for første Gang ude i det uendelige sydafrikanske Landskab alene med Nattens lydløse Stilhed og sine Tanker. Mørke Anelser gjennemfare ham. Forventningen om noget Ubestemt, Uhørt paatvinger sig ham. Han lytter spændt ved ethvert Suk af Østenvinden og løfter uvilkaarligt det ladte Gevær; han længes efter Lyden af et levende Væsen, selv om det kun var en Shakal. Men Stilheden bliver dybere og dybere — og han er alene med sine Tanker, som han aldrig har været det før. Han har fra Barndommen af yndet at leve i og med sin nærmeste Omgivelse, har ladet Indtrykket af Tingene virke umiddelbart paa sig og tabe sig igjen; idag har han igjen for første Gang igjen Tid og Stemning for sine Tanker, og de komme i usædvanlig Mængde og slutte sig sammen til stærke Kjæder. Han seer sin Moder i den hjemlige Landsby, hvordan hun staaer i Døren og om Aftenen modtager ham med Kys og aabne Arme; han mærker hendes Taarer paa sin Kind, for han har skulket af Skole og tilbragt hele Dagen med at fiske og søge efter Fuglereder. Han seer Skolen, den forhadte, hvor han mangen en Eftermiddag maatte sidde over, medens Solen skinnede paa Billedet af den Korsfæstede, der med udstrakte Arme og bloddryppende Fødder hang over Døren. Han havde tidt tænkt paa sin Moder, men aldrig før havde han i Tankerne seet hende saa tydeligt som idag, og han grebes af en Længsel efter at have hende i sin Nærhed, ligesom dengang han var Barn og laa i sin lille Seng og ventede paa, at hun skulde komme og dække ham til.

Han stirrede ind i Ilden og fornyede sin Beslutning om at tjene rigtig mange Penge og bygge et stort Hus i Londons Westend og boe der sammen med hende. De tjente jo Allesammen en Mængde Penge i Sydafrika, Barney, Barnato, Rhodes, otti Millioner, hundredeogfemti Millioner, trehundrede Millioner, femhundrede Millioner — hvorfor saa ikke ogsaa han?! Han havde jo al Udsigt dertil. Naar han har udtjent som Frivillig, vil han faae et stort Stykke Land, og med Tiden vil Maschonaer og Matabeler miste al deres Jord, og det sydafrikanske Selskab vil udstede en Lov om, at de skal arbeide for de Hvide, og saa vil han, Peter Halkett, lade dem arbeide for sig og tjene Penge. Men sæt nu, det ikke vil gaa rigtigt? Saa stifter han et Aktieselskab under Navn af Peter Halket — Guld-, eller Peter Halket — Jernbjergværksselskab; han var ikke ganske paa det Rene med, hvordan Sagen skulde arrangeres, han vidste kun saameget, at han og andre Folk vilde faae Aktier, uden at betale for dem. Og en eller anden stor Mand i London vil ogsaa tage Aktier og heller ikke betale dem og saa bliver Selskabet oprettet. Naturligvis i London. Der vil de Folk, der ikke kjende Landet, kjøbe Aktierne; *disse* vil naturligvis betale, saadan omtrent 50 Lstr. pr. Aktie ved godt Marked. Og saa vil han, Peter Halket, sælge alle sine Aktier. Det var den store Hemmelighed, at sælge i rette Tid. Det var han paa det Rene med, det havde han hørt saa tidt! Ganske vist stod Aktiernes sidste Skjæbne ham ikke saa klar: hvad vil der blive af dem, naar Alle solgte? I værste Tilfælde kjøbte Staten dem; han havde tidt nok hørt de Andre sige, at Staten maatte gjøre det, saa og saa mange Lorder, Hertuger og Fyrster vare jo interesserede i Selskabet.

Klokken var et Kvarter til Tolv. Hans Ryg værkede, og han havde grumme gjerne lagt sig, men han maatte jo holde sig vaagen og passe Ilden. Altsaa stirrede han atter ind i Ilden, og Tankerne bleve uklare og taagede. Han var hjemme i Landsbyen og meiede med Maskinen, men istedetfor Korn var det Hoveder af Sorte, der faldt for Leen, og hans Moder saae paa ham, og han vilde forklare hende det og havde den ubehagelige Følelse, at han ikke rigtig vidste hvordan. Kroppen bøiede sig mere og mere forover, Øinene vare kun halvt aabne, Hænderne sank dybere og dybere ned. Da foer han pludselig op. Vinden havde lagt sig helt, og i den dybe Stilhed hørte han Skridt af nøgne Fødder, som kom opad Høien. Haarene reiste sig paa hans Hoved. Han greb fastere om Bøssen. Det isnede igjennem ham. Han knælede ned, i den Hensigt at fyre, saasnart Fjenden viste sig paa Bakkekammen. Men saa foer det ham gjennem Hovedet: sæt det var en Kammerat og ingen barfodet Fjende? Og i Dødsangst raabte han: „Hvem der?"

„God Ven", svarede en klar Stemme, og allerede viste den Fremmedes Skikkelse sig paa Toppen. En lang Lærredskittel hang løst om den slanke Krop. Hoved, Arme og Fødder vare ubedækkede. Han bar intet Vaaben. Peter Halket saae forbauset paa ham. „Er De alene?" spurgte han.

„Ja, jeg er alene."

„Faret vild?"

„Nei, jeg vilde kun spørge, om jeg ikke maatte sidde et Øieblik ved Ilden hos Dem."

Peter Halket følte sig vidunderlig beroliget overfor den Fremmede, der opgav Palæstina som sit Hjemsted. Al Frygt er forsvunden, han lægger ovenikjøbet Geværet fra sig. Den Fremmede afslaaer den ham tilbudte Flaske — til stor Forundring for Peter, da dens Indhold er det eneste, der holder Livet oppe i ham.

„Har De nogensinde fastet?" spurgte Peter.

„I fyrretyve Dage og fyrretyve Nætter", siger den Fremmede.

Gjæsten sidder ligeoverfor Peter, og denne lægger Mærke til hans Fødder.

„De har altsaa ogsaa været i Krig", siger han.

„Ved Gud, durk igjennem! De maa have lidt meget?"

„Det er saa længe siden", siger den Fremmede. Han minder Peter saa mærkværdigt om hans Barndom, om hans Moder, han føler sig saa uendelig vel i hans Nærhed og taler om det, der hele Tiden sysselsætter hans Tanker, om de sorte Oprøreres Nederdrægtighed og hvordan hans Capitain forstaaer at tumle dem.

„Har De hørt om Komedien i Buluwayo? Man lod de Sorte springe ned fra Træerne og saaledes hænge sig selv. Det smagte dem naturligvis ikke, men saa fik de et Skud Hagl i Ryggen, og saa sprang de alligevel. Jeg var ikke tilstede, har personlig heller ingen Sans for den Slags, men Kammerater, som var med, har fortalt mig det."

„Jeg var tilstede", sagde den Fremmede.

„Kjender De Cecil Rhodes?" spurgte Peter Halket. „Han er skrap mod de Sorte. Jeg trænger til Jord, ikke til Negere, det er hans Princip. Dengang han var Ministerpræsident i Capstaden, kunde han ikke sætte Alt igjennem, hvad han vilde, da han havde Mange imod sig; men her gjør han, hvad han vil, og vi maa ogsaa gjøre med de Sorte, hvad vi vil, og saadan er det korrekt."

„Peter Simon Halket", sagde den Fremmede — Peter var forbauset over at han vidste hans andet Navn, det han kun en enkelt Gang som Barn havde hørt af sin Moder — „hvem har givet Jer Ret til at behandle disse Mennesker efter eget Tykke?

„Hvem vil gjøre mange Ophævelser med dem, de sorte Oprørere?"

„Hvad er en Oprører?" spurgte den Fremmede.

„Hvilket Spørgsmaal! En Oprører er et Menneske, der reiser sig mod Konge og Fædreland. Negerne kæmpe mod det sydafrikanske Selskab."

Den Fremmede saae tankefuld ind i Ilden, saa sagde han:

„Jeg har seet et Land langt herfra. I det Land lever to forskjellige Nationer Side om Side. For henved tusinde Aar siden har den ene Nation underkuet den anden og siden den Tid boer de sammen. Nu søger den ene Nation at jage den anden, den Underkuede, ud af Landet. Er disse Folk Oprørere?"

„Ja", sagde Peter, „det kommer an paa, hvem de Folk er?"

„Man kalder den ene Nation Tyrkere, den anden Armeniere", sagde den Fremmede.

Peter Halket lukker Øine og Øren op — han har aldrig før hørt en saadan Tale, saa besynderlige Tanker. Og den Fremmede fortæller om de Grusomheder, som de Hvide af det sydafrikanske Selskab begaa mod de Sorte, hvordan de dræbe Mændene, hvorledes de behandle de unge Kvinder, og tilrane sig Landet — imod al Ret og Samvittighed. Og medens Natten skrider frem, flytter Peter Halket sig nærmere og nærmere hen til den Fremmede, indtil han tilsidst ligger for hans Fødder og Gjæstens Hænder hvile paa hans Hoved. Og da han fortæller om det store Selskab, der er det stærkeste i Verden og omfatter alle Mennesker: Kinesere, Tyrkere og Englændere, Buddhister, Muhammedanere, Atheister, Christne og Jøder, saa udbryder Soldaten:

„Optag mig i dit Selskab; jeg er træt af at tjene det sydafrikanske Selskab!"

Og den Fremmede paalægger ham at bringe den engelske Nation et Budskab, der ender i de Ord: „Du store Nation, hvor er det Sværd, der blev givet Dig, forat Du skulde uddele Retfærdighed og Naade blandt Folkene? Du har overgivet det til Mennesker, hvis hele Attraa er efter Guld, som tørste efter Rigdom, for hvem Mennesker og Sjæle ikke er Andet end Figurer i et Spil; Du har overgivet de Folk, der bleve betroede Dig, til Spekulanter og Spillere; dit Sværd, o store Nation, bliver anvendt til at grave Guld op af Jorden, ligesom Svinets Tryne gjennemroder Jorden efter Trøfler. Tag dit Sværd tilbage, o store Nation, men aftvæt det først, forat Intet skal blive klæbende derved af Guldet og Blodet og Smudset!"

Halket er bleven fundet af sine Kammerater; de have leiret sig ved den lille Flod under Træerne. Høit oppe i den blaa Luft, saa høit, at man knap kan se dem, flyve Gribbene mod Syd; thi der blev fyrretyve Kraaler ødelagte, og tohundrede Lig bedække Marken. Foran Capitainens Telt gaaer Halket op og ned i Solheden; han er dømt til at staa Vagt hele Dagen, til Straf fordi han lagde et godt Ord ind hos Capitainen for en saaret Neger, som man fandt skjult i en Hule, og ved samme Leilighed, til stor Forbauselse for alle sine Kammerater, udrettede en Del af det Budskab, den Fremmede havde givet ham. De ere Alle, ogsaa Capitainen, overbeviste om, at Halket paa Grund af den lange Faste og den uvante Ensomhed har taget Skade paa Forstanden. Men forat kurere ham, paalægger Capitainen ham hele Dagen at staa Vagt udenfor Teltet; næste Morgen skal han skyde den Sorte, der imidlertid er bunden fast til et Træ, som Spion.

Sent om Aftenen bliver Halket afløst. Han tager en Mundfuld af den Polenta, som hans Kammerater har kogt til ham, Resten kommer han i et Lommetørklæde, som han omhyggeligt sammenbunden tager paa Armen. I Midnattens Stilhed tager han de tunge Ridestøvler af, lister sig hen i Nærheden af Capitainens Telt, hvor Negeren hænger som død fast ved Træet, og efter et Par kraftige Snit ere Baandene løste. Han trykker den bedøvede Neger, der stirrer vantro paa ham, Tørklædet i Haanden og hvisker til ham, at han er fri og skal løbe sin Vei. Den Sorte har

endelig opfattet Situationen, og som et vildt Dyr smutter han gjennem Græs og Krat. Men de tørre Kviste rasler under hans Fødder, og Capitainen staaer allerede udenfor Teltet, med en Pistol i Haanden. Der opstaaer et almindeligt Røre, man hører et Skud falde. Alle tro, at Maschonaerne ere komne for at befri „Spionen". Da de komme hen til Træet, hvortil den Sorte var bunden, se de Halket ligge død paa Jorden; hans Hoved er vendt mod Teltets Indgang.

„Maschonaerne have skudt ham", hed det, „Capitainen har seet det."

Da Kammeraterne lagde ham paa hans Kappe, fandt de et ganske lille Saar under det venstre Bryst.

„Et Pistolskud", hviskede de og saae paa hinanden.

L. K.

Prinsesse Chimay

PRINSESSE CHIMAY

Vi bringe Billedet af Prinsesse Clara, Prinsesse Chimay, hvis Flugt og Skandaleproces i de sidste Maaneder har givet Læseverdenen og Sladderen rigeligt Stof Jorden over. Som man seer er Fyrstinden meget smuk, hvad der i Forbindelse med Faderen, Eber Wards 8 Millioner for syv Aar siden bevirkede hendes Giftermaal med Prins Josef Caraman-Chimay. Hun reiste efter Faderens Død til Europa med *sin* Stedmoder, lærte Fyrsten at kjende i Nizza og Paris, hvor hun 16 Aar gammel ægtede den 28aarige Mand. Fyrstinden med det rige askeblonde Haar, de straalende sorte Øine og den snehvide Teint var meget livslysten og, som rige Amerikanerinder ofte ere, rede til at nyde Livet uden smaalige Hensyn til Rygte. Fyrsten var paa sin Side en stilfærdig og kjedelig, men hensynsfuld Ægteherre, der dog interesserede sig langt mere for Jagten end for sin unge Kone. Ægteskabet blev snart ulykkeligt, og efter to Sønners Fødsel var Forholdet mellem Ægtefællerne kun rent officielt, ja knap nok det. Saa var det, at Fyrstinden i Efteraaret besøgte et stort Variétélekale, hvor Zigeuneren Rigo Jancsi musicerede i broget Dragt og med spillende Øine. Fyrstinden kom, saae og elskede. Elskede strax og lidenskabeligt. Zigeuneren havde selvfølgeligt ikke noget mod at gjenelske den rige, smukke Adelsdame, og begge reiste fra Ægtefælle og og Børn til London. Derfra flakkede de om paa Fastlandet, var i Wien, Budapest, Bayern, Italien og Sydfrankrig. Da Prinsessens Juveler var opbrugte, stod Parret tidt i Forlegenhed, men Fyrstinden afslog dog stedse de utallige Anmodninger fra Concertlokaler og Variétéer om at „optræde" mod store Honorarer.

Fyrst Chimay anlagde selvfølgelig Proces mod sin bortrømte Hustru, og er fornylig bleven skilt fra hende ved Retskjendelse. Rigo og Clara Ward reise paa Zigeunervis rundt omkring til Forbauselse for de rolige Mennesker, der træffer dette Eventyrpar paa deres Vei, — indtil Fyrstindens Kjærlighed maaske forandrer Gjenstand.

—r.

Tyrkiske Ordsprog om Kvinden

Man maa hellere bære et gloende Kul end passe paa en ung Pige.

Bedre at have en skaldet Mand til Ven end en haargylden Kvinde til Hustru.

Naar Brylluppet er forbi, danser Stokken.

For en Loppes Skyld brænder en Kvinde hele Tæppet.

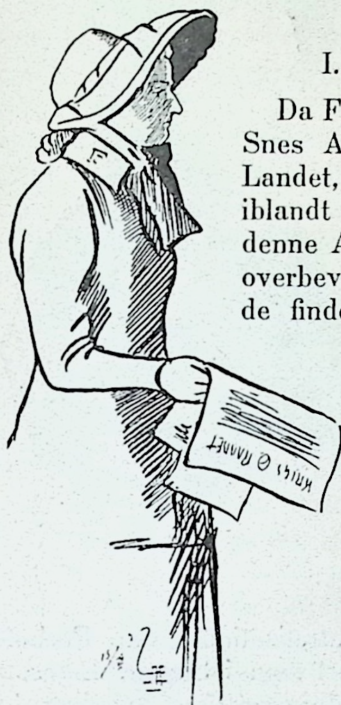

En Mand siger nitten, en Kvinde en mindre end tyve.

Frelsens Hær og dens Stifter

ILLUSTRATIONER AF ALFR. SCHMIDT OG K. HANSEN-REISTRUP

I.

Da Frelsens Hær for en halv Snes Aar siden kom her til Landet, var der Mange — deriblandt ogsaa Forfatteren af denne Artikel — der følte sig overbevist om, at den ikke ville finde nogen Indgang eller Udbredelse hos os. Dens hele ydre Apparat og demonstrative Optræden syntes strax at maatte udæske vor bekjendte nationale Lattermildhed. Og er der Noget, vi Danske er bange for, saa er det at blive til Latter. Man kunde ikke tænke sig vore gode, gemytlige Kjøbenhavnere trække i Uniformen og betræde Tribunen for at „vidne". Man kunde ikke tænke sig disse Optog igjennem Gaderne med Trommer og fuld Musik, hvormed Frelsens Hær søger at henlede Opmærksomheden paa sig midt i Londons og andre engelske Storstæders Millionmylder. Hvem vilde løbe en saadan Spidsrod. Der vilde blive Opløb, Politiet vilde forbyde det.

Man tog feil. Dels fordi man overvurderede Betydningen af den tradionelt fastslaaede danske Folketype med dens Frygt for alt udpræget og alvorligt, dels fordi man undervurderede den Seighed, hvormed Frelsens Hær arbeider, og den rent jesuitiske Smidighed, hvormed den forstaar at tilpasse sig til enhver Nations Behov, og som har sat den i Stand til at trænge frem i de forskjelligste Samfund og indenfor forskjellige Nationer og Verdensdele.

Ganske vist maatte den først gjennemgaa en haard Prøvetid. Hvem husker ikke endnu de stormende Scener, som Aften efter Aften gjentog sig i dens Mødesale med udæskende og latterliggjørende Bemærkninger fra Publikums Side, et Publikum, som havde indfundet sig for at more sig over „Forestillingen" og forstyrre den. Der faldt fra disse forargelige Scener med raa Afbrydelser og lidet sømmelig Skæmt et endnu grellere Lys over de i Forveien ikke saa lidt grelle Optrin paa Tribunen og ved Synderbænken, hvor de omvendte stod frem og vidnede.

Men, medens Grinet og Forfølgelsen forholdsvis snart blev trætte, holdt Frelsens Hær ud, og nu har den efter en halv Snes Aars Virksomhed tilkæmpet sig en anerkjendt Stilling. Man ler ikke længere ad den, man taler maaske ikke overdrevent meget om den, hvis man ikke netop har faaet en ny Pige gjennem Frelsens Hær, men man respekterer den som saa mangen anden Institution, hvis Formaal man vel ikke ganske kan sympatisere med, men som man dog ikke nægter en vis Agtelse.

Og selv om Sympathien med Formaalet og Hærens ydre Optræden kan være kneben nok, saa afvæbnes dog i hvert Fald Kritiken ganske ved en Erkjendelse af de gode borgerlige Egenskaber, som gjennemgaaende udmærke Hærens Medlemmer. De leve næsten uden Undtagelse fredeligt og skikkeligt, holde sig for sig selv og fornærme ingen. Bortset fra den Tid de lidt rigeligt anvende paa deres Møder, ere de gjennemgaaende arbeidssomme og ædruelige, to Egenskaber, som ingenlunde ere altfor udtalte i de Klasser af Samfundet, hvorfra de overveiende rekrutere sig. En saadan Appel fra borgerligt nyttige Egenskaber forfeiler aldrig sin Virkning hos gode Borgere.

Dertil kom, at paa en Tid, da vor hjemmefødte indre Mission mere og mere forspildte sin Kredit og gjorde sig upopulair ved sin Drømmesyge og sin grænseløse Anmasselse, kom den til at afgive en smigrende Sammenligningsbaggrund for Frelsens Hær, denne religieuse Sekt, hvis hele stilfærdige Arbeidsmaade uden at give den anden en Tøddel efter i Energi, syntes saa langt bedre i Samklang saavel med sande christelige som med humane Principer.

Saaledes er det gaaet til, at Frelsens Hær i Løbet af forholdsvis faa Aar har beseiret Modstanden, har vendt Spot og Uvillie til Sympathi og fundet delvis Anerkjendelse og Støtte hos Mange, som fra først af stillede sig fjendtlig til den. Og hvad mere er, man har vænnet sig til de fremtrædende Eiendommeligheder ved dens ydre Fremtræden, som man fra først af saa sig gal paa, saa at man næsten ikke mere lægger Mærke til dem. Anerkjendelsen gjælder som antydet langt mindre Frelserhærens religieuse Principper, som det udenforstaaende Publikum hverken kjender eller interesserer sig for, end den gjælder Retningens hele moralske Optræden og Færd.

Den Opgave den fortrinsvis har valgt sig, Omsorgen for Samfundets aller hjælpeløseste og ulykkeligste Individer, er saa lidet misundelsesværdig, at den billigvis ikke bør kunne vække Jalousi og tillige saa iøinefaldende samfundsnyttig, at man ikke kan nægte dem, der frivilligt paatage sig at hjælpe med til dens Løsning, en vis Taknemmelighed.

Det er et kolossalt Arbeide, Frelsens Hær i den forholdsvis korte Tid siden dens første Optræden hos os, har udført. Den tæller nu her i Danmark 87 Korps og 74 Yderposter foruden 16 sociale Stationer. Hver Aften holdes der Møde paa 92 Steder, og i Hovedstaden alene har den ni Mødesale, hvoraf et enkelt kan rumme 1,100 Mennesker. Frelsens Hær eier nu selv foruden sit Tempel, som General Booth indviede i Vinter, Hovedkvarteret i Frederiksberg Alle og desuden to andre Huse her i Kjøbenhavn. Den har i den sidste Tid været beskjæftiget med at bygge sig egne Lokaler i fem af vore Provinsbyer. Ikke at tale om, at den hvert Øieblik sætter nye Foretagender paa Benene og knytter nye filantropiske Virksomheder til de allerede bestaaende.

Men hvorfra kommer Midlerne til alt dette, vil man spørge? Frelsens Hær bestaaer jo ikke af Rigmænd. Det er overhovedet yderst sjeldent, at den har nogen Tilgang fra Samfundets velhavende og dannede Lag. Ja, man tør vel sige, at det vækker en Sensation naar en Capitain eller en Adjunkt gaaer hen og lader sig optage i Frelsens Hær. Hvorfra kommer da alle de Penge? Den maa jo støttes vældigt udenlands fra.

Lad os engang kaste et Blik paa Aarsregnskabet fra 1. Juli 1893 til samme Dato 94, saaledes som det er udarbeidet af Frelsens Hærs Hovedkvarter. Indtægten er her opført med 88,752 Kr. og den ubetinget største Post, der findes paa denne Konto skyldes Handelsdepartementet. Efterseer man det specielle Regnskab for dette, vil man see, at Salget af „Krigsraabet“ tillige med Bøger og Uniformer giver en meget betydelig Indtægt, som Frelsens Hær altsaa kan disponere over til Fremme for sine andre Formaal. Forsaavidt lever Hæren altsaa af sine egne Medlemmer og trækker ikke paa Andre — udover det som Gadesalget af Krigsraabet kan udbringe. Mange af de andre Indtægtsposter pege tilbage til den samme Kilde. Man maa jo nemlig vel erindre, at skjønt Frelsens Hær tæller mange tusinde Medlemmer her i Landet, saa er der ikke Andre, der skal leve af den, end Officiererne, der ganske offre sig for Arbeidet, og de fattige, som den hjælper, men rigtignok i den Forudsætning, at de i Løbet af kortest mulig Tid skal sættes i Stand til at hjælpe sig selv eller dog bidrage til deres eget Underhold.

Overhovedet er Frelsens Hær økonomisk bygget paa disse to Grundsætninger, at lade de Fattige hjælpe de Fattige og at udrette store Ting ved Hjælp af smaa Midler, og det er netop i saa Henseende, at man kan lære af Hæren.

For øvrigt ere Hærens Regnskaber, skjøndt deres Rigtighed er utvivlsom, ikke altid saa ganske lette at blive kloge paa for den Udenforstaaende paa Grund af de mange mærkelige Forhold i Hærens Administration og det eiendommelige Mellemregnskab mellem Over- og Underafdelinger.

En gjennemført Centralisation i alle Forhold er ledende i Alt, i Stort som i Smaat. Ligesom i en virkelig Hær alt dirigeres fra Hovedkvarteret, saaledes dirigeres Frelsens Hær, der nu tæller det meste af en Million Soldater, spredte over alle Dele af Jorden, fra Hovedkvarteret, *Queen Victoria Street* i London. Her modtages stadig Indberetninger fra de underordnede Hovedkvarterer rundt om i de forskjellige Lande, her sidder Generalstaben, der foretager Udnævnelser, Forfremmelser og Forflyttelser. Herfra udsendes uddannede Folk til Ledere og Administratorer af de forskjellige Korpser, og paa den Maade lykkes det at gjennemføre en Ensartethed over hele Linien, der ikke er større i den katolske Kirke.

I Virkeligheden indtager Booth da ogsaa en Paves Stilling, ja hans Magt er for saa vidt endnu større end dennes, som han selv har Stifterens Myndighed overfor det Samfund, han styrer, og ikke er indskrænket ved nogen Tradition eller noget Kardinalraad. Derimod er han omgivet af en Generalstab, hvis Medlemmer han selv har valgt.

Paa lignende Maade er der i de andre Lande et Hovedkvarter og en Generalstab, der har Overledelsen af de forskjellige Korps, og som afgiver sine Indberetninger til Hovedkvarteret i London. Ogsaa disse Generalstabe er udrustet med en udstrakt Myndighed overfor de underordnede Korps, der maa indbetale til dem. Det er charakteristisk at alle Leiemaal om de Lokaler, som Provinskorpsene benytte, afsluttes med Hovedkvarteret i Kjøbenhavn, hvor ikke mindre end 38 Mennesker ere fast beskjæftigede.

Den Mand, der har formaaet at skabe en saadan Bygning og indrette en saadan Administration, bærer utvivlsomt ikke med Urette sin Generalstitel; thi han er fra Naturens Haand udsty-

ret med et Feltherretalent, og hans Taktik har staaet sin Prøve paa en Valplads, der har strakt sig over alle Verdensdele.

Men Booth er mere end et administrativt Talent. Han er et af disse sjeldne Mennesker, der ganske er fyldt af en Ide og gjør sig til et med den. Ikke for Intet har han sat „Ild og Blod" som sit Valgsprog. Han er gjort af det Stof, hvoraf der i gamle Dage dannedes Apostle og Martyrer. Han er udrustet med den eiendommeligt beherskede Begeistring og kraftige Ensidighed, som af og til hos den angelsaxiske Race frembringer saa storstilede Resultater.

Enhver, der har hørt Booth tale blot een Gang, veed hvor lidt hans Maade at tale paa har tilfælles med det man her i Landet pleier at tænke paa ved geistlig Veltalenhed. Han deklamerer ikke, hæver og sænker ikke Stemmen med Forsæt, laver ingen Kunstpauser, gestikuler ikke. Men under Ordene, der jage afsted som Skyer paa en stormfuld Dag, føler man alligevel en stille, ulmende Glød, der, før man venter det, kan slaa ud i Flamme.

Hans Ord er saa jevne og dagligdags, der er ingen af dem, der er hentede langt borte — i det høieste fra Bibelen. Undertiden kan der komme et Anstrøg ligesom af noget Jovialt over hans Tale, naar han fortæller en eller anden Oplevelse lige ud af det daglige Liv; men Booth selv er ikke jovial. Det er kun den Form, han anvender for at faa Folk i tale, for at holde en Tilhører fast, en af de Masker hvoraf han har knyttet sit Net, der skal hente den store Fiskedræt.

Booths Aand er i Virkeligheden Bibelens, ikke ubetinget det nye Testamentes — der er til Trods for hans uomtvistelige bibelske Rettroenhed maaske fuldt saa meget af det gamle Testamente i ham. Dets Billedrigdom, dets storladne Fantasi synes for bestandig at have grebet ham og fastholdt ham ligesom i en Vision. Hans Tema er i Virkeligheden bestandig dette ene: Er Du frelst eller ikke? Det Emne, han uafladelig varierer, er altid det samme: idag er Naadens Tid.

Men, skjønt det gode gamle dogmatiske Helvede — Svovlsøen — aabenbart i ham har en af sine paalideligste Tilhængere, har hans Omvendelsesprædikener mærkværdig lidt tilfælles med visse hjemlige Helvedsprædikanters.

Booth vil ikke skræmme for ved Hjælp af Angsten at gjøre sig til Hersker over de opskræmmede Samvittigheder. For ham er dette truende Helvede kun en Paamindelse at bruge Tiden, før den Nat kommer, da Ingen kan arbeide. Han føler sig som Formanden paa en Redningsbaad, der hver Time gaar ud for at forsøge, om han dog kan redde nogle fra den rasende Sø.

Hans Horisont er for saa vidt snæver; men den er det nye Testamentes. Der er ingen moderne Tilsætninger, ingen Omforklaringer, ingen Forsøg paa at forsone Christendommen med den moderne Kultur. Det er en ganske ufilosofisk Christendoms-Opfattelse, der danner Grundlaget for hans Forkyndelse.

Dens Styrke ligger ad en anden Kant. Booth kjender Menneskene, som maaske kun den kjender dem, der har havt Leilighed til at gjøre deres Studier i deres mest forkomne og dybest sunkne Lag, og han seer paa dem uden Fordomme og uden Illusioner. Han har forstaaet, at det kan ikke nytte at ville byde disse Samfundets forskudte Religionens Trøst uden at man først har hjulpet dem til at føre en menneskeværdigere Tilværelse. Samaritanergjerningen bestaaer først i at løfte dem op og forbinde deres Saar, først naar det er skeet, kan der være Tale om at vinde dem for Frelsen. Det er ud fra denne Betragtning at Booth i sin Tid kom ind paa det sociale Spørgsmaal, idet han fortolkede Skriftens Ord om Menneskenes Søn, der er kommen for at søge det fortabte, saaledes at de fortabte i første Linie er Alle dem, der ved egen Skyld eller Verdens Uretfærdighed er blevne hjemløse i det jordiske Samfund. Det er dette, som skiller Booth og kans Virksomhed fra saa mange andre Bodsprædikanters, hvis Virksomhed ikke har sat sig dybere Spor i Historien.

Alfred Ipsen.

Olympia

ROMAN I FEM BØGER AF R. E. FRANCILLON

(34. Fortsættelse).

„Stakkels Pige, De maa være meget troskyldig. Men den anden unge Pige — hvor De maa hade hende? Og hvilken Idiot maa hun ikke være, naar hun ikke mærker, at han ikke elsker hende, og hvor lavttænkende, hvis hun ikke er et Fæ. Hvordan er De kommen til at elske ham saa høit, at De hellere vil miste ham end lade ham gjøre, hvad der er lavt og simpelt?"

„Hvor kan De spørge, Monsieur? Jeg er en fattig Pige, som De seer, uden nogen anden Ven end min kjære gamle Oscar. Jeg kunde hverken læse eller skrive, Monsieur, inden han lærte mig det — jeg tænkte ikke paa hvad der var Ret eller Uret. Jeg kunde kun danse og slaa Saltomortaler *voilà tout*. Monsieur, han faldt ned til mig lige fra Skyerne!"

„Han er naturligvis smuk?"

„Det veed jeg ikke — jeg veed blot, at han er helt forskjellig fra andre Mænd. De er smukkere, Monsieur; men han ligner mere en Mand."

„Det er en mærkelig Historie — men Gud være lovet, hvis der er een Mand, saaledes som De skildrer ham. Ligemeget, fordi jeg ikke troer det."

„Men De kjender ham ikke, Monsieur. Og desuden kan Mænd ikke se det Gode hos de Mænd, de kjender. Men da De aldrig faaer ham at se, vil De maaske tro, naar De hører fortælle om ham. Jeg var ganske alene med Oscar — jeg havde aldrig talt til en Ven. Han fortalte mig ikke, at jeg var smuk eller gjorde sig Umage for, at man skulde tale om mig i Forbindelse med ham. Han stod over mig, aa, saa høit; han er god og klog, og han underviste mig og skjændte paa mig. Jeg gjorde mig Umage for at lære Noget, for at han ikke skulde se saa dybt ned paa mig. Han lærte mig Alt, hvad jeg ikke vidste, Monsieur — Alt i hele Verden. Han fortalte mig om fremmede Lande, om Skibe og Bjørne. Han fik mig til at tænke paa, at man ikke skal slaa Saltomortaler lige til Ens Grav. Han vidste Alt, og kunde gjøre Alt — undtagen at danse — og jeg vidste Ingenting og kunde Ingenting. Han fik mig til at hade Alt, og gjorde mig saa elendig, Monsieur — og saa lykkelig!"

„Han er ældre end De?"

„Lidt. Og han har aldrig sagt en Løgn, ikke engang for Spøg, og han fik mig til at le indtil jeg brast i Graad."

„Ah! udbrød Olympia, idet hun pludselig forlod sin Sofa og begyndte at gaa op og ned ad Gulvet. „Og først var De vred, fordi han underviste Dem og skjændte paa Dem, og De hadede ham mere end nogen Anden, De kjendte, og De var krænket, fordi han ikke sagde Dem Komplimenter, og saa gjorde en Anden det, og De foretrak, at han ansaae Dem for slet og dum fremfor at Alverden ansaae Dem for god og klog, saalænge han beskjæftigede sig med Dem — saa vilde De lade ham sige hvad han lystede, saalænge han blot sagde det til Dem, og De skammede Dem over, at han saae ned paa Dem, og var stolt af, at han underviste Dem, og De vilde hellere sees ned paa af ham end sees op til af en Konge — og De vilde sætte Dem op imod ham blot for at kjende hans Overlegenhed. Og De vilde holde af Kunst eller — fremmede Lande, var det ikke saa? — blot fordi han gjorde det, og De vilde arbeide og være lykkelig, naar De blot fik et eneste rosende Ord — og det kalder De at være forelsket; gjør De ikke? Og hvis det er Kjærlighed —"

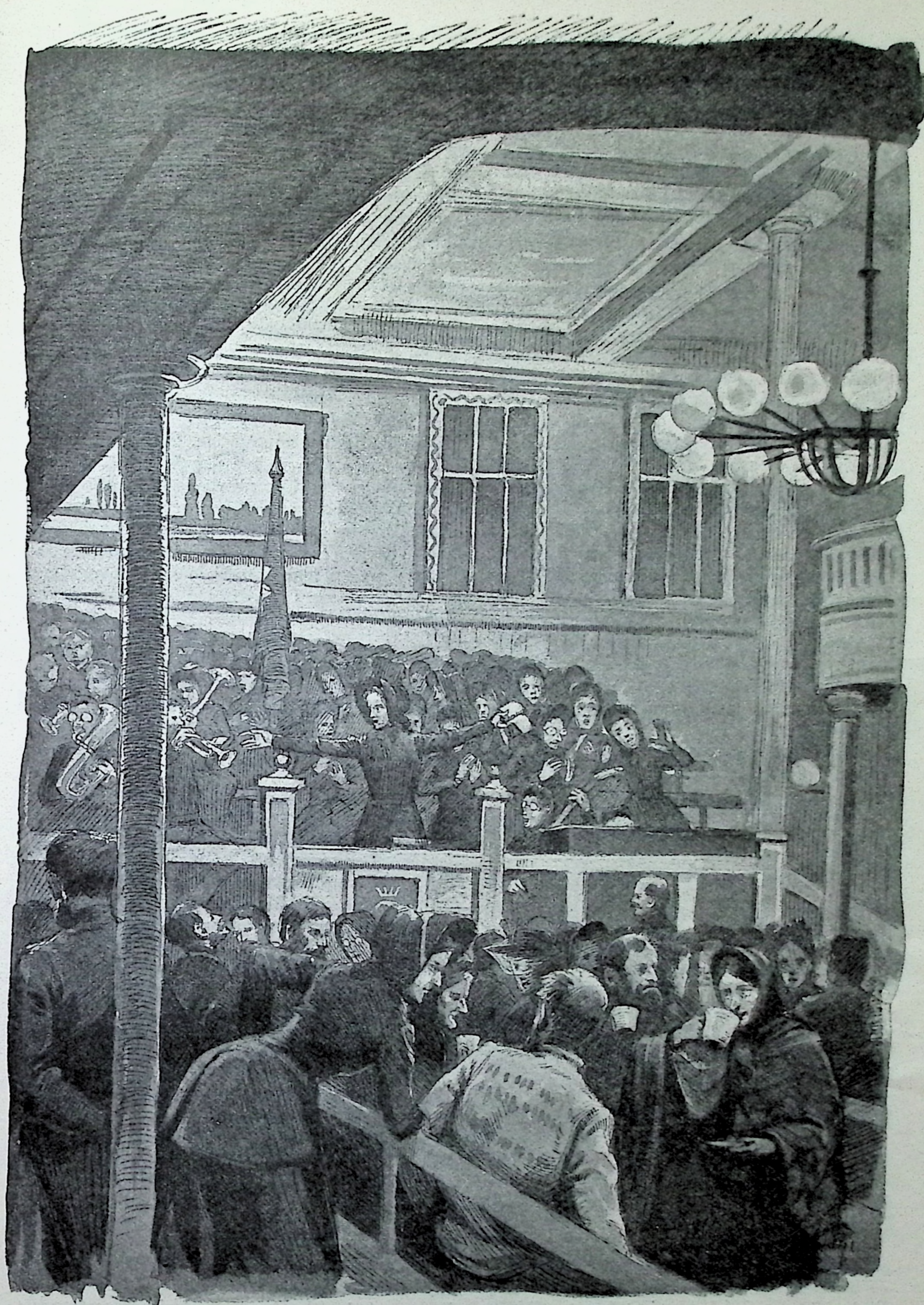
Det var hendes egen Historie, hun nys havde hørt med andre Ord. Det var en moralsk Ligning — hvad Ildfluens ubekjendte Elsker havde været for Ildfluen, det Samme havde Forsyth været for hende. Parallellen var saa fuldkommen, at der ikke var saameget som et Haars Forskjel. Hvis Ildfluen kaldte det Kjærlighed, hvilket Navn maatte hun saa give det? Hun vovede ikke at svare paa sit eget Spørgsmaal, men fortsatte uden at give Agt paa Ildfluens forbausede Blik.

„Ah, nu troer jeg mere paa Deres Helt — maaske kunde han hverken hjælpe sig selv eller Dem. Men jeg troer ikke paa den anden unge Pige. Hun er fattigere end han og trænger til hans Penge. Hun kan ikke være retskaffen — hun vilde aldrig være saa blind. Men De veed, hvordan man skal elske, det er tydeligt, og dersom han har lært Dem hvordan et Løfte maa holdes, selv om det dræber Dem, og De maa offre Deres Liv for hans Ære — det er hvad *jeg* kalder Kjærlighed, og —"

Pludselig studsede Olympia, altfor optagen af sine egne Tanker til at lægge Mærke til Ildfluens Bevægelser og med Blikket, som sædvanligt, speidende mod en usynlig Horisont, ved at mærke en blød Arm lægge sig om sit Liv og at høre det hastige, halvt hviskede Udbrud tæt ved sit Øre:

„Monsieur! De er ingen Mand — De er en ung Pige!"

Ildfluen kunde ikke vide, at en Mand aldrig kunde tale saaledes om Kjærlighed eller saa nøie tolke en ung Piges lønligste Følelser. Men hun følte det og gjennembrød den nu gjennemsigtige Skranke, som Olympias Forklædning dannede, for at hilse det Hjerte, der tolkede hendes eget. Hun tog Olympias Haand i begge sine og

ET MØDE I FRELSENS HÆR — ORIGINALTEGNING AF K. HANSEN-REISTRUP

saae op paa hende med et næsten triumferende Blik. Olymyia blev ildrød og var færdig at synke i Jorden af Skam. Men det var forsent at negte: hun var røbet.

„Ah!“ udbrød Ildfluen, da Olympia forgjæves søgte at fremstamme et *Nei*, „saa havde Oscar alligevel Ret!“

„For Guds Skyld, siig det ikke til Nogen — hvordan kunde De opdage det? Hvor jeg maa være en daarlig Skuespillerinde — hvordan kunde De vide det? De maa bevare min Hemmelighed — jeg kan ikke sige Dem hvorfor — men hvis De blot vidste Alt — jeg *maa* være en Mand nu — ja, jeg maa være det, og Ingen maa vide det.“

Ildfluen, som langtfra tænkte paa at røbe hende, saae med Beundring og Ærbødighed paa hende.

„De maa være en virkelig Dame“, sagde hun, temmelig ukonsekvent. „Jeg har aldrig før talt med en virkelig Dame. Men jeg er saa glad over, at De er en *Mademoiselle;* jeg vilde ønske, at vi kunde være Venner.“

Hun havde et saa fromt og ydmygt Udtryk, at Olympia, fritaget for Nødvendigheden af at maatte spille en Rolle, overtog Beskytterens Parti.

„Og vi vil være Venner“, sagde hnn, „saalænge som De bevarer min Hemmelighed. De er en god Pige — De er den virkelige Dame. De forstaaer at elske som en Dronning.“

„Men hvor De maa være retskaffen! Gaaer De altid klædt som Mand?“

„Altid. Nei, spørg ikke om mere; jeg hedder — sandelig om jeg ikke har glemt mit Navn. Ligemeget; Major Sullivan veed det; og naar han kommer, skal jeg skrive det ned. Men hvad hedder De?“

„Ildfluen. Veed De ikke det?“

„Jeg vil ikke kalde Dem Ildfluen. Hvad er Deres rigtige Navn?“

„Miséricorde.“

„Hvilket Navn! Det er ligesaa stygt som mit eget. Jeg kan ikke tale Fransk, jeg vil kalde Dem Cora. Aa, jeg er saa glad over, at De har opdaget mig; nu er jeg ikke længer alene. Nu vil jeg være dristig nok som Herre, og jeg vil have En at tale med og En at tage mig af. Nu begynder jeg at forstaa Tingene, og jeg skal sørge for, at De altid vedbliver at være den Dame, De er.“

„O, Mons — Mademoiselle —“

„Monsieur, om jeg maa bede, indtil De faaer mit Navn at vide. De har lovet, at De aldrig vil kalde mig Mademoiselle. Og nu, hvem er Han? Nu maa De fortælle mig det.“

Ildfluen fremtog undseelig en lille Medaillon af sin Kjole og lukkede den op. Olympia tog den og bar den hen til Lyset, saa at hun kunde se Portrætet, den indeholdt, idet hun tog Ildfluen med sig. Hun saae, og med et lille Udbrud lod hun Gerald Westwoods Portræt falde ud af sin Haand.

Først saae hun høist forbauset paa Ildfluen. Han, hendes Legekammerat, hvem hun altid havde elsket som en Broder men altid havde seet ned paa fra sin Alders og Naturs høiere Trin, skulde af en ung Pige, hvem hun end var, blive betragtet som Indbegrebet af Kløgt og Godhed — det var altfor utroligt. Paa samme Maade vilde en klogere Kvinde end Olympia undre sig over dennes Forhold til Forsyth. Men det var ikke Overraskelse, der fik hende til at stille sig op og presse Hælene mod Gulvet, som om hun vilde knuse Medaillonen. Gerald var virkelig en dobbelt Skurk. Han havde ikke alene været falsk imod hende men havde narret Ildfluen til at tro paa en Historie om foregiven Selvopoffrelse som Undskyldning for at forlade hende for at gifte sig med en rigere ung Pige. Det var allerede forekommet hende, at han havde udtalt Ordet „Selvopofrelse“ med en mærkelig Lethed, og nu vidste hun Grunden. Sullivan havde rigtignok sagt: „At elske den Fattige og gifte sig med den Rige — det er Verdens Gang.“ Hun kunde neppe tro det om Gerald, da hendes Fornuft overbeviste hende om hans Lavhed; men hun kunde ikke mistro sine egne Øine og Øren.

„Det er altsaa Manden med ‚det ædleste Hjerte‘, som De elsker høiere end nogen Anden i Verden?“

Ildfluen saae forbauset op ved den haanlige Tone, hvori det blev sagt.

„Og De troer Alt hvad han siger — hvert eneste Ord?“

„*Mon Dieu!* hvis han sagde, at jeg ikke elskede ham, det var det eneste, jeg ikke vilde tro. Jeg vilde tro det, hvis han sagde, at dette Bordtæppe er sort.“

„Og De troer ham, naar han siger, at — at den unge Pige, han skal giftes med, er fattig, og vilde giftes med ham, enten han saa vil eller ikke?“

„Hvorfor ikke? Selv om hun var rig og han fattig, maatte han gifte sig med hende, naar han havde givet sit Ord. Det er ham, der har sagt, at man ikke maa bryde sit Løfte, og derfor er det sandt.“

„Det er forfærdeligt! og Gerald —“

„Hvordan? De kjender hans Navn?“

„De sagde mig det nyligt. Jo, De gjorde — det slap Dem ud af Munden, uden at De vidste af det.“ Hun vilde ikke lade sig overraske for anden Gang. „Hvad vilde De gjøre, hvis det andet Fæ af en ung Pige gav ham hans Frihed tilbage?“

„O, Monsieur, jeg vilde blive ellevild af Glæde!“

„Ja — hvis han er saadan en Skat — kan De være vis paa, at hun aldrig vil gjøre det. De maa forberede Dem paa aldrig at se Gerald mere.“

„Det veed jeg jo? Har vi ikke forlængst talt derom? Aa, hvorfor taler De saa haardt?“

„Stakkels Pige, jeg taler saaledes, fordi jeg kjender Verden. Tak De Gud, at jeg traf Dem — at jeg nu veed, hvordan man skal opføre sig som Mand. Jeg har kun at spille en Skurks Rolle, og det vil jeg. Bevar Deres Tillid, men jeg skal nok sørge for, at De aldrig taler med nogen anden Mand end mig.“

„Det er godt“, sagde Ildfluen og saae bønfaldende op til hende, „jeg vil holde mig til Dem; jeg vil slet ikke tale med nogen Anden end Dem og Oscar, nu da han er borte. *O Ciel*, hvad skal jeg gjøre! Der er Fader og Monsieur le Général, og jeg har ikke tænkt paa Aftensmaden.“

„Ligemeget, Cora“, sagde Olympia kjækt. „Jeg er ikke bange for saadanne Krystere, som Mændene ere. Jeg spurgte mig selv, hvorfor jeg følte mig som en Kryster i Mandsdragt, nu veed jeg Grunden.“

„*Mais*, Monsieur, De er en brav ung Pige!“

„Oho, Miss Miséricorde“, sagde Majoren, „har De gjort Haneben til min Ven Charley, hvad? Nu gjør De bedst i at gaa til Ro, min Gut; jeg er bange for, at vi, Joe og jeg, har holdt Dem oppe. De vil finde Deres Værelse ovenfor Trappen. Jeg skal se op til Dem imorgen tidlig og høre, hvad De synes om Deres Kvarter.“

Med et formanende Blik til Ildfluen løb Olympia op ad Trappen, uden at sige et Ord. Og saaledes endte den første Dag af hendes nye Liv som Mand.

FJERDE KAPITEL

Morgenen efter at det var aftalt, at Olympia, med sin Tantes Samtykke, skulde løbe bort med sin Fætter, gik Forsyth fra Beckfield til The Laurels for at give Undervisning, som sædvanligt. Han var bleven saa vant til disse daglige Besøg, at han aflagde dem som en Selvfølge, uden at tænke paa om han vilde savne dem, dersom de bleve afbrudte. Han vidste naturligvis, at Olympia før eller senere skulde giftes med sin Fætter, og at han maatte tage tilbage til London, naar det behagede hans Vært og Velynder — Lord Wendale talte virkelig hver Dag om at komme bort fra det dumme Dagdriverliv paa Beckfield. Men det var en gammel Historie. og imidlertid gled Dagene hen. Det var bleven høist behageligt, langt mere end han vidste af, at tage en Fridag fra Selvbetragtning og analysere og studere Dybden af en anden Natur. Han var alligevel ikke dømt til at gaa gjennem Livet uden at efterlade En, der kjendte ham blot som han virkelig ønskede at vise sig, inden hans sidste Time slog. Han tænkte ikke paa, om han vilde have skjænket Olympia saa megen Interesse, hvis hun ikke havde været en Fornyelse af det gamle Liv, han havde mistet, eller hvis hun ikke havde været saa smuk og hendes Stemme ikke saa velklingende.

Han havde naaet The Laurels, imødeseende en ny Formiddag med Arbeide og Samtale. Alt omkring Stedet var ganske som han havde forladt det den foregaaende Dag. Døren ud til Veien stod aaben, det pleiede den rigtignok ikke, men der var alligevel ikke noget mærkeligt i det. Men i Forstuen stødte han paa en Forsamling, hvad der var baade usædvanligt og mærkeligt.

Han dumpede, for første Gang, ned midt i en af disse Familiekonflikter, som, skjøndt yderst almindelige i The Laurels, dog hidtil aldrig havde fundet Sted overfor Øine og Øren, der ikke tilhørte Familien. Forsamlingen bestod af Mrs. Westwood, som talte med sin mest gjennemtrængende Røst; af Gerald, der hørte paa hende med rynket Pande og blussende Kinder; af Kapitainen, som trippede frem og tilbage med et Udtryk af utaalmodig Hjælpeløshed; og af en af Frøkenerne Penders — han kunde aldrig skjelne den Ene fra den Anden — som forvirret saae fra Gerald til sin Moder og fra Moderen til sin Stedfader. Han vilde lige til at gaa ud i Haven, forat afvente en bedre Leilighed, da Mrs. Westwood fik Øie paa ham og uden Indledning udbrød i en Tone, der var sammensat af Ærgrelse, Spot og Triumf —

„Naa, Mr. Forsyth — der har De Deres Olympia, hun er løbet bort med en irsk Major!“

„Moder!“ afbrød Gerald hende, „hvor tør — hvor kan Du sige noget saadant — som ikke er sandt? Og —“

„Og overfor Fremmede,“ brummede Kapitainen. „Caroline, Caroline, kan Du ikke beholde det hos Dig selv? Ved Jupiter, jeg vilde ønske, at jeg var bleven sendt til Hongkong, førend jeg blev født.“

„Gerald“, sagde Mrs. Westwood, uden at ændse sin Ægtefælles Afbrydelse. „Jeg formoder, at det er bleven Skik at sige til sin Moder, at hun lyver. Jeg har mine Grunde til at vide, hvad jeg tænker, og for at udtale det, til Fremmede og Ikke-Fremmede, og til Mr. Forsyth mere end til nogen Anden. Han veed hvorfor, og han har Ret til at faae det at vide.“ Hun brød af, mildnede sin Stemme og fortsatte derpaa:

„Jeg antager ikke at han, eller Nogen, har Lyst til at give en irsk Major tyvetusinde Pund, naar der gives honnette unge Piger i Verden“, og hun saae paa Marian ligesom for at tilveiebringe en Forbindelse mellem hende og den rige Fremmede, „som tyvetusind Gange mere fortjener Tyvetusinde, skjøndt det er mig, der siger det, og mere til. De, som fortjener dem, burde have dem, siger jeg; og de, som ikke fortjener dem, burde ikke have dem, Det kommer der ud af at tage sig af disse sorte Faars Døttre: de

æder Ens Brød og drikker Ens The og Kaffe, og saa løber de bort med irske Majorer."

„Men — Du vilde jo ikke have, at hun skulde vide et Ord om Pengene", sagde Kapitainen. „Vil Du gjøre mig gal, Caroline?"

„Hvem siger, at hun vidste Noget, John? Det er disse irske Majorer, som kan snuse Alting op, hvad De veed, naar En har en Mand, der vilde drikke og ryge med en Skorstensfeier."

„Hvad er det for Snak, Caroline? Jeg har aldrig i mit Liv drukket med en Skorstensfeier."

„Moder", sagde Gerald, mere roligt, „jeg forstaaer ikke et Ord af det, Du siger, undtagen at Du beskylder Olympia for at gjøre Noget, som jeg veed ikke er sandt — ikke kan være sandt. Jeg vilde før tro, at hun laa i Lyke-Dammen."

„Du er forblændet. Jeg hader Forblændelse. Jeg er overbevist om, at Du ikke vilde have troet det, selv om Du med dine egne Øine havde seet hende løbe bort. Du vil maaske sige, at Pigebarnet er i Kjælderen eller paa Pulterkammeret, og at jeg har sat hende der. Du vil maaske sige, at hun igaar spiste tilmiddag sammen med os Andre. Du vil maaske ogsaa benegte, at man har seet Manden kysse hende paa den brede Vei, hvad der viser, at det ikke var første Gang, de mødtes der, og hvad det virkelig betyder at komme hertil fire Gange om Aaret for at hverve. Maaske —"

„Det undrer mig, at Du vil høre paa Alt, hvad de sludrer om her i denne Rotterede. Jeg vil ikke tro —"

„Naar Du ikke troer, hvad Folk siger de har seet, det er at tro ilde om Folk, og jeg hader at tro ilde om Folk. Og derfor vil Du maaske sige, at han ikke har leiet Pigots Gig og er kjørt strax efter at vi savnede Olympia? Du vil maaske sige, at hendes Kam og Børste heller ikke er borte, og at din Fader ikke er enig med mig?"

„Jeg vil blot benegte een Ting, Moder, til Trods for al Sladder i Gressford: og det er, at hun er løbet bort med Major Sullivan eller vilde røre ved den Fyr med Enden af sin Lillefinger. Jeg kjender hende og det gjør Du ikke; og dersom hun er løbet bort, som jeg antager hun er, kan jeg tænke mig hvorhen, som jeg har sagt Dig for længesiden. Du veed, hvor selvraadig hun er; og hun har havt en Plan —"

„Sniksnak, hendes Plan var en Major, da hun ikke kunde faae en Lord. Det er Altsammen din Faders Skyld, skjøndt — det er ialtfald een Trøst: Ingen kan sige, at det er min. Jeg vasker mine Hænder og giver hende en god Dag og ønsker hende tillykke med sin Major. Nede i Byen fortalte de, at han sover i sine snavsede Støvler og spiser med Kniven. Det er væmmeligt, siger jeg; og jeg kalder Olympia en snavs Tøs — en snavs Tøs, det er det rette Ord."

„Aa, Fader, siig, at Du ikke troer Noget saa idiotisk! Du kjender Olympia — Du kjender denne Sullivan — er det sandsynligt? Er det muligt?"

„Jeg veed mere end Du veed, min Dreng. Det er ikke alene sandsynligt — det er sandt."

„Seer Du!" sagde Mrs. Westwood triumferende. „Din Fader har af og til Ret, naar han er enig med mig; og der er vist Ingen, der bedre end han veed, hvordan denne Major har faaet Nys om —"

„Mr. Forsyth", afbrød Gerald hende. „De kjender ogsaa Olympia, og maaske bedst af os Allesammen. Troer De, at hun — jeg kan ikke faae det Ord over mine Læber."

Forsyth, som havde hørt paa alt dette uden at sige et Ord, saae adspredt paa ham.

„Som Moder, saa Datter", sagde han bittert. „Der var engang en anden Gerald Westwood, og en anden Major Sullivan, og en anden — Jo, det er Altsammen sandt."

Han bøiede Hovedet og forlod The Laurels.

Naturligvis var det Altsammen sandt for ham, der havde levet hele sit Liv om igjen, Trin for Trin, fra først til sidst. Det var sandt, fordi hendes Navn var Olympia, og fordi hendes Liv havde været knyttet til hans eget.

Naturligvis var han tilbøielig til at tro det værste. En Drøm om umulig Lykke kan, som vi Alle veed, kun ende paa een Maade: den værste. Det havde seet ud til, at en ny Vaar efterhaanden var skudt op mellem ham og hans Livs nære Vinter. Det forjættede ham den bedste Del af Fortiden og dulgte Resten. Saa strøg Nattefrosten pludselig henover den smilende Eftervaar. Han havde mistet den eneste Hvileplads, hans Hjerte kunde haabe at finde.

En saadan Opdagelse var neppe til at bære. Der var ingen Grund til at give Navn til denne Lidenskab, der saa uventet havde grebet ham. I hans Alder, og med hans Natur, siger en Mand ikke „jeg elsker", men „jeg lever". Kjærligheden er en Del af Livet for de Unge, men for en Mand som ham er det selve Livet. Han hadede og foragtede sig selv, at det skulde være saa, uden Tanke paa, hvordan det vilde ende. Han følte tydeligt den Skranke af Modsætninger, der laa mellem ham og hende; og dersom man havde anmodet ham om en Liste over hendes Feil, vilde han ikke have taget Noget fra eller glattet over den Fortegnelse, han havde opstillet den foregaaende Dag. Var det muligt, at det ikke var længere siden? Og nu var han bleven nødt til at tilføie ubekjendte og uventede Feil, som han ikke vovede at tænke paa.

(Fortsættes.)

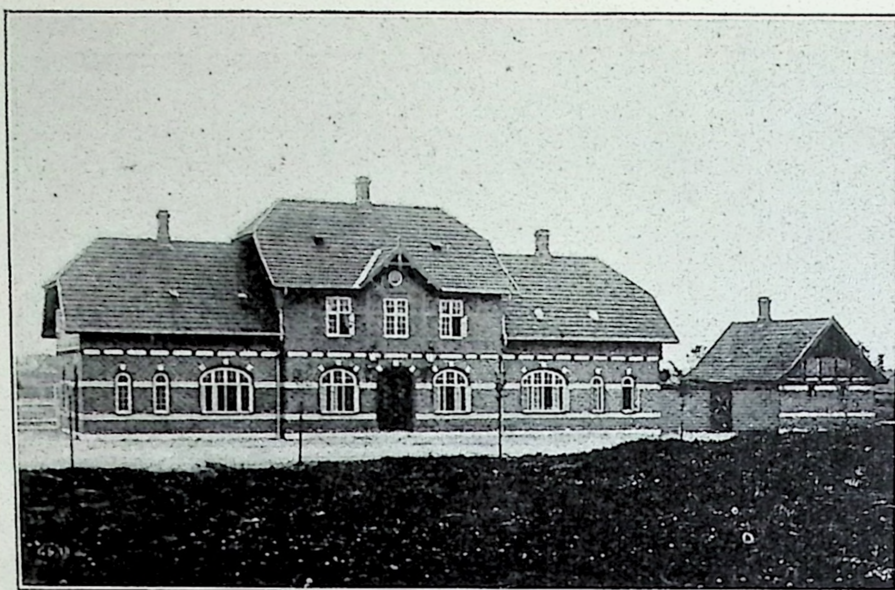
FREDERIKSVÆRK

Hillerød—Frederiksværk

SØNDAG den 30. Mai var der stor Festlighed i Frederiksværk paa det derværende Hotel, hvor Autoriteter, Presse og Borgere indviede den nye Bane Hillerød—Frederiksværk. Det er en meget stor Forandring, naar man sammenligner Jernbanenettet her i Landet nu med det for blot 10—15 Aar siden. Danmarkskortet kommer snart til at minde om England og Centraleuropa, hvor Byer og Floder synes at drukne i Skinnernes utallige gordiske Knuder. Paa den ene Side kan det ikke negtes, at Samfærdselstrangen er stor og i stærk Stigen herhjemme; vor lille beskaarne Jordlod maa jo drives efter alle Kulturens Regler for at føde sine Folk. Men dernæst spørger man sig selv, hvert Øieblik man hører om den eller den nye Jernbane, om der nu ogsaa altid har været reist og vraget tilbørligt, inden en ny Linie blev anlagt. Et lige saa stort Samler-Raseri som Skoledrengens overfor Frimærker har i Aaringer grebet Rigsdagsmanden overfor Baner. Som Tivolis nye Billedbog udtrykker sig under et Billede af Fjerkræudstillling: „En Rigsdagsmand, der kommer hjem med en Bane, er ikke saa stolt som denne Hane". Maatte Raisonementet i mange Tilfælde blot ikke være dette: „Gaaer det galt, Herregud, saa tager Staten den!" Thi det er vist tilsidst ikke den bedste Økonomi.

Den nye Frederiksværkbane er $3,_{05}$ Mil lang og gaaer fra Hillerød mod Vest med svag sydlig Retning sønden om Arresø og derpaa Nordnordvest op til Frederiksværk. Som paa alle Privatbanerne er der lovlig mange Stationer paa denne, nemlig de sex: Frerslev, Harløse, Skævinge, Grimstrup, Ølsted og Kregome. Naa, for hvem der har reist paa Odense—Bogense- og Odense—Svendborgbanen, er dette for Intet at regne.

Det er et rigt Opland, Banen gaaer igjennem, og i disse Egne har der utvivlsomt været Trang til lettere Kommunikation. Hillerød vil drage meget af Frederikssunds Handel til sig, særligt da Transit til Hovedstaden. Og hvor meget Banen

STATIONEN I HILLERØD

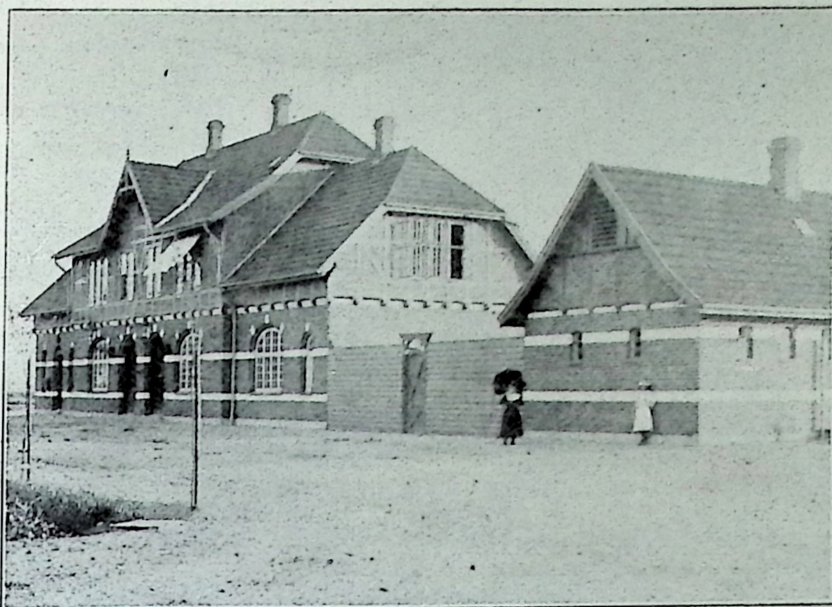
betyder for Frederiksværk, der laa næsten ligesaa godt gjemt som Nykjøbing ovre bag Fjorden, forstaaer sig. Naar nogen Tid er gaaet vil der desuden komme en livlig Strøm af Søndagsgjæster eller stabilere Gjæster til Byen fra Kjøbenhavn, saa smukt og fredeligt er der i den lille Afkrog, der nu er draget ind under Sommerferiens „Liggen paa Landet“, saa tiltrækkende en Tur frembyder selve Veien derop.

Ved den første Holdeplads, Frerslev, skærer Banen sig lige gjennem Randen af det smukke Frerslev Hegn, hvor Øxen har blottet en lang Række slanke hvidstammede Graner, som flankere Banen tilvenstre, medens der tilhøire er Udsigt til den blinkende Arresø i det Fjerne. Gjennem venlige, flade Marker kommer man til den større Bondeby Skævinge, hvis smukke Kirke sees tæt ved Stationen. Den er bygget af kløvet Kampesten i Rundbuestil, og var meget omtalt i 1889, da der blev fundet en Del gamle Kalkmalerier derinde, blandt andet et Billede af Holger Danske og Sultanen. Snart efter kommer man Arresøen paa en Fjerdingvei nær og faaer et ganske godt Begreb om Danmarks største Indsø; desværre mangler den aldeles den milde blaa Farve, der gjør de andre nordsjællandske Søer saa tiltrækkende og livlige. Arresø er svagt gullig, hvad enten det nu skyldes Alger eller leret Havbund. Her tæt ved ligger Kregome, hvis Navn er ganske mærkeligt. I gamle Dage stavedes det Krækhom eller Cræhhøm, nu Kregome, men det udtales ikke desto mindre Kræjme eller Kræme! Ved denne By stod fordum Slottet Dronningholm, som Valdemar Seir skal have bygget til Dronning Dagmars Ære; Voldstedet var endnu til at skimte i Aarhundredets Midte; men nu er det ganske udjevnet.

Idet Toget kommer til Frederiksværk, løber det et Stykke langs med Fjorden, saa tæt at Skinnerne ere lagte i Sandet, og skærer sig gjennem en Række steile Høie, hvis gule, brudte Sider reise sig lige op for Kupévinduerne. Saa ligger „Handelspladsen“ Frederiksværk lige for os, ret forskjellig fra andre danske Provinsbyer. Lunt gjemt bag Bakkerne mod Øst ligger spredte de smaa rødteglede Huse, skilte ved grønne Belter af gamle Træer. Rundt om strækker der sig tilrøgede Fabriksskorstene i Veiret. Inde i Byen er der som i alle Smaastæder grimme og pæne Huse imellem hinanden, daarlig eller slet ingen Brolægning, barbenede Smaadrenge, nu og da en „kjøbstadklædt“ Herre og af og til et lille lystigt Glimt af en undseelig lys Damekjole. Venligt er der nede ved Aabroen og næsten stilfuldt ved Frederiksværkhotellets gamle Bygning med den dystre Allé foran. Bagved Byen ligger Arresødal, et gammelt Stormandshus med smukke Skove og Udsigtsbakker, hvor man samtidigt seer Issefjord og Arresø og Halsnæs derimellem.

Navnet Frederiksværk er ikke halvandethundrede Aar gammelt og selve Byen ikke stort ældre. Da Tilløbene fra Arresø med Tiden vare blevne stoppede, baade det til Kattegat og det til Roskildefjorden (Arresø udgjorde iøvrigt i ikke sene Tider en Arm af Havet), lod Frederik den IV Arresøkanalen til Roskildefjord grave i Aarene 1717—19 af danske Soldater, der efter Traditionen skal være blevne hjulpne af svenske Krigsfanger. 1727 byggede Overlandbygmester Joh. Krieger en Agatslibemølle ved denne Kanal, men Møllen nedlagdes inden mange Aar. Samme Skjæbne fik Etienne de Peyremberts Kanonværk fra 1751. Men 1758 traadte Krudtværket „Frederiksværk“ i Virksomhed under Eierne Etatsraad Fabricius og Kancelliraad Joh. Fr. Classen. Dette Etablissement, der bevirkede en lille Byes Opkomst, blev senere Statseiendom, og Byen nød meget godt af Arresødal, Joh. Fr. Classens Hovedgaard, der i lange Tider tilhørte det Classenske Fideikommis. Frederiksværk havde i 1801 505 Indbyggere og 1890 1098, Jernbanen vil sikkert bringe en hurtigere Væxt; hidtil har Byens Befolkning enten direkte eller indirekte været væsentligt knyttede til Fabriksvirksomheden, saaledes lever over 200 Mennesker af Maskinfabrikerne og Krudtværket; men herefterdags vil der jo aabne sig mange andre Virkeretninger.

Der sagdes ovenfor, at Frederiksværkbanen sikkert vilde have Betingelser som en Touristbane. En Betingelse herfor er nu rigtignok, at Banens Administration er paa Høide med Nutidens Krav, at blandt andet Forbindelsen med Statsbanerne passes, at der er Materiel og Personale nok etc. De Reisende, der Onsdag den 2. Juni benyttede Banen, modtog imidlertid et — lad os sige: noget ufærdigt Indtryk af dens Drift.

STATIONEN I FREDERIKSVÆRK

Da Passagererne, der vilde med Toget fra Hillerød $4,_{05}$, indfandt sig paa Hillerød Banegaard, fik de den Meddelelse, at foreløbigt kom de ikke afsted. Der var da skeet dette: Formiddagstoget fra Hillerød var naaet til Skævinge Station, hvor man gjorde et længere Ophold, da man havde opdaget, at der var koblet flere Vogne til Lokomotivet, end det formaaede at føre igjennem. Saa gav man sig til at rangere og opnaaede derved, at rangere det overanstrengte Lokomotiv ud af Sporet. Der sad man; og man fik sidde der i flere Timer, indtil der kom et Hjælpelokomotiv fra Frederiksværk og førte Passagererne til denne By — i Kreaturvogne, da der ikke var Vognmateriel nok, og de i Skævinge beroende Kupeer ikke kunde naae til Frederiksværk og saa til Statsbanen i Hillerød paa Grund af Tiden. Kl. $5,_{10}$ kom det forulykkede Tog til Hillerød, hvor Personalet var i feberagtig Bevægelse, og de Ventende, der skulde have været afsted $4,_{05}$ og bivakuerede paa bedste Maade, hilste Trænet med Glædesraab. Nogle havde taalmodigt fundet sig i Skjæbnen og seet sig om paa Arkitekt Holcks smukke Banegaard med Karnapper og Bindingsværk, men Andre havde havt sig en varm lille Dyst om Billetterne med Stationsforstander, Kapitain Neumann, der var meget nedslaaet. Glædesraabene forstummede imidlertid hurtigt, da Toget, der skulde ned til Statsbanerne, af en eller anden Grund blev endnu en halv Time borte. Endelig viste det sig igjen i Horisonten, og de Underordnede ved Banen kom paany i feberagtig Bevægelse og ud paa Skinnerne. En Reisende bemærkede ondskabsfuld — en saadan Sindsbevægelse kunde forklares — at de gik ned forat hjælpe Lokomotivet op ad Skraaningen ligefor. Da Passagererne var blevne bænkede og havde faaet et Kvarters Tid til at sætte sig tilrette, fløitedes der, og Lokomotivet begyndte — at rangere. Man rangerede Godsvogne med Passagererne hegtede til! Saa gled Toget endelig væk fra Hillerød, og Folk sendte fra Vinduerne en styg skraldende Latter efter Stationspersonalet. Man naaede virkelig til Frederiksværk den Aften — to Timer for sent.

I Kupeerne diskuteredes ivrigt Aarsagerne til Dagens mærkbare Hændelser, og en enkelt Oplysning bør ikke forbigaaes. „Der er", sagde en bekjendt Mand fra Frederiksværk, „skeet de mærkeligste Ansættelser ved denne Bane. Foruden Oberstlieutenant-Driftsbestyreren og Kapitain-Stationsforstanderen er der ialt — 4 Mand, der kan siges at være jernbanekyndige. Først den dygtige Stationsforstander i Frederiksværk og 1. Lokomotivfører, der i 14—15 Aar har tjent Statsbanerne. Dernæst 2. Lokomotivfører — han har i et Aar kjørt Tipvogn paa Kystbanen, og endelig en Underordnet paa en af „Konestationerne" (hvor Damerne klippe Billetter); han har ogsaa tidligere havt en Kone, der klippede Billetter".

Ret ondskabsfuldt det, men —.

C. Arctander.

I Aaret 3000

Tiden skrider hurtigt frem, men for de moderne Menneskers Utaalmodighed er den alligevel for sendrægtig. I det sidste Tiaar har vi allerede anticiperet det tyvende Aarhundrede og leve i det saakaldte *fin de siècle*, et Blad, som kaldte sig „Det tyvende Aarhundrede", er allerede gaaet ind, inden det endnu kunde sætte Aarstallet 1900 paa et af sine Numre.

Det tyvende Aarhundrede er altsaa allerede

PARTI FRA AAEN I FREDERIKSVÆRK

noget Gammelt, Dagligdags. Vi er med Bellamy ved Aaret 2000. Der gaves virkelig en Tid, da han og hans Ide begge vare nye; men det ligger allerede et Par Aarhundreder bag os. Oldgranskere og Præhistorikere kan beskjæftige sig med Bellamys Tid — nu er vi allerede ved Aar 3000, skriver Tretusinde. Og det uden Hexeri, kun ved Hjælp af Paolo Mantegazzas Dygtighed og Fantasi.*

Lad os følge den bekjendte Forfatter paa hans Drømmereise gjennem Verden i Aaret 3000 eller rettere det unge romerske Par, Paolo og Maria, der foretage deres Bryllupsreise. Men Paolo og Maria har jo, som de fortælle os, allerede været gifte i fem Aar. Gifte? — Ja, deri stikker just Humlen. I Jordens Forenede Stater med Hovedstaden Andropolis har de i det tredivte og enogtredivte Aarhundrede ganske eiendommelige Ægteskabslove, naturligvis uhyre fremskredne.

I Jordens Forenede Stater er man nemlig omhyggeligt betænkt paa at forhindre en altfor stor Forøgelse af Befolkningen og kun at have legemligt kraftige og aandeligt sunde Borgere. Enhver har Lov til at forlove sig eller, som det hedder hos Mantegazza, indgaa et Kjærlighedsægteskab, men de Gifte maa kun sørge for Slægtens Forøgelse, naar det „biologiske Senat“ i Andropolis efter nøie Undersøgelse giver sit Samtykke dertil. Som det synes findes der i Aaret 3000 kun et eneste saadant Senat i „Kosmien“, og da Jordens Indbyggerantal vel neppe vil være mindre end i Nutiden, kan Læseren let beregne, at der omtrent sluttes otte Millioner Ægteskaber om Aaret. Og nu tænke man sig, at alle disse Nygifte skal drage til Andropolis for at blive undersøgte! Hvem betaler Reisen, og hvordan kan det „biologiske Senat“ blive færdig med sine Undersøgelser?

Men trods disse Undersøgelser og Ægteskabsbevillinger og skjøndt Sundhedstilstanden i Almindelighed er meget god — der existerer ingen Apotheker mere og man kurerer udelukkende med Diæt, Lys, Elektricitet og Forandring af Opholdssted — fødes der dog af og til svage, sygelige og med skadelige fysiske og moralske Anlæg behæftede Børn, eftersom Lægerne undertiden tage feil ved Undersøgelsen af Ægteskabskandidaterne. Derfor maa de Nyfødte igjen undersøges af andre Læger paa deres legemlige Beskaffenhed og af Psychologer paa deres aandelige og moralske Anlæg. Viser et Barn sig nu befængt med en uhelbredelig Sygdom eller med forbrydersk Anlæg, saa bliver det, som Mante-

* L'anno 3000, sogno di Paolo Mantegazza. Milano 1897.

gazza saa smukt betegner det, *undertrykket*, inden det kan skade sig selv eller Andre. Og Undertrykkelsen foregaaer saa let og hurtigt! Den vordende Phthisiker, Rhachitiske eller Morder anbringes i en Retorte, Lægen trykker paa en Fjeder, og en Luftstrøm af 2000 Graders Varme forvandler ham øieblikkeligt til en Smule Aske. Forresten er man i Andropolis saa human ikke at foretage dette uden Samtykke af den Dødsdømtes Moder, Faderens Samtykke kræves kun, naar Moderen er død.

Men naar Børnene først heldigt er undgaaede Ilddøden, har de det langt bedre end det nittende Aarhundredes. Folkeskolen har kun tre Aargange, kun fem Undervisningsdage om Ugen og kun tre Undervisningstimer daglig. I Folkeskolen læres ikke Religion og i Mellemskolerne ingen gamle Sprog. Hvilken Fryd, at være Skoledreng i Kosmien!

Kvinderne turde føle sig noget mindre lykkelige, thi bortseet fra Indskrænkningen i deres Moderrettigheder er de ogsaa tilsidesatte paa andre Maader.

„Fra det nittende til det toogtyvende Aarhundrede“, fortæller Mantegazza, „stode næsten alle Livsstillinger aabne for Kvinden, der var kvindelige Læger, Sagførere, Ingenieurer o. s. v., og dette fremkaldte en yderst skarp Konkurrence mellem Mænd og Kvinder, evindelige huslige Stridigheder og Processer. Endnu værre var det, at den for Kvinden altfor anstrengende aandelige Beskjæftigelse i en uhyggelig Grad forøgede Antallet af Kvinde- og Nervesygdomme. Dette fremkaldte, omtrent i det treogtyvende Aarhundrede, en Reaktion og man forfaldt til det modsatte System, Kvinden hengav sig atter til Lediggang.“ Kvindespørgsmaalet er saaledes endnu ikke løst i det tredivte Aarhundrede, skjøndt der i Andropolis ogsaa gives kvindelige Lærere.

Med Socialdemokratiet er man bleven langt hurtigere færdig.

Den sidste store Krig fandt Sted i Begyndelsen af det tyvende Aarhundrede, den staaer altsaa saa at sige for Døren, I et Søslag ved Spezia fløi en Bagatel af tyve Panserskibe i Luften, og samtidig fandt et stort Feltslag Sted ved Paris. I begge Slag blev der dræbt ikke mindre end en Million Mennesker. Saa indtraadte den evige Fred mellem Staterne, men ikke indenfor dem. Socialister kæmpede med Konservative, Republikanere med Monarkister, men, som Mantegazza til vor Beroligelse drømmer, kun med Pen og Blæk. Endelig, under Leo XX.s, den sidste Paves, Pontificat, abdicerede Kongen af Italien til Fordel for den socialistiske Republik, og de øvrige Monarker fulgte hans Exempel.

Men man blev snart kjed af Socialismens Herredømme med dens Tyranni og mekaniske Ligemageri. En Verdenskongres af Sociologer og Biologer — vi veed ikke, hvorfra den tog sit Mandat og sin Magt -- traadte sammen, afskaffede Socialismen og oprettede Jordens Forenede Stater. Istedetfor af de dumme Flertal styres Verden nu af de vise og ærlige Minoriteter.

Men den gyldne Tidsalder er endnu ikke oprunden i det tredivte Aarhundrede, og uagtet sex Timers Arbeidsdagen er indført, skorter det dog ikke paa Fattige og Ulykkelige. Der er gjort adskillige overflødige Opfindelser, men det er endnu ikke lykkedes at forebygge Oversvømmelser og andre Kalamiteter. Og selv Mantegazza indrømmer, at det ved de politiske Valg ikke altid er de Kløgtigste og Bedste, der vælges.

Politi og Gensdarmer existerer ikke, og som det lader til, heller ingen Dommere, men kun en Slags Lynchjustits. En Dreng, der har stjaalet en Appelsin, sendes af syv Borgere, der improvisere en Standret paa Gaden, i et Par Dage til et Forbedringshus, hvor ogsaa Røvere og Mordere holdes indespærrede i nogle Uger, høist i et Par Maaneder. Der beviser man dem, at Rov, Mord og Tyveri ikke alene er Forbrydelser men ogsaa lidet indbringende Forretninger. Hvorledes man beviser dem det, meddeler Mantegazza os desværre ikke. Men han siger, at med Løsladelsen ophører Straffen ikke. Enhver Forbryder maa bære et Mærke i Knaphullet, et Slags negativ Orden, forat man kan vogte sig for ham, Tyven et gult, Morderen et rødt Baand, og det tages først af ham, naar han igjen er bleven en hæderlig Borger. Tilbagefaldne, som dog ere sjeldne, da det kun kan være Personer, der paa Grund af urigtig Diagnose ikke strax efter Fødselen kom i den til 2000 Grader ophedede Retorte, saadanne Tilbagefaldne straffes med det dobbelte Antal Arrestdage og blive derefter dekorerede med to Ordensbaand.

Fra anden Side hører jeg imidlertid, hvad der turde være Mantegazza ubekjendt, at saadanne Dekorerede stundom strax efter Løsladelsen kaste Ordensbaandet bort og saa spanke om med tomt Knaphul ligesom de bedste Borgere i Andropolis.

Mantegazza meddeler os tillige, hvad der den 26. April 3000 opføres i de 28 Theatre i Andropolis: i Theatret for den klassiske Tragedie en Oversættelse af „Hamlet“; i „Pangloss“, som kun besøges af lærde Folk, gives „Oedipus“ af Sofokles og en fransk Pochade fra det nittende Aarhundrede, begge i Originalsproget. Fra to Operascener kan man høre Musik af Mozart, Bellini, Wagner og en andropolitansk Komponist Soari. I et halvt Dusin Theatre gives populærnaturvidenskabelige Forestillinger. I det øvrige halvandet Dusin Theatre hersker Farcen. Udstyrelsesstykket og Balletten, Akrobater og andre Artister, Skjønhedens Theater annoncerer levende Billeder „med hundrede af de allerskjønneste unge Piger“, i Terpsichore-Theatret optræder ovenikjøbet 200 sorte og 300 hvide Danserinder, Alle

unge og smukke; i Atleththeatret finder en Væddekamp Sted, ved hvilken der kan vindes 10,000 Lire, o. s. v.

Som man seer, er det ikke den høie og ædle Kunst, der dyrkes i Andropolis, og hvad der bydes i Theatrene taler ikke til Fordel for Andropolitanernes Opdragelse og Dannelse. Det trøster os ikke, at der ved hver Plads er anbragt sex Traade, ved hvis Hjælp man efter Behag kan forstærke eller dæmpe Nydelsen af det man seer, hører, lugter eller smager i Theatret. At hele Dannelsesniveauet er sunket i de sidste tusinde Aar slutter vi ogsaa deraf, at man, naar der skal gives Andropolitanerne et godt alvorligt Stykke, maa gaa tilbage til Shakespeare og Sofokles. Tidsrummet mellem Anno 1900 og 3000 synes ikke at have frembragt en eneste stor Digter.

Og naar vi vaagne op af Mantegazzas Drøm og resumere de medtagne Indtryk, saa kommer vi til det Resultat, at det alligevel er bedre at leve i Kjøbenhavn i Aaret 1897, end Anno 3000 i Hovedstaden i Jordens Forenede Stater, bedre i den barbariske Tid, som Mantegazza kalder den, da Alle og Enhver havde Lov at gifte sig i Ordets fulde Betydning, end i det fremskredne tredivte Aarhundrede, da man først efter overstaaet Examen fik Øvrighedens Tilladelse dertil og hvor Staten brændte de skrøbelige Pattebørn.

Hvis Mantegazza, som vi formoder, vilde forsone os med de trods Alt endnu saa mangelfulde Tilstande i Nutiden, saa har han opnaaet sin Hensigt.

M. L.

Kjøbenhavns Indbyggerantal før og nu

Indbyggerantallet i Kjøbenhavn har — saa langt vi overhovedet kunne gaa tilbage i Tiden — været i jevn og stadig Stigning, om end til Tider Krig, Pest og ligende Ulykker selvfølgelig har bevirket en momentan Nedgang.

Om Kjøbenhavns Indbyggerantal i Middelalderen haves ingen paalidelige Meddelelser, men der er dog meget, der taler for, at Byen paa Grund af sin heldige Beliggenhed har været jevnt og godt befolket; først efter at Christopher af Bayern havde gjort Kjøbenhavn til Residensstad, tiltog Byens Befolkning mere og mere. Ifald Folketælling i hine Tider har fundet Sted, ere Oplysningerne herom gaaet tabt ved den store Ildebrand, der fra Onsdagen den 20. Oktober til Fredagen den 22. Oktober 1728 lagde store Partier af den gamle Bydel i Aske, og hvorved bl. A. det gamle Raadhus, og største Delen af dets ældgamle Arkiv, desværre blev et Rov for Luerne. Ved samme Leilighed nedbrændte 1700 Gaarde og Huse, og ikke mindre end 3700 Familier bleve husvilde og maatte flygte bort fra Byen for at tage midlertidigt Ophold hos Bønderne i Kjøbenhavns Omegn.

De første nogenlunde paalidelige Oylysninger, vi have om Kjøbenhavns Indbyggerantal, ere omtrent fra Slutningen af Christian den IV. Regjeringstid; ved den i Aaret 1645 efter Kongens Befaling foretagne Optælling af Hovedstadens samtlige Beboere, fandtes der, ifølge endnu opbevarede Optegnelser, cirka 20,000 Indbyggere, et efter Stadens forholdsvis ringe Udstrækning ganske antageligt Antal.

Men efterhaanden som nye Gader anlagdes og Stadens Grændser udvidedes, tiltog Indbyggerantallet, og allerede i Aaret 1769 var der efter Rasmus Nyerups: „Beskrivelse af Kjøbenhavn“ 70,495 Indvaanere i det egentlige Kjøbenhavn. I 1787 var Indbyggerantallet yderligere steget til 90,032.

Ved Aarhundredets Begyndelse — 1801 — blev det paalagt Rodemestrene at foranstalte en nøiagtig Optælling af Beboerne i hver enkelt Rode, og Resultatet af denne — vistnok den første fuldt paalidelige — Optælling udviste, at Kjøbenhavn da havde ialt 100,975 Indvaanere.

Siden da er Stadens Indbyggerantal næsten fordoblet $3^1/_2$ Gange.

I Aaret 1834 fandtes der ved Optællingen 119,292 Indbyggere, og Optællingen 1840 udviste et Antal af 120,819 Indbyggere, altsaa i Løbet af 6 Aar kun en Forøgelse af 1,527, men allerede i 1845 var der en betydelig Fremgang, idet Indbyggerantallet da steg til 126,787. I Perioden 1845—1850, i hvilken Krigsaarene faldt, findes den mindste Stigning i de sidste 50 Aar; i sidstnævnte Aar var Indbyggerantallet nemlig kun naaet 129,695. I 1855 var Indbyggerantallet, uagtet Koleraepidemien i 1853, tiltaget med næsten 14000, saa at der nu var 143,591 Indvaanere. I 1860 var Indbyggerantallet yderligere steget til 155,143. Krigen 1864 synes ikke i nævneværdig Grad at have berørt Kjøbenhavns Folkemængde, ialtfald udviste Folketællingen 1870 et Indbyggerantal af 181,291, eller en Tilvæxt i Løbet af 10 Aar paa ca. 26,000.

Udstillingsaaret 1872 danner et Mærkepunkt i Kjøbenhavns Udviklingshistorie, — Voldenes Fald, Terrainets Planering, de nye Gadeanlæg, Anlæggelsen af Ørstedsparken og Bebyggelsen af hele det store Terrain nord og øst for denne, kaldte en Hærskare af Arbeidere til Staden, — Folk, der efter Arbeidets Ophør befandt sig saa godt herinde, at de foretrak at forblive her. Selve

Udstillingsbygningen krævede ogsaa et stort Antal Arbeidere af alle Slags, og det uventet store Fremmedbesøg skaffede ikke alene Byen, men ogsaa dens talrige Næringsdrivende stærkt forøgede Indtægter. I Aaret 1877, da Byen nogenlunde var kommen til Ro efter den foretagne Udvidelse, var Indbyggerantallet da ogsaa steget til 215,000, eller næsten 34,000 i Løbet af 7 Aar. Men allerede 3 Aar efter — 1880 — var Folkemængden yderligere tiltaget med mere end 19,000, saa at Kjøbenhavn i sidstnævnte Aar havde 234,850 Indbyggere, hvilket giver en Forøgelse af 53,559 Indbyggere i Tidsrummet 1870—1880. I Aaret 1885 var Indbyggerantallet steget med 45,204, saaat Stadens samlede Befolkning nu var 280,054. Femaaret 1885—90 (i denne Periode falder Udstillingsaaret 1888) bragte en Stigning af 32,805, altsaa nu 312,859 Indbyggere. Femaaret 1890—95 bragte atter en Tilvæxt af 20,855, eller ialt 333,714 Indbyggere.

Den 1. Januar 1896 havde Kjøbenhavn efter Stadens officielle Regnskab 337,700 Indbyggere, saa det maa vel nu antages, at Stigningen i Fremtiden vil blive noget mindre, under alle Omstændigheder er Udviklingen i Løbet af Tidsrummet 1870—1896 saa enorm (fra 181,291 til 337,700), at det vanskeligt vil kunne tænkes, at en Stigning efter samme Maalestok vil finde Sted i de næste 25 Aar, selv om Bebyggelsen af Kjøbenhavns yderste Kvarterer tages med i Betragtning.

Regnes Kjøbenhavns Forstæder — Frederiksberg, Sundbyerne og Utterslev — med, beløber den samlede Folkemængde sig nu til ca. 425,000.

I Forhold til Landets Størrelse og Befolkning er Kjøbenhavn saaledes den største By i Europa. Hver 7. Menneske af Landets Befolkning boer i Kjøbenhavn.

Som et Kuriosum kan det anføres, at der i den kgl. danske Hof- og Stats-Kalender for 1849 findes antegnet, at hele Danmark ifølge de ældste Efterretninger, vi ere i Besiddelse af, i Begyndelsen af det 7. Aarhundrede kun havde en samlet Befolkning af ca. 365,000 Individer, altsaa kun lidt mere end Kjøbenhavns nuværende Indbyggerantal.

Alfred C. Christensen.

VON TAUSCH

Sagen mod v. Tausch

Da Statssekretær v. Marschall i December forrige Aar tog sig for at afsløre det Væv af Intriger og Kabaler, der udklækkedes i det tydske politiske Polities Kaningaard, viste han sig som en modig Mand, der fortjente den beundrende Anerkjendelse, som fra alle Sider mødte hans Bedrift: at stille det politiske Politi og dets Hjælpere i Gabestokken, saa der reiste sig en Storm af moralsk Indignation mod dets lyssky Virksomhed. Men i denne Indignation blandede der sig, ifølge den menneskelige Natur, en god Portion Nysgjerrighed; man ventede pikante Afsløringer, Oplysninger om de Mænd, der stode bagved og ledede Marionetdukkerne. Og da Decemberprocessen endte med, at selve Politikommissæren, Eugen v. Tausch, fra Vidne gik over til Anklaget, for Mened og politiske Rumlerier, og Tæppet i Mai gik op for Skuespillets anden Akt, var Forventningen spændt til det Høieste. Desværre for de Nysgjerrige, men ikke uventet for de Kyndige, var Aktslutningen forsaavidt en Skuffelse. Det viste sig, at Statssekretærens Kløgt ikke stod Maal med hans Mod; en sølle Journalist, v. Lützow, fik den forholdsvis milde Straf af et Par Maaneders Fængsel, da det, som det hed i Præmisserne, „var umuligt at opføre sig som ærlig Mand i den Bestilling“, medens v. Tausch, der havde bevaret den største Diskretion og blev kraftigt støttet af sine Foresatte og Kollegaer, gik fri ud af Sagen, til Champagne-

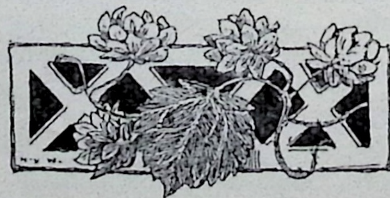
Advokat Dr. Lubszynski. v. Lützow. Advokat Holz. Advokat Schwindt. v. Tausch. Advokat Dr. Sello.

DE ANKLAGEDE OG DERES FORSVARERE

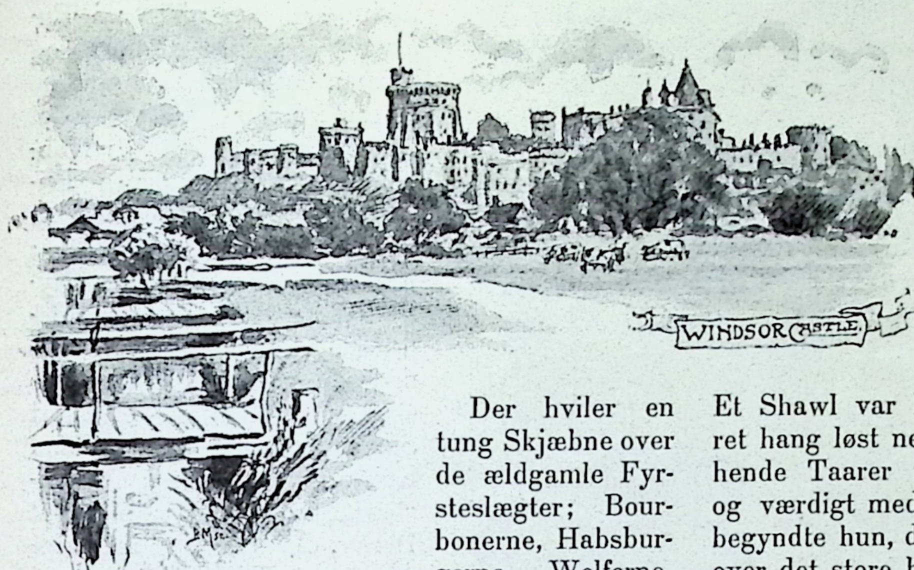
gilde med sine Venner. Der kom ingen Afsløringer; de Folk, der kunde tale, vare døde, og de Levende sørgede for, at der ikke blev talt. Een Ting opnaaede v. Marschall alligevel: en almindelig Fordømmelse af det politiske Polities Virksomhed. Men derfra er der en lang Vei til dets Ophævelse. En Institution, der er saa nøie knyttet til Statens i dens traditionelle Forhold, rokkes ikke saa let i sin Grundvold.

Naar man saae, hvordan Politividnerne, ligefra Præsidenten og ned til den simple Betjent kæmpede for deres Kollega, føltes gjennem denne haardnakkede Kamp tillige den instinktmæssige Solidaritet overfor den Dumdristighed, der vilde røre ved deres Virksomhed og efter sin Villie omforme den mægtige Stand, der gjemmer paa og virker med saa mange Hemmeligheder. Men efter Processen forstaaer man endnu mindre end før, hvilke Krav, der egentlig stilles til det politiske Politi og hvad det præsterer udover den selvfølgelige Opgave, at opdage eller forhindre forbryderske Anslag mod Statens Sikkerhed, gribe fremmede Spioner og yde Diplomatiet Bistand, thi at forfalske Kvitteringer, anbringe Spioner om Keiserens Person, forfatte anonyme Breve i de gemeneste Hensigter og i det Hele gjøre Løgnen til en Pligt og Sandheden til et taktisk men kun sjeldent anvendt Middel, synes en Virksomhed, der ikke er forenelig med de Opgaver, der er stillet Retssikkerhedens Haandhævere. Men som Fyrst Bismarck allerede for fyrretyve Aar siden skrev fra Frankfurt: „Politiagenterne lyve af Mangel paa Stof og overdrive uforsvarligt.“ Og den nu afsluttede Proces har vist, at disse Ord gjelde den Dag idag; Forholdene har ovenikjøbet forværret sig. Men netop derfor er der al Udsigt til, at Stormen vil lægge sig under en Kommissions stilnende Indflydelse, og det politiske Politi fortsætte i sit gamle Spor.

Al: S.

60 Aar af Englands Historie

Der hviler en tung Skjæbne over de ældgamle Fyrsteslægter; Bourbonerne, Habsburgerne, Welferne, alle har de engang skabt store Landes Historie; men Degenerationens Tid er inde, og det er ikke i Raadene eller i Felten, at deres Navne nu hyppigst findes. Den hellige Ludvigs sidste kronede Ætling er et umyndigt Barn paa den vaklende spanske Throne, Rudolf af Habsburgs Efterfølger sidder gammel og træt paa Hofburg, og den sidste Welf, Henrik Løves sidste scepterbærende Skud, er en Kvinde.

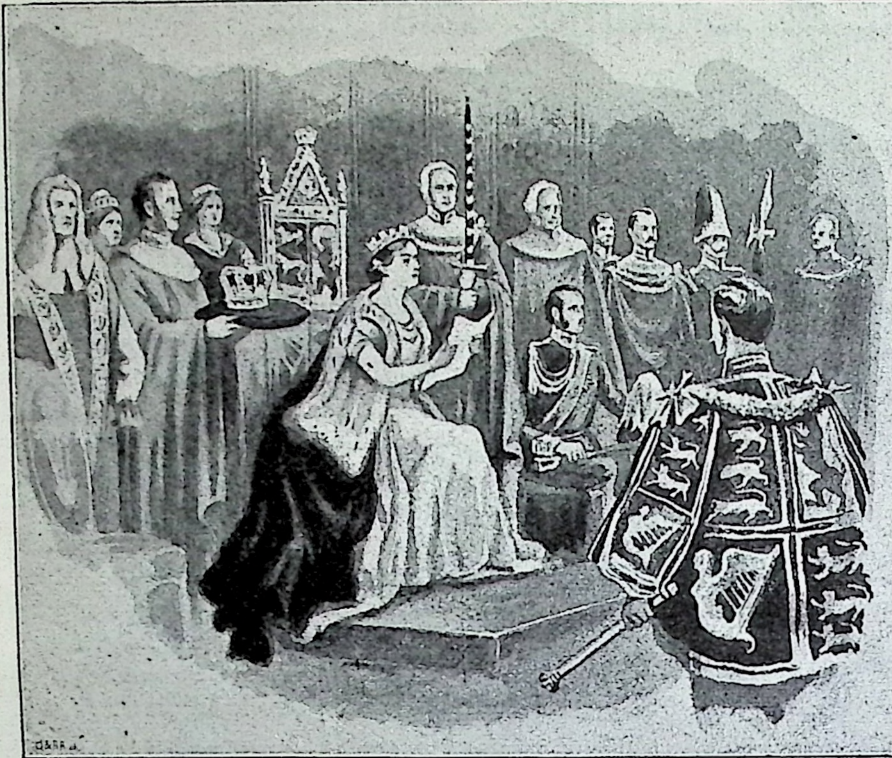
Det hannoveranske Hus blev aldrig populært i England før ved dets sidste Repræsentant, Viktoria. George I., George II. og George III. vare enten tydske i Sind og Handling eller opfarende, raa og udsvævende. Da den gamle, sindssyge George III. døde 1820, fulgtes han af sin berygtede Søn George IV., kjendt fra sin skandaløse Vandel mod sin Hustru og sine dobbelte bigamiske Forhold. Med hans Broder, William IV. (1830—37), blev Forholdet mellem Nationen og Fyrsten bedre, thi han var en strengt konstitutionel, godmodig og frisindet Mand.

Lidt før 2 om Morgenen, den 20. Juni 1837 døde Kong William paa Windsor Castle. Af George d. 3. Sønner levede endnu Hertugen af Cumberland (som nu blev Konge af Hannover), samt Hertugerne af Sussex og Cambridge; men Alexandrine Victoria kom først i Arveret som Datter af den ældre, afdøde Hertug Edward-August af Kent. Neppe havde Kongen lukket sine Øine, før Erkebiskop, Dr. Howleg og Lord-Chamberlain, Marquien af Conyngham kjørte til Kensington, hvor Prinsesse Victoria boede, og kom der ved Femtiden. Slottet laa som uddød, og først langt om længe blev Portneren rusket op af Søvne, hvorefter Hofmændene maatte vente paany i Forgaarden for senere at komme ind i Stueetagen. Her maatte de atter kime løs, indtil Prinsessens Kammerpige viste sig og fik Ordre til at vække sin Herskerinde. Hun vendte imidlertid ikke tilbage, før efter en fornyet Ringen og sagde da, at Prinsessen sov altfor sødt. Nu udbrød Erkebiskoppen: „Vi ere komne i Statsanliggender til Dronningen, og hun *maa* vækkes!“ Saa kom da den unge 18aarige Pige lidt efter ned og stod for dem i løs, hvid Natdragt, Natkappe og Tøfler. Et Shawl var kastet om hendes Skuldre, Haaret hang løst nedad Nakken, og Bevægelsen gav hende Taarer i Øinene. Men hun talte roligt og værdigt med Afsendingene. Og samme Dag begyndte hun, den purunge Kvinde, sin Regering over det store britiske Rige, medens Folk stimlede sammen i Londons Gader og raabte begeistrede op mod Sommerhimlen: „The King is dead, long live the Queen!“ Og dette Ønske har de faaet opfyldt saa godt som Noget, thi nu har Dronning Viktoria regeret i 60 Aar!

Hvilket Tidsrum og hvilken Udvikling i dette Tidsrum! Hvor bliver man ikke betagen og fængslet, naar man læser Englands Historie i disse mange Aar, seer det britiske Verdensrige udfolde sig politisk, seer de sociale og humane Fremskridt indadtil. Der er Blad paa Blad om blodige og ublodige Kampe, store Strømme, der mødes og brydes, Hundreder af Navne, der vil lyse gjennem Historien; men over dem Alle disse fire: Palmerston, Gladstone — Stuart Mill og Darwin.

I ganske korte Træk vil vi skitsere de vigtigste Begivenheder i dette Tidsrum, der i Englands Historie engang vil komme til at staa som et Sidestykke til den „Elisabethiske Guldalder“. Victoria (født 24. Mai 1819) blev modtagen med stor Sympathi i hele Riget; man vidste, at nu var det forbi med Fyrstens og hans Yndlinges personlige Indblandinger og med det tydske Hannovers Forbindelse med Ølandet. Hertil kom Dronningens Person, hensynsfulde Optræden og humane Ideer og tillige hendes første Regeringshandling: Dødsstraffens Ophævelse. Fra Onkelen havde hun arvet det liberale Ministerium Melbourne (1835—41), hvori Lord Palmerston var Udenrigsminister. Henry Temple, Viscount Palmerston (f. 1784, † 1865) var den ledende Statsmand i de første 20 Aar af Victorias Regering og Ophavsmand til de allerfleste Reformer i de Aar. Hvor anerkjendt han var af selv sine bittre Fjender, derom vidner Robert Peel, der kalder ham „den bedst bagtalte Statsmand i Europa“.

Den første Tid betegnes af den store Gjæring,

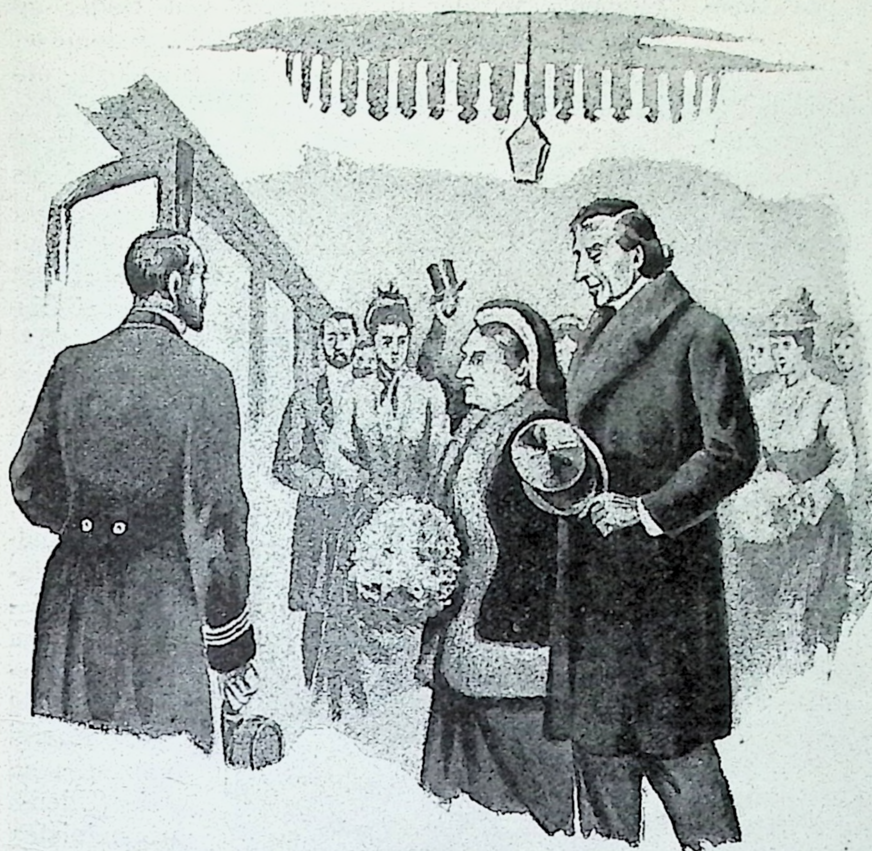
DRONNING VICTORIA AABNER PARLAMENTET

Irlænderen O'Connells Repeal-Fordring fremkaldte. Det var Fordringen om Tilbagekaldelsen af Unionen mellem Irland og England, og den affødte Mord og Brand paa Irland og heftige Parlamentsscener i London. Det irske Spørgsmaal, det britiske Riges uløselige gordiske Knude, som Ingen kan eller vover at overhugge, stod forrest, da Victoria tiltraadte sin Regering, og det følger den nu til dens Slutning.

1842 tvang man Kina til at afstaa Hongkong og fra det Aar af skriver sig Englands større og større Indflydelse i det fjerne Østen. Melbourne havde imidlertid maattet trække sig tilbage Aaret før og var bleven afløst af Robert Peel (1841—46), i hvis Ministerium Navnet Gladstone for første Gang begyndte at vække Opmærksomhed. Den nye Regering nedsatte Korntolden, gjennemførte en Mine- og en Fabrikslov og foretog Reguleringer af Tariflovene, og 1846 vovede Peel sit store, berømte Skridt: Korntoldens Ophævelse, men sprængte herved sit Parti og afgik i Sommeren, afløst af Lord Russell (1846—51). Forholdene i Irland var allerede yderst slette under Peel, der med bedste Villie søgte at raade Bod paa den frygtelige Elendighed, Kartoffelsygen i 1845 bevirkede. For første Gang aabnedes Statskassen for det forsømte Stedbarn, Irland, hvis Befolkning nu begyndte at udvandre massevis til Amerika. Men Usselheden og Hadet var saa stort, at O'Connell i de Aar hed „Irlands ukronede Konge", og Russell maatte 1848 med Vaabenmagt nedslaa O'Briens Oprør. — Lord Palmerston, der tidligere støttede Grækernes Sag og Konstitutionerne i Portugal og Spanien og var afgaaet 1841, var atter bleven Udenrigsminister og ydede Raad og Daad til de frisindede Bevægelser i Europa (Schweiz, Danmark) og fik paa Grund af sine stadige Interventioner Øgenavnet „Lord Firebrand". Paa Handelsomraadet støttedes Frihandel, og den ældgamle Navigationsakt tilbagekaldtes; Kanada, Kaplandet og Ny-Syd-Wales fik særlige Repræsentationer, og 1851 aabnedes den første Verdensudstilling i London, et stort Skridt henimod international Kulturudvikling. Russell afløstes 1852 af Toryministeriet Derby, der dog faldt igjen inden Aarets Udløb; interessant er det, fordi Benjamin Disraeli (senere Lord Beaconsfield), der hurtig blev de Konservatives dygtige og anerkjendte Fører, havde Sæde deri.

1852 blev Lord Aberdeen Førsteminister og Gladstone hans Finansminister; Gladstone (f. 29. December 1809), den rige Kjøbmands Søn, begyndte sin politiske Løbebane 1832 som Konservativ, men gjennem talrige Reiser og Studier droges han efterhaanden til Liberalismen, som hvis største og glimrende Repræsentant han endnu staaer. 1852 er hans liberale Gjennembrudsaar, og hans første Ministertid betegnes af Toldnedsættelser og Universiteternes Aabning for Dissenters. Aberdeen faldt paa sin valne Holdning overfor Keiser Nikolai den I, der stod parat til at overfalde Tyrkiet. Efter Slaget ved Sinope dannede Lord Palmerston sit Ministerium (1853—58), sluttede sig til Frankrig og Sardinien og gav Ruslands Udvidelsesplaner et alvorligt Knæk under Krimkrigen.

I Indien var det engelske Kompagnis Besiddelser i Aarhundredets Løb blevne stærkt udvidede, men den indre Styrelse var i høi Grad slet, og 9. Mai 1857 begyndte det store Sepoyoprør, der i to Aar kostede Englænderne mange Soldater og Penge. Under Indtrykket af dette og en Bill om Asylrettens Afskaffelse — begrundet ved Orsinis Attentat paa Napoleon d. III. — faldt Palmerston og gav Plads for et nyt Ministerium Derby-Disraeli (1858-59). Efter megen Strid fik Jøderne under denne konservative Regering Adgang til Parlamentet, og Indien lagdes direkte under Kronen, særlig af Frygt for Ruslands voxende asiatiske Magt. Da Derby i den italienske Strid paa Trods af Folkevillien

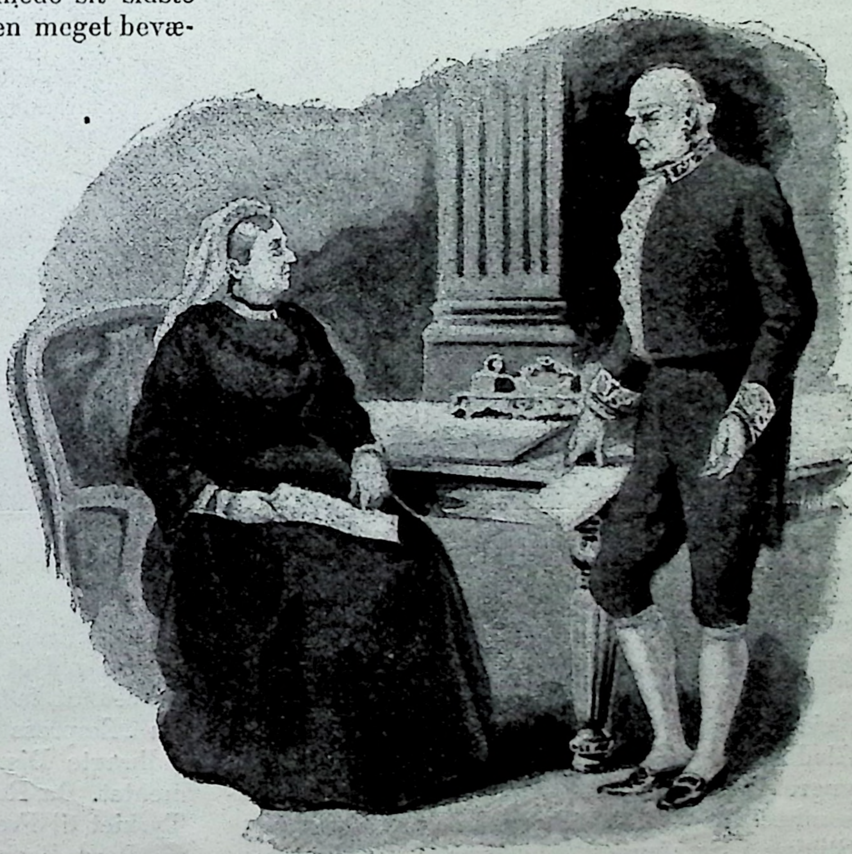

DRONNING VICTORIA OG DISRAELI

stod med Østerrig, maatte han træde tilbage for Palmerston, der i Juni 1859 dannede sit sidste Ministerium, der kom til at føre en meget bevæget Udenrigspolitik, medens Gladstone indadtil fuldførte Frihandelens Principer i Praxis (Papirskattens Ophævelse 1861). Sammen med Frankrig optraadte England mod Kina og dets Afspærringssystem allerede 1856, men da det himmelske Rige lod haant om Fredsbetingelserne, førtes paany Krig fra 1859 (Opiumskrigen), hvor Lord Elgin erobrede Peking; kort efter sluttedes Fred og til Hjælp mod Tajpingoprørerne traadte mange Englændere i den kinesiske Regerings Tjeneste, hvad der i høi Grad gavnede Englands Interesser.

1861 var England den første Magt, der anerkjendte det nye Kongerige Italien, og 1863 styrkede det Kongeriget Grækenland, da det ved Georg d. I. Thronbestigelse opgav Protektoratet over de Joniske Øer. Overfor Borgerkrigen i Nordamerika holdt man sig, da Folkestemningen var stærkt delt, længe afventende, men naaede senere til Udrustningen af et Kaperskib, „Alabama", der dog ikke kom i Ilden. Heraf opstod den berømte „Alabamasag", der først endte 1872 ved Voldgiften i Genf, hvor Nordamerika fik en større Skadeserstatning. 1862 gjordes Toget til Mexiko sammen med Frankrig og Spanien; men de snu engelske Bankmænd trak sig tilbage itide og lod Napoleon d. III. eventyre videre alene med sin stakkels Habsburger. 1863 reiste Englænderne for første Gang et af disse store moralske Veraab med Speecher og Flyveskrifter — til Fordel for de oprørske Polakker — som de senere have excelleret i (jevnfør Armenierne for kort Tid siden), men som altid ere strandede, før Virkningerne blev praktiske.

Under Danmarks Strid med Tydskland 1864 søgte England at mægle; men hvordan det nu gik eller ikke, de op-

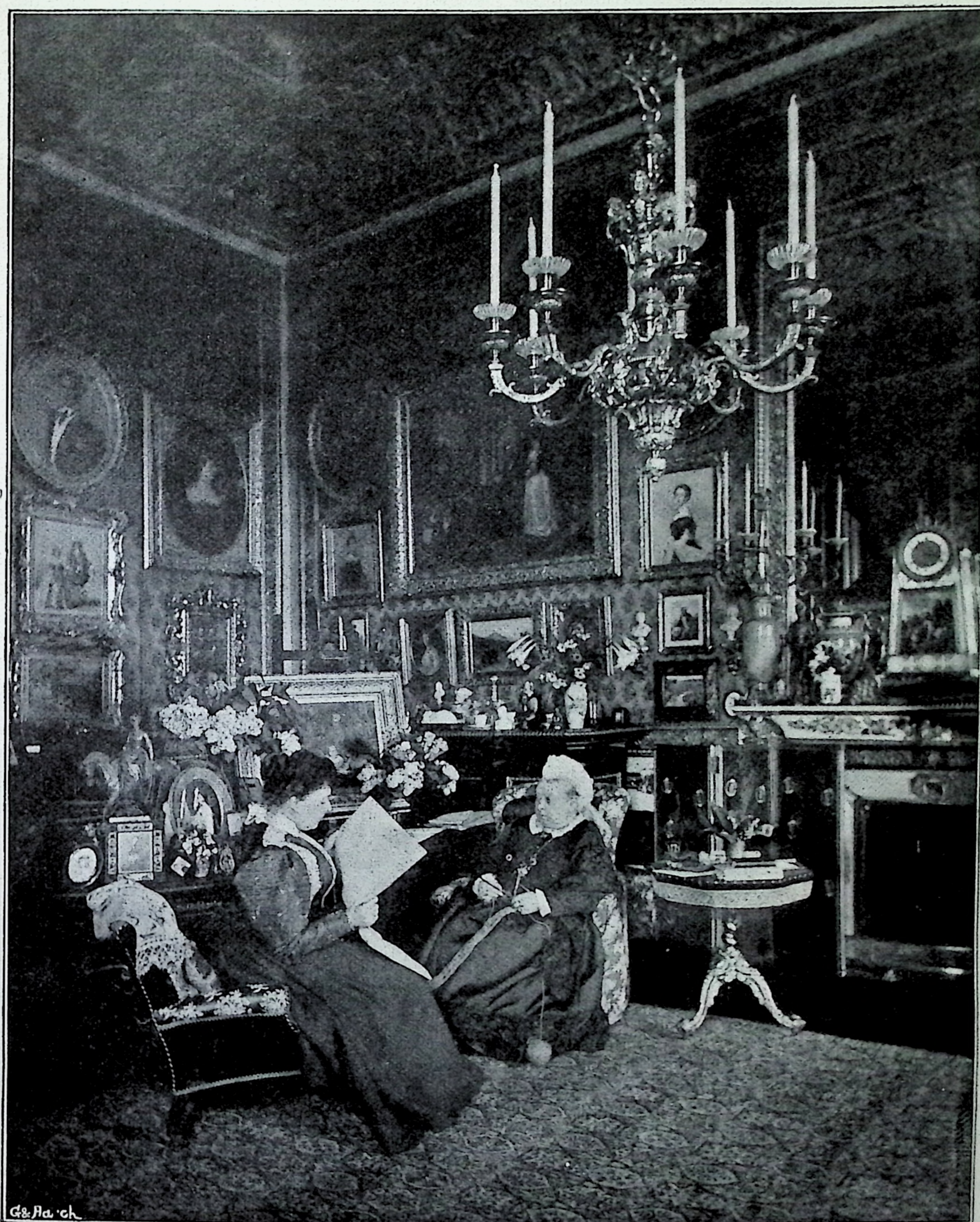
DRONNING VICTORIA OG GLADSTONE

gav Mæglingen, særlig med Henblik paa Napoleon den III.s fordægtige Politik.

Man var i det Hele taget bleven træt i England af den stadige Indblanden i Fastlandets Sager, der jo heller ikke kunde siges at have indbragt særlige Frugter, og Russell var paa sine gamle Dage bleven saa forsigtig, at han i 1866 lod Preussen uanfægtet slaa Østerrig ned, skjøndt Welfernes Stammeland gik med i Løbet. Palmerston var imidlertid død 18. Oktober 1865 og afløstes af Russell-Gladstone (1865—66). Denne Regering blev kun kort siddende, idet den afgik paa et Nederlag, som en Valgreform af Gladstone led, og erstattedes af Derby-Disraelis 3die Ministerium (1866—68). I to Aar gjennemførte denne konservative Regering en hel Række hygieinisk-sociale Smaareformer, fritog Dissenters for Skat til Statskirken, og gjorde det kloge Skridt at danne „Dominion of Canada", et Selvstyre af de nordamerikanske Kolonier, der forhindrede disses Løsrivelse fra Moderlandet som i sin Tid de sydligere Koloniers. 1868 kom Gladstones liberale Kabinet til Roret, og de yngre Politikere, det bestod af, tog med Virksomhed fat overalt (Folkeskolerne, Kvindernes Stilling i Samfundet). Men særlig tog Gladstone sig af det ulykkelige Irland, hvor „Fenierne" i en halv Snes Aar havde brugt alle Vaaben mod Englænderne, der til Gjengjeld ved Bøder og Fængsel havde end mere forarmet og ophidset Befolkningen. 1869 blev den irske Statskirke ophævet, hvad der vandt talrige Katolikers Hjerter, og 1870 fremkom en Landbolov, der forhindrede Fæsternes Prisgivelse til de fremmede Godseieres Vilkaarlighed.

Valgene 1874 gik mod de Liberale og medførte et nyt Kabinet Disraeli (1874—80), der var betydeligt mere reformatorisk end tidligere, saaledes indførtes almindelig Skolepligt og en større Retsreform. Med stor Energi kastede man sig (Udenrigsminister Lord Derby) over Kolonialinteresserne og førte seirrige Krige, en letkjøbt mod Asjantierne i Guinea, to svære mod Zuluerne og Afghanerne. 1875 lagde Disraeli Grunden til Englands Supremati i Ægypten, der for Øieblikket er saa ubestridt, ved at afkjøbe Khediven hans Aktier i Suezkanalen. Indien søgte man at smigre ved at lade Prinsen af Wales bereise det og ved at lade Dronning Victoria anlægge Titlen „Empress of India", en Foranstaltning, der indbragte Disraeli mange Spottegloser i Parlamentet. Da Rusland i Marts 1878 havde tvunget Tyrkiet til Freden i San-Stefano, greb Disraeli, nu Lord Beaconsfield, hastigt ind for at værne og befæste Englands Orientstilling, og opnaaede som bekjendt et større Skaktræk mod Rusland,

DRONNING VICTORIA I SIT DRAWING-ROOM

der for mange Aar maatte opgive Besiddelsen af Konstantinopel, medens England fik Cypern til Løn for sin uegennyttige Hjælp af Tyrkiet.

April 1880 kom Gladstone paany til Magten, og han bøiede en Del bort fra Beaconsfields Udvidelseslyster, saaledes sluttedes Fred med Afghanistan og Transvaal, der 1877 var inkorporeret, gaves ædelmodigt fri. Iøvrigt optoges Gladstone i denne Periode væsenligt af det irske Spørgsmaal, som han forgjæves men ærligt som Nogen har søgt at løse. Alle det irske Spørgsmaals Faser siden Mordet i Fønikspark 1882 til Home-rule-Billens Forkastelse er imidlertid altfor nyt og kjendt, til at det skal berøres her. 1884 satte Gladstone en ny Valgregulering igjennem, men gik kort efter af for et Ministerium Salisbury.

Robert Cecil, Marquis of Salisbury (f. 3. Februar 1830), dannede en konservativ Regering, der dog indsaae Nødvendigheden af Reformer i Irland, og udadtil forøgedes Rigets Omraade med Birma. 1885 bragte et nyt Kabinet Gladstone, og nu var det, at „den gamle store Mand“ dristede sig til at trodse en stor Fraktion af de Liberale og forelægge Homerule, paa hvilken Bills Forkastelse han styrtedes i April 1886, for paany at afløses af Salisbury, der dog denne Gang var stærkt afhængig af de udskilte Liberale, Unionisterne (Lord Hardington). Ikke desto mindre gik man voldsomt frem mod Irerne med Tvangslove og Beleiringstilstand i 14 Shirer, men opnaaede kun en stor Udvandring til Amerika og nye Excesser. 1890 afstodes Helgoland til Tydskland — Danmark skal have nølet for længe efter et Tilbud — og samtidig henvendtes Opmærksomheden stærkt paa de sydafrikanske Egne, hvor et nyt engelsk Kolonialrige er ved at fæstne sig — som 1896 har vist det: under megen Modstand. Med Rusland var det nær kommen til et Sammenstød, da dette Land Nord fra trængte ind paa Pamirs Høislette, hvilket bevirkede en lignende engelsk Okkupation fra Syd.

August 1892 dannede Gladstone sit fjerde Kabinet med Homerule i ændret Skikkelse paa sit Program. Da Afstemningen heller ikke denne Gang blev ham gunstig, reiste han den bekjendte Agitation mod Overhuset, hvis Existensberettigelse paa det heftigste angrebes. Den 84-aarige Førsteminister var imidlertid træt af sit opslidende Arbeide og gav Regeringens Tøiler til den hidtilværende Udenrigsminister Roseberry (Marts 1894), der i et Aars Tid fortsatte Gladstones Politik, men uden dennes Storsyn og Kløgt.

Siden Juni 1895 sidder Salisbury paany ved Roret; hans Stilling syntes strax ved Valgene kort efter at være overmaade solid, men de nyeste Begivenheder, særlig Førsteministerens vaklende og selvmodsigende Holdning under den tyrkisk-græske Krig lader skimte Spiren til den liberale Strømkæntring, som regelmæssigt afløser en konservativ Regering.

Hvorledes har Dronning Victorias Stilling nu været overfor de store Mænd og Begivenheder, der har mødt hende i 60 Aar? Alle er enige om, at hun med sjelden Takt og Klogskab har holdt sig indenfor „Konstitutionens Rammer“. Man siger med Rette, at med Georgerne ophørte det personlige Kongedømmes Indflydelse; med nogen mindre Ret, at Alt hvad Her Majesty the Queen har at gjøre er: at underskrive Dokumenter og at anbefale eller modsætte sig Biskoppers Udnævnelse. Men Dronningen har en langt større Betydning end som saa; hun er Repræsentanten for en urgammel Tradition i et seigkonservativt Folk, hun er den britiske Rigsidees Personifisering.

Lad Englænderen fordre uendelig meget af sit Overhoved i Henseende til Opdragelse og Værdighed, Moral og Tro, ja selv Legeme: lad ham i Skrift og Tale vise en uforbeholden Kritik. Der er dog Intet, der faaer det kolde beregnende Sind til at røres som Synet af eller Tanken om Englands Dronning, naar hun præsiderer i sit Palads eller kjøres rundt omkring i Riget forat indvie Kirker, Museer, Asyler, Fabriker eller Jernbaner. Al denne Tradition, der sidder fin og fornem i prægtige Farver midt i Guld og Uniformer, medens „God save the Queen“ synges som en Salmemelodi af Folket omkring! Ja, det er naivt; men Kongemagten i England kan man kalde for det engelske Folks eneste Naivitet. Et karakteristisk Udslag herfor er et af de talløse og besynderlige Jubilæumsforslag, der ere skudte frem fornylig, og bestod i, at alle Englændere i hele det britiske Rige skulde indstille deres Uhre ens for at de Alle paa et givet Tidspunkt hele Jorden over kunde staa med Hatten i Haanden og synge: God save!

Dronning Victoria, der har stærke Sym- og Antipathier, har selvfølgelig ikke forholdt sig ens overfor Alt og Alle. Hendes Tydskervenlighed, der i høi Grad styrkedes af hendes koburgske Mand, Prins Albert (f. 1819 † 1861), var saaledes Danmark til stor Skade i 1864. Overfor sine Ministre bevarede Dronningen næsten altid god Forstaaelse; Beaconsfield, der jo heller ikke altid var den fine Mand, lærte hun først langsomt at sætte Pris paa, og Gladstones Forhold til hende har vist aldrig været mere end kjøligt, selv om Dronningen og Fru Gladstone ere gode Bekjendte.

Den Tid, hvori Victoria var gift med Prins Albert (1840—61), var hende den vanskeligste Tid overfor den indre Styrelse; Prinsen, der uden videre Begavelse, var politisk forfængelig, blandede sig i Alt muligt, og det var ofte et trangt Valg for Dronningen overfor den kjærlige Ægtefælle. Efter Prinsens Død levede hun i mange Aar indesluttet, og siden den Tid har Prinsen af Wales og hans Hustru varetaget alle de besværlige Repræsentationspligter, medens Dronningen

nu, da hun er svagelig, alligevel daglig har en længere Arbeidstid.

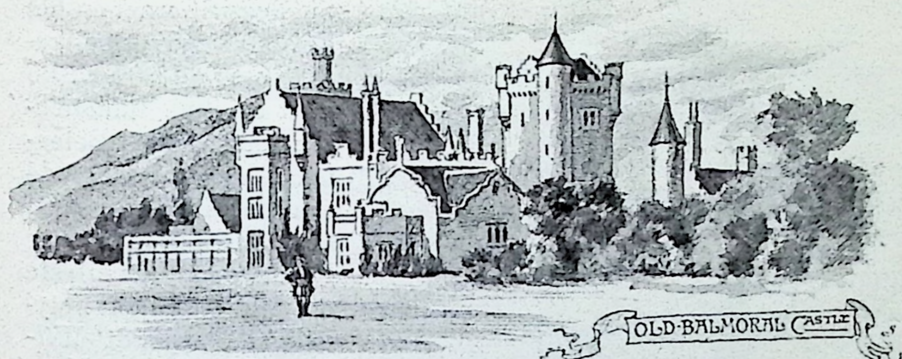
Mangt og meget, Stort og Godt, der er fuldført eller planlagt i de 60 Aar, kan den gamle Dronning se tilbage paa; og det maa give hende den rige Erfaring, der bringer hendes Tanker bort fra alt det Usikkre og Uløste, der truer det britiske Monarki i hver en Verdensdel. Og hun maa være taknemlig for at være sat i Spidsen for den store, stærke angelsaxiske Race, hvis Historie i 60 Aar med alle de store Navne i Politik og Kultur, ude og hjemme stedse vil være knyttet til Navnet Victoria.

C. A.

Litteraturen under Dronning Victoria

Om ogsaa Litteraturen lader sig indordne i bestemte Perioder, saa ere disse Perioder dog i Følge Sagens Natur ikke skarpt afgrænsede. Endnu mindre falde de sammen med bestemte Regeringsperioder. Ikke desto mindre har man opkaldt en Periode i engelsk Litteratur efter Dronning Elisabeth og man taler ogsaa om *the Victorian age of English Literature.*

Om end den viktorianske Periode ikke kan maale sig i Glans med Dronning Elisabeths, der kan rose sig af at have frembragt en Shakspeare, Grundlæggeren og Mesteren for al engelsk Litteratur, saa vil den maaske næppe i den fremtidige Historieskrivnings Betragtning komme til at staa synderligt tilbage for den. Forskjellen er nærmest den, at naar Elisabeths gyldne Tid fremtræder som en sluttet Enhed med et fælles Præg, saa have i Dronning Viktorias lange Regeringstid en Mængde forskjellige Bevægelser, Strømninger og Skoler med vidt forskjelligt Præg gjort sig gjældende, og dens Frembringelser samle sig ikke let for Betragtningen i en organisk Helhed, men opløser sig i en Række forskjellige Grupper, hvoraf hver har sit særegne Fysiognomi.

Heller ikke fremtræder Litteraturen under Dronning Viktoria som en Gjenfødelses- eller Nyblomstringstid. Den foregaaende Tid under Georgerne havde jo allerede frembragt en rig og blomstrende Litteratur, som ingenlunde er fordunklet end sige bragt i Forglemmelse af de sidste tresindstyve Aars Litteratur. Tvertimod Navne som Shelley og Byron have i Aartiernes Løb voxet sig en Autoritet til, som de i Digternes levende Live ikke besad, og ogsaa Søskolens Medlemmer Worthsworth og Coleridge og de Digtere, der gruppede sig om dem, vil blive staaende for den historiske Betragtning som en Del af Landets klassiske Litteratur.

Hele denne rige Litteratur var omtrent afblomstret paa den Tid, da Dronning Victoria betraadte Thronen. Keats og Shelley, Byron og Coleridge vare alle døde, og levede end enkelte af de romantiske Digtere en Stund endnu, saasom Southey og Worthsworth († 1850), ja selv Thomas Moore, der først døde over Aarhundredets Midte, saa var dog deres egentlige Produktion afsluttet før Dronning Victorias Thronbestigelse, og det var ikke dem, der kom til at give Litteraturen dens Præg.

Eiendommelig for Dronning Viktorias Regering er derimod en Række udmærkede Romanforfattere, der skabte Romanen en ny og mere omfattende Form, og som med ypperlig og kunstrig Fremstillingsform forenede indtrængende Studium og Menneskeforstaaelse. Et Navn som *Charles Dickens*' vil altid blive staaende ikke alene i Englands men i hele Verdensliteraturen, elsket og beundret som et af dens første. En Roman som hans „David Copperfield“, denne dybtfølte og mesterlige Skildring af hans eget Livs brogede og omtumlede Hændelser, vil altid blive læst som en af Litteraturens mærkeligste og fuldkomneste Frembringelser i sin Art. Ved Siden af Dickens fremtræder som en Slags Pendant til ham, ikke mindre gigantisk, men maaske mindre sympathetisk, den anden store viktorianske Romanforfatter *William Makepeace Thackeray* († 1869). Hans Bøger, der ikke have deres Styrke i Komposition, men i Menneskeskildring og i deres

stærkt personlige og bitre Stil, høre ogsaa trods deres tunge Stil og store Bredde til Verdenslitteraturens Værker af første Rang. Som den tredie i Rækken, der dog neppe kan sidestilles med dem, skjøndt han overgik dem begge i Kompositionens Behændighed, nævnes *Edward Lytton Bulwer* (Lord Lytton † 1873) en Skribent, der ogsaa vilde være en Prydelse for enhver Litteratur.

Som en Medbeiler til de bedste mandlige Romanforfattere optraadte under Pseudonymen *George Eliot* Mary Anne Evans († 1880). I sine bedste Romaner som *The mill on the floss* og *Adam Bede* naaer hun det fuldkomne.

Om disse Litteraturens lykkelige udkaarne gruppere sig en Mangfoldighed af andre mandlige og kvindelige Forfattere, der med mere eller mindre Talent fortsætte i deres Spor, forsaavidt de da ikke som *Wilkie Collins, Ainsworth, Miss Braddon* o. m. A. slaa ind paa det rent sensationelle.

En sundere Genre dyrkedes af Capitain *Marryat,* der med sine muntre og fortræffelige Søromaner vandt sig ikke alene alle Drenges Hjerter, men ogsaa de Voxnes Interesse og Beundring. Han fandt talrige Efterlignere helt ned til den seneste Tid, da den udmærkede Romanforfatter *Robert Stevenson* med sin *Treasure Island* og andre Romaner beilede til Ungdommens Gunst.

PRINS ALFRED AF SACHSEN-COBURG-GOTHA
DRONNING VICTORIAS GEMAL

Statsmanden *Benjamin Disraeli* (*Lord Beaconsfield*) søgte at vinde sig en varigere Adkomst til Udødeligheden end de Døgnlaurbær, der tilfalde Politikeren, ved Romaner, hvori han skildrede det engelske Aristokrati uden at det dog egentlig lykkedes ham.

Af Dameforfattere opstod der en hel Legion, der alle forstod at vinde sig et Kvindepublikums Gunst og som gjennem Feuilletonspalterne ere vandrede ud over den ganske Verden uden at dog ret mange af dem kan siges at have fyldestgjort Kunstens Fordringer. Blandt de bedste maa nævnes *Charlotte Bronté* (Currer Bell † 1855) og Mrs. *H. Ward* (Forfatterinden af Robert Elsmere), medens den fashionable og behændige *Ouida* (Louise de la Ramé, f. 1840) sikkert er den mest læste. Overhovedet har under deres Auspicier Begrebet „Dameroman“ udviklet sig i England, en Art Litteratur, som man ingenlunde kan frakjende visse gode Egenskaber, eller et vist solidt Kjendskab til det virkelige Liv, uden dog at kunne debitere den egentlig kunstnerisk Værdi.

Poesien under Dronning Viktoria syntes i al Fald en lang Tid væsentligst repræsenteret ved *Alfred Tennysons* Navn. Det kan heller ikke nægtes, at Nutidens engelske Sprog i det mindste havde en fuldgod Repræsentation i hans klangfuldt-skjønne Stil. Det er ogsaa Uret, naar man har villet gjøre ham til en Slags Boudoir-Lyriker. Der kan være baade Marv og Malm i hans Poesi Imidlertid opstod der jo ved Siden af ham særlig under Keats og Shelleys Stjerner en hel Kreds af nyere Lyrikere, som man maaske med en ikke fuldstændig dækkende Betegnelse kan kalde for de prærafaelitiske, og af hvilke *Swinburne* er baade den berømteste og den digterisk betydeligste, skjøndt *William Morris* som Menneske og Personlighed er ikke mindre interessant. Fælles for dem er deres religieuse, politiske og kunstneriske Radikalisme, der stillede dem noget fjernere fra det store Publikum, mens de blev Gjenstand for en saa meget ivrigere Dykning og Beundring indenfor den snevrere Kreds af kunstnerisk uddannede. Dog, naar man nævner Prærafaelitismen, burde man vel i første Linie nævne *Rossetti* († 1882), den som egentlig blev Retningens Fader og den som med sin Barndoms stærke italienske, særlig Dante-Indtryk væsentlig kom til at give den sit Præg, skjøndt han fremtraadte senere i Litteraturen end de nævnte. Den nyere Lyrik seiler overveiende i deres Spor; det er en forfinet og sjælfuld Kunstpoesi med et vist Hang til det symbolistiske og sære. Lignende Egenskaber udmærke ogsaa den i den senere Tid meget lovpriste *Robert Browning,* en filosoferende Digternatur, der kun paaagtedes lidt i levende Live, men som blot behøvede at dø for at blive kanoniseret. Han er virkelig en Aand af Rang; men hans Sprog er saa vanskeligt og forfiltret, at det er et Studium mere end en Nydelse at læse ham. I *Christina Rossetti* — Dante Ga-

briels Søster — fik England det sjeldne Særsyn, en Digterinde af virkelig Rang, skjøndt hendes Produktion er sparsom. Ogsaa den unge *Mary Robinson* har skrevet Digte af stor Finhed.

Om det engelske Drama tie vi helst, da det paa ingen Maade i vor Tid har frembragt Noget, der er en saa stor Nation værdigt. Overhovedet spiller Theatret i England — betragtet som kunstnerisk Institution — jo kun en underordnet Rolle.

Derimod skal her til Slutning kun lige antydes, at England under Dronning Viktorias Regering har frembragt en Række videnskabelige Forfattere af allerførste Rang, der med Kæmpekraft have brudt Tanken og Forskningen nye Veie og som have faaet den største Betydning for hele Samtidens Aandsliv. Det er tilstrækkeligt at nævne Navne som *Macauley, Buckle, Mill, Spencer, Darwin* og *Carlyle,* for ikke at nævne en Mængde mindre, dog i og for sig overordentlig betydelige videnskabelige Forfattere. I denne Retning i al Fald staaer den viktorianske Periode i engelsk Litteratur uovertruffen af nogen tidligere, overstraalende den hele samtidige Verden.

Alfr. Ipsen.

Fra Dronning Victorias Ungdom

Den 20. Juni 1897 vil blive en Mindedag i den engelske Historie og en Festdag for det engelske Folk, ja, hele Europas Opmærksomhed vil være rettet paa Landet hinsides Kanalen, thi som bekjendt blev paa den Dag, for 60 Aar siden, Prinsesse Victoria Englands Dronning. Hendes Fader, Hertugen af Kent, var halvtredsinstyve Aar gammel, da han traf Prinsessen af Leiningen, en ung, smuk Enke, der dengang levede et tilbagetrukkent Liv i Baiern, optaget af at opdrage sine to Børn. Hertugen blev meget indtagen i den unge Enke og den 29. Mai fandt deres Bryllup Sted i Coburg.

Et Aar efter, da der var Udsigt til en Forøgelse af Familien, holdt Hertugen paa, at de Alle skulde reise til England, for at hans lille Arving kunde blive engelskfødt; og Hertuginden udstod den besværlige Reise over Land og Sø for at opfylde hans Ønske. De tog Bolig i Kensington Paladset, og den 24. Mai 1819 Klokken fire om Morgenen blev der født en lille Prinsesse, som efter Beskrivelsen skal have været et kjønt, buttet, lille Barn med blaa Øine, lyse Krøller og en fin hvid og rød Teint.

Man siger, at Hertugen var meget stolt over sin lille Pige, og at han græd af Glæde, da han modtog Nyheden om hendes Fødsel. Skjøndt der stod adskillige Liv mellem den lille Prinsesse og Thronen, havde hendes Fader dog den Følelse, at hun var udseet til at være Englands Dronning. „Pas godt paa hende", pleiede han at sige, „hun bliver nok engang med Tiden Dronning i England."

Ingen af Forældrene følte nogen Skuffelse, fordi deres Førstefødte var en Pige; den Sorg, som havde opfyldt Landet, da Prinsesse Charlotte døde, viste, at Folket ønskede en Dronning. „Lille Maiblomst", pleiede Bedstemoder i Coburg at kalde den lille Pige, og hun blev aldrig træt af at høre Doctor Siebold, en kvindelig Læge, som populært kaldtes Doctor Charlotte, fortælle om Barnet, ved hvis Fødsel hun havde været tilstede.

Tre Maaneder senere, da Doctor Charlotte vendte hjem til Tydskland, bivaanede hun Fødslen af en lille Prins, som en skjønne Dag blev Prinsessens Mand. Allerede da Børnene laa i deres Vugger, skrev den gamle Bedstemama fra Coburg. „Hvilken henrivende Pendant lille Albert vilde være for hans smukke Kusine!" Uheldigvis oplevede hun ikke den Dag, da hendes kjæreste Ønske blev opfyldt og hendes Barnebarn blev formælet med den lille Maiblomst, der havde

DRONNING VICTORIA SOM BARN

udviklet sig til en sød, ung Dronning. Det var intet Under, at hun var et kjærligt, livligt Barn. Hun kom til Verden paa en Aarstid, da Alt i Naturen er friskt og ungt, den herlige Foraarstid, da Fuglene synge, Knopperne staaer paa Nippet til at springe ud, og Luften er fyldt af Blomsternes Duft. Hertuginden ammede selv sin lille *baby*, og naar Barnepigen var fraværende, klædte hun hende af og paa. Der fortælles, at Socialisten, Robert Owen, som havde opsøgt Hertugen af Kent i Forretningsanliggender, var den første Mand, der bar den lille Prinsesse paa sine Arme. Daaben fandt Sted i Kensington Paladset og udførtes af Ærkebiskoppen af Canterbury. Hertugen ønskede, at „den lille Dronning" skulde kaldes Elisabeth, men Prinsregenten ønskede hende døbt Alexandrina efter Keiserinden af Rusland. Hertugen bad da om, at hun maatte faae et Navn til, og Prinsregenten, som var fornærmet, fordi hun ikke blev kaldt Georgina efter ham, svarede stødt: „Giv hende ogsaa hendes Moders Navn", og saaledes kom den lille Prinsesse til at hedde Alexandrina Victoria. En kort Tid blev hun altid kaldt Alexandrina eller lille Drina, men lidt efter lidt fik hendes Moders Navn Overherredømme og hun blev kun kaldt Victoria; et Valg, som Dronningen senere selv stadfæstede, da hun underskrev Statsdokumenterne med dette Navn.

De første otte Maaneder af Dronningens Liv tilbragtes i Kensington Paladset, og Spaserende i Haven fik ofte et Glimt at se af den muntre lille Pige eller de hørte hendes Latter og Pludren fra Barnekammeret.

Tre Maaneder gammel blev hun vakcineret og hun var det første kongelige *baby*, der blev indpodet efter Jenners Methode.

Da Vinteren indtraf, reiste Hertugen med Hustru og Barn til det deilige milde Devonshire, og her levede de det kjærligste Familieliv og sundeste Friluftsliv, man kunde tænke sig. Dette fik imidlertid snart en sørgelig Afslutning. En Dag kom Hertugen hjem fra en Tur og istedetfor at skifte sine Strømper og Støvler, som var blevne gjennemblødte, gav han sig til at lege med sin Datter. Han blev forkjølet, fik Lungebetændelse og døde den 23. Januar 1820. To Dage senere bivaanede de gode Folk i Sidmouth den bedrøvede Enkes Afreise til London. Den lille Prinsesse blev løftet op til Vognvinduet for at hilse Farvel til Folket og hun lo og klappede i sine smaa kjønne Hænder, ganske uvidende om det sørgelige Tab, hun havde lidt. Prins Leopold, senere Konge af Belgien, ledsagede dem paa Veien, og da Hertugen var død uden at efterlade Midler til Familiens Existens, blev Prins Leopold en Fader og Formynder for sin lille Niece, Victoria; af sine egne Midler lagde han en Sum til de 6,000 £ som Hertuginden oppebar fra Landet, og som satte hende istand til at opdrage

DRONNING VICTORIA I HENDES SITTING-ROOM I OSBORNE

Datteren, som ret sømmede sig en tilkommende Dronning. Samme Dag, paa hvilken Reisen til London fandt Sted, døde George III. og blev efterfulgt af Prinsregenten, og nu var Prinsessen Thronen nærmere end før.

Skjøndt Hertuginden ønskede at reise tilbage til Baiern, blev hun dog i et Land, hvor hun næsten ingen Venner havde, og hvis Sprog hun ikke talte, for at hellige sit Liv til den ingenlunde lette Opgave, at opdrage en fremtidig Dronning. Hun lod aldrig Barnet komme sig afsyne, og fra den Dag hendes Fader døde, til hun besteg Thronen, har Dronning Victoria delt Soveværelse med sin Moder. Barnet blev opdraget paa en kjærlig, men hjemlig og tarvelig Maade, og heri maa vist Grunden søges til den Nøisomhed, Dronningen altid har udvist. Da hun engang i en lille By skulde afsløre et Monument af Prins-Gemalen, havde de lokale Autoriteter arrangeret en Lunch med alle Aarstidens Lækkerier, og stor var derfor deres Forbauselse, da Dronningen bad om Risbudding. Den tarvelige Ret fandtes ikke paa Menuen.

DRONNING VICTORIA I 1897

Det eneste, den lille Prinsesse savnede, var en jevnaldrende Legekammerat. Man fortæller, at en lille Harpespillerske, Lyra, engang besøgte Slottet og hvor henrykt Prinsessen var — ikke over Spillet, men over at have en lille Pige, med hvem hun kunde passiare. Da Hertuginden, der havde forladt Værelset et Øieblik, kom tilbage, fandt hun de to Børn siddende paa Kamintæppet med Legetøiet spredt rundt omkring, medens den forladte Harpe fik Lov til at skjøtte sig selv.

Den lille Prinsesses Dage gik paa en meget ensformig Maade. Hun stod tidligt op, og efterat have sat sin Mælkebrød tillivs blev hun undervist af sin Moder, assisteret af Fräulein Lehzen. Derpaa besteg hun sit lille Æsel og fik sig en munter Ridetour rundt i Kensington Haven, saa kom Middagen, derpaa havde hun Timer igjen, efter hvilke hun i Reglen pleiede at kjøre en Tur med Hertuginden.

De eneste Afbrydelser i Ensformigheden var nu og da et Besøg i Windsor for at hilse paa „Onkel Konge“, som hun kaldte George IV, en Reise til Claremont med den tilbedte Onkel Leopold, og om Efteraaret nogle Uger tilbragte ved et Badested, hvilke Besøg henrykte Prinsessen, da hun her fik Lov at tumle sig paa Sandet sammen med andre Børn og faae Rideture *ad libitum*.

Hun var altid tarveligt klædt i en hvid Kjole og en Straahat med et hvidt Silkebaand omkring Pullen. Da hun var fem Aar gammel, fik hun en Lærer, fordi alle Husets kvindelige Medlemmer forkjælede hende altfor meget; hun lærte, at tale Fransk og Tydsk foruden sit Modersmaal, og da hun var elleve Aar, blev Italiensk, Latin, Græsk og Mathematik føiet til de andre Studier. Samtidig lærte hun at spille og tegne og især det Sidste kom hun til at holde meget af. Hun tegnede efter Naturen, holdt meget af at se Billeder og spekulere over, hvad det egentlig var, Folk paa Billederne sagde til hinanden. Hun havde hundredeogtoogtredive Dukker, som hun klædte i kunstneriske Dragter, saa at de enten repræsenterede historiske Charakterer eller Folk, hun kjendte. Hun holdt meget af Dyr og af at se naturhistoriske Samlinger. Hendes første Besøg i British Museum var en Fest, og hun bad om Lov til ofte at komme der.

Sin første Undervisning i Botanik fik hun af Onkel Leopold i den grønne Lystskov i Claremont og morsomt var det at se, hvorledes hun, naar hun vandede Blomster, ligeligt fordelte Indholdet af Vandkanden mellem Blomsterne og sine egne smaa Fødder. Saaledes forløb Dronningens Barndom under Opsigt af en kjærlig og klog Moder, som ikke havde tilladt Barnets Natur at blive ødelagt, thi endnu havde Ingen hvisket hende i Øret: „Du er Englands tilkommende

Dronning". Der fortælles forskjellige Historier om Maaden, paa hvilken den unge Prinsesse tilsidst fik Nyheden at vide. Nogle sige, at Prins George af Cumberland, der holdt meget af at spøge med sin kjønne Kusine, drillede hende med den ubehagelige Udsigt, hun havde til engang at blive Dronning og kom med dunkle Hentydninger til Mary, Dronningen af Skotlands triste Endeligt.

Dersom Prinsessen ikke kunde sine Lektier eller havde været ulydig, gjorde Prins George altid Situationen værre ved at sige: „Jo, Du bliver saamænd en deilig Dronning!" Alle saadanne Hentydninger besvarede Victoria ved at bryde ud i den heftigste Graad.

Et andet Rygte siger, at Hertuginden af Kent en Dag bad sin Datter om at læse den Del af den engelske Historie høit, som beretter om Prinsesse Charlottes Død. Da Prinsessen havde læst lidt, standsede hun pludselig og spurgte, om det var muligt, at hun maaske engang kunde blive Dronning. Hendes Moder svarede: „Da dette virkelig er sandsynligt, gjør jeg mig Umage for at opdrage Dig til at blive en god Kvinde, saa vil Du ogsaa blive en god Dronning".

Prinsesse Victoria blev nu af Folket betragtet som Arvtager af Thronen, men Kongen selv opgav ikke Haabet om en Arving, der kunde tage hans Plads, og udviste endog undertiden Skinsyge mod sin Niece og Uvenlighed mod Moderen, der havde født hende.

PRINS ALBERT EDWARD AF WALES

En smuk Modsætning hertil var den gode Dronning Adelaide. Da hendes andet Barn døde lige efter Prinsesse Victorias Fødsel, skrev hun til Hertuginden: „Mine Børn ere døde, men Dit lever og jeg vil elske hende som mit eget Barn".

Prinsesse Victoria deltog for første Gang i et Drawing Room den 24. Februar 1831. Hun tog afsted fra Kensington-Slot med sin Moder og en Suite Damer og Herrer, eskorteret af en Afdeling Soldater af Livgarden. Nogle af Folkene, der saae hende, raabte Hurra og Andre græd, thi det var baade et meget glædeligt og rørende Syn, denne unge Pige, paa hvis Hoved Vægten af Kronen maaske snart skulde tynge. Ved Modtagelsen var hun Midtpunktet, og Alle havde deres Opmærksomhed henvendt paa hende. Hun stod ved Dronning Adelaides venstre Side, klædt i en Kjole af engelske Kniplinger, drapperet over hvidt Atlask; om Halsen har hun en enkelt Række deilige hvide Perler. Det var ikke nogen ganske let Prøve at gjennemgaa for en ung Pige, vant til et tilbagetrukkent Liv, men hun førte sig med beskeden Værdighed og syntes øiensynlig at more sig over Præsentationerne. To Maaneder senere havde Dronnning Adelaide igjen Leilighed til at udmærke Prinsessen. Ved en Fest i London stod Dronningen og Hofdamerne paa Balkonen, og da Folket raabte Hurra, tog Dronningen den unge Prinsesse ved Haanden, førte hende frem paa Balkonen og viste hende til den forsamlede Folkemængde. Det er vanskeligt at sige, om de Raab, der fyldte Luften, mest gjaldt den tilkommende Dronning eller skyldtes Dronning Adelaides gode Hjertelag mod den unge Pige. Samme Aar overværede Prinsessen en Børneforestilling i Covent Garden-Theatret, men Hertuginden, der ønskede at bevare sin Datters Uberørthed, holdt hende saa meget som muligt borte fra Hoffet.

Kongen holdt meget af en grovkornet Spøg, og hans Extravagancer ved Middagsbordet gav paa den Tid meget Stof til Samtale; dog var han, paa Grund af sin Ligefremhed, yndet af Folket, og Mange bebreidede Hertuginden, at hun ofte modsatte sig hans Ønsker. Den Agtelse, som vistes hende af Nationen, blev imidlertid fuldtud bekræftet ved en Parlamentsakt, der gjorde hende til Regent i det Tilfælde, at Prinsessen blev Arving til Thronen, før hun blev myndig.

I 1833 reiste Hertuginden med sin Datter rundt i Landet for at hun kunde lære de forskjellige Steder at kjende, og i nogen Tid boede de paa Narris Slot paa Øen Wight, et Sted, hvor

Dronningen altid senere har yndet at opholde sig. Medens Prinsessen saaledes udvidede sin Aand ved Reiser, blev hendes Opdragelse fortsat med megen Omhu. Parlamentet indrømmede extra 10,000 £ om Aaret i dette Øiemed. Hertuginden af Northumberland instruerede hende i Hofetiketten og Ceremonierne, og hendes kvikke Elev var saa lærenem, at det var forbausende at se den Ligefremhed og Ynde, der udmærkede den unge Dronning, da hun besteg Thronen.

Den 30. August stod Prinsessen i sin tarvelige hvide Kjole i Kapellet i St. James' Kirke og blev konfirmeret af Ærkebiskoppen af Canterbury, hvis Tale var saa alvorlig og kjærlig, at den unge Pige vendte sig mod sin Moder, lagde Hovedet paa hendes Bryst og græd af Bevægelse.

Fra nu af deltog Prinsessen mere i Fornøielser og viste sig ofte paa offentlige Steder, altid hilst af det glade Folks Jubel. I Mai 1836, da Prinsessen var sytten Aar gammel, kom der meget interessante Gjæster, Hertugen af Coburg med sine to Sønner Ernst og Albert, paa Besøg i Kensington Paladset. Det var det første Møde mellem Fætteren Albert og den unge Prinsesse Victoria. De tilbragte flere Uger i hinandens Selskab, spillede Duetter, tog Skitser, spaserede og kjørte sammen i Kensington Have, men dog var der paa den Tid ikke Tale om nogen Forelskelse mellem dem.

PRINSESSE ALEXANDRA AF WALES,
F. PRINSESSE AF DANMARK

Senere, da Prins Albert var paa Reise, sendte han sin Kusine Billeder fra de Steder, han havde besøgt, og en Rose, han havde plukket paa Toppen af Rigi. Men den unge Prinsesse var omsværmet af talrige Friere, og desuden ønskede Hertuginden ikke, at hendes Datter skulde gifte sig, før hun var noget ældre. Saa reiste imidlertid Prins Albert, dyrkede sine Studier og haabede, at han engang med Tiden kunde gjøre sig værdig til sin Kusines Hjerte og Haand. Den 24. Mai 1837 blev Prinsesse Victoria atten Aar og efter engelsk Lov myndig. Denne Dag blev feiret af Kensingtons Beboere med stor Pragt. Klokken syv om Morgenen blev Prinsessen vækket med en Serenade; alle Husene i Omegnen var pyntede med Flag, og den festklædte Menneskemængde bølgede frem og tilbage i Kensington Haven. Majestæterne kunde ikke tage Del i Festlighederne, da Kongen var meget syg. Om Aftenen fandt der et stort Bal Sted, som Fødselsdagsbarnet aabnede med Jarlen af Surrey, og ti Dage efter blev der holdt et Drawing Room til hendes Ære, ved hvilken Leilighed hun sidste Gang viste sig ved Hoffet som Prinsesse Victoria.

Ellis.

Olympia

ROMAN I FEM BØGER

AF

R. E. FRANCILLON

(35. Fortsættelse).

Det var beskæmmende at tænke paa, at han, i sin Alder, som allerede havde passeret gjennem Ilden, for anden Gang skulde blive hildet af en uvidende ung Pige, fuld af Feil, blot fordi hun havde samme Øine som hans gamle Kjærlighed, og var — en ung Pige. Det var hele Historien, som han nu læste den i Tabets Bitterhed. Nogle af os forstørre vore Venners Fortrin og vore Fjenders Feil. Men der gives langt Flere, som af Tilbøielighed til den Selvplage, der er Kjærlighedens Svøbe, forstørre enhver Feil hos dem, de holde mest af. Det er Svøben, hvormed den, der søger Retfærdighed og Sandhed, gjør Bod for sin Lykke.

Det kan ikke siges, at Forsyth blev skuffet over at tabe den Lykke, som han aldrig sig bevidst havde haabet at opnaae, men han var vred paa sig selv, fordi han var blevet skuffet i Olympia. Det var fordi den overbeviste ham om topmaalt Dumhed, at Mrs. Westwoods Fortælling var sand. Han huskede, hvordan han i sin Tid

vilde have antaget en lignende Historie om Moderen for aldeles usandsynlig; hvordan han engang før var bleven bedraget af Øine, der aabent mødte hans, og af en Stemme, der lød oprigtig. Han havde længe formodet, at Olympia ikke holdt af Gerald, som en vordende Hustru skulde holde af en Mand, uden at tænke paa, at der kunde ligge noget andet bagved; men at hendes Forlovelse var bleven benyttet til en Kjærlighedshistorie med det Dyr til Sullivan — naa, det Utrolige viser sig gjerne at være det Sande. Han maatte lade hende gaa, vende tilbage til sit ensomme Arbeide, tage sin gamle Maske paa og være en Mand.

Med denne Beslutning, der mere var fremgaaet af Harme over sig selv end over hende, vendte han tilbage til Beckfield.

Her fandt han et vist Røre. Tjeneren løb frem og tilbage, og han var lige kommen ind ad Døren, da Jarlen sendte Bud efter ham.

„Forsyth", sagde Lorden, „hvis De vil blive paa Beckfield, maa De være baade Vært og Gjæst. Jeg tager nu tilbage til Byen." Maleren kjendte sin Velynders Maade, at tale om sine Planer længe i Forveien og saa bestemme sig i en Fart, altfor godt til at blive overrasket. Han havde nu overhovedet tabt Evnen til at blive overrasket.

„Jeg tager afsted iaften", vedblev Lord Wendale, „og det vilde glæde mig, om De fulgte med. Alle mine Sager er forsømte, og jeg vilde ikke for en halv Snes Beckfields blive borte fra Forhandlingen imorgen. Aa, gid jeg kun var Medlem for mit Grevskab istedetfor for min fordømte Krone, saa kunde jeg bestemt udrette Noget i Verden. Der gives Intet, der som Rang og Rigdom berøver En Evnen til at gavne sine Medmennesker. Jeg vilde gjerne give Afkald paa begge Dele og staa paa mine egne Ben — det er den Marskalkstav, en almindelig Soldat opnaaer, der er værd at have, ikke den, En er født til. Apropos, hvad er det, jeg hører om Miss Westwood? Jeg er glad over at se Dem igjen helskindet, for jeg frygtede halvveis for, at hun var løbet bort med Dem."

„Hvad er det med Miss Westwood? Hvad har De hørt?" spurgte Forsyth, idet han forsøgte at lægge en Maske baade over sit Hjerte og sit Navn.

„Aa, jeg fik det at vide af Lee, som havde det fra en Anden, der havde hørt det et andet Sted — De veed nok, hvordan saadanne Ting spreder sig. Jeg tænkte nok, at der stod en Anden end Fætteren bagved, da — da jeg et Øieblik tænkte paa virkelig at gjøre Cour til hende. Jeg var sikker paa det dengang, og jeg tager sjelden feil. Hvem er denne Sullivan, der har bortført den smukkeste Pige i England, hvad hun end ellers er?"

„Og det er den Mand, der friede til hende for ikke en Maaned siden!" tænkte Forsyth ved sig selv. Han troede selv at kunne læse i Folk og tog ogsaa undertiden feil.

„Hvem er den sorte Hest, der har taget Præmierne?"

„Jeg har ikke den Ære at kjende videre til Major Sullivan."

„En Irlænder af Navn men neppe af Natur, siden han løber bort med en ung Pige, der er saa fattig, at hun talte om selv at tjene sit Brød."

„En ung Pige, der taler om at tjene sit Brød, er ikke fattig."

„De har af og til truffet Sullivan — har De ikke? Det forekommer mig, at jeg har hørt Dem tale om en løgnagtig Fyr, der var rede til Alt, naar han kunde tjene en Skilling. Tager De med til London eller bliver De her?"

„Jeg tager med til London."

„Forsyth, jeg troer ikke et Muk af den afskyelige Sladder. Gjør De?"

„Jeg er ældre end De, Mylord. Intet er utroligt, undtagen det man selv troer."

„Og kan De tænke Dem — at en ung Pige vilde afslaa en — Leiligheden til at blive Grevinde af Hensyn til en simpel Skurk? Der stikker Noget bagved den Historie, og jeg troer paa Ære, at der er flere Løgnere end en."

„Jeg vilde sige et Par Millioner."

„Jeg har aldrig taalt, at man satte sig op imod min Villie — det er mit Princip. Hvis man først finder sig i et Nederlag, selv om man ikke bryder sig om at seire, er det forbi med Ens Villies Prestige. Jeg har isinde at opsøge denne unge Pige, og jeg taaler ingen Medbeilere, for Principets Skyld. Jeg har samlet om mig det Skjønneste i Kunsten, og jeg kan ikke indse, hvorfor jeg skulde give Afkald paa det Skjønneste i Naturen, at jeg virkelig skulde gaa glip af hende, den Tanke er altfor absurd."

„Hvad? — Er det Meningen, at Deres Herlighed for anden Gang vil fri til en ung Pige, der engang har sagt Nei og er løbet bort med en anden Mand?" Han vidste neppe, hvad han selv sagde.

„Hun har aldrig sagt Nei til mig. Hvad angaaer at fri for anden Gang, er det umuligt, eftersom jeg ikke har friet første Gang. Jeg vil blot ikke lide et Nederlag, det er det Hele. Deraf følger ikke, at jeg agter at gjøre hende til Grevinde af Wendale."

„Hvad?" udbrød Forsyth, idet han pludselig mistede sin tilsyneladende kolde Ligegyldighed, „har De da isinde at gjøre hende Fortræd?"

„Hvad mener De med at gjøre hende Fortræd? Skulde man lade en smuk Pige blive opslugt af Haier og Gribbe, naar hun, paa Sjæl og Legeme, er skabt for en Konge — og for mig? Jeg kan, haaber jeg, forlade mig paa mit Instinkt, aldrig at gjøre Nogen Fortræd, hvad jeg saa end gjør. Hvis De var en Calmont, vilde De

forstaa, hvad jeg mener. Og, forresten, hvad vedrører det Dem?“

Ja, hvad vedrørte det ham? Alt vedrørte den virkelige Jarl af Wendale, som elskede Olympia — Intet vedrørte den Mand, som skyldte sin Beskytter Alt, og for hvem Olympia herefter maatte være mindre end et Navn. Han var tvungen til Taushed og Ligegyldighed, medens hele hans Hjerte var fuldt. Han havde aldrig fundet det saa vanskeligt at bevare sit Livs Hemmelighed som nu, ikke engang da han var næsten overvældet af Hjemve. Det var ikke fordi han ønskede at røbe sig — hvad vilde han have opnaaet derved, nu da hans Liv var lagt øde? Men han var opfyldt af en brændende Attraa efter at sige: „Det er mig, der elskede hende, og ikke Dig — det er Dig, der krænker hende, og ikke mig — det er mig, der er Lord Calmont, og Dig der er den simple Karl.“ Ebben af hans tabte Ungdom slog tilbage, og Olympia var Aarsagen dertil.

FEMTE KAPITEL

Det vil erindres, at Ildfluens eneste Kundskab om den Digter, hvis Ry almindelig formodes at være ligesaa udbredt som det engelske Sprog, indskrænkede sig til den Omstændighed, at Værtshuset i Nærheden af Phønix-Theatret var bleven opkaldt efter og maaske i sin Tid havde havt en Eier, som hed Shakespeare. Navnet var ikke ganske upassende, da Værtshuset blev besøgt af Skuespillere og var den Kilde, hvorfra Adskillige af Phønixtheatrets Personale hentede deres Inspirationer.

Et Par Aftener efter at Forbundet mellem Mrs. Westwoods Myndling og Balletdanserinden var sluttet, havde Shakespeare-Værtshuset et ligesaa talrigt Besøg som mange hundrede Aftener før. Forestillingen var forbi, og Nogle af dem, der havde arbeidet strengt for at adsprede Andre, lode nu til Gjengjeld Andre arbeide for at adsprede dem. Phønix lukkede sent, men Værtshuset lukkede endnu senere, og vilde arbeide, indtil den Argus, som kaldes London, behagede at aabne et af sine andre Øine.

„Siden vi taler om Lapse“, sagde En, „hvem var det Exemplar, der kom paa Scenen iaften?“

„Hvorfra skulde jeg vide det? Det var vel en eller anden Laps, der har faaet nok af at slide Brosten og nu vil skrive en Reisebog fra bag Kulisserne. Jeg siger Jer, jeg skammede mig over Jer Allesammen iaften — hver eneste En. I gjorde Standen tilskamme. Man skulde tro, at ingen af Jer havde spillet for andre end Spækhøkere og Fiskerkoner i jeres Levedage.“

„Naa ja! Naar Du tager det paa den Maade, har Du vist ikke opnaaet synderligt ved at klappe ham og kalde ham din kjære Ven.“

„Nei, det er sandt nok — og det viser, hvad Art af en Laps den Fyr maa være. Jeg er optraadt paa Oberon, inden jeg nogensinde hørte tale om dette Hul, og klappet en Hertug paa Kinden før nu, og han kunde lide det.“

„Lad mig nu se — kom Du ikke til Phønix, dengang de opgav Bjørnen?“

„Jo, det var det vist, som om jeg vilde optræde sammen med en Bjørn! Professionen gaaer i Hundene, men foreløbig vil jeg dog ikke gjøre mig selv til en Abekat. Naa, Lapsen fik ikke megen Morskab iaften, det er da een Trøst. Saae Du hvordan Fluen snuppede ham af?

„Aa, Fluen — hvad har det at sige. Hun taler aldrig et Ord til Nogen nu hun er optagen af den unge Fyr.“

„Jeg har aldrig seet Mage til Jalousi“, sagde en Anden. „Han følges med hende hver Aften, taler selv aldrig til Nogen, og tillader ikke at hun seer til Andre end ham.“

„Han seer Pokkers godt ud, Fyren. Han er bestemt ingen Englænder, og disse fremmede Fyre kan stikke en Kniv i Jer i en Haandevending. Men hvem havde nogensinde tænkt det om Fluen?“

„Jo, jeg. Jeg har den Tanke om alle Fruentimmer. Er der Nogen, der kjender ham? Har Nogen hørt ham sige et Ord Andet end *Ja* og *Nei*?“

„Det er vel unge Seaward, de taler om?“ sagde en ny Gjæst. „Jeg kjender lidt til ham — han er Maler; men hvis I spørger mig om, hvor Mademoiselle har fisket ham op, saa er det mere end jeg kan sige. Ligemeget, hun synes ikke tilbøielig til at give Slip paa ham igjen. Det sidste, jeg veed om ham, er, at han og hun forlod Theatret, ligesaa kjærligt som sædvanligt, Arm i Arm. Saadan gaaer det altid med disse vigtige Tøse — jeg har aldrig i mine Dage set en ung Pige gaa saa vidt. Det er ikke enhver ung Pige, der vil smigre en Mands Forfængelighed ved at lade Alverden se, at hun er hans Slave. Halløi, unge Mand — hvad gaaer der af Jer? Aa, naa saa De vil betale, det er en anden Sag. Hei, Brown, her er virkelig en Gjæst, som vil betale!“

Men hvordan en Gjæst, der var saa ivrig efter at betale sin Fortæring, havde fundet Vei til „Shakespeare“, og hvorfor han opførte sig saa stærkt i Modstrid med Stedets Skik, det fordrer en længere Forklaring.

Medens han, der elskede Olympia, tvang sig til at bryde Staven over hende, troede han, der skulde have været hendes Ægtefælle, endnu bestandig paa hende. Da han kun elskede hende paa den gamle broderlige Maade, var hans Dom uhildet.

Han vidste, at hun aldrig havde sagt en Løgn, undtagen for Ærens Skyld, og at alle hendes Tanker og Handlinger laa aabenlyse for Enhver, der brød sig om at læse dem. Han havde aldrig næret slette Tanker om Nogen — undtagen Tom

DRONNING VICTORIA, LEDSAGET AF HENDES MANGEAARIGE KAMMERTJENER JOHN BROWN

Harris — og han agtede ikke at gjøre Begyndelsen med hende. Idet han gik ud fra det modsatte Synspunkt af Forsyths, sluttede han, at det Utrolige ikke kunde være sandt. Hendes Forsvinden paa samme Tid som Majoren var et Tilfælde — ikke Andet. Hun var taget til London for at udføre sin vanvittige Plan om at tjene en Formue med sine egne Hænder. Hun havde gjort det for hans Skyld og ikke talt et Ord om det, ikke engang til ham, fordi hun forud vidste, at han misbilligede det og vilde have forhindret hende deri. Hun havde allerede afslaaet en Krone for hans Skyld, og dette var et nyt Offer, hun bragte ham. Hun var bagtalt, og han maatte bevise hendes Uskyldighed — hun var alene i London, og han maatte frelse hende fra Millioner af Farer. Han kunde forstaa, eller troede at kunne forstaa hendes Utilbøielighed til at komme til ham (som nu igjen var en rig Mand) uden en Skilling og udsætte sig for den Beskyldning, at have lagt an paa ham. Alt, hvad hun foretog sig, vilde ifølge hendes Natur, nødvendigvis være overilet, vildt og ufornuftigt. Det var hans Dom; og han kjendte hende, eller troede at kjende hende fra Top til Taa.

Ak! Dette var Altsammen meget ædeltmodigt — men er ikke Enhver, selv den ærlige Gerald Westwood, mere eller mindre en Lord Wendale, hvis bedste Handlinger og Indskydelser have deres Udspring fra Kilder, som den, der følger dem i den bedste Tro, vilde rødme ved at se for Øie?

Det var med en forunderlig vild Glæde, ligesom en Forbryder, der pludselig har faaet Udsættelse, at Gerald, efter den første Overraskelse, hørte de Nyheder, som havde fremkaldt Bestyrtelse blandt de øvrige Medlemmer af Familien. Han var ikke løst fra sin Forlovelse ved en Skandale, som han ikke vilde tro paa, men hans Bryllup var kun opsat. Nei, han var greben af et skjændigt Ønske, som han dog strax søgte at blive kvit, om, at han *kunde* tro den Historie, der gled saa let ned for de Andre. Dersom hun var løbet bort med Majoren, vilde hun være vanæret, men han være fri. Han fortjente ikke at dadles for Ønsket, som hos en mere Lord Wendale-lignende Natur udentvivl tillige vilde være bleven til en Tanke.

Olympia havde Ret — han var saa falsk som en Mand kunde være. Aldrig saasnart havde han givet sit Ord, før han ogsaa havde brudt det for et Par blaa Øines Skyld.

(Fortsættes.)

